Vintilă Corbul

DINASTIA SUNDERLAND-BEAUCLAIR

Păsări de pradă

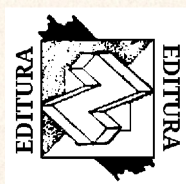

Vintilă Corbul

DINASTIA SUNDERLAND BEAUCLAIR

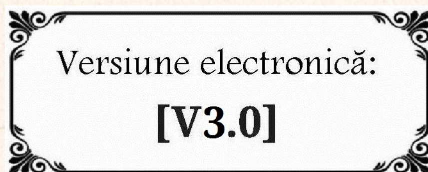
Păsări de pradă

* *

Editura Z
Bucureşti, 1992

Consilier literar: H. GRĂMESCU
Coperta de: V. OLAC

————————————————————
Corectură [V1.0]: decembrie 2015
Corectură [V2.0]: ianuarie 2016
Corectură [V3.0]: ian. – febr. 2016
————————————————————

Pentru Boby

Arborele genealogic al Dinastiei Sunderland-Beauclair

+ HENRY MARCHIZ DE BEAUCLAIR (1692-1770)
CĂSĂTORIT cu EURYDICE DUPONT

+ ISABELLE (1719-1797)
cu: + JOSIAH SUNDERLAND

+ANDREW SUNDERLAND (1743-1750)

+ARISTOTLE SUNDERLAND (1744-?)
cu:+SARAH LITTLE

+JOSIAH SUNDERLAND (1780-?)
cu:+MARY LAMB

TOM (1800-)
BABS (1803-)

+PATRICK SUNDERLAND (1747-1811)
cu: REBECCA BROWN

ISAIAH (1774-)
TIMOTHY (1775-)
SENECCA (1779-)
SAMUEL (1780-)
MATILDA (1785-)

BRIDGET (1748 -)
cu:+SAMUEL HICKEY

HANNAH (1750 -)
cu:+ZECHARIAH ABERCROMBIE

+RICHARD SUNDERLAND MARCHIZ DE BEAUCLAIR (1754-1819)
cu:+OPHELIA EFFINGHAM
cu: +ANDREEA DARNLEY PRINCIPESĂ DE MONTENUOVO

HENRY SUNDERLAND MARCHIZ DE BEAUCLAIR (1781 -)
cu:+MARGERY TERRILL
cu: SUSAN FORBES

BENJAMIN (1805-)

WARREN (1813-)
SANDRA MARY (1814-)
ASHLEY (1815-)
JOHN (1821-)

GEORGINA (1783 -)
cu:+ADRIEN DE BEAULIEU
cu: FRANCK PHIPPS

RAYMOND (1806-)
CYNTHIA (1810-)

HORACE (1805-)
HELEN (1812 -)
GRACE (1814-)
GEORGE (1816-)

ROBERT SUNDERLAND CONTE DE VALDEJOSO (1784 -)
cu: LADY SANDRA MONTERGUEIL

HOWARD (1809-)
IRIS (1812-)
LAWRENCE (1817-)

CHARLES SUNDERLAND (1787 -)

REED (1809 -)
FRANCK (1809-)
JACKIE (1812-)

+FRANCIS ANDREW SUNDERLAND DUCE DE NORTHLAND (1794-1819)
cu: LADY GRACE ALDERNEY

ANTHONY (1818 -)
CRYSTAL (1819 -)

GERALD SUNDERLAND DUCE DE LUSIGNAN (1799 -)

Legendă:
(Personajele subliniate animează romanul „Păsări de Pradă")

Capitolul IX

Constantinopol... în 1821...

Metropolă străveche, cosmopolită, alcătuită din trei oraşe: Stambul, oraşul celor şapte coline, capitala Imperiului Otoman, sediul sultanatului şi punctul spre care se îndreaptă privirile musulmanilor din lumea întreagă; Galata, oraşul necredincioşilor, al grecilor, armenilor şi evreilor, oraşul tavernelor şi arsenalelor, portul franc al neguţătorilor francezi, englezi, olandezi, veneţieni şi genovezi; Usküdar sau Scutari, fostul Chrysopolis, durat pe coasta asiatică a Bosforului, oraş rezidenţial şi punct de tranzit pentru caravanele din Armenia, Persia şi India...

Constantinopol...

Un conglomerat de cartiere, cu nume cântate, orientale: Kuru Kapi, Samatya, Davud Paşa, Hasséki, At Meydani, Bayazid, Sehradé, Aksaray, Serradjhané, Suleymanyé, Emineunu, Sirkdji, Un Kapani, Sulu Kulé, Edirné Kapi, Balat, Fanar, Kassim Paşa, Pera, Top Hané, Beşiktaş, Saladjak...

Constantinopol...

Cheie a Bosforului, a Mării de Marmara, a Mării Negre şi a Cornului de Aur...

Constantinopol...

Minarete, multitudine de minarete albe, zvelte, sculptate parcă în fildeş şi scânteind în soare, moschei gigantice, cupole albastre, trandafirii, sidefii, domuri măreţe, case albe, portocalii, purpurii, seraiuri de marmură, răsărind printre platani uriaşi, sicomori şi chiparoşi, contururi capricioase, filigrane de piatră, ziduri întunecate, cu creneluri pe jumătate ruinate, acoperite de trandafiri agăţători, grădini luxuriante în amfiteatru, vile multicolore în amfiteatru, străzi întortocheate şi pieţe în amfiteatru, obeliscuri de aur, coline verzi, proaspete, râzătoare, palatele monumentale ale ambasadelor şi iarăşi grădini, grădini, prăvălioare, chioşcuri, miriade de flori parfumate, case mici, dărăpănate, conace învăluite în plante agăţătoare, cheiuri înţesate de lume, şi toate, toate oglindindu-se în apele albastre, de cristal, ale Cornului de Aur şi ale Bosforului.

Constantinopol...

Miriade de bărci, de corăbii, de caiace, de geamanduri... Caleidoscop de o bogăţie neînchipuită... Văzduh de o transparenţă

opalină, vârfurile acoperite cu zăpezi ale Olympului din Bitinia, pânzele albe ale corăbiilor – aripi imaculate ale unor fluturi gigantici, cântecele barcagiilor care trag la rame, ciripit de păsări, glasuri tărăgănate de muezini se aud din înaltul minaretelor…

Constantinopol…

Metropolă învăluită în parfumul grădinilor, în boarea sărată a mării, în mirosul de gudron, de alge şi de peşte…

Constantinopol…

Capitala măreţului Imperiu Roman de Răsărit, îmbrăcată în veşminte otomane…

Constantinopol…

Oraş monstruos, labirint de uliţe, de cimitire, de case, de ruine, de monumente colosale, de barăci infecte, de grădini paradiziace, de locuri virane, acoperite cu gunoaie şi hoituri împuţite…

Constantinopol…

Oraş de vis… Oraş de contraste…

1821… la Constantinopol…

La 9 martie, Gerald debarcă pe cheiul nordic al Cornului de Aur, la Top Hané, rezervat ca şi Galata acostării navelor europene. Era urmat de o numeroasă suită: nepoţii săi, Raymond şi Benjamin, Douglas Kirkland, reprezentantul Băncii Sunderland din Viena, George Marshall, noul său consilier pentru afacerile europene, consilierul juridic Gilbert Radiguet, care-şi purta cu vioiciune respectabila vârstă de şaptezeci şi doi de ani, Julien Lefèvre, primul său secretar, French, Fulton, Hervé şi Lawrence, consilieri financiari, precum şi Jean-Francois Poussin, Louis Berthier şi Richard Graham, experţi în chestiunile de armament. În sfârşit, la toţi aceştia se adăuga Jules Lafont, şeful serviciului de informaţii. Acest numeros stat-major avea un rol bine determinat. French, Fulton, Hervé şi Poussin erau în realitate agenţi acoperiţi ai lui Lafont. În negocierile pe care avea să le ducă la Constantinopol, Gerald voia să aibă la dispoziţie un personal numeros, care să poată studia nu numai documentele furnizate de delegaţii otomani, cât şi să cerceteze la faţa locului garanţiile oferite de aceştia.

Ziua se stingea potolit, ca un organism îmbătrânit, ajuns la capătul puterilor. Cerul îi saluta sfârşitul, îmbrăcând în cinstea crepusculului o hlamidă de cristal, în care-şi dădeau întâlnire toate tonurile, de la roşul cardinal şi până la galbenul auriu cu vine trandafirii. Profilul metropolei cu zece mii de minarete se desluşea

cu pregnantă limpezime pe fundalul transparent al văzduhului incendiat de soarele apune. Chiparoşii, platanii, plopii, grădinile etajate aruncau pete verzi întunecate peste edificiile liliachii, roze, aurii. Ferestrele străluceau, răsfrângând flăcările purpurii ce încununau zarea. Scânteierile lor evocau o ploaie de diamante şi de rubine. Stambulul şi Galata se întunecau treptat. Usküdar-Scutari, învăluit încă în lumina asfinţitului, înfăţişa un peisaj feeric, cu grădini încântătoare şi cu vile, domuri şi minarete cioplite în marmură aurie, a căror luminozitate contrasta cu albastrul tot mai întunecat al cerului invadat de valurile cernite ale nopţii.

Gerald era uluit de splendoarea oraşului.

Dragomanul Iordachi Pavlidi, care-i ieşise în întâmpinare, împreună cu o seamă de personaje în costume orientale, de o bogăţie carnavalescă, îl privea zâmbind placid, încântat de impresia puternică pe care Constantinopolul o făcuse asupra ilustrului vizitator. Când coborâse de pe corabie, Gerald abia îl recunoscuse pe dragoman. Pavlidi renunţase la îmbrăcămintea sa europeană. În ton cu însoţitorii săi, purta un caftan lung, chihlimbariu, căptuşit cu samur şi desfăcut în faţă spre a lăsa să se vadă un dolman – robă lungă – de stofă moale, în dungi verzi şi albastre şi un şal de Damasc încins peste pântecele-i proeminent. În loc de pălărie, Pavlidi arbora un fel de baniţă imensă – denumită cauc – dintr-un material păros şi moale ce amintea fetrul. Obrajii lui bucălaţi, pielea măslinie, barba ondulată, frumos potrivită, se armonizau mai bine cu veşmintele orientale decât cu hainele europene pe care le purta la Viena. Dragomanul făcu prezentările. Gerald înregistră o înşiruire de nume şi de titluri atât de încâlcite, încât erau imposibil de memorat. Chipurile personajelor i se gravară însă puternic în minte. Ochii uşor bridaţi, pometii proeminenţi, pielea gălbuie ca pergamentul, mustăţile cu colţuri lăsate, bărbile scurte, vopsite într-un roşu aprins, erau de un pitoresc tot atât de pronunţat ca şi veşmintele ample, de catifea şi de brocart, tivite cu blănuri scumpe, ca şi broderiile de aur de o magnifică fantezie, ca şi armele strălucitoare, damaschinate, şi turbanele împodobite cu penaje viu colorate.

Gerald reţinu doar că unul dintre delegaţi – un bărbat arămiu cu turban înalt de mătase albastră şi la brâu cu un jungher bătut cu pietre preţioase – era delegatul defterdarului – ministrul finanţelor, iar altul, un paşă muiat în broderii de aur, reprezenta

pe Kapudan Paşa – marele amiral.

Personajele cu turbane – musulmani, drept-credincioşi ai lui Mohamed – nu comunicau cu Gerald decât prin intermediul lui Pavlidi. Coranul nu le îngăduia să se folosească de graiurile ghiaurilor.

— Numai trimişilor extraordinari ai marilor puteri li se face cinstea de a fi întâmpinaţi de demnitari turci, explică dragomanul lui Gerald. La Constantinopol vă bucuraţi de o înaltă preţuire. Se pune mai mult temei pe sprijinul pe care Sublima Poartă l-ar putea obţine din partea dumneavoastră, decât pe prietenia falsă a marilor puteri. Interesele Imperiului Otoman şi ale Casei Sunderland nu sunt susceptibile a se ciocni vreodată. Noi avem nevoie de bani şi de arme. Dumneavoastră de beneficii. Dumneavoastră ne puteţi procura banii şi armele, iar noi suntem capabili să vă asigurăm beneficiile respective.

Gerald era mai sceptic. Cunoştea trista reputaţie politică şi economică a „omului bolnav”, aşa cum era caracterizat Imperiul Otoman de unii diplomaţi.

— Pe tot timpul şederii dumneavoastră la Constantinopol, continuă dragomanul, veţi fi oaspetele Înălţimii Sale Sultanul Mahmud, care v-a pus la dispoziţie unul din palatele sale, şi anume seraiul de Beşiktaş. Începând de mâine, deschidem discuţiile oficiale la Arsenalul Marinei. Excelenţa sa marele vizir ar fi recunoscător dacă tratativele s-ar încheia în cel mai scurt timp. Imperiul are urgentă nevoie de bani şi de arme. Şi pentru aceasta e dispus să accepte unele sacrificii.

Gerald făcu o constatare. Dragomanul părea îngândurat. Gesturile, privirile sale vădeau o nervozitate pe care n-o remarcase la Viena.

Gerald se întrebă dacă sultanul nu-i pune la dispoziţie unul din seraiurile sale, tocmai pentru a-l ţine sub supraveghere. Cu orientalii nu ştiai niciodată la ce te puteai aştepta. O caleaşcă aurită cu şase cai albi şi alte patru trăsuri mai modeste erau oprite în preajma cheiului. Escorta era alcătuită din zece ieniceri călări. Turbanele lor înalte, dolmanele aurite, galoanele şi armele strălucitoare le dădeau un aer marţial, falnic, care intimida.

După un schimb de ploconeli, cu salamalecuri între demnitarii turci şi Gerald, acesta fu poftit de Pavlidi să ia loc în caleaşcă. Coloana de trăsuri se puse în sfârşit, în mişcare. Ienicerii încadrau măreţ convoiul. Raymond şi Benjamin erau entuziasmaţi. Intraseră

în plin basm. Pentru prima oară încercau simţăminte comune de admiraţie, de uimire, şi o vagă şi delicioasă teamă faţă de lumea aceasta exotică, în mijlocul căreia pogorâseră, aduşi parcă pe aripile unui covor magic. Benjamin uitase de Londra şi de lupanarele ei. Pentru Raymond, Veneţia şi frământările italienilor din oraşul lagunelor rămăseseră departe, învăluite parcă în negura timpurilor.

Noaptea îşi oploşea întunericul pe străzile strâmte şi întortocheate ale Galatei. Numai cerul mai păstra spre apus o luminozitate purpurie-albastră, asemenea unei pâlpâiri. Apoi bezna se lăsă asupra oraşului.

Lui Benjamin şi lui Raymond nu le venea să creadă că uliţele sinuoase, tăcute, negre, abia luminate ici-colo de frânturi de raze, scăpate de la vreo fereastră cu perdele ridicate, ori strecurate printr-o uşă zgârcit întredeschisă, erau tot acelea pe care le contemplaseră de departe, cu minunare, mai înainte ca nava lor să intre în port.

De dincolo de Usküdar se înălţa luna. Vânătă, roşiatică, apoi tot mai luminoasă, mai argintie, mai slabă, se anina de culmile văzduhului ca un imens element decorativ. Îşi plimbase rotunjimile strălucitoare peste vastele cuprinsuri ale Arabiei şi Siriei, ale Kurdistanului şi Armeniei, ale Karamanului şi Anatoliei, iar acum învăluia sub aripile-i argintii cele trei oraşe ale Constantinopolului.

Coloana de trăsuri escortată de ieniceri părea să cutreiere nişte străzi moarte, mărginite de case moarte şi de copaci morţi. Numai ropotul copitelor tulbura tăcerea adâncă, nefirească. Cotiră pe câteva uliţe şi pătrunseră pe o poartă de fier într-o grădină mare, cu flori multe, violent parfumate. Luna poleia fântâni de marmură în care apele cădeau în jocuri molcome. Opriră în faţa unei clădiri albe, cu uşi şi ferestre încoronate de arcade polilobate. Intrară într-un coridor lung, îmbrăcat în faianţă policromă şi pardosit cu marmură peste care erau aşternute covoare groase de Kurdistan, de Alep şi de Casablanca. Servitori în tunici de fir şi în şalvari albaştri se ploconeau în faţa noilor veniţi, deschizând uşi după uşi, îndrumându-i printr-o nesfârşită anfiladă de saloane împodobite cu arabescuri de aur de o luxuriantă fantezie şi cu plăci emailate care scânteiau ca pietrele preţioase. Străbătură săli vaste, dominate de cupole aeriene, pline de graţie şi incrustate cu argint, onix, jad ori lapis-lazuli, trecură prin galerii străjuite de colonete zvelte, cu capiteluri de malahit, gravate cu versete din Coran, prin grădini

interioare care depăşeau în fantezie şi în rafinament Curtea Leilor din Alhambra, traversară săli cu bazine de marmură verde, albastră, purpurie sau neagră. Din trepiede de bronz sau de aur se ridicau parfumuri orgolioase, suave sau senzuale, mai pătrunzătoare decât parfumul florilor din Grădinile Hesperide.

Gerald era obişnuit cu luxul palatelor occidentale. Colecţiile lui de tablouri, de covoare ori de obiecte de artă aproape că nu-şi aveau seamăn în lume. Luxul acesta neobişnuit, oriental, voluptuos, plin de rafinament şi melancolie, care îndemna la visare dar şi la plăceri senzuale, îl uluia, îi tăia respiraţia şi-i accelera bătaia inimii.

Raymond era extaziat. Splendoarea acestor interioare îl copleşea.

— Bunicului i-ar fi plăcut să fie cu noi, şopti el lui Gerald. Cât s-ar mai fi desfătat printre minunăţiile acestea.

Gerald îşi trecu înduioşat mâna prin părul lui mătăsos.

— Da, da, i-ar fi plăcut mult, foarte mult.

În clipa aceea simţi un val de recunoştinţă pentru omul acela prodigios, care-i netezise calea, îngăduindu-i lui şi nepoţilor lui să calce cu trufie prin locuri inaccesibile muritorilor de rând. Datorită lui Richard Sunderland-Beauclair, el, Gerald, era oaspetele preţuit al Padişahului. Pavlidi îi spusese că marele vizir îl plasa pe picior de egalitate cu ambasadorii marilor puteri. Gerald se socotea deasupra ambasadorilor chiar şi a suveranilor. Puterea lui depăşea graniţele unui stat, căpăta proporţii universale. Stăpânirea aurului îi aducea lumea la picioare. Şi această forţă era numai la începuturile ei. Gerald îi întrevedea ca prin vis imensele-i posibilităţi. Astăzi îşi măsura puterile cu potentaţii politici. Mâine el sau urmaşii lui îi vor domina, îi vor îngenunchea în ţărână. Un fior de mândrie îl făcu pe Gerald să exulte.

Cortegiul ajunse la capătul unui coridor vast dominat de o uşă monumentală din lemn de trandafir.

— Camera dumneavoastră de culcare, spuse dragomanul flotei, în vreme ce un arap învăluit în veşminte de fir îi deschise uşa ploconindu-se.

Gerald avu un sentiment de plăcută expectativă în clipa când păşi pragul încăperii. Ce minuni îi va fi dat să mai vadă? Deodată, se opri lovit de o amară dezamăgire. Se afla într-o încăpere mobilată în stilul îndoielnic şi supraîncărcat al unui rococo

întârziat.

— Am vrut să vă facem o surpriză, îi zâmbi dragomanul. Să vă simţiţi ca la dumneavoastră acasă.

Gerald îşi ascunse deziluzia.

— Vă mulţumesc pentru delicata atenţie.

Ar fi preferat să se afle în aceeaşi ambianţă a celor o Mie şi Una de Nopţi. Nu se cuvenea însă a-şi arăta adevăratele sentimente. Mai târziu va manevra astfel încât să i se pună la dispoziţie o cameră orientală. Pentru stilul rococo, corcit însă şi cu elemente de prost gust, nu avea nicio înclinare.

Îşi schimbă hainele de călătorie cu un frac negru, de mătase moarată. Pavlidi, care-l aşteptase într-un salon alăturat, îl pofti la masă. Străbătură un şir de saloane în galerii, altele decât cele prin care trecuseră la sosire – toate luminate de candelabre cu sute de lumânări de ceară – şi ajunseră în sfârşit într-o încăpere cu bogate sculpturi îmbrăcate în foi de aur. Covoare de Belucistan, de Afganistan, de Şhiraz şi de Isphan erau aşternute pe divanele joase, aliniate de-a lungul pereţilor, şi peste pardoseala de mozaic din marmură. Patru mese rotunde, ceva mai înăltuţe decât divanele şi încărcate cu cele mai apetisante şi exotice mâncăruri, aşteptau pe Gerald, pe nepoţii săi şi pe Pavlidi.

— Am presupus că doriţi să luaţi cina în intimitate, spuse dragomanul flotei.

— Mi-aţi ghicit gândurile, îi zâmbi Gerald, care înţelese că Pavlidi voia să-i vorbească fără mulţi martori.

Servitorii tăcuţi alunecau ca pe gheaţă, aducând noi şi noi specialităţi gastronomice orientale. Bănuitori, Gerald şi băieţii gustară la început cu precauţie. Spre plăcuta lor surpriză, constatară că mâncărurile erau de o savoare extraordinară. Salate de capere, de măsline, de castraveţi şi de foi de trandafiri, pateu de raci, morun fript şi păstrăvi în aspic; pui fripţi, fazani şi potârnichi la cuptor; cuişoare şi apă de trandafiri; pilaf de orez cu migdale şi cu stafide de Corint; friptură de berbec împănat cu usturoi şi cu garnitură de castraveţi şi andive.

— Am să devin un adept al bucătăriei turceşti, spuse Gerald în vreme ce se înfrupta dintr-un kebab delicios.

Raymond şi Benjamin se apropiaseră deja de stadiul saturaţiei. Le plesnea pântecul de atâta mâncare dar nu se îndurau să renunţe la bunătăţile aduse fără întrerupere pe tăvi de aur şi de argint magnific cizelate.

— V-aş sugera să vă rezervaţi forţele pentru dulciuri, le spuse Pavlidi, care se mărginise până atunci să ciugulească din farfuriile cu mâncăruri ce se perindau prin faţa sa într-un necontenit du-te-vino.

Făgăduiala dragomanului nu se dezminţi. Apărură în curând îngheţate cu cremă, biscuiţi şi prăjituri cu nume ciudate şi mai ales patiserii cu multă miere. Cataifuri, locmale, guzelmé, baclavale, halvale, gurabié, simit, şi multe altele. Apoi fructe proaspete şi zaharate, împănate cu migdale ori cu pastă de alune.

Întrucât Gerald nu era ţinut să respecte preceptele *Coranului* care nu îngăduia drept-credincioşilor băuturile alcoolice, cele mai savuroase şi parfumate vinuri româneşti, greceşti şi ungureşti defilau prin faţa lui, în carafe de cristal bizotat şi în cupe de aur încrustate cu pietre preţioase.

Se aduseră cafele, ciubuce şi narghilele. De data aceasta se servi numai Pavlidi. Oaspeţii sultanului erau scoşi din luptă. Benjamin se lăsase să cadă lat pe pernele divanului, iar Raymond, rezemat de perete, răsufla din greu, stând cu mâinile împreunate pe pântece.

Gerald îşi luă curajul în dinţi şi sorbi o gură de cafea tare şi aromată, care, spre uimirea lui, îi spălă nu numai gura, dar îi limpezi prodigios şi mintea.

Împărtăşi impresiile sale nepoţilor, care se grăbiră să-i urmeze încântaţi exemplul.

Dragomanul le vorbea în acest timp despre monumentele cele mai remarcabile ale Constantinopolului, pe care Gerald şi copiii ar trebui neapărat să le vadă. Apoi, trecu la alt subiect. Programul ceremoniilor care, paralel cu discuţiile tehnice, avea să sublinieze importanţa vizitei lui Gerald la Constantinopol. Recepţii şi banchete oferite de marele vizir, de marele defterdar, de Kapudan-paşa şi de prinţul Moruzi, marele dragoman al Imperiului. Toate acestea vor culmina cu o audienţă specială la Înălţimea Sa Sultanul Mahmud.

Înainte de a se retrage, Pavlidi bătu din palme. La acest semn, unul din servitori deschise o uşă, lăsând să apară trei tineri în caftane de catifea, care se ploconiră în faţa lui Gerald.

— Aceştia sunt interpreţii care vor sta în permanenţă în preajma dumneavoastră, spuse Pavlidi. Toţi cunosc limba franceză şi engleză. Sunt pregătiţi în şcolile noastre diplomatice, spre a ocupa mai târziu posturi de dragomani şi de şefi de misiuni în

străinătate. O gardă de cincizeci de ieniceri vă va asigura paza. Veţi fi servit de o sută de servitori. Zece tineri din corpul de paji ai Înălţimii Sale Padişahul, vă vor însoţi la recepţii oficiale şi în vizitele pe care veţi binevoi a le face.

Pavlidi salută, ducându-şi mâna la inimă, la buze şi la frunte, apoi se retrase. Tinerii interpreţi rămaseră în locul său. În timpul nopţii, doi aveau să vegheze în anticamera lui Gerald, spre a se transmite ordinele acestuia servitorilor. În zori vor fi înlocuiţi de alţi doi, care vor face astfel rotaţie la fiecare douăsprezece ore. Raymond şi Benjamin vor fi de asemenea asistaţi de doi interpreţi, care se vor schimba în aceleaşi perioade de timp.

Supravegherea era deci mai severă decât îşi închipuise Gerald; aceasta îl cam irita. Nepoţii însă erau încântaţi.

În noaptea aceea, şi Gerald şi băieţii dormiră fără vise. Aveau nevoie de forţe noi. Gerald spre a se tocmi cu turcii, băieţii spre a colinda minunata capitală a padişahului.

În vreme ce caleaşca aurită îl ducea spre Arsenalul Marinei, unde urmau să aibă loc discuţiile, Gerald reflecta la vorbele din ajun ale lui Pavlidi. Atitudinea acestuia era cel puţin ciudată. Deşi ar fi avut tot interesul să încheie cu succes tratativele împrumutului, făcuse în mai multe rânduri aluzie la serioasele dificultăţi întâmpinate de miniştri, atât pe tărâm intern cât şi extern. Ce urmărise dragomanul flotei? Să sugereze lui Gerald a-şi spori pretenţiile, sau să-l pună în gardă asupra insuficienţei garanţiilor turceşti? Ar mai fi o ipoteză, absurdă la prima vedere, dar care merita o analiză atentă. Nu încerca oare Pavlidi să zădărnicească eforturile musulmanilor de a obţine împrumutul? Ce intervenise? Ce factori noi intrau în joc, de care Gerald nu avusese până atunci cunoştinţă?

Atelajul înainta în trap întins prin furnicarul de oameni, care ziua inundau cartierul musulman Kassim Paşa. De o parte şi de alta a străzii, case mici, de chirpici sau de lemn, lăsate pe o rână, moschei înconjurate de grădini, mănăstiri de dervişi, prăvălii umile, toate dominate de zidurile negre, fioroase ale Arsenalului Marinei.

Arsenalul Marinei ar fi putut constitui el însuşi un oraş de proporţii impresionante. Peste 80.000 de ofiţeri, marinari, gardieni, piloţi, fierari, lemnari, tunari, prizonieri, constructori de nave, matematicieni, geografi, topografi, armurieri populau

cazărmile, şantierele, antrepozitele, bazinele, închisorile, comandamentele, clădirile portuare la care se adăugau ministerul marinei şi amiralitatea imperială. În edificiul alb al amiralităţii, care domina Cornul de Aur, avură loc primele discuţii ale lui Gerald cu reprezentanţii armatei, ai marinei şi ai ministerului finanţelor, prin intermediul marelui dragoman Moruzi şi a dragomanului flotei Pavlidi. Turcii rezistau eroic pe poziţii, dar cedau ori de câte ori tratativele ameninţau să ajungă la un impas. Gerald putu să-şi dea seama de imperioasa lor nevoie de bani şi de arme. După încheierea şedinţei, care dură aproape trei ore, Gerald şi consilierii săi tehnici fură conduşi prin şantiere, spre a analiza cu specialiştii turci posibilităţile de înzestrare cu armament modern ale navelor aflate în lucru. Cu acest prilej, Gerald remarcă modul rudimentar în care se executau construcţiile navale. Tehnica înapoiată, materialele slabe, folosite fără pricepere, concepţiile retrograde ale militarilor se reflectau în lipsa de eficacitate a marinei de război turceşti, care suferise înfrângeri după înfrângeri. Armamentul demodat, aflat încă în serviciu, stârni comentarii puţin măgulitoare printre delegaţii Casei Sunderland. Modernizarea flotei ar fi necesitat sute de milioane de piaştri. Gerald s-ar fi încumetat să execute acest tur de forţă. Din nefericire, resursele financiare ale Imperiului erau neglijabile, iar acordarea unui împrumut de asemenea proporţii nici nu putea fi luat în considerare faţă de garanţiile minime oferite de stat.

În cursul discuţiilor, Gerald înregistra tendinţa bizară, deşi foarte subtilă, a dragomanului flotei de a tărăgăna tratativele. Avea senzaţia netă că i se puneau beţe în roate. Simţea instinctiv că dragomanul tălmăcea în turceşte eronat sau cel puţin trunchiat formulările sale limpezi. Îl făcea să ajungă la această concluzie expresia adeseori nedumerită a delegaţilor turci. Nu-i socotea atât de imbecili încât să nu înţeleagă explicaţiile şi demonstraţiile pe care el şi consilierii săi le prezentau la un nivel ştiinţific relativ scăzut, spre a fi pe înţelesul unui auditor fără o pregătire tehnică deosebită. Blestema în sinea lui încăpăţânarea cu care musulmanii refuzau să înveţe graiul ghiaurilor, încăpăţânare care îi lăsa le cheremul dragomanilor greci, duşmani prin definiţie ai musulmanilor. Bineînţeles, se feri să-l lase pe Pavlidi să înţeleagă că-i descoperise jocul. Trebuia să discute direct cu turcii. Dar prin ce mijloc să ajungă la aceasta, când interpreţii care se ţineau ca umbrele după el şi după consilierii săi erau de bună seamă

creaturi ale dragomanului flotei?

Tratativele din ziua acea se încheiară cu un prânz oferit la amiralitate de Kosrev Paşa, în prezenţa nelipsitului Pavlidi. Discuţiile urmau să fie reluate a doua zi de dimineaţă. Gerald dorise să-şi păstreze libere după-amiezile, spre a vizita oraşul şi împrejurimile. Pretextul era plauzibil. În realitate voia să le folosească spre a trage sfori pe cont propriu.

La Constantinopol, de pildă, resimţea lipsa informaţiilor. Lăsase vorbă la Viena să i se trimită din trei în trei zile, prin curieri, ultimele ştiri asupra evenimentelor din Centrul şi din Vestul Europei. Avea însă nevoie şi de veşti din Estul Europei. Dragomanii erau foarte reticenţi în această privinţă. Pentru a suplini această lipsă, Lafont hotărî să-şi trimită oamenii prin port şi prin tavernele frecventate de marinarii străini. Ştirile culese, deşi greu de controlat, îi permiteau să-şi facă o idee despre ceea ce se întâmpla în această parte a lumii.

Între timp, Gerald, însoţit de Raymond, de Benjamin şi de nelipsiţii interpreţi greci, la care se adăuga escorta de ieniceri, cutreiera călare Constantinopolul. Cu trăsura ar fi fost imposibil să străbată străzile întortocheate, strâmte, împânzite de o mulţime pestriţă de oameni. Cu autorizaţia personală a şefului bisericii musulmane, venerabilul şeic-ul-Islam, vizitară catedrala Sfânta Sofia, această magnifică operă a arhitecturii bizantine, pe care turcii o transformaseră în moschee. Copleşiţi de măreţia rece, îndrăzneaţă a cupolelor, ale căror înălţimi ameţitoare sfidau legile firii, contemplau arcurile imense, pilaştrii gigantici, porticurile de o eleganţă aeriană, ferestrele imense eu arcade simetrice, coloanele de marmură, mozaicurile de cristal, frizele capricioase, capitelurile suple, rozaceele complicate, himerele fantastice. Şi peste toate aceste splendori care glorificau religia creştină, erau aninate imense discuri verzi, cu versete din Coran, mărturii ale victoriei islamismului asupra credincioşilor întru Cristos constantinopolitani. Dar cei care deplângeau înlocuirea crucii cu semiluna pe cupolele Sfintei Sofii uitau că această catedrală fusese îmbogăţită şi înfrumuseţată cu tot felul de podoabe jefuite din anticele temple păgâne: coloanele verzi ale templului Dianei din Ephes, coloanele de porfir ale templului soarelui din Baalbek, coloanele din templul lui Jupiter din Cyzica, din templul lui Helios din Palmyra, din templele din Atena, Alexandria, Roma şi Troada. Pe ruinele străvechilor zei se înălţase creştinismul, *Sic transit*

gloria mundi! Fanatismul religios a fost întotdeauna un foarte prost sfătuitor. Arabii ignari ai lui Moavia ibn Abur Sofyan n-au făcut oare bucăţi colosul din Rodos, una din Cele Şapte Minuni ale Lumii, deoarece Coranul nu îngăduia chipurile cioplite?

Raymond şi Benjamin nu gustau aceste vizite oficiale, ceremonioase, care le îngrădeau libertatea şi fantezia. Dimineaţa, când Gerald se afla la Arsenalul Marinei, se plimbau prin Constantinopol, păziţi doar de patru ieniceri. Fiindcă hainele lor occidentale atrăgeau atenţia trecătorilor, care se adunau în jurul lor, împiedicându-i să hoinărească în linişte, se gândiră să le schimbe măcar o dată cu veşminte orientale, şi astfel deghizaţi să se preumble ca Harun-Al-Raşid pe străzile oraşului. Imaginaţia lor bogată le promitea aventuri şi isprăvi nemaipomenite, pe care mai târziu să le povestească prietenilor de la Londra, Paris sau Viena.

Cu complicitatea interpretului de serviciu, Panaiotis Grizos, un tânăr brunet, cu câteva fire negre în barbă, pe care-l cuceriră cu un pumn de guinee, dădură iama prin câteva dulapuri cu veşminte descoperite într-o încăpere mai dosnică. Povăţuiţi de interpret, se costumară ca nişte turci autentici. Şalvari bufanţi de stofă, cu dungi albastre şi roşii, pe deasupra un dolman dintr-un material mătăsos cu ape aurii, peste mijloc un şal de Damasc, iar în loc de manta un caftan de o stofă pufoasă, măslinie, căptuşită cu zibelină. Cizme scurte, galbene, dintr-o piele fină ca mănuşa, şi la brâu un pumnal curbat, cu mânerul bătut în pietre scumpe, completau echipamentul. Se ivea o singură problemă: Cu ce să-şi acopere capul? Firesc ar fi fost să-şi pună câte un calpac, asemenea grecilor din Fanar. Dar cum nu se găsea aşa ceva prin dulapurile răscolite conştiincios, rămase să-şi pună turbane. Interpretul le confecţiona din două şaluri de Mossul câte un turban de toată frumuseţea. Turbanul implică însă anumite obligaţii. Prosternările rituale la apelul muezinului, salamalecurile de rigoare la trecerea vreunui înalt personaj, pe care orice drept-credincios din Constantinopol era dator să-l cunoască. Travestirea nu era lipsită de riscuri. Ghiaurii nu aveau voie să poarte turbane şi nici cizme galbene. Este adevărat că datinile nu mai erau respectate cu aceeaşi străşnicie ca odinioară. Sultanul Mahmud, care pornise pe calea reformelor, declarase război turbanului; voia să-l detroneze în favoarea fesului egiptean. Partizanii turbanului şi ai tradiţiilor seculare erau însă numeroşi şi nu concepeau să dezarmeze. Raymond şi Benjamin habar n-aveau de aceste complicaţii şi, chiar

dacă ar fi ştiut de ele, nu s-ar fi sfiit să le nesocotească. Cu inconştienţa tinereţii, Panaiotis nu le acordă importanţă. Sfătui pe cei doi flăcăi să facă pe muţii, dacă li se va adresa cineva pe turceşte, ori în cel mai rău caz, să încline neutru din cap. El, Panaiotis, va avea grijă să-i îndepărteze pe inoportuni.

Porniră deci la drum. Ieşiră din serai şi traversară curtea fără să întâmpine dificultăţi. Slugile, înşelate de veşmintele celor doi ghiauri, care arătau ca nişte tineri musulmani de rang înalt, se ploconeau frângându-se de mijloc, iar ienicerii din gardă salutau izbind lăncile de pământ. Încălecară pe caii care-i aşteptau gata înşeuaţi şi, urmaţi de un singur *groom*, se avântară pe străzile Constantinopolului.

Raymond avea un aer măreţ. Maestru în arta echitaţiei, îşi strunea calul cu nepăsătoare eleganţă. Benjamin, care abia dacă avusese timpul să ia câteva lecţii de călărie, făcea unele stângăcii. Îşi bomba însă marţial pieptul şi ţinea capul cu atâta mândrie, încât s-ar fi zis că e însuşi fiul sultanului. Amândoi băieţii erau blonzi. Dar aceasta nu se prea lua în seamă. Turcii erau atât de corciţi, iar înalţii demnitari, ridicaţi din rândurile sclavilor creştini, crescuţi de mici în religia lui Mohamed, erau atât de mulţi, încât un turc blond nu mai mira pe nimeni.

Băieţii se travestiseră după chipul şi asemănarea localnicilor spre a trece neobservaţi. Frumuseţea lor şi splendoarea veşmintelor, subliniată de căptuşeala de zibelină, accesibilă numai personajelor foarte sus-puse, atrăgeau mai vârtos atenţia decât hainele occidentale. Panaiotis începuse să se neliniştească. Senzaţia provocată de cei doi tineri devenea supărătoare. Trecătorii se dădeau cu grabă la o parte, iar militarii, după câteva clipe de ezitare, salutau cu respect.

Benjamin şi Raymond habar n-aveau de îngrijorarea crescândă a tânărului dragoman. Plini de încântare, îmbrăţişau cu privirile şi casele, şi cerul şi soarele, şi grădinile, şi oamenii. Îi interesa îndeosebi fluviul neîntrerupt de oameni, despicat de caii ce înaintau asemenea unor nave. Oamenii se scurgeau pe dreapta şi pe stânga, contopindu-se în urmă într-o masă compactă, multicoloră, de un infinit pitoresc. Erau mulţi ca nisipul mării. Beduini în burnusuri albe, armeni din Trebizonda, îmbrăcaţi în negru ca nişte ciocli, dervişi în dolmanuri din păr de cămilă, eunuci spâni cu obraji fleşcăiţi şi burţi proeminente, albanezi cu fustanelă albă şi cu pistoale la cingătoare, sclavi africani, tuciurii

ca abanosul, purtând pe umăr maimuţe sau ulii de vânătoare, grecoaice cu profil impecabil, calote purpurii şi cozi împletite lăsate de o parte şi de alta a feţei, persani cu căciuli de astrahan şi cizme moi negre, turci bărboşi cu turbane imense înfăşurate în jurul capului, ţigani şi ţigănci în zdrenţe pestriţe, tătari cu cojoace de oaie, ofiţeri galonaţi pe toate încheieturile şi călări pe cai arabi, hamali înnegriţi de soare şi de jeg, cărând în spinare baloturi imense, turcoaice acoperite cu văluri, bulgari cu haine grosolan ţesute din in sau cânepă, georgieni zvelţi cu veşminte brodate şi cingători din metal, călugări catolici, călugări ortodocşi, în rase brune sau negre, vânzători ambulanţi purtând tăvi cu rahat şi burdufuri cu apă, boieri valahi cu tunici scurte împodobite cu găetane frumos împletite, greci din Fanar în caftane lungi care măturau praful şi cu calpace înalte de aproape un metru, arabi cu priviri aspre, buze subţiri şi mâini vânjoase încleştate pe mânerul hangerelor, egipteni cu fesuri roşii ornate cu ciucuri negri lăsaţi pe umăr, europeni în haine nemţeşti, arnăuţi mustăcioşi cu priviri fioroase, kurzi, croaţi, cazaci din Ucraina, paşale precedate de escorte strălucite alcătuite din ostaşi cu căşti metalice încununate de penaje multicolore, evrei cu perciuni răsuciţi ca nişte tirbuşoane, măgari mânaţi de la spate de câte un turcaleţ cu mutră şmecheră, cămile, câini, turme de câini, veşminte de brocart şi zdrenţe împuţite, umbrele de soare şi cozi albe de cal aninate în vârfuri de prăjini aurite, bijuterii scăpărătoare şi saci de făină, cerşetori chiori, ologi, sau acoperiţi de plăgi, tineri fercheşi cu mustaţa parfumată şi răsucită cochet, leproşi, pelerini cu genele şi sprâncenele albite de praf, italieni gălăgioşi ca nişte vrăbii, sârbi tăcuţi şi încruntaţi, miros de praf, de transpiraţie râncedă, acră, efluvii de parfum, de balegă proaspătă, de pomezi şi uleiuri încinse, fecioare circaziene cu ochi languroşi şi mijlocel subţire, uriaşi cu câte un smoc de păr în creştet, negustori barbari care-şi laudă marfa, marinari cu mers legănat, bătrâne ştirbe şi pungite, care nu mai au să-şi ascundă decât urâţenia sub vălurile groase, oameni frumoşi, oameni urâţi, mai mulţi urâţi decât frumoşi… oameni, oameni, oameni…

Atât de absorbiţi erau Raymond şi Benjamin de acest nemaipomenit spectacol, încât traversară pe nesimţite Stambulul. Intraseră în mahalaua Samatya, una dintre cele mai populate de pe coasta meridională a Stambulului, stropită de apele mării de Marmara. În depărtare, ridicându-se ca un nor negru deasupra

caselor mărunte, dughenelor şi cârciumilor din Samatya se conturau zidurile închisorii Yedi Küle, cunoscută de europeni sub numele de temniţa Celor Şapte Turnuri.

— Ar trebui să ne întoarcem la serai, propuse Panaiotis băieţilor. Se apropie ora prânzului.

— Să ne răcorim mai întâi cu ceva, zise Benjamin. Sunt lac de transpiraţie. Mi-o fi stând bine zibelina asta, dar prea e călduroasă.

Mai de voie, mai de nevoie, Panaiotis îi conduse la o cafenea micuţă, umbrită de un platan uriaş, crescut în marginea unei pieţe strâmbe, cu o fântâna la mijloc. Şi aici lumea se înghesuia ca la târg.

Descălecară. În cafenea li se servi rahat lokum, parfumat şi atât de dulce, încât li se făcu rău la stomac. Apa de trandafiri, zaharată şi ea, le înteţi setea. Plătiră consumaţia şi, după ce ieşiră în stradă, se repeziră la o fântână.

— Apa rece, naturală, e mai bună decât toate băuturile din lume, spuse Raymond râzând.

Cu o grabă juvenilă, puţin potrivită cu gravitatea pe care ar fi trebuit să le-o impună costumul lor, începură să bea din pumni apa rece ca dintr-un izvor de munte.

Lângă fântână se afla un ienicer înalt, o huidumă de peste doi metri, foarte mândru de caftanul lui de stofă albastră de Salonic, de ghioaga mică ce-i atârna la brâu, de turbanul ascuţit ca o căpăţână de zahăr şi de cizmele-i roşii, lustruite lună. Se uita măreţ peste capetele mulţimii, care se scurgea umilă pe lângă falnica-i siluetă, decupată ca o statuie pe cerul albastru. Prin preajma lui trecu o bătrână – creştină după toate aparenţele, căci avea faţa descoperită – şi care purta în spinare un sac. În urma bătrânei venea un băieţaş, să tot fi avut doisprezece-treisprezece ani, slăbuţ, verde de anemie, încărcat şi el cu o traistă voluminoasă.

În clipa aceea se produse catastrofa. Împinsă fără voie de un turc obez, ce căra nişte desagi cu brânză, bătrâna se împiedică de-o piatră şi pierzându-şi echilibrul, îl călcă peste picioare pe ienicerul cel mândru. Ciubotele ei murdare, prăfuite lăsară urme urâte pe pielea roşie, strălucitoare a cizmelor. Înfuriat, ienicerul îi dădu un brânci, doborând-o la pământ, apoi o lovi cu piciorul în şale. Indignat, băieţaşul cu traista se repezi la soldat şi încercă să-l împingă de lângă femeie. Ienicerul îl apucă de ceafă şi de turul

pantalonilor şi ridicându-l pe sus, ca pe un căţel, în zvârli în bazinul fântânii.

Atunci interveniră complicaţiile. În scurta lui călătorie prin aer, băiatul lovi cu călcâiul turbanul lui Raymond, aruncându-i-l de pe cap în bazin. Iar când căzu în apă, îi stropi pe toţi cei din jur, în hohotele servile de râs ale câtorva trecători.

Raymond, Benjamin şi Panaiotis fuseseră martori la întreaga scenă. Tânărul dragoman se făcuse pământiu. Şi de ceea ce se temea nu scapă. Scandalizat de gestul ienicerului, Raymond îl plesni cu atâta sete, încât îi lăsă urme de degete pe obraz. Surprins de acest atac, turcul rămase câteva frânturi de secundă nemişcat. Toţi spectatorii din jur încremeniseră. Asupra piaţetei se lăsase brusc acea linişte adâncă din preajma furtunii.

Creierul ienicerului funcţiona cu întârziere. Dar o dată pus în mişcare, nimic nu-l mai putea opri. El, ostaş al corpului de elită al ienicerilor fusese pălmuit. Şi de către cine? De către un flăcăiandru căruia nici nu-i mijise mustaţa. Ochii i se înroşiră turbaţi. Un val de fierbinţeală i se urcă la cap. Apucă ghioaga şi o trase fulgerător de la brâu. Raymond văzu gestul. Puse instinctiv mâna pe mânerul pumnalului. Era însă cu o secundă în urma soldatului.

Benjamin îşi dădu seama că în această încercare de forţe, Raymond era destinat să piardă. Mintea lui lucra cu o iuţeală de fulger. În clipa în care ienicerul ridică braţul spre a-şi trăsni adversarul în creştet, Benjamin se repezi cu capul înainte şi îl pocni ca o catapultă în pântece. Ienicerul nu se aşteptase la acest atac. Traiectoria ghioagei devie, lovindu-l pe Raymond razant peste braţ. Raymond simţi o usturătură aprigă, ca şi când l-ar fi ars un fier roşu. Pierzându-şi echilibrul, soldatul căzu peste marginea balustradei şi se întinse în praful străzii cât era de lat.

Panaiotis se făcuse alb de emoţie. Îi venea să leşine. Nişte creştini îndrăzniseră să se bată cu un ostaş al Padişahului. Întrevedea consecinţe incalculabile. Chiar dacă aceştia erau nepoţii lui Gerald Sunderland, cadii aveau să fie nemiloşi. Fiul unui ambasador al Angliei fusese biciuit din porunca Padişahului pentru un fapt asemănător. Este adevărat că aceasta se întâmplase cu un secol înainte. De atunci se mai schimbaseră moravurile.

Ceea ce urmă avea să rămână pentru Panaiotis o amintire groaznică. Câţiva ieniceri şi bostangii apărură ca din pământ. Se iscă o încăierare epică. Panaiotis, care era cam poltron, închise

înspăimântat ochii. Deodată se pomeni luat pe sus, îmbrâncit, înghiontit, înjurat, scuipat de nişte turci care miroseau a praf şi a sudoare. Panaiotis auzea ca prin vis strigăte, blesteme, icneli. Ploaie de pumni îi cădea peste cap, peste obraji, în spinare, năucindu-l. Simţi un gust dulceag de sânge. Sângele prinse să-i curgă şi din nas. În timp ce era târât de oamenii care miroseau a ţărână şi a sudoare, leşină…

Lafont nu stătea cu mâinile încrucişate. Sub pretextul unor inofensive plimbări turistice prin cartierele pitoreşti ale Constantinopolului, oamenii săi lucrau febril. Umblau prin port, prin cartierele populare, prin bazar, prin cârciumile din Galata, Eyub, Balat, Kassim Paşa, Samatya, intrau în vorbă cu oamenii şi culegeau informaţii. Şi French, şi Poussin, şi Fulton, şi Hervé ştiau multe limbi străine. În afară de limbile lor materne, franceza şi engleza, cunoşteau la perfecţie germana şi italiana. French stăpânea şi spaniola şi rusa. Poussin şi Fulton vorbeau curent greceşte. Pentru Hervé, limbile şi dialectele din Levant nu aveau secrete, căci se născuse la Tripoli în Siria. Iar Poussin se descurca bine cu sârbii şi cu valahii, căci le învăţase graiurile pe vremea când tatăl său fusese viceconsul al Franţei la Bucureşti.

Prin intermediul acestora află Lafont că Imperiul Otoman era asemenea unui şarpe nesăţios, care a înghiţit mai multă pradă decât poate digera. Acum suferea consecinţele. Revolta lui Ali, Paşa din Ianina, abia fusese înăbuşită. Capul răzvrătitului, trimis la Serai pe tavă, desfătase privirile Sultanului. Dar kufţii, viforoşii haiducii greci, foştii lui aliaţi, continuau lupta, dând straşnic de furcă oştilor otomane. Mehmed Ali, Paşa din Cairo, scosese Egiptul de sub dominaţia Constantinopolului, asigurându-şi o autonomie care echivala cu o cvasiindependenţă. Noul stăpân al ţării Nilului era dornic să-şi întindă stăpânirea şi asupra insulelor greceşti. Pregătirile lui militare provocau serioase îngrijorări Sublimei Porţi. Miloş Obrenovici, căpetenia sârbilor, ducea un înverşunat război de gherilă împotriva semilunii. Sublima Poartă încercase să negocieze pacea cu aceşti ghiauri turbulenţi. Dar tratativele fuseseră întrerupte datorită intransigenţei sârbilor, care voiau totul sau nimic. În Bosnia şi în Herţegovina, guvernatorii musulmani, ostili proiectelor de reforme ale Sultanului, dădeau semne de agitaţie. Succesele lui Mehmed Ali îi îndemnau să-i urmeze pilda. În Valahia, pandurul Tudor Vladimirescu ridicase

steagul revoltei. Dar cea mai gravă ameninţare se ridica dinspre miazănoapte. Alexandru Ipsilanti, general în armata rusă şi aghiotant al ţarului, trecuse Prutul şi intrase în Moldova fiind primit cu toată cinstea de domnitorul Mihai Suţu. De acolo lansase câteva proclamaţii, arătând că e în drum spre Grecia, care a hotărât să se ridice la luptă spre a se elibera de sub jugul otoman. Ipsilanti chema sub steagul său pe toţi acei care voiau să răstoarne stăpânirea turcească. Ceva mai mult, lăsa să se înţeleagă că îşi asigurase sprijinul unei mari puteri care nu va întârzia să trimită armata împotriva otomanilor.

Lafont întocmi un amplu raport, pe care-l înfăţişă lui Gerald, după întoarcerea acestuia de la Arsenalul Flotei. Gerald îl citi cu mult interes.

— Iată o bună piaţă de desfacere pentru armele noastre, exclamă el după ce încheie lectura. Aici, în Balcani, putem găsi debuşeu şi pentru rebuturi.

— Jocul acesta implică primejdii, Sir, replică Lafont. Turcii sunt sălbatici. Dacă ne prind că îi înarmăm pe răsculaţi, va fi vai şi amar de noi. Au băgat ei la închisoare şi pe unii ambasadori când au socotit că manevrele acestora lezează interesele otomane.

Gerald râse nepăsător.

— Aceasta se întâmpla pe vremea când Semiluna stăpânea jumătate din Europa. Astăzi toţi vecinii rup hălci din acest biet imperiu care trage să moară.

— O fiară în agonie este totuşi în stare să mai dea câte o lovitură de labă.

— Furnizez arme Imperiului Otoman pentru a-i prelungi agonia. N-am interes să sucombe prea repede.

— Nu-i subestimaţi pe turci, Sir. Nu li s-a tocit încă fanatismul.

— Li s-au tocit însă colţii şi ghearele. Am să-i ajut să şi-i ascută. Dar nu prea mult. Paralel, am să-i întărât şi pe duşmanii lor. Voi reînvia luptele de gladiatori. Dar la o scară gigantică. Am să-i înarmez şi pe sârbi, şi pe egipteni, şi pe albanezi, şi pe greci, şi pe valahi.

Lafont aprecia cinismul lui Gerald.

— În Valahia va fi ceva mai greu să strecurăm armament de contrabandă. Austria nu va tolera un trafic de arme menit să întărească pe răsculaţi, opină Lafont. Un ocol prin Rusia ar fi oneros. Afară de aceasta, nu ştiu dacă autorităţile şi-ar da agrementul.

— Voi folosi altă cale, dragul meu Lafont. Cea mai scurtă şi cea mai ieftină.

— Să treceţi armamentul prin strâmtori? Pe sub nasul turcilor?

— Da. În nave care vor transporta cele mai inofensive mărfuri. Vor avea însă fundul dublu.

Lafont înclină din cap.

— Ar fi o soluţie. Dar dacă vor intra la bănuieli? Percheziţiile ar dezvălui uşor tainiţele noastre.

— Nu-i cred atât de deştepţi încât să fi se trezească bănuielile. Iar dacă, prin imposibil, se vor găsi vameşi care să facă dificultăţi, să fie băcşeluiţi. Acestor argumente nu li se poate rezista. În ţara aceasta toţi primesc mită. De la marele vizir şi până la ultimul slujbaş… Dar ce s-o fi întâmplat cu nepoţii mei de nu s-au întors din oraş? rosti el, după ce se uită la ceas. Nu ştiu că la ora aceasta ne aşezăm la masă? Rămâi să prânzeşti cu mine, Lafont. Am să-i învăţ să mai întârzie.

Nepoţii lui Gerald nu apărură însă nici la prânz, nici după-amiază. În jurul orei trei sosi la serai Nicetas Kandakulis, tânărul interpret care urma să-l schimbe pe Panaiotis. Iritarea lui Gerald se transformă treptat în îngrijorare.

Spre seară, primi o vizită simandicoasă. Contele Stroganov, ambasadorul Rusiei, ţinuse să-l salute. Gestul acesta de curtenie era fără precedent în analele diplomatice constantinopolitane. Un ambasador nu catadicsea să facă vizite decât înalţilor demnitari ai imperiului şi celorlalţi reprezentanţi diplomatici cu rang egal. Stroganov era dornic să afle noutăţi de la Paris şi de la Londra.

— Aici, la Constantinopol, trăim ca într-un oraş de provincie. Relaţiile cu localnicii sunt ca şi inexistente. Turcii nu leagă prietenii cu străinii, iar grecii din Fanar sunt prea fricoşi ca să ne frecventeze saloanele. Pe de altă parte, simpatiile lor pentru reprezentanţii corpului diplomatic sunt foarte împărţite, şi nu au la bază decât interesul. Nouă, diplomaţilor, nu ne rămâne să ne omorâm plictisul decât vizitându-ne între noi. Din nefericire, adăugă Stroganov zâmbind, diplomaţii sunt lipsiţi de resurse spirituale. Când statele respective sunt în conflict, relaţiile amicale dintre reprezentanţii lor încetează. Şi cum aceasta se întâmplă adeseori, vă închipuiţi cât de tristă e şederea noastră pe ţărmurile Bosforului.

Contele ridică mâinile spre cer într-un gest de necuprins regret.

— Eh, cât de departe sunt metropolele occidentului cu viaţa lor

liberă, cu saloanele ambasadelor – loc de întâlnire al lumii elegante – cu teatrele, cu restaurantele, cu cluburile lor primitoare, cu femeile lor atât de frumoase şi de amabile. Aici nu întâlneşti decât cadâne ascunse în dosul unor văluri rebarbative.

Prietenia ostentativă a contelui dădu de bănuit lui Gerald. Se ştia că relaţiile dintre Imperiul Ţarilor şi Imperiul Otoman se alteraseră considerabil în anii din urmă. Stroganov avea deci tot interesul să saboteze tratativele Casei Sunderland cu turcii. Pe de altă parte, Metternich îl încurajase pe Gerald să negocieze cu Constantinopolul. Era de presupus că şeful guvernului austriac îi va susţine cauza faţă de ruşi. Cu atât mai mult cu cât Gerald lucra în spiritul Sfintei Alianţe.

Stroganov era informat asupra tratativelor purtate la Arsenalul Flotei. Se prefăcea însă a nu şti nimic. Gerald îi împlini curiozitatea mărturisită, împărtăşindu-i veşti mondene din capitalele occidentale. Ambasadorul avea mulţi prieteni la Londra şi la Paris. Cosmopolitismul marii nobilimi era o realitate. Aristocraţii îşi dădeau mâna pe deasupra graniţelor respective. Nici războaiele dintre ţările lor nu le afectau relaţiile prieteneşti şi de rudenie. Prinţul de Ligne fusese unul dintre cei mai tipici reprezentanţi ai acestei aristocraţii neastâmpărate, nomade. Contele Stroganov voia să rămână credincios tradiţiei. Ar fi dorit ca relaţiile lui cu Gerald să îmbrace o formă de intimitate afectuoasă, propice sincerităţilor.

Vizita ambasadorului dură aproape o oră. Înainte de a pleca, îl pofti pe Gerald la un dineu, care urma să aibă loc la sfârşitul aceleiaşi săptămâni. În cursul acestei prime luări de contact, nu vorbise nimic esenţial. Şi el şi amfitrionul său se mărginiseră la banalităţi şi schimburi de complimente.

În tot timpul vizitei, Gerald fusese preocupat de întârzierea nepoţilor săi. Servitorii turci şi interpreţii pe care-i interogă ulterior nu-i putură da lămuriri. Se ştia doar că Benjamin şi Raymond plecaseră de dimineaţă la plimbare, însoţiţi de tânărul Panaiotis şi de un ţine-cal. Lafont încercă să găsească o explicaţie. Poate că băieţii, captivaţi de pitorescul oraşului, uitaseră de trecerea timpului. Aveau desigur să se înapoieze o dată cu lăsatul serii, cu atât mai mult cu cât dinspre miazănoapte cerul se întuneca a furtună. Nori vineţi, cu crestele împurpurate de apusul soarelui, se apropiau într-un front compact, învăluind zarea. Fulgere sclipitoare zebrau îndepărtările. Ecoul tunetelor se

rostogoleau surd, asemenea huruitului unor atelaje de artilerie în goană nebună.

— În ţara aceasta plină de ciudăţenii nimic nu mă mai uimeşte, spuse Lafont. Nici furtunile în prag de primăvară.

În seara aceea, Gerald era invitat la un banchet dat în cinstea sa de Iordachi Pavlidi. Nu era într-o dispoziţie sufletească prielnică petrecerilor. Dar nu se cuvenea să lipsească de la ospăţ.

Înainte de a se urca în caleaşcă, porunci secretarului de serviciu să comunice băieţilor, după înapoierea lor acasă, că îi aştepta la dragomanul flotei.

Caleaşca se urni în pocnete de bice, care se îngânară cu ropotul primelor picături mari şi reci, de ploaie. Gerald era însoţit numai de Lafont şi de dragomanul de serviciu. Îl escorta o ceată de arnăuţi călări.

— Cred că va trebui să faci un drum până la Bucureşti, spuse Gerald. Vreau să ştiu cum stau lucrurile pe acolo. Trebuie să mă conving personal de trăinicia garanţiilor turceşti. La ora actuală, concesiunea vămilor din Ţările Româneşti nu pare să fie tocmai rentabilă. Tulburările de acolo mă îngrijorează.

— Insulele greceşti sunt şi mai nesigure, opina Lafont. Revolta mocneşte. Intervenţia lui Alexandru Ipsilanti va pune paie peste foc.

— Crezi că este realmente susţinut de o mare putere, aşa cum se laudă? formulă Gerald o întrebare, care exterioriza propria-i nedumerire. Nu văd cum i-ar putea ajuta ţarul. Nu s-a uscat încă bine cerneala semnăturii lui de pe documentele de la Troppau, care consfinţesc hotărârea Sfintei Alianţe de a zdrobi orice veleitate de răscoală în Europa. În aceste condiţii, un sprijin acordat eteriştilor greci ar echivala cu o negare a principiilor care stau la baza statului-quo al continentului nostru. Dacă nu este vorba de Prusia, atunci la ce mare putere se referă Ipsilanti în proclamaţiile sale. La Anglia? Anglia ar fi capabilă să pescuiască în apă tulbure, cu intenţia de a-şi însuşi mai târziu insulele greceşti. Austria? O intervenţie austriacă în sprijinul grecilor răsculaţi este exclusă. Franţa? Prietenia ei tradiţională pentru Imperiul Otoman nu-i îngăduie să adopte o poziţie ostilă turcilor. Şi în această încâlceală de interese contradictorii, trebuie să evoluăm noi.

Ploaia se înteţise. Apa cădea într-o cascadă compactă, care împiedica vederea. Arnăuţii, uzi până la piele şi cu bărbia înfiptă în piept, abia reuşeau să-şi stăpânească caii. Şiroaie de apă

începuseră să pătrundă şi în caleaşcă prin încheieturile uşilor, şi ale ferestrelor. Un trăsnet căzu undeva, pe aproape. Bubuitura răscoli cerul şi pământul. Caii de la trăsură cabrară înspăimântaţi. Trăsura se opri smucit. După câteva momente de aşteptare, vizitiul îşi vârî capul pe portieră. Vorbi ceva cu dragomanul.

— Ce spune? întrebă Gerald nerăbdător.

— S-au rupt şleaurile, explică interpretul. Trebuie să aşteptăm până le vor drege. Dacă doriţi, ne putem refugia în cârciuma aceea până se mai potoleşte furia ploii, zise el, arătând uşa luminată a unei clădiri joase, chincită la câţiva paşi de caleaşcă.

Gerald acceptă propunerea. Era preferabil să stea la un loc uscat. Caleaşca începuse să se umble de apă. Gerald se învălui în mantaua sa şi precedat de dragoman se avântă prin ploaie spre uşa luminată.

Însoţiţi de Lafont, pătrunse într-o încăpere lungă, luminată slab de câteva opaiţe şi de focul care ardea într-o vatră mare. De-a lungul pereţilor văruiţi se afla o laviţă joasă, pe care consumatorii stăteau turceşte şi tăifăsuiau, sorbind cafele. Cei mai mulţi trăgeau din narghilele. Pe mese rotunde, joase şi ele, abureau chebaburi apetisante şi tipsii cu pilaf. Câţiva clienţi, aşezaţi pe taburete mici, ridicate la o palmă de pardoseală, mestecau alene, trăgând cu urechea la un turc bătrân care cânta dintr-un fluier de o formă ciudată. În dreptul vetrei, stăpânul tavernei frigea chebab înfipt într-un fel de ţeapă verticală, şi în acelaşi timp întorcea pe o parte şi pe alta, la rumenit, fripturi orânduite pe un grătar deasupra jarului.

În tavernele din Constantinopol clienţii se serveau îndeobşte singuri. Numai când se iveau personaje mai de seamă, patronul sau vreun ajutor de al său luau personal comanda. Mantaua căptuşită cu zibelină a lui Gerald impunea respectul. Un flăcăiandru cu câteva tuleie în barbă apăru de undeva, ploconindu-se servil.

— Cafea, porunci dragomanul, repetând indicaţia lui Gerald.

— Pe dată, stăpâne, se frânse de mijloc flăcăiandrul.

— La ora aceasta ar trebui să fim la Pavlidi, zise Gerald. Nu-mi place să fac oamenii să mă aştepte.

Vorbeau englezeşte.

Gerald se aşezase pe un taburet. Îşi înfăşurase poalele mantalei în jurul picioarelor, ca să nu târască blana pe pardoseala murdară.

În aer plutea un miros dezagreabil, o combinaţie greţoasă de

fum, aburi de cafea, seu de oaie încins, sudoare, haine ude…

— Mă tem că va trebui să mai zăbovim, zise Gerald.

— Am să trimit după altă trăsură, îi spuse dragomanul.

— Ei, ce mi-e dat să aud! hârâi în apropiere un glas dogit, de beţivan, într-o englezească morfolită.

De pe laviţă se ridică anevoie un ins; albit de ani, foarte înalt, voinic încă, îmbrăcat într-un fel de uniformă marinărească. Se proţăpi lângă masa lui Gerald. Un zâmbet tâmp i se aşternu pe faţă.

— Compatrioţi, nu-i aşa?…

Se lăsă pe un taburet liber şi îşi rezemă coatele de masă. Încovoiat, cu capul lăsat în jos, aducea cu un urs istovit.

Dragomanul făcu un semn patronului, care răspunse la chemare. Şi acesta era mare şi voinic ca un taur.

— Să-l ia de aici, explică în franţuzeşte dragomanul, uitându-se cu scârbă la beţivan.

Acesta ridică încet capul şi îl fixă cu o privire tulbure.

— Ce!… Crezi că nu ştiu franţuzeşte? Ştiu şi greceşte, şi turceşte, şi româneşte, şi chinezeşte… Iacă. Plec…

Dădu să se ridice.

— Rămâi, zise Gerald. Eşti invitatul meu. Bei o cafea?

Patronul care sosise cu intenţii ofensive, rămase uimit când Dragomanul îi porunci resemnat:

— O cafea pentru domnul.

Beţivanul făcu un gest lateral, ca şi când ar fi măturat nişte vase de pe o masă. Se uită la patron.

— Cafea? Ducă-se dracului toată cafeaua din lume… Eu beau alcool… whisky, rachiu, şliboviţă, rom, ţuică, vodcă, gin, kirshwasser… orice, numai alcool să fie… alcool tare… să-mi ardă cerul gurii şi maţele…

Plecă iarăşi capul. Obrajii arşi de soare atârnau ca fălcile unui buldog.

— Alcool… alcool, bolborosi el.

— Ai vreo băutură alcoolică? întrebă dragomanul iritat.

Patronul se uită cu teamă spre uşă, ca şi când s-ar fi temut să nu apară vreun bostangiu. Frica din ochi contrasta cu forţa lui masivă. Ras în cap, mustăcios, cu braţe musculoase, piept lat, umeri de piatră, şalvari largi, avea înfăţişarea unui gâde în preajma unei execuţii.

— N-avem voie, luminate, bâigui patronul.

— Legile nu îngăduie, explică dragomanul în englezeşte.

— Plătesc oricât, zise Gerald.

Patronul nu rezistă argumentului tradus cu fidelitate. Peste un minut se înapoie cu o ceaşcă mare de cafea pe care o puse în faţa beţivanului.

— Prăştină valahă, zise el în şoaptă. Apă aprinsă. Poţi să arzi cu ea maţele unui elefant.

Beţivanul gustă băutura. Se strâmbă.

— Slabă... dar merge...

Apăru şi flăcăiandrul cu cafelele.

Furtuna se înteţise. Bubuia de parcă cinci sute de tunuri s-ar fi pornit să tragă asupra Constantinopolului. Se cutremurau ferestrele. Atmosfera era încărcată de electricitate. Turcul cel bătrân încetase să mai cânte din fluier.

Gerald îşi muie buzele în ceaşca aburindă.

— Aşa bubuiau tunurile când turcii au luat cu asalt Constantinopolul, mormăi beţivanul, profitând de o acalmie.

Curios. Concertul tunetelor de afară îi inspirase şi lui Gerald aceeaşi comparaţie. Îl amuză concordanţa de idei. Zâmbi.

— De unde ştii? Ai fost acolo?

Beţivanul îl privi lung. Trase o duşcă de prăştină. Apoi îşi şterse buzele cu mâneca hainei.

— Nu. N-am fost acolo. Dar e destul să te plimbi noaptea pe sub zidurile de împrejmuire ale oraşului. Când răsare luna plină şi lumina ei roşie varsă sânge peste fortificaţiile năruite, luptătorii de atunci, creştini şi musulmani, ies din morminte şi se încaieră. Vezi scânteind şi căştile, şi săbiile, şi buzduganele, şi platoşele, şi iataganele, şi scuturile, şi flintele... Şi mai vezi sângele curgând... Îl vezi curgând şiroaie... Şi pe ziduri... şi în şanţurile de la picioarele lor... Vezi cum îl suge pământul... Dar sângele nu se termină, căci plouă cu sânge... Plouă cu sânge şi pe uliţele oraşului, şi în case, şi în biserici. Apa din fântâni se preschimbă în sânge... Umbrele se fugăresc pe ziduri... Şi în oraş se fugăresc pe ziduri umbrele... Auzi strigăte, blesteme, gemete... Urletele războinicilor străpunşi de lăncii, sfârtecaţi de ghiulele, despicaţi de iatagane... Ţipetele fecioarelor siluite... zbieretele copiilor... vaietele bătrânilor...

Beţivanul ridică mâna, Ochi îi străluceau. Vorbea ca un iluminat.

— Îi auziţi?... Eu îi aud...

Dragomanul se îngălbenise. Ai fi zis că se îmbolnăvise de icter. Îi tremurau mâinile.

— Taci!... Să nu te audă cineva... taci, omule...

Beţivanul nu-l auzea. Vorbea căzut parcă în transă.

— Morţii se ridică de pretutindeni... Se desprind din ţarina îmbibată de sânge...

Capul îi căzu iarăşi. Bărbia i se înfipse în piept.

— Cabotin! exclamă Lafont.

Beţivanul nu-l auzi.

Gerald clătină din cap.

— Te înşeli, Lafont. E un obsedat...

— Hm... *delirium tremens*. Poate că e lucid şi încearcă să ne impresioneze... Ce nu face omul pentru un bacşiş...

Beţivanul încremenise cu capul plecat aproape în unghi drept.

— E sincer, zise dragomanul. Retrăieşte tragedia creştinilor cotropiţi de musulmani.

— Baliverne, zise Lafont.

Gerald ridică din umeri.

Beţivanul tresări. Degetele i se încleştară pe ceaşcă. O duse la gură şi o goli dintr-o singură înghiţitură. Alcoolul îl învioră. Cu ochii limpezi se uită la Gerald. Zâmbi. Îşi duse mâna prin păr şi îşi scutură capul.

— Mai vrei o ceaşcă? îl întrebă Gerald.

— O ceaşcă? O sută de ceşti. Un butoi. Dacă marea de Marmara ar fi de whisky, aş sorbi-o dintr-o înghiţitură.

— Aduceţi-i cât vrea, porunci Gerald.

— Mulţumesc, rosti beţivanul. Râse. Aspiră adânc aerul, umflându-şi pieptul vast. Trebuie să vă răsplătesc dărnicia. Da, da. Căpitanul Lathrope e deprins să-şi achite datoriile.

Patronul îi aduse o cană respectabilă.

— Dacă ai s-o bei, mori, zise Lafont.

— Dimpotrivă. Are să mi se limpezească mintea.

Trase o duşcă lungă. Turna pe gât ca în pâlnie.

— Corabie nu mai am, ca să vă călăuzesc pe mări şi oceane. Căpitanul Lathrope nu mai are de-a face cu apele. Îi e scârbă de apă. Fie ea şi de mare. Dar vă pot călăuzi prin oraş. Gratis.

Râse iarăşi. Mâna lui schiţă un gest de curtenie.

— Da, da, căpitanul Lathrope ştie să răspundă cum se cuvine celor care-i arată bunăvoinţă şi înţelegere. Am să vă arăt cele mai frumoase monumente din Constantinopol. De pildă, moscheia

durată din porunca lui Selim Crudul, fiul lui Soliman Magnificul. Sultanul Selim, care înainte de a-şi ucide fratele, citea în hohote de plâns versurile pe care i le dedicase acesta. În şapte ani de domnie a decapitat opt viziri. Am să vă duc să vedeţi şi moscheia Şah-Zadé, ridicată de Roxelana. Faimoasa Roxelana care a îndemnat pe Soliman să-şi ucidă fiii mai mari, dăruiţi de o georgiană moartă din facere, spre a lăsa tronul propriului ei vlăstar, un imbecil care avea să ducă de râpă dinastia.

Beţivanul îşi petrecu mâna peste obraji-i nebărbieriţi.

— Am să vă arăt Chioşcul Alai, de pe zidurile Seraiului. Din chioşcul ăsta, Murad al IV-lea trăgea cu arbaleta în trecători, ca să nu-şi piardă îndemânarea. Şi zidul dinspre Bosfor al Seraiului am să vi-l arăt. Zidul de pe care Sultanul Ibrahim a poruncit să fie aruncate cele câteva sute de femei din haremul său, fiindcă începuseră să-l plictisească. Au fost cusute de vii în saci şi aruncate la miezul nopţii în Bosfor.

Mai trase o duşcă de alcool.

— Şi temniţa Yedi-Kulé trebuie s-o vedeţi. Dar numai pe dinafară, căci cei care apucă să intre vii în ea au şi trecut în rândul morţilor. N-o să vă puteţi arunca ochii asupra uneltelor de tortură, fiindcă sunt adăpostite în pivniţe adânc îngropate în pământ. Dar o să zăriţi, pe zidurile negre, cârligele de care sunt agăţaţi condamnaţii la moarte. Atârnă acolo, sfâşiaţi de ghearele ascuţite, până mor în chinuri de neînchipuit...

Se întoarse spre Lafont.

— Poate că o să aveţi prilejul să vedeţi un asemenea spectacol. N-ar fi imposibil, fiindcă execuţiile acestea, destinate a fi văzute de întreaga populaţie a oraşului – spre a le fi tuturor pildă – sunt foarte dese.

Un arnăut cu veşmintele şiroind de apă intră şi se îndreptă spre masa lui Gerald. Spuse câteva cuvinte dragomanului. Acesta se grăbi să le tălmăcească.

— S-a adus altă caleaşcă, excelenţă. Putem pleca.

Gerald aruncă pe masă două monede de aur.

— E destul? întrebă el.

— Prea mult, excelenţă, zise dragomanul.

Patronul avusese grijă să şi înşface piesele.

— Zilele acestea voi avea mult de lucru, vorbi Gerald căpitanului Lathrope. Îndată însă ce voi fi mai liber, îţi voi solicita serviciile. Îţi las un acont.

Alinie pe masă zece monede de aur. Dragomanul făcu ochii mari. Lathrope nu rămase impresionat. Luă monetele şi le vârî în buzunarul hainei.

— Dacă aveţi nevoie de mine, mă găsiţi la cafeneaua lui Iusuf Chiorul, din Samatya.

Ploaia se mai potolise. Tunetele se îndepărtau spre miazăzi. Când caleaşca se opri în faţa casei dragomanului flotei, apăru printre nori un petic de cer înstelat. Gerald, care se aşteptase la un palat, sau cel puţin la o vilă arătoasă, avu surprinderea să vadă o simplă clădire cu parter şi etaj, dărăpănată, prost întreţinută, înconjurată de o grădiniţă prăpădită. Când i se deschise uşa de la intrare şi pătrunse în vestibul, încercă a doua surpriză. Oglinzile mari veneţiene, covoarele orientale, pardoseala de marmură nu se potriveau cu exteriorul clădirii. Pătrunse apoi într-un fel de hol, împodobit de asemenea cu covoare minunate, cu mobile pline de bun gust şi obiecte de artă autentice. Amfitrionul, înconjurat de întreaga familie, îl primi cu tot felul de temenele şi complimente. Şi Pavlidi şi toţi cei ai lui purtau costume orientale. Dolmane de saten, catifea sau brocart, brâuri împletite din şaluri brodate, inele încrustate cu nestemate, lanţuri de aur groase ca un deget, feregele de stofe fine, mărginite cu blană de samur. Femeile vârstnice erau îmbrăcate tot după moda orientală, dar aveau faţa descoperită. Cele tinere arborau toalete occidentale. Acest amestec între portul tradiţional, influenţat de dominaţia turcească, şi rochiile importate de la Paris şi Viena, era tot atât de hibrid ca şi decoraţia încăperilor, în care elementele musulmane şi cele europene coexistau, realizând un efect nu tocmai reuşit. Condus de gazdă, Gerald intră într-un salon spaţios, cu sofale joase, acoperite cu mătăsuri şi blănuri cu păr scurt şi fin, asemănător catifelei. Lămpile turceşti, candelabrele englezeşti, covoarele de Mossul şi Afganistan, scaunele Louis XV dădeau încăperii un aer de hală cu vechituri. În atmosferă pluteau efluvii de parfum. În trepiede de bronz, delicat sculptate, ardeau mirodenii.

Invitaţii lui Pavlidi ofereau acelaşi amestec de modă şi de datini. Bătrânii vorbeau greceşte, dar bărbaţii între două vârste şi mai ales tineretul foloseau în special franceza. Gerald avu prilejul să cunoască pe reprezentanţii celor mai proeminente familii din Fanar. Titlurile princiare abundau. Şuţeşti şi Ghiculeşti, Mavrocordaţi şi Moruzeşti, Mavroyeniţi şi Pavlizi se întreceau să-şi etaleze – pe drept sau pe nedrept – ascendenţa bizantină

imperială. Informaţi de Iordachi Pavlidi asupra înaltului şi străvechiului rang ducal al lui Gerald, nu voiau să se lase mai prejos. Este adevărat că titlurile lor princiare erau de dată recentă şi se datorau capriciului turcilor, care găsiseră cu cale să înscăuneze pe dragomanii din Fanar în fruntea celor două principate româneşti. Tronurile din Moldova şi din Valahia îi blagosloveau pe greci cu titluri nobiliare ereditare. Chiar dacă ascendenţa imperială bizantină era discutabilă, domniile româneşti le albăstreau sângele. Urmaşii neguţătorilor, ai cămătarilor, ai slujbaşilor şi a tot soiul de aventurieri din Fanar puteau pretinde a li se face loc în Almanahul Gotha, cartea de aur a nobilimii europene. Dacă nu direct, cel puţin prin încrucişări cu aristocraţi autentici din Occident, mai puţin avuţi, dar gata oricând să-şi aurească blazoanele ruginite cu aurul adus în cuferele de zestre ale grecoaicelor din Fanar. Nu importa mijlocul prin care era dobândit acest aur. Biruri grele, jaful legalizat, mituiri – trecute la rubrica delicat intitulată: cadouri – speculă, înşelăciune. Tinerii prinţişori nu aveau alt ideal decât să ajungă domni ca şi părinţii şi bunicii lor – prin intermediul turcilor, bineînţeles. Căci isprăvile vitejeşti nu le-ar fi fost la îndemână şi nici nu le stăteau în fire. Şi cum pământul românesc este nu numai ospitalier, dar şi mănos, domnitorii scoşi din scaun şi beizadelele lor îşi cumpărau cu banii storşi de la români moşii în cuprinsurile româneşti; asemenea reptilelor, îşi lepădau pielea grecească devenind peste noapte boieri români – şi prinţi pe deasupra. Moşiile le obţineau uneori şi mai ieftin – prin confiscare. Se încuscreau apoi cu boierii valahi sau moldoveni – desigur, cu cei mai avuţi – şi uitau definitiv de Fanar, umila lor mahala din Constantinopol.

În cursul unei convorbiri cu gazda şi cu marele dragoman Ion Kallimaki, prezent la petrecere, Gerald îşi exprimă nedumerirea asupra discrepanţei dintre interiorul bogat al locuinţei lui Pavlidi şi exteriorul atât de sărăcăcios. Pusese astfel întrebarea, încât să nu-şi ofenseze amfitrionul.

Pavlidi nu se formaliză.

— Nedumerirea dumneavoastră este firească. Aici, la Constantinopol, nu ne este o clipă îngăduit să uităm că suntem ghiauri necredincioşi, mai prejos de ultimul turc. Marele dragoman al Porţii trebuie să se dea la o parte din calea oricărui cerşetor sau hamal musulman. Locuinţele noastre trebuie să arate cât mai modest pe dinafară. Altfel am stârni mânia stăpânilor

turci. Şi cum în ţara aceasta nimic nu e mai uşor decât să-ţi zboare capul de pe umeri, dacă eşti creştin şi ai ghinionul să indispui pe vreun musulman, ne comportăm astfel încât să trecem cât mai neobservaţi. Ne îngăduim luxul în interiorul caselor noastre, dar îl evităm ori de câte ori ieşim în public. Principii din Fanar nu au o soartă de invidiat. Este adevărat că numai din rândurile lor sunt recrutaţi domnii Ţărilor Româneşti. Dar aceste privilegii sunt plătite cu umiliri şi suferinţe fără număr, suspină Pavlidi. Domniile se încheie adeseori cu maziliri ruşinoase, cu întemniţări, cu torturi şi execuţii capitale.

— De ce nu refuzaţi să vă asumaţi aceste domnii atât de riscante? întrebă Gerald.

Pavlidi râse cu amărăciune.

— Deşertăciunea omenească n-are margini. Mulţi dintre noi aleargă după tron, fiindcă îi arde setea de măriri. Sunt însă şi unii care o fac din patriotism. Sperăm să fim într-o zi iarăşi liberi. Şi nu ne dăm înapoi de la nimic spre a netezi drumul generaţiilor viitoare spre libertate. Nu uitaţi, Bizanţul a fost grecesc, *Monsieur le Duc*.

— În curând va suna şi ceasul răfuielilor, zise Ion Kallimaki.

— Am auzit de iniţiativa generalului Ipsilanti, zise Gerald.

Pavlidi îl privi pe sub sprâncene. Se întreba dacă poate vorbi mai deschis.

— Se pare că Alexandru Ipsilanti se bucură de sprijinul ruşilor, zise el. Avem numeroşi simpatizanţi şi în Occident.

— Toţi cei care admiră civilizaţia şi cultura Greciei antice trebuie să sprijine lupta de libertate a grecilor de sub călcâiul otoman, zise Ion Kallimaki. Îmi deschid sufletul faţă de dumneavoastră, fiindcă îmi inspiraţi încredere. Faptul că trataţi actualmente cu turcii un împrumut nu înseamnă că sunteţi partizanul lor. Aşa cum ei sunt dispuşi să cumpere arme şi grecii ar fi poate dornici să vă solicite…

Gerald îşi scutură manşetele de dantelă. Marele dragoman îi făcea o propunere directă? Oferta îl ispitea. Demult voia să intre în contact cu reprezentanţii revoluţionarilor greci. Dar dacă marele dragoman era spion în slujba turcilor?

— Discuţia aceasta e foarte instructivă. Ţinând însă seama de faptul că păstrează un caracter principial…

— Ar putea să capete un caracter practic, zise Pavlidi, depinde numai de dumneavoastră.

Privirile lui Gerald se înăspriră.

— Cine-mi garantează buna dumneavoastră credinţă?

— Îmi permiteţi să vă înfăţişez scrisorile noastre de acreditare? întrebă Pavlidi.

Gerald înclină din cap.

— Aveţi iniţiativa. Continuaţi.

Pavlidi îl pofti cu un gest.

— Binevoiţi să mă urmaţi?

Gerald se uită de la Pavlidi la Kallimaki.

— Şi dumneavoastră?

— Vă însoţesc, spuse marele dragoman. Poate vă câştigăm încrederea.

Pavlidi deschise o uşă. Trecură într-o cameră de lucru şi de acolo într-o bibliotecă. Gerald era acum singur cu gazda şi cu marele dragoman. Pavlidi luă de pe o masă un sfeşnic cu lumânări aprinse, apoi deschise o uşă culisantă, secretă. Pătrunseră într-un culoar. Gazda închise uşa culisantă în urma lor, apoi îi conduse spre o scară în spirală. Coborâră vreo treizeci de trepte şi se opriră în faţa unei porţi de fier. Pavlidi o descuie. Intrară într-o pivniţă strâmtă, cu miros de umezeală şi pânze de păianjen prin coifuri. O ladă de lemn de stejar era aşezată lângă peretele din fund.

— Iată-mă în plin roman de aventuri, zâmbi Gerald pentru sine. Situaţia îl amuza. Se întreba cât erau de serioşi interlocutorii săi.

Pavlidi ridică încet capacul lăzii. Nenumărate pungi erau stivuite cu grijă. Luă o pungă şi o deşertă. Un şuvoi de monede de aur se scurseră cu zgomot metalic, împrumutând strălucirea flăcărilor ce încununau lumânările din sfeşnic. Mai deşertă o pungă.

— Iată garanţiile noastre, rosti el încet.

— Îmi ajung, zise Gerald.

— Cu voia dumneavoastră, să ne înapoiem printre oaspeţi. Să nu ni se observe lipsa. Vederile noastre nu sunt împărtăşite de toţi compatrioţii din Fanar. Se află printre noi şi trădători. Pentru un scaun domnesc ar fi în stare să-şi vândă neamul.

— Amănuntele le vom discuta zilele acestea, la reşedinţa mea, zise Gerald.

În concepţia lui, tratativele cu turcii ajunseseră să treacă pe al doilea plan. Rămânând la Constantinopol, avea prilejul să păstreze legături cu emisarii popoarelor răsculate din cuprinsul imperiului,

fără ca mişcările lui şi ale agenţilor săi să pară suspecte.

Gerald, amfitrionul şi marele dragoman reveniră printre oaspeţi. Se aşezară cu întârziere la masă. Gerald sperase până în ultimul moment că nepoţii săi aveau să-şi facă apariţia. În stânga sa era plasat fostul voievod Scarlat Kallimaki, „omul turcilor”. Între Scarlat Kallimaki şi fratele său Ion exista o adevărată prăpastie. Primul, un oportunist, slugă plecată musulmanilor, gata oricând să negocieze cu duşmanii Sublimei Porţi, dacă interesele i-ar fi cerut-o, nu era preocupat decât de propria-i parvenire. Ion Kallimaki, marele dragoman, înregimentat în taină în rândurile Eteriei, acţiona subteran împotriva turcilor. Se spunea în armata Eteriei că era unul dintre foarte puţinii greci din Fanar care luptau pentru o idee şi nu pentru căpătuire.

În faţa lui Gerald se afla un alt fost voievod, octogenarul Alexandru Kallimaki, tatăl lui Ion şi al lui Scarlat şi socrul lui Alexandru Suţu, domnul Valahiei. Bătrânul Alexandru Kallimaki se făcuse odios, reînfiinţând darea „vădrăritului”, desfiinţată de fratele său Grigore.

Pavlidi păstra legături strânse cu prietenii turcilor, spre a-şi ascunde activitatea sa reală. În acest focar de intrigi, Gerald se simţea în elementul său.

În dreapta lui se afla doamna Ruxandra Kallimaki, soţia lui Alexandru, o bătrână de optzeci de ani, încă verde, care-şi purta cu semeţie fruntea, încununată odinioară cu diadema domnească.

Cina era bogată şi frumos servită după moda occidentală. Gerald era mulţumit că putea folosi iarăşi o masă şi un scaun cu dimensiuni normale. Amfitrionul se străduia să se adapteze modului de viaţă din Apus, pe care-l cunoscuse graţie deselor lui peregrinări diplomatice.

Toţi oaspeţii îşi dădeau silinţa să-l amuze pe Gerald cu o conversaţie uşoară, spirituală. Pe fruntea tuturor plutea însă o îngrijorare pe care nu reuşeau s-o ascundă. Intrarea lui Alexandru Ipsilanti în Moldova, proclamarea pe faţă a programului antiotoman al Eteriei, incertitudinea în ceea ce priveşte sprijinul efectiv al Rusiei, cât şi perspectiva unei reacţiuni turceşti, lesne de prevăzut, le creau o stare de chinuitoare nesiguranţă. Cei care se puteau mai puţin stăpâni cădeau pe gânduri, rămâneau cu ochii aţintiţi în gol şi pierdeau şirul discuţiei. Cei care adunaseră averi mari, jupuind pe foştii lor supuşi din Moldova şi Valahia, întrevedeau cu groază posibilitatea confiscării întregii lor averi

agonisite. Cei care manevrau să pună mâna pe tron, ţesând intrigi şi aruncând cadouri în dreapta şi în stânga, se temeau că planurile lor vor fi zădărnicite. Parte din ei se gândeau să se refugieze în Apus şi acolo să aştepte limpezirea situaţiei. Din nefericire, fuseseră luaţi pe nepregătite. Transformarea averilor imobiliare în bani, într-un termen scurt, ar fi dat de bănuit turcilor. Situaţia era extrem de complicată. Până şi entuziastul Ion Kallimaki ajunsese a se teme. Atâta vreme cât lucrase în taină, primejdiile nu-l preocupaseră. Iminenţa crizei îi crea însă o stare de nervozitate uşor de înţeles. Nici Pavlidi nu se simţea în largul său. Îşi luase curajul în dinţi şi făcuse propuneri directe lui Gerald, fiindcă orice întârziere risca să fie fatală. Dacă turcii treceau la represalii şi-l arestau, pierdea orice posibilitate de a mai negocia cumpărarea de arme pentru răsculaţii din Moreea şi din Kandia, aşa cum primise sarcină din partea acelora care-i furnizaseră bani în acest scop. Înţelegerea sa cu Gerald Sunderland îl mai liniştise. Aruncase zarurile. În curând, pungile cu aur vor trece graniţa, iar armele vor începe să sosească. Misiunea lui avea toţi sorţii de izbândă. După aceea, potopul! Evident, nu va aştepta să fie căsăpit ca o vită la abator. Îşi va lua unele măsuri de precauţie. Va scăpa însă de grija suplimentară a păstrării banilor.

Petrecerea se sparse înainte de miezul nopţii, îngrijorarea lui Gerald faţă de întârzierea nejustificată a nepoţilor se transformase în alarmă. Se simţea răspunzător, fiindcă el îi adusese în ţara aceasta.

Îndată ce sosi la reşedinţa sa la Beşiktaş, se interesă de băieţi. Când află că nu se înapoiaseră încă, trimise prin curier un mesaj urgent lui Iordachi Pavlidi; îl ruga să aducă de îndată la cunoştinţa autorităţilor turceşti dispariţia celor doi nepoţi şi să solicite luarea de măsuri urgente pentru găsirea lor. Lafont urma să facă demersuri similare pe lângă ambasadele occidentale, în cursul nopţii, Gerald dormi puţin şi agitat. Lăsase vorbă să fie trezit la orice oră în cazul că vor sosi veşti.

A doua zi spre prânz, în vreme ce se pregătea să plece la Arsenalul Flotei, sosi la reşedinţa sa un dragoman al ambasadei britanice. Dragomanul îi aducea veşti foarte interesante. În cursul zilei precedente, un supus britanic, aflat în trecere prin cartierul Samatya, asistase la o încăierare între doi tineri turci şi un grup de ieniceri. Îl surprinsese faptul că unul din tinerii turci vocifera într-o englezească impecabilă. Împreună cu ei se afla un grec, de

asemenea foarte tânăr. Toţi trei fuseseră luaţi pe sus de bostangii, şi duşi spre temniţă, la Yedi Kulé. Primul consilier al ambasadei britanice fusese informat de acest fapt la câteva ore după vizita pe care i-o făcuse Jules Lafont în legătură cu dispariţia nepoţilor lui Gerald Sunderland. Arestarea tinerilor turci care vorbeau englezeşte – când era cunoscută repulsia musulmanilor de a învăţa limbi străine – îl determinase să ia măsuri pentru prevenirea lui Gerald.

Deşi ora nu era potrivită pentru audienţe, Gerald plecă la Arsenalul Flotei. Dragomanul ataşat pe lângă persoana sa încercase să-i demonstreze că demnitarii turci nu îngăduie a fi deranjaţi oricând. Gerald trecuse peste aceste obiecţii. Reşedinţa Marelui Amiral era situată în incinta Arsenalului. Energicele stăruinţe ale dragomanului, impulsionat de Gerald avură efectul dorit; ofiţerul de serviciu de la poarta Arsenalului catadicsi să transmită mai departe mesajul. După o lungă aşteptare, care spori la culme nerăbdarea lui Gerald, Marele Amiral acceptă să-l primească.

De la poartă şi până la locuinţa Marelui Amiral, zidită pe malul nordic al Cornului de Aur, trăsura străbătu un adevărat oraş în care îşi desfăşurau activitatea şi locuiau peste cincizeci de mii de oameni.

Marele Amiral îl primi într-o încăpere de proporţii mijlocii ce privea spre Stambul. Divane, covoare orientale, mozaicuri alcătuiau totuşi un decor mai puţin fastuos decât cel al seraiului de la Beşiktaş. Marele Amiral – temutul Kapudan Paşa – fusese altădată voinic, atletic. Vârsta lui îi încărcase însă muşchii cu grăsime, dându-i înfăţişarea unui urs înfăşurat într-o feregea de mătase. Barba scurtă şi deasă, părul ieşit în smocuri din nas şi din urechi, partea de jos a feţei prognată îi accentuau asemănarea cu patrupedul amintit.

În condiţii normale, Marele Amiral nu şi-ar fi întrerupt siesta spre a primi pe un ghiaur, fie el ambasador sau chiar domnitor al Ţării Româneşti. Imperiul Otoman era însă în grea cumpănă, iar Gerald Sunderland îi putea fi de folos. Marele Amiral ascultă deci cu multă atenţie şi bunăvoinţă vorbele lui Gerald, tălmăcite de dragoman.

— Sunt foarte mâhnit că nu vă pot servi personal, zise Marele Amiral. Jurisdicţia mea poliţienească se extinde numai asupra Galatei şi a cartierelor de pe versantul nordic al Cornului de Aur.

Comandantul Artileriei, care mi-e bun prieten, are controlul asupra cartierelor Top-Hané şi Pera. Şeful poliţiei – Bostangi-Paşa – supraveghează cartierul seraiurilor imperiale şi ţărmurile Bosforului. Centrul Stambulului şi temniţa Yedi-Kulé cad sub autoritatea Marelui Aga al ienicerilor. Incidentul de care-mi vorbiţi pare să se fi petrecut în zonele controlate de Bostangi-Paşa şi de Marele Aga al ienicerilor. Ancheta va cere timp… În ţara noastră, justiţia nu funcţionează prea repede… Până se va stabili că cei doi tineri turci de care vorbiţi sunt în realitate englezi sau francezi…

Gerald îşi îngădui să-l întrerupă, spre marea spaimă a dragomanului, uluit de o asemenea îndrăzneală.

— Comunicaţi Marelui Amiral, porunci el tălmaciului, că voi întrerupe tratativele cu reprezentanţii turci dacă eliberarea nepoţilor mei va fi întârziată. Totodată voi sesiza şi ambasadele străine. Voi preveni şi pe Marele Vizir şi pe Reiss-Effendi.

Marele Amiral încreţi fruntea. Ghiaurul acesta era plin de cutezanţă. Îndrăznea să ameninţe. În alte vremuri l-ar fi arestat şi l-ar fi aruncat în închisoarea Arsenalului. Îşi stăpâni mânia:

— Transmite, dragomane, lui Efendi Sunderland făgăduiala mea că voi lua măsuri pentru rezolvarea grabnică a acestei afaceri. Îl rog să nu suspende discuţiile de la Arsenal.

Fără să se declare mulţumit de acest răspuns, Gerald salută scurt şi se retrase, urmat de dragomanul învineţit de frică.

Yedi-Kulé…

Temniţa celor Şapte Turnuri…

Fortăreaţă transformată în închisoare de stat.

Bastilia, Turnul Londrei, Închisoarea Plumburilor din Veneţia, Spielberg, sinistra puşcărie a Imperiului Austriac, fortăreaţa Piotr şi Pavel sunt lăcaşuri de odihnă în comparaţia cu Yedi-Kulé.

Cele şapte turnuri se ridică trufaşe spre cer, dominând zidurile gigantice ale fortăreţei, construite în formă de pentagon. În incinta centrală, adâncă şi umedă, şi întemniţaţii şi temnicerii încearcă o senzaţie de asfixie. Scări strâmte, cu trepte tocite, urcă spre creneluri. O vegetaţie săracă, alcătuită din câţiva chiparoşi şi platani degeneraţi, umbreşte o moschee miniaturală şi piatra funerară a unui mare vizir gâtuit într-una din celulele fortăreţei. Pe lespezile de piatră se zăresc inscripţii greceşti săpate de ostaşii bizantini. Pe frontoanele porţilor se mai desluşesc încă urmele stemelor imperiale creştine. Vulturii bizantini, cu aripile

sfărâmate, veghează trişti asupra imenselor ziduri. Inscripţii latine, greceşti, româneşti, slavone pot fi găsite şi în celulele întunecoase, scobite în adâncuri. Prizonierii-ambasadori, ale căror ţări se aflau în război cu Imperiul Otoman, principi şi demnitari creştini, mari viziri, conducători de oşti, înalţi funcţionari ai Curţii, clerici, soldaţi, prizonieri politici mărunţi le lăsau spre ştiinţă posterităţii. Le ciopleau în blocurile de piatră, trăgând în acelaşi timp cu urechea la zgomotul de paşi ai temnicerilor, care trebuiau să-i târască în faţa gâdelui. Numai şerpii, şopârlele şi picurul apei care se prelingea prin crăpăturile bolţilor pierdute în beznă le mai ţineau tovărăşie.

Când le suna ceasul din urmă, prizonierii erau duşi spre sala sângelui. Acolo erau supuşi caznelor. Li se zdrobeau oasele, li se jupuiau fâşii de piele şi pe rănile deschise li se turna ulei fierbinte ori sare. Unii erau traşi pe roată, ori înfipţi în ţepi. Cei condamnaţi la moarte prin decapitare îşi aşezau capul pe un butuc înroşit de sânge închegat. Cu inima zvâcnind în piept, aşteptau icnitul călăului şi şuierul sabiei care avea să-i descăpăţâneze. Capul secţionat de trup era aruncat în puţul sângelui. Trupurile, aruncate în caverne, aveau să fie roase până la os şi mistuite de viermi, scorpioni, păianjeni şi şobolani, deprinşi cu întunericul veşnic de sub pământ.

Urletele celor care-şi dădeau sufletul în chinuri de neînchipuit erau înăbuşite de căluşul bolţilor grele, de care păreau să se ferească până şi ecourile.

În Yedi-Kulé pierise sultanul adolescent Osman al II-lea, după o luptă disperată cu cei patru călăi ai săi. Tot acolo fusese ucis Vodă Brâncoveanu cu toţi ai lui. Mânia Padişahului nu făcea deosebire între principi şi cei mai neînsemnaţi rebeli. Capetele unora şi ale altora se rostogoleau cu acelaşi zgomot lugubru de oase spre puţul sângelui.

Peste gemetele întemniţaţilor, peste răcnetele celor supuşi la torturi, peste blestemele şi hohotele de plâns ale celor deznădăjduiţi, se ridica în zori, în miez de zi şi în asfinţit, glasul muezinului, care din înaltul minaretului clama laolaltă cu alţi muezini din Asia, Africa şi Europa sacramentala formulă: „Alahu akbar; aşadi an la Ilaha ill’ Alah; aşandu álla Mohamedan ras ull-Alah; haya alal s’salati; haya alal halah; Alahu akbar!” – Allah e mare; Allah e unic; Mohamed este profetul lui Allah; veniţi la rugăciune; veniţi să vă izbăviţi; Allah e mare!…

Întemniţaţi într-o celulă subterană, Raymond şi Benjamin pierduseră socoteala timpului. Se scurse o zi, poate două. Acolo, sub pământ, domnea veşnic noaptea. Un opaiţ ardea într-o firidă săpată în piatră. Băieţii stăteau întinşi pe un aşternut de paie mucegăite care serviseră drept culcuş şi altor nenorociţi. Hainele le erau sfâşiate. Cu obrajii învineţiţi de lovituri, cu contuzii pe corp şi pe braţe, ajunseseră de nerecunoscut. După încăierarea de lângă fântână, evenimentele se desfăşuraseră cu furia şi repeziciunea unui uragan. Târâţi de ieniceri, străbătuseră o lume care gesticula furioasă şi se treziseră, la capătul unui adevărat calvar, în faţa unui turc bărbos, încruntat, cu veşminte brune, severe. Bărbosul le vorbise ceva pe limba lui, dar băieţii – după cum era şi firesc – nu pricepuseră o iotă. Căutaseră din ochi pe Panaiotis, care să explice turcului cum stăteau lucrurile, dar tânărul dragoman se făcuse nevăzut. Raymond şi Benjamin desluşeau în jur numai chipuri ostile, încruntate. Fuseseră apoi duşi, mai mult în ghionturi, într-o cetăţuie cu ziduri negre, înalte. Trecuseră printr-un labirint de culoare, luminate de făclii înfipte în suporturi de metal fixate în pereţi, coborâseră câteva scări în spirală şi în cele din urmă se pomeniseră îmbrânciţi într-o celulă neagră ca un mormânt. Un temnicer le adusese un opaiţ şi două blide cu un fel de ciorbă leşioasă şi împuţită ca nişte lături. Nici nu se atinseră de mâncare.

Erau atât de năuciţi de ceea ce li se întâmplase în ultimele ore, epuizarea lor nervoasă atinsese un asemenea grad, încât căzuseră într-un somn adânc. Se treziră la un moment dat, fără să poată aprecia cam cât timp dormiseră. Înflăcărarea lor belicoasă din ajun scăzuse la zero. Pentru Benjamin, incidentele cu poliţia nu constituiau o experienţă nouă. Josh îl familiarizase cu o lume în care încălcarea legii intra în preocupările de toate zilele. Este adevărat că evenimentele de acum luaseră o întorsătură alarmantă. Raymond, în schimb, era uluit. Atotputernicia Sunderlandzilor devenise pentru el un mit. Arestarea unchiului său Robert şi acum întemniţarea sa îi tulburau concepţia pe care şi-o făurise despre această familie.

— Unchiul Gerald negociază cu turcii, iar poliţia lor ne aruncă în închisoare ca pe nişte borfaşi. Este de neînţeles.

— În primul rând, de unde vrei să ştie că suntem nepoţii lui? replică Benjamin cu bun simţ. Ei nu înţeleg vorbele noastre şi nici

noi pe ale lor. Cât priveşte Panaiotis – care ar fi putut să lămurească lucrurile – s-a topit în neant.

— Să nu ne socotească spioni, opină Raymond. Ar putea să ne supună la torturi…

— Dacă ar vrea să ne smulgă mărturisiri, ar avea nevoie de interpreţi. Şi un interpret ar limpezi numaidecât situaţia. N-am făcut o crimă fiindcă am scărmănat puţin pe o bestie cu chip de om. Avea o mutră care cerea pumni, rosti Benjamin.

— Ce supărat trebuie să fie unchiul Gerald, zise Raymond. Să vezi ce-o să ne mai scuture după ce ne-o scoate de aici…

Dar timpul trecea fără ca Gerald să apară în postura unui „Deus ex Machina”. Pentru băieţi minutele erau mai lungi decât orele. Iar orele căpătau proporţiile unor scurgeri de timp ce nu mai puteau fi cuprinse cu mintea.

Li se mai aduse de două ori ciorba aceea infectă, în care descoperiră nişte gândaci fierţi. Tovărăşia păianjenilor şi a unei şopârle, care-i privea dintr-un ungher cu ochii verzi şi ficşi ca de jad, nu era de natură să-i liniştească. Într-un rând se stinse şi opaiţul. Rămaseră să dârdâie pe întuneric. Le era frig şi îi înfiora frica. Umezeala din celulă îi pătrunsese, în ciuda îmbrăcămintei lor groase.

Imaginaţia lor crea fantasmagorii înspăimântătoare. Aveau senzaţia că tot felul de reptile îi înconjoară şi se pregătesc să-i devoreze. Groaza atinse proporţii de nebunie când desluşiră nişte puncte fosforescente care se mişcau în beznă. Înnebuniţi de spaimă, începură să zbiere spre a izgoni cea ce bănuiau ei că este o reptilă. Punctele fosforescente dispărură. Băieţii amuţiră. Răguşiseră. Abia după ce tăcură, îşi dădură seama cât era de grea şi de apăsătoare liniştea din jur. Aveau senzaţia că sunt îngropaţi de vii. Îşi auzeau propriile respiraţii, propriile bătăi de inimă. Stăteau strâns îmbrăţişaţi, de parcă în chipul acesta trupurile lor ar fi făcut scut împotriva duşmanilor nevăzuţi ce-i împresurau.

Paşi cadenţaţi răsunară pe lespezile de piatră ale coridorului. Veneau de undeva, de departe. Paşii se opriră în dreptul uşii. Băieţii se strânseră şi mai tare.

— Vin să ne execute, şopti Raymond.

— Să ne vindem scump viaţa, rosti bătăios Benjamin, sărind în picioare.

Cheia răsucită în broască făcu un zgomot metalic, sinistru. Uşa se deschise. În pragul ei apăru un gardian cu o torţă. Gardianul se

uită la băieţi, ca şi când ar fi vrut să-i identifice, apoi se dădu la o parte, lăsând să intre un ofiţer, doi ostaşi înarmaţi cu flinte şi un individ bărbos cu un imens cauc şi cu un caftan amplu. Făclia arunca pe chipurile noilor veniţi o lumină roşiatică, fioroasă.

La ordinul sec al ofiţerului, bărbosul se apropie de băieţi. Îi salută ducând mâna la buze, la frunte, la piept.

— Cum vă numiţi? întrebă el în franţuzeşte.

Băieţii rostiră pe rând:

— Raymond de Beaulieu.

— Benjamin Sunderland.

Bărbosul spuse câteva cuvinte neînţelese ofiţerului, care înclină din cap în semn de încuviinţare. Bărbosul se întoarse spre băieţi.

— Vă rog să ne urmaţi.

În sala fântânilor din seraiul de la Beşiktaş, Gerald se plimba furios, într-un fel de pendulare sacadată, prin faţa lui Kir Pavlidi şi a trimişilor marelui amiral.

Benjamin şi Raymond stăteau de o parte, palizi, cu vânătăi pe faţă şi pe mâini, cu hainele orientale – pe care le mai purtau încă – sfâşiate jalnic.

— Tratamentul sălbatic aplicat nepoţilor mei constituie nu numai o încălcare flagrantă a drepturilor omului, a privilegiilor acordate prin capitulaţii cetăţenilor Franţei şi Angliei, dar şi o gravă insultă adusă mie personal. Ce încredere mai pot avea în garanţiile guvernului dumneavoastră, când membrii familiei mele sunt trataţi ca nişte criminali, fiindcă au avut generozitatea să ia apărarea unei bătrâne maltratate de un ticălos în uniformă militară?

Trimişii marelui amiral se uitau nedumeriţi la dragomanul flotei aşteptând o explicaţie. Nu pricepeau graiul ghiaurului, dar înţelegeau din atitudinea şi gesturile sale că este mânios la culme. Când îi aduseseră pe cei doi băieţi de la Yedi-Kulé din porunca marelui amiral, se aşteptaseră să fie întâmpinaţi cu bucurie şi recunoştinţă. Necredinciosul acesta spurcat nu numai că nu le mulţumea, dar avea faţă de ei o purtare de neîngăduit.

Pavlidi tălmăci turcilor vorbele lui Gerald, străduindu-se să le îndulcească violenţele. Consternarea şi indignarea zugrăvite pe chipurile trimişilor marelui amiral îl înfiorară. Ultima frază rostită de Gerald îi tăie respiraţia.

— Mă tem că în actualele condiţii, o continuare a tratativelor nu mai este posibilă.

Pavlidi clipi înspăimântat. Era sigur că tălmăcirea acestor cuvinte va dezlănţui din partea turcilor o reacţie cu urmări cumplite.

— S-a creat un climat impropriu unor discuţii rodnice, adăugă Gerald, care-şi recâştigase între timp calmul. Sunt nevoit să-mi scurtez şederea la Constantinopol. *Monsieur* Pavlidi, consider această întrevedere terminată. Comunicaţi colegilor dumneavoastră că nu-i mai reţin.

Turcii primiră cu penibilă uimire răspunsul lui Gerald. Îi frământa mânia. Ştiau că o încheiere fără succes a tratativelor le-ar atrage mari supărări. Padişahul i-ar face răspunzători şi i-ar pedepsi straşnic, aruncându-i prin cine ştie ce străfunduri ale Anatoliei.

După plecarea emisarilor marelui amiral, Raymond, care urmărise cu emoţie desfăşurarea furtunoasei întrevederi, se întoarse spre unchiul său.

— N-aş fi crezut, *oncle* Gerald, că pentru noi veţi adopta o asemenea poziţie, rosti el cu recunoştinţă.

Gerald îl privi câteva clipe. Se întrebă dacă n-ar fi preferabil să-i lase iluziile intacte. Se gândi însă că nepoţii săi trebuiau crescuţi în umbra unor principii deosebite, potrivnice moralei biblice, dar corespunzătoare misiunii pentru care erau pregătiţi.

— Dragii mei trebuie să înţelegeţi un lucru, rosti el, încercând să fie persuasiv. Tratamentul la care aţi fost supuşi m-a durut şi m-a indignat. Păţania voastră însă, redusă la adevăratele ei proporţii, nu reprezintă decât un episod amuzant care mai târziu are să vă îmbogăţească plăcut amintirile dându-le un colorit exotic. Fapta voastră copilărească a provocat o ripostă exagerat de dură – ce-i drept – din partea autorităţilor turceşti. N-aţi fost însă niciodată în primejdie. Lucrurile s-au lămurit cu uşurinţă, după cum aţi văzut şi voi. Şi acum să revenim la poziţia pe care am adoptat-o. Am profitat de acest prilej, ca să mă arăt grav ofensat, neîncrezător în garanţiile oferite; astfel voi putea pretinde turcilor concesiuni sporite. M-aţi înţeles, nu-i aşa?

Obrajii lui Raymond se învăpăiaseră. Buza de jos începuse să-i tremure. Soclul durat unchiului său se fisurase brusc.

„Băiatul acesta e prea sensibil, reflectă Gerald. Trebuie să-l dezbăr de acest cusur. Benjamin e mai realist. Mă priveşte cu o expresie ironică, uşor amuzată. M-a înţeles. Viaţa grea l-a oţelit. Cred că va corespunde misiunii pe care i-o pregătesc. Este mai apt

unei şlefuiri cinice. Raymond are altă fire. L-am întristat. Îmi pare rău pentru el. În lumea afacerilor nu ai de ales. Trebuie să învingi sau să mori.”

— Dragul meu Raymond, ia aminte la vorbele mele: Suntem preoţii unei religii noi. Pe altarul acestei religii trebuie să aducem sacrificii, adeseori foarte grele şi costisitoare. Câteodată ne sacrificăm pe noi înşine. Vezi tu, Raymond, în viaţă nu reuşeşti folosindu-te de jumătăţi de măsură. Numai fanaticii izbândesc. Cei care sunt convinşi de infailibilitatea propriei lor cauze şi care găsesc suficiente resurse lăuntrice spre a duce lupta până la capăt. Toţi oamenii doresc o viaţă mai îmbelşugată, mai luminoasă. Nu au însă tăria să înfrunte dificultăţile. Se descurajează uşor. Comoditatea, lenea, imposibilitatea de a se concentra îi fac să renunţe la luptă, să se resemneze, să se cufunde în cea mai patentă mediocritate. Dârzenia este apanajul oamenilor superiori… Noi, dragul meu Raymond trebuie să fim la înălţime. Să nu uiţi că în vinele tale curge sângele Sunderlandzilor. Că tatăl tău a fost unul dintre ctitorii gloriei şi opulenţei casei noastre. Pentru izbânda ei niciun efort nu este de prisos, niciun mijloc nu trebuie ocolit. Succesul ei este succesul nostru. Cred că m-ai priceput, nu-i aşa?

Raymond clătină din cap.

— Ciudat! Şi *Signor* Bardolino îmi făcea apologia fanatismului.

— Pe el, fanatismul l-a dus în temniţă, rosti Benjamin.

Gerald zâmbi. Îi plăcuse remarca lui Benjamin. Se întoarse iar spre Raymond şi îl privi în ochi.

— Când vrei să dărâmi un zid, nu te arunci cu ţeasta în el. Rupi cărămidă cu cărămidă, până când ajungi la temelie. Lasă apa să cadă picătură cu picătură, fără încetare, şi până la urmă vei găuri stânca… Destul pe ziua de azi. Aţi trecut prin atâtea peripeţii, încât aveţi mai multă nevoie de o masă bună şi de un pat moale decât de poveţe, oricât de înţelepte ar fi ele.

Raymond şi Benjamin ieşiră. Rămas singur, Gerald se apropie de fereastră. Dincolo de apele negre ale Bosforului se zăreau luminile tremurătoare ale Uskŭdarului. O oboseală stranie îi amorţea fiinţa.

„Câteodată mă simt atât de bătrân, de parcă secole mi-ar apăsa umerii şi grumazul. Poate că m-am înhămat la un efort peste puterile mele… Poate…”

Se trezi în zori, odihnit şi bine dispus. Oboseala din ajun pierise. După micul dejun, Lafont îi prezentă ultimele rapoarte sosite de la Paris şi Londra. Terminase lectura lor, când i se anunţă vizita lui Pavlidi şi a emisarilor marelui amiral.

— Au venit cu propuneri noi, se adresă Gerald colaboratorului său. Manevra de ieri a reuşit. Să nu uit. Să-mi pregăteşti, te rog, material documentar asupra Eteriei. Vreau să-i cunosc bine pe cei cu care tratez. Aurul pus la bătaie de Pavlidi şi de prietenii săi mă îndrituiesc să cred că organizaţia lor reprezintă totuşi o forţă. Asemenea fonduri nu se încredinţează unor visători lipsiţi de seriozitate. Şi acum să ieşim în întâmpinarea osmanlâilor.

Gerald îşi primi vizitatorii într-una din sălile rezervate recepţiilor. Erau de faţă şi nepoţii săi, îmbrăcaţi de data aceasta în costume europene. Le pierise gustul de a se mai travesti în turci.

Emisarii marelui amiral îşi făcură o intrare solemnă. Purtau veşminte de ceremonie. Ofiţerii arborau uniformele sobre pe care Padişahul reformator voia să le impună întregii armate, în ciuda rezistenţei ienicerilor şi a musulmanilor conservatori. Pavlidi însoţea delegaţia. Marele dragoman al flotei aduse la cunoştinţa lui Gerald, într-un limbaj pompos şi înflorit, că Înălţimea Sa Sultanul Mahmud al II-lea, informat de silniciile la care fuseseră supuşi preacinstiţii Benjamin Sunderland şi Raymond de Beaulieu, găsise cu cale, în nemărginita sa înţelepciune, să ordone sancţionarea acestui abuz de putere şi să oblige pe cei în cauză să ofere satisfacţia cuvenită ilustrului reprezentant al casei Sunderland.

Pavlidi şi membrii delegaţiei se dădură la o parte, lăsând să treacă un arap de statură herculeană, ce purta pe braţe o mare tavă de argint, cu un obiect rotund acoperit cu un şal de mătase purpurie. Arapul se opri în faţa lui Gerald. Puse un genunchi în pământ şi întinse tava.

Şeful delegaţiei turceşti se desprinse din grup şi cu un gest brusc smulse şalul purpuriu, lăsând să apară un cap retezat, cu obrajii supţi de sânge, cu ochii dilataţi, cu buzele vinete deschise într-un rânjet.

Gerald tresări. Auzi ca prin vis glasul lui Benjamin rostind aproape în şoaptă:

— Ienicerul!

Însoţitorii lui Gerald, cu excepţia lui Lafont – personificarea impasibilităţii – se uitau uluiţi la capul tăiat, adus pe tavă.

Pavlidi declară că este interpretul Marelui Amiral, al lui Bostangi Paşa şi al Marelui Agă al Ienicerilor, care-şi prezentau scuze formale.

— Înălţimea Sa Sultanul Mahmud al II-lea consideră că ofensa adusă ilustrului său oaspete a fost spălată şi doreşte ca incidentul să fie definitiv închis. Continuarea tratativelor devine astfel posibilă. Înălţimea Sa Sultanul Mahmud al II-lea apreciază că încheierea cât mai grabnică a discuţiilor ar folosi ambelor părţi. În ceea ce îl priveşte, a ordonat Marelui Amiral şi consilierilor acestuia să ajungă la o înţelegere neîntârziată cu reprezentanţii Casei Sunderland.

Gerald înţelese că sub această formulă diplomatică Sultanul Mahmud îşi ascundea iritarea, primejdioasă nu numai pentru proprii săi supuşi, dar şi pentru interlocutorii lor occidentali. Când te afli în cuşca tigrului şi vrei să faci pe îmblânzitorul, trebuie să îmbini prudenţa cu îndrăzneala, calmul cu permanenta suspiciune, nepăsarea aparentă cu vigilenţa. Gerald ştia că în această situaţie arma cea mai puternică era *bluff*-ul. Mulţumi Padişahului pentru înalta sa bunăvoinţă şi îşi exprimă speranţa că un acord va fi încheiat în curând.

Tratativele reintrară pe făgaşul normal. Toţi cei interesaţi se prefăcură a uita incidentul. Singurul păgubit rămăsese bietul ienicer, care plătise cu viaţa împăcarea celor mari.

Urmară iarăşi zile de muncă febrilă. Pe lângă discuţiile de la Arsenalul Flotei, Gerald trebuia să rezolve, de la distanţă, tot felul de complicaţii intervenite în desfăşurarea activităţii Casei Sunderland din vestul Europei şi din America. În Anglia, promotorii reformelor sociale, în frunte cu Bentham, Hume, Francis Burdett, Lordul John Russell, Robert Peel, preconizau o serie de legi menite să protejeze muncitorimea industrială. În cercurile competente se filtra ideea unei legi care să asigure libertatea coaliţiilor muncitoreşti. Gerald se temea de reformele care încurajau grevele şi spiritul de independenţă al lucrătorilor faţă de patroni. În Franţa ducele de Richelieu, şeful guvernului, încerca zadarnic să realizeze un echilibru între forţele reacţionare şi tabăra democrată. Conspiraţiile, atentatele, tulburările politice se ţineau lanţ, creând o atmosferă improprie dezvoltării comerţului şi industriei. Ministrul de finanţe suspendase temporar plata armamentului furnizat de uzinele Sunderland, sub pretextul

aceleiaşi crize endemice, care bântuia viaţa economică a ţării. De la Viena soseau ştiri îngrijorătoare, potrivit cărora un grup de bancheri cu puternice resurse, printre care Hönigsberg, Arnstein şi Herz, pregăteau o lovitură împotriva ultimului împrumut lansat de Casa Sunderland în folosul Statului Austriac. Gerald se întreba dacă Wolff-Rosenberg nu făcea parte din acest complot. Veştile din Statele Unite erau şi mai alarmante, Opinia publică americană intrase în fierbere datorită pretenţiilor Rusiei – cristalizate într-un ucaz al Ţarului – care rezerva vaselor monopolul comerţului şi al navigaţiei pe coasta de nord-est a Pacificului, până la 51° latitudine nord. Elemente extremiste de la Washington propovăduiau pe faţă un război cu Rusia. Aceste complicaţii nu conveneau lui Gerald, care se pregătea să facă o vizită la Sankt Petersburg în vederea încheierii unor contracte comerciale de lungă durată.

Primea şi veşti îmbucurătoare, dar mai puţine la număr decât cele proaste. În Anglia, oamenii politici care preconizau o îmbunătăţire a relaţiilor comerciale cu America duceau o campanie energică atât pentru suprimarea învechitului „Act de Navigaţie", promulgat în secolul al XVII-lea, cât şi pentru abrogarea legilor care împiedicau exportul de maşini şi ieşirea din Anglia a muncitorilor cu o înaltă calificare. Richard Sunderland dusese o luptă grea pentru atingerea acestor obiective, dar nu apucase să le vadă împlinite.

Gerald ceruse să i se amenajeze un cabinet de lucru într-o încăpere din serai, şi acolo veghea uneori până în zori, rezolvând corespondenţă, calculând lovituri de Bursă, întocmind dosare cu instrucţiuni pentru colaboratorii săi din celelalte capitale ale lumii. În ciuda grijilor care-l asaltau, păstra în permanenţă o mască de un calm olimpian. Doar în prezenţa lui Lafont lepăda uneori această mască.

— Numai veşti rele! exclama el lovind cu dosul palmei documentele împrăştiate pe masa de lucru. Grevă la Cardiff, grevă la Nantes, grevă la New Shenectady, suspendarea de plăţi din partea guvernului francez, suspendare de plăţi la Napoli, la Madrid… Le-am furnizat arme şi acum întârzie sau refuză pur şi simplu să le plătească.

— În ceea ce priveşte Napoli, ar fi o explicaţie, răspunse Lafont. Guvernul actual, impus de austrieci, refuză să recunoască datoriile contractate de carbonari, în scurtă lor guvernare asupra Regatului

Celor Două Sicilii. Iar spaniolii au intrat într-o criză economică atât de gravă, încât mă întreb dacă n-au să moară cu toţii de foame. Cât despre francezi, vom găsi noi o formulă spre a-i obliga să-şi respecte angajamentele.

Într-una din nopţi îşi făcu şi Pavlidi apariţia. Dragomanul flotei avea faţa descompusă. Buzele şi mâinile îi erau agitate de un tremur nestăpânit. Îşi umezea necontenit cu limba buzele groase, senzuale.

— Mi-aţi îngădui să vă vorbesc între patru ochi? îi şopti Pavlidi.

Gerald îşi concediase secretarii. Lafont se retrase discret.

— Luaţi loc, *Monsieur* Pavlidi, îl îndemnă amfitrionul. Doriţi un pahar cu apă?

— Nu, mulţumesc, rosti dragomanul flotei, lăsându-se să cadă pe un divan. Scoase de la brâu câteva mesaje. Acum câteva ore am primit scrisorile acestea prin intermediul ambasadorului Rusiei. Sunt semnate de generalul Ipsilanti şi adresate eforilor de la Constantinopol. Ne înştiinţează că este împuternicitul unei „autorităţi respectabile” adică a ţarului Alexandru, şi că a luat conducerea revoluţiei, menită să răstoarne jugul turcesc. Ne îndeamnă să trecem la acţiune.

Dragomanul îşi duse mâna la piept spre a-şi potoli parcă bătăile precipitate ale inimii.

— Să vă citesc un pasaj, adăugă el, scoţând din haină o pereche de ochelari pe care şi-i plasă cu nervozitate pe nas. „Îmbarcaţi şi salvaţi familiile voastre, invocaţi providenţa, chemaţi pe toţi bravii voştri compatrioţi; focul să mistuie Capitala. Îndemnaţi, marinarii greci să pună stăpânire pe arsenal. Căutaţi prin toate mijloacele să-l capturaţi pe Sultan, în momentul când se va duce la incendiu. Faceţi să răsune vocea patriei! Arboraţi drapelul naţional!”

Pavlidi îşi şterse cu batista fruntea transpirată.

— Dumnezeu să mă ierte, dar am impresia că Ipsilanti nu e în toate minţile. Ne cere să pornim lupta aici, la Constantinopol, când noi nu avem încă arme.

— În două săptămâni le veţi avea, zise Gerald.

— Dar până atunci ce facem? Într-alt mesaj confidenţial mă informează că ţarul şi Capo Distria îl sprijină din umbră şi că la momentul oportun armatele ruseşti vor trece Prutul spre a da ajutor răsculaţilor greci.

— Mă îndoiesc că ţarul, unul dintre campionii Sfintei Alianţe, va sprijini o acţiune revoluţionară îndreptată împotriva ordinii

politice actuale din această parte a lumii. În sprijinul afirmaţiei lui Ipsilanti există un singur argument. Duşmănia seculară dintre ruşi şi turci.

— Ruşii sunt departe, turcii se află însă aici, replică Pavlidi, căutând prin vraful de scrisori una care îl interesa îndeosebi. Iată, în mesajul acesta, un corespondent din Vidin mă încunoştinţează că la Galaţi şi la Iaşi turcii au fost masacraţi. Vă daţi seama că aceste acte vor dezlănţui fanatismul musulman? Că turcii vor trece la represalii împotriva unei populaţii neînarmate? Ipsilanti uită că situaţia de la Constantinopol nu se potriveşte cu cea din Moreea, unde cincizeci de mii de musulmani trăiesc în mijlocul a patru sute de mii de creştini. Acolo, răsculaţii, în majoritate marinari deprinşi să lupte, au toţi sorţii de izbândă. Aici la Constantinopol suntem o mână de greci neînarmaţi în mijlocul unui ocean de musulmani. Cel mai neînsemnat act de insubordonare din partea noastră va fi urmat de represalii cumplite. Ipsilanti a declanşat revoluţia prea devreme.

Gerald îl privea gânditor. Agitaţia lui Pavlidi era justificată. Întreaga lui familie se afla în Fanar.

— Vă temeţi, desigur, pentru existenţa soţiei şi copiilor dumneavoastră... Aş putea să-i evacuez pe unul din vasele mele.

— Dacă va mai fi timp, rosti Pavlidi posomorât. De câteva zile toate mişcările mele sunt supravegheate. Am impresia că şi casa mea este sub observaţie. Am îndrăznit să vin la dumneavoastră fiindcă relaţiile noastre oficiale sunt de aşa natură, încât vă pot vizita oricând în interes de serviciu.

Dragomanul îşi îngropă capul în palme.

— Dacă ruşii nu ne sprijină, suntem pierduţi.

— Aţi luat legătura cu Stroganov?

— Şi ambasada Rusiei e supravegheată. Dacă aş fi văzut intrând acolo, mi-aş semna sentinţa de moarte. Mesajele le-am primit pe căi deturnate.

Gerald îşi plimbă degetele peste înflorituriIe de metal ale unui vas cizelat cu măiestrie.

— Mâine seară sunt invitat la ambasada rusă. Am să încerc să stau de vorbă cu Stroganov. Poate că voi reuşi să aflu ceva.

Dragomanul se ridică anevoie de pe divan. O oboseală grea, de plumb, părea să-i apese umerii.

— V-aş rămâne recunoscător.

Îşi luă rămas bun şi părăsi încăperea târându-şi picioarele.

Rămas singur, Gerald îşi turnă un pahar de whisky. Îl dădu peste cap. Şi el se simţea obosit. Mai mult o oboseală nervoasă decât fizică. La douăzeci de ani, energia consumată de eforturile cele mai grele se refac repede. Tinereţea găseşte resurse inimaginabile spre a înlătura urmele oboselii. Mişcarea în aer liber, veselia reconfortantă a prietenilor, muzica, dragostea unei femei, dansul, vinul, chiar jocul de cărţi sunt tot atâtea plăceri, care dau farmec şi stimulează viaţa. În ciuda puterii şi a averilor sale, Gerald nu se putea bucura din plin de niciuna din aceste plăceri. Ocupaţiile îl mânau din ţară în ţară, din oraş în oraş. Peisajele le gusta din mersul rapid al trăsurii. Sediile Băncilor Sunderland, palatele guvernamentale şi locuinţele câtorva notabilităţi unde era invitat constituiau singurele puncte obligatorii de trecere prin metropolele respective. Nu avea timp să viziteze centrele de atracţie, să se extazieze în faţa monumentelor, a comorilor de artă. Îşi pierduse şi prietenii. Înainte de a deveni şeful Casei Sunderland, petrecea nopţi întregi în compania tinerilor de vârsta lui. Acum cei care-l înconjurau nu vedeau în el decât o sursă de eventuale avantaje materiale. Femeile se arătau şi mai interesate, oferindu-se numai în speranţa unor cadouri scumpe. Gerald nu le înşela aşteptările. Le oferea blănuri şi bijuterii, dar în fond le dispreţuia. De altfel aceste aventuri erau puţine la număr şi lipsite de durată. Elisabeth, deşi constituise o excepţie, nu jucase un rol prea însemnat în viaţa lui. În dragoste, Gerald nu era capabil de acea statornicie nezdruncinată de care tatăl său dăduse dovadă în relaţiile cu Andreea. Poate că nu întâlnise încă femeia visurilor lui. Poate ca nici nu avea să o întâlnească vreodată. Vinul, masa verde, cursele de cai nu-l ispiteau. Nu le respingea fiindcă ar fi fost puritan. Îl dezgustase însă pilda fratelui său mai mare, care ajunsese o ruină datorită băuturii. Jocurile de noroc nu-l atrăgeau, pentru că nu concepea să se lase la cheremul hazardului. Rărise până şi acele tainice orgii pariziene, care constituiau supapa de siguranţă a temperamentului său extrem de complex. Gerald ajunsese să-şi pună tot mai des o întrebare, care rămânea însă fără răspuns. Îşi făcuse un instrument din Casa Sunderland, sau el ajunsese un instrument în ascensiunea acestei case? Cert este că dispunea de o putere economică formidabilă, dar că propriile lui satisfacţii erau disproporţionat de mici faţă de intensitatea eforturilor depuse în cadrul activităţii sale profesionale.

Recepţia de la Ambasada Rusă nu constituia pentru ei un prilej de destindere. Răspundea la invitaţia contelui Stroganov, fiindcă socotea necesar să se documenteze asupra acestui personaj şi a intenţiilor Rusiei. Lumea care-şi dădea întâlnire în saloanele ambasadei nu-l amuza. Găsi acolo aceiaşi indivizi scorţoşi, fals amabili, fals blazaţi şi de un snobism dezgustător, care populau saloanele tuturor ambasadelor, fără excepţie. Dacă n-ar fi zărit, printre draperiile ce acopereau parţial ferestrele, luminile Esküdarului şi apele argintate de lună ale Bosforului, s-ar fi putut crede la Paris sau la Madrid, la Berlin sau la Londra. Această impresie era întărită şi de faptul că niciun turc nu se afla printre invitaţi. Ca şi în recent răposata Republică a Veneţiei, autorităţile nu tolerau contactele directe între proprii supuşi şi corpul diplomatic străin.

Faţă de Gerald, contele Stroganov se arătă un perfect amfitrion, acordându-i onorurile cele mai mari. Întreg corpul diplomatic acreditat la Constantinopol se afla de faţă. Toţi ţinuseră să participe la această recepţie care promitea elemente de mare senzaţie. Ambasada Imperiului Ţarist era considerată drept o oficină a răscoalei greceşti. Aici se puteau culege informaţii preţioase, aşteptate cu nerăbdare în capitalele Europei.

Prezenţa tânărului şef al Casei Sunderland sporea interesul oaspeţilor. Acest personaj, care se impusese de curând ca un factor determinant în lumea marii finanţe şi a marii industrii, trebuia privit şi analizat de aproape.

După un supeu de un înalt rafinament, demn de reputaţia unui modern Lucullus, pe care şi-o stabilise necontestat Stroganov, invitaţii avură prilejul să-şi desăvârşească digestia dansând valsuri vieneze, gavote şi cadriluri.

Contele Stroganov manevră astfel să se retragă într-un salonaş numai în compania lui Gerald. Câţiva secretari de ambasadă, instruiţi din timp, rămăseseră să facă de pază la uşă, spre a împiedica – printr-o formulă elegantă – intrarea inoportunilor.

Contele Stroganov avea înfăţişarea tipică a unui *bon-viveur*, preocupat, numai de plăcerile lumeşti. Sub această mască, ascundea însă o fire calculată, o fineţe diplomatică şi o inteligenţă deasupra acelui nivel mediu caracteristic majorităţii diplomaţilor de carieră, intraţi în rândurile acestui corp mai mult datorită titlurilor de nobleţe, jocului de relaţii şi influenţelor de culise decât meritelor personale.

Ambasadorul îşi tratā oaspetele cu un „Tokay 1772” .

— Această sticlă este ultima dintr-un lot oferit bunicului meu de răposata împărăteasă Maria-Theresa, explică el.

— Apreciez această onoare, *Monsieur l'Ambassadeur*, replică Gerald curtenitor. Degustă vinul. E într-adevăr minunat, adăugă el. Sper să am prilejul de a vă oferi la Paris un vin asemănător din pivniţa mea personală.

— Voi face un drum până la Paris numai pentru plăcerea de a fi oaspetele dumneavoastră, se înclină Stroganov.

După acest schimb de complimente, discuţia alunecă pe nesimţite spre Constantinopol şi spre evenimentele politice de ultimă oră. „Pe nesimţite” este un fel de a zice. Ambasadorul mutase discuţia cu diplomatic tact spre tărâmurile Bosforului. Gerald îşi dăduse seama de manevrele verbale ale gazdei, dar se pretase jocului, îngăduind docil această deplasare de la subiectele frivole la problemele arzătoare ale zilei.

— Vizita dumneavoastră la Constantinopol a fost urmărită cu interes de cancelariile europene, rosti Stroganov.

— Mă flataţi, *Monsieur l'Ambassadeur*. Am descins la Constantinopol ca un simplu particular. Eram dornic să admir splendorile străvechiului Bizanţ.

Amfitrionul suspină, ridicând mâinile în semn de adânc regret.

— Din nefericire, străvechiul Bizanţ, focar al ortodoxismului creştin, nu mai este astăzi decât o umbră a trecutului. Semiluna străluceşte pe domurile Sfintei Sofia. N-ar fi însă exclus să fim în curând martorii unei reînvieri a Bizanţului creştin. Evenimentele pe care le trăim…

Lăsă fraza neterminată.

Gerald nu se grăbi să o completeze cu vreun comentariu.

— Sud-estul Europei pare să se afle în preajma unor mari transformări, adăugă după un răstimp ambasadorul.

Gerald înclină din cap, manifestându-şi astfel acordul cu sensul frazei ambasadorului. Nu rosti însă niciun cuvânt care să-l angajeze mai adânc pe acest tărâm.

— Unele cercuri guvernamentale turceşti nu se sfiesc să lase a se înţelege că Imperiul Otoman aşteaptă rezultate palpabile de pe urma discuţiilor purtate cu reprezentanţii Casei Sunderland.

Pe chipul lui Gerald apăru expresia unei prefăcute consternări.

— Discuţiile au doar un caracter informativ. Tatonări de o parte şi de alta.

Ambasadorul hotărî să treacă făţiş la atac.

— Nu-mi îngădui să vă contrazic. S-au săvârşit însă unele indiscreţii. Datorită lor am putut afla că încheierea unui contract între guvernul turc şi Casa Sunderland, referitor la înzestrarea forţelor armate otomane cu armament modern, este iminentă.

Gerald ridică din umeri. Gestul său nu dezminţea nici nu confirma spusele ambasadorului. Stroganov cunoştea însă un dicton latin: tăcerea implică recunoaştere. Era deci un punct câştigat.

— Ţara mea nu ar vedea cu ochi buni înarmarea turcilor, astăzi când creştinătatea pare a se pregăti să-şi recâştige prin luptă poziţiile pierdute în sud-estul Europei.

Gerald socoti că era cazul să treacă la contraatac.

— Să jucăm cu cărţile pe masă, *Monsieur L'Ambassadeur*. Sunt om de afaceri – nu diplomat. Vă referiţi, desigur, la iminenţa unei răscoale creştine în cuprinsul Imperiului Otoman. Semnele premonitorii se şi văd. Trecerea unui general rus – mă refer la Alexandru Ipsilanti – în fruntea insurecţiei pare să indice că în spatele acestei mişcări se află armata rusească.

— Să nu anticipăm, replică ambasadorul, alarmat de întorsătura pe care ameninţa să o ia discuţia.

— Ce anume? Intervenţia rusească?

— Rusia nu şi-a luat angajamentul să intervină în sprijinul răsculaţilor greci.

— Generalul Ipsilanti a făcut afirmaţii categorice, angajând pe Ţar.

Ambasadorul aspiră adânc, spre a-şi asigura un timp de gândire.

— Sunt autorizat să dezavuez afirmaţiile generalului Ipsilanti.

— Oficial. Dar oficios?

— Şi oficial, şi oficios.

— Ce aveţi de spus atunci despre răscoala din Ţara Românească? Şeful ei, Tudor Vladimirescu, este de asemenea ofiţer în armata rusească.

— A fost, dar nu mai este. Ca şi Ipsilanti, Vladimirescu a lăsat să se înţeleagă că „răscoala sa este încuviinţată de curtea de la Sfântul Petersburg şi nu este dezaprobată de cea de la Viena." Recent am primit de la Sankt Petersburg un mesaj care lămureşte această chestiune. Sunt autorizat să declar că „puterile aliate – Imperiul Rus şi Imperiul Austriac – sunt hotărâte să se împotrivească răului în măsura mijloacelor lor respective, că

locotenentul Vladimirescu este degradat din calitatea de cavaler al unuia din ordinele militare ruse şi că nu mai posedă niciun titlu la protecţia Majestăţii Sale Imperiale”. Textual, *Monsieur le Duc*. Pot să adaug că în urma acestei precizări, boierii din Ţara Românească şi din Moldova s-au desolidarizat de acţiunea lui Vladimirescu. Mulţi dintre ei au şi fugit în Austria. Majestatea Sa Imperială a mai declarat că „este gata să combată revoluţia dacă aceasta ar cuprinde principatele şi că autoriză guvernământul Ţării Româneşti să ceară intervenţia trupelor turceşti.”

— Atunci nu văd de ce Majestatea Sa Imperială ar fi ostilă înzestrării cu armament modern a forţelor militare turceşti de către Casa Sunderland?

Ambasadorul schiţă un gest de nerăbdare.

— Rusia s-a ridicat întotdeauna în apărarea lumii creştine împilate de Semilună. În cazul acesta, însă, nu putem acţiona, deoarece suntem legaţi de Sfânta Alianţă...

Stroganov făcu o pauză. Părea să cântărească oportunitatea unor indiscreţii voite.

— Am să fiu sincer cu dumneavoastră, *Monsieur le Duc*. Majestatea Sa Imperială nu se poate pune în fruntea unei mişcări revoluţionare. Ar fi însă posibil să intervină în sprijinul răsculaţilor dacă s-ar crea în Imperiul Otoman o „situaţie imperioasă şi ireparabilă”, reţineţi formula „imperioasă şi ireparabilă”. Cu alte cuvinte, dacă s-ar ivi o stare de anarhie generală care să scape de sub controlul guvernului otoman. În cazul acesta, şi numai în acesta, Majestatea Sa Imperială, „ar putea să intervină ca un restaurator al ordinii”, fiind învestit cu această misiune de însăşi Sfânta Alianţă, aşa cum s-a întâmplat cu Austria, care a fost împuternicită la Laibach să intervină *„manu militari”*, spre a înăbuşi revoluţia din Regatul Celor Două Sicilii. Dacă represaliile turcilor ar supune popoarele creştine ar avea toate motivele să ia apărarea acestor popoare. Sper că m-aţi înţeles.

— V-am înţeles pe deplin, *Monsieur l’Ambassadeur*. Şi eu am să fiu deschis faţă de dumneavoastră. Voi contribui la crearea acelei „situaţii imperioase şi ireparabile”, cum o numiţi dumneavoastră. Am posibilitatea să vă informez că am şi luat măsuri pentru furnizarea de armament răsculaţilor greci. Sper să fiu curând în măsură a distribui arme şi românilor, şi sârbilor.

— Nu pot decât să vă laud pentru această iniţiativă, *Monsieur le Duc*. Cum rămâne însă cu tratativele purtate de dumneavoastră cu

turcii?

Gerald zâmbi fin.

— Colaborând pe faţă cu turcii, am posibilitatea să acţionez pe teritoriul Imperiului Otoman, fără să trezesc bănuielile autorităţilor. Prezenţa oamenilor mei capătă o justificare. Cred că m-aţi înţeles, nu-i aşa?

— Pe deplin, *Monsieur le Duc*. Voi raporta la Sankt Petersburg convorbirea aceasta.

În realitate, nici Gerald, şi nici Stroganov nu erau convinşi de integritatea morală a motivelor invocate. Înapoia considerentelor umanitare se ascundeau interesele cele mai ascuţite. Pentru moment însă, interesele acestea coincideau, ceea ce era esenţial.

Gerald îşi aminti de Pavlidi şi de temerile justificate ale acestuia.

— Nu credeţi, *Monsieur l'Ambassadeur*, că grecii din Constantinopol vor avea de suferit represalii din partea turcilor? Dispuneţi de mijloace spre a-i apăra?

— Dacă s-ar ivi o astfel de situaţie, n-aş putea decât să protestez verbal. Numai dacă Sfânta Alianţă ar constata că este cazul sa treacă la măsuri directe, aş trece şi eu de la protestele platonice la acţiuni mai concrete. Generalul Ipsilanti s-a grăbit, *Monsieur l'Ambassadeur*. A săvârşit imprudenţe regretabile. De pe urma lor vor avea de suferit şi grecii, şi românii, şi sârbii...

Gerald părăsi îngândurat ambasada. Temerile lui Pavlidi erau mai mult decât întemeiate. Nu numai grecii din Fanar, ci şi întreaga populaţie creştină din Constantinopol se aflau în mare primejdie.

În dimineaţa următoare participă la o şedinţă a consiliului amiralităţii, prezidată de Tuglut Paşa, comandantul Arsenalului. Spre surprinderea sa, Pavlidi nu se afla de faţă. Funcţia de dragoman o îndeplinea un grec cu mutră de călugăr. Prototipul lui Tartuffe. Atitudinea supusă, smerită, fraze siropoase, rostite abia şoptit, gesturi timide. Ochii plecaţi, ascunşi sub franjurile sprâncenelor asemănătoare unor miriapode, aveau însă scăpări de o viclenie repede stinsă. Îl chema Nikos Papastratos. Era uscat ca un sfânt din icoanele bizantine.

Gerald ceru îngăduinţa să studieze prin proprii săi emisari situaţia vămilor din principatele române, spre a-şi face o idee mai precisă asupra garanţiilor oferite de turci. Tuglut Paşa se consultă cu sfetnicii săi, apoi se declară gata să-i pună la dispoziţie o

escortă militară şi delegaţi ai ministerului de finanţe şi ai vămilor, care să însoţească emisarii desemnaţi de Gerald Sunderland. În cursul aceleiaşi şedinţe fu semnat un acord preliminar care stabilea furnizarea unui prim lot de tunuri necesare flotei militare otomane. Modalitatea definitivă a plăţilor avea să fie hotărâtă ulterior.

După-amiază Pavlidi îşi făcu apariţia la reşedinţa lui Gerald. Dragomanul flotei era de nerecunoscut. Agitaţia sa din ajun lăsase locul unei deprimări de rău augur. Părea să aştepte cu resemnare loviturile destinului.

— Ar trebui să fiu bucuros fiindcă a sunat ceasul începerii luptei, rosti el posomorât. Am aşteptat momentul acesta ani de-a rândul. M-am zbătut pentru pregătirea lui, am făcut sacrificii... Acum însă mi-e teamă. Firea omenească e slabă, *Monsieur le Duc*. Dacă aş fi fost singur, aş fi privit poate altfel lucrurile. Am însă familie. Mă gândesc la soţia, la copiii, la părinţii mei... Nu îndrăznesc să-mi închipui ce îi poate aştepta... Astăzi de dimineaţă, când am intrat în sala Consiliului amiralităţii, ofiţerii turci aflaţi în conferinţă au încetat brusc să mai discute. M-au privit ciudat. S-ar fi zis că voiau să-mi citească în suflet. Tuglut Paşa m-a poftit să-i întocmesc de îndată un raport detaliat asupra discuţiilor purtate cu dumneavoastră. Era un pretext ca să mă expedieze din sala Consiliului. Aveau probabil de pus ceva la cale şi prezenţa mea îi stingherea. Cred că au bănuieli în privinţa persoanei mele. Mi-a trebuit o mare doză de curaj ca să vin la dumneavoastră. Mi-am pregătit şi o justificare în cazul că mi s-ar pune întrebări. V-am vizitat spre a vă solicita unele lămuriri necesare întocmirii raportului cerut de amiralitate. S-ar putea să nu ne mai vedem, *Monsieur le Duc*. Înainte de a veni la dumneavoastră, am trecut pe la Ion Kallimaki. Nu l-am găsit acasă. Fusese chemat la Sublima Poartă. Toţi ai lui sunt înfricoşaţi. Ca şi ai mei, de altfel.

Gerald îl întrerupse.

— Întreaga dumneavoastră familie se află reunită la Constantinopol?

Dragomanul flotei înclină afirmativ din cap.

— De ce nu-i evacuaţi într-un loc sigur? În străinătate, de pildă?

— Dragomanii sunt supuşi unor restricţii aspre, *Monsieur le Duc*. Familiile noastre chezăşuiesc buna noastră credinţă.

Gerald îi oferi un pahar de vin cu Tokay.

— Aveţi nevoie de un reconfortant, *Monsieur* Pavlidi.

Dragomanul înclină din cap, luă paharul şi îl goli din câteva înghiţituri.

— Aveţi dreptate. Face bine.

— Mai doriţi unul?

— Mulţumesc, nu. Voiam să mai discut cu dumneavoastră o chestiune, *Monsieur le Duc*. Transporturile de arme pe care vi le-am achitat vor fi predate într-un punct situat în largul insulei Hydhra din sud-estul Moreei. Agenţii dumneavoastră vor lua legătura cu neguţătorul de covoare Mandakas. Acesta le va da coordonatele locului de întâlnire cu navele noastre, precum şi cuvintele de recunoaştere. Mandakas poate fi găsit oricând la magazinul său de covoare din Bazar. E un om pe care vă puteţi bizui.

— Şi dacă i se întâmplă ceva lui Mandakas?

— Mandakas e asociat cu un anume Abu Ibn Daud, arab, care lucrează pentru noi şi care se bucură de toată încrederea şefului poliţiei. Un amănunt. Tatăl lui Daud a fost creştin renegat. Şi cu aceasta, rolul meu încetează. Pot îndrăzni să vă mai cer un strop de vin?

— Cu plăcere. Vom ciocni împreună pentru succesul cauzei dumneavoastră, zise Gerald.

Băură vinul. Pavlidi suspină ceva mai liniştit.

— Acum, Dumnezeu să ne ajute. Lui îi încredinţăm sufletele noastre…

— Şi rolul meu la Constantinopol se va încheia în curând, spuse Gerald. Zilele acestea sper să plec la Sankt Petersburg. În drum, am să fac halte la Bucureşti şi la Iaşi. Operaţia voiam s-o încredinţez unor subalterni, dar o voi executa personal.

Dragomanul flotei se ridică să plece.

— Duminica viitoare, noi, ortodocşii, sărbătorim Sfintele Paşti. Soţia mea şi cu mine v-am rămâne recunoscători dacă aţi binevoi să cinstiţi cu prezenţa dumneavoastră şi a nepoţilor dumneavoastră praznicul nostru de Paşte. Vom ciocni câte un ou roşu, potrivit datinii.

Gerald se înclină.

— Cinstea va fi pentru mine, *Monsieur* Pavlidi. Încă ceva. Nava „The Black Swan” a Casei Sunderland, acostată la Top Hane, se află la dispoziţia dumneavoastră şi a familiei dumneavoastră. În caz că veţi socoti necesar să părăsiţi intempestiv Constantinopolul,

oamenii mei vor găsi mijlocul să vă îmbarce fără ştirea turcilor.

Gerald nu avea de unde să ştie că în seara aceea strânsese pentru ultima oară mâna dragomanului flotei.

A doua zi de dimineaţă făcu o vizită Marelui Amiral, îl vesti că se va deplasa personal în Valahia şi Moldova, spre a se documenta la faţa locului asupra garanţiilor oferite de Imperiul Otoman. Charles Lawrence şi Jean François Poussin aveau să rămână la Constantinopol în calitate de reprezentanţi permanenţi ai Casei Sunderland.

Marele amiral, impresionat de hotărârea lui Gerald şi temându-se că garanţiile oferite ar putea să pară insuficiente, datorită în special condiţiilor din Principate, se grăbi să ofere compensaţii în Asia Mică sau eventual în Egipt.

Gerald aprecie concesiile sporite ale marelui amiral ca un semn suplimentar de slăbiciune al Imperiului. Sultanul Mahmud era evident dispus să accepte condiţii şi mai grele în schimbul armamentului şi al împrumutului de care ţara sa avea atâta nevoie.

În cursul acestei întrevederi, acelaşi servil şi eficient Nikos Papastratos jucă rolul de tălmaci.

Sosi în sfârşit şi Duminica Paştilor. Gerald fixase data plecării sale pentru lunea următoare. Ţinuse să răspundă la invitaţia lui Pavlidi. Praznicul acesta pascal, cu datinile lui pitoreşti atât de lăudate, îi stârnise curiozitatea. Dimineaţa calmă şi senină vestea o zi minunată. Gerald se trezi din somn într-o dispoziţie sufletească deosebită de bună. Perspectiva călătoriei pe care avea s-o facă în Principate şi în Rusia Ţarilor îl încânta. Şederea la Constantinopol nu-i rezervase plăceri estetice substanţiale. Nu avusese nici măcar timpul să viziteze monumentele recomandate cu atâta patos de căpitanul Lathrope. Omul acesta nu-l dezgustase, în ciuda aspectului său mizerabil. Marinarul acesta eşuat pe ţărmurile Bosforului se încadra perfect în mediul ambiant. Divagaţiile lui nu erau lipsite de culoare. Dacă Lathorpe n-ar fi fost atât de ruinat fiziceşte, Gerald i-ar fi găsit poate o întrebuinţare. Îşi memorase însă numele lui. Va da dispoziţie lui Lawrence să-l aibă în grijă. Lui Gerald îi plăcea să apară uneori în postura Providenţei.

În timp ce-şi făcea toaleta matinală, îi ajunseră la urechi răbufnirile câtorva focuri de armă răzleţe. Nu le dădu importanţă.

Se gândi că Paştele era sărbătorit în acest chip de creştinii din Constantinopol. Citise într-o carte de călătorii, cu impresii din insula Creta, că grecii de pe acele meleaguri îşi cinstesc marile sărbători trăgând în aer cu focuri de armă. Condiţiile din Creta unde populaţia grecească era majoritară – nu se potriveau cu cele din Constantinopol. Gerald auzise însă că turcii manifestă o mare toleranţă faţă de bisericile creştine şi mozaice, fapt dovedit de existenţa în capitala Imperiului a însăşi patriarhiei creştinismului ortodox. Prin ferestrele deschise pătrundeau în cameră miresmele pământului reavăn, parfumul arbuştilor înfloriţi, umezeala proaspătă, înviorătoare a mării. Soarele scălda firea în aur.

În preajma orei prânzului, Gerald porunci să i se pregătească trăsura. Însoţit de nepoţii săi, de Lafont şi de Nicetas Kandakulis, tălmaciul de serviciu, porni la drum în clipa în care cadranul solar al seraiului vestea jumătatea zilei. Când ieşiră în stradă, remarcară o agitaţie neobişnuită. Grupuri de turci, înarmaţi cu tot felul de arme, pistoale străvechi, flinte matusalemice, junghere, lănci, pumnale, se îndreptau în mare grabă spre centrul oraşului. Casele, prăvăliile erau ferecate. De undeva, din spatele Arsenalului, se ridica spre cer o coloană de fum negru. Dincolo de Cornul de Aur, pe fundalul colinelor Fanarului şi Balatului, se zăreau scânteierile unui incendiu. Alte spirale de fum se înălţau, groase, spre văzduhul senin. Detunăturile de armă păreau să provină din mai multe părţi ale oraşului. În Galata spectacolul străzii căpăta proporţii de coşmar. Cafenele, prăvălii, case particulare erau luate cu asalt şi devastate de o mulţime de musulmani cuprinşi de o adevărată frenezie destructivă. Militarii şi poliţia, în loc să-i zăgăzuiască, le dădeau mână liberă, ori îi îndemnau făţiş să-şi sporească zelul. Aproape de arsenal, câţiva turci alergau după un ins, care, în năuceala lui, se aruncă sub picioarele cailor de la trăsura lui Gerald. Gerald încercă o senzaţie oribilă când roţile din dreapta călcară peste trupul fugarului. Dintr-o casă nenorocită, alţi turci scoteau de păr o femeie care urla scoasă din minţi.

Gerald asista neputincios la această vânătoare de oameni pe care nu o puteau înţelege. Kandakulis, ghemuit în colţul său, tremura atât de tare, încât îi clănţăneau dinţii.

— Ce se întâmplă? îl întrebă Gerald.

Tălmaciul ridică din umeri.

— Nu ştiu. A început aşa, deodată. Văd că devastează numai

casele grecilor şi prăvăliile cu firme greceşti.

— De aceasta m-am temut tot timpul, zise Gerald.

Trăsura înainta tot mai anevoie prin mulţimea care tălăzuia pe străzi. Ienicerii călări din escortă îi făceau loc, izbind cu latul săbiilor în stângă şi în dreapta.

În cartierul Balat se desfăşurau adevărate lupte. Cete de creştini, încolţiţi de mulţimea furioasă, se apărau cu disperare, dar cădeau până la urmă copleşiţi de superioritatea numerică a turcilor. Într-un colţ de stradă, un grec se zvârcolea într-o ţeapă. Capete retezate, din care se scurgea şiroaie de sânge, erau purtate în vârfuri de lance. O ceată de turci târau pe caldarâm un om care nu se mai zbătea. În urma lui, bolovanii rămâneau înroşiţi de sânge. Mirosea a fum, a carne arsă, a sânge şi a praf de puşcă. Un glonte rătăcit făcu o gaură în geamul portierei din stânga. Gerald nu se clinti. Benjamin şi Raymond erau zguduiţi de emoţie.

— Trebuie să facem ceva, izbucni Raymond.

— Da, trebuie, replică Lafont calm. Să privim şi să deplângem ravagiile pe care fanatismul le provoacă printre oameni. Altceva nu stă în putinţa noastră.

În Fanar nu mai putură pătrunde. În încâlceala străzilor şi străduţelor din acest cartier aproape exclusiv grecesc, dezordinea luase proporţii de război civil. Cadavre sfârtecate, decapitate zăceau pe drum, oameni lapidaţi erau aruncaţi pe ferestre, alţii erau fugăriţi pe străzi, linşaţi, înjunghiaţi. Viziune infernală, pe care Gerald şi cei aflaţi împreună cu el n-aveau s-o uite niciodată.

Uliţa care ducea la locuinţa lui Pavlidi era blocată de dărâmăturile unei case, doborâtă până în temelii de o mulţime înverşunată.

Comandantul escortei se apropie de trăsură şi vorbi tălmaciului care se grăbi să-l lămurească pe Gerald.

— Propune să facem drumul întors. Aici în Fanar, viaţa Domniei Voastre este primejduită. Populaţia turcă e atât de îndârjită, încât nu mai ţine seama de autorităţi. În împrejurările de faţă nu mai e cu putinţă să ajungeţi la locuinţa lui Kir Pavlidi. Vă expuneţi zadarnic…

Gerald îşi încleştă pumnii. Îşi dădea seama că orice încercare de a-şi continua drumul echivala cu o bravadă prostească. Poate că în clipa de faţă casa lui Pavlidi era rasă de pe faţa pământului.

— Ne întoarcem la serai, rosti el cu regret.

Avu impresia că săvârşise o trădare…

Când se înapoie la reşedinţa sa, Gerald avu o primă surpriză. Era aşteptat de marele dragoman al Sublimei Porţi şi de dragomanul flotei, Nikos Papastratos, care îl anunţă, cu acelaşi servil respect, că preluase funcţiile lui Pavlidi. Marele dragoman al Sublimei Porţi venise într-o misiune specială. Cu aerul important şi demn al unui servitor de casă mare, aduse la cunoştinţa lui Gerald că Înălţimea Sa Sultanul Mahmud găsise cu cale să-şi manifeste augusta sa bunăvoinţă acordând şefului Casei Sunderland Beauclair o audienţă specială. Pe scurt, Gerald era poftit să se înfăţişeze la Marele Serai a doua zi la ora prânzului.

— Ce părere ai, Lafont, de invitaţia aceasta? îl întrebă Gerald, după plecarea dragomanilor.

— Padişahul este un om politic abil. Spre a vă şterge, în parte cel puţin, impresia oribilă pe care v-au lăsat-o masacrele de azi, e gata să vă acorde onorurile cuvenite ambasadorilor. Lordului Byron i-au trebuit străduinţe şi intervenţii fără număr spre a fi primit în audienţă. Şi pentru că nu i s-a recunoscut titlul de pair al Angliei, a fost nevoit să meargă în urma cortegiului ambasadorului britanic.

Gerald era atât de indignat de excesele săvârşite împotriva creştinilor, încât se simţea ispitit să renunţe a se mai înfăţişa la Curte. Îşi dădea seama însă că gestul său ar fi ofensat grav pe Sultanul Mahmud, ceea ce nu era de dorit, cel puţin în faza actuală a negocierilor. *„La politique a des raisons que la raison n'entend pas"*, ar fi putut el să spună, parafrazând celebrele cuvinte ale lui Pascal. I-ar fi fost eventual posibil a se folosi de şi mai lapidara frază a lui Napoleon: *„Le coeur d'un homme d'Etat doit être dans sa tête"*. Gerald trebuia să ştie a-şi înfrânge sentimentele şi a da întâietate raţiunii.

În dimineaţa următoare, pe când Gerald îşi îmbrăca fracul constelat cu decoraţii, Lafont îi prezenta ultimele ştiri furnizate de agenţii săi asupra tulburărilor din Constantinopol. Semnalul dezlănţuirii exceselor fusese dat de o ceată de turci care atacaseră catedrala ortodoxă, în vreme ce Patriarhul octogenar Gregorios oficia serviciul religios din noaptea Învierii. Agresorii izgoniseră din biserică pe creştini, înşfăcaseră pe patriarh şi după ce îl târâseră pe străzi, îl spânzuraseră de poarta Patriarhiei. Pe piept îi prinseseră cu un ac o foaie de hârtie pe care scria cu litere stângace: „Trădător – vândut Eteriei". Doisprezece episcopi şi

arhimandriţi suferiseră o soartă asemănătoare. Simultan, populaţia turcă, fanatizată de dervişi şi de agenţi ai stăpânirii, atacase bisericile şi locuinţele grecilor. Ienicerii i se alăturaseră, masacrele degenerând într-un adevărat genocid. În primele ore ale dimineţii, majoritatea fruntaşilor comunităţii greceşti fuseseră lichidaţi şi familiile lor exterminate. Grecii care scăpau de cuţit, de ştreang sau de ţeapă era târâţi la Yedi-Kulé spre a fi supuşi torturilor. Autorităţile erau hotărâte să termine o dată pentru totdeauna cu Eteria şi cu pretenţiile ghiaurilor de a renaşte din cenuşă Bizanţul Pravoslavnic. Bisericile, centrele culturale şi universitare erau în flăcări. Fanarul şi Kuru-Ceşmé ajunseseră mormane de ruine. Se spunea ca Sultanul Mahmud dirija din umbră masacrul. Jafurile, asasinatele, violurile, distrugerile continuau fără ca armata şi poliţia să încerce a le stăvili.

La porţile ambasadelor se îmbulzeau creştini fugăriţi, care cerşeau azil. Reacţiunea marilor puteri era aşteptată cu înfrigurare...

Două sute de ieniceri escortară trăsura lui Gerald, în drumul acestuia de la reşedinţa sa şi până la Marele Serai.

Marele Serai...

Citadela sultanilor, inima Islamismului şi creierul Imperiului Otoman... Între zidurile lui crenelate, care cuprindeau în vastul lor perimetru aproape trei cartiere ale străvechiului Bizanţ, se înălţau într-o pitorească dezordine edificiile multiple ale unui monstruos palat tentacular.

Marele Serai...

Clădirile lui albe, de marmură, încoronau colina din extremitatea de răsărit a Stambulului şi coborau în pantă dulce printre grădinile paradiziace, până la Marea de Marmara şi Cornul de Aur.

Pavilioanele, arcurile monumentale, colonadele, chioşcurile, moscheile, arsenalele, care alcătuiau Marele Serai, se grupau în jurul a trei curţi de proporţii gigantice.

Înainte de a pătrunde în prima incintă, denumită Curtea Ienicerilor, trăsura lui Gerald trecu pe sub arcada porţii Bab Humaium, construcţie de marmură albă, de un stil compozit arabo-persan, flancată de două nişe prevăzute cu piroane, în care călăii înfigeau capetele tăiate ale înalţilor demnitari executaţi din ordinul sultanului. O gardă de capugii în uniforme stacojii dădură onorul. Curtea ienicerilor amintea un viespar în plină frământare.

Trăsura străbătu o masivă concentrare de trupe înarmate de război şi gata să intre oricând în acţiune. Turbanele înalte ale ienicerilor, lăncile spahiilor, căştile aurite ale gărzilor imperiale, platoşele de piele ale arcaşilor, penajele albe ale paşalelor, zalele strălucitoare ale gărzilor palatului ofereau un spectacol al cărui pitoresc era accentuat de multitudinea culorilor şi diversitatea uniformelor. Prin această mulţime de militari treceau aferaţi curieri cu tolbe pline, eunuci spâni ca nişte femei, arapi în veşminte pestriţe, servitori ai seraiului, înalţi demnitari, gravi şi importanţi, urmaţi de scribi umili şi de aghiotanţi emfatici, paji muiaţi în aur, frumuşei ca nişte fete, cărturari şi clerici în veşminte întunecate, severe, emiri trufaşi, înarmaţi cu pistoale încrustate cu aur şi fildeş, mollahi, ulemas, curteni, călăi. Un trimis al paşei din Anatolia aducea sultanului în dar o fecioară de treisprezece ani, purtată într-o litieră cu perdele lăsate, spre a o feri de privirile muritorilor de rând.

Această curte era mărginită de clădirile care adăposteau spitalul seraiului, tezaurul public, grajdurile imperiale, cazărmile trupelor de gardă, bucătăriile locuinţele înalţilor demnitari ai Curţii şi arsenalul seraiului.

În calea trăsurii lui Gerald se deschise apoi poarta Bab-el-Selam, care răspundea în a doua Curte. Aici domnea o linişte calmă, solemnă, care contrasta cu agitaţia din prima incintă. De jur împrejur se desfăşurau coloanele suple de marmură ale unor galerii de o graţie incomparabilă. Alei de trandafiri şi de chiparoşi, pardosite cu lespezi de marmură albă şi verde, erau străjuite de ostaşi în uniforme strălucitoare. Echipajul escortat de ieniceri înaintă domol, oprindu-se în faţa scării monumentale a Divanului Imperial.

Gerald coborî din trăsură, fiind întâmpinat de mareşalul Curţii, un paşă cu trei turnuri, care-l salută cu gesturi largi şi rotunde. Însoţit de acest înalt personaj, se înfăţişă în faţa celei de-a treia porţi, faimoasa Bab-Seadet, poarta Fericirii Cereşti, care nu se deschidea decât pentru cei socotiţi demni să se prosterne înaintea gloriosului Padişah, sultan al sultanilor, împărat al împăraţilor, rege al regilor, umbra lui Dumnezeu pe pământ. Niciunui creştin nu-i era îngăduit să calce pragul acestui paradis. Nu făceau excepţie decât ambasadorii, cărora Padişahul catadicsea la zile mari să le acorde audienţă. Pentru Gerald Sunderland, Padişahul admisese o încălcare a protocolului secular. Mahmud al II-lea,

Reformatorul, înţelegea să rupă cu tradiţia şi pe acest tărâm, primind în preajma sa pe un particular care nu era sol al împăraţilor sau al regilor, ci reprezenta, prin însăşi persoana sa, o forţă economică şi financiară, capabilă să contrabalanseze forţa politică.

Poarta, flancată de măreţe colonade de marmură şi străjuită de un batalion de capugii înarmaţi cu flinte, săbii şi pumnale cu plăsele de fildeş, se deschidea asupra unui vast complex de edificii heteroclite, durate în marmură şi înconjurate de grădini luxuriante. Pavilioane de o eleganţă arhitectonică rafinată, cu armonioase elemente decorative inspirate de ceramicele policrome cu desene geometrice ale Alcazarului din Sevilla, de arcadele încălecate ale Moscheii din Cordoba, de ferestrele bogat sculptate şi încrustate ale Moscheii Albastre din Ispahan, de ornamentaţia în zigzag împletită cu rozacee a Palatului Mehatta din Siria, de stalactitele dantelate ale Curţii Leilor din Alhambra, de cupolele asemănătoare unor căşti sarazine din Persia şi din Asia Centrală, de ornamentaţia bicoloră în stil cairot a Moscheii lui Soliman din Constantinopol, de colonadele severe ale Moscheii din Kairuan şi de multe alte motive decorative de o frumuseţe ce nu poate fi redată în cuvinte, se oglindeau în bazine de alabastru pe care evoluau graţios lebede albe şi negre. Grădinile se desfăşurau în esplanade până la ţărmul mării. Pe aleile umbrite de trandafiri agăţători, umblau fără zgomot paji, eunucii servitori muţi, toţi în costume de o somptuozitate carnavalescă.

Precedat de mareşalul palatului, Gerald pătrunse într-un pavilion cu coloane de marmură şi pereţi îmbrăcaţi în ceramică verde, albă şi trandafirie. Gărzi în uniforme aurii salutau înclinând lăncile. Aci, în anticamera sălii tronului, aşteptau să fie primiţi de Padişah ambasadorul Angliei, lordul Strangford, şi însărcinatul cu afaceri al Franţei, *Monsieur* de Viella. Gerald îi cunoscuse la recepţia de la ambasada Rusiei. Acoperiţi cu decoraţii, stăteau ţepeni ca nişte manechine. Strangford arbora o morgă britanică de înaltă clasă. Reprezentantul diplomatic al ţării, cu cea mai puternică flotă militară din întreaga lume, îşi afişa cu ostentaţie importanţa. *Monsieur* de Viella – mărunt, delicat, de o eleganţă pariziană – amintea un căţel de lux care încearcă să imite aerele unui dulău. Suitele respectivilor păstrau aceeaşi tăcere adâncă.

Gerald schimbă saluturi protocolare cu diplomaţii. Flancat de Lafont, de nepoţii săi, de Marele Dragoman Nikos Papastratos şi

de un ofiţer din garda palatului, adoptase o atitudine glacială, în ton cu mediul ambiant.

Aşteptarea se prelungea. *Monsieur* de Viella dădu cel dintâi semne de nerăbdare. Tuşi uşor, acoperindu-şi gura cu o batistă de dantelă. La un gest al său unul din secretari îşi consultă discret ceasul şi îi spuse ceva în şoaptă. Însărcinatul cu afaceri tuşi iarăşi, apoi aruncă o privire iritată spre mareşalul palatului, care se prefăcu că nu-l observă.

În aceeaşi clipă îşi făcu intrarea ambasadorul Austriei, şi după un scurt interval, ambasadorul Rusiei. Iarăşi saluturi protocolare. Noii veniţi se izolară – cu suitele lor – în celălalt capăt al încăperii.

Tăcerea apăsa greu. Diplomaţii evitau să-şi vorbească, spre a nu se angaja prin comentarii referitoare la ultimele evenimente din Constantinopol şi nici a le ignora printr-o conversaţie banală.

Chipul ambasadorului austriac oglindea o linişte deplină. Schimbă un salut plin de amabilitate cu mareşalul palatului, spre deosebire de Stroganov care privea înnourat un punct în gol. Atitudinea emisarului Austriei exprima elocvent aprobarea sa faţă de modul cum acţionează turcii, înăbuşind în sânge veleităţile de independenţă ale grecilor. Ambasadorul rus îşi manifesta făţiş dezaprobarea, prin expresia aspră a ochilor.

Deocamdată la atât se limitau reacţiile marilor puteri. Zgomotul focurilor de armă pătrundea până şi în această încăpere somptuoasă, care preceda sala tronului.

Un ofiţer în garda imperială se apropie de mareşalul palatului şi-i transmite un ordin. Mareşalul făcu un semn marelui dragoman, care se înclină în faţa lui Gerald.

— Înălţimea Sa Sultanul Mahmud binevoieşte să vă primească.

Reprezentanţii marilor puteri îşi aruncară priviri întrebătoare. Gestul sultanului, care acorda prima audienţă din ziua aceea reprezentantului Casei Sunderland, nu putea avea decât o singură semnificaţie. Imperiul Otoman era gata să răspundă cu armele oricărei ameninţări dinafară.

Încadrat într-un solemn cortegiu, dirijat de mareşalul palatului, Gerald se îndreptă spre sala tronului. Uşile de bronz, străjuite de ostaşi în uniforme de gală, se deschiseră cu măreaţă încetineală. Gerald pătrunse într-o sală relativ întunecoasă, cu pereţii îmbrăcaţi în marmură şi în lame de porţelan, care alcătuiau un desen plin de fantezie. Lumina se strecura prin ferestre înalte, cu vitrouri colorate, făcând să scapere pietrele preţioase brodate pe

baldachinul de deasupra tronului. Tronul, încrustat cu arabescuri de diamante, perle şi smaralde, scânteia în razele soarelui.

Padişahul, muiat în aur şi în nestemate, cu o egretă albă înfiptă în turbanul împletit din fir de argint şi aur, stătea pe tron, într-o poziţie mândră, de zeu egiptean.

Prin intermediul marelui dragoman, sultanul Mahmud îşi exprimă satisfacţia pentru modul cum se desfăşurau tratativele. Încheierea lor cât mai grabnică, spre satisfacţia deplină a ambelor părţi, căpăta un caracter imperativ în lumina ultimelor evenimente. Padişahul era hotărât să acţioneze cu fermitate în acest sens. În încheiere, îl poftea pe Gerald să se adreseze direct tronului în cazul că s-ar mai ridica piedici susceptibile să ducă la întârzierea dotării armatei imperiale otomane, îi conferi apoi *„proprio motu”* Marele cordon al ordinului Semiluna Roşie şi un jungher bătut cu diamante.

Gerald, care cunoştea slăbiciunea otomanilor pentru cadouri, avusese grijă să trimită dinainte sultanului, în semn de omagiu, un serviciu de pahare din cristal de Boemia, încrustat cu pietre preţioase, fost pe vremuri proprietatea lui Wallenstein.

Audienţa se apropia de sfârşit. Marele dragoman tălmăcea vorbele sultanului şi ale lui Gerald – formule înflorite, pline de sinuozităţi orientale, ca şi arabescurile complicate ce împodobeau pereţii – într-un fel de psalmodiere incoloră. Gerald se uita la sultan – la împăratul împăraţilor – cu o curiozitate ascunsă sub o deferenţă ostentativă, de paradă. Îl dezbrăca în închipuire de toate veşmintele şi podoabele sale – însemne ale puterii imperiale – şi îl lăsa gol, asemenea unui cadavru expus pe masa de marmură a morgii, ori a unui ins oarecare, care s-a despuiat spre a intra în baie. Era un procedeu pe care-l folosea şi la Oxford, când se afla în faţa vreunui impunător magistru care-l chestiona în cadrul examenelor. Dezbrăcându-l de roba severă, impunătoare, îl readucea – după caz – la proporţiile unui bătrânel schilav, păros şi ridicol, ori a unui mastodont cu burtă revărsată şi picioare groase, acoperite de împletitura scârboasă a unor varice proeminente. În momentul acela emoţiile inerente examenelor lăsau locul unei abia zăgăzuite pofte de râs, care-i reda tot calmul. Tinereţea lui triumfătoare îl făcea să se simtă superior acestor fosile descărnate şi pretenţioase.

Sultanul – umbra lui Dumnezeu pe pământ, autocratul care dispunea discreţionar de viaţa supuşilor musulmani sau creştini –

îi apărea în postura unui urs greoi şi neîndemânatic, dirijat de instincte primare, sau mai degrabă a unui hamal din port, catapultat de soartă pe tronul lui Soliman Magnificul.

Audienţa se încheie cu un surâs binevoitor al sultanului şi cu ploconelile protocolare ale stăpânului Casei Sunderland şi ale însoţitorilor săi. În drumul său de întoarcere prin anticamera sălii tronului, Gerald se salută iarăşi cu ambasadorii.

Străbătu cu acelaşi ceremonial ca şi la sosire cele trei curţi ale Marelui Serai. Când echipajul său ieşi în stradă, îl izbi un spectacol macabru. În faţa porţii Bab Humaium câteva cadavre decapitate, cu veşminte sfâşiate, năclăite de sânge, zăceau în ţărână, în vreme ce o mare mulţime de turci, zăgăzuiţi de ostaşi din garda imperială, le scuipau şi le blestemau cu furie. În nişele din stânga şi din dreapta porţii erau prinse în cârlige câteva capete retezate, printre care Gerald recunoscu înfiorat şi chipul lui Pavlidi. Îl recunoscu în ciuda trăsăturilor alterate de suflul morţii, de loviturile şi chinurile care-i însoţiseră ultimele clipe ale vieţii.

Caii, speriaţi de mulţimea din piaţă, smuciră trăsura, care trecu mai departe. Benjamin şi Raymond erau livizi. Se priviră în ochi, apoi se uitară la unchiul lor care-şi trăgea furios mănuşile.

— Ai văzut, *oncle Gerald?* bâigui Benjamin.

— Am văzut.

— Oribil! exclamă Raymond, rostind apoi într-un crescendo isteric: Bestiile! Bestiile! Bestiile!

Lafont nu făcu niciun comentariu.

Drumul până la reşedinţa lui Gerald fu un adevărat coşmar. Oraşul întreg părea cuprins de nebunie. Oamenii alergau zănatici. Se auzeau focuri de armă. Incendiile se înmulţeau.

— Au să dea foc oraşului! exclamă Gerald.

— Au noroc că nu bate vântul, zise Lafont, ieşind din muţenia sa.

Aproape de Arsenal, trăsura îşi făcu greu loc printr-o îmbulzeală de inşi care se înverşunau să sfârtece cadavrele unor bărbaţi cu membre dezarticulate, ce atârnau moi, ca de cârpă.

La serai îl aşteptau French şi Fulton cu veşti proaspete. Gerald nu le dădu timp să vorbească.

— N-aţi fost în stare să-l salvaţi pe Pavlidi. Îi făgăduisem azil, lui şi familiei sale, pe „Black Swan”. M-aţi făcut să-mi calc cuvântul, rosti el surd.

Lafont ştia că Gerald era nu numai tulburat, dar şi mânios la

culme. Avea semnele lui care nu-l înşelau.

French şi Fulton încasară fără să crâcnească reproşurile tari ale marelui patron.

— I-am salvat familia, rosti în sfârşit French. Soţia şi cei patru copii.

Gerald suspină adânc.

— Puteaţi face mai mult.

— Totul s-a petrecut atât de repede, încât nu am avut timpul să acţionăm. Pavlidi şi cu familia sa se înapoiau de la biserică. Era aproape în zori. Când a ajuns acasă, a dat peste o ceată de bostangii care tocmai veneau să-l aresteze. Fără să ţină seama de protestele lui, l-au luat pe sus şi l-au dus la Yedi-Kulé. Oamenii noştri, care supravegheau casa, n-au îndrăznit să intervină. Şi-au dat seama că riscau să provoace complicaţii în primul rând... pentru dumneavoastră.

Lafont se scărpină în vârful nasului. Argumentul lui French nu era lipsit de înţelepciune. În starea sa de surescitare, marele patron era în stare să înţeleagă imperativele acestui raţionament?

Gerald declară sec.

— Oamenii trebuiau să execute ordinele mele.

Rostise cuvintele acestea spre a salva aparenţele. În sinea lui îi dădu dreptate lui French. Abţinerea oamenilor săi îi scutiră de mari neplăceri.

Lafont zâmbi imperceptibil. Nu numai aparenţele, dar şi onoarea erau salvate.

Fulton raportă în continuare că poliţia turcă făcuse o descindere nocturnă în Fanar, operând un mare număr de arestări. Se pare că fusese descoperit un complot care urmărea asasinarea Padişahului şi a principalilor săi demnitari, precum şi aruncare în aer a arsenalelor flotei şi armatei de uscat. Printre cei anchetaţi se afla şi marele dragoman al Porţii, Ion Kallimaki. Mulţi greci de seamă fuseseră ucişi în casele lor. Sfârşitul acesta violent, dar fulgerător, era preferabil caznelor la care erau supuşi cei încăpuţi pe mâinile călăilor de la Yedi-Kulé. Excese asemănătoare – dirijate din umbră de autorităţi – fuseseră săvârşite şi în alte puncte ale imperiului. Lipseau, pentru moment, informaţii mai ample.

Gerald era consternat. Crimele turcilor îl făceau să se cutremure. Dacă judeca la rece, crimele acestea aveau totuşi o justificare. Eteria punea în primejdie existenţa imperiului. Nu era de aşteptat ca turcii să privească, stând cu mâinile în sân, evoluţia

unei mişcări revoluţionare care urmărea să-i izgonească din Europa. Pavlidi jucase tare. Dacă ar fi reuşit, şi-ar fi asigurat un rol de prim plan în Bizanţul renăscut. Din nefericire pentru el – pierduse. Miza era atât de mare, încât în mod firesc plătise scump insuccesul. Ion Kallimaki îi va împărtăşi soarta, dacă nu va fi destul de abil spre a se spăla de acuzaţiile ce i se aduceau. Gerald nu-şi făcea însă iluzii.

În aceeaşi după-amiază, vizită pe ambasadorul rus. Îi ceru un *sauf-conduit* prin Polonia şi scrisori de recomandaţie, care să-i uşureze tranzitul prin Principate.

Contele Stroganov se arătă dispus să-i furnizeze documentele necesare.

— Mă tem însă că recomandările semnate de mine nu vă vor fi de mult folos în Valahia şi în Moldova. Politica noastră de neamestec în afacerile interne ale Imperiului Otoman nu a fost de natură să ne creeze în Principate o atmosferă favorabilă. Refuzul nostru de a interveni în sprijinul Eteriei ne-a îndepărtat numeroase simpatii. Sunt informat că Vladimirescu, liderul răsculaţilor din Valahia, ar face la ora actuală încercări de apropiere faţă de turci. Vă închipuiţi, cred, că aceasta complică şi mai mult lucrurile. În orice caz, situaţia din Balcani este atât de tulbure la ora actuală, încât ar fi mai prudent să alegeţi altă rută spre a ajunge la Sankt Petersburg.

Gerald se feri să-i spună că avea anumite interese la Bucureşti şi la Iaşi. Se mărgini să declare că un ocol prin Austria i-ar răpi un timp preţios. Pe de altă parte, marinarii cu experienţă îl sfătuiseră să nu călătorească pe Marea Neagră în acest anotimp propice furtunilor.

Pretextul era străveziu. Stroganov îl acceptă însă fără comentarii. Rolul lui Gerald Sunderland în această criză politică îi părea echivoc.

— Am să vă dau în sfârşit câteva scrisori de recomandaţie, care sper să vă folosească la Bucureşti, zise ambasadorul. Puteţi lua legătura fie cu Grigore Brâncoveanu, fie cu logofătul Ştefan Bellu, fie cu hatmanul Nicolae Mavru sau cu fostul mare vistiernic Alexandru Vulturescu. Şi încă ceva. Dacă nu aveţi nimic împotrivă, v-aş propune un tovarăş de călătorie. Prinţul Cyrill Wolgonsky, marele mareşal al Curţii Imperiale, care se înapoiază din insula Thira. Soţia sa este bolnavă de plămâni. Un medic i-a recomandat o cură de aer pe o insulă din Marea Egee. Nu ştiu dacă

tratamentul a îmbunătăţit starea prinţesei. Cert este că ultimele evenimente l-au determinat pe Wolgonsky să nu-şi mai prelungească şederea pe insula Thira. Ieri a sosit la Constantinopol. Trebuie să-şi continue drumul pe uscat, fiindcă prinţesa nu mai suportă călătoria pe mare.

Lui Gerald nu-i surâdea compania unei bolnave. Fără a respinge *de plano* propunerea lui Stroganov, se mărgini să temporizeze.

— Trebuie să-l consultaţi şi pe prinţ. Poate că nu agreează o companie prea numeroasă. Nu sunt singur.

— Ştiu. Vă însoţeşte o armată de secretari şi de consilieri... Eh, cu cât sunteţi mai mulţi, cu atât mai bine. Drumurile nu prezintă siguranţă. Munţii Balcani sunt bântuiţi de tâlhari.

— Marele Vizir a binevoit să-mi pună la dispoziţie o escortă de spahii.

— Aceasta e o înaltă favoare, *Monsieur le Duc*.

— O şi apreciez ca atare, *Monsieur L'Ambassadeur*.

Ultimele două replici fuseseră rostite cu acel imperceptibil venin propriu diplomaţilor şi lumii cu care aceştia vin în contact.

— Dacă m-aţi cinsti, acceptând să rămâneţi la cină, v-aş face cunoştinţă cu prinţul Wolgonsky. I-am oferit găzduire în localul ambasadei.

Gerald îşi exprimă regretul printr-o mimică adecvată.

— Am oaspeţi în seara aceasta, *Monsieur L'Ambassadeur*. Vă mulţumesc totuşi cu recunoştinţă pentru amabila dumneavoastră invitaţie.

Vorbele lor erau stropite cu mult sirop, menit să le atenueze ironia.

— Am uitat să vă spun, reluă ambasadorul zâmbind, ceva care ar putea să vă intereseze. Wolgonsky este însoţit de fiica sa. Ca să v-o descriu, ar fi imposibil. Perfecţiunea nu poate fi descrisă.

Gerald se înclină cu rece politeţe.

— Aştept cu nerăbdare să fiu prezentat prinţului şi prinţesei Wolgonsky.

În realitate era hotărât să facă imposibilul spre a evita o întâlnire cu aceste personaje. Starea sănătăţii prinţesei îi impunea desigur să călătorească în etape mici. Iar el era deprins să se deplaseze repede. Afară de aceasta mai avea un motiv nemărturisit care-l determina să se depărteze cât mai grabnic de Constantinopol. Nu era exclus ca Pavlidi să fi făcut unele mărturisiri compromiţătoare înainte de a fi fost executat. Chiar

dacă Pavlidi avusese tăria să nu vorbească, criza rămânea tot atât de acută. În faţa anchetatorilor, Ion Kallimaki va fi capabil să nu scape numele şefului Casei Sunderland? Marele dragoman al Porţii înţelegea de bună seamă că implicarea lui Gerald în această anchetă ar compromite automat posibilitatea înarmării masive a răsculaţilor greci. Un indiciu pleda în favoarea teoriei potrivit căreia şi Pavlidi, şi – cel până în prezent – Kallimaki ştiuseră să tacă. Agenţii lor de legătură din Bazar erau încă liberi. Nimeni nu-i tulburase. Gerald ajunsese totuşi să regrete tranzacţia cu şefii Eteriei din Constantinopol. Un insucces l-ar discredita, contribuind la refacerea prestigiului lui Henry. Această perspectivă îl scotea din fire. Dar nu avea de gând să abandoneze. Când luase conducerea Casei Sunderland, se angajase pe un drum fără întoarcere.

Capitolul X

Gerald manevră astfel încât să părăsească oraşul fără să se ataşeze de convoiul prinţului Wolgonsky. Îşi păstrase astfel întreaga libertate de acţiune. Putea, de pildă, să lungească etapele, să accelereze mersul echipajelor, fără a se teme că un asemenea tempo ar risca să o stânjenească pe prinţesă. Din nefericire, vorbele lui Stroganov se împliniră mai repede decât şi-ar fi închipuit Gerald. Drumurile erau mizerabile. Hopuri, şanţuri, longitudinale şi transversale, râpe săpate de ploi transformau drumurile într-o succesiune neîntreruptă de accidente de teren, care impuneau convoiului un ritm de melc. Hurducăturile trăsurilor, huruitul şinelor de fier ce încingeau obezile roţilor, ropotul copitelor pe piatră, pocnetul bicelor, zgomotul metalic al armelor lovite de oblâncurile şeilor, chiotele vizitiilor care-şi îndemnau caii se suprapuneau într-un vacarm asurzitor. Gerald era ispitit să încalece pe un murg şi să o ia înaintea convoiului. Posibilitatea unor atacuri bandite şti – aşa cum îl avertizase ambasadorul rus – îl îndemna însă la prudenţă... Caleştile mari şi grele făceau oarecum faţă la drum uscat. Când dădeau însă de noroaie, se cufundau până la osie şi nu puteau fi urnite decât cu preţul unor strădanii istovitoare. Gerald era într-o dispoziţie sufletească mai mult decât întunecată. La această stare contribuia şi un alt fapt. În dimineaţa plecării din Constantinopol primise un voluminos curier de la Viena. Printre scrisori se afla un mesaj disperat semnat de Elisabeth. Rândurile stropite cu lacrimi şi redactate în cel mai suspinător stil inspirat de „Suferinţele tânărului Werther" se încheiau cu câteva fraze patetice:

„Sunt sclava ta, scumpul meu Gerald, şi pentru tine sunt gata să merg în pelerinaj – cu picioarele goale şi în tunică de sac – până la capătul pământului".

„Ciudat mod de a-ţi manifesta iubirea" reflectase iritat Gerald.

„Cheamă-mă, şi am să te urmez supusă şi tăcută, recunoscătoare şi fericită. Te iubesc, nepreţuitul meu Gerald. Dacă mă mai vrei, sunt hotărâtă să vin după tine la Constantinopol. Nimic nu mă mai poate împiedica. Nici Karl, pe care-l detest, nici tata, nici lumea întreagă. Aştept un singur cuvânt de la tine. Te iubesc soarele meu, adoratul meu, lumina ochilor mei."

Gerald rupse scrisoarea în zeci de bucăţi. Îl surprinse neplăcut

explozia sentimentală a tinerei femei. Ce fenomen determinase transformarea fetiţei ingenue de ieri în bacanta dezlănţuită de azi? Gerald aproape că o uitase cum arăta la faţă. În orice caz, nu avea de gând să-şi complice existenţa chemând-o în preajma lui. Nu putea suferi femeile crampon. Şi Elisabeth părea să manifeste o tendinţă supărătoare în acest sens. Ciudat, până la primirea acestei scrisori Gerald se gândise la ea cu o oarecare duioşie, împletită cu un vag imbold carnal. Apelul ei pasionat avuse însă efectul unui duş rece. Toată chestiunea aceasta era cu atât mai supărătoare, cu cât Karl Wolff-Rosenberg îl pusese într-o postură foarte delicată când făcuse aluzie la obligaţiile ce i-ar reveni lui, amantului, în cazul că Elisabeth l-ar prefera. Gerald spera că bancherul nu va da dovadă de un altruism prost înţeles, renunţând la soţia sa în favoarea unui rival, a unui străin. Dar dacă totuşi o va face?... Pe de altă parte, cavalerismul îi impunea să-şi asume responsabilitatea ce-i revenea, în eventualitatea că Elisabeth l-ar alege. Gerald se frământa căutând o soluţie elegantă a acestei crize. El, care manevra pe tabla de şah afaceri de o complexitate şi de o anvergură uriaşă, nu reuşea să se descurce în labirintul combinaţiilor sentimentale.

Plecarea sa din Constantinopol îl scutea de obligaţia de a lua o hotărâre imediată. Pe parcurs, va aviza. În cel mai rău caz va pretexta că scrisoarea ei nu l-a ajuns din urmă. Îi enervau propriile-i scrupule, care nu-i îngăduiau să calce cu seninătate iluziile bietei Elisabeth.

Ce-ar fi făcut tatăl său dacă ar fi fost într-o situaţie asemănătoare? Greu de răspuns. Gerald încerca un pronunţat regret la gândul că nu-şi putea egala părintele.

Călătoria continua între timp să se desfăşoare, cu toate neplăcerile şi peripeţiile ei mărunte. Corlu, Baba Eski, Adrianopol, Carmanlü, Seimenlü, Nova Zagora, Kazanlük, apoi dincolo de lanţul muntos al Balcanilor, Trjevna Trnovo, Rusciuk şi în sfârşit Dunărea. Atacurile banditeşti de care vorbise Stroganov nu se manifestaseră. Mişcările de trupe turceşti care se îndreptau în lungi coloane spre hotarele Valahiei asigurau o linişte relativă pe drumurile Rumeliei şi ale Bulgariei.

Gerald remarcă masivele concentrări de trupe otomane de pe malul drept al Dunării. Iusuf Paşa, comandantul forţelor militare din zona Rusciukului, impresionat de documentele cu pecetea Marelui Vizir înfăţişate de Gerald, îi oferi un praznic îmbelşugat,

de la care nu lipsiră nici băuturile alcoolice. Iusuf Paşa nu era un habotnic de şcoală veche, care să dispreţuiască vinul. Iar compania acestui tânăr frumos şi plin de distincţie era firesc să-l încânte.

Gerald îşi lăsă spahii la Rusciuk, căci în Principate prezenţa lor ar fi fost – cel puţin pentru moment – mai mult decât inoportună. De când se instalaseră în chip de stăpânitori la Iaşi şi la Bucureşti, eteriştii lui Ipsilanti se apucaseră să-i extermine pe turci. La Galaţi şi la Iaşi, un mare număr de musulmani fuseseră trecuţi prin tăişul sabiei. Pe de altă parte, cete înarmate ale răsculatului Vladimirescu puseseră pe fugă câteva unităţi militare ruseşti, care încercaseră să facă incursiuni pe teritoriul Ţării Româneşti.

Situaţia era explozivă. O acţiune de pedepsire ordonată de Constantinopol devenea iminentă. În aceste condiţii, continuarea călătoriei căpăta proporţii de aventură. Convoiul porni iarăşi la drum, escortat numai de cincizeci de arnăuţi sârbi, bosniaci şi greci, puşi sub comanda unui căpitan român. Trupă foarte pestriţă, în care Lafont nu avea prea multă încredere.

Primăvara sosise cu întreg cortegiul ei de atribute idilice. Pământul reavăn aburind în bătaia soarelui, pomii învăluiţi în cortine de flori, iarba fragedă, de un verde proaspăt, strălucitor ca smaraldul, vietăţile întinerite de suflul miraculos al renaşterii naturii, aerul înmiresmat creau senzaţii şi imagini aparent stereotipe, dar care nu pierdeau prin repetare, ci câştigau necontenit în valoare.

Pe cât de calme, de feerice erau câmpiile, crângurile, pădurile, pe atât de opresivă era atmosfera în sate şi târguri. Entuziasmul din primele zile ale răscoalei lăsase locul unei ambianţe de teamă, de aşteptare înfiorată, de nesiguranţă. Oamenii care întrezăriseră cu bucurie zorii libertăţii se trezeau într-o lume de coşmar. Când auzeau pe drum tropot de cai şi zăngănit de arme, fugeau, se ascundeau, care încotro. Sprijiniseră cu înflăcărare acţiunea Eteriei. Eteriştii îi răsplătiseră jefuindu-i, aservindu-i, încercând să-i înroleze cu sila în formaţiile lor de luptă. Vladimirescu se străduia să stăvilească abuzurile, dar posibilităţile lui erau limitate. Caimacanii – locţiitori ai domnului şi reprezentanţii autorităţilor legal constituite – duceau o politică de basculă, sprijinind în taină pe Ipsilanti şi menajând formal pe Vladimirescu care le inspira teamă. Toate aceste forţe antagoniste generau o stare de anarhie, de care turcii abia aşteptau să profite.

Gerald era impresionat de tristeţea întipărită pe chipurile puţinilor oameni – mai toţi bătrâni – care apăreau la portiţele ogrăzilor, atraşi de zgomotul convoiului de trăsuri. Aceeaşi expresie o desluşise şi în ochii veneţienilor. Cât se asemuiau de mult ţăranii aceştia valahi cu ţăranii din teritoriile lombardo-veneţiene. S-ar fi spus că erau fraţi. Îmbrăcămintea li se deosebea întrucâtva. Peticele şi rosăturile dădeau însă aceeaşi patină a mizeriei.

— Cât de trişti sunt oamenii aceştia, rosti încet Raymond. De ce trebuie să existe atâta tristeţe în lume?

Benjamin nu scotea niciun cuvânt. Era familiarizat cu mizeria. Nu-l mai impresiona. O văzuse trenând şi la Cardiff şi la Londra, şi o vedea stăpână şi în satele acestea româneşti.

Pe Gerald îl impresionase şi fertilitatea pământului negru, prost cultivat sau lăsat în paragină.

Ce grâne s-ar putea recolta de pe ogoarele acestea... Dacă am smulge concesionarea lor, „United Wheat” ar realiza beneficii extraordinare.

Se lăsa înserarea. Văzduhul împurpurat spre soare-apune era străbătut de zborul capricios al rândunelelor.

La intrarea într-un sat străjuit de plopi ce-şi repezeau spre cer ramurile verzi, luându-se la întrecere cu turla unei biserici, arnăuţii din fruntea convoiului fură opriţi de o ceată de oameni înarmaţi. Tălmaciul grec al lui Gerald parlamentă cu ei.

— Pandurii lui Vladimirescu, explică grecul marelui patron. Vor să ştie cine suntem.

— Arată-le documentele.

Şeful pandurilor, un bărbat cu mustaţă neagră lăsată în franjuri peste buzele groase, desfăcu documentele unul câte unul. Pe câteva din ele îşi aruncă ochii ţinându-le cu josul în sus. Gerald remarcă greşeala, dar se prefăcu a nu o fi observat. Şeful pandurilor clătină din cap cu neîncredere.

— Cică nu ar fi bune, explică tălmaciul lui Gerald.

— Spune-i că sunt străin, că vin de departe, tocmai din capătul celălalt al Europei, şi că sunt în drum spre Sankt Petersburg. Şi dă-i şi arma aceasta din partea mea, adăugă el, scoţând din buzunarul portierei un pistol încrustat cu flori de argint.

Şeful pandurilor primi arma, o examină pe toate muchiile şi luminându-se la faţă, se întoarse spre tălmaci, îi vorbi ceva mai binevoitor.

— Mulţumeşte pentru armă, continuă grecul să traducă. Se teme să nu fim în slujba turcilor.

Gerald zâmbi.

— Să n-aibă nicio grijă. Sunt în slujba Casei Sunderland şi numai a ei. Fraza aceasta din urmă poţi s-o suprimi, căci tot n-are s-o înţeleagă. Cât despre turci, îi urez să împuşte o mie cu pistolul pe care i l-am dat.

Şeful pandurilor păru satisfăcut de răspuns.

— Întreabă-l, putem găsi vreun han prin apropiere? N-aş vrea să ne prindă noaptea pe drum, zise Gerald.

— După ce ieşim din sat, mai avem de străbătut cale de vreo oră prin pădure, iar la prima răscruce de drumuri se află un han. Cică ar avea vinuri bune.

Convoiul se puse iarăşi în mişcare.

— Oamenii lui Vladimirescu nu par atât de fioroşi pe cât mi i-am închipuit, vorbi Gerald însoţitorilor săi. Primejdiile anunţate de Stroganov nu par să se materializeze.

Lafont clătină dubitativ din cap. Nu se lăsa niciodată înşelat de aparenţe.

— Vigilenţa noastră nu trebuie să scadă. Surprizele nu sunt excluse.

Benjamin îşi frecă încântat mâinile.

— Prevezi vreo încăierare, Mr. Lafont?

— Ştii să tragi cu pistolul, *Master* Benjamin?

— Nu. Dar ştiu să-mi folosesc pumnii.

— Băiatul acesta promite, zâmbi Gerald. Să-l înveţi să tragă cu arma, *Monsieur* Lafont.

— Şi eu vreau să fac exerciţii de tir, zise Raymond. La Veneţia nu erau îngăduite. Poate am să am şi eu nevoie să trag, adăugă el după câteva clipe.

Gerald şi Lafont îl priviră îndelung. Raymond era o fiinţă enigmatică. Ce gânduri îl munceau? Ce idealuri îi aprindeau în ochi acea scânteiere aspră, atât de puţin firească unui băiat de vârsta lui? Să fi fost influenţa lui Bardolino atât de puternică încât să fi făcut din Raymond un fanatic?

Se întunecase de-a binelea când ajunseră la hanul de la răscruce. Clădirea joasă, şi destul de vastă, durată din bârne groase de lemn, avea aspectul unei fortăreţe. Pădurea o învăluia din toate părţile. Ramurile copacilor atingeau streşinile. Hanul nu era lipsit de un pitoresc sălbatic. La ferestrele mici, zăbrelite, nu

se vedea geană de lumină.

Căpetenia arnăuţilor bătu viguros în poartă. După o lungă aşteptare, se deschise o ferestruică. Pertractările dintre căpitan şi hangiu durară supărător de mult. Vremurile erau atât de tulburi, încât hanul nu se mai deschidea pentru oricine. Abia după ce hangiul se convinse că în trăsurile mari şi luxoase se aflau călători cu vază, porţile de la intrare fură date de perete. Clientela bogată făgăduia un câştig bun. Trăsurile şi caii găsiră adăpost în curte. Arnăuţii rămaseră să doarmă în grajd şi în sala de mese. Gerald şi suita sa fură cazaţi în câteva cămăruţe de o curăţenie îndoielnică. Cina, alcătuită mai ales din vânat, avu mare trecere. Nici vinurile nu erau de lepădat. În curte, arnăuţii aprinseră un foc mare, de găteje, căci nopţile erau încă reci.

Gerald se simţea într-o relativă siguranţă. Ducea cu el o cantitate respectabilă de aur, fiindcă în această parte a lumii scrisorile de schimb nu i-ar fi folosit la nimic. Hangiul, hangiţa, doi flăcăi şi o fată de vreo optsprezece ani, frumuşică şi proaspătă, se întreceau să-i servească pe călători. Asemenea pleaşcă nu mai văzuseră ei de când se oploşiseră eteriştii în ţară. Răscoala pusese capăt alaiurilor domneşti, vânătorilor boiereşti şi călătoriilor bogate.

Aproape de miezul-nopţii, Gerald, nepoţii şi consilierii se retrăseseră în camerele lor. Agenţii lui Lafont şi cinci arnăuţi rămaseră să facă de strajă cu schimbul. Hanul căpătase înfăţişarea unei tabere militare.

Se stârnise vântul. Nori răzleţi se izgoneau pe cer, acoperind – când şi când – cu zdrenţele lor luna plină. O bufniţă aciuată în podul hanului ţipa monoton, lugubru.

Raymond nu reuşea să adoarmă. Întins în pat, fixa cu ochii deschişi semiîntunericul din cameră. Îl hărţuiau gândurile. Fel de fel de oameni cunoscuţi şi necunoscuţi, aduşi în centrul preocupărilor sale de ultimele evenimente, îi defilau prin minte. Îl revedea pe Bardolino vorbindu-i despre gloria străvechii Veneţii, pe gondolierul palatului Andreea, un tânăr vânjos cu braţele tatuate, duşman neîmpăcat al austriecilor, pe dragomanul flotei, decapitat şi târât în noroi, pe grecii asasinaţi pe străzile Constantinopolului, pe un ţăran valah, bătrân şi posomorât, întrezărit din mersul trăsurii... Cei pe care moartea îi eliberase de calvarul vieţii erau poate cei mai fericiţi. Toţi visau, ori visaseră libertatea. Dar libertatea aceasta era mai insesizabilă decât Fata

Morgana.

Un urlet în noapte îl făcu să tresară. O detunătură de armă şi apoi încă una îl treziră de-a binelea. Sări din pat. Se uită pe fereastră. La lumina focului din mijlocul curţii văzu nişte oameni sărind peste gard, în ogradă, şi încăierându-se cu arnăuţii care făceau de strajă. Hangerele mânuite cu furie scăpărau, împrumutând strălucirea purpurie a flăcărilor. De la ferestrele camerelor alăturate, armele agenţilor lui Lafont prinseră să scuipe foc asupra invadatorilor. Arnăuţii se buluceau să iasă cât mai degrabă din grajd. Caii nechezau speriaţi, străduindu-se să se smulgă din căpestrele care-i legau de nişte pari. Tot mai mulţi oameni săreau gardul, năvălind în curte. Unul din ei, profitând de învălmăşeală şi de neatenţia apărătorilor, deschise poarta cea mare. Puhoi de oameni înarmaţi potopiră răcnind curtea. Lupta se încinse aprigă. De undeva, dintr-o cameră se auzi strigătul unei femei. Paşi dezordonaţi duduiau pe pardoseală. Se trezi şi Benjamin. Se îmbrăcă la repezeală.

— Îmi pare rău că n-am un pistol! striga el, în vreme ce-şi trăgea pantalonii. Nu pot să mă bat gol.

Şi Raymond începu să-şi arunce pe el hainele.

Uşa se deschise brusc. Ca împinşi de resort, băieţii se întoarseră într-acolo. În prag apăru Lafont, în mâini cu două pistoale fumegânde. Era uimitor de calm.

— Să nu vă speriaţi, le zâmbi. Avem puţină distracţie. Până acum prea a fost monotonă călătoria.

În urma lui Lafont apăru Fulton, încărcat cu arme şi cu muniţii.

— V-am adus pistoale, continuă Lafont. Fulton o să vă înveţe să trageţi. Aveţi să vă deprindeţi repede. Nu e mare filozofie. Veţi trage de la fereastra asta. Fulton rămâne cu voi.

Apoi dispăru. Fulton râdea plin de încântare. Era în elementul său. Pe obrazul lui tânăr jucau reflexe îndulcite ale focului din curte, care ajunsese să lumineze şi camera. Distribui băieţilor pistoale şi le arătă sumar mânuirea acestora. Sparse apoi cu tocul pistolului său geamul şi începu să tragă calm în oamenii care năvăliseră în curte. Învălmăşeala era atât de mare, încât trebuia să ţintească foarte atent spre a nu lovi şi în prieteni. Trăgea fără greş. Duşmanii cădeau pe rând. De fiecare dată Fulton chiuia de bucurie. Nu mai era de recunoscut. Consilierul pedant şi sobru al lui Gerald se transformase într-un războinic de înaltă clasă. Lafont ştia să-şi educe subalternii.

Lupta continua inegală. Adversarii erau numeroşi şi bine înarmaţi. La un moment dat îşi făcu şi Gerald apariţia. Şi el îşi păstrase calmul. Surâdea. Ca şi Lafont, mânuia două pistoale. Un lacheu îl urma cu alte două arme, pe care le încărca spre a fi folosite cu schimbul. Întocmai ca la vânătoare.

— Astăzi vă faceţi botezul focului, vorbi el băieţilor. Aveţi un prilej minunat să vă antrenaţi la tir pe ţintă vie.

Trecu la fereastră lângă Fulton. Cu două focuri doborâră doi duşmani. Lacheul îi prezentă celelalte pistoale, proaspăt încărcate.

— Trageţi şi voi, se adresă Gerald băieţilor. Dar fiţi atenţi să nu nimeriţi într-ai noştri.

Lafont intră în cameră.

— Au reuşit să pătrundă în han, *Sir*.

Detunăturile de jos se auzeau tot mai apropiate. Zgomotul luptei creştea.

— I-a ispitit aurul nostru, *Monsieur* Lafont, zise Gerald. Mă tem că va trebui să ne lipsim de el. Mai trase două focuri. Mă întreb dacă indivizii aceştia nu fac parte din banda individului care ne-a indicat hanul...

— Părea om cinstit, zise Benjamin.

— Aparenţele înşală, replică Fulton, între două salve.

Deodată o răpăială de focuri trase din altă parte prinse să se abată grindină asupra curţii.

— Dacă le vin ajutoare, suntem curăţaţi, rosti Gerald liniştit.

Spectacolul care urmă îl umplu de uimire, apoi de încântare. În curte năvăliră puzderie de panduri, cu căciuli pe-o ureche, flinte, săbii şi cuţite care luceau în noapte. Noii veniţi trăgeau cu nădejde în oamenii care atacaseră hanul. Prinşi între două focuri, aceştia avură un moment de dezorientare, apoi cuprinşi de panică, încercară să scape cu fuga. Unii reuşiră să sară peste gard şi să se topească în beznă. Cei mai mulţi căzură potopiţi de gloanţe. Cadavrele lor, grotesc contorsionate, împânzeau curtea. Căzuseră mulţi arnăuţi şi din tabăra amică.

Focurile de arme încetară tot atât de brusc precum începuseră. Gerald coborî în curte însoţit de Lafont şi de nepoţii săi. În dreptul flăcărilor care muşcau cu lăcomie din găteje, stătea drept, cu picioarele larg desfăcute, căpetenia pandurilor. Mustaţa lui căzută în franjuri căpătase reflexe roşiatice.

— Iată o veche cunoştinţă, suspină uşurat Gerald. Şi eu care l-am bănuit pe nedrept... Ar trebui să-i cer iertare.

Căpetenia pandurilor ţinea în mână pistolul încrustat cu argint.

— Spune-i stăpânului tău că am făcut începenia armei pe care mi-a dăruit-o, vorbi el tălmaciului, care se alipise sperios de grupul lui Gerald. Am şi curăţit vreo cinci.

Tălmaciul grec înghiţi în sec, apoi îi traduse în franţuzeşte cuvintele. Gerald strânse călduros mâna căpeteniei de panduri. Dădu o poruncă scurtă primului său secretar, care se înapoie în han, reapărând peste câteva momente cu o casetă de metal. Gerald îi porunci să o înmâneze căpeteniei de panduri.

— Spune-i, tălmaciule, că pistolul trebuie ţinut în cutia lui.

Căpetenia de panduri primi caseta. Greutatea ei îl miră. Îi deschise capacul. Monedele de aur care o umpleau până la gură îl lăsară fără glas. Vru să rostească un cuvânt de mulţumire, dar vorbele i se îmbulzeau în gâtlej fără să poată ieşi. Nu-i venea să creadă că toţi banii aceia erau ai lui. În cele din urmă, scoase cuşma din cap şi salută stângaci. Astfel de situaţii îl depăşeau. Pentru întâia oară primea o asemenea recompensă. Sub steagul lui Tudor oamenii nu luptau pentru bani. Se gândi să-i restituie. Se uită apoi la pandurii lui, de care sărăcia se ţinea ca şi scaieţii de blana dulăilor. Aurul acesta le-ar folosi, mai ales că nu era de furat.

Se întoarse spre tălmaci.

— Spune-i stăpânului tău că îi mulţumim. Vreau numai să ştie că nu i-am venit în ajutor pentru bani.

— Sunt încredinţat de aceasta, îi răspunse Gerald prin intermediul aceluiaşi tălmaci.

Căpetenia de panduri dădu caseta în primirea unui tânăr smead din preajma sa. Îşi trecu palma peste mustaţă, apoi rosti:

— Rămâi cu bine, boierule.

Apoi se răsuci pe călcâie şi se îndepărtă însoţit de ai lui.

Gerald îl urmă îndelung cu privirea.

— I-aţi făcut un dar regesc, zise Lafont.

— L-a meritat pe deplin. Dacă n-ar fi fost el... Să se înhame caii. Plecăm mai departe. După păţania aceasta, nu cred că i se mai poate lipi cuiva somnul de gene.

Înainte de a se urca în trăsură, hangiul îi oferi o oală cu lapte fierbinte. Unul din valeţi se repezi după un pahar.

— Lasă, îl opri Gerald. Laptele acesta nu se bea cu paharul. E mai gustos aşa.

Sorbi cu nesaţ laptele fierbinte şi rupse o bucată din codrul de

pâine adus de hangiţă.

— Întreabă-i, tălmaciule, unde o să-i îngroape pe morţii aceştia?

După ce i se spuse despre ce e vorba, hangiul ridică din umeri.

— Pădurea e mare.

— Nu-i duce la cimitir?

Hangiul se scărpină în vârful capului.

— La ce bun? Cimitirul e departe. Iar pământul e acelaşi şi în pădure, şi la cimitir. Şi cei buni, şi cei răi vor umple aceeaşi groapă. Moartea nu face deosebire.

Gerald zâmbi.

— Ciudată filozofie. Şi dacă ai să cugeţi mai bine, ai să-ţi dai seama că prin gura lui vorbeşte înţelepciunea. Oamenii aceştia nu au nevoie de şcoli înalte spre a rosti adevăruri eterne.

— Nevoia este adeseori cea mai bună universitate, zise Lafont. Te învaţă să te descurci în viaţă. Aşa se şi explică modul cum oamenii aceştia au supravieţuit încercărilor... Generaţii după generaţii.

Gerald se urcă în trăsură.

— Să plecăm.

Vizitiii dădură bice cailor. Convoiul se urni iarăşi. De data aceasta escorta se redusese la treizeci şi patru de arnăuţi. Ceilalţi şaisprezece rămăseseră să ţină tovărăşie celor căzuţi în timpul atacului. Dintre însoţitorii lui Gerald, patru sau cinci, printre care French şi Hervé, se aleseseră cu răni superficiale.

— Insondabilă mai e şi firea omenească! reflectă Gerald cu glas tare. Şi Pavlidi, şi oamenii care au încercat să ne jefuiască făceau parte din aceeaşi Eterie. Poţi găsi între ei vreo asemănare?

— Cred că la Bucureşti vom afla un răspuns la această întrebare, zise Lafont.

Către miezul-zilei, clopotniţele mândre ale Bucureştilor se iviră argintii în zare. Înalte, se desprindeau din marea de acoperişuri joase, aşa cum păstorii se desprind ţanţoşi dintre umilele spinări ale turmei de oi. În primele ore ale dimineţii ropotise o ploaie scurtă de primăvară. Prin văzduhul spălat de praf, ajungeau până la nările călătorilor efluviile de parfum ale oraşului-grădină. Gerald era curios să cunoască această aşezare omenească, ridicată la rangul de capitală a unei ţări mici, aşezată la răscruce de imperii. Era de mirare cum aceasta îşi păstrase fiinţa? În sânul Imperiului Otoman, Principatele îşi menţinuseră o autonomie pe

care nu reuşiseră să şi-o asigure nici Polonia, nici Boemia şi nici Transilvania. Toate acestea din urmă căzuseră sub stăpânirea unor vecini mai puternici. Ce anume determinase supravieţuirea miraculoasă a Principatelor, de care nu se putuseră bucura şi celelalte ţări, odinioară mai puternice, mai înfloritoare?

— Nu cunosc Ispahanul, zise Gerald, dar am citit în nişte note de călătorie care mi-au încântat copilăria, că oraşul acela îşi face simţită existenţa încă de la câteva zeci de mile depărtare, datorită parfumului grădinilor cu trandafiri. Bucureştiul, cu miresmele lui, îmi evocă Ispahanul visurilor mele.

— Nu e chiar atât de oriental, spuse Lafont.

— Poate că aceasta are să mă dezamăgească, rosti Gerald. Dar mai ştii? N-ar fi exclus să aibă o originalitate tot atât de încântătoare.

Bucureştiul nu trezise în aceeaşi măsură şi curiozitatea nepoţilor lui Gerald. Plini de însufleţire, aceştia îşi împărtăşeau impresiile asupra luptei la care participaseră cu un curaj care le atrăsese complimentele unchiului lor.

La intrarea în oraş fură întâmpinaţi de oamenii stăpânirii – vameşi şi poliţişti – supravegheaţi de o ceată de panduri ai lui Vladimirescu şi de tot atâţia eterişti ai lui Ipsilanti. Şi pandurii, şi eteriştii cercetară cu atenţie trăsurile spre a se asigura că printre călători nu se aflau turci sau spioni ai acestora. După cercetarea documentelor oficiale, dublate de *laisse-passer*-urile semnate de Stroganov, convoiul fu autorizat să-şi continue drumul. Oraşul părea să se afle sub stare de asediu. Casele erau ferecate, prăvăliile aveau obloanele lăsate, hanurile – şi ele oblonite – prevesteau posibilităţile de găzduire mai mult decât problematice. Pe uliţele bătute cu pământ şi pietriş, ori pe străzile mai arătoase, podite cu lemn, nu se vedeau decât foarte rari trecători, care se străduiau să se facă nevăzuţi pe fundăturile şi aleile lăturalnice, ori de câte ori se întâlneau cu cete de oameni înarmaţi. Grădinile care înconjurau casele, bisericile, monumentele, reşedinţele boiereşti ca şi sediile instituţiilor erau străjuite de garduri înalte, cu porţi ferecate în lanţuri.

Tălmaciul lui Gerald cunoştea bine Bucureştiul, fiindcă în ultimii ani ai domniei lui Vodă Caragea lucrase la cancelaria domnească unde îl adusese un unchi al său, grec din Fanar, sfetnic prea plecat al domnitorului.

Convoiul opri mai întâi în faţa casei boierului Grigore

Brâncoveanu, pentru care Gerald avea o scrisoare de recomandare. Tălmaciul bătu îndelung în poarta ghintuită. Abia după multă aşteptare se ivi printre zăbrelele gardului de fier chipul unui bărbos cu mutră fioroasă. Bărbosul, înarmat cu o flintă mai lungă decât el, îi vesti că boierul plecase la ţară. Acelaşi rezultat îl obţinură şi după ce încercară să dea ochi cu hatmanul Nicolae Mavru. Li se spuse că hatmanul plecase în ajun pe una din moşiile sale. Care din ele? Nu ştia nimeni. Nici la fostul mare vistiernic Alexandru Vulturescu nu făcură vreo treabă. Acesta lipsea de acasă şi nu se ştia când avea să se întoarcă.

— Să mergem atunci la consulatul rusesc, zise Gerald. Dacă nu – la cel austriac. Imposibil să nu găsim pe cineva.

Consulatul Rusiei Imperiale avea înfăţişarea unei citadele pe picior de război. În curte, la intrare, arnăuţi înarmaţi făceau de pază. Gerald fu primit de secretarul consulatului, Domanando şi de dragomanul Leventi. Şi unul şi celălalt erau greci originari din Insulele Ionice. Tineri, eleganţi, eficienţi, cu maniere desăvârşite corespundeau în totul diplomatului tip aşa cum îl vedea Metternich. Domanando nu se arătă prea impresionat de recomandările scrise ale contelui Stroganov. Ascultă cu politeţe pe Gerald, care îşi exprimă dorinţa să fie primit de consulul general Pini.

Secretarul ridică din umeri, manifestând cel mai ostentativ regret.

— Sunt consternat că nu vă pot servi. Excelenţa sa consulul general este bolnav şi nu poate primi pe nimeni.

Gerald simţi că îl încolţeşte mânia. Minciuna diplomatică a secretarului era evidentă. De ce refuza consulul general să-l primească? Împăraţii, regii, înalţii demnitari ai marilor puteri se arătau dornici să-l cunoască, în vreme ce acest „oarecare” funcţionar superior consular, cu numele ridicol de Pini, îl lăsa să facă anticameră.

— Voi comunica excelenţei sale că l-aţi căutat, adăugă mieros secretarul. Lăsaţi-mi adresa unde vă pot găsi.

— Nici eu nu ştiu unde am să dorm în noaptea aceasta, replică Gerald glacial. Cât priveşte excelenţa sa consulul general, nu-l mai deranjaţi. Să nu i se agraveze boala.

Părăsi furios clădirea.

— La consulatul Austriei, porunci el.

Oraşul acesta pustiu îi sporea enervarea. Turcii îi ofereau în

garanţie veniturile unei ţări pe care în mod practic o pierduseră din mână. Evident, Sublima Poartă nu se resemnase să renunţe la Principatele acestea cu resurse naturale uimitor de bogate. Pentru moment însă, autoritatea ei la Bucureşti suferea o eclipsă care părea să se prelungească. La Constantinopol i se spusese că imperiul nu va întârzia să pună capăt răzmeriţelor şi să readucă la ascultare pe toţi supuşii ei de dincolo şi de dincoace de Dunăre. Obiectivul nu părea irealizabil, dacă se ţinea seama de politica abstenţionistă a ţarului Alexandru şi de sprijinul pe care Metternich îl oferea necondiţionat Imperiului Otoman.

La consulatul austriac domnea o atmosferă mai pacifică decât la consulatul rusesc. Un singur arnăut făcea de pază la poartă. Consulul general Fleishkahl lipsea.

— Excelenţa sa se află la Braşov, într-o scurtă călătorie de agrement, explică lui Gerald secretarul consulatului, *Herr* Udriski, un bărbat încă tânăr, cu favoriţi stufoşi şi bărbie rotundă înfiptă în faldurile cravatei de mătase.

— Jumătate din locuitorii acestui oraş par să fi plecat în călătorie de agrement, rosti Gerald cu ironie.

Udriski zâmbi fin.

— Aveţi perfectă dreptate. Evenimentele din ultimele săptămâni au inspirat multora un nestăvilit dor de ducă. În nicio altă primăvară Braşovul n-a mai cunoscut o asemenea afluenţă. Dintre boierii cei mari n-a mai rămas în Bucureşti decât fostul vistiernic Alexandru Vulturescu. Şi acesta datorită unei nenorociri. Se pregătea să plece în exod, odată cu toate celelalte notabilităţi. Unul dintre fiii săi a căzut însă de pe cal, fracturându-şi bazinul şi piciorul stâng. În asemenea condiţii o călătorie devenea imposibilă. Fostul vistiernic a rămas în Capitală spre a-şi veghea fiul… Dacă boierii cei mari – veliţi, cum li se spune aici – aveau toate motivele să alerge după un climat mai…

— Sănătos, nu-i aşa?

— Exact. Mai sănătos… Nu ştiu însă ce i-a îndemnat pe consuli să le urmeze exemplul. Este adevărat că lui Pini, consulul general al Rusiei, i se crease o atmosferă imposibilă de când ţarul şi miniştrii săi s-au pronunţat pentru neutralitate…

— Mă iertaţi că vă întrerup, rosti Gerald. Şi consulul Pini a plecat la Braşov?

— Da. O dată cu câţiva dintre boierii cu mare vază. Alexandru Ghica, Grigorie şi Iordache Filipescu, Constantin Samurcaş,

Nicolae Mavru, Vlad Paltin, principele Vladimir Neajlov…

— Hm, cineva îmi spusese că *Monsieur* Pini e grav bolnav.

— Se prea poate. Bolnav de… frică.

Udriski zâmbi iarăşi.

— Bolnav, de altfel ca şi şeful meu direct.

Îşi îngăduise să arunce o săgeată şi împotriva consulului general Fleishkahl, pe care năzuia să-l luxeze în favorul său. Încă dinaintea sosirii lui Gerald la Bucureşti fusese informat de către ambasadorul austriac din Constantinopol că prin capitala Ţării Româneşti va trece, în drum spre Sankt Petersburg, un personaj care trebuia cu deosebire menajat, fiindcă se bucura de prietenia şi preţuirea cancelarului Metternich. Lui Udriski i-ar fi convenit de minune ca Gerald Sunderland să scape eventual o apreciere nu tocmai elogioasă despre consulul general al Austriei la Bucureşti, în faţa şefului suprem al diplomaţiei imperiale austriece.

— Mâine am să-i fac o vizită fostului vistiernic Vulturescu, zise Gerald. Poate că va accepta să-mi furnizeze unele informaţii despre ţara aceasta, atât de frumoasă, care – vă mărturisesc – mi-a trezit interesul…

Udriski făcu un gest larg.

— De ce nu vă adresaţi mie? Cred că v-aş putea fi de folos. Bineînţeles în măsura umilelor mele puteri…

Gerald înţelese că întâlnise un interlocutor comod. Dacă acest domn Udriski s-ar arăta în continuare tot atât de serviabil, i-ar înlesni o înaintare în ierarhia consulară sau poate chiar diplomatică. Udriski descifră cu fineţe surâsul care pluti câteva clipe pe buzele vizitatorului.

— Mi-ar face plăcere să stăm mai mult de vorbă, zise Gerald. V-ar conveni să fiţi în seara aceasta invitatul meu?

— Este o mare cinste pentru mine, *Monsieur le Duc*.

— *À propos*, ce hotel îmi recomandaţi?

Udriski făcu o schimă uşor amuzată.

— Va trebui să fiţi extrem de indulgent, *Monsieur le Duc*. Aci nu ne aflăm la Viena. Există două sau trei hoteluri mai răsărite. Pentru dumneavoastră, însă…

— Ştiu să mă acomodez, *Herr* Udriski.

— Nu prea aveţi de ales. „Hôtel d’Europe” de pe Uliţa Nemţească sau „Hotelul Donat Hugues” de pe podul Mogoşoaiei sunt singurele pe care vi le-aş recomanda. Ar mai fi câteva hanuri, dar acestea sunt zgomotoase şi frecventate de o lume amestecată.

Dacă îmi permiteţi, vă pun la dispoziţie serviciile unui localnic foarte priceput – dragomanul consulatului. Veţi avea o călăuză perfectă.

Gerald acceptă oferta. Trecuseră câteva ore de când cutreiera oraşul. Se simţea obosit şi îi era foame. Udriski îl conduse până la trăsură.

— V-aş sugera, *Monsieur le Duc*, să recomandaţi oamenilor dumneavoastră o vigilenţă sporită. Eteriştii, sau în sfârşit, cei care-şi atribuie apartenenţa la această organizaţie, nu se sfiesc să pretindă contribuţii băneşti, mai mult sau mai puţin silite…

— Cunosc procedeul, replică Gerald. Au încercat să-l practice şi asupra mea. În orice caz, vă mulţumesc pentru solicitudine. Pe diseară, *Herr* Udriski.

Se urcă în trăsură. Convoiul se urni, salutat de ploconelile secretarului. Găzduirea se dovedi a fi extrem de spinoasă. Cele două hoteluri recomandate de Udriski, şi un al treilea – o magherniţă cu aspect puţin ispititor – erau ocupate de „ofiţeri” din armata lui Ipsilanti şi de nişte indivizi cu mutre ciudate, care păreau să joace un rol foarte echivoc în Bucureştiul bântuit de răscoală. Inşii aceştia se ivesc ca ciupercile după ploaie în epocile tulburi. Se pretează la cele mai abjecte servicii. Oferă spre vânzare, sau sunt oricând gata să cumpere bijuterii procurate pe căi dubioase, recomandă în şoaptă adrese de bordeluri sau de tripouri rău famate, sugerează lovituri fructuoase militarilor dornici să-şi sporească avutul pe orice cale, se vând pe ei sau îi vând pe alţii, jucând rolul aparent inofensiv al acelor păsări care ciugulesc carnea rămasă printre dinţii crocodililor, sau al acelor peşti mărunţi care însoţesc, asemenea unor paraziţi, rechinii carnivori.

Gerald luă apoi la rând hanurile. Unele erau închise. Altele gemeau de refugiaţi din judeţele de nord ale ţării, căzute sub controlul trupelor lui Ipsilanti. În capitală nădăjduiseră să scape de urgia eteriştilor. Dar alunecaseră din rău în mai rău. Pandurii lui Vladimirescu – puţini la număr – nu le puteau asigura întotdeauna protecţia. Palizi, înfricoşaţi, cu obraji scobiţi şi cearcăne negre sub ochi, aveau o expresie patetică, rătăcită, care impresiona. Toţi, şi cei bogaţi şi cei mai puţin bogaţi, purtau haine ponosite, singurele care le mai rămăseseră după ce-i scuturaseră zavergiii. Jefuiţi, maltrataţi, umiliţi, aşteptau ceva – nici ei nu ştiau bine ce anume.

Raymond îi privea cu mirare şi compătimire. Oameni tot atât de trişti, de dezorientaţi întâlnise şi la Veneţia, şi la Constantinopol, şi întâlnea şi aici la Bucureşti. Suferinţele acestea îl făceau să clocotească. Din instinct se alătura celor slabi şi obidiţi. Slabi şi obidiţi erau şi italienii, şi grecii, şi românii. Puternici şi cruzi erau austriecii, turcii... Îi ura cu toată înverşunarea. Ceea ce se întâmpla la Bucureşti îi depăşea oarecum înţelegerea. Aici eteriştii lui Ipsilanti şi pandurii lui Vladimirescu se încăierau între ei. Suferinţele nu veneau numai de sus, de la asupritori, ci chiar de la acei care ar fi trebuit să se unească împotriva asupritorilor, dar care acum se aflau dezbinaţi. Grecii care luptau şi mureau cu arma în mână în Tesalia, Epir, Peloponez, în Arhipelag nu puteau fi aceiaşi cu eteriştii din Ţara Românească şi din Moldova, care jefuiau cu aceeaşi frenezie şi vistieria statului, şi pe simplii particulari. Adeseori erau văzuţi vânzând în plină zi, pe stradă, giuvaeruri, covoare, şaluri, blănuri, furate Dumnezeu ştie de unde. Fenomenul acesta era în parte explicabil. Ipsilanti nu corespundea misiunii pe care şi-o asumase. Superficial, incapabil, plasat în fruntea Eteriei nu datorită meritelor, ci titlului său princiar şi relaţiilor sale cu ţarul, nu era în stare să-şi strunească trupele alcătuite mai ales din aventurieri, din derbedei, din pescuitori în apă tulbure, care se alipiseră puţinilor luptători cu bună-credinţă numai pentru a-şi da frâu liber apucăturilor. Vladimirescu era dezamăgit şi revoltat de comportarea eteriştilor pe care-i sprijinise fără rezerve în prima fază a răscoalei. Locotenenţii şi pandurii săi îi împărtăşeau amărăciunea şi indignarea. Din nefericire, şi printre aceştia se aflau unele elemente nesigure, care se lăsaseră contaminate de pilda eteriştilor. Vladimirescu sancţionase cu străşnicie abuzurile oamenilor săi şi se străduise să zăgăzuiască, chiar şi pe calea armelor, excesele foştilor săi aliaţi, care se purtau cu neobrăzarea învingătorului într-o ţară înfrântă şi ocupată. Dacă în Ţara Românească autoritatea sa reuşea să pună în parte stavilă tâlhăriilor, în Moldova domnea însă cea mai cumplită anarhie. Ştirile sosite de la Iaşi zugrăveau o stare de lucruri înspăimântătoare. Acolo jaful era patronat de mai marii statului, în frunte cu Vodă Şuţu, sluga prea plecată a Eteriei şi cu tânărul şi inexperimentatul mare vistiernic Niculae Rosnoveanu, numit în această demnitate de către Domn, numai fiindcă îmbrăţişase cu fanatism cauza grecilor dornici de libertate, şi împlinea fără crâcnire poruncile nesăţioşilor Duca şi Pendedeca, acoliţii lui

Ipsilanti, rămaşi după coborârea acestuia dincolo de Milcov, adevăraţii stăpâni ai Moldovei.

În primele ore după sosirea sa în Bucureşti, Gerald avusese timp să-şi facă o idee destul de cuprinzătoare asupra antagonismelor care sfâşiau Ţara Românească. Înţelept ar fi fost să fi amânat această călătorie de documentare până s-ar fi limpezit lucrurile pe aceste vitregite meleaguri.

Călăuzit de dragomanul recomandat de Udriski, cutreieră „podul" Mogoşoaiei de la un cap la altul, fără să găsească odăi libere la vreunul din hanurile înşiruite ca mărgelele pe aţă. În toate acestea domnea o forfotă nepotrivită cu pustietatea străzilor. S-ar fi zis că între zidurile lor se bulucise toată viaţa izgonită din restul oraşului. Unele din ele erau de o murdărie şi de un primitivism respingător. Deşi nu-i plăcea să deranjeze lumea, Gerald se gândea să treacă iarăşi pe la locuinţa lui Alexandru Vulturescu, căruia să-i ceară găzduire. Dragomanul îi propuse să mai facă o încercare. La „Hanul lui Manuc", unul dintre cele mai încăpătoare caravanseraiuri din Bucureşti, li s-ar fi putut amenaja eventual un colţ în care să-şi petreacă noaptea. Hanul acesta era însă atât de zgomotos, încât călătorii străini, iubitori de linişte şi cu tabieturi, îl ocoleau scuturându-se cu oroare.

— Sunt atât de obosit, încât cred că aş fi în stare să dorm şi pe o masă, în sala de mâncare a hanului, zise Gerald plictisit.

Tot colindând oraşul, nu simţiseră scurgerea timpului. Umbrele serii prinseseră a se aşterne peste case, peste grădini, peste plopi şi peste clopotniţe. La ferestre nu se zărea însă strop de lumină. Locatarii se fereau a arăta că sunt acasă.

Cotiră pe Uliţa Veche, care cobora spre Dâmboviţa. În văzduh atârnau zdrenţe de fum şi de praf. Mirosea a bălegar şi a apă stătută. Din stufărişul văii Dâmboviţei se ridică un stol de raţe speriate. Broaştele orăcăiau pe întrecute. Hanul se ivi alburiu la capătul uliţei. Clădirea cu două caturi se desfăşura în lărgime ca o cazarmă. Multe ferestre erau luminate. S-ar fi zis că cei din han nesocoteau primejdiile dinafară. Convoiul lui Gerald pătrunse printr-un gang afumat într-o vastă curte pătrată, mărginită de cerdacurile de lemn ale hanului. În spaţiul acesta limitat se încâlceau într-o fantastică dezordine caleşti prăfuite, căruţe acoperite cu coviltire, cai deshămaţi cu desagi de grăunţe aninaţi de după grumaz, furgoane, cabriolete, boi placizi ce-şi rumegau în tihnă tainul, care încărcate cu butoaie şi cu tot felul de mărfuri,

măgari zgomotoşi, şi printre toate acestea, oameni, foarte mulţi oameni. O lume atât de colorată, atât de variată şi de stranie, încât şi-ar fi găsit cu cinste locul în faimoasa Curte a Miracolelor din Parisul medieval. Îmbrăcămintea orientală, amplă şi pestriţă, figura alături de hainele „nemţeşti” ale orăşenilor de modă nouă; straiele cuviincioase ale ţăranilor şi zdrenţele cerşetorilor se amestecau cu veşminte slinoase, împodobite cu tot soiul de mărgele ale ţiganilor şătrari; rasele sobre ale călugărilor contrastau cu eleganţa ţipătoare a rochiilor foarte decoltate, purtate cu sfruntare de femeile căzute în păcatul preacurviei; găietanele militarilor şi coardele ţambalurilor aveau acelaşi luciu discret în lumina purpurie a torţelor. Şi oamenii aceia se sfădeau, se tocmeau, băteau palma, benchetuiau, cântau, jucau cărţi, se beţiveau, urlau, se trăgeau pe sfoară, se îmbrăţişau scârbavnic mai pe ascunse, mai pe faţă, îşi lăudau marfa, puneau la cale tot felul de drăcovenii, complotau, pândeau, furau, oglindind întreaga gamă a patimilor umane exacerbate de stările de mizerie, de nesiguranţă, de teamă, de luxură, inerente vremurilor tulburi.

Lui Gerald nu-i displăcu atmosfera aceasta deşănţată, care răspundea unei tainice coarde lăuntrice. Se uita plin de curiozitate la nepoţii săi, întrebându-se cum vor reacţiona. Benjamin nu se arătă deloc impresionat de această lume, cu care se deprinsese în anii fragezi ai adolescenţei. Raymond, în schimb, arunca priviri uluite, scandalizate. În atmosfera de eprubetă de la Palazzo Andreea, fusese ferit de contactul cu lumea frematândă, tulbure, dinafară. Lumea din tratatele de istorie, cu pildele ei eroice, cu frământările ei elevate, nu reprezenta decât o latură incompletă a adevăratei lumi, a acelei lumi vii, cu preocupări mărunte, legate în special de lupta pentru existenţă, de micile plăceri cotidiene menite să înfrumuseţeze viaţa.

Raymond trebuia familiarizat cu aspectele aparent frivole ale vieţii. Preceptorul său italian îl deprinsese să vadă lumea prin ochelari de cal. Lupta pentru libertate îl preocupa în exclusivitate. Gerald admira această trăsătură a caracterului lui Raymond, care era gata să se aprindă, să se ia la trântă pentru înlăturarea nedreptăţilor sociale. Un membru de seamă al dinastiei Sunderland – şi Raymond era prin naşterea sa un astfel de membru – trebuia să corespundă şi altor imperative, chiar dacă acestea erau mai puţin înălţătoare, mai puţin morale. Gerald avea de gând să-l reeduce. La nevoie, îl va da şi pe mâna lui Benjamin.

Poate că cei doi veri se vor influenţa reciproc, asemenea vaselor comunicate. Benjamin va câştiga un fond moral, un idealism indispensabil din preaplinul lui Raymond, iar Raymond va câştiga din experienţa de viaţă a lui Benjamin. Dacă îl vor influenţa numai laturile meschine, triviale, cu atât mai rău pentru el. Va pieri pe drum. Dacă va supravieţui acestei experienţe, va ajunge însă un adevărat Sunderland.

La Hanul lui Manuc, Gerald găsi găzduirea pe care o căuta. Hangiul, mai puţin oriental şi mai descurcăreţ decât ceilalţi confraţi ai săi, care se mărginiseră să ridice neputincioşi din umeri, mirosise că are de-a face cu un client cu o situaţie deosebită, care merita un tratament deosebit. Inventiv, scosese din camerele lor – cele mai bune din han – pe nişte negustori din Sibiu, pe care-i potolise dându-le în schimb propria sa locuinţă şi o masă copioasă pe deasupra. Reuşi astfel să ofere lui Gerald şi însoţitorilor săi, în mai puţin de un sfert de oră, întreg spaţiul de care avea nevoie.

Evident, Gerald nu găsi la Hanul lui Manuc luxul cu care era deprins, nici confortul hotelurilor occidentale. Camera sa era totuşi încăpătoare, înveselită de scoarţe româneşti, viu dar armonios colorat şi înfrumuseţate de mobile cu pirogravuri în care măiestria şi fantezia se împleteau în egală măsură. Raymond şi Benjamin se aleseră cu o odaie ceva mai mică, în care mirosea a busuioc şi a mere. Două sofale moi şi câteva covoraşe orientale îi dădeau o înfăţişare plăcută. Lafont şi consilierii fură cazaţi în camere mai modeste, dar îndeajuns de curate şi primitoare.

Hangiul, rotund, vioi şi veşnic surâzător, făgădui lui Gerald o cină care să nu înşele faima hanului. La Bucureşti, explică el, sărăcia era mare. Tulburările lăuntrice, războiul care bătea la uşă împiedicau aprovizionarea normală a populaţiei. Pentru clienţi cu vază – aci hangiul se ploconi până la pământ – avea el grijă să procure cel mai gustos peşte şi cele mai alese vinuri.

Într-adevăr, hangiul nu se dezminţi. La cină, Gerald şi invitaţii lui, printre care se număra şi secretarul consular Udriski, avură parte de un festin cu bucate româneşti delicioase – şalău rasol, nisetru la grătar, sarmale, pui fript cu mujdei de usturoi, friptură de iepure cu măsline, fazan îndopat cu castane, plăcintă cu mere, brânză de Brăila şi la sfârşit tot soiul de fructe minunat conservate. Ţuica şi vinurile de Drăgăşani şi Cotnari făcură senzaţie.

— Ţara aceasta e binecuvântată de Dumnezeu, *Herr* Udriski, spuse el, după ce îşi muie încă o dată buzele în vinul rubiniu din cupă.

— De aceea şi jinduiesc vecinii, zise secretarul sentenţios. Se bat străinii pentru bogăţiile ei, ca şi dulăii pentru os.

Gerald se întrebă dacă această comparaţie nu i se aplica şi lui. Concesionarea vămilor şi eventual a impozitelor din ambele Principate, care făcea obiectul târguielilor sale cu turcii, nu se încadrau în aceeaşi luptă pentru os?

— După câte sunt informat, *Herr* Udriski, străinii de care vorbeşti dumneata n-au prea făcut investiţii în această ţară.

— N-au făcut investiţii pentru că incertitudinea politică nu le-a îngăduit să-şi angajeze capitalurile în afaceri pe termen lung. S-au mărginit să o exploateze la sânge. Şi paşalele turceşti, şi demnitarii de sânge grecesc, şi levantinii oploşiţi pe aceste tărâmuri, şi negustorii braşoveni şi sibieni, şi alţii, şi alţii, şi alţii... Cel care ar dori în clipa de faţă să facă investiţii în Ţara Românească – de pildă – ar trebui să trateze şi cu locţiitorii lui Vodă Kallimaki, caimacamii Vogoride şi Negri – care, între noi fie vorba, nu mai au la ora actuală niciun fel de putere – şi cu Tudor Vladimirescu, căpetenia răsculaţilor români, care se bucură de autoritatea unui adevărat domnitor, fără a avea însă învestitura Sublimei Porţi, şi cu generalul Ipsilanti, şeful Eteriei, care ocupă în mod practic jumătate din ţară, şi cu turcii, stăpânii virtuali ai Principatelor, şi cu ruşii, care aspiră să-i înlăture pe turci şi să se înscăuneze în locul lor, şi cu austriecii, care şi-au arogat dreptul de a arbitra conflictele dintre Imperiul Ţarilor şi Imperiul Otoman, spre a menţine un echilibru politic european fără de care întreg edificiul Sfintei Alianţe s-ar duce de râpă, şi în sfârşit să consulte şi pe boierii pământeni, căci n-ar fi exclus ca într-o zi să se aleagă iarăşi domnitori din rândurile lor, aşa cum de altfel se şi proceda până la începutul secolului al XVIII-lea, când turcii au răsturnat ordinea existentă şi au impus domni originari din Fanar, în care îşi închipuiau că pot avea mai multă încredere.

Lafont ascultase cu interes expunerea lui Udriski. Concluziile acestuia coincideau cu ale lui. Se întreba dacă patronul le va împărtăşi vederile. Îl ştia impetuos şi extrem de voluntar. Va avea oare înţelepciunea să nu se vâre în acest viespar?

Gândurile lui Gerald urmăreau acelaşi făgaş. Secretarul Udriski vădea o cunoaştere profundă a situaţiei politice din Ţara

Românească. Într-adevăr, o angajare a Casei Sunderland în Principate, cel puţin în stadiul actual, era exclusă. Prea multe imponderabile puteau modifica fundamental datele problemei, dând peste cap cele mai solide raţionamente. În Mexico, de pildă, Casa Sunderland jonglase cu cele două mari tabere: partizanii menţinerii statutului de colonie, pe de o parte, partizanii independenţei pe de alta. Şansele erau de unu la doi.

Principatele puneau o problemă infinit mai grea. Era aproape imposibil să ghiceşti ce tabără va învinge din cele cinci sau şase aflate în luptă. Prin metoda eliminării, s-ar fi putut restrânge numărul acestora, dar până la o limită. Hotărât, turcii trebuiau să-i ofere alte garanţii. Este adevărat că Imperiul Otoman era atât de fisurat, atât de bolnav, încât nicio parte componentă a acestui conglomerat de ţări care-l alcătuiau, cu sau fără voia lor, nu prezenta mai multă siguranţă. Gerald suspină. La Constantinopol, delegaţii săi şi reprezentanţii Sublimei Porţi vor relua tratativele. Era mai bine aşa.

Pentru prima oară renunţa la atingerea unuia din obiectivele pe care şi le propusese. Dar aceasta nu-l supără. Încercă chiar un sentiment de uşurare şi în acelaşi timp de mândrie. Mândrie fiindcă era destul de înţelept să nu persevereze într-o acţiune cu puţini sorţi de izbândă. Globul pământesc era destul de mare. Casa Sunderland avea o întreagă lume la dispoziţie. De ce să-şi rupă dinţii în Principate, aşa cum şi-i rupsese odinioară în Haiti? Atunci, Richard Sunderland, marele Richard Sunderland, nu ştiuse să se oprească la timp. Acţionase în baza unor calcule greşite şi pusese în primejdie însăşi existenţa Casei pe care o crease. El, Gerald, era mai prudent. Ştia să dea înapoi – elegant şi fără zguduiri.

Se ridică de la masă bine dispus. Fiindcă în sala de mâncare se făcuse foarte cald, ieşi în cerdac să se mai răcorească. De acolo, de sus, curtea hanului înfăţişa un spectacol de carnaval. În jurul unui foc mare, ce-şi înălţa spre cer pălălaia încununată de scântei, făceau cerc o mulţime de bărbaţi hipnotizaţi parcă de dansul voluptuos, dar în acelaşi timp de un farmec sălbatic, executat de două ţigănci tinere, pline de nerv, ce-şi contorsionau corpurile suple asemenea unor trestii smucite de vânt.

Gerald le urmări îndelung evoluţiile. Ţigăncile acestea nu erau cu nimic mai prejos de balerinele ce-şi etalau savantele figuri de balet pe scenele marilor teatre. Aveau chiar o anumită superioritate. Superioritatea pe care improvizaţiile pline de

neprevăzut o au asupra baletului perfect disciplinat, cu evoluţii de un înalt rafinament, dar care se înlănţuiesc după canoane arhicunoscute.

Gerald se înapoie în pragul sălii de mâncare şi făcu semn valetului său personal, care stătea smirnă în dreptul bufetului. Îi arătă discret cele două ţigănci care dansau în jurul focului.

— Le vezi, James? În noaptea aceasta să le strecori în camera nepoţilor mei. Ai înţeles?

Valetul se înclină impasibil.

— Prea bine, *Sir*.

Apoi dispăru spre a-şi îndeplini misiunea.

Gerald zâmbi. Focul din curte îi arunca tente purpurii pe obraz, dându-i o înfăţişare bizară.

A doua zi de dimineaţă, contrar obiceiului, Gerald se trezi din somn foarte târziu. Banchetul din ajun se prelungise până în zori. Chemaseră sus ţigănci şi lăutari, care să le stimuleze dorul de petrecere. Gerald nu se culcase cu niciuna din ele, deşi toate erau extrem de tinere şi aveau mult vino-încoace. Gusturile lui atinseseră un asemenea rafinament, încât acele întâlniri întâmplătoare între epiderme – cum caracteriza un francez al secolului al XVIII-lea actul sexual – nu-i mai trezea interesul decât într-o anumită ambianţă. Secretarul consular Udriski plecase de la petrecere ameţit de băutură, epuizat de femei şi stors de informaţii. Gerald aflase de la el tot ce dorea să afle. Generos, îi dăruise un inel cu diamante. Poate că va mai avea nevoie vreodată de serviciile lui.

După o baie fierbinte, reconfortantă, James îl bărbieri după toate regulile artei, apoi i se servi micul dejun. Gerald aşteptase micul dejun cu multă curiozitate, căci la acesta trebuiau să participe obligatoriu şi nepoţii săi. Benjamin şi Raymond apărură – potrivit protocolului – în momentul în care valetul anunţă solemn pe Gerald că masa este servită.

Benjamin era plin de voie bună şi avea trandafiri roşii în obraji. Mohorât, Raymond ţinea privirile în pământ şi îşi frământa nervos mâinile. Gerald înţelese. Benjamin primise cu încântare vizita nocturnă a celor două dansatoare. Raymond fusese scandalizat la culme şi îşi respinsese partenera pe care i-o pregătise unchiul său. „Poate că e prea tânăr”, reflectă Gerald. Faptul în sine îi făcu plăcere. Niciunul din cei doi băieţi nu se dădu în vorbă despre

păţania lor. Nu ştiau a cui fusese iniţiativa, aşa că păstrară tăcerea. Benjamin se temea să nu-şi indispună unchiul, care urmărea desigur să-l dezbare de vechile-i năravuri. Lui Raymond îi era ruşine să-i vorbească despre o experienţă care-l umpluse de scârbă.

Gerald şi nepoţii săi se ridicau tocmai de la masă, când fu anunţată sosirea fostului mare vistiernic Alexandru Vulturescu. Boierul întorcea vizita pe care Gerald i-o făcuse în ajun, fără să-l fi găsit însă acasă. Boierul era îmbrăcat după moda veche, orientală. Purta un calpac imens, caftan îmblănit şi brâu de mătase de culoarea vişinei putrede. Barba argintie, în ciuda vârstei nu prea înaintate, nasul uşor încovoiat, ochii pătrunzători, încetineala solemnă a gesturilor, atitudinea mândră, aproape orgolioasă, îi dădeau înfăţişarea unui patriarh venerabil de o impunătoare nobleţe.

Gerald îl primi în camera sa, rugând să fie iertat fiindcă nu putea oferi vizitatorului un cadru care să corespundă importanţei acestuia. Folosindu-se de acelaşi limbaj înflorit, Vulturescu declară, într-o franţuzească impecabilă, că personalitatea gazdei e atât de strălucitoare, încât poate lumina feeric cel mai umil cadru. Adăugă că s-ar socoti mai mult decât onorat dacă ilustrul şef al Casei Sunderland ar accepta să-i fie oaspete pe tot timpul şederii sale în capitala Ţării Româneşti. Gerald îi mulţumi cu recunoştinţă pentru binevoitoarea sa invitaţie. Intenţiona să părăsească însă Bucureştiul neîntârziat – cu tot regretul pe care i-l inspira o asemenea plecare – deoarece era aşteptat la Sankt Petersburg către sfârşitul lunii mai. Avea de gând să folosească ruta Iaşi – Lemberg – Varşovia – Wilma.

Alexandru Vulturescu clătină din cap cu îndoială.

— Mă tem că va trebui să renunţaţi la această rută, cel puţin până la limpezirea situaţiei politice din Moldova. Vodă Şuţu a abdicat, Roznoveanu – omul său de încredere – şi mitropolitul Veniamin au fugit peste graniţă, prinţul Cantacuzino, numit de Ipsilanti comandant militar al Moldovei, nu mai e în stare să pună capăt dezordinilor. Eteriştii bântuie ţara, pradă satele, dau foc conacelor, jefuiesc mănăstirile în care boierii şi-au ascuns giuvaerurile, ridică forţat vitele oamenilor şi le vând în Bucovina, în sfârşit se dedau la cele mai cumplite abuzuri. Locuitorii Botoşanilor s-au ridicat până la unul spre a-i alunga pe greci. Boierii, înfricoşaţi şi de excesele grecilor, şi de propriii lor clăcaşi,

şi de perspectiva unei invazii turceşti, fug care încotro. Dacă aţi încerca să străbateţi Moldova, calitatea dumneavoastră de cetăţean al unei mari puteri nu v-ar servi la nimic. Credeţi că Anglia şi-ar trimite flota, sau Franţa ar mobiliza, dacă oasele dumneavoastră înălbite ar fi găsite undeva la margine de drum?

Gerald îşi trecu stingherit mâna prin păr. Un gest reflex care-i exterioriza nervozitatea.

— Cred că aveţi dreptate. Am să trec munţii în Transilvania. Pe la Braşov sau Sibiu.

Vulturescu îşi mângâie încet barba mătăsoasă, acoperită cu promoroaca anilor.

— Ţinuturile din nordul Ţării Româneşti sunt controlate de „trupele" lui Ipsilanti. Bandiţii lui bântuie trecătorile. Numai dacă aţi fi escortat de o armată aţi putea trece nevătămat în Transilvania.

— Sunteţi foarte bine informat, excelenţă.

— În ţara aceasta, în care viaţa oamenilor atârnă de un fir de păr, orice greşeală de calcul, orice uşurinţă în aprecierea evenimentelor te pot costa scump. Trebuie să fii bine informat spre a te feri de surprizele funeste inerente politicii de basculă pe care suntem siliţi să o ducem. Câţi oameni nu şi-au pierdut capul de pe umeri fiindcă n-au avut agenţi care să-i avertizeze la timp de ceea ce li se pregătea! Câţi nenorociţi nu şi-au blestemat tardiv nesocotinţa de a nu fi ţinut seama de unele indicii, aparent lipsite de importanţă, dar care cântărite cu înţelepciune şi la timpul potrivit i-ar fi salvat de la pieire! Pe meleagurile noastre viaţa reprezintă o valoare foarte prost cotată. Va veni poate o zi când starea aceasta nenorocită de lucruri se va schimba. Vor mai trece însă mulţi ani, foarte mulţi ani până atunci. Eu, cel puţin, nu cred că voi avea parte de această fericire spre care jinduim cu toţii. Fiii sau nepoţii mei se vor bucura poate de ea.

Gerald rămase impresionat de vorbele amărâte ale boierului. Prin glasul lui părea să-şi găsească exprimarea setea de libertate a unei lumi asuprite.

— Am crezut un timp în steaua lui Vladimirescu, omul acesta simplu, dar plin de energie şi de dragoste pentru glia românească. Vă mărturisesc. Am făcut parte dintre boierii care l-au sprijinit. Am nădăjduit că ne va izbăvi de străini. Am privit la început plini de speranţă poporul care se ridica la apelul său şi pornea la luptă. Prudentă, boierimea stătea deoparte. Nu voia să se compromită

angajându-se făţiş în luptă. Prefera să lucreze subteran. Şi-au închipuit că reţeaua de intrigi pe care o ţeseau tratând când cu ruşii, când cu austriecii, când cu grecii, putea fi mai eficace decât acţiunea purtată la lumina zilei. Adevărul este că au încercat să-şi facă din Vladimirescu o unealtă. Iar în clipa în care au avut impresia că răscoala lui Vladimirescu îmbracă un caracter social tot mai pronunţat, au început să-şi manifeste ostilitatea faţă de această mişcare. Conflictul s-a înveninat. Poate că lupta dintre Vladimirescu şi boieri ar fi luat forme violente, dacă n-ar fi intervenit un act politic de o gravitate excepţională: Dezavuarea lui Ipsilanti şi a Eteriei de către ţarul Alexandru. Boierii şi-au dat cu groază seama că făgăduielile lui Ipsilanti fuseseră vorbe goale şi că rămâneau cu toţii la discreţia turcilor. Îngroziţi, cei mai mulţi au trecut graniţa spre a scăpa de represaliile pe care oştirile otomane aveau să le aplice tuturor acelor ce îndrăzniseră să înfrunte autoritatea Sublimei Porţi. Pe Vladimirescu şi pe Ipsilanti i-au părăsit, lăsându-i să se descurce cum vor şti. Vladimirescu a înţeles că nu poate duce lupta pe două fronturi. Cu eteriştii pe de o parte, cu turcii pe de alta. A început deci să negocieze cu turcii.

— Sunteţi sigur? întrebă Gerald.

Reintrarea Principatelor sub autoritatea Constantinopolului ar fi limpezit oarecum situaţia.

— Sunt foarte sigur. Vladimirescu tratează cu turcii prin intermediul caimacanilor Negri şi Vogoride. Iată o primă greşeală de calcul. Negri şi Vogoride sunt eterişti convinşi. Aş pune rămăşag că la ora aceasta Ipsilanti cunoaşte – prin intermediul celor doi caimacani – conţinutul şi stadiul discuţiilor. Cert este că în clipa de faţa Vladimirescu este domn virtual al Ţării Româneşti. A ocupat o serie de puncte strategice în Bucureşti şi în restul ţării, a fixat domiciliu obligatoriu boierilor divaniţi – rămaşi în ţară – spre a-i împiedica să-i contracareze planurile, a anunţat luarea de măsuri în vederea slobozeniei ţăranilor de sub stăpânirea domnilor şi a boierilor, a publicat un plan de reforme, printre care desfiinţarea vămilor interne, reducerea impozitelor, abrogarea unor legi opresive, tragerea la răspundere a demnitarilor care au jefuit poporul şi multe altele…

— Credeţi că tratativele dintre Vladimirescu şi turci au şanse de succes? întrebă Gerald.

Vulturescu ridică din umeri.

— N-aş putea să vă spun. Tot ce ştiu este că turcii pretind lui

Vladimirescu să depună armele – condiţia prealabilă pentru orice discuţii – în vreme ce acesta nu concepe să discute altfel decât cu arma în mână. Turcii au declarat în repetate rânduri că nu au nimic împotriva românilor şi că singurul lor ţel rămâne nimicirea trupelor lui Ipsilanti. După cum vedeţi, situaţia este extrem de complicată. Mă tem că foarte curând vom asista la o încercare de forţe. Aceasta m-a şi determinat să vă ofer găzduire. Criza poate să izbucnească dintr-un moment într-altul. Casa mea este în orice caz mai sigură decât acest han deschis tuturor vânturilor.

Argumentele lui Vulturescu nu erau lipsite de temei, conveni Gerald. Evenimentele îl prinseseră aci, la Bucureşti. Criza se apropia de punctul ei culminant. Gerald simţea instinctiv acest lucru. În atmosfera apăsătoare plutea o ameninţare surdă, prevestitoare de cataclisme.

Casa lui Vulturescu avea aspectul unei fortăreţe. Ziduri groase, ferestre strâmte, zăbrelite, care lăsau să intre zgârcit lumina, porţi întărite cu fier. Frumosul, sub orice formă, fusese sacrificat utilului. Neamul Vultureştilor câştigase experienţă de-a lungul veacurilor de cumplită frământare. Ştiau că bogăţia – etalată cu ostentaţie de parveniţii lipsiţi de înţelepciune – trebuie ascunsă cât mai în adânc, căci altfel stârneşte invidia şi poftele celor mari şi puternici. Mai ştiau că o casă bine fortificată e mai sănătoasă decât edificiile pompoase, dar lipsite de apărare. Palatul de la Mogoşoaia, cu toate splendorile lui, nu-i feriseră pe Brâncoveni de masacru. Vultureştii aveau mari avuţii. Ar fi putut să-şi dureze palate tot atât de măreţe ca ale Brâncovenilor sau Cantacuzinilor. Preferaseră să trăiască în umbră. Unii din ei – şi aceştia erau puţini la număr – acceptau demnităţi înalte, dar ca pe o corvoadă de care nu ştiau cum să se elibereze mai repede. Nu furau căci nu aveau nevoie să fure. Nu împilau fiindcă erau cu frica lui Dumnezeu. Nu umblau cu intrigi pentru că în lupta aceasta subterană, cu mine şi contramine, sorţii de izbândă sunt foarte puţini, iar cei care dobândesc azi succese răsunătoare se pot prăbuşi mâine cu tot atât de mult zgomot. Se găsiseră printre ei şi zănatici; trufaşi, încercaseră să înfrângă disciplina tradiţională pe care Vultureştii şi-o impuseseră generaţii de-a rândul. Fuseseră însă înlăturaţi de proprii lor părinţi, fraţi sau unchi, care preferaseră să sacrifice un individ nesăbuit, decât să compromită existenţa întregii familii. Această mediocritate aparentă, păstrată cu legământ de-a lungul secolelor, îi ţinuse departe de tron şi de

luptele pentru putere. Alexandru Vulturescu continua aceeaşi politică prudentă. Îl sprijinise pe Vladimirescu deoarece crezuse că omul acesta era predestinat să scape ţara de sub călcâiul străinilor. Îşi dăduse mai târziu seama că forţele pe care trebuia să le înfrunte vijeliosul conducător de panduri erau încă invincibile. Se retrăsese atunci ca melcul în cochilie. Pentru că angajarea lui nu fusese spectaculoasă, şi degajarea trecu aproape neobservată.

Vladimirescu îl chemă o dată la Cotroceni – unde îşi stabilise reşedinţa – spre a-i cere sfaturi. Vulturescu se arătă binevoitor, dar reticent. Poveţele lui, ca şi străvechile oracole puteau fi interpretate în felurite sensuri. Dezamăgit de ineficienţa boierului, pe care o atribui unui ramolisment precoce, Vladimirescu îi îngădui să se retragă cu toate onorurile. Vulturescu plecă de la această întâlnire apăsat de propria lui conştiinţă şi de presimţiri rele. Gerald îl văzu în ziua aceea îngândurat şi trist. Vulturescu fusese consecvent tradiţiei familiale. Rămăsese în umbră.

Gerald petrecu zile destul de frumoase în locuinţa fortificată a gazdei sale. Vulturescu avea o bibliotecă plină cu cărţi franţuzeşti, nemţeşti şi latineşti. Tomurile grele, frumos împodobite, dar scrise cu litere cirilice, îi treziră mai puţin curiozitatea. Vulturescu avea şi o pivniţă cu vinuri extraordinare. Gerald le savura cu desfătare. Şi bucătăria casei Vulturescu era fără pereche. În compania bătrânului boier, Gerald se familiariză cu cele mai specifice şi mai gustoase preparate ale gastronomiei româneşti. Borşurile din cap de miel cu lobodă roşie şi leuştean, plachia ori saramura de crap cu mămăliguţă aurie, droburile de miel, sărmăluţele din piept de gâscă, chifteluţele de curcan, raţele pe varză călită, plăcintele cu poale în brâu, cozonacii cu nucă şi stafide îi stârniră în asemenea măsură entuziasmul, încât porunci bucătarului său personal să copieze reţetele şi să le introducă în meniurile cele mai alese ale Casei Sunderland.

Când vremea era frumoasă şi oraşul liniştit, Vulturescu îşi plimba oaspetele pe la viile sale din jurul Bucureştiului. Beau atunci şi se ospătau, având însă grijă să se înapoieze acasă înainte de a se întuneca. Într-o noapte, o ceată de indivizi încercară să ia cu asalt fortăreaţa Vulturescului. Avuseseră de bună seamă veste că oaspetele boierului era un străin plin de bani şi de giuvaeruri. Oamenii de pază ai fostului mare vistiernic şi arnăuţii lui Gerald, după o luptă scurtă, dar sângeroasă, izgoniră pe agresori.

În tot acest timp lui Gerald nu i se oferi niciodată prilejul să

cunoască pe fiul boierului, care zăcea într-o cameră cu vedere spre curte, asistat de un „doftor” cu aproximative cunoştinţe medicale şi de două babe pricepute în descântece şi leacuri miraculoase.

Ştirile care soseau fără regularitate erau triste. Anarhia din ţară creştea. Incendiile din jurul Bucureştiului înălţau spre cer coloane negre de fum. Ciocnirile dintre panduri şi eterişti erau tot mai numeroase şi mai violente. Se zvonea că „Domnul Tudor” – cum începuseră să-l denumească târgoveţii şi ţăranii – se pregătea intens de război.

Curierii lui Gerald soseau de la Constantinopol cu mare întârziere. Câţiva pieriseră pe drum, odată cu corespondenţa pe care o purtau. Ştirile sosite din lumea întreagă vădeau aceeaşi frământare, aceeaşi căutare disperată, aceeaşi luptă îndârjită între vechi şi nou. Revoltă în Piemont, complot în Lombardia, complot în Statul Papal, mişcări de stradă în Anglia, conspiraţii la Paris, tulburări în Spania, lupte îndârjite în Grecia Continentală şi în Arhipelag, fricţiuni şi între perşi şi ruşi, rebeliune în coloniile olandeze din Insulele Sonde, masacre în Java, conflict în Statele Unite între sclavagişti şi aboliţionişti, perspectiva unei ciocniri între Rusia şi Statele Unite, efervescenţă în Portugalia, frecuşuri între ţarul Alexandru şi Dieta Poloneză. Tensiunea politică era atât de mare, încât moartea lui Napoleon la Sfânta Elena trecu aproape neobservată.

O scrisoare pe care Gerald o primi de la Robert îl determină să-şi schimbe iarăşi planurile.

„O duc foarte rău cu sănătatea, îi scria fratele său din Sicilia. Atât de rău, încât mi-a fost imposibil să mă înapoiez la Viena. Simt că mă apropii de termenul final al existenţei mele terestre. Vreau să ne vedem. Avem multe lucruri de pus la punct. Ţin să-ţi predau în ordine acea porţiune a patrimoniului Casei noastre, a cărei administraţie mi-a revenit potrivit hotărârilor din urmă ale autorului nostru comun”

Gerald rămase adâncit în gânduri. Perspectiva dispariţiei lui Robert îl neliniştea. Moartea lui ridica probleme spinoase. În primul rând drepturile de succesiune. Erezii lui Robert trebuiau convinşi să respecte statutul secret al Casei Sunderland care interzicea membrilor acestei familii să ceară vreodată ieşirea din indiviziune, spre a nu ştirbi un patrimoniu menit să rămână intangibil. N-ar fi fost exclus ca Sandra să se arate intratabilă. Îi cunoştea mentalitatea, caracterul fantasc, frivolitatea-i incorijibilă.

Copiii lui Robert erau minori. Aceştia nu-i puteau crea dificultăţi decât în măsura în care Sandra, ostilă statutului Casei, s-ar erija în apărarea drepturilor copiilor ei şi ar cere să fi se atribuie părţile din moştenire ce li se cuveneau. Situaţia era serioasă şi merita toată atenţia.

Gerald suspină. Trebuia să-şi amâne călătoria în Rusia. Va cere în scris scuze ţarului şi marelui duce Nicolae care-l invitaseră în primăvară la Sankt Petersburg. Această amânare risca să dea naştere la interpretări răuvoitoare în cercurile politice şi economice ruseşti. Se va spune – probabil – că şeful Casei Sunderland evită să ia contact cu ruşii, spre a nu-i indispune pe turci. Şi aceasta nu era câtuşi de puţin adevărat. Gerald avea planuri mari în ceea ce priveşte debuşeurile şi piaţa rusească. Ruşii, în ciuda fabuloasei lor bogăţii, aveau nevoie de bani dinafară. În lumea financiară din marile capitale europene se zvonea că între Casa Rotschild şi guvernul Majestăţii Sale imperiale se purtau tratative asupra unui mare împrumut. Gerald era hotărât să torpileze aceste tratative. Boala lui Robert şi implicaţiile respective erau susceptibile să-i compromită planurile. Nu avea însă de ales.

Convocă pe Lafont şi îl puse în curent cu situaţia. Lafont se declară în totul de acord cu hotărârea marelui patron. Aceasta era formula ideală. Lafont ştia din experienţă că Gerald nu cerea păreri spre a le urma, chiar dacă acestea ar fi fost mai raţionale decât propriile lui decizii. Accepta opiniile altora numai cu titlu informativ.

Gerald comunică apoi gazdei sale că împrejurări deosebit de grave şi care nu îngăduiau amânare îl sileau să părăsească imediat Bucureştiul. Renunţa – cu tot regretul – a se mai bucura în continuare de binevoitoarea ospitalitate ce i se acordase. Vulturescu îşi exprimă la rândul său mâhnirea de a fi lipsit în chip atât de neaşteptat de prezenţa unui oaspete preţuit. Ambii interlocutori semnau astfel un tacit *gentlemen's agreement* asupra viitorului. Ştiau că puteau conta unul pe celălalt.

Spre a ajunge în Sicilia, Gerald alese o rută ocolită, pe teritoriul Imperiului Austriac, care prezenta totuşi un avantaj substanţial. Era mai sigură decât un drum prin Imperiul Otoman, zbuciumat actualmente de criza greacă.

Vulturescu îi furniză o escortă suplimentară de cincizeci de clăcaşi de pe moşia sa de la Căldăruşani. Gerald hotărâse să-şi

grăbească plecarea şi din alte motive. La Bucureşti situaţia politică se deteriora din oră în oră. Ipsilanti părăsise Capitala, spre a nu fi surprins de trupele turceşti masate pe Dunăre, care ameninţau dintr-o clipă într-alta să invadeze Ţara Românească.

Ruperea relaţiilor diplomatice dintre Rusia şi Imperiul Otoman declanşa finalul crizei. Gerald îşi fixase plecarea pe data de 14 mai. În noaptea din ajun, clopotele bisericilor din Capitală prinseră să sune lung şi jalnic, trezind din somn populaţia. Mesageri veniţi dinspre Dunăre în galopul frenetic al cailor vestiseră lui Vladimirescu intrarea trupelor otomane pe teritoriul Ţării Româneşti şi al Moldovei. Turcii înaintau în marş forţat spre Bucureşti şi spre Iaşi.

În zorii zilei de 14 mai, convoiul lui Gerald porni la drum. Gerald nu voia să fie prins în Bucureşti de trupele de invazie. Ştia că ocuparea militară a unui oraş implica excese sângeroase care, cel puţin în primele ore, era imposibil de zăgăzuit. În drumul său pe străzile strâmte şi întortocheate, convoiul îşi croia greu loc prin mulţimea de refugiaţi care se scurgeau în dezordine spre miazănoapte, spre a scăpa de urgia turcilor. Înghesuiţi în tot soiul de vehicule, călări sau pe jos, cărându-şi lucrurile cele mai de preţ, părăseau Bucureştiul ameninţat de invazie.

La ieşirea din oraş, convoiul lui Gerald fu silit să oprească, spre a lăsa să treacă un corp de panduri călări, care cotiră în trap întins pe drumul Piteştilor. Chipurile oamenilor erau întunecate. Caii mici, nervoşi ridicau colbul de pe drum în cortine tot mai dese. Urmară câteva tunuri uşoare şi mai multe furgonete încărcate cu butoiaşe de pulbere.

— Se pare că şi Vladimirescu părăseşte Bucureştiul, zise Lafont. Nu s-a îndurat să-l expună riscurilor unui asediu.

— Ce sorţi de izbândă ar avea o mână de oameni, oricât de destoinici ar fi ei, faţă de zdrobitoarea superioritate numerică a turcilor? rosti Gerald gânditor. Asistăm, cred, la ultimul act al unei mari tragedii. Un popor mic lăsat la discreţia unui imperiu care şi-a impus autoritatea în Europa numai prin foc şi sabie. Îmi pare rău că nu l-am cunoscut mai demult pe acest Vladimirescu. I-aş fi furnizat arme.

— Cât eşti de bun, *oncle* Gerald, exclamă entuziasmat Raymond. Şi eu sunt întotdeauna de partea celor slabi.

Gerald zâmbi.

— Drept să-ţi spun, nu m-am gândit la aspectul uman. Existenţa

a cât mai numeroase focare de rebeliune în sânul Imperiului Otoman ne întăreşte poziţia în negocierile cu Sublima Poartă. Cei ajunşi la strâmtoare sunt întotdeauna mai concesivi…

Dezamăgirea care se oglindi pe chipul ingenuu al băiatului îl făcu pe Gerald să izbucnească în râs.

— În orice situaţie ne-am afla, dragul meu, nu trebuie să uităm că suntem oameni de afaceri. Interesele casei noastre primează orice alte considerente sentimentale. Vladimirescu mi-a trezit simpatia. Simpatia mea rămâne însă pur platonică. Atâta vreme cât turcii n-ar fi trecut Dunărea, s-ar fi putut trage unele sfori. Acum însă e prea târziu. Principatele acestea, ca şi Regatul Celor Două Sicilii şi-au trăit scurtul lor roman de independenţă…

Posomorât, Raymond se adânci în pernele banchetei.

Coloana de panduri se încheie, lăsând în urmă valuri de praf poleite de soare. Convoiul lui Gerald porni iarăşi la drum…

Misiunea pe care Gerald şi-o asumase la Constantinopol se soldase până la ora aceea cu un semisucces, ar fi spus îngăduitor optimiştii, cu un semiinsucces, ar fi precizat cu o uşoară clătinare din cap pesimiştii. Indiferent de nuanţă, sau de unghiul sub care era privită, Gerald nu avea motive speciale de mulţumire. Turcii trebuiau să găsească alte modalităţi de plată a armamentului pe care voiau să-l cumpere. La urma urmei, reflectă Gerald cinic, osmanlâii n-aveau decât să pună la mezat bijuteriile Coroanei. Până şi Ludovic al XIV-lea se resemnase să-şi trimită la topit tacâmurile de aur spre a face faţă cheltuielilor exorbitante impuse de războaiele din ultima fază a fastuoasei, dar şi a foarte agresivei sale domnii. De acum înainte, delegaţii lui Gerald vor pretinde aur sau diamante în schimbul armamentului. Eh, dacă nu s-ar fi temut de concurenţă, demult ar fi adoptat o atitudine intransigentă. Era sigur însă că până la urmă turcii îi vor accepta aproape integral condiţiile. Se aflau într-o situaţie prea grea spre a-şi mai permite să joace în ham.

Gerald era atât de absorbit în gândurile şi planurile lui, încât rămânea absent la peisajele de o sălbatică măreţie ale văii Prahovei, de-a lungul căreia se înscria şerpuitorul drum spre Braşov. Capitalurile Casei Sunderland trebuiau speculate la maximum. Gerald căuta cu înfrigurare noi domenii în care să-şi extindă activitatea. Dacă operaţiile bancare, speculaţiile bursiere, împrumuturile de stat implicau doar îndrăzneli de concepţie,

abilităţi şi combinaţii multiple, ca şi la şah de pildă, fabricaţia de arme, construcţiile navale, exploatările miniere necesitau cunoaşterea profundă şi aplicarea celor mai noi descoperiri ale ştiinţei şi tehnicii.

La Paris înfiinţase un serviciu de cercetări şi documentare, menit să studieze ultimele invenţii şi să recomande aplicarea lor. Unul din obiectivele importante ale serviciului îl constituia acapararea brevetelor valoroase şi folosirea lor în cadrul strict al întreprinderilor industriale controlate de Casa Sunderland. Gerald îi urmărea personal activitatea. Adeseori îşi uluia colaboratorii ştiinţifici, încredinţându-le soluţionarea unor probleme aparent trăsnite.

— Într-un tratat rarisim asupra unui război izbucnit către sfârşitul secolului al XVI-lea între Japonia şi China, am citit că un amiral coreean a reuşit să scufunde toate navele militare japoneze, îmbrăcându-şi în platoşe de fier propriile vase, care astfel au devenit invulnerabile. Vă rog să analizaţi această chestiune. De ce n-am aplica şi noi un asemenea procedeu la navele militare construite în şantierele noastre?

Un magistru de la Sorbona, proaspăt angajat, se străduise să-i demonstreze că faţă de puterea crescândă a armelor de foc, armurile, de orice dimensiuni ar fi ele, îşi pierd eficacitatea. Afară de aceasta, o navă îmbrăcată în metal ar deveni atât de grea, încât posibilităţile de manevrare s-ar reduce considerabil.

Gerald îi răspunsese cu răceală.

— Am ascultat cu interes argumentele dumneavoastră negative. Le aştept şi pe cele pozitive. Pentru aceasta sunteţi plătit.

Apoi îi întorsese spatele…

Convoiul sosi la Braşov fără să fi întâmpinat pe drum vreun dezagrement. Escorta puternică îşi dovedise eficacitatea. În frumosul oraş de la poalele septentrionale ale Carpaţilor, boierii refugiaţi din Valahia aşteptau înspăimântaţi desfăşurarea evenimentelor. Trupe austriece erau plasate de-a lungul frontierei.

Gerald avu prilejul să stea de vorbă cu contele Banffyi, guvernatorul Transilvaniei, pe care-l cunoscuse la o recepţie în capitala Austriei.

— Ce lux de precauţii! Vă temeţi de o invazie turcească?

— Nu. Cu turcii suntem prieteni. Ştiţi prea bine. Am luat însă măsuri spre a preîntâmpina o extindere a răzmeriţei lui Vladimirescu dincoace de Carpaţi. Populaţia românească din

Transilvania abia aşteaptă să ridice capul. Urmările răscoalei lui Horia, un ţăran român din Zlatna, care a cutezat să se pună în fruntea românilor nemulţumiţi şi să pornească lupta împotriva autorităţilor constituite, nu sunt nici astăzi definitiv cicatrizate. Da, da. Acest Vladimirescu este un ins foarte primejdios.

Gerald zâmbi cu imperceptibilă ironie.

— Într-adevăr, trebuie să fie extrem de primejdios de vreme ce i-a scos din amorţeală pe turci, l-a mâniat pe ţar şi a pus în alarmă autorităţile austriece...

În dimineaţa următoare plecă spre Viena. Făcu un popas de două zile la Cluj – sau Klausenburg, cum îl botezaseră austriecii – apoi îşi continuă drumul spre Budapesta. În capitala Ungariei îl ajunse din urmă vestea asasinării lui Vladimirescu, care coincidea cu încheierea unui trist episod din încrâncenata luptă pentru libertate a românilor din Valahia.

Rămase la Viena trei zile, în cursul cărora aprobă deschiderea negocierilor cu reprezentanţii guvernului danez, în vederea acordării unui împrumut Danemarcei, admise să susţină rentele de stat franceze care înregistrau o tendinţă de scădere datorită unor manevre speculative bursiere, ordonă construirea unui tronson de cale ferată între Cardiff şi fabrica de armament Sunderland-Montorgueil, rezolvă favorabil cererile de împrumut ale unor industriaşi din nordul Angliei, cu scopul nemărturisit de a-şi extinde controlul asupra întreprinderilor respective şi dispuse achiziţionarea pe un preţ de nimic a şantierelor navale Fraschini de la Genova, aflate pe marginea ruinei.

În acelaşi interval de timp îi ajunse la ureche o veste care-l indispuse. Casa Rotschild îşi făcuse intrarea la Napoli, odată cu armatele austriece de invazie. Salomon Rotschild profitase de absenţa lui Gerald de la Viena spre a reintra – prin intermediul lui Gentz – în graţiile lui Metternich, care în ultima vreme îl tratase cu răceală. La auzul noutăţii, Gerald fusese ispitit să taie subvenţiile acordate lui Gentz, care lucra pe două tablouri. După o matură chibzuire, renunţă la aceste represalii. Pe confidentul cancelarului Metternich era preferabil să-l ai prieten fals decât duşman declarat. Pe viitor însă, îşi propuse să-l ţină sub observaţie şi să-l lovească la momentul ales.

Mai află că Susan Sunderland dăruise soţului ei încă un băiat, pe nume John. Henry avea toate motivele să fie încântat. Trei băieţi şi o fată reprezentau o progenitură impresionantă. Aceasta îi

reaminti lui Gerald că dintre toţi fraţii, el era singurul care nu avea copii. În alte împrejurări constatarea aceasta l-ar fi lăsat indiferent. Acum însă privea lucrurile prin altă prismă. Era purtătorul unui nume şi al unor titluri a căror posteritate trebuia asigurată. Sosise timpul să reflecteze la o căsătorie, evident, de convenienţă. Prozaicele „lanţuri matrimoniale” îi repugnaseră întotdeauna. Avea însă obligaţii de la care nu se putea eschiva. Se va acomoda cu situaţia de om însurat, asemenea unui câine care se tot învârteşte în culcuş, până îşi găseşte poziţia cea mai potrivită. Ducesa de Lusignan Valois va trebui să fie decorativă în societate, discretă şi concesivă în relaţiile cu soţul ei, să se dedice creşterii copiilor şi mai presus de orice, să coboare dintr-un neam ilustru. Gerald era potrivnic mezalianţelor. Zestrea nu avea importanţă. Săracă, ar fi fost într-o dependenţă şi mai adâncă faţă de el. Din nefericire, nu găsea asemenea calităţi la niciuna din fetele de măritat din lumea lui. Cochete, frivole, dornice să strălucească, să domine, se aflau la polul opus al preferinţelor sale.

Gerald părăsi Viena fără a fi găsit timp să trimită vreo veste lui Elisabeth. Pentru el, soţia bancherului Wolff-Rosenberg trecuse în domeniul trecutului.

Capitolul XI

Mississippi…

Fluviu cu ape mari, adânci, liniştite…

Uluiţi de imensa-i întindere, de forţa şi splendoarea lui, indienii i s-au prosternat, atribuindu-i virtuţi divine. Când este împăcat cu oamenii, fluviul şerpuieşte domol pe nesfârşitele câmpii ale Louisianei, ducându-şi apele miloase spre Golful Mexico. Când i se trezeşte mânia, începe să se umfle ca laptele pus la fiert, se revarsă peste maluri şi o ia razna, înecând ţinuturi întregi, cu toate aşezările lor omeneşti, împrăştiind spaima, jalea şi moartea.

Indienii şi negrii, înfricoşaţi de capriciile lui, i-au dat felurite nume:

Old Man River…

Old Devil River…

Old Big River…

Toate încearcă să redea lapidar formidabila forţă, când cuminte, când explozivă, a marelui Mississippi.

Bătrânul fluviu are un spirit *Old Al, the River King*, materializat – pretindeau negrii – într-un aligator mai mare decât un şlep. O coroană de aur îi împodobeşte scalpul, iar între colţii-i albi care lucesc fioros în nopţile fără lună, poartă o pipă lungă cu tutun adevărat. Când dă din coadă, *Old Al, the River King* dărâmă un pod, sparge un dig, răstoarnă un vapor cu zbaturi, ori ridică un val care poate îneca un oraş. Când *Old Al* fumează, fumul pipei lui se lasă asupra fluviului sub forma unei neguri atât de dese, încât toată circulaţia pe apele lui trebuie să înceteze. Unii marinari afirmă că l-au văzut înghiţind bărci dintr-o singură hăpăire.

Aşezările omeneşti – mari sau mici – orânduite de-a lungul meandrelor fluviului au nume cu o anumită sonoritate adecvată parcă mediului înconjurător: St. Louis, Kaskaskia, Thebes, Cairo, New Madrid, Arlington, Memphis, Helena, Leland, Arkansas City, Greenville, Delta, Vicksburg, Natchez, St. Genevieve, Morganza, Baton Rouge, New Orleans, Algiers, Caernarvon, Delacroix, Empire, Venice…

Mississippi are o fire foarte schimbătoare. Îl plictiseşte monotonia, aşa că îşi schimbă adeseori albia, mutându-şi apele din preajma unui port pe care-l lasă în mijlocul uscatului, ori înghiţind câte un orăşel, felie cu felie. Oamenii au încercat să se lupte cu toanele lui, durând diguri peste diguri. Au mers până acolo cu

acest sistem de îngrădire al capriciului apelor, încât tind să-i concureze pe olandezii care restrâng pas cu pas domeniul mării. Oraşul New Orleans a ajuns astfel să se afle – în timpul apelor mari – cu patrusprezece până la optsprezece picioare sub nivelul fluviului.

Mississippi…

Laolaltă cu afluenţii lui fertilizează teritorii care întrec în suprafaţă trei sferturi din Europa…

Mississippi…

Proslăvit de indieni, temut de negri, speculat de albi…

Mississippi, Louisiana, New Orleans, trinitate care simbolizează o lume…

Lumea fermecătoare din Sud…

Splendoarea luxuriantă a peisajelor tropicale…

Poezia nopţilor înstelate, cu limpezimea lor ireală…

Lenevia zilelor caniculare şi zbuciumul înfricoşător al uraganelor stârnite din senin…

Mississippi…

Primele fire de păr alb la tâmple părură să imprime şi lui Charles Sunderland o oarecare prestanţă, de care până atunci fusese lipsit. Contactul cu lumea arhirafinată a marilor plantatori din Sud nu-l şlefuise. Se complăcea a-şi etala vulgaritatea manierelor cu acea încăpăţânare a copiilor răzgâiaţi care îşi închipuie că fac o mare ispravă când nesocotesc regulile de conduită impuse de cei maturi celor mici. Dacă în cercurile strict conservatoare purtarea lui era dezaprobată, tineretul şi chiar unii vârstnici îl tolerau, acceptându-i cu amuzantă condescendenţă comportamentul năstruşnic şi violenţele de limbaj. Oamenii aceştia, care aveau cultul tradiţiilor, şi care se mândreau cu originea lor aristocratică şi păstrau încă legături cu rudele lor îndepărtate din Franţa şi din Anglia, nu puteau să uite că Charles Sunderland descindea dintr-o familie nobilă şi că prin averea sa era îndrituit să pretindă a trata de la egal la egal pe cei mai bogaţi şi trufaşi latifundiari din Louisiana, Virginia sau North Carolina. În Lumea Nouă, parvenitismul nu era dispreţuit. *Le Bourgeois Gentilhomme* nu şi-ar fi putut găsi o corespondenţă în societatea americană din Sud şi cu atât mai puţin în cea din Nord. Mulţi dintre marii plantatori aveau o obârşie foarte modestă. Văzuseră lumina zilei în carul cu coviltir al vreunui biet pionier aflat în plin

mers spre Vestul îndepărtat, ori într-una din acele cabane durate din bârne la capătul lumii civilizate. Aceasta nu-i împiedica să se bucure de toată consideraţia şi de tot respectul din partea concetăţenilor bogaţi sau mai puţin bogaţi. Unele saloane le rămâneau închise. Dar numărul acestora se reducea treptat, iar rezonanţa lor era limitată.

Moravurile mai mult decât libere ale lui Charles nu scandalizau pe nimeni. Mai toţi plantatorii îşi recrutau amantele din rândul sclavelor de culoare. Adolescenţii erau încurajaţi tacit să-şi facă iniţierea sexuală în compania fetelor tinere cu pielea tuciurie. În felul acesta era salvgardată virtutea fetelor albe, care rămâneau să ţeasă caste şi romantice idile sub clar de lună cu candidaţii la mâna şi la averea lor, până când preoţii aveau să le consfinţească legătura în faţa altarului. Din împerecherile hibride dintre stăpânii albi şi sclavele negre rezultau adeseori copii cu sânge amestecat. Dar aceste incidente erau socotite fără importanţă şi toată lumea – inclusiv cei interesaţi – le treceau sub tăcere. Micii mulatri, cu ascendenţă paternă atât de ilustră, nu se bucurau de un tratament special. Îngroşau numărul sclavilor, primindu-şi porţia lor de lovituri de bici ca oricare alt negru din turmă. Erau însă şi unii plantatori ale căror simţăminte paterne nu le îngăduiau să-şi trateze cu atâta nepăsare progenitura. Îşi înzestrau princiar fiicele şi fiii cu piele colorată, care ajungeau să se bucure astfel de avantajele celor bogaţi, dar nu şi de privilegiul de a fi primiţi în cercul albilor.

Charles avea la dispoziţie un adevărat harem de negrese tinere şi frumoase, pe măsura extraordinarului şi nesăţiosului său apetit sexual. Una din aceste fiinţe reuşise să-şi creeze o situaţie aparate. Era o „quarteronă”, ceea ce însemna în limbaj profan că avea un sfert sânge negru. O chema Venus. Nume predestinat. Venus aurie. Pielea ei netedă, uşor catifelată, era poleită cu aur. Un adevărat fenomen al naturii. Iar perfecţiunea formelor îi dădea înfăţişarea unei statui vii. Charles o cumpărase la licitaţie cu 5.000 de dolari, după ce se războise cu alţi trei amatori, care nu putuseră totuşi rezista supralicitărilor lui. Cel mai mare preţ înregistrat vreodată la târgul de sclavi din New Orleans.

Venus aurie făcuse parte dintr-un lot de sclavi provenit din lichidarea succesiunii unui bogat plantator, George Vermont, ucis de necunoscuţi într-o noapte pe o stradă rău famată din New Orleans. Se spunea că Venus aurie ar fi fost chiar fiica „din flori” a

lui Vermont. Poate că versiunea aceasta era adevărată. Plantatorul murise însă fără a lăsa vreun testament care să fi asigurat viitorul presupusei sale fiice. În casa acestuia, Venus aurie se bucurase de un tratament de mare favoare. În casa lui Charles Sunderland avea să guste satisfacţiile acordate unei femei frumoase, căreia i se împlinesc toate capriciile. Într-adevăr, în foarte scurt timp ajunsese favorita lui Charles, lăsând în umbră pe toate celelalte rivale.

— N-aş fi crezut că am să mă pot ataşa vreodată de o femeie, mărturisea el intimilor. Venus m-a vrăjit. Sau poate am început să îmbătrânesc. Henric al VIII-lea, Barbă-Albastră, călăul propriilor sale neveste, a devenit către sfârşitul vieţii robul unei femei bătrâne şi urâte. Ludovic al XIV-lea, Regele Soare, după ce şi-a legănat tinereţea şi maturitatea în braţele favoritelor adolescente, a ajuns la bătrâneţe să-l poarte în zgardă o matroană acră şi habotnică, Madame de Maintenon – fosta slujnică a marchizei de Montespan, una din multiplele lui iubite. Ah, istoria galantă? În domeniul acesta aş fi putut fi profesor la Oxford sau la Princeton.

Venus aurie purta rochii scumpe, confecţionate din mătăsuri aduse tocmai din India şi din China, parfumuri franţuzeşti şi bijuterii atât de fastuoase, încât s-ar fi zis că reedita splendoarea Reginei din Saba.

Rivalele ei îi atribuiau mari ambiţii, abil ascunse. Se spunea că ar urmări să-şi legalizeze în faţa altarului legătura ei cu Charles. Spre deosebire de celelalte negrese din haremul lui Charles, care rămâneau pe rând gravide, Venus aurie îşi păstra nealterată supleţea siluetei. La nevoie, apela la serviciile unei bătrâne vrăjitoare, mai tuciurie la piele decât fundul unui ceaun, care o slobozea la repezeală de sarcinile nedorite. N-ar fi suportat ca Charles să se comporte faţă de copilul ei cu aceeaşi indiferenţă pe care o manifesta faţă de ceilalţi bastarzi ai săi de culoare.

— Îmi înmulţesc turma de sclavi fără să debursez niciun ban. Ceva mai mult, îmi fac şi o plăcere, declara cu cinism Charles, dând glas unei concepţii împărtăşită de altfel de numeroşi plantatori, care o păstrau însă pentru ei.

Venus aurie avea de gând să facă un copil, dar numai după ce şi-ar fi consolidat bine situaţia. Vlăstarul ei trebuia să se bucure de o situaţie privilegiată. Să fie recunoscut de părintele său, sau în cel mai rău caz acesta să-i lase prin testament o parte însemnată din avere. Venus aurie ştia că va avea de dus o luptă grea. Charles

ţinea foarte mult la cei trei copii ai săi, Reed, Frank şi Jackie, şi nu era de presupus că va accepta cu uşurinţă să-i pună pe picior de egalitate cu un bastard de culoare. Venus aurie se bizuia însă pe un puternic atu – Charles nu se mai putea lipsi de îmbrăţişările ei. Nu era îndrăgostit. Nici n-ar fi fost capabil de un asemenea simţământ. Fata aceasta tânără, frumoasă, cu pielea poleită îl subjugase fiziceşte. Venus aurie era încredinţată că până la urmă va reuşi să-şi impună voinţa.

Charles simţea instinctiv că întâlnise o fiinţă înzestrată cu un fond sufletesc deosebit de al celorlalte negrese tinere, care-i împărtăşeau din când în când patul. În prezenţa ei încerca uneori un fel de reţinere, o teamă bizară, ca şi când s-ar fi aflat în faţa unor forţe stranii, necunoscute... Un simţământ asemănător îl nutresc şi cei ce trăiesc în preajma unui vulcan care mocneşte. Inteligenţa nu constituia una din însuşirile de căpetenie ale lui Charles. În relaţiile lui sociale îl ghidau mai mult instinctele, iar în afaceri nu dădea în general greş, fiindcă ştia să se înconjoare de consilieri competenţi. Aceştia îi cunoşteau slăbiciunea. Îl slujeau însă cu toată competenţa, fiindcă beneficiile pe care le realizau graţie nepriceperii lui n-ar fi putut fi obţinute în serviciul altor oameni de afaceri cu posibilităţi intelectuale superioare. Şi Charles îşi cunoştea deficienţele. De aceea acceptase întotdeauna rolul de vioară a doua. Tatăl său, Richard, apoi Adrien de Beaulieu îi fuseseră mentori. Se supusese fără crâcnire îndrumării lor, conştient că singur n-ar fi fost în stare să se descurce în jungla lumii financiare. Mai târziu admisese să lucreze sub conducerea lui Henry, fratele său mai mare, fiindcă aşa hotărâse cu limbă de moarte fondatorul dinastiei Sunderland. Se răsculase împotriva autorităţii acestuia numai după ce consilierii săi îi demonstraseră cu multă răbdare – şi pe înţelesul lui – că Henry era depăşit de evenimente şi că prezenţa lui la cârmă era de natură să dăuneze bunului mers al casei. Se supusese mai târziu autorităţii lui Gerald, fiindcă aceiaşi consilieri – cumpăraţi de astă dată – îi explicaseră că această soluţie era imperios necesară. Charles era bucuros să se descarce de răspundere, lăsând pe umerii altuia sarcina rezolvării afacerilor de mare anvergură, care îl înspăimântau prin însăşi amploarea lor. În treburile din Mexico şi din America de Sud se descurca mai lesne. Se familiarizase încă din copilărie cu această lume turbulentă, cu răbufniri de o violenţă primară, oarecum potrivite cu firea lui. N-ar fi reuşit niciodată să

înţeleagă întortocheatele şi ultrarafinatele metode de lucru ale europenilor şi nici machiavelismul oamenilor de afaceri din New York, Boston sau Philadelphia, care împleteau viclenia cu brutalitatea, în detrimentul adversarilor mai puţin avizaţi. Nu avea nici puterea de muncă a lui Gerald şi nici măcar acea dârzenie pe care Henry o manifesta – din nefericire – mai ales în acţiuni lipsite de importanţă. Charles nu era capabil de eforturi susţinute. Când se plictisea, lăsa totul baltă şi pleca să se distreze. Petrecea atunci zile şi nopţi în orgii care scandalizau până şi pe foarte îngăduitoarea lume din Sud. Anumite moravuri particulare, atribuite mai ales lui Gerald, îi grevau serios reputaţia. Charles nu se sinchisea. Ca şi ceilalţi fraţi ai săi, se socotea deasupra vulgului. Averea şi numele său făceau ca multe păcate grele să-i fie iertate. Iar Charles uza şi abuza de acest privilegiu.

În saloane era acceptat cu resemnare, fiindcă participarea sa dădea un lustru deosebit reuniunilor mondene. Snobii şi originalii îi apreciau compania. În familiile cu fete de măritat era poftit cu predilecţie. Charles nu părea însă dispus să renunţe la celibat. Adora libertatea şi avantajele care decurgeau din această stare. În Louisiana se aflau şi oameni cu vază care-l evitau sistematic. Aceştia îşi puteau îngădui luxul să-l ignore, fiindcă propria lor poziţie era atât de înaltă, încât nu aveau nevoie de compania lui Charles spre a-şi afirma un anumit *standing* în societate. Printre aceşti „opoziţionişti” ireductibili se afla şi un mare plantator de origine franceză, Georges Dieudonné Duvallier, proprietarul unor întinse domenii din apropiere de Baton Rouge.

La şaizeci de ani, Duvallier avea o înfăţişare foarte distinsă. Un zâmbet potolit îi lumina faţa ridată, iar părul ondulat şi extrem de bogat – pentru vârsta lui – era atât de alb, încât amintea o perucă pudrată. Avea cinci feciori – dintre care trei însuraţi – şi cinci fete – toate nemăritate. Nu fiindcă n-ar fi fost frumoase. La Baton Rouge li se spunea „cele cinci graţii”. Duvallier era însă de o mare exigenţă în ceea ce priveşte eventualii săi gineri. Respinsese până atunci o multitudine de candidaţi care îndrăzniseră să aspire la mâna fiicelor lui, fără a îndeplini însă toate condiţiile pretinse de bătrânul cap al familiei Duvallier. Unii erau foarte bogaţi, dar cu obârşia nu stăteau tocmai bine. Alţii aveau conţi şi marchizi în neam, dar prin buzunare le bătea vântul. Câţiva erau şi bogaţi şi de familie mare, dar vârsta oarecum înaintată îi făcea inapţi. Un plantator care ar fi corespuns tuturor acestor condiţii fusese

respins, fiindcă avea o amantă negresă cu care se afişase o dată la o luptă de cocoşi, iar un senator – admisibil după toate canoanele – se văzuse refuzat, deoarece se deda uneori exceselor bahice. Culmea este că exigenţa lui Duvallier în ceea ce priveşte ginerii nu se extindea şi asupra feciorilor săi. Cel mai mare dintre ei, pe nume John Delano, era cumpătat, integru, destoinic, devotat soţiei şi copiilor săi, respectuos faţă de părinţi şi faţă de legi. Se spunea că e plictisitor de serios. Ceilalţi însă, se plasau la antipodul lui John Delano. Excentrici, frivoli, irascibili, orgolioşi, mari amatori de băuturi alcoolice şi de jocuri de cărţi, dădeau serios de lucru îngăduitorului lor părinte, care le plătea cu regularitate datoriile contractate la masa verde, îngăduindu-şi doar să le facă observaţii moderate, pe care tinerii le ascultau cu îngăduinţă, dar le uitau de îndată ce nu se mai aflau în prezenţa lui. La Baton Rouge erau supranumiţi „cei patru muşchetari". Randolph, mijlociul, era oarecum deosebit de fraţii săi în sensul că toate aceste cusururi erau amplificate la maximum. Le atenua însă un inflexibil simţ al onoarei. Întotdeauna era văzut cu o cravaşă în mână, pe care o mânuia cu liberalitate, plesnind cu aceeaşi sete şi crupa cailor, şi obrazul acelor inşi care îndrăzneau să-l înfrunte. Randolph Duvallier avea la activul său nenumărate dueluri. Activitatea lui se desfăşura şi pe tărâm politic. În ultimele alegeri obţinuse un loc în Senat. Fanatic partizan al suveranităţii statelor care constituiau uniunea, se împotrivea din principiu măsurilor cu caracter obligatoriu, luate de la centru. În această privinţă era mai jeffersonian decât Jefferson însuşi.

Într-o noapte la New Orleans, Randolph Duvallier avea să-l cunoască pe Charles Sunderland într-o împrejurare banală. Se afla într-un bar din romanticul *Vieux Carré*, în tovărăşia câtorva prieteni. La o masă, un tânăr imberb foarte bine îmbrăcat, ameţit de băutură, schimba vorbe nu tocmai tandre cu o femeie atât de ţipător fardată, încât nu lăsa nicio îndoială asupra adevăratei sale îndeletniciri. La un moment dat tonul discuţiei crescu. Culmină cu o serie de invective tari. Două palme răsunară pe obrazul femeii, care sări de pe scaun ca o tigresă.

Scandalizat de gestul tânărului, Randolph se apropie de el, îl înşfăcă de gulerul hainei şi, cu o forţă neobişnuită, îl ridică în aer ca pe un pachet. Tânărul se zbătu zadarnic, încercând să scape din încleştare. Cu mâna stângă Randolph îl ţinu câteva clipe suspendat deasupra solului.

— Cere iertare doamnei, îl pofti el cu ton liniştit.

— Iertare unei prostituate? bâigui tânărul. Niciodată.

Cu dreapta, Randolph îl plesni peste gură.

— Am să-i cer eu scuze în numele tău, zise el.

Ţintuindu-l în aceeaşi poziţie, se întoarse spre femeia fardată şi după ce-şi drese glasul, rosti politicos:

— Tânărul acesta îşi recunoaşte greşeala şi vă roagă să-l iertaţi.

Femeia se uita uluită când la Randolph, când la fostul ei tovarăş de masă, care pendula jalnic în aer. În local se stârnise rumoare. Toate privirile se aţintiseră asupra neobişnuitului grup. Randolph dădu drumul tânărului, apoi, fără să-i mai acorde vreo importanţă, îi întoarse spatele şi se îndreptă spre masa la care-l aşteptau prietenii săi. Voia tocmai să se aşeze pe scaun când o detunătură de armă îl făcu să se răsucească brusc pe călcâie. Tânărul pe care-l mustrase în chip atât de sever scosese din haină un pistol şi trăsese asupra lui. Glontele nu-şi atinsese ţinta, deoarece un bărbat spătos, ţeapăn, cu părul roşu ca flacăra îl lovise peste mână, făcând să devieze traiectoria proiectilului. Îi smulse apoi pistolul din mână şi îl vârî în buzunar.

— Copiii n-au voie să umble cu arme de foc. Şi acum şterge-o acasă, până nu mă supăr.

Tânărul îl privi năuc, vru să spună ceva, se răzgândi şi plecă împleticindu-se spre uşă. Ieşi din local fără să se mai uite în urmă.

Randolph Duvallier se apropie de bărbatul cu părul roşu.

— Vă mulţumesc, rosti el protocolar. Îmi pare că vă datorez viaţa.

Bărbatul cu părul roşu râse cu poftă.

— Energumenul era atât de beat, încât şi fără intervenţia mea tot nu v-ar fi nimerit.

— Îmi daţi voie să mă prezint: Randolph Duvallier.

— Încântat. Charles Sunderland.

— Vă cunosc din auzite, zâmbi Randolph.

— Şi eu pe dumneavoastră.

Incidentul părea să-şi fi găsit finalul. Cei doi bărbaţi se despărţiră strângându-şi mâna. Lumea din bar mai comentă câteva minute cazul, apoi tânărul imberb fu dat uitării. Proprietarul barului şopti eroinei scandalului s-o şteargă discret şi să nu-i mai calce piciorul prin local. Nu-i plăceau complicaţiile. Şi incidentul acesta părea menit să le genereze. Tânărul imberb era un vechi şi preţios client. Fiu al unui mare armator, cheltuia în stânga şi în

dreapta banii pe care prea îngăduitorul său părinte îi furniza cu o generozitate rău înţeleasă.

Prevederile patronului se împliniră mai repede decât se aşteptase. A doua zi poliţia îi închise localul pe o săptămână, sub cuvânt că era frecventat de o clientelă deocheată care provoca scandaluri, tulburând ordinea publică şi nesocotind morala.

În seara aceleiaşi zile, Charles primi vizita martorilor lui Lucius Fitzgerald Scott, fratele tânărului imberb, care-l provoca la duel. Disputa pe calea armelor urma să aibă loc în dimineaţa următoare – la orele opt – într-un punct izolat, de pe malul lacului Borgne. Charles fu punctual. Acolo avu surpriza să-l găsească nu numai pe cel care-l provocase la duel, ci pe Randolph Duvallier cu martorii săi. Explicaţia era simplă. Lucius Fitzgerald Scott hotărâse să se bată întâi cu Duvallier şi îndată după acesta cu Charles. În calitatea lui de frate al celui insultat, alesese – potrivit codului duelurilor – arma de luptă pistolul. Charles auzise că Scott era un excelent trăgător la ţintă. Dar nu se sinchisea. Mânuia cu măiestrie atât armele de foc cât şi armele albe. Datorită acestei măiestrii, ieşise cu faţa curată din multe ciocniri. Un bătăuş impenitent trebuie să fie pregătit pentru orice împrejurare.

Deasupra lacului Borgne pluteau pânze sidefii de ceaţă. Pe mal vizibilitatea era totuşi destul de bună. Charles se uita blazat la medicul care-şi pregătea instrumentele chirurgicale, la martorii gravi şi plini de importanţă, la combatanţi care îşi luau în primire armele.

Se lăsase o zăpuşeală prevestitoare de furtună. Charles transpira din belşug. Îşi simţea cămaşa udă pe spinare. Combatanţii se aşezară la spate potrivit ritualului, apoi, la semnalul arbitrului, se îndepărtară unul de altul cu câte zece paşi. Simultan se răsuciră pe călcâie. Pistoalele scuipară jeturi de foc. Unul dintre adversari se clătină, apoi căzu cu faţa la pământ.

Charles suspină mâhnit. Duvallier îl lipsise de plăcerea de a-şi încerca forţele cu Scott.

— Rănit grav? întrebă el pe doctorul care se afera în jurul celui căzut.

— Foarte grav. Nădăjduiesc totuşi să scape.

Charles şi Randolph Duvallier se înapoiară împreună în oraş. Se delectară cu un *breakfast* îmbelşugat la „Antoine” pe Lui Streea, stropindu-l cu şampanie importată din Franţa.

— M-aţi scutit de o încercare a forţelor cu un duelist reputat,

zise Charles. V-aţi achitat deci de datorie.

— Ah, nu, replică Randolph cu mărinimie. Ar trebui mai degrabă să-mi reproşaţi că v-am lipsit de satisfacţia de a doborî un adversar. Un biet adversar, adăugă el cu compasiune.

Din ziua aceea deveniră prieteni.

Lucius Scott scăpă cu viaţă, dar cu preţul unor suferinţe cumplite. Glontele lui Duvallier îi atinsese şira spinării. Rămase paralizat.

Duelul făcu mare vâlvă. Încercarea tânărului Scott de a-l împuşca pe la spate pe Randolph, fatalitatea care-l lovise pe fratele său mai mare, durerea bătrânului armator stârniră puhoi de comentarii.

Randolph Duvallier sugeră lui Charles să intre în viaţa politică. Dacă la început privise cu neîncredere şi perplexitate o asemenea posibilitate, timpul contribui să-i risipească treptat îndoielile. Îndeplinea condiţiile cerute de lege pentru a candida în alegeri, fie pentru Camera Reprezentanţilor, fie pentru Senat. Imensele sale resurse băneşti i-ar fi îngăduit să-şi asigure un substanţial avantaj faţă de alţi candidaţi mai puţin avuţi. Randolph îi făgăduise tot sprijinul său.

Charles ajunse treptat la concluzia că o acţiune pe plan politic l-ar ridica în ochii fraţilor săi, care-l plasaseră întotdeauna într-o poziţie de inferioritate. Henry nu se sfiise să-l caracterizeze odată – la supărare – debil mintal. Evident, aprecierea aceasta – difuzată în public de unii interesaţi – era de natură să-i ştirbească reputaţia. Charles nu se socotea o capacitate pe tărâm intelectual, dar nici nu admitea să i se atribuie o debilitate mintală nejustificată. Nu îşi dădea aere şi nici nu făcea gafe, domeniu în care Henry excela.

În ziua în care îşi vesti în public intenţia de a obţine un loc în Senat, politicienii din New Orleans încercară un simţământ de alarmă. Ştiau că Charles nu va fi decât un om de paie al lui Randolph, care încerca pe această cale să monopolizeze cele două locuri în Senat la care statul Louisiana avea dreptul potrivit constituţiei. Spre a-şi face ciracul popular, Randolph îl introduse în câteva cluburi frecventate de plantatorii cu vază din Sud. Reuşi să obţină până şi îngăduinţa tatălui său de a-l invita pe Charles la o serată oferită la conacul „Mississippi Queen” centrul clanului Duvallier.

Există în lume imponderabile, aparent lipsite de semnificaţie,

care prin urmările lor schimbă hotărâtor cursul existenţei unui om. Intrarea lui Randolph Duvallier în viaţa lui Charles Sunderland avea să năruiască toate planurile înjghebate de Venus aurie. Charles se înfăţişase la „Mississippi Queen” fără gând de însurătoare. Cele cinci fete de măritat îl intimidau cu aerul lor virginal şi cu manierele lor rafinate, atât de deosebite de felul vulgar de a se purta al femeilor uşoare frecventate de el.

În marele salon de la „Mississippi Queen” Charles întră ca un taur în arenă. Strânse voiniceşte mâinile care se întindeau cu onctuoasă eleganţă, plin de voie bună împrăştie glume care părură excesiv de tari, bătu jovial pe umăr pe câţiva gentlemeni care acceptară fără entuziasm acest gest de un „familiarism deplasat”, sărută mâna femeilor tinere şi frumoase – după moda franţuzească – dând însă acestui omagiu culoarea unei galanterii oarecum obscene, nu se sfii să facă unele complimente destul de ambigue, felicită pe un bătrân pentru gustul de care dăduse dovadă alegându-şi o tovarăşă de viaţă excesiv de tânără şi de atrăgătoare, ameninţă în glumă cu degetul pe un soţ, de faţă cu soţia acestuia, fiindcă îl văzuse nu demult la un tripou în compania unei tinere femei cu reputaţie bine stabilită în lumea galantă din New Orleans, tachină pe o doamnă măritată fiindcă purta la corsaj un buchet de flori cu culorile cravatei prietenului familiei, lăudă cu glas tare nepăsarea princiară cu care un prodig juca la cursele de cai sume exorbitante, deşi zgârcitul său părinte se afla în imediata apropiere şi putea auzi totul, lăudă butonii de diamante ai unui încântător tânăr, despre care se zvonea că ar fi întreţinutul unei vârstnice dar foarte bogate doamne amatoare de efebi, ridică în slăvi curajul unui laş, se extazie în faţa unei femei urâte, spre uluiala comică a acesteia, manifestă o insolentă nepăsare când fu prezentat unei doamne de o imperială frumuseţe, scandaliză pe cei mai mulţi, amuză pe cei mai puţini, spre hazul lui Randolph şi iritarea bătrânului şi conformistului său părinte, care hotărî să nu mai repete această penibilă experienţa şi să nu-l mai invite cu altă ocazie pe Charles la „Mississippi Queen”. Dar hotărârea lui avea să rămână literă moartă, deoarece acest nedorit oaspete îşi găsise doi aliaţi puternici: Randolph şi mai ales Marcia, cea de-a treia din cele cinci surori Duvallier.

Din primul moment, Marcia îl găsise încântător, spre deosebire de surorile ei care strâmbaseră din nas.

— Un necioplit.

— Necioplit? Nu. Sincer, da.

— Cade din gafă în gafă. Aceasta, o socoteşti tu sinceritate?

— Adevărurile lui usturǎ. Urăşte ipocrizia.

— Nu identifica ipocrizia cu acele convenienţe indispensabile unui trai în societate. Oamenii nu-şi acoperă goliciunea din ipocrizie. Crezi că am da dovadă de sinceritate dacă am umbla împodobiţi cu o singură frunză de viţă în loc de veşmânt?

— Poate că se va ajunge într-o zi şi la aceasta. Cine ştie…

— Da. Să ne întoarcem la primitivism, la caverne, la bâtă… Acest Charles Sunderland este o brută.

— O brută încântătoare.

— Te-a fermecat cu manierele lui de grăjdar…

— Le prefer dulcegăriilor prietenilor noştri. Este un bărbat în toată puterea cuvântului. Virilitatea lui te cucereşte.

— Vai, Marcia, ce cuvinte foloseşti! Te-a contaminat vulgaritatea lui…

— Voi sunteţi nişte ipocrite.

În pofida opoziţiei marii majorităţi a clanului Duvallier, Charles fu poftit a doua oară şi a treia oară la „Mississippi Queen”. În curând deveni – oficios – unul din prietenii familiei. Poziţia lui era oarecum ciudată. Bătrânul Duvallier împreună cu cei care-i ţineau isonul îl tolerau fiindcă nu voiau să-şi piardă liniştea. Randolph şi Marcia aveau caractere tari, care ştiau să se impună.

Virtuosul John Delano Duvallier făcuse o ultimă tentativă împotriva lui Charles.

— Îi lipseşte simţul moral. Trăieşte în văzul lumii cu o negresă.

— Nu ştii nimic, zise Marcia. Are un harem întreg.

— Marcia! rosti cu ton de mustrare John Delano.

— Parcă tu nu ai avut de-a face cu negresele.

— Eu? Niciodată! exclamă ofensat.

— Eşti prea virtuos pentru gustul meu, ripostă Marcia. Nu te-aş lua de soţ pentru nimic în lume. Traiul alături de tine trebuie să fie de o monotonie fără seamăn.

— Gwendolyn nu este de aceeaşi părere, rosti el înţepat.

— Gwendolyn este lipsită de imaginaţie. Nu mă mir că s-a măritat cu tine.

— Căsnicia noastră este un model…

— …de mediocritate burgheză. Ştiu. Şi nu vă invidiez.

John Delano părăsi demn câmpul de bătălie. Îşi dăduse seama că nu mai era nimic de făcut. O lăsă pe Marcia să-şi urmeze

destinul. Ceilalţi fraţi se abţinură să-şi spună cuvântul. Aveau alte ocupaţii, mai interesante.

Charles, care nu era deprins a fi luat cu asalt de o femeie, rămase descumpănit în faţa ofensivei Marciei. Spiritul ei muşcător, degajarea, absenţa prejudecăţilor, originalitatea, inteligenţa, comportarea ei băieţoasă îl uimiră, apoi treptat îl captivară. Marcia i se potrivea ca o mănuşă. Îi acceptă fără rezerve prietenia. Charles încerca pentru întâia oară acest simţământ faţă de o femeie. Până atunci nu văzuse în orice fiică a Evei decât o pradă, un instrument menit să-i satisfacă plăcerile. În Marcia găsea însă un camarad, aproape egal, concepţie foarte neobişnuită sudiştilor, care considerau femeia o făptură plăpândă, vaporoasă, sortită prin definiţie a fi dominată, protejată.

— Dacă ai fi bărbat, Marcia, te-aş angaja de îndată printre consilierii mei, îi mărturisi o dată Charles.

— Iată cel mai frumos omagiu pe care ai fi putut să mi-l faci. De ce nu mă angajezi?

— Eh, uzanţele, delicateţea constituţiei tale fizice…

— Uzanţele? Dumneata, Charles, vorbeşti de uzanţe? Mă dezamăgeşti. Cât priveşte delicateţea constituţiei fizice… dă-mi voie să râd. Sunt mai robustă decât un bărbat. Umblu călare ore întregi fără să simt umbră de oboseală. Eu verific cheltuielile gospodăriei. Şi crede-mă, se ridică la cifre impresionante. Sunt singura capabilă să mă descurc. Dacă aş fi bărbat, aş conduce o bancă, sau o mare industrie… Haide, angajează-mă…

— Marcia, trebuie să mă mai gândesc.

— Procesele de gândire sunt indispensabile, dar când se prelungesc dincolo de limitele necesare şi ajung să consume un timp preţios, care ar trebui în mod firesc rezervat acţiunii, nu mai sunt recomandabile…

Oricât de greu lucra mintea lui Charles, îl lumină îndeajuns asupra intenţiilor Marciei. De altfel şi aluziile ei erau străvezii. Dorea să-i devină soţie. Aceasta ar fi fost singura soluţie acceptabilă. Charles nu era însă pregătit să o pună în practică. Cocheta însă cu ea, făcând speculaţii asupra eventualelor urmări. Evident, Marcia era o fiinţă superioară. Inteligenţa ei prodigioasă aproape că îl speria. Marcia ar fi suplinit toate deficienţele lui intelectuale, deficienţe de care Charles era conştient. Ce-ar fi să se însoare? Marcia ar accepta să se ocupe de copiii lui? Charles n-ar fi conceput să aducă în casă o mamă vitregă, în adevărata

accepţiune a cuvântului. Reed, Frank şi Jackie se bucuraseră întotdeauna de o libertate totală. Marcia era voluntară, tenace, autoritară. Poate era unul dintre cele mai puternice argumente în sprijinul păstrării unei burlăcii de care până atunci nu avusese motive a se plânge. Dar aceste considerente nu-l împiedicau a-şi continua vizitele la „Mississippi Queen”. Clanul Duvallier, informat de Marcia asupra intenţiilor ei, se înclinase. Bătrânul Georges Dieudonné făcuse unele obiecţii, dar contraargumentele fiicei sale îl dezarmaseră. Charles – în ciuda unor defecte superficiale – reprezenta o partidă bună. Tânăr, fabulos de bogat, de o familie mai mult decât bună, uşor de modelat în pofida aparentei sale brutalităţi, îndeplinea toate condiţiile pretinse de şeful clanului Duvallier eventualilor săi gineri.

Venus aurie află prin intermediul slugilor de vizitele tot mai dese ale lui Charles în casa Duvallier. Prietenia lui Randolph şi simpatia pe care i-o arăta Marcia nu mai constituiau o taină. Venus aurie întrezări cu strângere de inimă posibilitatea unei îndepărtări care i-ar fi năruit toate planurile. Prima măsură a Marciei, dacă ar fi devenit soţia lui Charles, ar fi fost să-i lichideze haremul. În privinţa aceasta Venus aurie nu-şi făcea iluzii. Chiar dacă, prin imposibil, Marcia ar fi închis ochii asupra legăturilor extraconjugale ale soţului – fapt extrem de curent în Sud – Venus aurie ar fi încetat definitiv să mai joace rolul unei favorite. Ar fi rămas în cel mai fericit caz o sclavă cu un statut oarecum aparte, care să se bucure de un tratament mai bun datorită vizitelor nocturne repetate – şi aparent ascunse – ale stăpânului. Cu preţul unei tehnici amoroase mereu înnoite – Charles era extrem de pretenţios în acest domeniu – ar fi putut eventual să-l reţină în preajmă câţiva ani. Apoi altă negresă – mai tânără şi mai ispititoare – i-ar lua locul. Concluzia care se desprindea din toată această afacere era limpede. Charles nu trebuia să ajungă soţul Marciei. Şi pentru această căsătorie, Venus aurie era dispusă să folosească orice mijloace. Trecu deci la acţiune. Rafinamentele ei amoroase atinseră în curând culmi nebănuite. Charles încerca în braţele frumoasei negrese voluptăţi de o intensitate fără pereche. După o noapte petrecută în compania lui Venus aurie, Charles se culca istovit, stors, dărâmat, dar perfect satisfăcut. Din nefericire, vizitele lui la Marcia continuau. Charles înţelesese să facă separaţie între voluptate şi raţiune. Venus aurie dăruia dragostea, Marcia îi stimula spiritul, îi ascuţea inteligenţa, îl făcea să

privească viaţa, lumea, politica, afacerile într-o lumină cu totul nouă. Lucruri care altădată îi păruseră nebuloase căpătau acum relief, contururi. Charles nu-şi dădea seama că Marcia îi inspira propriile ei gânduri, făcându-l să creadă că erau ale lui.

Într-o noapte, după o orgie de îmbrăţişări savant dozate, o noapte care avea să rămână însemnată cu negru în mintea lui Venus, Charles o vesti că avea de gând să se însoare. Îi vorbi, cu menajamente – ceva cu totul nou în felul lui de a fi. Până atunci se comportase ca un autocrat anunţându-şi hotărârile, fără a catadicsi să le justifice sau cel puţin să le amortizeze. Venus aurie primi ştirea cu un calm care-l încântă. Se aşteptase la complicaţii. Obiecţiunile, vaietele, protestele amantei sale l-ar fi jenat în măsura în care ar fi trebuit să le reteze, îndepărtând-o din preajmă. Dar aceasta soluţie eroică ai fi avut un serios inconvenient. Pierderea îmbrăţişărilor negresei. Şi Charles nu era capabil să renunţe la ele. Evident, ar fi avut posibilitatea să o supună cu forţa. Dar o îmbrăţişare obţinută pe această cale şi-ar fi pierdut tot farmecul. Pasivă, inertă, Venus aurie ar fi devenit un simplu obiect.

Complezenţa ei îl încântă, dar îl şi puse pe gânduri. Îl jena oarecum seninătatea cu care Venus aurie acceptase să-l împartă cu altă femeie. Vanitatea lui de bărbat suferea. Pe de altă parte, acceptarea ei nu ascundea vreun gând viclean? Charles îşi promise să fie atent. Era cunoscut cazul unui plantator care într-o situaţie asemănătoare se alesese cu o castrare, executată radical de amanta părăsită după o noapte de dragoste împletită cu foarte îmbelşugate libaţiuni pe altarul lui Bacchus. Lui Charles i se încrâncena pielea la gândul că ar putea să păţească la fel. Plantatorul în chestiune îşi ucisese mai târziu amanta. Dar această soluţie nu îi redase virilitatea pierdută.

Fâşii de ceaţă pluteau deasupra mlaştinilor, agăţându-se de franjurile de muşchi spaniol atârnate de ramurile copacilor asemenea zdrenţelor unor linţolii. Luna îşi strecura degetele de argint prin frunzişul bogat, mângâind fâşiile de ceaţă care pluteau deasupra solului, împrumutându-le o fosforescenţă fantomatică, de vis rău. Orăcăitul broaştelor şi ţârâitul greierilor se împleteau într-o melopee care accentua imobilitatea mută a pădurii. Uneori apa mlaştinilor clipocea. Se spărgeau buburoşi de aer care se ridicau din mâl la suprafaţă, ori broaştele care săreau de pe mal făceau să

plescăie undele călduţe?

O umbră ţâşni de după un desiş de magnolii şi se avântă cu zvâcniri suple de căprioară pe trunchiul răsturnat ai unui copac trăsnit, pod aruncat de furtună deasupra mlaştinii. Umbra zbură parcă peste apele stătute şi coborî pe malul celălalt. Se strecură pe sub perdelele groase de muşchi spaniol aninate capricios de grinzile beznei, se opri, încremeni câteva clipe ca o statuie de lut, trăgând cu urechea la zgomote, încercând să desluşească prin reţeaua gălăgiei broaştelor şi a greierilor foşnet suspect de frunziş aşternut pe pământ ori pârâit de ramuri frânte, căzute din copaci şi afundate pe jumătate în noroi. Cu unduiri feline, umbra se desprinse din tăcuta-i imobilitate şi porni mai departe, prin hăţişurile încâlcite, pe drumuri numai de ea ştiute.

După un sfert de oră de fugă prin labirintul vegetal, se opri în dreptul unei colibe cu pereţi de crengi împletite şi lipite cu pământ. Stuful îi ţinea loc de acoperiş. Umbra se opri în dreptul uşii din scânduri negeluite, pândi iarăşi întunericul, apoi o deschise.

Lumina slabă, pâlpâitoare a opaiţelor dinăuntru căzu pe chipul lui Venus aurie. Quaterona intră fără zgomot, apoi trase uşa după ea.

O întâmpinară câteva zeci de perechi de ochi, care se îndreptară ca la poruncă spre ea. Ochi măriţi de teamă şi de evlavie, ochi bulbucaţi, ochi strălucitori sau ochi stinşi, ochi cu albul izbitor de pronunţat, datorită poate contrastului cu obrajii de cărbune; obraji rotunzi şi netezi de copilandri, obraji scofâlciţi de bătrâne, obraji plini şi tari de femei tinere, obraji de voinici tăbăciţi de soare şi de vânturi, obraji de moşnegi săpaţi de dalta necruţătoare a timpului, obraji graşi, umflaţi ca cimpoaiele, sau obraji fleşcăiţi, atârnând ca nişte saci uzaţi şi deşertaţi de conţinut.

Toţi oamenii aceştia, credincioşi ai cultului Voodo, se întruneau în taină, departe de ochii albilor care pedepseau cu străşnicie pe adepţii practicilor religioase păgâne.

Femeile, tinere sau bătrâne, purtau aceleaşi rochii ieftine de stambă înflorată, aceleaşi turbane viu colorate şi atât de bine scrobite, încât stăteau ţepene ca nişte turnuri de carton. Bărbaţii, de toate vârstele, se mulţumeau cu câte o cămaşă albă, mai mult sau mai puţin curată, vârâtă în pantaloni de cânepă. Picături mari şi grele de sudoare li se scurgeau tuturor pe frunte, pe obraji, pe

gât, căci în colibă aerul era fierbinte ca într-o etuvă.

Femeile stăteau chircite pe pământ, în semicerc, cu faţa spre o masă rudimentar lucrată din lemne găsite prin pădure şi care ţinea loc de altar. Bărbaţii se orânduiseră, în picioare, de o parte şi de alta a mesei pe care trona un şarpe încolăcit, fasonat din lut, o cruce creştină, împodobită cu flori albe de magnolia, doi idoli sculptaţi în lemn, cu capete alungite, burţi rotunde, membre scurte, diforme şi disproporţionate, un enorm falus cioplit în lemn, cu toate atributele unei virilităţi monstruoase, un vas cu vin, altul cu apă şi un al treilea cu untdelemn, o farfurie cu fructe – agave, avocado, banane – două pâini, o tavă cu prăjituri, o sticlă de rom şi alta de Amontillado. Ofrande umile, destinate îndestulării şi îmbunării zeilor.

În faţa altarului stătea nemişcată, cu ochii îndreptaţi spre cer, *mamaloi* Célestine, o negresă bătrână şi lăbărţată, cu părul alb curgând în şuviţe creţe de sub turbanul violet, strâns bine pe cap.

Venus aurie se prosternă la picioarele altarului, lipindu-şi fruntea de pământ. Pieptul îi tresălta în ritmul des al respiraţiei. Lumina opaiţelor împrumuta ape strălucitoare sarongului ei de muselină verde, cu vine aurii.

Mamaloi Célestine nu-i aruncă nicio privire. Ochii ei căutau numai spre cer. Nemişcarea bătrânei se mai prelungi câteva minute. Apoi corpul ei lăbărţat începu să se legene lent, ca limba unui metronom. Cu glas modulat, prinse să rostească o incantaţie bizară, în acea franceză stâlcită de negrii din Haiti şi din Louisiana:

„Côté solei' levé?
Li levé nans l'est.

Côté solei' couché?
Li couché lans Guinea."

Mamaloi Célestine, venerata preoteasă a cultului Voodo, ridica osanale zeului soare, dăruitor de lumină, de viaţă şi de belşug.

Femeile aşezate în semicerc şi bărbaţii îşi clătinau trupurile transpirate în acelaşi ritm, invocând pe marele zeu şarpe:

„Damballa Ouedo,
Ou couleuvre moins!"

Un negru vârstnic, uscat ca o stafidă, cu albeaţă la ochiul stâng,

rostea recules după fiecare strofă o litanie, implorând iertarea păcatelor pentru el şi pentru toţi cei de faţă:

„Dieu mander au pardon!”

Mamaloi Célestine ridică mâinile şi, cu glas cântat, imploră pe zeul Badagris să binecuvânteze obştea, oferindu-i în schimb cele de trebuinţă spre a-i potoli foamea şi setea.

„Ogoun Badagris, vini caille nous;
Li gran’ faut, li ganin soif.
Grand me’ci, Ogoun Badagris!
Manger, broch!”

Mâncărurile de pe altar urmau să fie dăruite la sfârşitul slujbei religioase idiotului obştii, cel care, prin curăţenia minţii lui, păstra legătura cu divinitatea.

Umilă, Venus aurie se întinsese pe pământ în mijlocul semicercului de femei. Deşi pielea ei era mult mai albă decât a celorlalţi negri din colibă, între ei se simţea proteguită, ca şi când s-ar fi aflat în sânul unei mari şi calde familii. Idolii o înspăimântau cu măreţia, cruzimea şi nepotolita lor sete de sânge. Ruga pe care *mamaloi* Célestine o înălţa puterilor răului şi ale binelui, murmurul glasurilor care-i întovărăşeau ritmic vorbele înfiorate, legănarea neîntreruptă a corpurilor scăldate în sudoare îi creau o stare de exaltare vecină cu voluptatea.

„Maitresse Elizée, vini’ guider nous.
Si ou mander poule, me bai ou.
Si ou mander cabrit, me bai ou.
Si ou mander bef, me bai ou.
Si ou mander cabrit sans cor’
Côté me pren’ prbai ou!”

Mamaloi Célestine ruga fierbinte pe zeiţa Elizée să se arate milostivă şi înţelegătoare faţă de umilii dreptcredincioşi şi să pună cuvânt bun pe lângă zeii cei atotputernici, spre a le primi jertfa.

„Maitresse Elizée, vini’ guider nous.
Maitresse Elizée!... Maitresse Elizée!
Maitresse Elizée!!!...”

Mamaloi Célestine şi turma de credincioşi se izbeau cu pumnii în piept, suspinau, scoteau vaiete jalnice, încercând să potolească

mânia zeilor. Venus aurie hohotea isteric, lovindu-şi fruntea de pământ.

De după o perdea de rafie, ascunsă în parte de altar, ieşi un bătrân gol până la brâu, musculos încă, şi care ţinea de coarne un ţap. *Papaloi* Louis, marele preot, care împărţea sacerdoţiul cu *mamaloi* Célestine, avea priviri de iluminat. Corpul i se cutremura convulsiv, ca şi când l-ar fi străbătut în şocuri un curent electric. Glasul lui răsună deodată, cavernos, extatic:

„Damballa Queddo q'icit
Mander ga la! Qué!
Badagris Queddo odan q'icit
Mander ga la! Qué! Qué! Qué!"

Papaloi Louis împărtăşea credincioşilor marea veste. Zeii se înduraseră a primi o jertfă. *Papaloi, mamaloi* şi toţi cei de faţă aduseră mulţumiri idolilor milostivi. Cu braţele ridicate spre cer, îşi legănau necontenit trupurile. Glasurile scandau o melopee cu accente sfâşietoare. Tălpile prinseră să lovească pământul, la început încet, apoi din ce în ce mai rapid; dansul religios îşi accelera tempoul, atingând treptat proporţiile unei frenezii colective. Instinctele latente, primare, refulate atâta vreme, se dezlănţuiau exacerbându-se într-o explozie de nebunie. Venus aurie se ridicase în picioare şi se dezlănţuise într-un dans cu contorsionări bizare ce evocau răsucirile unui şarpe. Umbrele oamenilor se proiectau fantastic pe pereţi, pe pământul bătătorit, pe altarul cu idoli.

Patru bărbaţi tineri şi viguroşi ca nişte gladiatori se desprinseră dintre dreptcredincioşi, înşfăcară ţapul şi îl răsturnară în ţărână. Animalul se zbătea scoţând behăituri jalnice. *Papaloi* Louis îşi smulse de la brâu un cuţit de vânătoare şi cu o lovitură scurtă i-l înfipse în grumaz, secţionându-i carotida. Sângele ţâşni într-un snop rubiniu stropindu-i pe oficianţi. Animalul se smucea, cuprins de spasmele morţii; sângele i se scurgea în pulsări violente, îmbibând ţărâna.

Deodată, un zăplan cu grumaz de taur înşfăcă de pe altar sticla de Amontillado şi o trânti la pământ, făcând-o ţăndări. Sângele şi vinul se amestecară, răspândind un miros greţos care se suprapuse peste duhoarea de sudoare, de corpuri omeneşti încinse. Cu un răcnet gutural, zăplanul se aruncă peste cioburi, zvârcolindu-se ca apucat de iele. Ţăndările îi sfâşiară carnea de pe

piept şi de pe pântece. Din pielea neagră, sfârtecată, sângele porni să curgă gârlă, înfrăţindu-se cu sângele ţapului.

Gestul acesta ridică tensiunea umană până la ultimele limite ale freneziei. Oamenii se contorsionau, zvâcnind în ritmul unui cântec diabolic, urlat de zeci de glasuri.

La porunca lui *papaloi* Louis, cei patru oficianţi aşezară stârvul înţepenit la picioarele altarului.

Venus aurie îşi întrerupse dansul şi scoase din sân o eşarfă de voal de un trandafiriu tandru. Eşarfa Marciei, pe care şi-o procurase prin intermediul unei negrese din serviciul familiei Duvallier. *Mamaloi* Célestine luă voalul şi îl înfăşură în jurul grumazului năclăit de sânge al animalului sacrificat. Doi tineri luară hoitul şi, în vreme ce *papaloi* Louis ridica braţele spre cer invocând ajutorul lui Badagris, părăsiră coliba.

Ţapul sacrificat va fi aruncat undeva, pe malul unei mlaştini, în inima pădurii. Acolo va putrezi zile şi nopţi de-a rândul, în vreme ce puterile magice dezlănţuite de vrăjile lui *mamaloi* Célestine vor surpa sănătatea Marciei Duvallier. Venus aurie îşi făcea dreptate. Fiinţa care îndrăznise să i-l răpească pe Charles va fi împinsă de puterile neînduratului Voodo peste buza mormântului. Pământul îi va fi aşternut… Pământul şi numai pământul îi va săruta buzele…

În sfera sa de activitate, Hammond, majordomul Casei Sunderland din New Orleans, se socotea un aristocrat, deopotrivă cu stăpânul său. Era negru. Cobora însă din străbuni negri, aduşi de două sute de ani în America. Aceasta îi conferea un rang aparte în lumea sclavilor din Sud. Hammond, de pildă, se uita cu dispreţ şi milă la un negru „Gullah”, adus prin contrabandă de pe coastele Africii Ecuatoriale. Între ei se deschidea o prăpastie. Servitorimea neagră avea o poziţie privilegiată faţă de marea masă a sclavilor negri. Îmbrăcaţi decent, adeseori luxos, trataţi cu îngăduinţă, făceau oarecum parte din „familia” stăpânilor. Din rândurile lor erau aleşi îngrijitorii de copii, acei devotaţi *uncles* şi *mammies*, personaje preţuite şi respectate, cărora li se acorda autoritatea necesară spre a-şi îndeplini eficient misiunea de educatori. În general, sclavii „domestici” se asimilaseră repede civilizaţiei americane. Trăind în permanent contact cu stăpânii, îşi însuşeau manierele, distincţia, eleganţa lor. În cadrul personalului de serviciu, întâlneai mulatre cu pielea aproape albă, impecabil educate şi cu o înfăţişare atât de plăcută, de seducătoare, încât

trezeau pasiuni printre albi. Din rândurile lor se ridicau acele curtezane atât de preţuite de plantatorii tineri şi vârstnici din Louisiana, Carolina de, Sud sau Virginia. Aceasta însă nu împiedica să fie vândute la târgul de sclavi, asemenea celor mai umili negri folosiţi la muncile câmpului. Variau numai preţurile, care atingeau, pentru ele, cifre astronomice.

Muncitorii agricoli erau supuşi unui tratament mai aspru care varia însă de la plantaţie la plantaţie. În apropiere de Natchez se aflau domeniile unei foarte pioase doamne, care-şi punea negrii să muncească la câmp de la trei de dimineaţă până la nouă seara, cu o întrerupere de un sfert de oră la prânz. Sâmbăta seara şi duminica, organiza pentru ei interminabile slujbe religioase, alternate cu exhibiţii de biciuire a sclavilor „recalcitranţi" . Biciuirea era cea mai comună metodă de pedepsire. Legea interzicea cruzimile. Aceasta nu-i împiedica pe unii plantatori sau intendenţi cu porniri sadice să-şi chinuiască cumplit sclavii, cu atât mai mult cu cât mărturia unui negru nu putea fi folosită împotriva unui alb. În general, pedepsele corporale nu depăşeau o anumită măsură, fiindcă negrul reprezenta un capital care nu trebuia irosit. Acest motiv determina mai ales pe micii proprietari să se comporte relativ omeneşte faţă de puţinii lor sclavi. Mâncau la aceeaşi masă, munceau cot la cot, iar noaptea dormeau într-o promiscuitate totală. Unii plantatori – cu idei umanitare – îşi menajau şi îşi iubeau sclavii. Se spunea că negrii din Statele Unite erau mai bine trataţi decât cei din America de Sud sau din Antile.

Suferinţele sclavilor negri, poziţia lor incompatibilă cu imperativele lumii civilizate a secolului al XIX-lea, determinaseră o importantă fracţiune a populaţiei Statelor Unite să adopte o atitudine ostilă continuării sclavagismului. Argentina desfiinţase sclavia încă din 1813. Aboliţioniştii duceau o luptă susţinută pentru ca exemplul Argentinei să fie urmat şi de alte ţări din cele două Americi. La 2 Martie 1807, preşedintele Thomas Jefferson promulgase o lege care punea capăt traficului de sclavi. În cursul aceleiaşi luni Anglia luase o măsură similară.

Comerţul de sclavi avea să continue însă prin contrabandă, atingând proporţii nebănuite.

Hammond nu cunoştea aceste amănunte; de altfel nici nu l-ar fi interesat. Existenţa lui se desfăşura calmă, în atmosfera saturată de lux a Casei Sunderland. Avea o poziţie de invidiat. În mod practic, Charles îi lăsase pe mână administrarea întregii

gospodării. O dată pe trimestru, socotelile erau verificate de un contabil al Băncii Sunderland din New Orleans. Hammond era cinstea personificată. Nu fusese găsit niciodată în neregulă. Hammond conducea cu severitate şi înţelepciune personalul de serviciu. Nu săvârşea abuzuri de putere ca alţi majordomi şi intendenţi. Avea o atitudine demnă, distantă, care excludea orice familiarism, atât faţă de subalterni cât şi de stăpâni. Vorbea impecabil engleza, franceza, spaniola şi portugheza. Nu se ştia cum de ajunsese la acest tur de forţă. Cert este că îi servise mult în carieră. Charles era încântat să aibă un majordom poliglot, cu înfăţişare de diplomat. Într-adevăr, Hammond se remarca printr-o prestanţă princiară. Se zvonea că în vinele sale curgea sânge regal. Un străbun al său ar fi fost rege în Gabon, pe coastele golfului Guineea din Africa de Vest.

Hammond era un înţelept. Nu se însurase şi nici nu avea copii. Ştia că familiile negrilor sunt oricând expuse fărâmiţării. Legile nu interziceau negustorilor de sclavi să despartă pe soţ de soţie, pe părinţi de copii. Loturile de sclavi puşi în vânzare erau selecţionate după alte criterii. Negrii viguroşi şi tineri erau trimişi la muncile agricole. Cei rasaţi şi cu înfăţişare plăcută erau îndrumaţi spre serviciile domestice. Fetele frumoase aveau o destinaţie specială, cunoscută de toată lumea, dar trecută în general sub tăcere.

În Casa Sunderland, Hammond era un personaj preţuit de stăpâni. Charles îl plăcea pentru eficienţa şi distincţia lui de servitor de casă mare. Copiii lui Charles îl iubeau fiindcă Hammond le făcea toate gusturile şi se preta la jocurile lor puerile. Adeseori era văzut plimbându-se de-a buşilea prin odăi, cu copii călări pe spinarea lui. Nu o făcea din servilism, ci din dragoste pentru ei. Prietenii lui Charles îl apreciau pentru priceperea cu care prepara cele mai savante şi savuroase mixturi alcoolice, cât şi pentru măiestria cu care dirija cele mai solemne dineuri. Un plantator se oferise să-l cumpere. Propusese lui Charles un preţ astronomic. Demersul se încheiase cu un eşec. Charles nu concepea să se lipsească de serviciile lui Hammond.

Majordomul acesta cu calităţi atât de multiple făcea onorific parte din familie. Charles stătea adeseori de vorbă cu el, cerându-i părerea asupra unora din nenumăraţii oaspeţi care-i călcau pragul casei. Hammond ştia să depisteze imediat pe adevăraţii gentlemeni de aventurierii care reuşeau să se strecoare printre

invitaţi datorită unor foarte abile tertipuri. Mai ştia să citească în sufletul stăpânului ca într-o carte deschisă. Când se întorcea bine dispus de la câte o petrecere, Charles îi vorbea despre lumea pe care o întâlnise, despre succesele feminine ori despre victoriile sale la masa verde. Hammond îl asculta cu deferenţă şi fără comentarii, în vreme ce-i prepara băuturi care să-i mai risipească ceţurile alcoolului. Aflase în ultima vreme că stăpânul său era pe punctul de a renunţa la celibat. Vestea îl surprinsese. Se bucurase când aflase că viitoarea doamnă Charles Sunderland făcea parte din familia Duvallier. Pe Hammond l-ar fi indispus grozav mezalierea stăpânului său cu cine ştie ce fiinţă obscură, care şi-ar fi adus drept zestre numai tinereţea şi drăgălăşenia. De la o vreme, din rândurile albilor săraci pe care Hammond îi dispreţuia – asemenea oricărui servitor negru care se respectă – se ridicau fete pricepute să tulbure minţile gentlemenilor şi prin manevre abile să se vadă aduse în faţa altarului, spre a li se pune sacramentala întrebare: „Doreşti să-l iei de soţ pe acest bărbat?” Hammond ar fi dezertat mai degrabă decât să accepte o asemenea situaţie.

Simpatia lui pentru Marcia Duvallier îl făcuse să încerce o mare supărare când aceasta se rănise grav în urmă unei căderi de pe cal. Accidentul acesta îl afectase mult şi pe Charles. Marcia reuşise să-i trezească unele simţăminte – poate şi o doză de afecţiune – de care acesta nu s-ar fi crezut niciodată capabil. Când i se obiectase că Charles este părintele unor bastarzi, Marcia replicase blând că sosise timpul ca aceşti copii să-şi găsească o mamă. Lui Reed, lui Frank şi lui Jackie li se oferiseră prilejul să o cunoască. Se arătaseră încântaţi de viitoarea lor mamă vitregă. Perspectivele păreau foarte trandafirii, când intervenise acel accident nenorocit care risca să dea totul peste cap.

Într-o noapte, târziu, pe când Hammond retras în camera sa fuma o pipă, înainte de culcare, auzi o bătaie în uşă. Supărat că i se tulbură tabietul, scăpă un morocănos:

— Intră!

În prag apăru Lilith, o foarte tânără şi voluptuoasă negresă din haremul lui Charles. Hammond se încruntă. Nu-i plăcea să aibă de a face cu femeile stăpânului. Erau capricioase, intrigante, rele şi se mâncau între ele mai rău decât fiarele din junglă. Steaua lui Lilith strălucise puternic. Pălise însă odată cu intrarea în competiţie a lui Venus aurie. Lilith nu acceptase cu resemnare

detronarea. Se luptase cu disperare, folosindu-se de toate armele. Înfrângerea fusese cu atât mai amară. Hammond cunoştea toate peripeţiile acestui război subteran. Se ţinuse departe de fel, fiindcă din principiu se ferea de complicaţii. Vizita nocturnă a lui Lilith avea desigur un scop, pe care Hammond nu dorea să-l cunoască. Dacă lui Venus aurie i-ar intra în cap că Lilith şi majordomul complotează împotriva ei, l-ar manevra astfel pe stăpân încât acesta şi-ar vărsa urgia asupra lor.

— Ştii ce se întâmplă sub ochii dumitale, Mr. Hammond?

Întrebarea ei ascundea ameninţări care îl neliniştiră. Hammond îşi morfoli nervos pipa.

— Ce se întâmplă? Fură cineva ceva? N-ar fi o noutate.

— Crezi că aş fi venit pentru atâta lucru? Nu mă interesează găinăriile, Mr. Hammond.

— Atunci ce vrei cu mine?

Lilith îl privi cu milă. Ignoranţa lui o uimea.

— Dumneata ar trebui să ştii, Mr. Hammond. Eşti doar şeful personalului negru din această casă.

— Vorbeşte odată desluşit, şi nu mă mai fierbe!

— Miss Marcia Duvallier va muri.

Hammond respiră. Deci despre aceasta era vorba. Ridică din umeri.

— Ştiu. A suferit un accident grav. Se întâmplă ca oamenii să moară după asemenea accidente.

— Ştii însă cine l-a provocat?

— Imprudenţa, nepriceperea...

— Farmecele... *Mamaloi* Célestine şi *papaloi* Louis.

În pofida vârstei, Hammond sări din jeţul său de parcă i-ar fi împins un resort. Se făcuse alb.

— *Mamaloi* Célestine?... *Papaloi* Louis?... Nu se poate. De ce să fi făcut una ca asta?

— Le-a poruncit Venus.

— Nu cred. Iar bagi intrigi, Lilith.

Negresa îi nesocoti mustrarea. Continuă.

— Un ţap a fost sacrificat şi aruncat în mlaştină. Avea la grumaz o eşarfă. Eşarfa Marciei Duvallier. Ştii ce înseamnă asta!

Hammond se înfioră ca şi când s-ar fi aflat într-o peşteră rece şi umedă. Fruntea i se umezise de sudoare. Deşi era un om evoluat, farmecele îl înspăimântau cumplit.

— Şi ce vrei să fac?

— Să-i spui stăpânului.

Hammond îşi scutură capul.

— Nu îndrăznesc. De ce nu-i spui tu?

— Pe mine nu m-ar crede. Ar zice că o fac din ură faţă de Venus.

— Atunci de ce m-ar crede pe mine?

— Ştie că nu minţi. Dacă Miss Duvallier va muri şi se va afla mai târziu că dumneata erai încunoştinţat despre asta, dar nu ai luat nicio măsură, îţi închipui ce va urma. După moartea ei, am să pot vorbi. Nu însă mai devreme. Te-am prevenit. Bună seara.

Lilith ieşi ca o furtună. Rămas singur, Hammond se lăsă să cadă în jeţ. Îşi îngropă capul în palme. Dacă ţapul nu va fi găsit, spre a i se scoate eşarfa de pe grumaz, Marcia Duvallier va muri. Dacă va vorbi stăpânului, îşi va face din Venus aurie un duşman de moarte. Dacă Miss Duvallier va scăpa cu viaţa, se va mărita cu Mr. Charles, iar Venus va fi înlăturată, cu ce profit se va alege Lilith? Presupunea că stăpânul îşi va păstra haremul chiar şi după însurătoare.

Hammond suspină adânc. Complicată mai era şi viaţa. În noaptea aceea cântări îndelung faptele. Trebuia să aleagă între Lilith şi Venus aurie. Din toată afacerea aceasta risca să iasă cu penele pârlite. Şi Hammond nu concepea să-şi piardă situaţia. Trebuia să dea dovadă de multă prudenţă. În zori, hotărârea lui era luată. Va vorbi Stăpânului. Dacă ar păstra tăcerea, şi-ar asuma o mare răspundere.

Aşteptă în anticamera acestuia până aproape de ora prânzului. Charles chefuise în ajun în compania lui Randolph Duvallier şi a câtorva prieteni. Se trezi din somn chinuit de o aprigă durere de cap. Hammond îi pregăti o băutură reconfortantă şi o cafea tare. În timp ce-l servea la pat, îi destăinui totul. Charles îl asculta uluit. Extrem de superstiţios, credea în farmece, în vrăjitorii, în blesteme. Deşi mahmureala îi înceţoşa încă mintea, mânia porni să-i crească năvalnic. Influenţabil, credul, se lăsă uşor convins. Pe Charles îl conduceau instinctele, nu raţiunea.

— Când şi unde s-au făcut farmecele?

— Nu ştiu încă, dar am să aflu, *Sir*.

Charles îl privi încruntat.

— Îţi dau până diseară timp să smulgi negrilor informaţii. Locul unde s-au făcut vrăjitoriile şi locul unde a fost aruncat animalul sacrificat. Dacă nu reuşeşti să afli, înseamnă că tu şi cu Lilith m-aţi minţit. Ştiţi cum pedepsesc minciuna. Dacă îmi faceţi însă dovada,

Venus îşi va primi răsplata.

Charles clocotea, Venus pusese desigur totul la cale, spre a scăpa de Marcia şi a-şi păstra influenţa asupra lui. Dacă plănuise suprimarea Marciei, de ce n-ar folosi aceleaşi maşinaţii şi faţă de el, dacă interesele i-ar dicta într-o zi să o facă? Pe Charles îl încolţi spaima. Venus era primejdioasă.

— Hammond, vei fi ajutat în această anchetă de Mr. Pemberton. El ştie să se descurce cu oamenii.

Pe buzele lui Charles pluti câteva clipe un zâmbet rău, care-i schimonosi faţa. Venus se înşela amar dacă îşi închipuia că îl poate înrobi. Charles Sunderland nu admitea să fie robului nimănui.

Fără zăbavă, Hammond şi Owen Pemberton se puseră pe lucru. Cum era şi firesc, timoratul majordom pierdu din primele momente iniţiativa, devenind un simplu instrument în mâinile omului care trebuia să-l secondeze. Owen Pemberton era un personaj pitoresc. Tipul aventurierului, a omului dornic să răzbată prin orice mijloace – cu preferinţe vădite spre formulele murdare – prevenitor şi obraznic, arogant şi prietenos, violent şi calculat, fantasc şi viclean, lăsa să se creadă că avea un caracter în care se ciocneau cele mai contradictorii trăsături. În realitate se folosea de forţă şi de persuasiune, de şantaj şi de blândeţe, ca de nişte arme variate, potrivite cu oamenii şi împrejurările pe care le avea de înfruntat. Agent acoperit a lui Jules Lafont, plasat de acesta pe lângă persoana lui Charles Sunderland cu misiunea de a-l spiona, reuşise în scurtă vreme să-i câştige încrederea. Lipsa de scrupule, devotamentul aparent cu care executa cele mai bizare şi inavuabile porunci ale acestuia, îl ridicaseră în ierarhia Casei Sunderland din New Orleans la invidiata poziţie de „factotum”, cu însărcinarea suplimentară de a asigura securitatea personală a patronului şi a familiei sale.

Owen Pemberton conduse ancheta cu brutalitate. Lilith îi furnizase nume şi date precise. La început, negrii denunţaţi încercaseră să nege că ar fi participat la slujbele religioase oficiate de *mamaloi* Célestine şi de *papaloi* Louis. Bicele intrară însă în funcţiune. O femeie gravidă, încolţită de dureri, scăpă o mărturisire. Fu de ajuns ca să se prăbuşească întregul eşafodaj construit cu atâta trudă de Venus aurie. Mărturisirile, activate de bătăi cumplite, începuseră să plouă. Torturaţi, oamenii recunoscusem totul. Indicară cabana unde săvârşiseră sacrificiul, locul unde lăsaseră stârvul ţapului, destăinuiră rolul jucat de

Venus aurie, confirmând în totul acuzaţiile lui Lilith.

Hammond urmărea cu încordare peripeţiile anchetei, care se desfăşurase într-o vastă pivniţă a conacului Sunderland, o adevărată hrubă bine izolată, din care nu era posibil să răzbată până afară urletele celor torturaţi. Interogatoriile fuseseră luate fără ca Venus să fi fost prevenită. Situaţia ei părea definitiv compromisă. Hammond judeca însă altfel. Dacă stăpânul va şterge totul cu buretele? N-ar fi fost imposibil. Venus aurie era favorita lui. Îmbrăţişările unei astfel de femei nu pot fi uşor uitate. Hammond hotărî să joace pe două tablouri. Se arătase receptiv la acuzaţiile formulate de Lilith, îşi manifestase îngrijorarea şi luase măsuri pentru înlăturarea cauzelor care ar fi putut duce la suprimarea prin farmece a Marciei Duvallier. Pe de altă parte, înţelegea să nu rupă punţile nici cu Venus aurie. După încheierea anchetei, în vreme ce Pemberton întocmea procesul-verbal care stabilea vinovăţiile, Hammond trimise în taină pe un valet – omul sau de încredere – să o prevină pe Venus de primejdia care o pândea. Îşi asigura astfel recunoştinţa ei şi impunitatea în cazul că Charles ar hotărî să-şi ierte sclava preferată.

Când Pemberton se înfăţişă lui Charles cu rezultatul anchetei, acesta trimise îndată după Venus. Servitorii nu o găsiră în apartamentul ei. Începură să o caute. Scotociră conacul, parcul, apoi se afundară în pădurea din apropiere.

— Cred că a aflat de anchetă şi a alergat să ascundă stârvul, opină Pemberton iritat.

Charles îl asculta posomorât. Era dezorientat. Trebuia să o pedepsească. Dar nu ştia ce măsuri să ia. Nu se îndura să o îndepărteze definitiv. Hammond, care observase ezitările stăpânului, se felicita fiindcă avusese prevederea să o anunţe pe Venus.

— Să o căutăm şi noi, zise Charles. Trebuie să o găsim.

Începuse să se întunece. Către soare-apune, o geană purpurie sublinia zarea. Înarmaţi cu torţe aprinse, oamenii dirijaţi de Pemberton se afundară în pădure. Charles îi însoţea. Când ajunseră la mlaştini, îşi încetiniră mersul. Smârcurile îşi desfăşurau sub zăbranicul întunericului, noroaiele înşelătoare întinzându-le curse. Speriate de oameni, broaştele îşi potoleau gălăgia. Flăcările făcliilor aruncau peste mâluri jocuri purpurii de lumină, care accentuau impresia de părăsire şi dezolare a acestor locuri vitregite. În fruntea coloanei, Pemberton călca precaut pe

urmele ghidului – unul din tinerii care participaseră la faimoasa slujbă Voodo. Charles şi Hammond păşeau cu grijă, ferindu-se de limbile de noroi care se întindeau până la marginea potecii. Perdelele de muşchi spaniol se lăsau tot mai dese, împiedicându-le vederea.

— Mai avem mult de mers? şuieră Pemberton.

— Nu, nu! Suntem aproape, răspunse cu teamă ghidul.

Pe spinare, sub ţesătura aspră a cămăşii de bumbac, simţea arsura urmelor de bici.

Miasme infecte pluteau în aer. Mirosea a putreziciune. Un miros greţos, care întorcea stomacul. Undeva ţipă strident o pasăre de noapte. Din apele smârcurilor se ridicau zgomote ciudate, abia auzite. Pâcla prinsese iarăşi să se lase.

— Să nu ne rătăceşti, stârpitură! se răsti Pemberton la ghid. Dacă ne vâri într-un smârc, îţi zbor creierii cu puşca asta.

— Nici o grijă, Mistah Pembé'ton, încercă negrul să-l liniştească.

Deodată se opri, ciulind urechea.

— Ce stai? îl repezi Pemberton vârându-i în coaste gura armei.

— Cineva e acolo, Mistah Pembé'ton, zise ghidul rotunjind ochii şi arătând cu degetul spre pânza neagră a mlaştinii dinspre stânga.

Se opriră cu toţii, încordându-şi auzul. Câteva lipăituri în apa vâscoasă îi făcură să-şi oprească respiraţia.

— Cine-i acolo? tună Pemberton. Răspunde sau trag!

Auziră un suspin, mai degrabă un scâncet. Charles ridică făclia deasupra capului. Ceilalţi oameni îl imitară, luminând mlaştina pe o întindere mai mare. Întunericul se retrase din calea luminii făcliilor. Nu prea departe zăriră o siluetă. O siluetă omenească, mai puţin întunecată decât mediul ambiant, care căuta să se ascundă la adăpostul beznei. Purta ceva pe braţe.

— Venus! murmură ghidul strangulat de emoţie. Înapoi, Venus! strigă el. Noroiul te înşală. Înapoi!

Silueta îşi continuă drumul. O vedeau acum ceva mai desluşit.

— Venus! porunci Charles cu vocea lui aspră şi adâncă. Înapoi!

Silueta păru să dispară în beznă. Deodată apa clipoci... un ţipăt strident... alte clipoceli dezordonate... iarăşi un ţipăt lung, sfâşietor...

Ghidul luă o ramură lungă, pe jumătate putredă, căzută lângă potecă şi se avântă spre silueta care nu se mai distingea. O

încercare nebunească… Paşii lui lipăiră prin noroi… Un geamăt înăbuşit… Clipe interminabile de aşteptare… După un răstimp care păru să fi durat secole, ghidul se întoarse în zona de lumină a făcliilor. În vârful ramurii pe care o ţinea plecată înainte atârna o cârpă înnegrită de noroi… O eşarfă de mătase, altădată trandafirie, acum o zdreanţă infectă, puturoasă, ca un ţipar pe jumătate putred, atârnat pe un băţ…

Capitolul XII

Sicilia…

Insulă bizară, aruncată ca o minge în vârful cizmei italiene.

Pământ al făgăduinţei, paradis lumesc, grădină a lui Dumnezeu, spre care s-au aţintit cu jind privirile tuturor acelora care au călătorit pe apele albastre, uimitor de limpezi ale Mediteranei.

În Sicilia pe culmea muntelui Eryx, denumit astfel în cinstea regelui Elymilor, ucis în luptă dreaptă de Heracles, exista un templu al Afroditei, „fiica valurilor sărate, protectoarea marinarilor”. Preotesele care slujeau în acest sanctuar aduceau sacrificii zeiţei, prostituându-se dreptcredincioşilor – marinari greci, romani, cartaginezi, spanioli, gali, sirieni – care după lungi perioade de abstinenţă, impuse de peregrinările pe mări, se dezlănţuiau în orgii cu caracter divin. Marinarilor care plecau le luau alţii locul, perindându-se astfel an după an, deceniu după deceniu, secol după secol. Sanctuarul rămânea să înfrunte însă asaltul timpului şi al oamenilor – generaţie după generaţie.

Templul Afroditei de pe muntele Eryx simbolizează însăşi viaţa milenară a Siciliei. Insula aceasta paradiziacă, încântătoare, cu privelişti de o frumseţe ireală, cu munţi ce-şi înalţă vertiginos spre văzduh crestele veşnic încununate de zăpadă, cu livezi de portocali şi măslini, cu lanuri de grâu tălăzuind în soare, cu măreţe monumente durate de mâna omului, a cunoscut invazii peste invazii. Siculii şi cretanii, troienii şi egeenii, cartaginezii şi romanii, vandalii şi bizantinii, arabii şi normanzii, germanii şi francezii, spaniolii şi englezii. Ca şi preotesele Afroditei, sicilienii şi-au păstrat însă rădăcinile adânc înfipte în pământul insulei lor. Invaziile au dat naştere unui uluitor amestec de rase. Dar niciunii dintre invadatorii străini n-au fost în stare să-şi impună multă vreme stăpânirea. Grecii, cartaginezii, romanii s-au topit în masa localnicilor, bizantinii au cedat locul arabilor, arabii şi normanzii au căzut în anarhie şi degenerescentă, germanii Hohenstauffenilor au fost izgoniţi. Francezii ducilor d’Anjou au pierit în masacrul general din faimoasa noapte a Vecerniilor Siciliene, spaniolii s-au retras după falimentul politicii lor de hispanizare a insulei; în Sicilia nici italienii n-au reuşit să se simtă la ei acasă.

Străinii – lăcuste abătute în valuri asupra Siciliei – au trecut ca valurile. Sicilienii au supravieţuit vicisitudinilor.

Astăzi, mulţi dintre ei prezintă caracteristici bizare, străine

sicilienilor de mijloc; ochi mongolezi, păr blond, trăsături semite, negroide sau arabe. Nici nu e de mirare...

Sicilia...

Monumentele au acelaşi caracter compozit. Temple greceşti, palate normande, catedrale bizantine, capiteluri romanice, faţade de un baroc tipic spaniol, fântâni arabe, mozaicuri romane...

Sicilia...

Un măgăruş tropăie mărunţel în soarele torid. Poartă un samar greu, cu coşuri împletite atârnate de o parte şi de alta. Într-un coş – fructe. În celălalt coş – un copil cu degetul în nas... O moară de vânt îşi roteşte prin aer palele invitând parcă la trântă pe emulii lui Don Quijote... Fântâni de marmură cu foarte multe statui şi podoabe... Catacombe populate cu cadavre îmbălsămate şi colonii de lilieci... Palmieri îşi leagănă în vânt frunzele lunguieţe şi suple ca lamele unor săbii de Toledo... Tarabe cu pepeni, cu portocale şi cu scoici... Munţi pleşuvi... Copii se joacă zglobii cu o minge... Bărci aliniate de-a lungul cheiului de piatră... Afrodita din Syracusa face concurenţă lui Venus din Millo, asupra căreia are o superioritate: îi lipseşte şi capul... Colibe acoperite cu stuf... Palate cu sute de încăperi... Castelvetrano se mândreşte cu o statuie, o capodoperă a sculpturii greceşti arhaice: „Efebul din Selinonte". Nişte esteţi au încercat s-o fure... Mlaştini... Stânci... Valuri albastre, scânteietoare se zdrobesc de ţărm... Pe loitrele căruţelor, ţăranii îndrăgostiţi de frumos au zugrăvit cavaleri în armuri medievale, flori, sfinţi, animale legendare... Pe ogor, un catâr trage brazde cu un plug rudimentar. Un băiat brunet, cu părul creţ, îl croieşte cu biciul peste crupă săpată de dunga mizeriei... Pe trotuar, în faţa unei cafenele, câţiva bătrâni stau în jurul unei mese, se prăjesc la soare şi îşi istorisesc isprăvile din tinereţe... Unul din ei se opreşte în mijlocul povestirii şi se întreabă perplex: „Unde am rămas? Na, c-am uitat!..." Luna poleieşte ruinele unui apeduct, gigantic miriapod de piatră. Se aude un fâlfâit de aripi. Să fie aripile morţii care călătoreşte spre căpătâiul unui bolnav, sau pur şi simplu o bufniţă care îşi caută hrană, hăituind păsărele sau şoareci de câmp?... În somptuoasa fântână a Arethusei se bălăcesc gâştele... Paşi greoi răsună pe caldarâmul de bolovani al unei străzi înguste, strivită între clădiri înalte de piatră. Ne aflăm la Nicosia... Etna fumegă, manifestându-şi capriciile prin cutremure care bagă spaima în oameni... La o fereastră luminată s-a lăsat transparentul. Pe acest ecran alb se

desluşesc două umbre. Se apropie, se sărută. Apoi se stinge lumina… La Taormina răsare soarele…

La 7 iunie Gerald sosea la Genova, încheind prima etapă a călătoriei sale de la Viena la Palermo. Parcursese mai bine de şase sute de kilometri, cu foarte scurte opriri la staţiile de poştă spre a schimba caii şi vizitiii. Se temea că nu-l va mai găsi pe Robert în viaţă. Veştile primite de la secretarul acestuia erau alarmante. Douăzeci şi patru de ore mai târziu se îmbarcă pe „Sovereign of the Seas”, un velier de mare viteză construit pe şantierele navale Sunderland-Beauclair de la Long Island, anume pentru deplasările pe mări ale noului şef al dinastiei… „Sovereign of the Seas” avea toate caracteristicile unei fregate, cu singura deosebire că artileria era redusă la strictul necesar, spaţiul rezervat pe navele militare amplasării tunurilor fiind folosit în acest caz pentru extinderea apartamentelor lui Gerald şi ale însoţitorilor săi. Fuseseră întrebuinţate cele mai scumpe şi mai trainice esenţe de lemn. Finisarea luxoasă a interiorului corăbiei o făcea să rivalizeze cu navele Companiei Indiilor de Est, care se mândrea cu cea mai rapidă şi mai bine organizată flotă comercială din lume. Ca şi la acestea, modul de piturare al bordajului imita sabordurile. Aceasta nu din fantezie, ci ca măsură de precauţie. Piraţii se îndepărtau cu mare grabă, ori de câte ori vedeau la orizont siluete care păreau a fi nave de război.

La Napoli, Gerald făcu o escală de patruzeci şi opt de ore. Voia să se documenteze personal asupra situaţiei din capitala Regatului Celor Două Sicilii, după înfrângerea revoluţiei carbonare. Găsi acolo o stare de lucruri care-l nemulţumi. Casa Sunderland-Beauclair îşi pierduse proeminenţa în favoarea Casei Rotschild. Karl Rotschild sosise la Napoli odată cu furgoanele armatei de ocupaţie austriece. Fiindcă statul napolitan nu era capabil să achite anual cele nouă milioane de ducaţi, reprezentând cheltuielile de întreţinere ale armatei de ocupaţie – sumă pretinsă imperios de guvernul de la Viena – Karl Rotschild îşi luase obligaţia să avanseze Austriei un prim fond de şaisprezece milioane de ducaţi, pe care avea să-i recupereze ulterior de la napolitani. În acest chip, Casa Rotschild din Napoli îşi asigurase bunăvoinţa lui Metternich şi recunoştinţa regelui Ferdinand I al Celor Două Sicilii, căruia îi furniza şi un împrumut personal. Absenţa lui Robert, reţinut de boală în Sicilia, se dovedise

dezastruoasă pentru interesele Casei Sunderland.

Gerald încercă să recâştige poziţiile pierdute. La Ministerul de Finanţe fu întâmpinat însă cu o ostilitate abia deghizată de către Luigi di Medici, impus în fruntea acestui departament de Karl Rotschild, după îndepărtarea marchizului d'Andrea, care se străduise să demonstreze regelui că împrumuturile acordate de Rotschildzi statului napolitan erau mai mult decât oneroase. Medici merse până acolo încât declară că nu va putea plăti armamentul furnizat de Casa Sunderland, deoarece acesta fusese folosit de rebeli. Gerald se străduise să-i demonstreze că iniţial contractele fuseseră încheiate cu guvernul legitimist şi că în niciun caz Casa Sunderland nu putea fi făcută răspunzătoare de faptul că guvernul impus de revoluţionari dăduse armelor o destinaţie contrară intereselor legitimiste.

Nemulţumit de răspunsurile evazive ale lui Medici, care încerca să-şi degajeze responsabilitatea, făcuse o vizită ministrului poliţiei, faimosul principe de Canosa, favoritul regelui Ferdinand. Canosa îşi asigurase recunoştinţa şi prietenia suveranului, restabilind liniştea în ţară prin represalii sălbatice. Închisorile deveniseră neîncăpătoare faţă de valul de arestări arbitrare. Execuţiile capitale aveau loc la intervale dese. Regatul Celor Două Sicilii trăia într-o atmosferă de teroare. Regele – care credea că-şi răscumpărase încălcarea jurământului depus pe constituţie oferind o candelă de aur bisericii Bunei Vestiri din Florenţa – era atât de înspăimântat de o eventuală răbufnire a exceselor revoluţionare, încât se izolase într-un palat dinafara capitalei, păzit de trupe austriece şi de formaţii de mercenari.

Gerald îşi dăduse seama că prinţul Canosa – datorită extraordinarului său ascendent asupra regelui – era singurul în măsură să constituie o contrapondere lui Medici. Cu preţul unor cadouri exorbitante – oferite prinţului sub forma unui omagiu adus pacificatorului Celor Două Sicilii – reuşi să-i cumpere alianţa. După două întrevederi cu regele, Canosa izbuti să obţină recunoaşterea tuturor datoriilor contractate de stat faţă de Casa Sunderland şi achitarea lor cu precădere.

Ultima vizită a lui Gerald la Napoli fu rezervată contelui Ficquelmont, ambasadorul Austriei, care, datorită faptului că dirija din umbră guvernul napolitan, ar fi putut să-i contracareze planurile. Ficquelmont se arătă însă un interlocutor comod. Ca şi Canosa, nu era insensibil la darurile scumpe. Gerald îi oferi o

colecţie de stampe japoneze, foarte decoltate, dar de o valoare inestimabilă. Generalului Frimont, comandantul trupelor de ocupaţie – pe care-l cunoştea de la Viena – îi trimise o panoplie cu arme de vânătoare orientale, piese istorice, de o splendoare fără pereche.

Gerald putea să plece liniştit la Palermo. Mesajele furibunde pe care Karl Rotschild nu va întârzia să le expedieze la Viena vor fi precumpănite de rapoartele ambasadorului Ficquelmont şi ale generalului Frimont.

În ultimă analiză, succesul obţinut la Napoli nu era de proporţii spectaculoase. Gerald izbutise doar să-şi asigure onorarea unor vechi contracte. Poziţiile-cheie rămâneau tot în posesia Casei Rotschild. Constatarea aceasta era firesc să-i strecoare în suflet un grăunte de amărăciune. După cvasieşecul misiunii sale la Constantinopol, încrederea în propria sa infailibilitate suferise unele fisuri, imperceptibile la prima vedere, dar care riscau să se adâncească.

La 15 iunie debarcă la Palermo. Pe chei îl aşteptau Eric Curtis, primul secretar al lui Robert, consilierul juridic, baron Oskar von Dittensdorff şi locotenentul Valentin di Bagheria-Viterbo.

Gerald îi cunoştea pe Curtis şi pe Dittensdorff. Le strânse neglijent mâna. Se opri însă cu sporită curiozitate în dreptul lui Bagheria. Îşi plimbă privirile asupra părului cu ondulaţii impecabile, asupra favoriţilor potriviţi la milimetru, asupra trăsăturilor virile ale feţei, asupra costumului gri de o tăietură britanică. Preocuparea ofiţerului pentru eleganţa vestimentară era certă. Expresia ochilor săi nu plăcu lui Gerald. Oglindeau o fatuitate, o iritantă încredere în sine. Bagheria se străduia să intre în graţiile oaspetelui. Deosebit de prevenitor, aluneca pe panta flateriei. Gerald auzise unele zvonuri. Se întreba dacă erau întemeiate. Incontestabil, Bagheria se pricepuse să câştige admiraţia Sandrei. Dar cât de departe evoluase această admiraţie? Se reducea la o simplă pasiune amoroasă? Sau depăşise acest stadiu! Bagheria era tipul omului care ştie ce vrea.

— Cum se simte Robert? întrebă Gerald.

— Destul de rău, destul de rău, declară consilierul juridic care avea obiceiul să repete cuvintele.

Briza se încurca în favoriţii lui albi, fini ca spuma mării. Ochelarii cu rame pătrate îi dădeau un aer de bătrân savant. Gerald avu impresia că baronul aruncase o privire piezişă asupra

lui Bagheria, ca şi când s-ar fi ferit să vorbească în prezenţa acestuia.

— Vă aşteaptă cu nerăbdare, *Sir*, interveni secretarul.

Şi acesta părea stingherit de prezenţa italianului.

— Unchiul meu, ducele di Villafrata, ar fi fericit dacă aţi accepta să-i fiţi oaspete pe tot timpul şederii dumneavoastră în Sicilia, rosti Bagheria cu amabilitate. Şi excelenţa-sa, fratele dumneavoastră, a binevoit să primească ospitalitatea unchiului meu pe domeniile de la Roccanera. Aerul din acea regiune este extrem de sănătos.

— Fratele meu nu se află la Palermo?

— Excelenţa-sa a acceptat să se întremeze două săptămâni la Roccanera.

— În cazul acesta voi accepta şi eu binevoitoarea invitaţie a ducelui, unchiul dumneavoastră.

Rămase să-şi petreacă noaptea la Palermo şi să-şi continue drumul spre Roccanera în dimineaţa următoare. Starea drumurilor lăsa de dorit. O călătorie în timpul nopţii nu era de recomandat.

Gerald vizita pentru întâia oară Sicilia. Exotismul priveliştilor, cerul limpede, aerul îmbălsămat de miresmele florilor îl îmbătau ca o cupă de şampanie. Şi nepoţii săi îi împărtăşeau admiraţia.

La Pallazzo Villafrata, i se oferi lui Gerald o găzduire aleasă. Construit în secolul al XIII-lea – din porunca lui Romualdo di Villafrata, care voise să depăşească splendoarea palatului durat de vărul său, contele di Adernò – edificiul înfăţişa o faţadă austeră, de o gravă simplitate. Ferestrele de la parter şi de la mezanin nu aveau niciun fel de podoabă. Deasupra portalului central, dominat de un arc frânt, blazonul familiei di Villafrata îşi desfăşura într-un magnific basorelief armele complicat înlănţuite. Numai la ferestrele înalte ale etajului nobil, arhitectul îşi îngăduise fantezia de a le încorona cu arcuri încrucişate, generatoare de ogive fasonate din piatră de lavă şi încrustate în granitul faţadei. Interiorul palatului prezenta un ansamblu de încăperi vaste, sobre şi foarte sumar mobilate. Severitatea aceasta ascetică, de mănăstire, emana paradoxal un parfum de o melancolie propice visărilor triste pe care ţi le evocă un cavou magnific, patinat de vreme, sau o catedrală străveche, în care paşii răsună, stârnind ecouri repetate.

Lui Gerald i se rezervase o cameră de culcare imensă, al cărui tavan se pierdea în beznă. Flăcările lumânărilor poleiau un pat larg, cu coloane sculptate care străjuise de bună seamă somnul

multor generaţii de membri ai familiei Villafrata. Gerald se întrebă dacă somnul nu îi va fi tulburat de fantome.

După o masă suculentă, stropită cu vinuri de Corvo, Salaparuta, Moscuto şi Marsala, dormi însă adânc până în zori.

Dimineaţa după răsăritul soarelui, părăsiră Palermo şi se afundară în interiorul Siciliei. În trăsura care-l purta pe drumul străbătut de praguri şi hârtoape, Gerald îşi aminti că de la sosirea sa la Palermo nu avusese deloc ocazia să stea de vorbă între patru ochi cu secretarul fratelui său sau cu baronul von Dittensdorff. Bagheria îi acaparase fiecare clipă. În ajun, înainte de culcare, omul acesta îi urase noapte bună, iar în zori, când se trezise, tot Bagheria îl întâmpinase cu un vesel „Bună dimineaţa!” James valetul, apăruse abia după câteva minute. Gerald avea impresia că Bagheria încerca să-l învăluie într-un fel de pânză de păianjen, spre a-l izola de restul anturajului.

Comportarea lui Lafont faţă de locotenent era bizară. Îl privea cu o expresie amuzată, cu o nuanţă de surprindere şi de vagă admiraţie. Intuia Lafont în Bagheria un individ cu însuşiri deosebite? Gerald nu avea încredere în oameni. Simpatiile, prietenia, până şi legăturile de familie au la bază interesul, obişnuia el să spună. Dezbracă aceste legături de cimentul interesului şi vei vedea că sentimentele frumoase dispar ca fumul. Egoismul subordonează totul.

Şi comportarea lui Bagheria faţă de Lafont avea o notă de reţinere, de prudenţă care nu putea să scape unui observator avizat. Pe nepoţi însă, locotenentul îi cucerise din primul moment, tratându-i de la egal la egal, glumind cu ei făcându-le confidenţe, fără acea ostentaţie care trezeşte bănuieli, ci cu simplitatea unui prieten adevărat.

Convoiul de trăsuri urcă peretele imensului amfiteatru natural, etajat de munţi în jurul oraşului. Palermo se desfăşura în vale ca o imensă scenă de teatru grec având drept fundal apele Mediteranei. Traversară orăşelul Monreale, aninat pe povârnişurile mult cântatei Conca d’Oro, lăsară în urmă catedrala normandă, una dintre cele mai admirate monumente arhitectonice ale Siciliei, apoi se angajară pe drumul care ducea la Partinico. Străbătură Alcamo, cu străzile lui strâmte şi întortocheate, încinse de soare, trecură de Calatafimi şi de Salemi, cotind în sfârşit pe drumul care ducea spre Roccanera. Peisajele erau sălbatice, cu podişuri sărace, stânci aride şi petice de vegetaţie împrăştiate pe

văile puţin adânci.

Oamenii de prin sate şi târguri, ca şi cei întâlniţi pe drum călări pe măgăruşi sau cocoţaţi în căruţe pictate pe toate feţele, erau îmbrăcaţi în negru ca nişte ciocli. Numai ţăranii care munceau la câmp înveseleau puţin peisajul, cu cămăşile relativ colorate.

Domeniile de la Roccanera cuprindeau o zonă relativ fertilă, cu terenuri favorabile culturilor agricole, cu vii plantate pe terase amenajate pe pantele dealurilor, cu păduri pitice, mai mult hăţişuri sălbatice cu cursuri de apă firave, dar statornice. O stâncă neagră de bazalt, ajunsă nu se ştie prin ce capriciu al naturii în mijlocul acestei zone, îi dăduse şi numele: Roccanera.

Palazzo Villafrata îşi etala splendorile şi opulenţa în cadrul unui parc natural de câteva zeci de hectare. Edificiul fusese construit către sfârşitul secolului al XVI-lea de către arhitectul Galeazzo Alessi pentru ducele Giorgio di Villafrata, care visase să-şi imortalizeze numele graţie acestei opere arhitectonice, menite – în concepţia lui – să adauge încă o unitate celor şapte minuni ale lumii. Stimulat de pilda unui prieten al său, Tommaso di Marini, duce de Terranova, care înălţase la Milano un palat care trebuia să fie „cel mai frumos din întreaga creştinătate”, Villafrata pusese la dispoziţia arhitectului o sumă fabuloasă, recomandându-i să nu ţină seamă de cheltuieli. Rezultatul acestor eforturi nu fusese însă pe măsura aşteptărilor. Fie că arhitectul exagerase dozarea elementelor decorative – la insistenţele ducelui – fie că inspiraţia refuzase să-l servească, cert este că Palazzo Villafrata avea să figureze printre acele lucrări arhitectonice care păcătuiesc printr-o opulenţă ostentativă, greoaie, obositoare. Decoraţia interioară, tot atât de încărcată, vădea o notă de parvenitism. Privit în ansamblu, palatul impresiona printr-o măreţie zdrobitoare, realizată în dauna eleganţei, a rafinamentului.

Actualul purtător al titlului ducal era un bătrânel firav, vioi şi săltăreţ, ca un babuin. Înfăţişarea lui nu se armoniza nici cu palatul în care locuia şi nici cu înaltul său rang. I-ar fi stat mai bine fie cu o bonetă de bufon garnisită cu clopoţei, fie într-un costum pestriţ de măscărici pe scena mediocră a unui teatru de provincie, fie mânuind o baghetă în postură de scamator pe o estradă de bâlci. Pe cât de plăpând şi de alert era bătrânul duce Giocondo di Villafrata, pe atât de masiv, de greoi şi de morocănos arăta fiul său, Leone. Dar sub o aparentă imobilitate, Leone ascundea porniri sângeroase, violenţe anevoie zăgăzuite, o trufie

bolnăvicioasă şi o necuprinsă sete de putere. Armura de condotier l-ar fi prins de minune.

Ducele di Villafrata făcu lui Gerald o primire aproape afectuoasă. Leone, în schimb trezi imediat antipatia oaspetelui, simţământ împărtăşit probabil şi de interlocutorul său.

Se înserase. Lachei în livrele somptuoase aprindeau lumânările din candelabre. Ducele spuse lui Gerald că peste o oră se va servi cina, dar că până atunci avea tot timpul să-şi schimbe costumul de călătorie şi să-şi viziteze fratele.

Gerald mulţumi, apoi călăuzit de Bagheria se îndreptă spre apartamentul lui Robert. Era nerăbdător să-l vadă. Robert şi Sandra ocupau la primul etaj un şir de saloane, cu vederea spre parc.

Întrevederea dintre cei doi fraţi vitregi îmbrăcă forme patetice. Dacă în trecut relaţiile lor nu excelaseră niciodată prin cordialitate, vecinătatea morţii, care dădea tot mai asiduu târcoale lui Robert, schimbă radical raporturile dintre ei. Interesele dinastiei care trebuia să supravieţuiască, indiferent de pornirile şi antipatiile personale ale membrilor, ştergeau o întreagă serie de divergenţe care nu şi-ar mai fi avut rostul.

Starea de decrepitudine fizică a lui Robert făcu asupra lui Gerald o impresie jalnică. Pielea lipsită de suportul grăsimii şi al muşchilor pe care boala îi topiseră, atârna flască, lividă, aproape transparentă. Ochii măriţi de suferinţă şi de disperare oglindeau cumplitele-i frământări lăuntrice. Buzele-i vinete se mişcau nervos, ca şi când ar fi premers o criză de plâns. Adâncit într-un jeţ, cu un pled cadrilat pe genunchi, arăta ca un copil neputincios, îmbătrânit înainte de vreme.

În stânga jeţului său stătea în picioare Sandra, mai frumoasă, mai înfloritoare ca niciodată. Mâna ei albă, cu degete fine de fildeş, era rezemată posesiv şi protector de spătarul jeţului. Privirile ei căutau însă fără voie spre Bagheria care părea să o atragă ca un magnet. Prezenţa lui Gerald nu reuşea să o smulgă din transa în care o făcea să cadă simpla prezenţă a italianului. Sandra iubea, iubea cu toată pasiunea şi dăruirea de care era capabilă. Bagheria părea stingherit de adoraţia oglindită în ochii ei. Ar fi preferat ca în prezenţa străinilor această adoraţie să îmbrace forme mai puţin vizibile, mai puţin elocvenţe.

Şi ochii lui Robert vorbeau, în ciuda tăcerii lui. Gerald citi în expresia lor un apel pe care nu ştiu cum să-l interpreteze.

„Ce tragedie se desfăşoară în casa aceasta?” se întreba el, intrigat de tensiunea care plutea în aer. Existenţa unui triunghi conjugal, mai mult sau mai puţin tolerat de Robert, era evidentă. Ce anume făcea ca îngăduitorul Robert de altădată să fie acum atât de zdruncinat, de disperat? Boala? Prezenţa lui Bagheria? Exasperarea lui avea o cauză pe care Gerald era hotărât să o afle. Dar cum? Avea impresia că forţe ostile se coalizau spre a-l împiedica să stea de vorbă cu Robert între patru ochi. Prezenţa lui Bagheria devenea obsesivă. Până şi prezenţa Sandrei căpăta semnificaţia unui obstacol.

Doctorul Hans Wutz, medicul personal al lui Robert, se retrăsese în partea cea mai întunecoasă a odăii. Părea să se ferească de lumină. Lentilele rotunde ale ochelarilor reflectau lumânările aprinse din girandole, sticlind ca ochii unei păsări de noapte.

Secretarul Enric Curtis şi consilierul von Dittensdorff stăteau de o parte, martori muţi ai unei întâlniri penibile. Gerald se încruntă. În camera aceasta se desfăşura nu numai finalul existenţei lui Robert, ci o urzeală de intrigi, maşinaţii şi murdării care angajau probabil soarta Casei Sunderland. Tăcerea se prelungea supărător.

Robert o rupse cel dintâi. Rosti cu glas aproape şoptit.

— Citesc în ochii tăi, Gerald, că arăt ca o sperietoare. Zâmbi palid. Doctorul Wutz spune totuşi că starea mea se ameliorează. Oh, mi-a fost mult mai rău, aerul curat de aici îmi dă puteri. Cred că în curând am să mă pun pe picioare. Nu-i aşa, Wutz?

— Indiscutabil, excelenţă. Vindecarea e o chestiune de timp.

— Timpul acesta să nu se prelungească prea mult, Wutz. Sorbi câteva înghiţituri de limonadă din paharul plasat la îndemână, pe o măsuţă alăturată, apoi se întoarse iarăşi spre Gerald. Mărturiseşte, dragul meu, că te-am înspăimântat…

— Robert, să nu dramatizăm. Când am primit scrisoarea ta m-am temut că eşti mult mai grav bolnav.

— I-ai scris lui Gerald? exclamă Sandra involuntar coborându-şi privirile asupra soţului ei.

Gerald îşi încreţi fruntea. Robert era pus la interdicţie? De ce se simţise obligat să scrie în taină fratelui său?

— Sandra voia probabil să te scutească de oboseala redactării unei scrisori, rosti el cu ironie.

Şi Sandra şi Bagheria resimţiră implicaţiile acestei fraze. Gerald

nu întârziase să-şi manifeste ostilitatea.

— Aştept cu nerăbdare să te faci bine, adăugă el. Prezenţa ta e necesară la Viena.

— Crezi şi tu că am să mă fac bine?

— Sunt convins. Doctorul Wutz nu se poate înşela.

Privirile lui Gerald se mutară asupra medicului. Întârziară asupra sticlirii ochelarilor.

— Grăbeşte vindecarea fratelui meu doctore Wutz, Casa Sunderland-Beauclair îţi va rămâne recunoscătoare.

— Am să fac tot ce-mi va sta în putinţă, răspunse medicul cu oboseală în glas. Trebuie să coopereze însă şi pacientul, excelenţă. Excelenţa-sa nu luptă îndeajuns împotriva bolii.

— Voi încerca să-i insuflu puţină energie, zâmbi Gerald.

Şi Robert zâmbi. O umbră de zâmbet.

— Mi-e dor de copiii mei, Gerald. De băiatul meu cel mare, preciză el.

— De ce nu-i aduci de la Viena?

Sandra îşi strânse buzele. Rosti înţepat.

— Nu are niciun rost. Copiii nu au ce căuta în preajma unui bolnav.

Gerald o privi lung. Sandra îl înfruntă cu o privire batjocoritoare. Îl sfida făţiş.

— Mi-e teamă că n-am să-i mai văd, suspină Robert.

Îşi muie iarăşi buzele în paharul cu limonadă.

— Prostii! replică tăios Sandra.

Obrazul lui Robert se crispă. Îl săgetase o durere ascuţită.

— Bine, Sandra, şopti el resemnat. Cum zici tu.

— Poate că n-ar fi rău să-i aducem, interveni Bagheria concesiv. De ce nu i-am face o plăcere…

Robert aruncă o privire recunoscătoare italianului. Se uită apoi întrebător la soţia sa. Ochii lui cerşeau o încuviinţare.

— Inutil, Valentin, răspunse ea sec. Mai sec decât ar fi trebuit. Nu abdic de la principiile mele. În fond sunt copiii mei.

Robert făcu o schimă care voia să pară a zâmbet.

— Nu sunt şi ai mei, Sandra?

Întrebarea avea – neîndoios – un sens dublu, îşi zise Gerald. Şi Sandra prinsese acest sens. Îşi muşcă buzele.

— Tocmai pentru că sunt şi ai tăi ar trebui să dai dovadă de mai multă înţelegere. O călătorie atât de lungă i-ar obosi. Uiţi cât sunt de nevârstnici.

— Howard are unsprezece ani.

Sandra evită să-i răspundă. Se întoarce spre Gerald.

— Mă tem că va trebui să-l lăsăm pe Robert să se odihnească.

Gerald îşi prefiră manşetele de dantelă. Cordonul sanitar din jurul lui Robert se înăsprea. Trebuiau lămurite toate manevrele acestea. Nu va fi oare niciodată lăsat singur cu Robert?

În aceeaşi clipă se deschise uşa. Apăru un majordom bătrân, mai distins decât un înalt prelat. Se opri în faţa Sandrei.

— Masa este servită, Înălţimea Voastră.

Gerald intenţionase să rămână numai câteva zile la Roccanera, iar după ce va stabili cu Robert – în previziunea morţii acestuia – modul administrării a acelei porţiuni din „imperiul” Sunderland-Beauclair care-i revenise potrivit hotărârii fondatorului dinastiei, să-şi continue drumul prin Paris până la Amsterdam, iar de acolo să se îmbarce pentru Sankt Petersburg.

Împrejurări potrivnice îl siliră să-şi amâne plecarea. După şapte zile de şedere la Roccanera, constată că nu i se îngăduise niciodată să aibă o convorbire cu Robert în afara prezenţei Sandrei. Sandra era o soţie devotată, care nu concepea să-şi lase bărbatul singur în aceste momente atât de grele pentru el, sau pur şi simplu voia să-l împiedice pe Gerald de a ajunge la o înţelegere cu Robert, înţelegere pe care ea nu o dorea. Gerald îşi dădea seama că starea fratelui său era gravă şi că un sfârşit fatal putea surveni oricând. Necesitatea unei explicaţii între fraţi devenea tot mai urgentă, mai imperioasă.

În puţinele sale convorbiri cu Robert – scurtate potrivit recomandărilor doctorului Wutz care obiecta că bolnavul nu trebuie obosit – Gerald nu reuşise să discute nimic important. Ochii de argus ai Sandrei îi urmăreau fiecare mişcare, îi pândeau fiecare expresie a feţei, încercând să-i ghicească gândurile, intenţiile.

Într-o dimineaţă se înfăţişă foarte devreme în apartamentul fratelui său. Nădăjduia că Sandra nu se trezise încă din somn. Avu însă neplăcuta surpriză de a-l găsi în locul ei pe Bagheria. În costumul său elegant, bine dispus, bărbierit proaspăt, cu părul impecabil aranjat, prepara o limonadă lui Robert; între timp se străduia să-i descreţească fruntea istorisindu-i cancanuri amuzante.

De data aceasta Gerald ajunse la concluzia fermă că avea de

înfruntat un adevărat complot. În mintea lui se desfăşură un rapid proces de gândire. Sandrei nu i-ar fi putut cere să fie lăsat singur cu Robert. N-ar fi fost însă nefiresc să pretindă acest lucru lui Bagheria, care nu era membru al familiei. Dar ce s-ar întâmpla dacă italianul ar refuza să se retragă? Criza s-ar declanşa automat. Şi o criză în actualele condiţii trebuia evitată. În partida strânsă care se juca între Gerald, pe de o parte şi Sandra, pe de altă parte, aceasta deţinea pentru moment toate atuurile. Gerald trebuia să ţină seama de încă un factor important. Robert se afla în casa ducelui de Villafrata, unchiul lui Bagheria. Dacă unchiul şi nepotul – în complicitate cu Sandra – erau hotărâţi să-l sechestreze pe Robert, lui Gerald nu-i rămânea decât să se încline în faţa faptului împlinit. Dacă Gerald ar încerca să se folosească de procedee mai energice spre a-şi smulge fratele din mâinile celor trei comparsi, s-ar izbi de rezistenţa oamenilor ducelui. Şi în cazul acesta ar trebui să plece fără să fi realizat nimic.

Ar mai fi fost o ipoteză. Ducele de Villafrata nu era de conivenţă cu Bagheria. Putea însă Gerald să se întemeieze pe o asemenea eventualitate?

Cea mai înţeleaptă soluţie era să nu forţeze nota. Englezii au un dicton: *wait and see* – aşteaptă şi vezi ce se întâmplă. Era preferabil să se afle în postură de prieten în citadela pe care voia să o cucerească. Povestea calului troian nu se perimase.

Gerald era convins că totul se învârtea în jurul viitoarei succesiuni a lui Robert. Sandra îi smulsese probabil un testament prin care Robert hotăra ieşirea din indiviziune pentru urmaşii săi, sfărâmând astfel unitatea Casei Sunderland. Gerald nu putea admite această secesiune. Se va folosi de toate mijloacele – deschise sau subterane – spre a zădărnici maşinaţiile Sandrei. Era încredinţat că după moartea soţului ei, Sandra avea de gând să se mărite cu Bagheria şi să se elibereze totodată de tutela şefului dinastiei Sunderland. Italianul pretindea probabil să administreze – fără niciun amestec dinafară – averea care avea să rămână de pe urma lui Robert.

Bagheria se arăta foarte prevenitor faţă de Gerald, îi oferi un scaun, iar el se aşeză modest pe taburet la picioarele lui Robert. Paharul cu limonadă îl puse pe măsuţă.

Robert avea cearcăne negre sub ochii obosiţi. Obrajii cenuşii atârnau moi ca guşa unei iguane. Cu capul rezemat de spătarul jeţului, se uită jalnic la fratele său. Mâinile rezemate în poală

tremurau încontinuu.

— Acum mă simt mai bine, rosti el într-un suflu. Am avut însă o noapte foarte grea. Mă încinseseră nişte dureri cumplite. Uneori mi se înfigea în pântece un fier înroşit în foc. Spre dimineaţă m-au mai lăsat. Nu ştiu ce m-aş fi făcut dacă n-aş fi avut la îndemână calmantele preparate de ducele di Villafrata.

— Ducele di Villafrata se pricepe la chimie? întrebă Gerald cu ton neutru.

— Unchiul meu este un chimist încercat, explică Bagheria. Mulţi spiţeri ar fi fericiţi să aibă jumătate din cunoştinţele şi experienţa lui.

— Da, da, da, rosti Gerald ca pentru sine. Remarcabil om!... Remarcabil!...

— Vă previn prieteneşte, zise Bagheria râzând, să nu-i vorbiţi de chimie căci nu mai scăpaţi de el. Are să vă toarne o interminabilă dizertaţie asupra efectelor curative ale plantelor medicinale, sau asupra proprietăţilor terapeutice ale belladonei.

Gerald zâmbi, fără să dea vreun răspuns.

În aceeaşi seară, după cină angajă o partidă de şah cu ducele di Villafrata şi între două mişcări, aduse ca din întâmplare vorba despre Robert.

— Fratele meu vă datorează multă recunoştinţă. Calmantele preparate de dumneavoastră se pare că îi fac mai mult bine decât toate poţiunile medicilor.

Ducele ridică privirile de deasupra tablei de şah. Ţinea în mână o tură pe care se pregătea tocmai să o mişte.

— V-a vorbit despre calmantele mele?... Ha, mă bucură că îi fac bine. E un preparat de atropa belladona şi hyosyamus niger otrăvuri foarte puternice, dar care în doze infime uşurează durerile şi convulsiile. Dar remediile acestea nu sunt specialitatea mea.

Vorbea tot mai însufleţit, făcând gesturi largi cu mâna în care ţinea tura. Ochii i se luminaseră.

— Otrăvurile sunt marea mea pasiune. Otrăvurile şi antidoturile lor. La ora aceasta sunt pe punctul de a descoperi antidotul lui Mitridate. Cunoaşteţi desigur povestea acestui personaj, rege al Pontului şi mare duşman al Romei. Mitridate se temea să nu piară otrăvit, ca atâţia oameni de seamă din vremea sa. Dornic să cunoască, efectele substanţelor toxice, ne spune Plinius, Mithridate s-a apucat să facă experienţe asupra sclavilor şi a

condamnaţilor la moarte: apoi a început să înghită el însuşi doze mici de otravă şi de contraotravă, spre a-şi deprinde organismul. În cele din urmă a compus un antidot, al cărui secret însă l-a dus cu el în mormânt. Andromachus, medicul lui Neron presupunea că acest antidot comporta carne de viperă, miez de pâine, miere, aromate şi vin de Creta. Plinius credea că Mithridate amesteca, în antidotul său şi sânge de raţă. Se ştie că raţele se hrănesc cu reptile veninoase fără să simtă muşcăturile acestora. Este aici un sâmbure de adevăr. În experienţele mele am folosit pe lângă alte ingrediente şi astfel de sânge. Se pare că sunt pe drumul cel bun. În curând voi putea vesti omenirii că am descoperit antidotul lui Mitridate. Din ziua aceea nimeni nu va mai avea a se teme de otrăvuri.

Volubilitatea ducelui creştea odată cu propria-i excitare. Gerald îl asculta cu atenţie, dar conştient că privirile tuturor personajelor care se aflau în salon în momentul acela erau îndreptate spre ei.

Bătrânul aruncă o privire bănuitoare în jur, apoi se plecă spre Gerald. Cu mâna rămasă liberă îşi făcu paravan la gură spre a nu fi auzit decât de interlocutorul său şi îi şopti înfrigurat:

— Sunt înconjurat de duşmani. De mulţi duşmani. Abia aşteaptă să mă suprime, folosindu-se de otravă. Mă tem şi de fiul meu. Da, da şi de propriul meu fiu. Pe acelaşi ton şoptit, care amintea şuieratul unui şarpe, continuă rotind din când în când tura prin aer. Să nu vă închipuiţi *Signor* Duce, că poţi fi otrăvit numai prin mâncare. Sunt şi alte mijloace de o perfidie cutremurătoare. Locusta, celebra otrăvitoare din vremea lui Neron, amesteca otrava în unguente depilatoare. Lui Robert de Châtillon i s-a turnat otrava în ureche. Otrava, sub formă de pulbere, era împrăştiată pe cămăşi spre a intra în contact cu pielea victimelor, care mureau scurt timp după aceea. Otrava se mai administra prin clisme, prin purgaţii, era presărată în interiorul mănuşilor, pe filele cărţilor, cu otravă se ungeau vârfurile spadelor şi ale pumnalelor. Până şi păpuşile şi jucăriile copiilor desemnaţi să piară erau acoperite cu o pulbere fină de otravă.

Ducele lăsă tura pe tabla de şah; suspină istovit. Închise ochii, apoi îşi continuă tirada:

— Cei care mor otrăviţi au totuşi satisfacţia postumă că se află într-o foarte nobilă companie. Otrăviţi au murit şi Nabucodonosor, şi Statira soţia lui Artaxerses, şi Socrate, şi Tiberius împăratul Romei, şi Claudius urmaşul său şi Agrippina, mama lui Neron, şi

regele Ludovic al VIII-lea al Franţei şi Agnès Sorel, amanta lui Carol al VII-lea, şi Papa Alexandru Borgia, şi Pic de la Mirandola şi regina Marie-Louise a Spaniei; se spune că şi Napoleon ar fi fost otrăvit cu arsenic. Dacă ar fi să înşir pe toţi principii, cardinalii şi înalţii demnitari asasinaţi prin otravă în Italia numai, ar trebui să vă răpesc trei zile şi trei nopţi… Din nefericire, şi moartea aceasta s-a îmbulzit. Astăzi otrava a devenit o armă la îndemâna soţiilor înşelate şi răzbunătoare din mica burghezie, a servitoarelor sătule de toanele stăpânilor… Astăzi nu mai este de *bon-ton* să mori otrăvit…

Făcu în sfârşit o mutare cu tura. O mişcare abilă, care demonstra că ducele era capabil încă de eforturi intelectuale susţinute de o logică strânsă în planul său de bătaie. Gerald, deşi era un bun jucător de şah, rezista cu greu atacurilor dezlănţuite ale bătrânului. Nu se putea totuşi contesta că mintea acestuia era oarecum deranjată, că undeva în străfundul cutiei lui craniene, un resort slăbise. Astfel nu se putea explica interesul lui morbid pentru otrăvuri.

— Unii colecţionează tablouri, reluă Villafrata după ce execută câteva mişcări, alţii ceasuri, armuri medievale sau pietre preţioase. Eu colecţionez otrăvuri. Mi le-am procurat cu migală, nu numai de aici din Europa, ci şi din America de Sud, Asia şi Africa. Otrăvuri de origine vegetală: cucută, aconit, opium, mandragora, belladonă, stricnină, peyotl…; otrăvuri de origine animală: venin de viperă, de cobra, de guşteri, de şarpe cu clopoţei, cantaride, ptomaine… apoi otrăvuri minerale… dar să nu te mai obosesc cu enumerarea lor.

— Credeţi-mă, vă urmăresc cu mult interes.

Ducele ridică braţele spre cer.

— Slavă ţie, Doamne! Am întâlnit în sfârşit un om care îşi dă seama de importanţa otrăvurilor… Cei din jurul meu se plictisesc când încerc să atac acest subiect. Fiul meu, în loc să profite de cunoştinţele pe care le-am acumulat şi să-mi continue studiile, preferă să se dedice creşterii porcilor, îmbunătăţirii agriculturii şi altor ocupaţii tot atât de prozaice…

— Porcii şi agricultura aduc bani, tată, se auzi din celălalt capăt al salonului glasul uşor iritat al tânărului Leone.

„Tânăr” în funcţie de vârsta tatălui său. Viitorul purtător al titlului ducal de Villafrata era trecut de patruzeci de ani.

— Bani, bani, bani! ţipă isteric ducele, ascuţindu-şi senil glasul.

Ştiinţa, arta vă repugnă. Tu şi toţi cei din generaţia ta sunteţi nişte materialişti meschini. Sunt convins că după moartea mea ai să-mi arunci la gunoi colecţia de otrăvuri.

— De ce le-aş arunca?

— Ah, nu-mi fac iluzii. Se întoarse spre Gerald. Într-o zi am să-ţi arăt colecţia mea de şerpi.

— Vii? întrebă Gerald uluit.

— Vii, desigur. Nişte bijuterii. Am să-ţi arăt şi sera mea cu ciuperci.

— Otrăvitoare?

— Numai otrăvitoare. Cele comestibile nu mă interesează. Posed o serie de exemplare splendide.

Bagheria îl asculta pe duce zâmbind cu binevoitoare superioritate. S-ar fi zis că îl amuzau elucubraţiile senile ale unchiului său. Robert nu era de faţă. Rămăsese în apartamentul său, ţintuit de nişte dureri pe care nici preparatele medicinale ale amfitrionului nu reuşeau să le calmeze.

— Cred că experienţele dumneavoastră sunt extrem de interesante, se adresă Gerald ducelui. Îl stimula să vorbească. Poate va surprinde vreun element susceptibil a fi folosit împotriva lui Bagheria şi a Sandrei. Îi sporea convingerea că boala lui Robert nu era străină de bizareriile ascunse în dosul zidurilor somptuosului Palazzo Villafrata de la Roccanera.

— Interesante? exclamă ducele. Valoarea lor ştiinţifică – îndrăznesc să spun – depăşeşte tot ce s-a realizat până acum pe acest tărâm.

— Cred că aţi făcut o adevărată hecatombă de iepuri de casă şi de cobai, zise Gerald.

— Iepuri de casă şi cobai! Ha, ha, ha! izbucni ducele în râs. Mă crezi un începător, *signor* duce. Am făcut experienţe cu tot soiul de animale, printre care sute de maimuţe. Organismul lor e cel mai apropiat de al omului. După moarte le-am incinerat.

Pasiunea ducelui pentru otrăvuri devenea suspectă. De ce n-ar fi făcut experienţe şi asupra oamenilor? În fanatismul său ştiinţific – sau poate dement – de ce să nu fi trecut şi la această treaptă superioară a experienţelor? Poate că şi Villafrata – asemenea lui Mitridate – găsise mijlocul să încerce efectele otrăvurilor şi antidoturilor sale asupra ţăranilor inculţi, primitivi, rupţi de societate, de pe domeniile de la Roccanera. Cine s-ar gândi să-l bănuiască pe duce că ar fi un asasin? Poate că tainiţele palatului

ascundeau crime destinate a rămâne în veci nedescoperite. Chiar dacă ducele era de bună credinţă, oamenii rău intenţionaţi ar fi fost capabili să-şi facă o unealtă din acest bătrân. Bagheria, de pildă, singur sau în complicitate cu Sandra.

— Am făcut experienţe şi asupra oamenilor, zise bătrânul Villafrata. Izbucni în râs. Nu vă speriaţi, *signor* duce. Omul acela sunt eu. Am luat doze infime de otrăvuri spre a-mi deprinde corpul cu acţiunea lor. Am folosit şi antidoturi. Aveam la dispoziţie nenumărate reţete, întocmite de specialişti din antichitate şi din epoca renaşterii. Iată-mă sunt încă în viaţă. Viguros, plin de sănătate şi cu perspectiva de a ajunge centenar. Îndrăznesc să afirm că otrăvurile m-au fortificat.

Gerald se stăpâni să nu zâmbească. Amfitrionul său era atât de firav, de prăpădit, încât un vânticel de primăvară ar fi putut să-l doboare.

Dacă mişcările lui Gerald erau oarecum limitate de Sandra şi de Bagheria, nu se putea spune acelaşi lucru despre Lafont care se bucura de o deplină libertate de acţiune.

Acesta întreţinu lungi discuţii cu Eric Curtis şi cu baronul von Dittensdorff, de la care nu izbuti să afle însă mare lucru, pentru simplul motiv că şi contactele lor cu Robert Sunderland erau reduse la ultima expresie. Încercările lui de a-l descoase pe Wutz rămaseră infructuoase. La numeroase întrebări care i se puneau, medicul răspundea în monosilabe cu dublu sens. Nici asupra bolii lui Robert nu-şi putu face Lafont o idee mai precisă. Wutz, un partizan convins al doctrinei inflamaţiilor, vorbi destul de vag despre o gastroenterită cu forme grave. Terapeutica epocii era categorică: dietă severă şi luări de sânge, menite să combată infecţia şi să descongestioneze organele inflamate. Într-o seară Wutz fu mai vorbăreţ ca de obicei. Partizan al doctorului Broussais, fondatorul „medicinii fiziologice”, Wutz susţinea că orice boală provine dintr-o creştere sau dintr-o diminuare a contractilităţii celulelor vii, şi că deci are o origine strict locală, dependentă de stimulentele exterioare, dar legată de starea de inflamare a tubului digestiv, în esenţă, gastroenterita era cauza tuturor afecţiunilor care se transmiteau şi altor organe, prin simpatie. Cazul patronului său era limpede ca apa de fântână. Dieta severă şi luările de sânge cât mai frecvente cu ajutorul lipitorilor îi vor grăbi vindecarea. Wutz îşi susţinea teza cu o

sinceritate evidentă.

Lafont nu-i vorbi despre bănuielile sale, care coincideau cu ale lui Gerald. Wutz era fie complicele celor care urmăreau suprimarea lui Robert, fie un imbecil de bună credinţă. Şi într-un caz şi într-altul, era inutil să-i împărtăşească temerile lui.

Gerald purta lungi convorbiri cu Jules Lafont. Deoarece se temeau că pereţii palatului aveau urechi, ieşeau călări la plimbare. Bagheria îi însoţea pretutindeni, sub pretext că nu-l putea lăsa pe oaspetele unchiului său să se rătăcească prin hăţişurile sălbatice de pe domeniile Roccanera. Raymond şi Benjamin, instruiţi de Gerald, îl încadrau însă pe italian şi îl antrenau în lungi discuţii cinegetice, de la care acesta nu se putea eschiva, dând posibilitate unchiului lor să se izoleze în compania lui Lafont.

Când starea lui Robert era mai bună, Gerald îl vizita însoţit de şeful departamentului informaţiilor, care le făcea o scurtă trecere în revistă a evenimentelor politice şi financiare din marile capitale ale lumii, presărate cu anecdote picante din lumea teatrelor, ori cu ultimele bârfeli de prin cluburile selecte londoneze. Robert le asculta cu politeţe, dar foarte repede gândurile îi fugeau aiurea. S-ar fi zis că începuse să se desprindă treptat de preocupările lumeşti. Mânca foarte puţin, în ciuda stăruinţelor Sandrei, care îl îndemna să se hrănească. În schimb îl mistuia o sete permanentă, pe care i-o mai potolea doar limonada preparată de Bagheria. Părea că pe Robert nu-l mai ţineau în viaţă decât limonadele şi calmantele savant dozate de Villafrata. Era dureros să-l vezi întinzând mâna scheletică după paharul cu lichid galben ca chihlimbarul. Îl ducea la gură şi-i sorbea conţinutul încet, de parcă s-ar fi temut că înghiţituri mai mari i-ar fi sporit durerile. Bagheria adăuga limonadei sirop de mure, de coacăze sau de fragi, spre a-i mai schimba gustul.

Gerald şi Lafont se aflau într-o dimineaţă la Robert. Lafont istorisea, spre hazul celor prezenţi, aventura sentimentală a unui tânăr actor din Roma, surprins în alcovul amantei – o doamnă cu un înalt titlu nobiliar – de către soţul ultragiat. Actorul, gol-goluţ, sărise pe fereastră în parc. După o goană cu peripeţii, servitorii puseseră mâna pe actor; soţul, într-un acces de furie găsise cu cale să-şi spele onoarea, castrându-şi rivalul. Aventura avusese totuşi un final amuzant. Actorul, care nu se bucurase de o notorietate deosebită pe scena teatrelor, a ajuns în scurtă vreme un celebru „castrato” în corul bisericii Sfântul Petru.

Anecdota lui Lafont avu mare succes. Sandra, Bagheria, Gerald râdeau cu poftă. Până şi Robert schiţă un zâmbet. Deodată îşi muşcă buzele. Obrazul i se crispă. O durere surdă, apoi tot mai năvalnică îi cotropi fiinţa, întinse mâna spre cutia cu calmante. Lafont se repezi să-l servească. În graba lui, se împiedică într-o carpetă şi căzu peste măsuţa de lângă jeţul lui Robert, răsturnând-o cu tot ce se afla pe ea. Cutia cu calmante se deschise şi casetele se risipiră pe jos: paharul cu limonadă se sparse. Consternat, Lafont se ridică în genunchi şi încercă să repare ce se mai putea repara. Adună caşetele şi le puse în cutie, şterse cu batista limonada de pe parchet şi adună cioburile paharului.

Când sosiră servitorii chemaţi de Bagheria, Lafont terminase treaba. Foarte jenat rugă să i se ierte neghiobia, apoi părăsi încăperea. Bagheria prepară o nouă limonada lui Robert, care putu în sfârşit să-şi ia calmantele.

Incidentul fu repede uitat. A doua zi Robert însuşi îl chemă pe Lafont. Îl asigură că nu era deloc supărat şi îl rugă să-şi reia vizitele şi povestirea anecdotelor.

— Am impresia că ai să-mi devii tot atât de indispensabil ca şi Şeherazada pentru regele Şahriar. Mă întreb numai dacă am să fiu în viaţă la sfârşitul celor „O Mie şi Una de Nopţi”. O mie şi una de nopţi reprezintă aproape trei ani, Sandra nu-i aşa?

— Robert, iar începi să mă superi. Ştii ce a spus Wutz. Trebuie să fii mai dârz să te lupţi cu boala…

— Mă lupt, draga mea. Dar e mai tare decât mine. M-a pus cu amândoi umerii la pământ.

Viaţa la Pallazo Villafrata se desfăşoară potrivit unei rutine de o monotonie obositoare. Gerald îngădui lui Benjamin şi lui Raymond să mai schimbe atmosfera, făcând o plimbare până la Palermo şi eventual să se îmbarce într-o scurtă croazieră de-a lungul coastelor septentrionale ale Siciliei.

Lafont conduse pe băieţi până la Palermo, îi îmbarcă pe „Sovereign of the Seas”, apoi se înapoie la Roccanera.

Zilnic, Gerald se plimba călare însoţit de Julien Lefèvre, primul său secretar, şi de locotenentul di Bagheria. Terenul accidentat, gardurile vii îi prilejuiau adevărate curse de obstacole. Gerald era un călăreţ încercat. Secretarul îl urma atât cât îl ţineau puterile. În schimb, Bagheria îi imita cu succes isprăvile-i ecvestre.

Într-o dimineaţă, la un salt călare peste un curs de apă cu o albie relativ îngustă, săpată în piatră, calul italianului se poticni de

un bolovan şi se prăvăli, antrenându-l în cădere şi pe călăreţ. Bagheria se alese cu o lovitură zdravănă în rotulă, care-l puse în imposibilitate de a se mai sui în şa câteva zile. Gerald scăpă astfel de prezenţa ofiţerului, care începuse să-l plictisească. Leone di Villafrata îl însoţi de câteva ori în cavalcadele sale, dar ocupaţiile nu-i îngăduiau să se eternizeze în compania unui oaspete, oricât ar fi fost acesta de ilustru.

Gerald rămase astfel să se plimbe singur. Secretarul, cu care Gerald nu obişnuia să întreţină conversaţii, căpătase rolul unui simplu ţine-cal. Într-una din aceste plimbări solitare prin hăţişuri, îl prinse o ploaie ropotitoare de vară, care-l sili să caute adăpost într-o colibă părăsită, aşezată la o margine de luminiş. Aversele, rarisime în această perioadă a anului, durară până la lăsatul serii, când Gerald şi secretarul său porniră spre casă.

Un vânt răcoros limpezise cerul. Luna plutea inaccesibilă în văzduhul violet, stropind cu picături scăpărătoare şi jucăuşe ca mercurul crenguţele rupte de furtună care acopereau cu reţeaua lor pământul reavăn. După o jumătate de oră de mers, Gerald constată că se rătăcise. Fie că se învârtise în cerc prin păduricea cu cărări şerpuite, fie că o luase într-o direcţie greşită cert este că arborii rahitici, cu ramuri răsucite ca nişte braţe de caracatiţă, se îndesau ridicând în calea călătorilor bariere de vegetaţie aspră, ţepoasă, greu de străbătut. Gerald nu se pricepea să se călăuzească după stele iar secretarul era lipsit de cel mai elementar simţ al orientării.

— Mă tem că în noaptea aceasta vom fi nevoiţi să dormim sub cerul liber, zise Gerald.

Era iritat şi perplex. Atmosfera aceasta de intrigă şi mister în care se cufundase ca într-o baie, din clipa în care călcase pe pământul Siciliei îi amintea ambianţa melodramatică din romanele lui Mrs. Radcliffe, cu eroi puri şi frumoşi în luptă cu forţele răului: intriganţi satanici, perfizi, cu stigmatele crimei în ochi, bandiţi respingători, sângeroşi, cu glasuri cavernoase şi mâini înroşite de sângele victimelor imolate în serie. Acţiunea se desfăşoară în castele sumbre, cu beciuri şi catacombe în care zornăitul lanţurilor şi vaietele prizonierilor se întrec cu ţipetele bufniţelor şi cu dangătul lugubru al orologiilor din turnuri... Şi în viaţa de toate zilele există bufniţe, castele sumbre şi orologii care vestesc noaptea în jumătate. De aici încolo, ficţiunea se desparte de realitate. Robert, eroul principal, nu era un paladin cu chipul lui

Apollo, încrâncenat într-o luptă pe viaţă şi pe moarte cu forţele răului. Urâţit de boală, chinuit de dureri fizice, arăta ca o biată zdreanţă omenească. Forţele răului, în schimb, erau prezentate prin Sandra şi Bagheria, fiinţe care întrupau frumuseţea fizică, eleganţa, inteligenţa. Sandra şi Bagheria se iubeau. Dragostea îi sublima, le justifica orice acţiune. Nu se spune oare că iubirea este unul din cele mai nobile simţăminte umane? Gerald îşi dădu seama că alunecase pe panta sofismelor. Dacă Sandra şi Bagheria se socoteau îndreptăţiţi să-l suprime pe Robert, şi el, Gerald, se socotea îndreptăţit să folosească orice mijloace spre a le zădărnici planurile.

Polisilogismele acestea paradoxale, care făceau din alb negru şi din negru alb, îi permiteau să examineze cu o detaşare filozofică raţionamentele care determinau modul de a acţiona al fiecărui personaj angajat în luptă, în jurul agoniei prelungite a lui Robert.

Exclamaţia secretarului îl smulse din gânduri. Când se uită dezmeticit în jur, văzu, deschizându-se printre perdelele de arbori, o pajişte întinsă, argintată de lună, iar în depărtare, profilându-se pe decorul sumbru al unui deal, un palat alb, sculptat parcă în fildeş, un fel de fantasmagorie feerică. Gerald avu impresia că închipuirea îi juca o festă, atât de mare era contrastul între sălbăticiile prin care rătăcise până atunci şi rafinamentul acelui palat de basm. Dădu pinteni calului, pornind într-acolo. Va găsi el pe cineva care să-i indice drumul până la Palazzo Villafrata.

O esplanadă cu statui albe, zeităţi greceşti în poziţii de o graţie şi o eleganţă praxiteliană, preceda clădirea, care amintea – în linii mari – vila Medici de la Poggia a Caiana. Aceleaşi proporţii mândre, aceeaşi vastă *loggia*, durată la nivelul etajului nobil, de-a lungul întregii faţade, aceeaşi scară monumentală în formă de potcoavă, care coboară la esplanadă. Edificiul părea nelocuit. Nicio lumină nu se zărea la ferestre. Nicio vietate nu se mişca în jur.

Când ajunse în dreptul scării, Gerald coborî de pe cal. Secretarul îl imită. Gerald îi încredinţă frâiele calului său.

— Aşteaptă-mă aici. Poate dau de cineva.

Urcă treptele de marmură. Ajunse în faţa unei uşi duble, înalte, străjuită de coloane greceşti. Bătu în tăblia de stejar, împodobită cu flori de fier forjat. Aşteptă un timp îndelungat, fără ca cineva să-i răspundă. Bătu iarăşi. Se gândea să coboare scara şi să caute altă intrare, când auzi un zgomot metalic de ivăre grele trase. Uşa

se deschise şi în pragul ei apăru un bătrân valet – tipul valetului bătrân din romane – cu părul nins, ochi apoşi, bărbie tremurândă, şi o livrea sobră atârnată larg pe corpu-i slăbit de ani. O lumânare aprinsă îi lumina faţa ridicată, de mumie. Elegantul costum de călărie al lui Gerald era atât de murdar de noroi, încât nu mai făcea nicio impresie.

— Pe cine căutaţi? întrebă valetul bănuitor.

Gerald îi explică în italieneşte că e străin şi că s-a rătăcit, căutând drumul spre Palazzo Villafrata.

Bătrânul încerca să-i explice pe unde să o ia, când dinăuntrul casei se auzi un glas subţiat de bătrâneţe.

— Pofteşte pe domnul înăuntru.

Contrariat, valetul se trase la o parte, lăsându-l pe Gerald să intre. Într-un salon oval, de proporţii imense, cu plafon de stuc aurit şi cu fresce din vremea Renaşterii, stătea uşor încovoiat un bătrân subţire şi uscat ca ducele di Villafrata. Pe cât de vioi şi de neastâmpărat era ducele, pe atât de calm şi de domol în gesturi părea necunoscutul. Un sfeşnic cu numeroase braţe proiecta umbra bătrânului pe unul din pereţi, dându-i proporţii gigantice.

— Sunteţi străin? Se cunoaşte după accent. V-aţi rătăcit? Nu e de mirare. În toată regiunea aceasta nu găseşti un drum cumsecade.

Punea întrebări şi îşi răspundea singur cu volubilitate. Prezenţa lui Gerald părea să-i facă plăcere.

— Pe aici, prin acest fund de lume, nu prea vin străini. Vă miră? Nu au de văzut decât stânci golaşe, pământuri sterpe şi oameni înapoiaţi. Cum să nu fie înapoiaţi, când nimeni nu se ocupă de ei?

Gerald ceru îngăduinţa să se prezinte.

— Ducele de Lusignan-Valois! repetă bătrânul. Da, da, da. Am cunoscut la Paris, la mijlocul secolului trecut, un personaj cu acest nume. Eram foarte tânăr. Nu vă vine probabil să credeţi că am fost şi eu odată tânăr, nu-i aşa? E atât de mult de atunci, încât nici mie nu-mi mai vine să cred. V-a prins ploaia, nu? Sunteţi încă ud. Bănuiesc că vă e foame. Michelozzo, vorbi el valetului, pregăteşte masa pentru *signor* duce. Sper că nu veţi refuza o cină frugală? Se întoarse iarăşi spre Gerald. Mai sunteţi cu cineva? Poftiţi-l înăuntru. Aţi vrea de bună seamă să ştiţi cu cine aveţi de a face. Sunt contele di Camporeale. Casa mea vă stă la dispoziţie. Dacă doriţi, vă puteţi petrece noaptea sub acest acoperiş. Nu vă sfătuiesc să plecaţi noaptea la drum. Mi-ar face plăcere să-mi

acceptaţi ospitalitatea. N-am mai primit musafiri de foarte multă vreme. După cum vedeţi, sunt bătrân. Prietenii mei au murit unul câte unul. Am rămas singur într-o lume străină. E foarte neplăcut să te simţi singur…

Suspină adânc, dându-i în sfârşit răgaz lui Gerald să-i mulţumească pentru bunăvoinţă. Acesta acceptă invitaţia. Era obosit şi-i era foame. Nu i-ar fi surâs un drum prin pădure în miez de noapte. Toată întâmplarea aceasta avea un parfum romantic, care îl încânta. După atmosfera de la Palazzo Villafrata, întâlnea aici o oază de linişte în compania unui bătrân, relicvă dintr-o altă lume.

Apăru şi secretarul, care încredinţase caii unui servitor tot atât de bătrân ca amfitrionul şi ca Michelozzo. Toţi oamenii din casa aceasta erau atât de bătrâni, încât Gerald avu impresia că intrase într-un azil de fantome.

Trecură cu toţii într-o sufragerie tot atât de monumentală ca şi salonul oval pe care abia îl părăsiseră. Pereţii îmbrăcaţi în marmură ofereau o alternanţă de pilaştri auriţi şi nişe care adăposteau statui de bronz inspirate de operele sculpturale ale Greciei Antice. Broderii de aur ornau consolele-aplice, plasate deasupra nişelor şi care susţineau busturi de personaje în veşminte romane.

Pe masa grea din mijlocul sufrageriei, două sfeşnice de bronz împrăştiau o lumină aurie peste farfuriile de porţelan străveziu, împodobite cu blazonul conţilor di Camporeale.

— Pofteşte şi pe *contessina*, porunci Camporeale valetului.

Gerald îşi examină involuntar hainele murdare de noroi. Îl indispunea să apară în halul acesta în faţa unei doamne. Contele îi observă gestul.

— Nu trebuie să vă simţiţi stingherit, *signor* duce. Aici, la ţară, suntem deprinşi cu derogările de la ceremonial.

În sufragerie apăru o fată tânără înduioşător de tânără faţă de bătrânii din jur. Era gingaşă şi delicată ca o tijă de papirus. Avea o expresie drăgălaşă de copil speriat. O intimida prezenţa străinilor?

— Lucia, avem în seara aceasta doi oaspeţi. Ducele de Lusignan-Valois şi *signor* Lefèvre. Nepoata mea, *contessina Lucia*.

Se aşezară la masă. Cina, extrem de simplă, nu era lipsită de savoare. După mâncărurile ultrarafinate, cu sosuri savant preparate, de la Palazzo Villafrata, Gerald preţui mâncărurile cu sos de roşii, friptura de iepure de casă cu măsline, casata şi

fructele proaspete.

În timpul cinei, bătrânul conte vorbi cu vervă despre isprăvile lui din tinereţe, despre călătoriile sale prin capitalele europene, despre personajele de seamă pe care le cunoscuse în cursul peregrinărilor sale multiple. Se feri, bineînţeles, să evoce aventuri şi fapte care ar fi putut întina naivitatea virginală a fetei. Cu discreţia unui om de lume, nu-l întrebă pe Gerald nici de unde venea, nici unde mergea şi nici ce căuta în Sicilia. Acesta se socoti totuşi dator să le explice în câteva cuvinte rostul şederii sale la Palazzo Villafrata. Observă că la auzul acestui nume o umbră se aşternuse pe obrazul Luciei. Contele de Camporeale îşi păstră seninătatea. Gerald le vorbi despre Robert, evitând bineînţeles, să facă vreo aluzie la bănuielile care-l frământau. Încheie, exprimându-şi recunoştinţa faţă de destinul care-i îngăduise să cunoască, pe amfitrioni. În tot acest timp, observă că Lucia îl urmărea nu numai cu atenţie, dar şi cu plăcere. Spre surprinderea lui, această constatare nu-l lăsă indiferent. El, omul blazat de numeroasele-i aventuri sentimentale, se lăsa impresionat de o provincială naivă. Dacă şi-ar pune mintea cu ea, ar cuceri-o cu uşurinţă. Ar fi însă în stare să o facă? În prezenţa Luciei încerca un simţământ mai subtil, acel proces lăuntric care te face să prelungeşti lectura unui roman foarte captivant; îţi dai seama că, terminându-l, vei părăsi încântătoarea ambianţă creată de lectura cărţii. Lucia îi crea o asemenea ambianţă.

După cină, Michelozzo îl conduse într-o cameră de musafiri, decorată într-un stil baroc ondulat, de o frenetică fantezie. Orânduiala perfect simetrică a tablourilor şi a draperiilor restabilea totuşi un echilibru riguros, pe care nu reuşea să-l tulbure nici mobilierul Settecento cu sculpturi aurite şi curbe de o senzuală eleganţă. Patul, foarte larg, înălţat pe un postament cu trei trepte, era dominat de un baldachin cu îngeraşi de aur şi drapaje de şaten prinse în partea de sus într-un mănunchi de pene de struţ.

— Dacă Înălţimea Voastră doreşte o baie caldă înainte de culcare, cada se află în camera aceasta, zise valetul deschizând o uşă care răspundea într-o încăpere îmbrăcată în faianţă policromă, cu motive chinezeşti. În mijlocul încăperii trona o putină cu apă potrivită pentru baie. Pe o consolă îmbrăcată în oglinzi erau aliniate piesele unui *nécessaire* cu pieptene şi perii de cap montate în fildeş. O cană cu apă de băut, două pahare, câteva sticle de

parfum şi de săruri pentru baie completau decorul.

Gerald se bălăci îndelung în baia caldă, regeneratoare, care-i ungea parcă încheieturile obosite. Dacă valetul nu s-ar fi oferit să-l servească, turnând din când în când în putină ibrice cu apă fierbinte, spre a-i încropi baia care începea să se răcească, Gerald ar fi adormit, cu bărbia sprijinită în piept. Îngădui lui Michelozzo să-i facă o frecţie zdravănă, apoi se urcă în pat, însetat de un somn bun. Michelozzo stinse lumânările din sfeşnice, lăsând doar una care să lumineze discret încăperea, apoi ieşi în vârful picioarelor.

Luna revărsa printre perdelele întredeschise de la ferestre şuvoi de ape argintii, care inundară camera. Gerald înota prin apele argintii, grele ca plumbul topit. Vietăţi ciudate, apocaliptice, desprinse din tablourile lui Bosch, pluteau în jurul lui, privindu-l cu ochi rotunzi, fosforescenţi. Un peşte grotesc de rotund, cu dinţi ascuţiţi de ferăstrău, îi dădea târcoale. Şerpi veninoşi se contorsionau pândindu-i fiecare mişcare.... Moartea prin otrăvire nu mai este de *bon-ton*”... Mandragore... Agnès Sorel... Papa Alexandru VI Borgia se zbate, sfâşiindu-şi cu unghiile pieptul... Vipera... Sandra... Villafrata... O cobră i se încolăceşte de picior. Gerald urlă înfiorat de spaimă şi de scârbă. Zvârle din picior şi proiectează şarpele de perete... Bagheria şi „tânărul” Leone îl înşfacă, îl imobilizează şi îi deschide gura... Bătrânul duce se apropie cu un pocal din care ies aburi... Antidotul lui Mitridate? Nu! Otravă! Cucută!... Bagheria şi Leone îi toarnă pe gât otrava din pocal... Gerald simte o arsură cumplită pe beregată... Urlă...

Gerald se trezi din coşmar. Îl ardea setea. Întinse mâna la paharul de pe măsuţa de lângă căpătâiul patului. Paharul de apă era gol. Îl băuse înainte de a se culca. Năucit de visul rău, ud de sudoare, coborî din pat. Îşi aminti că în odaia de toaletă se afla o cană mare cu apă. Lumânarea arsese pe trei sferturi. Camera aceasta de musafiri avea mai multe uşi. Una răspundea pe coridor. Alta în odaia de toaletă. Dar celelalte?

Gerald încercă uşa camerei de toaletă. Era încuiată. Constatarea aceasta îl uimi. Îl încuiaseră pe dinăuntru? De ce? Se temeau de el? Sângele i se urcă în obraji. Dar dacă avea de a face cu nişte sadici care voiau să-l ucidă? Râse. Ipoteza era posibilă, dar nu probabilă. Prea îl domina atmosfera de „Grand Guignol” care domnea în Sicilia. Încurcase pur şi simplu uşile. Mai încercă încă una. Şi aceasta era încuiată. Iritat apăsă pe clanţă şi împinse genunchiul în tăblie. Uşa cedă şi se deschise larg.

Gerald păşi nedumerit pragul şi se trezi într-o încăpere imensă, ovală, care corespundea probabil holului oval de la parter. Luna îşi repezea fâşiile de raze alburii prin ferestre, luminând parchetul lipsit de covoare, pereţii văduviţi de tablouri şi de podoabe. Un scaun în trei picioare, singura mobilă existentă, era exilat într-un colţ. Un praf gros acoperea cu un strat cenuşiu, pufos, pardoseala, glafurile ferestrelor, postamentele pilaştrilor, stucaturile terne. Uşi deschise, date de pereţi, răspundeau în alte camere mari, lipsite de asemenea de mobile.

Gerald credea că visează. Alocuri pereţii îşi etalau crăpăturile, ca nişte guri strâmbe de babe. Pete mari de umezeală pictau pe tavane hărţi fanteziste. La ferestre, obloanele interioare erau deschise. Unele atârnau strâmbe în câte o singură balama.

Gerald îşi duse mâna la gât. Chinurile setei se făceau fot mai simţite. Michelozzo! Unde o fi Michelozzo? Făcu drumul întors, spre camera sa. Străbătu câteva încăperi. Paşii săi lăsau dâre în praful de pe pardoseală. Nu găsea însă urmele pe care le lăsase la venire. Se încurcase în labirintul acesta dezolant. Înjură printre dinţi. Se gândi să-l strige pe Michelozzo, dar se temu să nu-şi trezească din somn gazdele.

Noroc că lumina lunii era atât de puternică, încă nu avea nevoie de lumânare. Ajunse într-un coridor cufundat în semiobscuritate. Porni în explorarea lui. Călca precaut, căci se temea să nu se împiedice de ceva. O pânză de păianjen i se lipi scârbavnic de faţă. Îşi trecu repede mâinile peste obraz şi o dădu la o parte. Simţi pe dosul palmei mersul dezgustător al unui păianjen. Cu palma cealaltă îl pocni furios, strivindu-l. Îşi şterse mâinile de pulpana halatului de casă.

Deodată se izbi de o scară care se prăvăli cu zgomot de tunet, ridicând un nor de praf. Se opri îngrozit. Sigur că trezise pe toată lumea din casă.

Se deschise o uşă. În pragul ei apăru Lucia, cu o lumânare în mână. Purta o rochie de interior de mătase albă. Părul negru îi cădea pe umeri.

— Iertaţi-mă, *contessina*, m-am rătăcit prin camerele acestea... Mi-era sete. Dar am greşit uşa... Vă rog să mă credeţi...

Lucia zâmbi.

— Nu-i nimic. Am să vă conduc până la camera dumneavoastră.

Lucia îl preceda conturată de aura lumânării aprinse pe care o ţinea în mână. Nu-i vorbea. Gerald se simţea atât de stingherit,

încât nu îndrăznea să rupă tăcerea. Străbătură câteva camere şi ieşiră în coridorul strălucitor de curăţenie, în care răspundeau camerele oaspeţilor. Gerald îl recunoscu imediat.

Lucia se opri în dreptul uşii dormitorului lui.

— Aţi sosit la destinaţie. Am să vă aduc şi un pahar cu apă rece.

Mai înainte ca Gerald să fi rostit un cuvânt, Lucia dispăru. După câteva clipe reapăru cu paharul cu apă făgăduit. Gerald îi mulţumi, apoi îl bău cu mare poftă.

— La ce oră doriţi să vi se servească micul dejun? întrebă ea.

— Dacă se poate, la opt.

— Perfect. Voi da dispoziţii lui Michelozzo. Noapte bună.

— Noapte bună, *contessina*.

Se înapoie gânditor în camera sa. Noaptea aceasta fusese plină de peripeţii trăsnite. Se culcă şi adormi cu gândul la Lucia.

A doua zi de dimineaţă, Michelozzo îl trezi la şapte şi jumătate. Gerald îşi făcu toaleta, iar la opt precis coborî să-şi ia micul dejun, servit la umbră, pe balconul central. Lucia îl aştepta. Purta o rochie simplă, albă.

— Să-l iertaţi pe bunicul meu că nu a coborât. Dimineaţa se trezeşte ceva mai târziu. Am să vă ţin eu companía.

Gerald îi ceru din nou iertare pentru incidentul din cursul nopţii.

Michelozzo le servi ouă proaspete, ceai şi unt.

În timp ce-şi decupa artistic oul moale, Lucia rosti simplu.

— Vă datorez o explicaţie. Întâmplător aţi aflat un secret al casei noastre. Pentru cei mai mulţi, este un secret al lui Polichinelle. Bunicul ar fi foarte trist dacă ar afla că taina lui a fost dezvăluită. Bogăţia casei noastre este numai de faţadă. Da, da. Suntem nişte oameni săraci. Foarte săraci. Bunicul a păstrat intacte câteva camere spre a da iluzia puţinilor vizitatori care ne mai calcă pragul că suntem încă bogaţi.

— Aveţi totuşi câteva tablouri de mare valoare...

— Sunt copii, *signor* duce. Originalele au fost vândute demult. Tata şi-a pierdut toată averea la cărţi. Bunicul, care îl iubea mult, i-a tolerat slăbiciunile. Nu ne-a mai rămas decât casa aceasta şi vreo cincizeci de hectare de pământ sterp. În grajd avem două capre, care ne dau laptele acesta. Avem şi câteva găini. Trăim dintr-o pensie modestă, pe care ne-a fixat-o o mătuşă cu o situaţie materială ceva mai bună. Michelozzo şi un grădinar alcătuiesc personalul de serviciu. Două femei din sat fac curăţenie o dată pe

săptămână. Michelozzo ca şi bunicul au un somn greu ca plumbul. Sunt şi pe jumătate surzi. De aceea nici nu v-au auzit. Şi grădinarul e surd.

Gerald o asculta uluit.

— Vă petreceţi tot timpul la ţară?

— Da. Avem o trăsură hârbuită cu care ne ducem o dată sau de două ori pe lună la târgul din apropiere.

— Şi nu vă plictisiţi?

— Lucrez dantele, citesc, cânt la pian, mă plimb prin pădure, îl îngrijesc pe bunicul... Nu am timp să mă plictisesc...

— Nu vă e teamă de hoţi? Trei bătrâni nu sunt de prea mare folos...

Lucia izbucni în râs.

— Teamă de hoţi? Hoţii ştiu că nu au ce fura de la noi. Afară de aceasta se spune că stafiile ar bântui casa. Eu n-am văzut până acum niciuna. Localnicilor le este însă foarte frică de stafii. De aceea ne şi ocolesc. Mai ales de când s-a sinucis tata. Au scos zvonul că fantoma lui umblă noaptea prin parc. În parc a murit. Spânzurat de un copac.

Simplitatea cu care Lucia depăna povestea tragică a familiei ei îl impresionă pe Gerald.

— Când vine câte un străin, ne bucurăm. Bunicul e ospitalier. Îi place lumea. Pe vremuri casa noastră era plină de oaspeţi. Tata avea mulţi prieteni. După moartea lui însă, n-au mai dat pe aici.

Gerald nu ştia ce să mai spună.

— Văd că secretarul meu n-a coborât încă. L-a furat somnul.

— *Signor* Lefèvre s-a trezit demult. I-am spus lui Michelozzo să-i servească micul dejun în cameră. Voiam să vă lămuresc fără martori, surâse ea. După cum vedeţi, sunt complicea bunicului meu. Poate că fac rău încurajându-i minciuna...

— O minciună convenţională şi inofensivă, *contessina*. Îi apăraţi iluziile... Bătrânii au nevoie uneori de iluzii... Vă făgăduiesc că am să păstrez taina. Secretarul meu va şti că şi-a petrecut noaptea în vila preaputernicului şi generosului conte di Camporeale.

— Vă mulţumesc.

— Îmi îngăduiţi să vă mai vizitez?

— Cu plăcere. Şi bunicul se va bucura să vă revadă.

Gerald se ridică de la masă.

— Trebuie să plec.

— Cred că prietenii dumneavoastră de la Palazzo Villafrata sunt

în alarmă, zise Lucia.

— Mă întreb dacă absenţa mea nu le-a făcut plăcere, rosti Gerald mai mult pentru sine.

Grădinarul apăru în faţa intrării vilei, aducând caii. Sosi şi secretarul urmat de Michelozzo.

— Ca să ajungeţi la Palazzo Villafrata, o luaţi pe lângă liziera păduricii şi, când daţi de o colibă, cotiţi la dreapta. Veţi întâlni apoi fântână, de la care un drum se lasă spre stânga. Mergeţi pe el înainte şi ajungeţi la Villafrata. Nu e prea complicat, nu-i aşa?

În aceeaşi clipă un grup de cinci călăreţi se iviră la capătul peluzei. În trapul cailor se apropiară de vilă. Se opriră în dreptul scării. Când îl văzură pe Gerald, îşi scoaseră pălăriile.

Conducătorul cetei, un bărbat între două vârste, ars de soare, cu o bandă neagră trasă peste ochiul stâng, vorbi deferent.

— Toată noaptea v-am căutat, Înălţimea Voastră. Înălţimea Sa ducele era foarte speriat. Se temea să nu vi se fi întâmplat ceva rău. A trimis mai multe cete de oameni după dumneavoastră. Am venit încoace într-o doară. Numai aici nu ne gândeam să vă găsim.

Amestecul de respect şi familiarism din tonul trimisului lui Villafrata nu fu pe placul lui Gerald.

— Bine. Să plecăm.

Se întoarse spre Lucia, căreia i se înnourase iarăşi fruntea.

— Trebuie să-mi iau rămas bun, *Contessina*. Vă rog să transmiteţi bunicului dumneavoastră, contele, o dată cu salutările mele, şi mulţumirile cele mai călduroase pentru ospitalitate.

Gerald părăsi cu regret vila Camporeale. Drumul de întoarcere îl parcurse gânditor, fără să schimbe vreun cuvânt cu însoţitorii săi.

La Palazzo Villafrata fu primit de duce cu manifestări de zgomotoasă simpatie.

— În sfârşit, m-am liniştit. Dacă aţi şti cât v-am purtat de grijă! Noaptea, drumurile nu sunt sigure. E mai primejdios să călătoreşti după apusul soarelui decât să stai în mijlocul şerpilor mei.

— Bandiţii sunt atât de numeroşi?

Ducele clătină din cap.

— Bandiţii… Mafia…

Apoi schimbă subiectul.

Şi Robert se bucură de înapoierea lui Gerald. Sandra era ca de obicei prezentă. Stătea pe un jeţ în dreptul ferestrei şi croşeta o dantelă. Doctorul Wutz făcea de veghe, retras într-un ungher

întunecos al încăperii. Lentilele ochelarilor lui sclipeau, împrumutând lumina soarelui care pătrundea printre draperiile trase pe jumătate.

Robert zâmbi cu afecţiune fratelui său.

— M-ai făcut să trec printr-o mare emoţie, Gerald. Şi Sandra era îngrijorată.

Gerald se înclină. Cunoştea valoarea presupusei îngrijorări a Sandrei.

Robert îşi frământa nervos mâinile, străduindu-se să-şi stăpânească durerile care-l încolţiseră brusc.

— Dacă ai muri şi dumneata, Gerald, nu ştiu ce s-ar alege din casa noastră.

— Nu înţeleg ce înseamnă acest: „dacă ai muri şi dumneata” rosti Gerald domol. *Cine* mai trebuie să moară?

Robert zâmbi sărman.

— Eu n-am să mai apuc Anul nou.

— Vorbeşti copilării…

Robert făcu un gest care-i oglindea descurajarea.

— Nu-mi fac iluzii, Gerald. Ştiu. Sunt condamnat.

— Cine ţi-a spus-o? Doctorul Wutz?

Scaunul medicului scârţâi. Şi Sandra ridică o clipă privirile de deasupra lucrului ei.

— Wutz mă asigură că am să mă vindec. Dar eu ştiu mai bine cum stau lucrurile.

Spaima prin care trecuse, după presupusa dispariţie a lui Gerald, îl stimula să vorbească deschis, să iasă din rezerva de până acum.

— N-ar strica să faci un consult de medici, zise Gerald. Mai multe minţi judecă mai bine decât vina singură.

Lansase această piatră de încercare şi se întreba care vor fi consecinţele.

— Avem toată încrederea în doctorul Wutz şi în calmantele ducelui de Villafrata, interveni Sandra aspru.

— Dacă socotiţi necesar un consult, n-am nimic împotrivă, rosti jignit doctorul Wutz. Sunt convins că medicii vor confirma diagnosticul meu.

— Şi care e acest diagnostic? întrebă Gerald.

Wutz turnă o foarte complicată denumire latină.

— Ce înseamnă aceasta în limbaj profan? întreabă Gerald.

— O afecţiune de stomac, complicată de o anemie pronunţată şi

de o dereglare a sistemului nervos. Regimul, odihna, purgativele şi luările de sânge periodice sunt singurele remedii ale acestei boli. *Herr Graf* se va vindeca în câteva luni. Altfel mă las de medicină.

— Nu face afirmaţii riscante, Wutz, rosti Robert obosit.

— Cred că nu-mi puneţi la îndoială probitatea şi devotamentul, *Herr Graf*.

— Nu te supăra, Wutz. Am toată încrederea în dumneata. Şi Sandra îmi împărtăşeşte părerea.

Gerald îşi dădu seama că Robert voise să vorbească dar că ceva îl făcuse iarăşi să se reţină.

— Nu renunţ la ideea unui consult, zise Gerald cu încăpăţânare.

Robert suspină.

— La ce bun? Tot am să mor. Niciun medic din lume nu mă poate salva. Nici măcar Wutz, cu toată ştiinţa lui. Ciudat. Uneori mă cramponez de viaţă. Alteori – şi aceasta se întâmplă tot mai des – trec prin crize de descurajare. Atunci renunţ să mai lupt şi încerc să leg un dialog cu moartea. Mă surprind uneori chemând-o. Dar nu vine. Moartea nu vine decât în clipa aleasă de ea. Am cochetat odată cu gândul sinuciderii. Un sfârşit rapid, lipsit de chinuri, în condiţiuni alese de mine. Tentant, nu-i aşa? Să trişezi moartea… Dar n-am avut puterea. Da, da. Mi-a lipsit forţa morală ca să trec la execuţie. Cu altă ocazie, însă, poate că am să găsesc puterea…

— Robert, încetează odată cu prostiile acestea, îl repezi Sandra. Decât să te lupţi cu tine însuţi, mai bine te-ai lupta cu boala. Trebuie să te vindeci şi ai să te vindeci.

— Când eram tânăr, reluă Robert, ignorând întreruperea soţiei sale, mă uitam cu superioritate la bătrânii aflaţi spre sfârşitul vieţii. Îmi spuneam: cât trebuie să mă invidieze pe mine oamenii aceştia, fiindcă sunt tânăr, sănătos şi am toată viaţa înainte!… Hm! Cât de greşit judecam. Nu bănuiam că viaţa poate să-ţi ajungă o povară. Că abia aştepţi să scapi de ea. Că viaţa aceasta pe care o adulăm nu este în realitate decât o înşelătorie, o înşiruire de încercări grele, de dureri, de renunţări, de amărăciuni… Bucuriile sunt atât de puţine, încât prin contrast te fac să resimţi şi mai penibil aspectele întunecate – vai – atât de întunecate ale vieţii… Ne cramponăm de viaţă, fiindcă ne temem de ceea ce va urma după moarte. Groaza de necunoscut ne taie răsuflarea, ne înnebuneşte…

— E primejdios să fii obsedat de ideea morţii, Robert. Îţi sapă încrederea în viaţă, te dezarmează… În privinţa aceasta Sandra

are perfectă dreptate. Eşti încă tânăr. Nu ai depăşit treizeci şi cinci de ani.

— Am treizeci şi şapte, Gerald. Dar aceasta nu înseamnă nimic. Moartea pentru cei tineri este un act de clemenţă dumnezeiască. Te scuteşte de suferinţele fizice şi morale de mai târziu. Moartea prieteniilor, a dragostei, a tinereţii, dar mai grav decât orice, moartea iluziilor care îţi înaripează adolescenţa, care-ţi deschid perspective trandafirii tinereţii. Din nenorocire, toate acestea nu sunt decât miraje. Dar să schimbăm subiectul. E atât de ieftin să filozofezi asupra vieţii şi a morţii… Nu ne rămâne decât să plecăm grumazul şi să aşteptăm cu spaimă apropierea paşilor stăpânei cu coasa…

Robert tăcu. Se închise iarăşi ca un melc în cochilie. Gerald îşi dădu seama că în ziua acea nu va mai putea scoate nimic de la fratele său.

Sandra continua să lucreze. Poate ceva mai nervos ca de obicei. Wutz veghea din umbră ca o buhă. Gerald părăsi camera lui Robert, apăsat de un simţământ bizar de neputinţă în faţa mersului ireversibil al destinului…

Două zile după această discuţie făcu o vizită contelui di Camporeale. Simţise nevoia să evadeze din mediul înăbuşitor de la Palazzo Villafrata, să se spele de zgura lăuntrică înmagazinată după contactele-i cu această lume meschină, graţie prezenţei Luciei, care-l reconforta cu prospeţimea şi curăţenia ei sufletească.

Contele îl primi afabil. Lucia în schimb era tristă şi avea ochii roşii de plâns.

Îl reţinură la masă. Prânzul servit de Michelozzo era tot atât de frugal ca şi cina de acum câteva zile. Contele – cu excepţia unor scăpări fireşti vârstei lui – reuşi să întreţină o conversaţie plăcută. Lucia nu era în stare să-l secondeze, în ciuda străduinţelor ei de a nu întuneca atmosfera cu etalarea propriilor ei preocupări. În aer plutea un vag miros de ars, adus uneori de vântul domol.

După desert, contele ceru permisiunea să se retragă pentru o oră.

— Bătrânii nu se pot lipsi de o mică siestă, după masă, se justifică el zâmbind. Lucia are să vă ţină de urât.

Plecă târându-şi picioarele. Îi pierise toată vioiciune.

— Nu vi se pare că miroase a ars? zise Gerald, incomodat de

fumul invizibil care-i înţepa nările. Să nu fi luat foc pădurea?!

Lucia îşi muşcă buzele. Bărbia îi tremura ca la un copil care se abţine eroic să nu izbucnească în plâns. Deodată ochii i se împăienjeniră de lacrimi.

— A ars grajdul. Şi caprele au ars. Au ars de vii.

— Cum a luat foc? Vreo neglijenţă a grădinarului?

Lucia îşi frământa batista de dantelă.

— I-au dat foc. Ticăloşii! Laşii!

Se opri din nou.

Gerald clătină din cap nedumerit.

— De ce nu vreţi să-mi spuneţi despre ce e vorba? Aş putea să vă fiu de folos…

— Nu aveţi cum să ne fiţi de folos. Sunteţi străin de lumea noastră, de Sicilia, de moravurile noastre. Dumneavoastră nu ştiţi, desigur, ce înseamnă să trăieşti în permanenţă cu frica în suflet. Frică faţă de oameni, faţă de evenimente, faţă de ziua de mâine. Cei slabi se tem de cei puternici, cei puternici se tem de alţii şi mai puternici. Şi ceea ce este mai ciudat – nu există o piramidă a puterii… chiar şi cei din vârful ei, care dispun de atributele legale ale puterii, armata şi magistratura, se tem de forţele subterane, organizate ale Mafiei…

Gerald era surprins de limpezimea vorbelor Luciei. O socotise naivă. Constata acum că avea de-a face cu o fiinţă înzestrată cu o inteligenţă, cu o maturitate spirituală, neobişnuită.

— M-aţi întrebat deunăzi dacă nu mă cuprinde frica în singurătatea aceasta, continuă ea. V-am răspuns că nu aveam de ce să mă tem, fiindcă mă protejau sărăcia şi spiritele casei. Mă înşelam pe mine însămi şi vă înşelam şi pe dumneavoastră. Adevărul este că mi-e frică. Noapte de noapte mă împresoară groaza. Aştept o nouă criză, după celelalte prin care am trecut. Pentru a forţa mâna bunicului, care nu vrea să vândă casa aceasta şi zdreanţa de pământ din jur, ne-au incendiat recoltele, clăile cu fân, ne-au smuls viţele de vie din pământ, ne-au decapitat vitele şi le-au lăsat să putrezească pe câmp… Au mers până acolo încât ne-au otrăvit şi apa din fântâni. Bunicul a rezistat. Pe cât îl crezi de firav, de neajutorat, pe atât este de îndărătnic, de bătăios. Ultimul lor act de intimidare a fost incendierea grajdului. Va urma probabil ultima fază: incendierea casei, asasinarea bunicului sau a mea. Oamenii aceştia nu se dau înapoi de la nimic. Ei ştiu că domeniile Camporeale trebuie să-şi schimbe stăpânul.

Lacrimile din ochi i se uscaseră. Deznădejdea de adineauri lăsase locul unei atitudini dârze.

— Înainte de moartea tatei, pe vremea când eram încă bogaţi, aveam un mare număr de paznici înarmaţi, care ripostau la violenţe folosind violenţa. Am cunoscut atunci o perioadă de relativă linişte. După ce tata şi-a pierdut averea la cărţi şi nu am mai avut bani pentru paznici, duşmanii noştri ne-au încolţit. Bunicul s-a gândit atunci la o stratagemă. A adus pe moşie oameni izgoniţi de pe proprietăţile lor de vecini mai puternici. Ţărani nenorociţi, căzuţi pe ultima treapta a mizeriei. Le-a dat pământul în dijmă, în condiţii acceptabile pentru ei. La început lucrurile au părut să meargă bine. Ne bucurasem însă numai de un răgaz. Atacurile s-au îndreptat asupra dijmaşilor. Li se incendiau şi lor recoltele, li se spintecau vitele, copiii erau stâlciţi în bătaie. Ţăranii nu aveau cum să se apere. Duşmanii erau mulţi şi bine înarmaţi. Dădeau năvală în miez de noapte, făceau prăpăd, iar în zori dispăreau fără urmă. Nimeni nu-i putea identifica, fiindcă în timpul atacurilor umblau mascaţi. Îngroziţi, dijmaşii au început să ne părăsească. Am rămas singuri. Bunicul, Michelozzo, grădinarul şi cu mine. Incendierea grajdului este preludiul scenei finale din ultimul act. Bunicul are în camera lui un rastel cu arme. Când va sosi momentul, se va apăra cu puşca în mână. Va fi o luptă inegală. Ce se va întâmpla cu mine nu ştiu. Probabil că am să-i împărtăşesc soarta. M-a învăţat să trag la ţintă. Am să mă lupt şi eu. Şi Michelozzo va fi alături de noi. De grădinar nu sunt sigură. Are o nevastă bătrână şi bolnavă pe care trebuie să o întreţină. Dacă ar muri el, s-ar prăpădi şi bătrâna.

Gerald era zguduit de destăinuirile Luciei.

— Cine vrea să vă deposedeze de avere?

— Nu ştiu. Avem vecini puternici, care abia aşteaptă să-şi rotunjească domeniile în dauna noastră. Care dintre ei a pus la cale atacurile, n-aş putea să spun. Contele di Montefiorito, marchizul de Caltabellota, Ducele de Villafrata, Palmieri, fostul arendaş al contelui de Licudia, pe care l-a sărăcit, cumpărându-i apoi domeniile… Lucia ridică din umeri. Toţi au făcut bunicului oferte de cumpărare. Cele mai mari porţiuni din domeniile noastre au fost cumpărate de Montefiorito şi de Villafrata, pe când trăia tatăl meu. Bunicul nu mai vrea să vândă însă nicio bucată de pământ. Are dreptate. De casa aceasta se leagă toată viaţa noastră. Iar în parc, sub ulmii aceia, se află cavoul familiei. Am

săvârşi un sacrilegiu dacă ne-am vinde strămoşii odată cu moşia.

Gerald îşi plimbă privirile asupra faţadei palatului, asupra peluzei neîngrijite, cu iarbă uscată, ruginie, asupra statuilor asaltate de bălării, asupra rondurilor fără flori…

— De azi înainte nu veţi mai fi singuri. *Contessina*, vă rog să mă socotiţi aliatul dumneavoastră.

Lui Gerald nu-i plăceau jumătăţile de măsură. Intervenţia lui în favoarea contelui di Camporeale trebuia să atârne greu în balanţă. Acordă bătrânului – uluit de acest neaşteptat gest – un mare împrumut, pe termen lung. Tot el dădu dispoziţii lui Lafont să facă un drum până la Palermo, spre a căuta un arhitect cu renume, care să întocmească un deviz în vederea restaurării vilei Camporeale. Îi mai porunci să angajeze servitori stilaţi – lachei, vizitii, bucătari, cameriste, pivniceri – care să preia sarcinile deţinute până atunci de Michelozzo şi de bătrânul grădinar.

Gerald recomandă contelui di Camporeale să intre în tratative cu vecinii de moşie, spre a răscumpăra pământurile vândute de fiul său. Fermitatea caracterului Luciei îl impresionase, îl încânta rolul acesta de trimis al Providenţei.

Spectaculoasa lui desfăşurare de forţe în sprijinul bătrânului Camporeale şi al *contessinei* Lucia făcu vâlvă.

Sandra îl tachină răutăcios:

— Spune-mi, dragul meu, ce te-a determinat să intri în joc alături de Camporeale? Generozitatea sau simpatia pentru *contessina* Lucia? Ştii ce zvonuri circulă? Că v-aţi fi logodit în taină.

Gerald râse.

— La aceasta nu m-am gândit încă. Dacă reflectez mai adânc, constat că perspectiva nu îmi repugnă.

— Vasăzică ai de gând să devii un fiu al Siciliei, interveni Robert. De ce nu? Stăteam deunăzi de vorbă cu ducele de Villafrata. Am aflat cu această ocazie că familia di Camporeale este foarte veche şi mai mult decât onorabilă.

— După câte am auzit, reluă Sandra, *contessina* Lucia este o floare sălbatică. Nu te temi că ambianţa de seră a Parisului şi a Londrei are să o strice?

Gerald ridica uşor mâinile făcând să fluture manşetele de dantelă.

— Să nu anticipăm, Sandra. În privinţa aceasta nu am hotărât

încă nimic.

Robert râse cu bunăvoinţă.

— Dezminţirile nu fac în general decât să confirme presupunerile… Sandra, să nu fim indiscreţi. Să-l lăsăm pe Gerald să-şi conducă barca aşa cum crede el de cuviinţă…

La Palazzo Camporeale domnea mare efervescenţă. Arhitectul adus de Lafont cerceta clădirea din pivniţă şi până în pod, lua măsurători, făcea calcule, urmărit cu interes şi înfrigurare de Lucia. Contele di Camporeale întinerise. Se îndreptase de şale, ridicase bărbia, şi în ochi îi juca o scânteiere juvenilă. Până şi Michelozzo devenise alt om. Fusese ridicat la rangul de majordom, terminând astfel cu muncile manuale. Acum poruncea altora. Era şi timpul. De multă vreme ochii începuseră să i se împăienjenească, mâinile să-i tremure. În curând ar fi devenit inapt serviciului. Noua şi înalta sa demnitate în ierarhia servitoricească îi îngăduia să lase sarcinile grele pe seama altora şi să se odihnească de câte ori simţea nevoie.

Gerald făcea naveta între Roccanera şi vila Camporeale. Extazul pe apele căruia plutea Lucia constituia un tonic şi pentru el. Câteva ore uita de Robert, de Sandra, de maşinaţiile lui Bagheria, de mutra de înmormântare a „tânărului” Leone.

Starea lui Robert se înrăutăţea vizibil. Durerile îi sporeau, starea de slăbiciune se accentua, pofta de mâncare îi pierise. Amintea o flacără care începe să pâlpâie înainte de a se stinge.

Acum însă, Gerald puse piciorul în prag. În ciuda opoziţiei Sandrei şi a lui Wutz, trimise pe Lafont la Palermo şi la Roma după medici. Plătea o poliţă Sandrei, care-l împiedicase sistematic să discute lucruri serioase cu Robert. Poziţia lui în această chestiune era puternică. Ce argument ar fi putut invoca Sandra spre a-l împiedica să se preocupe de sănătatea grav periclitată a fratelui său?

Ducele de Villafrata încerca să creeze un climat de destindere, dar glumele lui sunau fals. „Tânărul” Leone se dezinteresa de toată afacerea. Bagheria nu precupeţea eforturile spre a se face util lui Robert şi lui Gerald. Se oferise chiar să ţină locul lui Lefèvre, care căzuse de pe cal şi îşi frânsese două coaste.

— Genunchiul meu s-a vindecat, spusese el o dată lui Gerald. Sunt capabil să preiau temporar sarcinile lui *signor Lefèvre*.

Gerald îl refuzase cu amabilitate.

— Îţi mulţumesc, *signor* Bagheria, dar nu-i pot lipsi pe Robert şi pe Sandra de serviciile dumitale.

După o absenţă de cinci zile, Lafont se înapoie cu un batalion de doctori. Cele mai proeminente figuri ale lumii medicale din Italia. Gerald era hotărât să depună orice eforturi spre a-şi salva fratele. Încrederea Sandrei în doctorul Wutz nu mai putea precumpăni argumentele contrarii ale lui Gerald. Tensiunea dintre Sandra şi cumnatul ei creştea vizibil. Gerald citea în ochii ei ura. În jurul agoniei lui Robert, se încinsese un război fără cruţare.

Bătrânul Villafrata şi „tânărul” Leone se străduiau să păstreze o atitudine neutră. Gerald simţea însă că şi ei îi erau ostili. Spre a se feri de otrăvuri, evita să se mai atingă de mâncărurile preparate la Palazzo Villafrata. Găsise un pretext aparent valabil, dar care nu înşela pe nimeni. La vila Camporeale, unde se ducea zilnic, se serveau gustări copioase. James, valetul său, avea poruncă să nu se îndepărteze nicio clipă de camera de culcare a stăpânului. Gerald se temea să nu i se toarne otravă în pulbere pe cearşafuri sau pe obiectele de toaletă folosite în mod curent. Învăţase bine lecţiile de toxicologie predate de ducele di Villafrata.

Medicii aduşi de Lafont examinară pe Robert, apoi ţinură un prim consult, la care asistă şi Wutz. Opinia lor, pe care o împărtăşiră Sandrei şi lui Gerald, era categorică. Robert Sunderland suferea de un cancer la intestine. Moartea nu va întârzia. Era o chestiune de zile, poate chiar de ore.

Sandra exulta. Se uita triumfătoare la Gerald. Îi intuise demult bănuielile. Toate presupunerile lui se spulberau. Robert murea măcinat de boală, şi nu de otrăvuri.

Dacă soţul ei lăsase un testament nefavorabil Casei Sunderland, aceasta o ştia numai ea. Şi avea de gând să păstreze taina până în ultimul moment.

Gerald era perplex. Tot eşafodajul raţionamentelor sale se prăbuşea ca un castel de cărţi de joc. Şi Lafont era nedumerit. Nu-şi pierdea însă calmul. Mai avea o carte de jucat.

Tocmai în acele momente de frământare, căzu ca un trăsnet o veste care în prima clipă îl lăsă pe Gerald fără glas. Contele di Camporeale, însoţit de Lucia, plecase cu trăsura la Palermo spre a face unele cumpărături. De când aveau bani, *contessina* Lucia începuse să aprecieze frecventarea magazinelor de lux, plăcerea de a alege, de a face achiziţii somptuoase. La întoarcere, pe când treceau printr-o pădurice sugrumată între pereţii unor coline

stâncoase, fuseseră atacaţi de o ceată de indivizi mascaţi. Agresorii opriseră trăsura, imobilizaseră şi dezarmaseră pe servitori, apoi în prezenţa bătrânului conte o batjocoriseră pe Lucia. Douăzeci de inşi se perindaseră, stimulaţi de frumuseţea corpului ei dezgolit, de glumele celor care-şi aşteptau rândul. Lovitura era magistrală. Cel care o plănuise îi calculase perfect consecinţele. O căsătorie între Gerald Sunderland şi *contessina* Lucia nu mai era posibilă. Exuberantul tânăr, care îşi închipuise că va schimba cu banii lui cursul unor evenimente – reflexe ale moravurilor siciliene – avea să se întoarcă plouat în ţara sa. Domeniile şi vila contelui di Camporeale vor schimba până la urmă pe stăpân. Bătrânul conte îşi va târî zilele, năucit de dezastrele abătute asupra sa şi familiei sale, apoi oasele îi vor putrezi în cimitirul din Palermo, departe de cavoul familiei, de pământul pe care-l iubise atât de mult. Iar *contessina* Lucia îşi va chinui până la moarte trupul ofilit, în penitenţe sterile, între zidurile unei mănăstiri severe şi întunecate.

Sicilia avea ultimul cuvânt…

Închis în camera sa, Gerald îşi muşca pumnii. Îi venea să urle de ciudă. Neputinţa de a răspunde la loviturile adversarilor îl exaspera. Fusese învins pe tot frontul. Sandra îşi atinsese scopul. Aveau să-şi atingă scopul şi acei care jinduiseră averea contelui di Camporeale. Era evident că el, Gerald, nu se mai putea însura cu Lucia, după ce trecuseră peste corpul ei atâţia oameni.

Îl cuprindeau furiile când încerca să reconstituie în închipuire groaza, deznădejdea, scârba, ruşinea, pe care Lucia le trăise în clipele acelea cumplite. Gerald îl cunoştea pe ministrul poliţiei. Principele di Canosa îi era îndatorat. Va răsturna cerul şi pământul spre a-i prinde pe bandiţi. Dar pedepsirea lor va compensa viaţa ruinată a Luciei? Va linişti propria lui frământare? Amorul său propriu va obţine o satisfacţie palidă. Ceea ce nu era suficient.

Gerald se întreba dacă nu cumva „tânărul” Leone pusese la cale atacul. Dacă Leone avea realmente vreun amestec, va plăti tot răul pe care-l făcuse Luciei. Gerald nu se va mulţumi cu ancheta ministrului poliţiei. Va porunci lui Lafont să deschidă o anchetă paralelă, pe cont propriu.

Toate aceste planuri nu puteau minimaliza sensul propriei sale înfrângeri. Gerald se întreba cum va da ochi cu Lucia? Ce îi va spune?

În aceste momente grele, Benjamin şi Raymond se înapoiară la Roccanera. Erau arşi de soare şi foarte bine dispuşi.

Îndată după sosire, se închiseră împreună cu Lafont şi cu Gerald în camera acestuia. Aduceau veşti mari. Probele pe care Lafont le trimisese spre analiză – prin intermediul lor – dezvăluiseră un fapt de o netăgăduită gravitate. Robert fusese supus unei lente otrăviri prin arsenic.

Gerald respiră adânc. Avusese senzaţia că îi explodează plămânii.

— În sfârşit, murmură el, îi am în mână. Acum vor plăti. Vor plăti şi pentru Lucia.

Urcă singur până la apartamentul lui Robert. Sandra, trasă la faţă, fardată de mântuială, îşi veghea bărbatul, căruia un doctor îi lua pulsul. Părea să sufere cumplit.

„Joacă bine teatru”, îşi zise Gerald.

Şi Bagheria era prezent. Se arăta îndurerat de starea disperată a lui Robert. Gerald îi pofti şi pe el şi pe Sandra într-o încăpere alăturată.

— Vreau să vă vorbesc fără martori.

Expresia ochilor săi era atât de dură, încât Sandra simţi un fior de teamă. Se supuse. Făcu şi lui Bagheria semn să o urmeze. Nu voia să rămână singură cu Gerald.

După ce se văzu împreună cu cei doi amanţi, Gerald închise cu grijă uşa. Pofti pe Sandra să ia loc.

— Mulţumesc, rosti ea înţelept… Nu am timp de pierdut. Locul meu e lângă Robert. Te rog să-mi spui repede ce ai de spus.

Gerald o privi plin de curiozitate. Ştia că foarte curând Sandra se va dezumfla ca un balon spart. Bagheria aştepta încruntat explicaţiile interlocutorului. Concluziile medicilor îi dăduseră curaj.

Gerald se aşeză pe un scaun.

— Vă aduc la cunoştinţă că Robert a fost otrăvit cu arsenic.

Bagheria tresări. Nu era un bun actor. Sandra, în schimb, ripostă aspru.

— Prostii! Concluziile medicilor pe care dumneata i-ai chemat sunt clare. Robert e bolnav de cancer.

Gerald zâmbi.

— Încearcă, Sandra, să-ţi aminteşti o scenă petrecută în camera lui Robert acum zece sau douăsprezece zile. Lafont a răsturnat măsuţa din preajma lui Robert.

— Îmi amintesc. O neîndemânare.

— Te înşeli, Sandra. N-a fost o neîndemânare, ci un act deliberat.

— Serios?

— În cădere, s-a spart un pahar cu limonadă şi s-au risipit nişte caşete preparate de ducele di Villafrata.

— Insinuaţi că aceste caşete ar conţine arsenic? întrebă Bagheria tăios.

— Am bănuit că ar conţine arsenic. Dar m-am înşelat. Lăsaţi-mă să termin. Lafont a profitat de zăpăceala iscată şi şi-a strecurat în buzunar două sau trei caşete şi câteva cioburi de pahar. A mai avut grijă să-şi moaie batista în limonada de pe jos.

— Gestul de slugă, rosti Sandra dispreţuitor.

— Se poate, scumpa mea cumnată. S-au dovedit însă foarte utile. Cioburile, caşetele şi batista îmbibată cu limonadă au ajuns pe masa unui chimist din Palermo.

— Până la Palermo batista nu s-a uscat? întrebă Sandra ironic.

— S-a uscat, desigur, s-a uscat. Dar au rămas particule interesante...

Bagheria îşi frământa pumnii.

— Şi ce v-a spus chimistul?

— Caşetele conţineau substanţe otrăvitoare, dar în cantităţi atât de mici, încât nu puteau otrăvi un organism. Chimistul a precizat că asemenea caşete sunt folosite drept calmante de unii medici. Analiza batistei şi a cioburilor a dat rezultate negative.

Bagheria zâmbi.

Sandra îl privi pe Gerald de sus.

— Pentru aceasta ne-ai chemat? Ai terminat ce aveai de spus?

— Un moment, Sandra, n-am terminat. Emisarii mei nu s-au mulţumit cu rezultatul analizei de la Palermo şi s-au deplasat până la Roma. Acolo s-a făcut o nouă analiză cu mijloace mai moderne.

— Şi?

— Şi rezultatul analizei a fost categoric. Probele prezentate la examen conţineau arsenic.

— Ce te face să presupui că experţii dumitale de la Roma nu au greşit? rosti Sandra cu un ton care voia să pară batjocoritor.

— Probele au fost supuse şi unor experţi din Milano, care au confirmat rezultatul analizelor de la Roma.

— Insinuaţi că aş fi încercat să-l otrăvesc pe *signor* Robert Sunderland? întrebă Bagheria ridicând glasul.

Gerald îşi rezemă bărbia în palmă.

— Nu insinuez, *signor* Bagheria. Te acuz de tentativă de asasinat.

— Nu vă permit…

— Vom vedea dacă poliţia principelui de Canosa va ţine seamă de protestele dumitale.

Se ridică în picioare.

— După cum ştii şi dumneata, Sandra, sfârşitul lui Robert nu va întârzia. După moarte, la cererea mea, i se va face autopsia. După aceea i se vor pune lui *signor* Bagheria unele întrebări. Sunt curios să văd ce va răspunde. Şi cu aceasta am terminat. Nu vă mai reţin. Scumpă Sandra, te poţi înapoia la soţul dumitale.

Sandra făcu un pas spre uşă, apoi se opri.

— Cum poţi dovedi că arsenicul a fost pus de Bagheria? De ce să nu presupun că totul este o simplă maşinaţie a lui Lafont, care vrea să năpăstuiască un nevinovat?

— Dacă este simplă maşinaţie, cum spui dumneata, autopsia va constata absenţa arsenicului în viscerele lui Robert. În caz contrar…

Lasă fraza neterminată.

Sandra reveni la atac.

— Dacă există realmente o otrăvire de ce să nu-i bănuiesc şi pe oamenii dumitale?

Gerald o privi calm.

— În Drept există un principiu *„qui prodest”*. Cu alte cuvinte, cui foloseşte moartea lui Robert. Mie nu-mi foloseşte. Prin pierderea lui, existenţa Casei Sunderland se complică. De pildă, moştenitorii lui Robert ar putea cere ieşirea din indiviziune. Lucru care mie personal nu-mi convine. Pe de altă parte, *signor* Bagheria şi chiar dumneata personal aveţi tot interesul să vă continuaţi idila în afara prezenţei jenante a lui Robert. Oricât de îngăduitor ar fi soţul, societatea are alte vederi.

Sandra începu să-şi facă vânt cu batista.

— Joci, tare, Gerald.

— Ai dreptate, Sandra. Îmi joc cartea. Fără menajamente.

— Să presupunem că aş vrea să cădem la o tranzacţie.

— Tranzacţie? Când eu vă am în mână? Nu vă gândiţi că riscaţi să părăsiţi această casă sub stare de arest? Când este vorba de o crimă, protecţia ducelui de Villafrata şi a „tânărului” său fiu nu vă mai poate folosi la nimic.

Sandra zâmbi.

— Uiţi un lucru. Dacă ne arestezi, se va produce automat criza de care te temi. Familia mea va cere imediat ieşirea din imperiul Sunderland a bunurilor casei de Montorgueil. Pierderea uzinei de armament de la Cardiff, a minelor şi a şantierelor navale Montorgueil ţi-ar stingheri serios activitatea. Nu mai vorbesc de războiul pe care va trebui să-l porţi cu clanul Montorgueil. Sandra făcu o pauză. Scoase din sân o hârtie albă, păturită. Dacă renunţi la cererea dumitale de a se face autopsia cadavrului lui Robert, rup acest testament prin care el însuşi cere ieşirea din indiviziune pentru moştenitorii săi minori.

Gerald zâmbi admirativ.

— Ai reuşit să-i smulgi un astfel de testament! Felicitările mele, Sandra. Ce garanţie am eu că nu vei cere mai târziu ieşirea din indiviziune în numele copiilor lui Robert?

— Probele pe care le deţii în legătură cu otrăvirea lui Robert. Iar garanţia mea va fi aceeaşi armă de care te temi atât de mult. Ieşirea din indiviziune pe care o pot cere oricând, eu sau cei care mă vor reprezenta.

Gerald izbucni în râs.

— Şi dumneata joci tare, Sandra. Vrei să acopăr o crimă...

Sandra ridică din umeri.

— Robert tot murea de cancer. Deci în mod practic dispariţia lui nu i se poate imputa lui Valentin.

— Bietul Robert, exclamă Gerald cu exagerat patetism, nu avea nicio şansă de a supravieţui eforturilor conjugate ale cancerului şi ale lui *signor* Bagheria. Cine ar fi crezut că Robert va avea un astfel de sfârşit. Sandra, sunt de acord cu formula dumitale. Cu o singură condiţie. Eu voi fi preşedintele consiliului de tutelă al copiilor lui Robert.

Sandra întinse lui Gerald hârtia împăturită.

— Îţi predau testamentul lui Robert.

Gerald îşi aruncă privirile asupra lui, îl parcurse fără să se grăbească, apoi îl aşeză deasupra flăcării unei lumânări. Hârtia luă foc. Gerald se uită câteva clipe la vâlvătaia care calcina testamentul. Când flăcările se apropiară de degetele sale, îl lăsă să cadă pe podea. Îl strivi sub vârful pantofilor de lac.

— Deci, ne-am înţeles, zise Sandra.

— Ne-am înţeles, replică Gerald.

Cu capul sus, Sandra părăsi încăperea urmată de Bagheria.

Gerald se mai uită o dată la scrumul de pe jos.

— Bietul Robert! rosti el încet. A trebuit să te sacrific. Am făcut-o pentru binele Casei noastre. Sandra şi Bagheria îşi vor lua totuşi pedeapsa. Dar mai târziu. Poţi să contezi pe mine, Robert!

Funeraliile lui Robert se desfăşurară cu mare fast. La Palazzo Villafrata avu loc un serviciu funebru la care participară, în afară de rudele defunctului, şi notabilităţile regiunii. Corpul neînsufleţit fu transportat fără întârziere la Palermo. În ciuda atentelor operaţii de îmbălsămare, căldura risca să-i grăbească putrefacţia. După un al doilea serviciu religios la Palermo, fu îmbarcat pe „Sovereign of the Seas” spre a fi expediat la New York şi înhumat în cavoul familiei Sunderland-Beauclair. Sicriul era însoţit de văduva neconsolată şi de un bun prieten al familiei, Valentin di Bagheria-Viterbo. Sandra şi Bagheria îşi petreceau astfel o cvasi-lună de miere în tovărăşia cadavrului lui Robert. După înmormântare urmau a se înapoia la Viena.

Gerald rămase la Palermo. Prezenţa lui era necesară pe vechiul continent, frământat de inextricabile complicaţii. Prin moartea lui Robert, rămăsese în mod practic singurul reprezentant în Europa al dinastiei Sunderland. Controlul său asupra Casei Sunderland din cele două Americi era încă virtual.

Cercetările în legătură cu agresiunea, săvârşită împotriva *contessinei* Lucia continuau febril. Principele di Canosa, dornic să se facă util lui Gerald, mobilizase importante forţe poliţieneşti pentru rezolvarea cât mai grabnică a acestui caz.

Înainte de a se despărţi de ducele de Villafrata şi de „tânărul” Leone, Gerald declarase că persoana care pusese la cale violul *contessinei* Lucia nu trebuia să-şi facă iluzii că va scăpa de pedeapsă. Mai curând sau mai târziu va fi identificată.

O vizită apoi pe *contessina* Lucia. O găsi între zidurile reci şi cenuşii ale unei mănăstiri de maici din suburbiile oraşului. Palidă, îmbrăcată în negru, Lucia era mai frumoasă ca niciodată. Suferinţa o spiritualizase. Privirile îi erau pierdute în gol. Părea să se fi rupt de toate legăturile ei lumeşti.

Întrevederea fu scurtă. *Contessina* îi mulţumi pentru tot ce făcuse pentru familia ei. În curând va îmbrăca rasa călugărească. Spera să-l mai vadă. Vorbea atât de blând, încât Gerald se simţi răscolit. La un moment dat avu tentaţia să o smulgă din exilul monastic şi să o ia cu el. Îndepărtă însă acest gând utopic.

Părăsi mănăstirea întunecat, cu inima grea. Sicilia se arătase vitregă faţă de membrii dinastiei Sunderland. Robert îşi dăduse sfârşitul la Roccanera. El, Gerald, cunoscuse numai îndoieli, compromisuri şi înfrângeri.

Înainte de a se îmbarca pe nava care avea să-l transporte la Genova, făcu o ultimă vizită contelui di Camporeale. Bătrânul căzuse într-o stare de decrepitudine vecină cu imbecilitatea senilă. Aproape că nu-şi mai recunoscu vizitatorul. Rostea câteva cuvinte cu şir, apoi aluneca într-un fel de bolborosire incorectă. Se cocoşase, bărbia se înfigea în piept, mâinile i se bălăbăneau tremurând de-a lungul trupului descărnat.

Gerald părăsi penibil impresionat oraşul Palermo. Evenimentele prin care trecuse îi creaseră o stare de oboseală fizică, de amorţire intelectuală, de neîncredere în propriile sale capacităţi. Se închise în cabină, ordonând să nu fie deranjat. Refuză orice hrană. Autoriză numai pe valetul său James să-i servească – la intervale neregulate – cafele şi băuturi alcoolice tari. Trei zile zăcu astfel într-un fel de somnolenţă.

La Genova îl aştepta o veste, care, în alte condiţii, nu l-ar fi impresionat prea mult. În actualele împrejurări avu însă efectul unei lovituri de trăsnet.

La Viena, Elisabeth Wolff-Rosenberg se sinucisese, otrăvindu-se cu stricnină…

Capitolul XIII

Pentru Gerald, lumea înconjurătoare era învăluită într-un fel de pâclă ciudată, extrem de fină, care-i deforma contururile şi o îmbrăca într-un veşmânt insolit, halucinant. Încerca senzaţiile fumătorilor de opiu, care se simt eliberaţi de tot ceea ce leagă pe om de pământ. Cu ochii deschişi, trăiesc conştient o viaţă integrată în domeniul viselor. Pentru ei, până şi rudele şi prietenii capătă inconsistenţa unor umbre. Dacă pentru opiomani – cel puţiri în primele faze ale beţiei lor reci – această impresie de aparentă imponderabilitate, de plutire, le creează o stare de euforie, de extaz, cu totul altele erau senzaţiile lui Gerald. Imponderabilitatea se traducea în limbajul său printr-un dezechilibru penibil. Îi lipsea un punct de sprijin, pe care-l căuta cu disperare.

Conştient că orice exteriorizare a frământărilor sale lăuntrice ar fi susceptibilă să nedumerească pe cei din jur, şi în ultimă instanţa să le surpe încrederea în propria lui infailibilitate, reputaţie pe care şi-o clădise cu atâta migală în ultimii doi ani, Gerald se închisese în sine, ca o broască ţestoasă în carapace. În tot timpul drumului cu trăsura de la Genova la Paris, se izola de însoţitorii săi, pretextând o nevoie de linişte, de meditaţie după moartea fratelui său.

Era zguduit de gestul ireversibil al singurelor femei care jucaseră un rol aparte – foarte scurt de altfel şi cu un final cumplit – în cursul existenţei lui. Elisabeth fusese pentru el mai mult decât o simplă aventură. Saţietatea încheiase banal o idilă cu un început foarte promiţător. Elisabeth înţelesese să suporte consecinţele otrăvindu-se. Nu fusese în stare să îndure curmarea sordidă a unei iubiri pe care ea o crezuse eternă. Şi gestul Luciei avea semnificaţia unei sinucideri. Intrând în mănăstire, se rupsese de cei vii. Pătrunsese în vestibulul imperiului morţilor. În acel purgatoriu pe care viaţa monahală îl rezervă adepţilor ei. Lucia îi inspirase primele simţăminte de iubire – foarte palide de altfel – sau pe care el le socotise ca atare. Paralelismul dintre Elisabeth şi Lucia era tulburător. S-ar fi zis că el le adusese nenorocirea.

Prin reflex, cugetul lui prinsese să scormonească trecutul. Îşi aminti cu groază că venirea sa pe lume provocase moartea fiinţei care-l zămislise. Andreea, mama lui, pierise secerată de o infecţie

puerperală. Coincidenţă stranie. Poate că era mai mult decât o coincidenţă.

Fusese oare blestemat să-şi târască existenţa singur? Colaboratorii şi subalternii săi nu puteau acoperi acest gol. Avea un singur om apropiat sufleteşte. Pe Alain Dunois, acest dansator de mare talent, care-i era poate mai puţin şi poate mai mult decât un prieten… Şi pe Alain îl neglijase. Îl lăsase la Paris, când ar fi putut foarte bine să-l ia cu el la Constantinopol. Nepoţii săi, Raymond şi Benjamin, nu fuseseră în stare să suplinească lipsa dansatorului. Făcuse câteva experienţe triste. Acum se înapoia la Alain. Alături de el îşi va regăsi poate echilibrul.

Sosi la Paris într-o seară ploioasă, cu vânt rece, ca de toamnă. Îndată după instalarea sa la Palatul Lusignan, trimise curieri după Alain şi după toţi prietenii săi de petrecere. În concepţia lui Gerald, „prietenii de petrecere” aveau un rol restrâns, o funcţie „sanitară”, dacă se poate spune aşa. În compania lor îşi permitea să se dezlănţuie fizic după comprimarea psihică pe care şi-o impunea în comportamentul său faţă de societate, faţă de opinia publică. Dictonul *„Si non caste tamen caute”* – „Dacă vrei să încalci principiile morale, să o faci cel puţin cu prudenţă” – îşi găsea în cazul său cea mai elocventă ilustrare. Trei zile şi trei nopţi petrecu Gerald şi cu prietenii săi în faimoasa aripă a palatului, amenajată în stil roman pentru orgii romane. Trupa lui de balet, *au grand complet*, îşi dădu contribuţia la această saturnàlă.

După ce se bălăci în cel mai cinic dezmăţ, făcu o baie caldă, menită să-i purifice corpul – căci sufletul nu mai putea fi purificat – apoi dormi fără întrerupere treizeci şi şase de ore…

Gerald fu trezit din somn de soarele care inunda triumfător camera. Prin ferestrele larg deschise – din ordinul lui Lafont, care îndrăznise să încalce consemnul lăsat de patronul său – pătrundeau miresme de crini şi de trandafiri.

Gerald deschise ochii. Spre marea şi plăcuta lui surprindere, constată că aerul era mai limpede decât cristalul, că ambianţa veselă din jur îl predispunea şi pe el la o bună dispoziţie pe care n-o mai încercase de multa vreme. Odihnit, dornic de mişcare şi îmboldit de o formidabilă poftă de mâncare, dădu cuvertura la o parte şi sări jos din pat. Văzu că era gol. Când se culcase, uitase – sau poate refuzase – să-şi pună cămaşa de noapte. Trecu în faţa ferestrei şi se opri în ploaia de raze aurii, care se prelingeau pe

trupul său viguros şi tânăr. Ridică mâinile spre cer şi lăsă capul uşor pe spate, aducând un suprem şi păgân omagiu soarelui.

Deodată izbucni în râs. Toată lumea era a lui. Nu-i venea să creadă că atâtea zile se lăsase pradă tristeţii şi descurajării. Elisabeth murise. Renunţase cu bună ştiinţă la binefacerile frumuseţii, ale tinereţii, ale bogăţiei... Numai un nebun putea săvârşi un asemenea gest. Şi pentru ce? Pentru o dragoste neîmpărtăşită!... Ridicol! Absolut, ridicol! Dacă toţi oamenii care iubesc şi nu sunt iubiţi ar face asemenea năzdrăvănii, atunci omenirea s-ar reduce la jumătate... Lucia intrase în mănăstire! De ce? Gerald îşi aminti că la petrecerile lui unele fete suportau cu voluptate asalturi mult mai numeroase. Gerald îşi dădea seama că raţionamentul său păcătuia prin cinism. În momentul acela privea totul printr-o prismă atât de personală, de trandafirie, încât nimic nu-i mai părea repulsiv.

Se delectă cu un îmbelşugat mic dejun, se bălăci o oră în bazinul de marmură cu apă caldă, îşi făcu îndelung şi atent toaleta, apoi porunci să i se înhame caii la *tilbury*. Voia să iasă la plimbare şi dacă îi va rămâne timp, să treacă şi pe la Bancă.

Valetul său îi aducea pălăria înaltă, şi mănuşile, când i se anunţă vizita principelui de Talleyrand. Gerald zâmbi. Plimbarea cu *tilbury*-ul putea să mai aştepte. Talleyrand mijlocise câteva afaceri de mare anvergură întemeietorului dinastiei Sunderland-Beauclair.

Gerald îşi primi vizitatorul în salonul albastru, o încăpere magnifică, decorată în stilul acelui *Grand Siècle* cu bogăţia lui de trofee, cu mobile grele şi somptuoase, orânduite într-o perfectă simetrie, cu statuete de bronz şi marmură semnate de Girardon şi Coysevox. Un cadru potrivit pentru un oaspete atât de preţuit.

Principele de Talleyrand intră şchiopătând. Mişcările lui de o vioiciune factice, voiau să oglindească o tinereţe pe care ilustrul musafir o pierduse de multă vreme.

— Scumpul meu duce, rosti el întinzându-i mâna, încerc o adâncă şi plăcută emoţie. Când am intrat pe uşă şi te-am văzut stând în dreptul ferestrei, am avut senzaţia că mă aflu în prezenţa tatălui dumitale. Îi semeni uimitor.

Vizitatorul şi amfitrionul se aşezară în preajma unei mese pe care doi lachei orânduiseră pahare de cristal, carafe cu vin de Oporto şi Malaga, prăjituri şi fructe.

Gerald se uita cu simpatie la interlocutorul său. Nu era atât de

decrepit pe cât îl înfăţişau detractorii săi. „Arată ca o biată ruină”, îl descrisese deunăzi, cu o mare doză de venin, Von Goltz, ministrul Prusiei. Ducele de Wellington, care se afla de faţă, supralicitase cu dispreţ: „Aveţi dreptate. Nu mai e bun de nimic”. Până şi tânărul James Gallatin, fiul ministrului Statelor Unite la Paris, îi spusese odată: „Prinţul de Talleyrand este un intrigant fără pereche; e atât de fals încât nimeni nu mai are încredere în el”.

— Tot Parisul vorbeşte despre minunatele dumitale petreceri, vorbi Talleyrand cu amabilitate. Regret că nu sunt mai tânăr. Altfel aş fi solicitat onoarea unei invitaţii.

— Vârsta este un factor relativ, *Monsieur le Prince*. Am cunoscut tineri îmbătrâniţi înainte de vreme şi vârstnici care păstrează o prodigioasă tinereţe spirituală şi fizică. Aş fi fericit să vă număraţi printre invitaţii mei permanenţi.

— Vorbele dumitale sunt pline de încurajare. Dacă nu aş şti că mi-ar fi cu neputinţă să mai uimesc societatea cu isprăvile mele pe altarul Afroditei, nu aş ezita să răspund invitaţiei dumitale. Am să vin totuşi o dată sau de două ori, numai spre a scandaliza pe ultramoraliştii partizani ai bătrânului nostru moştenitor al tronului.

— Se vorbeşte la Tuileries despre nevinovatele mele petreceri?

— Oh, şi încă foarte mult. Fratele regelui vrea să uite că a fost odată campionul libertinilor. Acum la bătrâneţe, vrea să-şi răscumpere păcatele tinereţii înconjurându-se de iezuiţi, de femei căzute în mania religioasă şi de nenumăraţi emuli ai lui Tartuffe. Toţi aceştia tună şi fulgeră împotriva dumitale. Nu te pândeşte însă niciun neajuns atâta vreme cât ne bucurăm de un rege care-şi prizează tutunul numai după ce îl împrăştie pe sânii contesei de Cayla.

Principele de Talleyrand nu-şi dezminţea reputaţia de virulent adversar al regelui. Cu aceeaşi ironie îi şfichiuia şi pe rege, şi pe fratele său.

— Dar să intru în subiect, zise el. N-am venit spre a-ţi solicita o invitaţie. Am să-ţi solicit însă ceva mult mai important… Colaborarea.

Accentul căzu ostentativ pe ultimul cuvânt. Gerald păstră tăcerea. Folosea vechea lui tactică.

— Am să fiu mai explicit, continuă Talleyrand. Guvernul actual se află într-o situaţie disperată. O demisie a lui Richelieu este

iminentă. În cazul retragerii sale, n-ar fi exclus să fiu însărcinat cu formarea guvernului.

— Oh. Minunat. Se şopteşte însă în culise că sprijiniţi actualul cabinet.

Talleyrand zâmbi fin.

— Îl sprijin, deşi sunt adversarul politicii lui Richelieu. Îl sprijin, oferindu-le luminile mele de om politic cu experienţă. Am însă grijă ca poveţele mele, aparent sincere şi dezinteresate, să îi îndrume pe un făgaş care face imposibilă o înţelegere nu numai cu palatul, dar şi cu parlamentul. Richelieu este bine intenţionat, dar are prea mulţi duşmani. Iar prietenii de felul meu sunt mai primejdioşi decât duşmanii. Se va prăbuşi. Îl plâng, dar n-am ce-i face. În ziua când voi fi însărcinat cu formarea guvernului, voi avea nevoie de colaborarea dumitale. Te voi desemna pentru conducerea departamentului finanţelor.

Gerald înţelese brusc că Von Goltz, Wellington şi tânărul Gallatin nu se înşelaseră. Talleyrand nu putea să uite că pe vremea imperiului fusese în politică vioara întâia. Îl exaspera umbra în care îl împinseră adversarii săi. Uita însă că Ludovic al XVIII-lea şi fratele său erau mai hârsiţi cu rafinamentele politicii de culise decât Napoleon.

Oferta lui Talleyrand îi flată totuşi amorul propriu.

— Vă mulţumesc pentru încredere. Mă tem însă că n-am să pot corespunde. Interesele Casei pe care o reprezint îmi cer să călătoresc mult. Mi-ar fi imposibil să mă imobilizez la Paris. Afară de aceasta, sunt un cosmopolit. Un cetăţean al Europei. N-aş putea să-mi restrâng câmpul de activitate la Franţa.

Talleyrand zâmbi, ascunzându-şi abil dezamăgirea.

— Te rog totuşi să mai reflectezi.

— Sunt convins că v-aş fi de mai mult folos păstrându-mi scaunul pe care îl ocup în prezent.

Talleyrand suspină uşor.

— Poate că ai dreptate. Miniştrii de finanţe ar trebui să stea la dispoziţia dumitale. Totuşi, dirijând acest departament, ai obţine indirect controlul asupra tuturor operaţiilor de bursă. Ceea ce nu ar fi neglijabil…

— V-aş recomanda pentru acest minister pe Amaury de Beaumont-Challais, unul dintre cei mai capabili şi apropiaţi colaboratori ai mei.

Talleyrand clătină din cap, interesat de această propunere.

— Ideea nu este rea. Cunosc capacitatea lui Challais. Te-aş fi preferat totuşi pe dumneata. Se ridică din fotoliu. Mi-ar face mare plăcere dacă m-ai vizita la Valençay. Ducesa de Dino, nepoata mea, este nerăbdătoare să te cunoască.

Gerald râse în sinea lui. Manevra lui Talleyrand voia să fie abilă. Îi aruncă o nadă. Frumuseţea, eleganţa şi fineţea spirituală a ducesei de Dino constituiau un subiect mult consemnat în saloanele Parisului. Dar Gerald mai ştia ceva. Relaţiile intime dintre unchi şi nepoată atinseseră un nivel de notorietate ce nu putea fi ignorat. Şi Gerald nu avea de gând să împartă cu Talleyrand graţiile ducesei de Dino.

Intenţia lui de a răspunde invitaţiei principelui şi de a-şi petrece câteva zile de vacanţă la Valençay nu îşi găsi însă împlinirea. Ocupaţii multiple îl reţineau la Paris. Delegaţii săi de la Constantinopol încheiaseră un acord satisfăcător cu reprezentanţii guvernului turcesc. Punerea lui în practică necesita operaţii multiple şi complicate, pe care Gerald dorea să le dirijeze personal. Cabinetul francez îi solicitase un împrumut de un miliard de franci destinat să despăgubească pe toţi foştii proprietari de bunuri confiscate în timpul Revoluţiei. Discuţiile se purtau în secret. Guvernul nu voia să se afle că plănuia să treacă prin Parlament o astfel de lege, care avea să stârnească protestele furibunde ale stângii, iar Gerald se ferea de amestecul altor financiari.

O nouă explozie la fabrica de pulbere din Cardiff, soldată cu peste o sută de morţi, îl sili să-şi abată atenţia asupra problemelor legate de securitate muncitorilor. Sir Robert Peel Senior îl atacase de la tribuna Camerei Comunelor, iar Robert Owen şi William Cobbett dezlănţuiseră o companie prin presă şi prin viu grai împotriva condiţiilor inumane de muncă din uzinele controlate de Casa Sunderland-Beauclair.

O scrisoare de la Georgina, sora sa vitregă, puse vârf. După o introducere demnă, în care îşi justifică procesul pe care-l deschisese în vederea obţinerii tutelei lui Raymond, Georgina îşi dezvolta argumentele în sprijinul acţiunii ei:

„Sper să-mi acorzi înţelegerea pe care mi-a refuzat-o Henry. De doi ani bat tribunalele cerând să mi se facă dreptate, să mi se încredinţeze copiii de care am fost despărţită. Când m-am căsătorit a doua oară cu Frank Phipps, am renunţat la toate

drepturile mele asupra succesiunii ce mi s-ar fi cuvenit după moartea tatii. Sunt gata să renunţ şi la drepturile copiilor mei din prima căsătorie. Nu vreau să fac din Raymond un pirat în frac. Să nu te supere comparaţia. Dar concepţiile mele despre viaţă, despre morală diferă de ale celorlalţi membri ai clanului Sunderland-Beauclair. Nu e cazul să faci aici procesul oamenilor care se închină «Viţelului de Aur». Crezul lui Raymond trebuie să fie de o simplitate spartană: muncă cinstită, modestie, dispreţ faţă de bunurile materiale şi veneraţie pentru comorile spirituale.

Nu pot fi de acord cu modul în care Raymond şi Cynthia sunt crescuţi şi educaţi la Veneţia. Izolarea de la Palazzo Andreea îmi evocă o închisoare. Copiii mei au nevoie de aer, de lumină, de mişcare, de îndrumarea mamei lor. Nimeni nu va îndrăzni să mă acuze că nu le doresc binele. Copiii din a doua căsătorie i-am crescut şi îi cresc în frica lui Dumnezeu şi în respectul oamenilor. Nu le doresc în viaţă decât să se bucure de stima tuturor. Marile averi atrag ura oamenilor, nu dragostea lor.

Am auzit că l-ai luat pe Raymond pe lângă dumneata. Îţi mulţumesc pentru gândurile bune, căci sunt încredinţată că ai fost animat numai de asemenea gânduri. Cu toate acestea nu mă bucur. Nu încerc să-ţi cenzurez prietenii. Nu am căderea şi nici nu şi-ar avea rostul. Societatea pe care o frecventezi şi cu care Raymond e firesc să intre în contact este alcătuită din oameni pentru care nu am nicio consideraţie. În mijlocul lor riscă să se pervertească. Şi cum la vârsta lui pericolul de contaminare e mai sporit ca niciodată, vreau cu tot dinadinsul să-l feresc.

Sper că vei da ascultare glasului unei mame îngrijorate de soarta copiilor ei. Aştept cu nerăbdare un răspuns care nădăjduiesc să fie în sensul vederilor mele."

„Primejdia pervertirii" lui Raymond îl făcu pe Gerald să râdă. Georgina îşi închipuia probabil că vlăstarul ei se afla la Sodoma şi la Gomora. Oriunde şi-ar fi îndreptat privirile, acesta nu întâlnea decât stricăciune morală. Hm! Perversiunile nu sunt apanajul exclusiv al oamenilor bogaţi.

Singurul aspect interesant al scrisorii rămânea renunţarea ei la drepturile ce s-ar fi cuvenit copiilor din prima căsătorie. Din nefericire, această ofertă nu putea fi pusă în practică. Georgina nu avea capacitate să renunţe la drepturile ce li se cuveneau de pe urma lui Adrien de Beaulieu, defunctul lor părinte.

Lui Gerald îi plăceau experienţele, mai ales când puneau în joc existenţe umane. Georgina îi solicita înţelegerea şi sprijinul. Ei bine, i le va acorda, tocmai fiindcă poziţia lui era atât de puternică încât nicio hotărâre judecătorească nu ar fi putut-o clinti. Chiar dacă s-ar fi găsit vreun magistrat dispus să privească în alt chip lucrurile, avocaţii Casei Sunderland-Beauclair ar fi ştiut să tărăgăneze astfel procesul, încât o soluţionare să nu intervină decât după ani şi ani de dezbateri. Gerald hotărî să adopte o atitudine contrară celei însuşite de Henry.

Îl va lăsa pe Raymond să facă o vizită mamei sale. Caracterul lui Raymond era atât de bătăios, vederile lui atât de largi, setea de luptă pe tărâm politic şi social atât de devorantă, încât idealul mic-burghez al mamei sale n-ar fi putut să-l satisfacă. Raymond nu era omul căilor de mijloc. Mediocritatea îi repugna prin definiţie. Până şi virtutea lui agresivă, atât de contrară amoralităţii lui Benjamin, îl plasa pe un teren aparte. Raymond era plămădit din aluatul martirilor, al militanţilor revoluţionari, al marilor căpitani. Gerald n-ar fi putut să precizeze pe care din aceste drumuri se va angaja adolescentul. Cert rămânea un singur lucru. Cu Georgina nu se va înţelege. De ce? Caracterele amândurora erau prea tari. Două săbii nu încap într-o teacă.

Pe Cynthia n-o lăsa să plece la mama ei. Nu-i cunoştea îndeajuns firea. Fetele sunt mai uşor influenţabile decât băieţii. Georgina, cu intransigenţa ei, constituia o excepţie.

Îl chemă deci pe Raymond şi-i spuse că plecarea lui la studii, în Germania, avea să fie amânată, deoarece mama sa, Mrs. Georgina Phipps, dorea să-l vadă. În schimb, va traversa oceanul şi va petrece o lună de zile, sau chiar mai mult, la reşedinţa mamei sale de la Williamsburg. Cu acest prilej îşi va putea cunoaşte tatăl vitreg, profesor la Colegiul „William and Mary”.

Potrivit aşteptărilor lui Gerald, Raymond nu se arătă entuziasmat de această iniţiativă. Educatorii săi – instruiţi de Richard Sunderland – avuseseră grijă să-i sădească în suflet o mare admiraţie pentru meritele tatălui său, contele Adrien de Beaulieu, mort în slujba şi pentru gloria Casei Sunderland-Beauclair; în acelaşi timp se străduiseră să-i stingă orice scânteie de simpatie pentru Georgina, care renunţase la părintele şi la copiii ei spre a se căsători cu fiul unui criminal.

Benjamin rămase la Paris. Henry, tatăl său, nu-l chemase la New York. Băiatul nu-i resimţea lipsa. Îl adora pe Gerald, care-i

împlinea toate dorinţele. Benjamin căpătase înfăţişarea şi manierele unui tânăr răsfăţat, care-şi permitea cele mai năstruşnice fantezii. Gerald îl încuraja. Îl forma potrivit concepţiilor lui. Benjamin avea să joace rolul unui cal troian în familia lui Henry.

Gerald profită de trecerea prin Paris a cancelarului Metternich, care se afla în drum spre Londra, spre a oferi în cinstea sa un banchet de o strălucire fără pereche. Printre oaspeţii săi figurară cu acest prilej personaje din cele mai dispersate şi antagoniste grupuri politice şi sociale. Erau de faţă contele Sosthène de La Rochefoucauld, Mathieu de Montmorency şi cardinalul Pacca, reprezentanţii Congregaţiei – o grupare religioasă ultrareacţionară, sprijinită din umbră de „Ordinul cavaleresc al Flamurilor”, instituit de un grup de nobili dornici să pună stavilă influenţei francmasoneriei. Toţi aceştia duceau o politică făţiş ostilă guvernului cu tendinţe liberale, pe atunci la putere. Mai era prezent şi prinţul de Talleyrand, tot atât de duşmănos faţă de Congregaţie cât şi de guvern, faţă de liberalii de care se temea, cât şi de marea nobilime pe care o dispreţuia. Chateaubriand, opozantul prin excelenţă al tuturor partidelor şi curentelor care nu-i acceptau proeminenţa, se afla de asemenea printre invitaţi. Mai erau acolo şi contele de Villèle, care uneltea răsturnarea cabinetului şi instalarea unui nou guvern prezidat de propria lui persoană, Thiers, un tânăr şi ambiţios burghez, hotărât să „doboare definitiv nobilimea putredă” în favoarea burgheziei setoase de putere, ducele de Orléans, care visa să urce treptele tronului, deposedându-l de sceptru pe actualul suveran şi pe toţi urmaşii săi din ramura Bourbonilor, Royer-Collard, un mic şi obscur avocat de provincie care se făcuse sluga coroanei, spre a ieşi din anonimat, Charles Nodier, reprezentantul presei, care tămâia regimul, şi Manuel, exponentul republicanilor din Vendée. Pe lângă toţi aceştia, mareşalii Marmont, duce de Rogusa, cel care-l trădase pe fostul împărat Napoleon, Mocey duce de Congeliano, care cocheta cu Restauraţia, şi Soult, duce de Dalmaţia, care rămăsese până la urmă credincios împăratului, reprezentau acea fantastică epopee napoleoneană pe care mulţi încercau să o uite, dar nimeni nu o putea ignora.

Toţi aceştia, monarhişti, ultraregalişti, congregaţionalişti, liberali, bonapartişti, republicani, independenţi se priveau cu o

neîncredere şi o ură pe care se străduiau să a ascundă înapoia manierelor salonarde, care ridică minciuna şi făţărnicia la rang de dogmă.

Gerald invitase şi oameni dedicaţi vieţii mondene, petrecerilor şi succeselor de alcov, acele elemente decorative indispensabile succesului unei reuniuni aristocratice. Printre aceştia, contele d'Orsay, „frumosul" conte d'Orsay, evolua măreţ şi distant, cuceritor şi spiritual, ca un zeu coborât printre muritori.

Gerald mai poftise – prin intermediul lui Alain Dunois – şi pe tânărul scriitor Honoré de Balzac, care abia îşi făcuse debutul în lumea literelor cu romanul „Falthurne", a cărei acţiune se desfăşura în Italia şi lucra la un roman epistolar „Sténie ou les erreurs philosophiques". Nu uitase că tânărul Balzac colecţiona personaje, culese din viaţa reală, aşa cum alţii colecţionează tablouri sau mobile vechi. Gerald poza într-un Mecena de o factură deosebită. La reuniunile sale, oamenii de artă nu erau invitaţi după criteriul „celebrităţii", ci din considerente subiective. Trebuiau să-i fie simpatici, să-i trezească interesul şi încrederea în posibilităţile lor. Chiar dacă nu erau „lansaţi", Gerald îi trata cu aceeaşi condescendenţă, ca şi când ar fi avut de a face cu reputaţii bine stabilite. În general, îi prefera pe tineri, fiindcă erau amuzanţi şi fără pretenţii. Vârstnicii, pedanţi şi plini de importanţă, îl enervau.

După banchet, invitaţii trecură în salonul maur spre a se delecta în compania cafelelor şi a lichiorurilor.

În mijlocul unui grup de miniştri şi diplomaţi, Metternich vorbea cu emfază:

— Moda revoluţiilor a început să treacă. În curând vor deveni tot atât de inactuale ca şi încercările celor care se mai străduiesc să apere reputaţia reginei Carolina a Angliei. Nu spun că nu vor mai fi revoluţii, dar cele care vor urma vor fi lipsite de consistenţă, vor fi asemenea ocheadelor unor bătrâne cochete; vor fi primite cu simpatie de amatori, dar nu vor pasiona realmente decât pe tinerii scăpaţi din balamuc ori din şcolile de corecţie. Îşi muie buzele în cupa de şampanie pe care o ţinea cu delicateţe între degetele-i osoase. Într-un interval de şase săptămâni Sfânta Alianţă a terminat cu succes două războaie şi a înăbuşit două revoluţii. Să sperăm că revoluţia grecilor izbucnită în Orient va avea acelaşi sfârşit. Este adevărat că această frământare riscă să genereze complicaţii fără număr. Trebuie să ne păstrăm însă calmul. În definitiv ce contează dacă dincolo de frontierele noastre orientale

trei sau patru sute de mii de inşi sunt spânzuraţi traşi în ţeapă, trecuţi prin tăişul sabiei? Liniştea Europei este mai presus de toate.

Dând dovadă de o îndrăzneală pe care risca să o plătească scump, mareşalul Soult vorbea într-un grup alăturat, elogiind indirect pe fostul împărat al Franţei.

— Napoleon a adus mari nenorociri acestei ţări. Încercările prin care a trecut, geniul său militar şi moartea sa tristă şi singuratică ne impun însă respectul.

Câţiva nobili exponenţi ai vechiului regim şi aprigi susţinători ai Restauraţiei încreţeau din sprâncene, gata să-l atace pe mareşal. Metternich, care auzise vorbele lui Soult şi remarcase agitaţia din rândurile monarhiştilor, găsi cu cale să intervină.

— *Messieurs,* nu se poate să nu recunoaştem temeinicia concluziilor ducelui de Dalmaţia. Napoleon a fost singurul gigant plămădit de secolul al XIX-lea. Majoritatea oamenilor politici de azi sunt pigmei în comparaţie cu acest titan. Da, da, este greu să montezi o piesă de mare succes folosindu-te de actori mediocri.

Talleyrand se plecă la urechea lui Gerald şi îi şopti:

— Îl auzi? Ipocritul! Când s-a anunţat la Schönbrunn moartea lui Napoleon, Metternich a sugerat împăratului să nu se arboreze doliul la Curte; numai ducele de Reichstadt a fost autorizat să-l poarte. Acum face paradă de mărinimie. Vorbeşte pentru posteritate. Să se spună mai târziu că principele Metternich a fost un adversar nobil al marelui Napoleon...

— Plec acum la Londra, continuă Metternich cu emfază, spre a cimenta legăturile de prietenie pe care Congresul de la Viena le-a stabilit între marile puteri.

— Încă o ipocrizie, şopti Talleyrand lui Gerald. Se duce la Londra spre a-şi întâlni amanta, principesa de Lieven. Profită de faptul că soţul ei, ambasadorul, a fost chemat pentru consultări la Sankt Petersburg.

— Securitatea Europei şi continuitatea dinastiilor legitime ne preocupă în primul rând, îşi susţinea Metternich în continuare vechea sa teză. Franţei îi revine un mare rol în pacificarea Europei şi în înăbuşirea elementelor revoluţionare. Să sperăm că va fi capabilă să facă faţă acestor imperative.

— Dacă nu va fi capabilă ce se va întâmpla? puse Talleyrand o întrebare, adresată bineînţeles tot lui Gerald.

— Din nefericire, broda Metternich pe aceeaşi temă, în Franţa

n-au fost sugrumate încă acele elemente subversive care urmăresc răsturnarea regimului actual şi instaurarea unui guvern revoluţionar. Asasinarea ducelui de Berry, comploturile repetate vădesc o îngăduinţă nepermisă din partea autorităţilor, aş putea să spun chiar complicitatea unor oameni politici care se intitulează liberali.

Metternich renunţase la limbajul său diplomatic. Vorbea cu o brutalitate care-i sublinia rolul preponderent în sânul Sfintei Alianţe. Cancelarul Austriei renunţa la menajamente când ataca „maşinaţiile demagogice ale pescuitorilor în apă tulbure”.

Ducele de Richelieu, şeful guvernului francez îl asculta iritat. Vorbele cancelarului Metternich echivalau cu un amestec în treburile interne ale Franţei.

— Ţările care fac parte din Sfânta Alianţă au nevoie de guvernăminte care să asigure respectarea ordinii politice existente azi în lume.

Aluziile cancelarului la politica de împăciuire dusă de cabinetul prezidat de Richelieu erau transparente. Sfânta Alianţă, care intervenise în treburile interne ale Regatului Celor Două Sicilii, ale Piemontului, ale Principatelor Germane, se pregătea oare să-şi spună cuvântul şi în politica Franţei?

Talleyrand jubila. Zilele cabinetului Richelieu erau numărate. Se uită la Gerald şi îi zâmbi semnificativ.

— Te rog să mai reflectezi la propunerea mea. Rămâne deschisă…

Şi contele de Villèle jubila. Şi el socotea că Richelieu va fi în curând nevoit să cedeze Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Fratele regelui îi dăduse asigurări că îi va acorda tot sprijinul.

Într-alt grup, Sosthène de La Rochefoucauld ţinea un vehement discurs împotriva corupţiei morale, a degenerescentei moravurilor:

— Avem nevoie de legi draconice care să impună autoritatea tronului şi a bisericii asupra Franţei divizate de patimi politice. Opoziţia trebuie zdrobită, principiile morale impuse cu străşnicie.

— Alt ipocrit, se adresă Talleyrand lui Gerald. Acest servil amant al favoritei regelui se erijează în apărătorul moralei. Comic, nu-i aşa? Ştii ce năzbâtie a făcut? A dat dispoziţie să fie îmbrăcate cu ipsos nudităţile statuilor de la reşedinţa sa pariziană. În felul acesta a crescut în ochii Congregaţiei şi a iezuiţilor, asigurându-şi totodată o înaltă demnitate în viitorul cabinet ministerial.

Thiers, burghezul Thiers, era numai ochi şi urechi. Ca şi Honoré de Balzac, îşi nota meticulos reacţiile tuturor oamenilor politici care participau la această reuniune. Dar nu pentru a scrie romane, ci spre a-şi cunoaşte cât mai bine viitorii prieteni şi duşmani politici.

Metternich se arătă foarte prietenos faţă de Gerald.

— În curând vom avea nevoie de serviciile dumneavoastră, *Monsieur le Duc*, îi spuse el confidenţial. Criza din Spania cere a fi rezolvată...

Cabinetul prezidat de Richelieu îşi dădu sufletul la 12 decembrie. Atacat şi de fracţiunile de stânga şi de cele de dreapta, ducele de Richelieu, care încercase să ducă o politică centristă, de basculă, avu surpriza neplăcută de a i se cere de către rege demisia, la insistenţele contelui d'Artois, moştenitorul prezumtiv al tronului, care cu şaisprezece luni înainte îl implorase să accepte a forma guvernul.

Îndurerat de trădarea acestuia, i se înfăţişă în audienţă.

— Alteţă regală, am acceptat să constitui cabinetul numai după ce mi-aţi acordat princiarul dumneavoastră cuvânt de onoare că mă veţi susţine dacă voi fi atacat.

— Aţi dat cuvintelor mele o semnificaţie prea precisă, *Monsieur le Duc*, replică fratele regelui, fără să se tulbure.

Deziluzionat, Richelieu îşi vesti prietenii că se va retrage definitiv din politică. Spre deosebire de contele d'Artois, îşi respectă cuvântul, cu atât mai vârtos cu cât o răceală zdravănă îl culcă la pat şi îl expedie în mormânt scurt timp după demisie. Se zvoni că ducele ar fi fost otrăvit, deoarece ştia prea multe. Adevărul nu avea să fie cunoscut niciodată.

O deziluzie mai mare decât a premierului demisionar o încercă Talleyrand, care se văzu iarăşi înşelat în speranţele sale. Contele de Villèle fu însărcinat cu formarea guvernului. Alegerea aceasta sfărâma şi visurile lui Chateaubriand, care sperase – ca şi Talleyrand – să devină prim-ministru. Ca o primă de consolare, i se oferi ambasada de la Londra. Chateaubriand o acceptă în aşteptarea unei lovituri mai fructuoase.

Gerald se bucură că nu pusese preţ pe oferta lui Talleyrand de a face parte din guvernul prezidat de acesta.

— Sunt mai înţelept decât el, ceea ce ar trebui să mă încânte, sau principele a început să se ramolească, şi în acest caz meritele

mele scad la zero.

Noul cabinet, cu tendinţă netă spre dreapta, cuprindea atât reprezentanţi ai înaltei nobilimi – ducele de Clermont-Tonnerre la marină, vicontele de Montmorency la afacerile externe, ducele de Doudeauville la poştă, marchizul de Lauriston, ministru al casei regale – cât şi reprezentanţi ai burgheziei – Peyronnet, avocat din Bordeaux, ministru al sigiliului privat, Corbière, de asemenea avocat, ministru de interne. Spre a-i atrage pe bonapartişti, Villèle plasă la departamentul războiului pe mareşalul Victor, ridicat de Napoleon la rangul de duce de Bellune.

Prima grijă a lui Doudeauville – a cărui situaţie materială era din cele mai modeste – fu să văduvească de mobile, de covoare, de tablouri şi chiar de o masă de biliard reşedinţa rezervată directorului poştelor, şi să strămute toate aceste obiecte în palatul său, aflat într-o stare de jalnică paragină. Gestul lui stârni nu numai aspre comentarii, dar şi dezaprobarea colegilor săi. Într-o zi, Corbière, ministru de interne, aflându-se în audienţă de lucru la rege, îşi scoase din buzunar tabachera şi o batistă cu carouri şi le aşeză distrat pe biroul acestuia. Suveranul, uluit de grava încălcare a etichetei îi atrase atenţia că era pe punctul de a-şi goli buzunarele.

Corbière îi răspunse foarte *à propos:*

— Sire, e mai bine aşa decât să mi le umplu în vreme ce mă aflu în slujba Majestăţii Voastre…

Toate acestea se întâmplau în preziua unui mare eveniment monden, care puse în fierbere ceea ce se numea *le tout Paris*. Madame de Cayla lansase invitaţii pentru un bal pe care avea să-l ofere într-o superbă vilă, construită pentru ea din ordinul regelui, pe fostul amplasament al castelului de la Saint-Ouen. Şi Gerald Sunderland, duce de Lusignan-Valois, primi o invitaţie însoţită de o scrisoare a contesei de Cayla, care-l asigura că va fi unul dintre cei mai preţuiţi oaspeţi şi că la această reuniune se vor discuta chestiuni care-l vor interesa cu deosebire…

Pentru Benjamin, „miracolul Sunderland” se repeta zi de zi, oră de oră, revelându-se cu o forţă mereu nouă, asemenea fenomenului care face ca în fiecare primăvară florile îmbobocite să explodeze îmbătate de sevă, deschizându-şi petalele ca nişte braţe spre cer, spre soare, cuprinzând în cupele înmiresmate lumină, invitând fluturii şi albinele să benchetuiască, îndestulându-se cu

polen – praf de aur vegetal.

Benjamin prinsese a percepe lumea exterioară, cu toate fenomenele ei, la o vârstă relativ fragedă, când fiinţele umane, asemenea florilor îmbobocite, se deschid îmbătate de viaţă, căutându-şi instinctiv un rost, repetând automat gesturi ancestrale, potrivit unei educaţii transmise prin ereditate din generaţie în generaţie. Benjamin deschisese ochii asupra unei lumi sordide, bestializate de incultură şi mizerie, de eforturi istovitoare şi deznădejdi, de pofte şi visuri neîmplinite, de suferinţe şi bigotism. În casa modestă a familiei Terrill şi mai târziu în coliba infectă în care-i izgonise sărăcia, înţelesese că viaţa se reduce la frig, la foame, la bătăi, la spaime de tot felul. Frică de câini, frică de străini, frică de colectorul de chirii, frică de preoţii cerniţi ca nişte corbi, frică de întuneric; frică, frică, frică... Apoi vijelia existenţei îl târâse ca pe o frunză ruptă, din lumea primitivă aciuată în mahalalele oraşului Cardiff, în promiscuitatea mahalalelor londoneze. La vârsta adolescenţei, când cristalizările sunt rapide, când posibilităţile de înţelegere cresc, când mediul înconjurător îşi lasă adânc amprenta în caracterele care încep a-şi căpăta forma definitivă, Benjamin cunoscuse tot ce poate fi mai josnic şi mai pervers în apucăturile omeneşti. Iar când fusese pe punctul de a se scufunda în mocirlă, intervenise „miracolul Sunderland”. Benjamin Terrill, vagabondul, se transformase în vlăstarul unei dinastii puternice şi temute în lumea întreagă.

„Miracolul Sunderland”...

Benjamin, care-şi pierduse, odată cu numele de Terrill şi veşmintele de vagabond, nu-şi pierduse amintirile şi nici amprentele pe care vremurile vitregi i le săpaseră în suflet. Orbit de splendoarea lumii în care era chemat să evolueze, nu putea uita nici foamea, nici mizeria şi nici promiscuitatea.

„Miracolul Sunderland”...

Benjamin trăia acest miracol ori de câte ori se trezea în patul său cu cearşafuri de mătase, ori de câte ori se bălăcea în piscina de marmură cu apă caldă, vegheat de valeţi care aşteptau să-l usuce cu imense şi pufoase prosoape, apoi să-l maseze spre a-i activa sângele şi pofta de mâncare. Ori de câte ori Benjamin îşi îmbrăca unul din zecile de costume înşiruite în dulapuri bogat ornamentate, ori de câte ori se aşeza la masa lungă, împodobită cu cristale, flori şi sfeşnice de aur, ori de câte ori se urca în trăsura capitonată cu saten, ori de câte ori era salutat cu respect de şiruri

de slugi şi ori de câte ori era tratat de la egal la egal de prinţişori şi de tot felul de vlăstare ducale, Benjamin încerca revelaţia „miracolului Sunderland”.

Capacitatea lui de a se mira, de a admira şi de a se admira nu se tocea prin repetare, ci câştiga în intensitate.

Când Benjamin îşi îmbrăcă fracul negru, spre a se prezenta la balul contesei de Cayla în compania unchiului său Gerald, şi odată toaleta terminată se privi în oglinda care-i glorifica înfăţişarea, încercă un fior de satisfacţie, de plenitudine lăuntrică. Îl încânta frumuseţea lui prodigioasă, pusă în valoare de costumul negru, de o aristocratică sobrietate. Gerald decretase portul fracului negru. Şi Benjamin, care-şi adula unchiul, îl asculta orbeşte. Ca şi nobilii spanioli din vremea lui Filip al II-lea, Gerald hotărâse să se îmbrace în negru, spre a se deosebi de pseudoeleganţii care arborau costume extravagant colorate.

Când Benjamin coborî în holul palatului Lusignan, unde avea întâlnire cu unchiul său şi se văzu iarăşi în oglinzile imense care tapetau încăperile, încercă un simţământ de voluptate. Era un fel de narcisism exacerbat de zdrenţele purtate în trecut, dar care nici atunci nu-i putuseră umbri frumuseţea.

Gerald îl găsi admirându-şi naiv imaginea. Zâmbi. Îl amuza prospeţimea simţămintelor acestui adolescent. Lafont, care îl cunoscuse pe Richard Sunderland în epoca lui de maximă strălucire fizică, declarase într-o zi lui Gerald că Benjamin îşi depăşea bunicul.

— *Master* Benjamin ar fi un interpret ideal al foarte tânărului amant din Verona. Nu-l vedeţi în postura lui Romeo, petrecându-şi tandru braţul pe după mijlocul Julietei?

Suita lui Gerald era alcătuită din verii săi, vicontele de Clisson şi marchizul d’Ambroise, la care se adăugau Benjamin, contele Alfred d’Orsay, Lafont şi Lefèvre, primul secretar. Cu excepţia lui Lafont, toţi erau tineri, decorativi. Benjamin se singulariza printr-o timiditate, neîndemânatic ascunsă în dosul unei poze degajate, care, prin însăşi artificialitatea ei, îl făcea mai vulnerabil, mai simpatic decât ceilalţi tineri plini de propria lor importanţă. Viaţa le servise totul pe tavă de argint. Părinţii lor traversaseră cu greu vârtejul revoluţiei. Unii îşi plecaseră capul sub cuţitul ghilotinei. Când copiii lor deschiseseră ochii asupra lumii apele începuseră să se limpezească. Imperialul stăpân al Franţei întindea o mână prietenească vechii nobilimi legitimiste, pe care voia să o

contopească treptat cu nobilimea creată de el pe câmpul de onoare. Agonia Franţei Imperiale nu le tulburase existenţa. Adăpostiţi între zidurile castelelor, nu le ajungea la ureche decât zvonul bătăliilor, al convulsiilor politice care aveau să pregătească restauraţia Bourbonilor. Succesul ultraregaliştilor consolidase treptele pe care aceşti tineri aveau să le urce spre vârful piramidei.

Printr-un fantastic joc de împrejurări, Benjamin, nepotul minerului din Cardiff, se vedea plasat pe acelaşi plan cu aceşti favoriţi ai sorţii. După moartea tatălui său, titlul de marchiz de Beauclair îi va reveni odată cu titlul de şef al celei mai puternice dinastii financiare pe care o cunoscuse vreodată omenirea.

„Miracolul Sunderland”…

Când grupul lui Gerald pătrunse în pavilionul de la Saint-Ouen, luminat de sute de candelabre, girandole, lampadare şi lampioane veneţiene, Benjamin simţi aproape tangibil privirile care convergeau asupra sa. Era atât de emoţionat, încât nu mai distingea lumea din jur decât sub forma unui neîntrerupt front de chipuri, toalete sclipitoare, decoraţii, uniforme, învăluite toate într-un fel de ceaţa trandafirie.

Era conştient de eleganţa sa, de fracul tăiat impecabil, de pantalonul extrem de strâmt, a cărui modă o lansase contele d’Artois. „Nu port un pantalon în care pot să intru”, spunea acesta cu umor.

Madame de Cayla, gazda, îi întâmpină într-un salon împodobit cu imense jerbe de flori. Deasupra căminului trona portretul rubicondului suveran al Franţei, care de acolo de sus arunca priviri binevoitoare asupra tuturor acelora care-i omagiau favorita.

— Permiteţi-mi, *Madame*, să vă prezint pe nepotul meu, Benjamin Henry Sunderland-Beauclair, auzi Benjamin glasul adânc şi calm al lui Gerald.

Se plecă asupra unei mâini albe, acoperită de inele.

— Fermecător tânăr, nu-i aşa *ma chère princesse?* se adresă ea cu cochetărie unei doamne din preajmă.

Uitase că avea treizeci şi şapte de ani, că era favorita regelui şi că amantul ei, *Monsieur* de la Rochefoucauld se afla în apropiere.

— *Monsieur le Duc*, se adresă contesa lui Gerald, sper să fiţi unul dintre oaspeţii frecvenţi ai acestui pavilion. Să-l aduceţi şi pe nepotul dumneavoastră. Va fi primit cu toată plăcerea.

Grupul lui Gerald trecu apoi în revistă saloanele arhipline. Toată

elita legitimistă din *faubourg* Saint-Germain răspunsese la invitaţia favoritei regale. Nobilii vârstnici îşi aminteau cu melancolie de Madame du Barry. Regăseau atmosfera de la Versailles. S-ar fi zis că Revoluţia şi Imperiul n-ar fi existat. Că peste „coşmarul” acelei epoci se întinsese un pod care făcea legătura între trecut şi prezent, asigurând continuitatea vechiului regim.

Benjamin auzea vag foşnetul conversaţiilor din care ţâşneau uneori fraze desluşite, ori hohote în râs.

— Gerald mi-a făcut portretul, scumpele mele. Îmi spunea că a găsit în mine cel mai perfect model.

— Şi cât l-ai plătit, iubito?

— Ce anume, portretul sau complimentul? se auzi alt glas, pufnind în râs…

— Lady Blessington nu se mai poate lipsi de frumosul d’Orsay. Blessington acceptă situaţia cu seninătate.

— Triunghiul este cea mai amuzantă figură geometrică, draga mea. Chiar şi în viaţa de familie…

— Se spune că Byron va pleca în Grecia, să lupte. Ce idee bizară…

— Situaţia politică din Spania se înrăutăţeşte pe zi ce trece, Excelenţă. Europa va trebui să intervină…

— Ce înţelegeţi prin Europa, principe?

— Sfânta Alianţă, fireşte.

— Nu te-am mai văzut de secole, scumpa mea Angélique.

— Draga mea, am preocupări serioase. Urmăresc şedinţele Camerei Deputaţilor. Ieri am întâlnit în tribună pe principesa de la Trémoille, pe contesa de Flahaut, pe principesa Bagration şi pe micuţa de Broglie…

— Aţi auzit, conte, ultimele veşti din Sankt Petersburg? Ţarul a ordonat interzicerea lojilor masonice.

— Splendid. Aceeaşi măsură ar trebui luată şi la noi…

— Bietul Richelieu! Bine că a murit. Numai aşa a putut să scape de asiduităţile reginei Suediei…

— Ieri, la Notre-Dame, l-am ascultat pe Dupré. Ce voce, ce timbru!…

— Am dansat polca până în zori. Şi performanţa aceasta o repet de o săptămână, noapte de noapte. Mă înnebunesc după polca…

— Puységur îşi vopseşte părul, genele şi sprâncenele. Nu vrea să îmbătrânească…

— Cântăreţii noştri? Să nu mai vorbim de ei. Dacă n-ar fi

balerinele… Nu mă mai duc la Operă ca să „ascult” picioarele lui Fanny Bias.

— Montalivet a dat faliment. L-a ruinat nevastă-sa…

— Am cumpărat un Rubens.

— Micuţa d’Avranches s-a măritat cu sexagenarul milionar Jollivet.

— Nu mă mir. De multă vreme colecţionează antichităţi…

— Cine e tânărul acela fermecător care-l acompaniază pe Lusignan?

— Benjamin Sunderland. Nu-l cunoşti? Am să ţi-l prezint. Dacă te ispiteşte, cucereşte-l cât mai repede. Mâine are să fie o asemenea îmbulzeală la uşa camerei sale de culcare, încât n-ai să mai poţi pătrunde…

— Benjamin Sunderland! Nepotul lui Richard Sunderland, marchiz de Beauclair…

— Ha, ha, ha, un american cu titlu de marchiz…

— Louise, iată pe tânărul Benjamin de care vorbeşte tot Parisul.

— Se spune că s-a născut într-un grajd.

— De ce eşti răutăcios, Charles? Şi micul Iisus s-a născut într-un staul…

Benjamin auzea toate acestea şi multe altele… Auzea şi acordurile orchestrei care executau valsuri, galopuri, scoţiene, auzea şi râsetele armonioase ale contelui d’Orsay, şi gângurelile câtorva fete care încercau să-i atragă atenţia, şi replicile spirituale dar foarte înţepătoare ale lui Gerald…

Cât îl invidia pe Gerald pentru dezinvoltura şi calmul său! În tavernele din Shoreditch şi din Bethnal Green s-ar fi simţit mai la largul său. Şi acolo provoca dorinţe. Se lăsa cumpărat nu numai din nevoie de bani. Ci şi dintr-un fel de milă faţă de patimile oamenilor. Femei bestializate de alcool şi mizerie, care dominau cu vocea lor spartă şi autoritară tumultul din cârciumi, se îmblânzeau în prezenţa lui. Îi cerşeau o privire, un zâmbet. Bărbaţii îl priveau cu simţăminte mai complexe. Dorinţe tulburi, ostilitate, regrete pentru tinereţea pierdută, rareori indiferenţa. Lumea aceea depravată din mahalale îi părea lui Benjamin mai curată decât nobilimea rafinată…

Un bătrân maiestuos, cu pieptul încărcat de decoraţii, vorbea cu Gerald pe un ton care voia să fie cât mai convingător.

— Am fi fericiţi dacă aţi accepta să intraţi în rândurile Congregaţiei. Scopurile noastre înalte…

— Iertaţi-mă, *Monsieur le Marquis*, sunt un ateu convins.

— Nu vă condamn. Şi Voltaire a fost ateu. Înainte de a-şi da sfârşitul, şi-a recunoscut însă greşeala şi a acceptat sfânta împărtăşanie.

— *Monsieur le Marquis*, poate că am să-i urmez pilda, în preajma sfârşitului.

— Congregaţia este cel mai puternic suport al Coroanei.

— Respect Coroana, *Monsieur le Marquis*, dar nu fac politică. Rostul meu e să făuresc arme.

Bătrânul maiestuos se înclină.

— Sper să vă răzgândiţi. Locul unui Lusignan-Valois este alături de cei ce apără tronul. Vreţi să se creadă contrariul?

Ameninţarea era uşor deghizată.

— *Monsieur le Marquis*, îmi permit să fiu unicul meu arbitru, rosti Gerald rece. Mă iertaţi, sunt aşteptat.

Lasă pe bătrân plantat în mijlocul salonului.

Dinspre sala de bal apăru ministrul afacerilor externe, însoţit de un bărbat necunoscut, în uniformă de general rus.

— *Monsieur le Duc*, se adresă ministrul lui Gerald, îmi permiteţi să vă prezint pe principele Wolgonsky, trimisul personal al Majestăţii Sale Imperiale Ţarul Alexandru. Principele are de îndeplinit o misiune importantă la Tuileries. Faţă de dumneavoastră nu avem secrete.

Wolgonsky strânse mâna lui Gerald. Era un bărbat înalt, voinic, cu o ţinută mândră, aristocratică. Ochii uşor bridaţi trădau existenţa câtorva picături de sânge mongol. Cordonul ordinului militar „Sfântul Gheorghe” îi bara pieptul.

— *Monsieur le Duc*, vă cunosc din auzite. Stroganov, ambasadorul nostru la Constantinopol, îmi sugerase să călătoresc în compania dumneavoastră până la Bucureşti. Vă amintiţi?

Gerald se înclină.

— Deplâng împrejurările potrivnice care m-au împiedicat să mă bucur de o companie atât de aleasă.

— Regretul a fost al meu. Olga, fiica mea, ţinea să vă cunoască. A impresionat-o profund gestul sultanului, care a făcut *„mea culpa”*, trimiţându-vă pe tavă capul unui ienicer. „Omul care a reuşit să se impună padişahului trebuie să fi înzestrat cu însuşiri extraordinare”, îmi spunea ea. Da, da, aveţi în fiica mea o admiratoare. Uite-o? Am s-o chem. Olga! o strigă el.

O fată foarte tânără, zglobie şi gălăgioasă ca un canar, traversa

salonul anturată de un grup de ofiţeri tineri, în uniforme încărcate cu zorzoane. Purta o rochie albă, de voal, mănuşi lungi, albe, şi o centură lată de aur, încrustată cu rubine. Tot cu rubine era împodobită şi diadema aşezată semeţ pe frunte. Părul blond era orânduit într-o coafură foarte sofisticată. Fără să fie frumoasă, după canoanele clasice, avea un farmec irezistibil, datorită ochilor migdalaţi scăpărători de veselie, nasului cârn şi obraznic, gurii admirabil subliniată de buze cărnoase, voluptuos arcuite. Bărbia mică şi voluntară avea o gropiţă delicioasă. Gropiţe îi răsăreau şi în obraji.

Gerald o plăcu din primul moment. O compară cu Lucia. Cele două fete păreau să întruchipeze una răsăritul, cealaltă apusul unei familii. Vitalitatea, exuberanţa Olgăi contrastau cu dulceaţa şi amărăciunea Luciei.

— Dumneavoastră sunteţi deci fenomenalul Gerald Sunderland, îi întinse ea mâna râzând. Credeam că arătaţi mai fioros şi... ceva mai bătrân.

— V-am dezamăgit, principesă?

— Deloc.

Zâmbetul ei îl cuceri şi pe Benjamin.

Orchestra atacă un vals. Unul din ofiţeri se înclină în faţa fetei.

— Mi-aţi făgăduit valsul acesta.

— Mă iertaţi, se adresă ea lui Gerald.

Accepta braţul ofiţerului şi se îndreptă spre sala de bal.

Gerald resimţi întreruperea.

— *Monsieur le Duc*, i se adresă Wolgonsky. Mâine urma să vă solicit o întrevedere. Sunt bucuros că am avut ocazia să vă întâlnesc azi. Am însărcinarea să vă prezint condoleanţe pentru dispariţia prematură a regretatului dumneavoastră frate, din partea Majestăţii Sale Imperiale Ţarul Alexandru şi din partea Alteţei Sale Imperiale Marele Duce Nicolae.

Gerald se înclină adânc.

— Sunt recunoscător Majestăţii Sale Imperiale şi Alteţei Sale.

— Totodată, continuă Wolgonsky, vă rog să primiţi şi condoleanţele mele.

Gerald se înclină iarăşi.

— Vă mulţumesc.

— Majestatea Sa Imperială regretă împrejurările care v-au împiedicat să faceţi o vizită la Sankt Petersburg, aşa cum rămăsese hotărât. Mi-a ordonat să vă reînnoiesc invitaţia sa.

— Dorinţa Majestăţii Sale Imperiale este pentru mine un ordin. Voi fi fericit să mă prezint în audienţă Maiestăţii Sale. Şi aceasta cât mai curând. În altă ordine de idei, îmi permit să vă poftesc împreună cu fiica dumneavoastră la o recepţie pe care o voi oferi în cinstea celui mai agreabil trimis extraordinar al Rusiei Imperiale.

Wolgonsky acceptă şi invitaţia şi complimentul. Se despărţiră întrecându-se în ploconeli şi zâmbete.

Gerald se întoarse spre Lafont.

— Rusia este un obiectiv pe care-l studiez de multă vreme. Ţara aceasta, care a înmormântat ambiţiile lui Napoleon, va contribui hotărâtor la înălţarea casei noastre. Te rog să-mi întocmeşti, împreună cu Clinton, un raport cuprinzător asupra bogăţiilor solului şi subsolului rusesc, precum şi un tablou al situaţiei economice şi financiare a Rusiei. Cu referiri speciale la industria grea şi de armament. Eh, Benjamin, în curând va trebui să-ţi strângi bagajele. Plecăm la Sfântul Petersburg.

Făcându-şi anevoie loc prin mulţime, nunţiul papal se apropie de Gerald. Avea să-i transmită un mesaj din partea cardinalului de Gregorio, fiul lui Carlos al III-lea al Spaniei.

În vreme ce Gerald şi nunţiul papal se retrăgeau în intrândul unei ferestre, spre a discuta fără a fi deranjaţi, Benjamin rămase să se plimbe singur prin saloane. Nu cunoştea pe nimeni. Nu se ataşă de grupul verilor lui Gerald fiindcă nu voia să fie inoportun. Ştia că snobii din *faubourg* Saint-Germain strâmbau din nas când îl întâlneau întâmplător. Nu-i iertau „bădărăneasca” ascendenţă maternă.

Bău o cupă de şampanie şi încă una. Alcoolul îl dispuse, risipindu-i-se în parte complexul de inferioritate. Uşor ameţit, trecu într-o seră cu plante exotice, adăpostită, într-o imensă încăpere de sticlă. Se aşeză pe o banchetă, plasată după un paravan de filodendroni. Auzi fâşâitul unei rochii de mătase. O femeie suplă, care-şi machiase abil nu numai obrazul, dar şi vârsta, trecu prin apropierea lui. Îşi făcea vânt cu batista, împrăştiind un parfum puternic, foarte excitant. Îl zări pe Benjamin, îl măsură pe sub genele bogate, savant arcuite, apoi se aşeză ca din întâmplare pe banchetă, alături de el. Diamante îi împodobeau pieptul opulent şi braţele. Irizaţiile unei broşe încrustate cu briliante i se proiectau în jerbe minuscule pe bărbie.

Benjamin înţelese imediat că femeia aceasta îl dorea, că ar fi

dat orice să-l aibă. Nu o plăcea. Dar numai faptul că era râvnit cu atâta însetare făcu să-i circule mai repede sângele în vine. Şi femeia cu diamantele-îi intuise tulburarea. Întredeschisese buzele şi îl privea zâmbind imperceptibil. Benjamin încerca să-şi stăvilească respiraţia care se precipita trădându-i emoţia.

Lafont se ivi după un boschet de magnolii. Dintr-o singură privire cuprinse scena cu toate implicaţiile ei. Benjamin avu impresia penibilă că Lafont îi citise gândurile şi frământarea. Femeia cu diamante îşi muşca iritată buzele. Lafont ezită o clipă, apoi socoti că era mai înţelept să întrerupă acest început de aventură.

— *Monsieur* de Lusignan vă roagă să poftiţi la masa sa. Doreşte să vă prezinte cardinalului Pacca.

Benjamin se ridică de pe banchetă. Tâmplele îi zvâcneau: se înroşise ca un şcolar prins în greşeală.

— Vă urmez, *Monsieur* Lafont.

Femeia cu diamante rămase singură. Era atât de furioasă, încât îi venea să plângă. Individul acela cu mutra de cioclu îi zădărnicea o noapte de dragoste. Episodul acesta avea totuşi şi un aspect plăcut. Deşi trecuse de cincizeci de ani, era încă în stare să trezească dorinţe. Tânărul acesta superb fusese pur şi simplu înnebunit de prezenţa ei. Ah, viaţa era încă frumoasă. Va încerca să-l reîntâlnească. Să-l subjuge. De ce nu? Merita să-şi dea osteneala. Tânărul acesta reprezenta cea mai frumoasă aventură la care năzuise ea vreodată. Da, da, viaţa era încă frumoasă.

Gerald nu se înşelase. Raymond se simţea străin în cea de-a doua familie a mamei lui. Bunicul său Richard avusese grijă să-l îndoctrineze în spiritul respectului faţă de memoria tatălui său, prodigiosul Adrien de Beaulieu, şi pe de altă parte să-i sădească în suflet neîncrederea şi dispreţul faţă de mama sa, Georgina. Paradoxal pentru străini, dar foarte bine cugetat în raport cu interesele dinastiei Sunderland-Beauclair, Richard, creatorul dinastiei, îşi admirase ginerele şi îşi urâse fiica. Nu putuse ierta gestul Georginei care se măritase cu un dascăl oarecare, în ciuda interdicţiei paterne. Richard Sunderland fusese un autocrat în sânul familiei sale. În sensul vederilor lui îl crescuse şi pe fiul lui Adrien.

La Williamsburg, Raymond se înăbuşea. Nu-l supăra interiorul modest al locuinţei mamei sale. Oamenii născuţi în bogăţie resimt

mai puţin pierderea luxului decât parveniţii, care, după o copilărie nevoiaşă, au ajuns pe culmile belşugului.

Georgina îi părea bigotă şi excesiv de austeră. Încercările ei de a recâştiga afecţiunea lui Raymond se dovediră zadarnice. Raymond nu era potrivnic unei acomodări cu noua familie a mamei lui. Nu găsise însă elemente de sudură.

Frank Phipps, tatăl său vitreg, îl irita cu calmul său exasperant. Aerul protector, îngăduitor, cu care-şi privea fiul vitreg, mentalitatea lui strâmtă, de dascăl la un colegiu de provincie, preocupările-i mărunte legate de existenţa zilnică, de cursuri, de studenţi, de educarea propriilor săi copii, îl enervau pe Raymond la culme. Ajunsese să dorească fierbinte scurtarea şederii sale la Williamsburg.

Îl plictiseau şi fraţii lui, începând cu Horace, care sărise de şaptesprezece ani, şi terminând cu George, care împlinise abia şapte. Horace nu era decât un copil din flori, legitimat în ultimul moment de Beaulieu, care-şi asumase o paternitate dubioasă spre a salva onoarea Georginei şi liniştea dinastiei Sunderland-Beauclair, fapte bine cunoscute de Raymond. Tânărul acesta adoptase un aer de superioritate, datorită poate împrejurării că era student. Raymond era doar cu un an mai mic decât Horace, o diferenţă de vârstă neglijabilă. Ostilitatea pe care Raymond i-o arătase din primul moment se accentuase treptat luând proporţiile unui război surd, dar nu mai puţin înverşunat decât războaiele deschise.

Ceilalţi copii, Helen – zece ani, Grace – opt ani şi George – şase ani, păreau nişte fiinţe insipide, gălăgioase şi urâte ca nişte maimuţe. Evident, Raymond avea idei preconcepute. I se părea că Georgina îi arăta mai puţină afecţiune decât fraţilor săi vitregi şi că Phipps Senior urmărea să-l deposedeze de averea ce i se cuvenea, în favoarea propriei lui progenituri. Temerile lui Raymond nu se întemeiau pe considerente egoiste. Pentru el banii nu reprezentau un instrument pus în slujba propriilor sale interese, ci un mijloc de luptă pe care avea de gând să-l folosească împotriva tiranilor. Convingerile lui politice şi umanitare nu erau bine conturate. Bardolino se pricepuse să-i trezească simpatia pentru italienii asupriţi şi să-i trezească ura faţă de Austria în general şi de Metternich în special. La Constantinopol, Raymond avusese revelaţia universalităţii luptei între împilaţi şi împilatori. La Bucureşti şi la Paris, observase aceleaşi frământări. Oamenii

erau alţii, dar setea de libertate şi manifestările ei îmbrăcau forme comune. Îi căzuseră în mâini tot felul de ziare şi de broşuri care glorificau revoluţia. La o vârstă la care majoritatea adolescenţilor caută în cărţi şi în dicţionare noţiuni şi cunoştinţe care să le reveleze misterele sexualităţii, Raymond se cufunda în lectura tomurilor de istorie veche şi modernă, înflăcărându-se ori de câte ori întâlnea figuri de eroi: Spartacus, Tiberius şi Caius Gracchus, Cola di Rienzi, Etienne Marcel, Kościuszko, Horia, Cloşca şi Crişan, Camille Desmoulins, şi mulţi alţii, pe urmele cărora visa să păşească spre a salva omenirea de tirani. Evident, cercetările lui vădeau lipsă de metodă, iar concluziile sale erau confuze şi contradictorii. Pe Cromwell şi pe Robespierre îi admirase atâta vreme cât luptaseră pentru răsturnarea absolutismului regal, dar îi condamnase din clipa în care aceştia folosiseră acelaşi mijloace brutale spre a-şi consolida puterea. Raymond visa o lume utopică, un paradis terestru, imposibil de realizat în pragul secolului al XIX-lea.

Frank Phipps, sincer impresionat de concepţiile şi preocupările fiului său vitreg, încercase să-l antreneze în discuţii serioase. Raymond se plasa instinctiv pe poziţii antagoniste. Phipps era mâhnit de atitudinea băiatului.

— Mă contrazice numai de dragul contradicţiei, se plânse într-o zi Georginei. E încăpăţânat şi ostil prin definiţie familiei lui.

Georgina îi luase apărarea.

— Încearcă să-l înţelegi. În anii critici ai creşterii, a fost lipsit de dragostea unei mame, de îndrumarea fermă, dar afectuoasă a unui tată. În privinţa aceasta am partea mea de vină. După moartea lui Adrien nu trebuia să renunţ cu atâta uşurinţă la copiii mei din prima căsătorie.

Phipps o privi cu reproş.

— Mă faci să mă simt vinovat de această situaţie. Ai renunţat la copiii tăi ca să te poţi mărita cu mine.

— Să nu dramatizăm lucrurile, Frank. Şi Horace era tot copilul meu. Te-am ales pe tine şi pe Horace, pentru că tata m-a pus în faţa unei alternative categorice. Ştiam că împotriva voinţei lui era imposibil să lupţi. Poate că ar fi trebuit să reacţionez. Deşi, dacă reflectez mai bine, îmi dau retrospectiv seama de inutilitatea unei astfel de lupte. Nu încerc să mă scuz. Intransigenţa tatii m-a făcut să ajung la acest impas. Raymond s-a înstrăinat de mine. Şi nu-l condamn. Cynthia cred că nici nu-şi mai aminteşte de mine. Mă

întreb dacă mai ştie că exist. Acum trebuie să aibă doisprezece ani. O adevărată domnişoară. Dragul meu Frank, îmi plătesc greşelile.

— Încep să am mustrări de conştiinţă, Georgina.

— De ce? E firesc ca Raymond să nu ne iubească. Aşa a fost educat de noi. Atâta vreme cât tata şi mai târziu Henry ridicau obstacole între mine şi copiii mei, îmi făceam iluzia că aş putea să lupt. Gerald a fost mai abil. Mi l-a trimis pe Raymond. Îmi cunoştea băiatul şi ştia că afecţiunea lui faţă de mine murise. Mai ştia că toate încercările mele de a-l recâştiga se vor izbi de un zid de indiferenţă. Mă întreb dacă mai e cazul să mă apropii de Cynthia. Gerald m-a învins cu propriile mele arme.

— Omul acesta e diabolic.

Georgina zâmbi trist.

— Trebuie să recunosc. Este un om tare. Ca şi tata, ca şi Raymond, ca şi mine. Raymond are caracterul meu. Sunt mândră de aceasta. Dar pentru noi, Raymond este definitiv pierdut. Îi voi urmări de departe viaţa, activitatea, ascensiunea şi poate prăbuşirea. Am presimţiri triste, Frank.

— Şi procesul?

— Am să renunţ la el. Este inutil să obţin prin mijloace legale autoritatea asupra unor copii care – sufleteşte – nu mai sunt ai mei.

Frank o mângâie pe obraz.

— Nu fi tristă, Georgina. Ai o nouă familie. Un soţ care te adoră şi patru copii care te divinizează. Nu ţi-e de ajuns?

Georgina suspină.

— Nu. Să nu te supere sinceritatea, Frank. Am încercat deunăzi să stau de vorbă cu Raymond. De la om la om. Să-l fac să înţeleagă anumite lucruri. Să-i explic purtarea mea din trecut... A fost zadarnic. Mă privea cu o răceală care mă îngheţa. Nu rostea niciun cuvânt. La un moment dat graiul a încetat să mă mai servească. Voiam să vorbesc, dar vorbele mi se încleştau de limbă. În noaptea aceea am plâns ca o disperată. Ştiam ca pierdusem definitiv partida.

— Să mai încercăm, Georgina. Poate îl conving să se înscrie la colegiul nostru. În felul acesta îl vei păstra lângă tine.

— Inutil, Frank. Raymond vrea să studieze în Germania, la Heidelberg. L-a convins Gerald. Omul acesta are o influenţă puternică asupra lui. O influenţă care mă înspăimântă.

— De data aceasta tu dramatizezi, Georgina. Într-o zi Raymond are să-şi dea seama că eşti singura fiinţă pe care se poate bizui. Atunci se va întoarce la tine.

— Vrei să mă încurajezi, Frank?

— Nu. Vorbesc din experienţă. Nu uita să sunt pedagog.

— Să sperăm că nu te înşeli, rosti ea cu tristeţe.

La Williamsburg, Raymond se simţea ca un tigru în cuşcă. I se vorbise mult despre America, despre imensele ei întinderi şi resurse, despre societatea americană geloasă pe drepturile şi libertăţile ei. Pentru Raymond această lume se reducea la două localităţi: Newport, punctul de debarcare şi Williamsburg, oraşul de reşedinţă al familiei Phipps. Georgina şi soţul ei, deşi doriseră să-i facă şederea în Statele Unite cât mai plăcută, nu avuseseră posibilităţile materiale să-l plimbe pe Raymond mai departe de Richmond, localitate situată la circa treizeci de mile de Williamsburg. Şi plimbarea aceasta se redusese la o scurtă vizită, de câteva ore, în care timp Phipps îşi rezolvase nişte treburi în legătură cu colegiul. În tovărăşia lui Horace, Raymond făcuse câteva excursii prin împrejurările Williamsburgului care nu-i lăsaseră o impresie deosebită. Oraşul nu se deosebea de alte localităţi similare din Anglia. Aceleaşi case de cărămidă roşie sau de lemn vopsit în alb. Aceleaşi străzi strâmte, umbrite de copaci bătrâni, aceleaşi prăvălii modeste, dar curate, aceleaşi biserici cu turnuri învăluite în iederă. Horace şi tatăl său îi arătaseră cu mândrie Colegiul William and Mary, operă arhitectonică a lui Sir Christopher Wren, creatorul catedralei Sfântul Paul din Londra, palatul fostului guvernator britanic al coloniei, cu ferestre înalte, albe şi cu ziduri de cărămidă aparentă, casa profesorului Wythe în care fusese încartiruit generalul Washington înaintea asedierii oraşului Yorktown, teatrul Levingston, primul teatru din Statele Unite, Capitoliul Colonial, cu sala curţii de justiţie, unde fusese judecat şi condamnat la moarte celebrul pirat Blackbeard, biserica parohială Bruton, în care se rugaseră Thomas Jefferson, James Monroe şi alţi oameni de seamă.

Frank Phipps găsea accente patetice când vorbea despre Williamsburg, capitala Virginiei, centrul politic, cultural şi monden al Americii coloniale. Phipps, deşi era un încercat pedagog, săvârşeşte o greşeală. Lui Raymond, care venise în America dornic să cunoască o lume în dezvoltare, îi arătă un oraş în plină decadenţă, cu privirile îndreptate spre un trecut strălucit, care nu

avea să se mai întoarcă.

Raymond nu primi cu entuziasm propunerea de a se înscrie la Colegiul William and Mary. Heidelbergul făcea să vibreze mai intens coardele sale sufleteşti. Germania romantică, oraşele ei medievale, Rinul cu legendele lui îl atrăgeau mai mult decât Williamsburgul.

Şi Georgina săvârşise o greşeală. Raymond sosise în Statele Unite cu o lădiţă îndesată cu monede de aur. Gerald ţinuse ca nepotul său să aibă la dispoziţie ample mijloace financiare. Georgina pretinsese însă ca atâta vreme cât Raymond va locui la ea să nu se atingă de aceşti bani. Dacă băiatul ar fi avut posibilitatea să umble, să vadă alte oraşe, alte peisaje, alte perspective, poate că Williamsburgul nu i-ar fi părut atât de plictisitor. L-ar fi socotit un popas între două călătorii.

După cvasisihăstria de la Veneţia, Raymond se deprinsese, graţie unchiului său, să străbată Europa în lung şi în lat. Viena, Constantinopol, Bucureşti, Palermo, Roma, Paris reprezentau etapele unui itinerar fabulos, pe gustul unui adolescent setos de mişcare, de aventură. La Williamsburg găsea o atmosferă lâncedă, de contemplaţie, propice meditaţiilor şi speculaţiilor filozofice asupra nimicniciei omeneşti. O ambianţă în dezacord cu aspiraţiile şi dinamismul lui Raymond.

Către începutul lui aprilie, Raymond trimise o scrisoare unchiului său Henry, la New York, prin care-l ruga să-i înlesnească înapoierea în Europa. Abia după ce expedie scrisoarea, împărtăşi mamei sale hotărârea pe care o luase. Ocolise o încuviinţare pe care nu găsise cu cale să o ceară. O punere în faţa faptului împlinit.

Phipps primi vestea cu uşurare. Băiatul acesta ciudat, nu numai că îl nedumerea, dar începuse chiar să-l şi obosească. Se mai temea ca Raymond să nu aibă o influenţă nefastă asupra lui Horace, care până atunci se arătase un fiu supus şi înţelegător.

Într-o duminică de dimineaţă, pe când întreaga familie Phipps se pregătea să plece la biserică, o prăfuită trăsură de călătorie, cu blazonul familiei Sunderland-Beauclair, se opri la scară. Copiii profesorului Phipps, crescuţi în atmosfera molcomă, mic-burgheză a căminului patern, se uitau cu mirare la cei patru cai albi, care nechezau, scormonind cu copitele ţărâna, la vizitiul cu joben şi la lacheii în colbuite livrele albastre. Din trăsură descinse Lewis Farnley, unul din secretarii lui Henry Sunderland. Era purtătorul

unei scrisori a patronului său, care îl poftea pe Raymond la New York şi îi sugera totodată o călătorie prin Statele Unite. Henry nu se mai temea de ascendentul pe care Georgina l-ar fi putut câştiga asupra fiului său. Agenţii de la Williamsburg îl informaseră asupra evoluţiei raporturilor dintre Raymond şi ceilalţi membri ai familiei Phipps.

Fără să mai ceară încuviinţarea mamei sale, Raymond îşi strânse la repezeală bagajele. În vreme ce servitorii îi duceau cuferele la trăsură, îşi luă rămas bun de la profesorul Phipps şi de la copii, apoi uşurat porni la drum.

Pentru Georgina, vizita lui Raymond la Williamsburg se încheiase cu un fiasco. Tatăl ei, Richard, putea să aibă satisfacţia postumă că hotărârea lui de a expulza pe Georgina din sânul familiei Sunderland rămăsese în picioare.

Curând după plecarea lui Raymond din Williamsburg, vremea se strică brusc. Nori de furtună se fugăreau pe cer. Ploaia se pornea vijelioasă şi dura, cu intensitate variabilă, ore de-a rândul. Raymond străbătu târguri şi oraşe pe care ploaia le urâţea, ori le ascundea vederii, aşa cum o voaletă ascunde vederii obrazul unei femei.

Sosi la New York într-o dimineaţă ploioasă, neobişnuit de rece pentru un sfârşit de primăvară. În vreme ce traversa cu bacul apele mohorâte, biciuite de ploaie ale fluviului Hudson, se străduia să desluşească, prin torentele ce se revărsau din văzduhul cenuşiu, contururile insulei Manhattan. Pe măsură ce bacul se apropia de chei, siluetele nu prea înalte ale caselor de pe promontoriul sudic al insulei prindeau să se reliefeze ca dinţii unui ferăstrău pe fundalul întunecat al cerului. Peisajul trist nu era lipsit de o oarecare măreţie.

Raymond făcea cunoştinţă cu oraşul New York în condiţii vitrege.

Sosi la Sunderland House aproape de ora prânzului. Clădirea, văzută prin draperiile de ploaie, avea un aspect lugubru. Henry, care se înapoiase de la bancă, îşi primi nepotul în cabinetul său de lucru. „Şeful dinastiei” făcu lui Raymond o impresie detestabilă. Când vorbea, Henry duhnea a vin, ca şi când întregul organism i-ar fi fost îmbibat de alcool. În dimineaţa aceea era aproape lucid. Nu băuse decât un pahar cu whisky, de dimineaţă, după micul dejun, fiindcă dorise să facă o impresie favorabilă nepotului său. Din nefericire pentru el, de la o vreme cele mai mici cantităţi de

alcool îl dezechilibrau. Persoanele din anturajul său erau conştiente de acest lucru.

La prânz îl aşeză pe Raymond în dreapta sa. Prin băiat, onora personalitatea părintelui defunct, a acelui minunat Adrien de Beaulieu, căruia Georgina i-l preferase pe obscurul Frank Phipps. Ciudate mai sunt criteriile de apreciere ale femeilor, reflecta Henry adeseori.

Şi Susan Sunderland se comportă cu bunăvoinţă faţă de Raymond. Senatorul Ralph Forbes, care se afla de faţă, schimbă câteva cuvinte franţuzeşti cu tânărul oaspete. Voia să-şi etaleze cultura.

Mai erau la masă şi Babs cu soţul ei, David Forbes. Raymond rămase uluit de frumuseţea tinerei femei. Erau apropiaţi de vârstă. Babs împlinise nouăsprezece ani, iar el – şaptesprezece. Babs îi arătă multă prietenie. Pe chipul ei plutea o expresie de tristeţe care o maturiza înainte de vreme. Nici David nu era în apele lui. Stătea încruntat, cu nasul în farfurie. În tot timpul prânzului nu schimbă un cuvânt cu ceilalţi convivi.

Copiii lui Henry, cu excepţia lui Warren, erau prea mici spre a se face remarcaţi. Warren însă, deşi nu împlinise decât nouă ani, avea înfăţişare de om vârstnic. Ochii lui rotunzi şi ficşi, ca de caracatiţă, stăteau aţintiţi asupra lui Raymond, care încercă în mai multe rânduri un involuntar simţământ de repulsie. Warren mesteca rar ca o rumegătoare, astfel încât rămânea întotdeauna ultimul când se schimbau farfuriile.

Ploaia, cerul plumburiu care silise pe servitori să aprindă lumânările, comportarea convivilor contribuiau să creeze o atmosferă apăsătoare, puţin prielnică activării poftei de mâncare. Raymond abia se atinse de multiplele feluri de mâncare, excelent preparate.

Henry îi propuse să-şi prelungească şederea la New York. Ca şi Frank Phipps, îi sugeră să-şi continue studiile superioare în Statele Unite, la colegiul Princeton. Raymond îşi dădea seama că unchiul său îi vorbea din politeţe şi că preocupările lui erau altele.

În timpul prânzului se bău numai şampanie. După desert, Raymond se retrase în apartamentul care i se rezervase. I se atribuise o suită de încăperi decorate în stil paladian. Picturile murale erau executate de Kent, care desenase şi mobilierul, vădind o puternică influenţă italienească. Fiindcă nu-i era somn, începu să parcurgă un roman „Camille, sau portretul unei tinere”,

de *Madame* d'Arblay, găsit pe noptieră. Amorul dintre Camille şi Edgar Mandelbert prilejuia autoarei pasaje de un sentimentalism siropos. Raymond aruncă plictisit cartea. Dornic de o literatură mai serioasă, coborî în bibliotecă. Tomurile magnific legate vădeau prin conţinutul lor un eclectism care-l nedumeri. Literatură, ştiinţă, economie politică, artă, ediţii de lux erau orânduite după format şi jocuri de culori, iar nu pe probleme, cum ar fi fost natural. Volumele, impecabil întreţinute, nu păreau să fi fost manipulate. Constatarea aceasta îl făcu să aibă o părere foarte proastă despre locatarii casei.

Seara, cina se desfăşură în aceeaşi atmosferă de înmormântare. Henry bău ceva mai mult. Vorbea împleticit şi adeseori îşi întrerupea frazele, rămânând cu privirea pierdută în gol. Susan îl readucea la realitate:

— Termină, dragă, ce ai început!

Henry se smulgea din amorţire.

— Da, da. Unde-am rămas?

Ceilalţi membri ai familiei păreau să se fi deprins cu aceste repetate lapsusuri. Numai Babs îl privea cu o nedeghizată compătimire.

După cină, trecură în salon. În timp ce li se serveau cu ceremonial cafele şi lichiorurile, apăru primul secretar Bert Lawson, care aducea lui Henry Buletinul Informativ al casei Sunderland din Europa, sosit chiar în seara aceea.

Uitând să mai ceară îngăduinţa celor de faţă, Henry începu să-l frunzărească. Înainte vreme, îl citea cu mult interes. Interesul acesta începuse treptat să scadă. După ce Gerald preluase în mod practic conducerea Casei Sunderland, Henry căzuse într-un fel de letargie, care se accentua odată cu trecerea timpului. Se întâmpla uneori ca anumite pasaje din Buletin să-l trezească din starea lui de indiferenţă. Fulgera atunci împotriva lui Gerald, pe care-l acuza de megalomanie, inconştienţă, sau pur şi simplu de prostie.

Un astfel de pasaj îl făcu şi de data aceasta să se aprindă ca un foc de paie.

— Poftim, exclamă el lovind cu dosul palmei peste Buletinul aşezat pe genunchi, poftim, altă inepţie. Ascultaţi pe ce cheltuieşte Gerald banii!

Aparent se adresa tuturor celor de faţă. În realitate, vorbele erau destinate numai socrului său, senatorul.

— Departamentul cercetărilor a pus în studiu o serie de invenţii

propuse de diverşi autori, citi Henry cu voce tare. Menţionăm pe cele a căror reuşită ar fi susceptibilă nu numai să revoluţioneze ştiinţa şi tehnica, dar să permită Casei noastre a câştiga un mare avans asupra tuturor întreprinderilor concurente.

1) Rachete, adică proiectile autopropulsate, încărcate cu explozibile, care pot fi trimise la distanţe mari, împotriva inamicului. Se ştie ca rachetele au fost folosite încă din secolul al XIV-lea, dar că progresele realizate de artilerie pe câmpul de bătaie au determinat o renunţare temporară la rachete. Perfecţionarea şi folosirea lor în 1806 cu ocazia bombardării oraşului Bouligne a readus în atenţia specialiştilor această armă. Actualmente departamentul nostru de cercetări caută să lichideze impreciziile traiectoriei rachetelor, care nu-şi ating decât rareori ţinta, şi să înlăture pericolul de explozii premature în aer sau pe sol.

2) Trăsuri aeriene mai grele decât aerul, plecându-se de la planoarele imaginate şi construite de George Cayley în 1803, care n-au dat însă rezultatele scontate, deoarece nu s-a putut crea un motor îndeajuns de uşor spre a le propulsa. Cercetările noastre ne îndrituiesc a aştepta rezultatele practice în acest domeniu.

3) Locomotiva cu aburi prevăzută cu trei osii, care permite o aderenţă sporită prin cuplajul roţilor datorită unor biele exterioare. Inventator Timothy Hackworth. Tot în acest câmp de activitate, Marc Séguin lucrează la un cazan tubular care va permite tracţiunii cu vapori o dezvoltare rapidă.

4) Perfecţiunea lămpii cu arc descoperită de Humphry Davy în 1813.

5) Încercări de a obţine pietre preţioase pe cale artificială, cu ajutorul unor cuptoare lucrând la temperaturi foarte înalte.

6) Trăsuri submarine, prin perfecţionarea navei submarine Nautilus a americanului Robert Fulton, prezentată de acesta Directorului Republicii Franceze şi mai târziu fostului împărat Napoleon, pe care nu a reuşit să-l intereseze. Subliniem importanţa unei astfel de nave în cadrul războaielor pe mări…

Henry îşi întrerupse lectura. Îl sufoca indignarea.

Când te gândeşti că toate cercetările acestea sterile necesită mii, zeci de mii de dolari, care ar putea fi folosiţi în alte domenii.

— Progresul implică sacrificii, rosti cu înţelepciune senatorul Forbes.

— Foarte bine, dar sacrificiile să le facă alţii, iar noi să

achiziţionăm invenţiile puse la punct, zise Henry energic.

— Ce te faci dacă le achiziţionează altul înaintea ta? De ce să cumperi un brevet cu bani grei, când poţi să-ţi faci din inventatori nişte salariaţi fără pretenţii, cum ar fi de pildă contabilii sau… curierii? replică senatorul Forbes.

Henry pufni furios.

— Auzi! Trăsuri mai grele decât aerul! Numai un cretin îşi poate închipui construcţia unor astfel de drăcovenii. Gerald cheltuieşte bani pentru aceste elucubraţii. Va trebui să fac ordine în treburile acestea.

„Te hrăneşti cu iluzii!”, fu Susan ispitită să spună. Dar se abţinu. Ştia că nu se putea discuta cu soţul ei când se afla în starea asta de beţie incipientă.

Majordomul anunţă vizita senatorului Underhill, a soţiei şi a fiicei lor.

— Ce mai vor şi ăştia? bolborosi Henry.

— Să intre, să intre! se întoarse Susan spre majordom.

Mrs. Underhill era prietena ei cea mai bună.

Raymond îl văzu pe senatorul Underhill făcându-şi aferat intrarea. Pe burta-i rotundă zăngăneau brelocuri şi un gros lanţ de aur. Mrs. Underhill, mai cazonă şi mai smochinită ca niciodată, păşea marţial în urma soţului ei. În coadă venea Miss Underhill, timidă, îmbujorată la faţă, păşind uşor şi săltat ca o păsărică.

— Nenorocire! exclamă vizitatorul oprindu-se în mijlocul camerei şi ştergându-şi sudoarea de pe frunte, cu o batistă mare cât un prosop.

— Ce s-a întâmplat? sări Susan în picioare.

— Friguri galbene! rosti Underhill cu importanţă. Ne pândeşte o nouă epidemie. Primul caz a fost semnalat în Rector Street. Ceva mai jos de Trinity Church.

Senatorul Forbes zâmbi încrezător.

— Abia au trecut trei ani de când ne-a bântuit o astfel de molimă. Au şi acestea o periodicitate…

Noii veniţi se aşezară pe scaune.

— Frigurile galbene nu ţin seamă de periodicităţi, zise Underhill. Vin şi pleacă după cum le e pofta. Bolnavului în chestie i s-a îngălbenit pielea, albul ochilor, are greţuri vomează negru, delirează…

— Să nu fie un caz de gălbinare clasică, zise Henry calm.

— Ce gălbinare! exclamă iarăşi Underhill. Am vorbit cu şeful

spitalului. Nu există îndoială.

— Noi plecăm la ţară, zise Miss Underhill, făcându-şi vânt cu un evantai chinezesc.

— Frumoasă piesă evantaiul dumneavoastră, zise Henry, spre a da altă întorsătură discuţiei.

— L-am cumpărat acum o săptămână de la prăvălia lui Liu-Min-Ciu. A primit nişte lucruri minunate de la Canton, zise Mrs. Underhill, încântată că i se făcuse un compliment.

— Îl aveţi din China? exclamă Babs, prefăcându-se înspăimântată. Atenţie! Să nu fie infectat de molimă.

Mrs. Underhill scăpa un ţipăt ascuţit ca şi când ar fi zărit un şoarece. Aruncă evantaiul, care ateriză din întâmplare pe genunchii lui David. David sări de pe scaun ca şi când l-ar fi muşcat un şarpe. Îşi scutură cu palma pantalonul, în locul atins de evantai, apoi aruncă o privire furioasă spre Mrs. Underhill.

— Rockwell, se adresă el majordomului, ia evantaiul acesta de aici şi zvârle-l la gunoi.

Majordomul rosti imperturbabil:

— Am înţeles, *Sir*. Îndată, *Sir*.

Susan Forbes se uită cu mustrare la Babs, care stârnise toată comedia.

Rockwell apăru cu o tavă şi cu un cleşte de sobă. Luă cu cleştele evantaiul, care încremenise pe covor, în mijlocul odăii, îl aşeză pe tavă, apoi ieşi demn.

— Vă rog să mă iertaţi, zise Mrs. Underhill. Emoţia…

— Nu-i nimic, scumpa mea, replică Susan. Nu-i nimic. Dacă se confirmă molima, plecăm şi noi la ţară. Ce părere ai de Williamsburg, Henry?

— N-am nicio părere. Tu hotărăşti. Tot vine vara…

— Dacă-ţi face plăcere, poţi să ne însoţeşti în Virginia, vorbi Susan lui Raymond. Cred că are să-ţi placă domeniul nostru de la Bermuda Hundred.

— Sunt convins că are să-mi placă, replică Raymond politicos. Spre regretul meu, trebuie să mă înapoiez în Europa. Mă aşteaptă unchiul Gerald.

Era bucuros de această binecuvântată molimă, care-i îngăduia să părăsească Statele Unite. Nu s-ar mai fi întors la Williamsburg pentru nimic în lume.

— Te aşteaptă Gerald, hm? mormăi Henry brusc indispus. Se pare că îţi iubeşti mult unchiul, adăugă el. Voi da poruncă să ţi se

rezerve o cabină pe prima navă care pleacă spre Europa.

Raymond se înroşi până în vârful urechilor…

Senatorul Underhill nu dăduse o alarmă falsă. Într-o cameră de hotel din cartierul portului, un marinar fu găsit în comă. Diagnosticul: friguri galbene. Un negustor de haine vechi, din Rector Street, acuză dureri de cap cumplite, fiori de frig, greţuri, vărsături. După un examen medical sumar, doctorii dădură acelaşi verdict. Friguri galbene. O prostituată cu renume, Susie „Roşcovana”, se prăbuşi pe stradă în vreme ce-şi târguia farmecele cu un client. Un pastor leşină pe când oficia slujba religioasă. Un agent de poliţie, o măturăreasă, un chelner şi un actor de *music-hall* prezentau aceleaşi simptome ca Susie şi ca negustorul de haine vechi. Cazurile de îmbolnăvire se înmulţeau. Starea majorităţii pacienţilor se înrăutăţea rapid. Primul deznodământ fatal fu urmat de altele.

Epidemia, ascunsă la început marelui public, prinse în curând a-şi face cunoscută prezenţa şi profanilor. Internări masive în spitale, cortegii mortuare dese pe străzile oraşului, măsuri profilactice: fumigaţii, izolări, vizite sanitare din casă în casă.

Primele comunicate oficiale nu făcură decât să confirme zvonurile. Biciuiţi de instinctul de conservare, oamenii intrară în panică.

Locuitorii New York-ului începură să-l părăsească. Teatrele îşi închideau porţile. La prăvălii obloanele rămâneau definitiv trase. În port se luau măsuri de carantină. Grupuri întregi de case, în care se semnalau cazuri de îmbolnăvire, erau izolate cu garduri ridicate în grabă.

La răscrucile străzilor, ardeau focuri care împrăştiau un fum negru, înecăcios, destinat să purifice atmosfera de miasmele bolii.

La Sunderland House se făceau febrile pregătiri de călătorie. În prima ei fază, molima nu-l înspăimântase pe Henry. Nu era aceasta prima epidemie care bântuia oraşul. Când mortalitatea atinse cifre ce variau între 150 şi 200 de cazuri zilnic, şeful dinastiei socoti că temeritatea nu-şi mai avea rostul şi că o plecare la ţară se impunea de urgenţă.

În preziua plecării, căzu însă ca un trăsnet hotărârea lui Babs de a rămâne la New York.

— Nu mă urnesc de aici. Dacă mi-e scris să mor de friguri galbene, pot să înconjor pământul că boala tot are să mă ajungă

din urmă.

Susan exclamă furioasă:

— Fata asta e nebună!

Henry se uită descumpănit la Babs. Nu încercă să-i schimbe gândul, fiindcă ştia că ar fi fost inutil.

Senatorul aruncă în joc cele mai convingătoare argumente. Zadarnic.

— Lăsaţi-o în pace! urlă David, scos din fire. Orice i-aţi spune, va face tot ce vrea. Eu mă dezinteresez.

Ieşi din cameră, trântind uşa. Clocotea de furie. Porni năuc pe străzi.

Se întunecase. Prin oraşul pustiit nu mai circulau decât pisici şi câini famelici, părăsiţi de stăpânii care fugiseră la ţară. Înnebuniţi de foame, scotoceau prin gunoaiele peste care nu se mai aruncaseră resturi proaspete de multe zile. Uneori câini se încăierau, rostogolindu-se pe caldarâm, lăsând urme de sânge şi smocuri de păr. Învinsul era sfâşiat şi mâncat de semenii săi. Pisicile, cocoţate pe garduri sau pe glafuri de ferestre, se uitau la bătălia de jos, miorlăind lugubru.

Casele erau cufundate în întuneric. David avea impresia că umblă printr-o imensă necropolă. Ferestrele unei cârciumi erau luminate. Se auzeau până în stradă strigăte, cântece, chiote de veselie. Numai cârciumile şi cioclii mai făceau dever în acea vreme. Oamenii beau pe întrecute, ca să-şi uite rudele răpuse de boală, afacerile stagnate, spectrul ruinei care-i pândea pe toţi.

David fu ispitit să intre în local, dar îi veni o idee mai bună. Stabilimentul Rositei Montez. Rosita, poreclită „Argint Viu”, datorită talentului cu care-şi mlădia corpul în braţele admiratorilor, deschisese la New York un local dedicat amorului venal. Hetairele, foarte tinere şi foarte drăguţe, aduse din întreg cuprinsul ţării, deşi scump tarifate, atrăgeau o clientelă aleasă, pentru care banul nu reprezenta mare lucru. Rosita „Argint Viu” era setoasă de arginţi. Deşi mai mult de jumătate din populaţia oraşului se refugiase la ţară, Rosita nu se clintise din stabilimentul ei. Juca o carte mare. Fiindcă mai toate celelalte stabilimente similare se goliseră de pensionare din pricina molimei, ea realiza beneficii uriaşe. Bărbaţii obligaţi de ocupaţiile lor să rămână în oraş, îşi făcuseră din localul ei un punct obligat de trecere. Rosita se pricepuse să-şi păstreze „fetele” dublându-le cota tarifară şi îngăduindu-le şi câştiguri marginale, imposibile în vremuri

normale.

David era un client preţuit. Renumit pentru dărnicia lui – consuma numai şampanie şi răsplătea prodig talentele variate ale „fetelor” – era primit de Rosita cu exuberante exclamaţii ori de câte ori fantezia îl mâna spre pensionarele ei. Când se afla la New York, David lăsa rareori să treacă o seară fără a face o vizită Rositei.

Şi de data aceasta Rosita îl conduse la măsuţa lui preferată, din holul cel mare al casei, şi acolo, în lumina tamizată a lămpilor cu abajururi trandafirii, îi oferi fotoliul cel mai adânc.

— Şampanie, nu-i aşa? susură ea mângâindu-l pe ceafă.

— Ca de obicei, replică David posomorât.

— Pe cine să-ţi trimit, pe Fifi sau pe Lola?

— Nu ştiu. Să mă mai gândesc. În noaptea asta sunt întors pe dos.

— Te înveselim noi, scumpule. Să cânte muzica! strigă Rosita ridicând mâna.

Trei inşi cu obraz arămiu – mexicani sau portoricani, intraţi prin contrabandă în Statele Unite – prinseră şi ciupească corzile chitarelor, însoţindu-le cu vorbe spaniole cântate nostalgic şi sentimental.

Un chefliu din alt capăt al încăperii chiui cu foc. Plescăia din degete, ca din castaniete, şi încerca să se ridice în picioare spre a schiţa un fandango.

O sticlă de şampanie, două cupe şi o farfurioară cu alune sărate apărură pe măsuţa lui David.

— Încă două sticle! porunci el chelnerului, un bătrâior chel şi burtos ca un satir scos din uz. Şi multă gheaţă. Vreau să beau.

Rosita îi umplu paharul. Îşi turnă şi ea unul.

David o privi zâmbind.

— Ştiu că n-ai s-o bei; ai să profiţi de neatenţia mea ca să o verşi în frapieră. Plătesc o sticlă supliment pe care să o goleşti singură în camera ta.

— În camera mea nu sunt niciodată singură, îi surâse promiţător.

— În seara asta n-am să te tulbur, rânji el acru.

Rosita ridică din umeri.

— Cum vrei. N-am ajuns încă să solicit bărbaţii.

Goli paharul şi îl puse pe masă.

— Ai văzut? reluă ea. Nu l-am vărsat în frapieră.

Râse, apoi plecă legănându-şi profesional şoldurile.

Rămas singur, David bău două pahare pe nerăsuflate.

Supărarea şi zăpuşeala îi sporiseră setea. Încăperea se umplea treptat de clienţi. Siluetele lor vag conturate în lumina roşiatică erau încadrate de decolteurile generoase ale „fetelor”.

Numai David era singur. Venise spre a-şi uita necazurile în braţele unei femei. Acum însă dorea să fie lăsat în pace. Atacă a doua sticlă. Prodigios efect avea şi şampania, reflectă el. Oblojea rănile sufleteşti, alina durerile lăuntrice, izgonea amărăciunile şi înviora setea de viaţă. Ajunsese să-l înţeleagă pe cumnatul său. „Bietul de tine, Henry! Babs ne-a nenorocit pe amândoi. Da, da! Pe amândoi. Într-o vreme te-am urât, Henry! Te-am urât, deşi ar fi trebuit să te compătimesc.”

Îşi mai turnă un pahar. Mintea îi plutea într-o ceaţă aurie. Aurie ca şi şampania din cupă. Aurie ca şi părul lui Babs. Se încruntă! Iarăşi Babs! Femeia aceasta îl chinuia cu sadism rafinat. Nici Torquemada, marele inchizitor, n-ar fi imaginat cazne mai cumplite…

Înapoia sa, David auzi un glas bărbătesc:

— Pe cine văd? Pe David Forbes însuşi! Pe bunul meu prieten David Forbes!

David se răsuci pe scaun. Glasul bărbatului era uşor ironic. În picioare, în stânga sa, stătea James Kent, tipul care îndrăznise să-i ofere lui Babs un rubin în formă de inimă. Temerar dar de nuntă. Pe atunci David se supărase, mai ales datorită faptului că Babs avusese neobrăzarea să primească darul.

James Kent îl privea în jos. Ochii lui scăpărau maliţios. Sau se înşela David?

— Îmi dai voie să iau loc la masa dumitale, Forbes?

David reflectă profund, dar cu oarecare încetineală, datorită alcoolului. Să-l repeadă? De ce? Odinioară îl urâse pe Kent aşa cum îl urâse şi pe Henry. Pe când Kent nu trecuse încă prin furcile caudine orânduite de Babs. I-ar trebui şi lui o lecţie. David ştia că James Kent era îndrăgostit de Babs. Sau că fusese îndrăgostit. Poate că între timp iubirea se mai tocise.

— Poftim! făcu el un gest ospitalier. Ia un scaun.

Kent era foarte bine îmbrăcat. Stofă fină, jabouri de dantelă scumpă, butoni şi nasturi de perle. Eleganţa lui păstra însă o notă de parvenitism. James Kent n-a reuşit să se spele cu totul de bălegarul în care se morfoliseră moşii şi strămoşii săi, gândi David.

— Cum îţi merg afacerile? îl întrebă el, după ce îi umplu cu şampanie paharul golit de Rosita.

— Bine. Foarte bine. Ridică paharul. În cinstea dumitale, Forbes.

— Şi a dumitale, Kent, replică David. Cu ce ocazie pe aici?

Kent râse.

— Pentru un burlac e firesc să frecventez asemenea spelunci. Dacă locul meu este aici, nu se poate spune acelaşi lucru despre dumneata, Forbes.

— Ce vrei să spui cu asta? se încruntă Forbes bănuitor. Îmi faci morală?

— Sunt cam certat cu morala, Forbes. Am avut să spun altceva. Dacă aş fi soţul lui Babs, pentru mine n-ar mai exista altă femeie pe lume.

— Când m-am însurat, aşa am crezut şi eu, suspină David. De atunci am avut timpul să mă trezesc din visuri.

Kent îl privi cu simpatie.

— Te înţeleg. Ca şi trandafirii, căsniciile au spini. Spinii sunt tributul parfumului.

David izbi cu palma în tăblia mesei.

— Dacă te-ai alege numai cu spinii trandafirilor, fără să te bucuri de parfum, ce-ai face?

Kent îl privi lung.

— Depinde. Dacă mi s-ar refuza parfumul, aş aştepta. Timpul ar lucra pentru mine. Dacă altcineva s-ar bucura de parfum…

David îl întrerupse aspru:

— Faci vreo aluzie, Kent?

Plantatorul afectă un aer naiv.

— Aluzie? Mi-ai pus o întrebare în legătură cu parfumul. O întrebare teoretică. Şi eu ţi-am răspuns în acelaşi fel. Sau ai făcut dumneata vreo aluzie? Crede-mă, Forbes nu mă simt vinovat cu nimic.

David îşi trecu mâna prin păr.

— Uneori nu mai ştiu nici eu ce spun. Mai cu seamă când mi se urcă şampania la cap. Rosita! strigă el. Trimite-o aici pe Lola. Să vină şi Fifi. Pentru prietenul meu, James Kent. Este dornic de un parfum ales.

Kent se uită gânditor la interlocutorul său. Vorbele lui nu erau lipsite de semnificaţie. Alcoolul îl făcuse să vorbească mai mult decât ar fi trebuit. Cine se bucura de parfumul lui Babs? Unchiul

ei, Henry? Sau altcineva? Iar dacă exista acest altcineva, de ce n-ar încerca să-l identifice?

Pe John Street, în Manhattanul de Jos, locuia o negresă bătrână şi grasă, pe nume Chloe, care după-amiaza vindea flori, iar dimineaţa făcea curăţenie prin birourile avocaţilor din cartier. Chloe, ca şi Babs, refuzase să părăsească oraşul odată cu şuvoaiele de newyorkezi care-şi căutau refugiu în afara oraşului. Rămăsese să ţină de grijă căţeilor, pisicilor, canarilor şi papagalilor părăsiţi prin apartamente sau pe străzi de stăpânii lor. Sfârşitul epidemiei avea să o găsească în mijlocul micuţelor vietăţi, cărora le asigurase hrana şi îngrijirea. Proprietarii animalelor aveau să-şi manifeste recunoştinţa, angajând serviciile unui renumit pictor care să o imortalizeze pe Chloe în mijlocul măruntelor patrupede şi păsărele salvate de la moarte.

Spre deosebire de Chloe, Babs nu rămase la New York până la stingerea molimei. Într-o noapte, după plecarea lui Henry şi a familiei sale la Williamsburg, dispăru de acasă. În noaptea aceea, David Forbes, soţul ei, care hotărâse să nu o lase singură în oraşul lovit de frigurile galbene, se afla la stabilimentul Rositei „Argint Viu”.

Nici Raymond nu asistă la zvârcolirile oraşului lovit de molimă. Se îmbarcase pe ultima navă care părăsise portul înainte de a se institui carantina. După o călătorie de douăzeci de zile, complicată de furtuni violente, debarcă la Nantes. Când puse piciorul pe pământul Franţei, îşi făcu semnul crucii, mulţumind Proniei că îl scăpase de Lumea Nouă...

Capitolul XIV

Raymond era îndrăgostit de Paris. Îi plăceau cheiurile Senei, cu franjurile lor de copaci ce-şi oglindeau ramurile în apele molcome; şlepurile care alunecau cu tăcută încetineală pe sub poduri; străzile înguste şi întortocheate, cu case înalte şi triste, jumulite de tencuială; caldarâmul bolovănos pe care ploaia aşternea înveliş strălucitor; uliţele în pantă repede, din Montmartre; cârciumile calde şi primitoare, ce-şi proiectează noaptea luminile pe treptele de piatră de la intrare; flaşnetele cu melopeele lor melancolice; feeria de culori a parcurilor după ploaie; palele de fum şi de nori care plutesc asupra oraşului asemenea unor fantastici dragoni înaripaţi; acoperişurile Parisului văzute de pe înălţimile lui Butte Chaumont; chipurile năstruşnice desenate cu creta de copii pe zidurile întunecate; frunzele veştede măturate pe alei de vânturile toamnei; pictorii aşezaţi la colţ de stradă în faţa pânzelor care căpătau viaţă sub trăsăturile penelurilor; vechiturile nostalgice expuse în vitrinele prăvăliilor cu antichităţi...

Pe Raymond nu-l impresionau palatele, catedralele, monumentele grandioase, ci aspectele aparent insignifiante, acele mărunte frânturi de viaţă şi de bucurie care creează adevărata poezie a unui oraş.

Intră în capitală pe înserat. Palatul Luvru îşi contura silueta pe cerul învăpăiat de ultimele pâlpâiri ale soarelui-apune. Raymond aspira cu nesaţ parfumul apei, al pământului şi al zidurilor încinse încă de dogoarea din timpul zilei.

Când sosi la palatul de Chaulnes din *faubourg* Saint-Germain, reşedinţa membrilor familiei Sunderland în trecere prin Paris, se întunecase de-a binelea. Julien majordomul, anunţat din timp prin curier de sosirea lui Raymond, făcuse toate pregătirile. Raymond găsi o cină bogată pe care o cinsti cum se cuvine. Călătoria îi stimulase pofta de mâncare. Se afla la desert când Benjamin îşi făcu apariţia. Un Benjamin de o eleganţă fără cusur. Cei doi veri se îmbrăţişară cu o afecţiune de paradă. Fără să se antipatizeze, constatau instinctiv că în afară de tinereţe, nu aveau nimic comun. Nici preocupări, nici idealuri, nici interese. Păstrau relaţii cordiale, fiindcă ştiau că acest lucru era pe placul unchiului lor, Gerald. N-ar fi conceput să-l supere.

Benjamin îl anunţă că Gerald îl poftea la palatul Lusignan, chiar

în seara aceasta. Băură câte un pahar de coniac, apoi plecară la drum.

Gerald îl aştepta în bibliotecă, locul său de predilecţie. Citea enorm. Lectura îl odihnea după istovitoarea activitate din timpul zilei. Gerald îşi sărută nepotul, apoi îl pofti să ia loc.

— Vreau să-ţi vorbesc, Raymond, îi spuse el cu solemnitate.

Benjamin se retrase discret. Unchiul său era afectuos şi darnic. Avea însă ciudăţeniile lui. Şi nepoţii ştiau să i le menajeze.

— Raymond a sosit momentul să discutăm cu toată seriozitatea. Ai împlinit şaptesprezece ani. În familia noastră, la vârsta aceasta trebuie să-ţi asumi o serie de responsabilităţi. Activitatea noastră, atât de vastă şi de multilaterală, ne obligă să depunem eforturi pentru dezvoltarea continuă în timp şi în spaţiu a Casei noastre. Alţi copii de vârsta ta îşi pot îngădui luxul să înveţe carte, să se distreze în momentele de repaus şi eventual să facă dragoste dacă precocitatea le-o cere. Sunt însă şi copii, care, datorită poziţiei lor în lume, sunt supuşi unui tratament deosebit. Regii Franţei sunt declaraţi majori la vârsta de paisprezece ani, regulă care, bineînţeles, nu se aplică şi muritorilor lor de rând. Potrivit statutelor nescrise ale dinastiei noastre, ţi-ai atins şi tu majoratul. Îmi dai voie să te servesc cu un coniac?

— Mulţumesc, am mai băut unul după cină, în compania lui Benjamin.

— Cum doreşti. Apreciez comportarea. Uite unde l-a dus pe Henry excesul băuturilor alcoolice. Nu trebuie să exagerezi nici în sens contrar.

Îşi umplu un pahar cu coniac, pe care-l degustă.

— Am să continui, Raymond. Şi te rog să mă urmăreşti cu atenţie. Moartea lui Robert mi-a impus un supliment de activitate. Trebuie să îndeplinesc şi sarcinile ce-i reveneau lui. A sosit momentul să mă folosesc şi de capacitatea ta. Începând de azi, vei prelua conducerea casei noastre din Germania.

Raymond simţi, un fior de mândrie. Un fior plăcut care făcu să i se ridice părul în creştet.

— *Oncle* Gerald, îmi voi da silinţa să corespund încrederii dumitale.

— Un moment, rosti Gerald. N-am terminat. Trebuie să cunoşti toate condiţiile acestei sarcini. Conducerea Casei Sunderland din Prusia nu te scuteşte de continuarea studiilor.

— Oh! exclamă Raymond, uşor dezamăgit.

— Potrivit planurilor noastre, stabilite nu demult, te vei înscrie la Universitatea din Heidelberg. Separat de personalul didactic al universităţii vei fi asistat de un corp de profesori, care-ţi vor îngădui să nu-ţi întrerupi nici când ocupaţiile tale profesionale – ca să zic aşa – îţi vor impune să părăseşti temporar Heidelbergul. Repet, vei fi chemat la nevoie să participi direct la operaţiile legate de conducerea Casei noastre. Făcu o pauză. N-am fost niciodată de părere că un conducător de mari întreprinderi trebuie să se formeze începând cu cele mai joase trepte din ierarhie. Nu cred că este necesar să faci pe curierul şi pe copistul într-o bancă, spre a putea îndeplini mai târziu cu succes funcţia de director general sau de preşedinte al consiliului de administraţie. Regele unei ţări nu are nevoie să se familiarizeze cu toate ocupaţiile, meseriile şi funcţiile supuşilor săi, spre a-i guverna cu înţelepciune şi pricepere. Bineînţeles, aceasta nu te scuteşte de o documentare serioasă asupra tuturor reţelelor care alcătuiesc mecanismul unei mari întreprinderi, ori al unui conglomerat de mari întreprinderi, cum este cazul Casei noastre.

Gerald nu se putuse încă dezbăra de prejudecăţile casei sale. Fără să mai creadă în ficţiunea „dreptului divin” al suveranilor şi ai principilor, socotea că poziţia sa proeminentă nu numai în lumea afacerilor, dar şi în cea politică i se cuvenea în dubla sa calitate de fiu al lui Richard Sunderland-Beauclair şi de duce de Lusignan, la care se adăugau propriile lui însuşiri de conducător în domeniul economic şi industrial.

Nu îşi făcea mari iluzii asupra posibilităţilor lui Raymond. Îl punea însă la încercare. Dacă va corespunde, îi va încredinţa misiuni înalte. Gerald era unul dintre adepţii teoriei care acorda eredităţii un rol covârşitor asupra dezvoltării ulterioare a individului. Raymond era fiul lui Adrien de Beaulieu, care fusese personajul numărul doi în cadrul Casei Sunderland, în timpul vieţii a însuşi întemeietorului dinastiei.

Prefera să aibă la Berlin şi eventual la Viena un om care să nu păstreze legături directe cu Henry sau cu Charles. Mai târziu se va folosi şi de Benjamin, din care va făuri o unealtă susceptibilă să ţină în şah pe ceilalţi urmaşi ai lui Henry Sunderland. Pentru moment însă, Benjamin se afla în faza de pregătire. Nu putea anticipa dacă va corespunde sau nu scopurilor lui Gerald. Fiul defunctei Margery Terrill şi al lui Henry era încă stăpânit de apucăturile dobândite în contact cu lumea interlopă a Londrei. Va

reuşi să se dezbare de ele? Această dură experienţă a vieţii avea să-i folosească, sau avea să-l tragă la fund?

Gerald voia să plaseze la Viena un om de încredere, care să nu se lase cumpărat de Sandra sau de Bagheria.

— La sfârşitul acestei săptămâni plec în Italia, continuă Gerald. Ai să mă însoţeşti. Vreau să te familiarizezi cu anumite aspecte ale activităţii noastre de acolo. Am să te îndrum atât cât îmi va fi posibil. Să nu aştepţi însă totul de la mine, şi să nu te bazezi prea mult nici pe viitorii tăi colaboratori. Va trebui să te adaptezi singur situaţiei. Depinde numai de tine să te impui aşa cum s-a impus tatăl tău. Sper să-l egalezi; poate chiar să-l întreci. Vei rămâne în Italia până la toamnă, apoi vei pleca la Heidelberg. Îţi pregătesc până atunci un program de lucru care să-ţi permită a-ţi împărţi timpul între Heidelberg şi Berlin. Ştiu că aceasta îţi va cere mari eforturi. Aş fi bucuros să corespunzi.

Raymond era uluit, fericit şi înspăimântat totodată. Fericit fiindcă i se acorda atâta încredere, înspăimântat de enormele greutăţi care-l aşteptau. Deşi nu avea decât şaptesprezece ani, era destul de lucid spre a-şi da seama de realitate.

— Încă ceva, zise Gerald. Am răscumpărat pe numele tău casa în care s-a născut Adrien. Casa părinţilor şi strămoşilor tăi. Lafont m-a informat că Adrien voia să o răscumpere, dar că moartea l-a surprins înainte de a-şi duce la îndeplinire planul. Poftim actul de proprietate, zise el înmânându-i un sul de hârtie pecetluit.

Raymond îi mulţumi, impresionat de acest gest.

— Acu du-te şi te culcă. Poţi înnopta aici sau la palatul de Chaulnes, cum ţi-e voia. Palatul Beaulieu se află în plină renovare. Nu va putea fi locuit înainte de o lună sau două.

— Dacă îmi îngădui să aleg, prefer să rămân cu dumneata, *oncle* Gerald, rosti el cu sfială.

Gerald îi zâmbi.

— Eram sigur că ai să alegi această soluţie. Îţi doresc noapte bună, Raymond…

Către sfârşitul lui august, Gerald sosi la Milano, însoţit ca de obicei de un numeros stat-major de consilieri şi specialişti, printre care se strecurau şi agenţii lui Lafont. Călătoria lui în Italia avea un întreit scop. În primul rând, închidea gura acelora care lansau zvonuri potrivit cărora reprezentanţi ai Casei Sunderland s-ar fi compromis, sprijinind în taină acţiunile revoluţionare subterane

ale carbonarilor din nordul Italiei. Gerald avea tot interesul să înăbuşe aceste acuzaţii, care, dacă s-ar fi adeverit, ar fi atras grave neplăceri Casei Sunderland. Printr-o etalare a relaţiilor sale strânse cu suveranii şi potentaţii austrofili din Italia, stăvilea şi deschiderea unor eventuale anchete pornite din iniţiativa unor poliţişti sau magistraţi prea zeloşi. Graţie lui Lafont, care-i furniza informaţii de primă mână obţinute prin intermediul unor agenţi ai poliţiei secrete generos stipendiaţi, nu risca să aibă surprize neplăcute.

În al doilea rând, Gerald îşi consolida influenţa în Italia. Băncile înfiinţate de Robert la Milano, la Roma, la Modena şi la Napoli, precum şi şantierele navale de la Genova îşi sporiseră cifra de afaceri. Comenzile de armament se înmulţeau datorită situaţiei politice tulburi nu numai din peninsulă, ci şi de dincolo de limitele ei. Un control riguros se impunea cu atât mai vârtos cu cât aceste operaţiuni angajau capitaluri imense. O fisură în formidabilul edificiu risca să aibă urmări dezastruoase.

În al treilea rând, Gerald dorea să limpezească o enigmă pe care poliţia principelui de Canosa nu reuşise încă să o dezlege. Cine pusese la cale violul Luciei di Camporeale? Arhieficientul aparat informativ dirijat de Lafont nu fusese în stare în acest caz să-şi demonstreze eficacitatea. Legea tăcerii, faimoasa *omerta*, căreia nimeni şi nimic nu-i putuse zdruncina trăinicia, zădărnicise şi eforturile lui Lafont.

Lui Gerald i se rezervaseră camere la Albergo del Falcone, unul dintre cele mai vechi şi renumite hoteluri din Milano. Confortul nu era la înălţimea reputaţiei, dar altceva mai bun nu se putea găsi.

Valetul său îi orânduia tocmai îmbrăcămintea în dulap, când un om de serviciu îi anunţă vizita contesei Confalonieri. În ciuda orei târzii, contesa solicita cu insistenţă să fie primită. Gerald participase cu doi ani în urmă la o recepţie la Palazzo Confalonieri. Contele Federico Confalonieri era un personaj de seamă în Lombardia. Împreună cu vecinul şi prietenul său, contele Luigi Porro-Lambertenghi, fondase o foaie literară-ştiinţifică „Il Conciliatore”, cu apariţie bisăptămânală. Secretar de redacţie era un tânăr institutor Silvio Pellico, autor al unei piese „Francesca da Rimini”, tradusă de Byron în englezeşte. Pellico era în acelaşi timp şi guvernorul copiilor contelui Porro-Lambertenghi. După un an de la apariţie, cenzura austriacă suprimase revista, deoarece propovăduia „un liberalism criminal”.

Contele Confalonieri, ca şi prietenul său Porro-Lambertenghi nu făceau parte din acea tagmă de nobili superficiali, blazaţi, egoişti, preocupaţi numai de petreceri şi de jocuri de cărţi.

Gerald primi cu tot respectul pe vizitatoare. Contesa Teresa era îmbrăcată în negru. Palidă, cu priviri rătăcite, ajunsese o umbră a frumoasei amfitrioane de odinioară.

— Să-mi iertaţi, duce, îndrăzneala, dar trebuia să vă vorbesc. Ştiu că nu este convenabil pentru o femeie să facă vizite la hotel. Împrejurările prin care trec mă silesc să calc convenienţele şi protocolul. Gerald îi oferi un scaun. Bănuiţi cred scopul vizitei mele. Vă solicit sprijinul. Ştiţi că soţul meu a fost arestat.

Gerald înclină cu tristeţe capul.

— Ştiu, contesă. Am fost informat. Deplâng nenorocirea soţului dumneavoastră.

— Totul a pornit de la o scrisoare găsită de poliţie asupra unui croitor. Gimbattista Pirotti, din Bologna, care venea adeseori la Milano spre a cumpăra stofe. Scrisoarea, semnată de poetul Piero Maroncelli, din Forli, exilat la Milano, deoarece urzise o conspiraţie în Statul Papal, era adresată unui frate al poetului, domiciliat la Bologna. Maroncelli scria că avea de gând să fondeze o nouă ventă carbonară la Milano şi că spera să obţină pentru aceasta sprijinul unor carbonari de seamă, printre care contele Porro, Silvio Pellico, profesorul Romagnosi, generalii Galimberti şi Lechi, colonelul Omadei, marchizul Alessandro Visconti d’Aragna, soţul meu şi încă mulţi alţii. Percheziţia efectuată la domiciliul lui Maroncelli a dat roade neaşteptate. Cu o inconştienţă uimitoare, Maroncelli aşternuse pe hârtie tot ce ştia în legătură cu ventele carbonare, precum şi planuri de acţiune extrem de compromiţătoare. Printre altele s-a mai găsit un articol al poetului pentru „Quaresimale Italiana” foaie publicată clandestin de carbonarii din Romagna. Ce credeţi că scria? „Constituţia liberală şi guvernământul pontifical sunt termeni contrarii, căci acolo unde domneşte superstiţia, nu-şi au locul liberalismul şi libertatea. Faţă de această situaţie ce ne rămâne de făcut cu Papa, cu toţi criminalii şi cu toţi prelaţii săi? O singură soluţie; să-i legăm în sutanele lor şi să-i spânzurăm de cel mai înalt copac.”

Contesa Teresa îşi tamponă cu batista ochii înlăcrimaţi.

— Judecătorul de instrucţie Antonio Salvotti, un instrument docil al aparatului de represiune austriac, a condus ancheta cu o pricepere, dar şi cu un sadism feroce. În cursul instrucţiei, au mai

fost pronunţate şi alte nume. Contele Arrivabene, profesorul Ressi, Bonelli, Canova, căpitanul Rezia... Contele Porro şi Bonelli au reuşit să fugă înainte de a fi arestaţi. Şi soţul meu ar fi putut să scape cu fuga, dar a refuzat. Nu-şi închipuia că se vor lua măsuri împotriva lui. Eu l-am implorat să dispară din Italia. Cu câteva zile înainte de arestarea sa, m-am întâlnit la teatrul Scala cu mareşalul austriac Bubna, care m-a avertizat pe ocolite: „De ce nu pleacă la ţară contele Federico? Nu i-ar strica puţin aer curat. Şi dacă se poate, cât mai departe de Milano”. Federico însă nu m-a ascultat.

Contesa Teresa izbucni în plâns. Nu se mai putea stăpâni. Impresionat, Gerald îi oferi un pahar cu Oporto.

— Încercaţi să beţi puţin vin. Are să vă liniştească.

— Mulţumesc. În noaptea de 13 decembrie mă aflam cu soţul meu la locuinţa noastră din Milano. Se făcuse târziu. Ţin minte că plouase toată ziua şi că se pornise o lapoviţă care ameninţa să se transforme în ninsoare. Vorbeam despre ultimele arestări. Federico era emoţionat. Îşi dădea seama că lucrurile luau o întorsătură gravă. Era încredinţat că Silvio Pellico nu va vorbi. Îi cunoştea caracterul integru. În timp ce discutam, ne-am pomenit cu un comisar urmat de mai mulţi agenţi că dau buzna în încăpere. Servitorii, speriaţi, nu-i împiedicaseră să intre în palat. Comisarul a pretextat că are de făcut o simplă percheziţie. Federico a înţeles că poliţiştii veniseră pentru el. A cerut îngăduinţa să-şi schimbe hainele de interior cu un costum de stradă. I s-a îngăduit. Federico a intrat în cabinetul său de lucru. Acolo îşi amenajase o uşă secretă, care răspundea într-un coridor ce ducea spre o ieşire în dosul palatului. Poliţiştii au auzit zgomotul uşor pe care l-a făcut Federico deschizând uşa secretă. Au năvălit în camera lui de lucru. Federico a încuiat uşa în urma lui şi a luat-o la fugă pe coridor. La capătul drumului îl aştepta însă o cumplită deziluzie. Ieşirea era blocată de o grilă de fier încuiată cu lacăt. Federico uitase să ia cheia. Poliţiştii care spărseseră între timp uşa secretă, l-au ajuns din urmă... Actualmente, acelaşi Salvotti, care a cerut condamnarea la moarte a lui Pellico, Maroncelli, Canova şi Ressi, şi închisoarea pe viaţă pentru altă serie de inculpaţi, instruieşte şi cazul soţului meu. În prezent, patruzeci şi opt de inculpaţi zac în închisoarea din Milano, sub învinuirea de complot. Au mai fost arestaţi colonelul Moretti, avocatul Dossi, contele Vicenzo Martengo, inginerul Pavia, contele Ludovico Ducco, colonelul Arese şi alţii, ale căror nume îmi scapă. Salvotti a declarat că nu

se va lăsa până nu va obţine condamnarea la moarte a soţului meu. Şi o va face. Însuşi Metternich l-a însărcinat cu instruirea acestui proces.

— Şi cam ce-aş putea să fac eu pentru dumneavoastră, contesă?

— Ştiu că sunteţi foarte bine văzut de cancelarul Metternich. Poate că un cuvânt bun din partea dumneavoastră i-ar putea smulge un act de clemenţă. Am căzut în genunchi în faţa celor mai înalte personalităţi din Italia, implorând o intervenţie în favoarea lui Federico. Unii mi-au făgăduit sprijinul. Printre aceştia, arhiducele Regnier, viceregele Lombardo-Veneţiei, contele Strasoldo, guvernatorul Milanului, Marie Louise de Parma fosta soţie a lui Napoleon, arhiepiscopul Milanului, Gaysruck mi-au arătat multă solicitudine. N-au realizat însă nimic, deşi s-au adresat împăratului însuşi. Situaţia lui Federico este îngrozitoare. Ca să-şi scape pielea, contele Duco i-a atribuit toate crimele posibile. Colonelul Arese a făcut mărturisiri complete, înnegrind şi mai mult rolul soţului meu. Sunt disperată. Numai dumneavoastră mai puteţi face ceva pentru el. Un cuvânt al lui Metternich poate stinge procesul.

Îşi frământa nervos batista; la un moment dat o sfâşie.

— Contesă, voi face tot ce-mi va sta în putinţă. Vă făgăduiesc.

După plecarea contesei Teresa, Gerald rămase pe gânduri. Retrăia în închipuire emoţiile lui Confalonieri, în momentul arestării lui. Îşi aminti că şi Robert trecuse printr-o spaimă asemănătoare când fusese ridicat din casa principelui Palagonia. Îl zguduiră fiorii. Pentru întâia oară în viaţă, îl încolţi teama. Dacă se va afla vreodată de întrevederile lui cu bancherul Klaus şi de rolul pe care-l jucase în înarmarea carbonarilor, va ajunge să cunoască celulele subterane ale temniţei de la Spielberg. Va zace pe o saltea de paie, alături de instituitorul Silvio Pellico, de Confalonieri şi de camarazii lor de luptă. Aceştia sufereau pentru că se jertfiseră unui ideal. El, Gerald, ce urmărise? Sporirea pe orice cale a averilor Casei Sunderland. Cu ce s-ar fi deosebit de Ouvrard, acest jalnic personaj din lumea marilor afacerişti, care intra periodic în închisoare fiindcă operaţiile sale financiare frizau escrocheria? Evident, Casa Sunderland nu escrocase pe nimeni. Operaţiile ei erau executate în limitele legalităţii. Se putea însă vorbi de aspectul lor moral? Adevărul este că afacerile şi morala n-au făcut niciodată căsnicie bună. Pentru oamenii care aleargă după bogăţii, scrupulele constituie o povară de care trebuie să se lepede cât mai

iute.

Gerald rămase la Milano numai trei zile, în cursul cărora verifică personal şi prin asistenţii săi operaţiile şi registrele Bărcii Sunderland. Raymond asistă la acest control sub directa supraveghere a unchiului său.

În drum spre Roma, Gerald făcu un scurt popas la Modena. Aducea marelui duce Francesco al IV-lea veşti plăcute. Depunerile acestuia în băncile Sunderland din Viena şi Paris fructificaseră mulţumitor. Gerald înţelegea să continue politica inaugurată de Robert în Italia, păstrând cele mai cordiale relaţii cu suveranii respectivi. „Diplomatul familiei” îşi dovedea *post-mortem* abilitatea. Într-o Europă dominată de Sfânta Alianţă nu era posibilă o politică financiară contrară acesteia. Aparent, cel puţin, Casa Sunderland trebuia să se arate docilă.

Marele duce îl primi, cu simpatie.

— Vă rog, duce, să primiţi condoleanţele mele pentru moartea regretatului dumneavoastră frate. Îi păstrez cele mai frumoase amintiri. Vă rog totodată să transmiteţi omagiile mele contesei de Valdejoso.

Chipul marelui duce se întunecă.

— Şi ducatul Modenei a suferit o ireparabilă pierdere prin moartea prefectului nostru de poliţie Giulio Besini. A pierit victimă a unui atentat. Un carbonar l-a înjunghiat noaptea, pe stradă. Besini deschisese tocmai o anchetă asupra unor exaltaţi care distribuiseră manifeste redactate în latineşte trupelor ungureşti aflate în drum spre Napoli. Închipuiţi-vă, îndemnau soldaţii să nu lupte împotriva guvernului constituţional din Regatul Celor Două Sicilii. Besini a operat cu rapiditate un mare număr de arestări. În cursul anchetei s-a stabilit că indivizi infectaţi de virusul revoluţionar puneau la cale răsturnarea regimului ducal din Modena şi anexarea acestuia la o iluzorie republică italiană. În vreme ce interogatoriile dezvăluiau fapte de o gravitate excepţională, prefectul nostru de poliţie primea scrisori de ameninţare, menite să-l intimideze şi să-i zăgăzuiască zelul pus în slujba guvernământului nostru. Moartea lui Besini nu va rămâne nepedepsită. Am ordonat arestarea tuturor suspecţilor. Se pare că un grup de carbonari, amestecaţi în acest atentat, s-au refugiat în ducatul de Parma. Am cerut marii ducese Marie Louise să extrădeze pe toţi cetăţenii Modenei refugiaţi pe teritoriul Parmei. Din nefericire n-am întâlnit înţelegerea pe care o aşteptam. Prost

sfătuită de contele Neipperg, a refuzat să-mi satisfacă cererea. Bineînţeles, n-am dezarmat. M-am adresat cancelarului Metternich şi împăratului, care mi-au făgăduit că îi vor ordona să-mi satisfacă doleanţele.

Marele duce vorbea grăbit, fără întrerupere, ca o trăsură pornită la vale şi care nu se poate opri. Un fel de logoree nervoasă, justificată de teama pe care i-o stârneau carbonarii, de mânia provocată de asasinarea lui Besini, de nesiguranţa zilei de mâine.

În seara aceea îl reţinu pe Gerald la cină. Marele duce era atât de iritat, încât abia se atingea de mâncare.

— Italia, zise el, e pe punctul de a se prăbuşi, datorită aşa-ziselor „idei-noi", care o sapă la temelie. Nu poate fi salvată decât printr-o revenire la tradiţiile absolutiste. Suveranilor le rămâne o singură cale. Să lupte cu îndârjire împotriva a tot ce este modern, împotriva teoriilor democratice, împotriva constituţiilor care le îngrădesc puterea. Capetele încoronate deţin această putere în virtutea dreptului divin; în consecinţă, din punct de vedere politic sunt infailibili, iar acţiunile lor se identifică deci cu interesele popoarelor pe care le conduc. Marele duce era încredinţat că luptă pentru binele supuşilor săi. Ştii ce am constatat, duce? Majoritatea carbonarilor arestaţi sunt oameni instruiţi. Aceasta m-a făcut să ajung la o concluzie. Cultura este prin definiţie ostilă legitimităţii. Universităţile sunt focare de primejdii pentru existenţa statului. Voi goli universităţile de studenţi.

Marele duce nu lansa o teorie nouă, îşi zise Gerald. Nu demult citise în ziare o declaraţie făcută de împăratul Austriei cu prilejul unei vizite la Universitatea din Padova. „Nu am nevoie de savanţi şi de eruditi, se adresase el profesorilor. Vă cer numai să-mi formaţi supuşi devotaţi mie şi dinastiei mele."

Marele duce îi mulţumi pentru beneficiile neaşteptat de mari realizate de plasamentele sale în cadrul Casei Sunderland.

— Sunt fericit, duce, să continui cu dumneavoastră o colaborare pe acest tărâm, rosti el după ce analiză extrasele de conturi. În curând am să vă încredinţez cincizeci de milioane de ducaţi. Ştiu că vor intra pe mâini bune.

Gerald fu ispitit să profite de buna dispoziţie a suveranului Modenei spre a interveni în favoarea lui Confalonieri. Dar se răzgândi. În fanatismul său, marele duce ar fi fost în stare să acţioneze în sens diametral opus, deservindu-l nu numai pe contele captiv, ci şi pe Gerald însuşi. În noaptea aceea Gerald se întoarse

abătut la hotel. Monologul interminabil al augustului său amfitrion îl năucise. Raymond, Benjamin şi Lafont, care participaseră la dineu, îi respectau tăcerea. Şi ei erau impresionaţi, ca şi Gerald, de tot ce auziseră.

La hotel, secretarul acestuia, Julien Lefèvre, îl aştepta, cu corespondenţa. Gerald îşi făcuse deprinderea de a nu amâna niciodată pe a doua zi rezolvarea hârtiilor sosite prin curieri speciali.

Pe masa din camera sa erau aşezate două mape cu documente. În stânga mesei, Lefèvre stătea respectuos în picioare.

Gerald bău un pahar cu apă, se uită la ceasul care indica miezul nopţii, suspină, apoi se aşeză la masă. Desfăcu prima mapă. Expedie hârtiile care nu prezentau o importanţă deosebită. Deodată se întunecă. Printre documentele din mapă privirile îi căzură asupra unei foi de hârtie de mărime mijlocie, pe care scria cu litere mari, de tipar:

„Mulţi dintre noi zac azi în temniţe. Carboneria însă nu a abandonat lupta. În locul unui carbonar căzut, alţi zece se ridică. Duşmanii carbonarilor, trădătorii şi vânduţii vor fi nimiciţi. Şi tu eşti unul dintre duşmani. Aminteşte-ţi de Klaus, mort în închisoare. Aminteşte-ţi de Manfredonia. Cu Klaus ai încheiat un acord pe care l-ai încălcat. Manfredonia a fost arestat de poliţia secretă austriacă după ce a ieşit din casa ta. Tribunalul nostru te-a judecat şi în unanimitate te-a condamnat la moarte. Pregăteşte-te sufleteşte, Gerald Sunderland duce de Lusignan, pentru ziua ta cea de pe urmă. Nu va întârzia. *Italia regenerata. Vincere o morire*".

Urma semnătura sub forma unui craniu cu două oase încrucişate dedesubt.

După ce parcurse cu privirile foaia, o întinse secretarului.

— Cine a adus hârtia aceasta?

Lefèvre o citi uluit. Se făcuse vânăt la faţă.

— Nu… nu ştiu. Nu am pus-o eu în mapă. Vă jur. Nu ştiu cum a putut să ajungă printre celelalte hârtii…

Lafont i-o smulse din mână. O citi la repezeală.

— Unde te aflai când ai pregătit mapa cu documente?

— În camera mea.

— Se mai afla cineva lângă dumneata?

— Nu. Curierul care-mi adusese hârtiile plecase.

— Printre hârtiile aduse de curier nu figura şi această piesă?

— Nu, *Monsieur*.
— În timp ce orânduiai hârtiile în mapă, sau după aceea, ai ieşit cumva din odaie?
Secretarul îşi duse mâna la frunte.
— Nu ştiu... Nu-mi amintesc... Se poate să mă fi dus până la toaletă. Dar nu sunt sigur.
— Mulţumesc, rosti Lafont sec.
— Poţi să te retragi, Lefèvre, zise Gerald.
Secretarul ieşi confuz.
— Ce zici de chestiunea aceasta, Lafont? întrebă Gerald.
— A strecurat-o probabil vreun servitor, profitând de absenţa lui Lefèvre. Am să fac o anchetă discretă.
— Inutil. N-ai descoperi nimic. Şi chiar dacă ai să-l găseşti pe făptaş, ce rezolvi? Nu s-a urmărit decât intimidarea mea. Dacă citeşti printre rânduri, îţi poţi da uşor seama că au făcut aluzie la Besini. Ciudat! Oamenii aceştia bănuiesc că eu i-am denunţat pe Klaus şi pe Manfredonia. Arestarea lui Manfredonia după ce m-a vizitat, constituie într-adevăr o coincidenţă tulburătoare. Adevărul e că nu am niciun amestec în arestarea lor. O ştii prea bine, Lafont.
— Voi întări paza în jurul dumneavoastră, *Sir*.
— Cred că Besini era păzit de o gardă puternică. Ce i-a folosit? Atentatorii găsesc mai întotdeauna fisuri prin care să se strecoare. Acuma îmi explic focul de armă tras asupra mea la Viena... Lafont, aş dori un raport detaliat asupra contelui Federico Confalonieri. Şi un al doilea raport asupra carbonarismului din Modena. Îşi consultă iarăşi ceasul. S-a făcut târziu. Nu vă mai reţin, se adresă el celor de faţă...
În noaptea aceea Gerald dormi puţin şi agitat. Îl munceau gândurile. Scrisoarea de ameninţare îl tulburase. Nu era înfricoşat. Poate fiindcă era tânăr, moartea nu-l impresiona prea mult. Îl ustura însă demascarea propriei lui duplicităţi. Angajase discuţii cu emisarii carbonarilor, primise şi banii acestora, ca mai târziu să anuleze totul printr-o simplă trăsătură de condei. În fond, carbonarii aveau dreptate. Gerald fusese întotdeauna adeptul unei politici de liberalizare în toate domeniile. Din oportunism şi poate şi din laşitate, abandonase acest crez şi se angajase, la început cu rezerve, apoi din ce în ce mai accentuat, pe făgaşul reacţionar deschis de Metternich. Tatăl său, Richard, îşi făcuse din Talleyrand un instrument. El, Gerald, îşi închipuise că-l va

manevra pe Metternich, dar în realitate se lăsase manevrat de acesta. O abdicare care îl făcu să se ruşineze. Cum de ajunsese aici? I se putea reproşa lipsa de experienţă. Impetuozitatea nu dădea întotdeauna cele mai bune rezultate...

A doua zi fu chemat la palatul ducal. Francesco al IV-lea era plin de bucurie. Primise veşti bune de la Viena. Împăratul dăduse ordin ducesei Marie Louise să înceteze a mai proteja pe liberaliştii italieni şi să satisfacă cererile de extrădare ale suveranului Modenei.

Seara, Lafont îi prezentă un raport succint asupra situaţiei politice din Modena. Tabloul era sumbru. Sute de arestaţi zăceau în celulele fortăreţei Rubiera, care era păzită de un batalion de puşcaşi austrieci. Un tribunal extraordinar alcătuit din trei magistraţi, printre care un profesor de drept în vârstă de optzeci şi patru de ani, judeca în primă şi ultimă instanţă crimele de lezmaiestate şi de afiliere carbonaristă. Sentinţele pronunţate erau grele. Se aplicaseră numeroase pedepse capitale. Universităţile erau închise de autorităţi, deoarece studenţii provocaseră tulburări, manifestându-şi simpatia pentru complotiştii din Piemont, Lombardo-Veneţia şi Napoli. Lafont nu avusese încă timp să întocmească dosarul Confalonieri. Ceruse însă informaţii de la Milano, care trebuiau să-i parvină în următoarele zile.

După o ultimă vizită la palatul ducal, Gerald părăsi Modena, îndreptându-se spre Roma. Convoiul lui de trăsuri avea o escortă puternică. Italia era bântuită de briganzi care atacau pe călători spre a-i jefui. Cei care încercau să le reziste erau ucişi. Se spunea că unele cete de briganzi lucrau mână în mână cu carboneria, care le furniza arme şi informaţii, obţinând în schimb jumătate din pradă. Gerald socotea că aceste zvonuri erau lansate de acei care voiau să compromită carboneria. Pentru orice eventualitate, îşi lua măsuri de precauţie.

Raymond şi Benjamin erau încântaţi de această călătorie întreprinsă în împrejurări atât de aventuroase. Un singur lucru supăra pe toată lumea. O căldură umedă, înăbuşitoare, grea, care se infiltra prin toţi porii. Călătorii transpirau din abundenţă, schimbând câte două cămăşi pe zi. Trecură prin Bologna, Florenţa, Siena, Grosseto şi Civitavecchia, făcând popasuri ziua şi pornind la drum odată cu înserarea.

Ajunseră la Roma în miez de noapte. La Palazzo Castelfranco se făcuseră ample pregătiri în vederea sosirii marelui patron.

Clădirea albă, scăpărătore de lumini, strălucea ca o bijuterie pe o pernă de întuneric albastru-violet. Cina somptuos servită, multitudinea de servitori aferaţi, luxul acela imperial etalat cu un rafinament şi o eleganţă de expresie care ridicau arta decorativă la nivelul artelor majore îl impresionară chiar şi pe Gerald, deşi existenţa lui se depăna în mod curent în cadrul unor reşedinţe cu ambianţă de muzeu.

Benjamin avu încă o dată prilejul să aprecieze forţa banului şi multiplele satisfacţii pe care cei bogaţi şi le pot cumpăra graţie stăpânirii aurului. Săracii îşi îngăduie o singură plăcere. Să toarne copii. Singura plăcere care – aparent – nu costă nimic, dar care generează mai târziu griji şi responsabilităţi fără număr.

Gerald ordonă să li se servească cina în grădină. Noaptea aşternuse pe cer feerice scânteieri tăcute, jocuri de umbre şi de lumini astrale, care se îngânau cu umbrele copacilor şi luminile lampadarelor din parc. Se pornise un vânticel răcoros – balsam dumnezeiesc după zăpuşeala din timpul zilei – care aducea miresme de flori şi spulbera jerbele argintii de apă, ţâşnite dintr-o monumentală fântână albă, de un baroc exuberant. Ţârâitul greierilor se împletea cu fâşâitul de mătase al apelor în mişcare.

Mâncărurile rafinate, vinurile generoase, predispuneau la bună dispoziţie. Luna îşi ridica spre zenit rotunjimile crestate de culmile copacilor, dincolo de care apăruse rotundă şi curioasă ca un copil care se uită peste gard în curtea vecinului.

Foşnetul apei din fântână, răcoarea, vinul din cupă, luna sau poate ameninţarea cu moartea făcură să crească în sufletul lui Gerald o năvalnică sete de viaţă. O sete de viaţă atât de puternică, de răscolitoare, încât căpăta intensităţi dureroase. O întrebare prinse să-l chinuiască. Dacă va fi să moară mâine, care va fi bilanţul propriei lui existenţe? Străbătuse Europa în lung şi în lat, dar cu ce se alesese? Viena, oraşul cântat de poeţi, îi evoca o bancă. Londra – altă bancă. Parisul – o cloacă de intrigi răscolite de pofta de aur a oamenilor. Madridul – o lume crepusculară care sombra[1] în mizerie şi de care deci nu merita să se ocupe. Milano, Napoli, Roma, New York – bănci, bănci, bănci.

Dacă omul şi-ar cunoaşte anticipat data morţii, cum şi-ar petrece ultimele zile, ultimele ore, ultimele minute?… S-ar lamenta cuprins de disperare, sau s-ar strădui să guste ultimele plăceri pe

[1] A sombra (din fr. *sombrer*) – a se scufunda, a se prăbuşi, a se nărui, a se risipi. [n.e.e.].

care i le mai oferă existenţa terestră? Nu te poţi ghida, de pildă, după stările sufleteşti manifestate de condamnaţii la moarte. Alta ar fi mentalitatea şi comportarea dacă toţi oamenii şi-ar cunoaşte data precisă a morţii, sau ar avea această revelaţie cu un interval de timp apreciabil care să preceadă sfârşitul.

Gerald se gândi să profite de clipa prezentă, ca şi când peste o zi sau două ar fi avut *rendez-vous* cu moartea. Văzută prin această prismă, viaţa, natura înconjurătoare căpătau alte valori, alte profunzimi, alte perspective. Poate că existenţa umană ar părea mai lungă, mai complexă, mai plină, dacă oamenii ar gusta fiecare clipă delectându-se cu frumuseţea unui apus de soare, cu gingăşia unei păsărele, cu fermecătoarea prezenţă a unei flori... O atitudine de contemplare în faţa imensităţii firii... Dacă ar adopta o asemenea atitudine, poate că oamenii nu s-ar trezi către apusul vieţii cu acel trist simţământ de neîmplinire, cu acel gust amar al înfrângerii, consecinţă a unei vieţi cheltuită în zadar! Se întrebă dacă îndoielile acestea nu precedau una din acele crize de depresiune nervoasă pe care le încerca de la o vreme încoace, la intervale tot mai apropiate.

Se întoarse spre nepoţii săi şi îi întrebă fără tranziţie:

— Cunoaşteţi Roma, băieţi?

Raymond şi Benjamin îl priviră nedumeriţi.

Raymond îi spuse că o cunoştea vag. Îl însoţise de câteva ori la Roma pe bunicul său, Richard. Locuise la Palazzo Castelfranco. Evident, despre oraş nu ştia mare lucru. Se plimbase cu trăsura pe străzi, intrase prin câteva biserici şi palate... şi atât.

„O viziune incompletă a oraşului etern”, îşi zise Gerald zâmbind cu indulgenţă.

Benjamin trecuse o singură dată prin Roma. Când adusese la analiză pilulele, batista şi cioburile paharului pe care-l folosise unchiul Robert, înainte de a muri. Stătuse atunci la Roma câteva zile, până obţinuse rezultatele analizei. Şi el fu găzduit la Palazzo Castelfranco.

— Dar casa aceasta aţi vizitat-o? îi întrebă Gerald. V-aţi uitat la tablouri, la statui, v-aţi oprit în faţa fântânilor?

Nepoţii se simţeau stingheriţi. Nu înţelegeau rostul întrebărilor.

— Trebuie să fac o mărturisire, zise Gerald. Nici eu nu cunosc Roma, deşi am străbătut-o adeseori. Nici casa aceasta nu o cunosc. Nici eu nu m-am uitat la tablouri şi la statui decât în treacăt. Şi voi, băieţi, ca şi mine, aţi umblat pe străzile Romei, dar nu i-aţi

admirat splendorile. Viziunea voastră asupra acestui oraş este trunchiată. N-aţi ştiut să îl priviţi, să vă extaziaţi în faţa comorilor lui. Nici eu n-am ştiut. Aveam alte gânduri. De azi înainte vreau să acoperim această lacună. Vom face cunoştinţă cu Roma. Ne vom strădui să-i câştigăm prietenia. Aţi vizitat vreodată Capela Sixtină, vila Borghese, Colosseumul, grădinile Vaticanului?

— Nu! răspunseră băieţii cu jumătate glas.

— Nici eu, replică Gerald. Când te gândeşti că pelerini din lumea întreagă vin la Roma spre a-i admira minunăţiile. Unii abia dacă au câţiva bani în buzunar. Se hrănesc cu frumosul. Îşi îndestulează spiritul în dauna pântecului. Mâine de dimineaţă mergem să ne desfătăm şi noi cu priveliştile Romei. Şi acum haidem la culcare. Mâine să fim odihniţi. Ne aşteaptă o zi grea. Pornim şi noi în pelerinaj, prin Roma. Afacerile să mai aştepte…

A doua zi de dimineaţă – foarte devreme, fiindcă era mai răcoare – se urcară în trăsură şi plecară la drum. Gerald nu acceptase să fie însoţit de o gardă bine înarmată, aşa cum îi sugerase Lafont. Lafont avu totuşi grijă să trimită pe urmele marelui patron câţiva oameni de încredere, care primiseră misiunea să-l supravegheze de la distanţă şi să intervină numai în caz de agresiune.

Gerald şi nepoţii săi dădură o primă raită prin Forum, îşi luaseră un ghid, pe Nicolo Bandinelli, un tânăr şi entuziasmat pictor, nepotul majordomului de la Palazzo Castelfranco. Într-o epocă în care Romantismul în artă îşi câştiga tot mai mulţi adepţi, Bandinelli rămânea un înflăcărat partizan al neo-clasicismului, sub aspectul său cel mai intransigent, şi un ireductibil admirator al lui David. Severitatea virilă, pompa şi stoicismul roman din „Jurământul Horaţiilor”, puritatea nudurilor copiate după statuile antice din „Sabinele” şi din monumentala pânză „Leonida la Termopile” constituia pentru Bandinelli perfecţiuni ale artei picturale. Cultul lui pentru reînvierea clasicismului lua asemenea proporţii, încât reproşa până şi idealului său David că în redarea drapajelor de purpură, a broderiilor de aur, a mătăsurilor ample, renunţa la rigiditatea rece, inspirată de sculptura greacă şi romană, introducând o notă de senzualitate, o bogăţie de nuanţe care vădeau rămăşiţe ale influenţei unui baroc pe care îl ura de moarte. Pentru Bandinelli, Roma nu exista decât prin vestigiile artei romane imperiale şi prin operele Renaşterii. Goticul, Barocul, Rococoul şi Romantismul reprezentau negarea artei,

obscurantismul şi, mai rău de orice, prostul gust.

Bandinelli le arătă cele trei coloane corintiene, zvelte şi elegante, ultimele vestigii ale templului lui Castor şi Polux, ridicat în preajma lacului Juturna, unde Dioscurii – spune legenda – şi-au adăpat caii după bătălia de la Regilla; ruinele casei Vestalelor, cu cisternele lor în care preotesele adunau apa de ploaie, căci le era interzis să se folosească de apa adusă prin apeducte; templul divinului Romulus, ridicat de împăratul Maxenţius în memoria fiului său mort în floarea vârstei; Colosseumul, acea imensă scoică de piatră care putea adăposti cincizeci de mii de amatori de lupte, gladiatori şi jocuri de circ; templul lui Antonius şi al Faustinei, cu coloanele lui corintice, transformat în biserică creştină; măreţele Terme ale lui Caracala cu mozaicuri încă intacte, cu vaste arcuri îmbrăcate în plante agăţătoare, cu bazine sfărâmate, în care numai apa de ploaie îşi mai găsea din când în când sălaşul; Arcul de Triumf al lui Constantin, înălţat în cinstea victoriei creştinismului asupra lumii păgâne; teatrul lui Marcellus, care servise drept fortăreaţă în evul mediu; Forul lui Traian – una din minunile lumii antice – edificat de arhitectul Apolodor din Damasc pentru glorificarea învingătorului dacilor lui Decebal…

Bandinelli vorbea transfigurat despre splendorile demult apuse ale Romei Imperiale. Rezemat de o coloană sfărâmată, popula ruinele cu împăraţi, cu senatori, cu ostaşi în zale, cu încântătoare curtezane, cu oameni din popor, dând o viaţă imaginară colonadelor surpate, pieţelor invadate de bălării şi mărăcini, templelor ce-şi înălţau spre cer crâmpeie de ziduri, asemenea unor cioturi descărnate…

Pictorul acesta tânăr era atât de îndrăgostit de lumea moartă a străvechii Rome, încât găsea accente de un lirism impresionat, de un patetism zguduitor.

Gerald îl asculta cu plăcere. Ruinele acestea, care oglindeau o civilizaţie strălucită, dar definitiv apusă, părea să scoată în evidenţă inutilitatea strădaniilor omeneşti. Toţi oamenii aceia care duraseră cu imense sacrificii splendoarea Romei erau acum pulbere. De pe urma lor rămăseseră câteva resturi de piatră. Ce va rămâne să vorbească posterităţii despre gloria Casei Sunderland-Beauclair?

Gerald şi nepoţii săi se înapoiară la Palazzo Castelfranco obosiţi, transpiraţi, prăfuiţi, deshidrataţi, încinşi de soarele văratic, dar plini de încântare pentru tot ce văzuseră.

— Mâine ne vom continua turneul prin Roma, se adresă Gerald tânărului pictor pe care îl invitase la prânz. Ce ne recomanzi în continuare?

— O vizită la Tivoli! răspunse Bandinelli.

— Perfect. Mâine vom merge la Tivoli, consimţi Gerald…

Un dicton francez spune că „Omul propune, Dumnezeu dispune”.

În cursul după-amiezii începu să plouă cu invitaţii scrise, pentru diverse baluri, recepţii şi banchete. Protipendada Romei înţelegea să se facă agreabilă lui Gerald Sunderland-Lusignan, acest Hercule al timpurilor moderne, care ducea pe umerii lui un formidabil edificiu economic şi industrial. A doua zi de dimineaţă era poftit la Vatican de către cardinalul Consalvi. Totodată îşi anunţaseră vizita cardinalul Cavalchini, guvernatorul Romei, bancherul Torlonia, prinţul rus Demidov şi alte personalităţi de prim rang din societatea romană.

În aceeaşi seară sosi de la Milano copia dosarului întocmit de poliţia secretă austriacă asupra contelui Confalonieri, precum şi copiile interogatoriilor pe care judecătorul de instrucţie Salvotti i le luase după arestare. Lectura acestor documente dezvăluia situaţia deosebit de gravă a contelui, pe care Salvotti îl desemna drept şef al carboneriei din Lombardia.

— Se pare că soarta lui Confalonieri e pecetluită, rosti Gerald după ce încheie studierea dosarului.

— Mă tem că nu mai e nimic de făcut, zise Lafont, de obicei foarte fecund în soluţii.

— Am să intervin totuşi pe lângă Metternich. Nu sper să realizez mare lucru. Am făgăduit însă contesei Teresa că îi voi da sprijinul. Şi am să-mi respect cuvântul. Rămase câteva clipe gânditor. Ştii care este unul dintre cele mai grele capete de acuzaţie ce i s-au adus contelui? Intenţia de a întemeia şcoli la Milano şi în restul Lombardiei. Răspândirea culturii constituie o crimă în Italia de Nord. Declaraţiile ducelui de Modena nu exprimau o părere personală, ci dădea grai unei mentalităţi a păturii conducătoare austriece, unei politici de stat. Da, da. Am să-l sprijin pe Confalonieri. Am să-i sprijin şi pe carbonari.

Lafont ar fi fost ispitit să-l întrebe dacă luase această hotărâre în urma primirii acelui ciudat mesaj prin care era ameninţat cu moartea.

— Trebuie să ne respectăm cuvântul dat, Lafont, repetă el.

Şeful departamentului informaţiilor se întrebă dacă marele patron nu-i citise gândurile. Vorbele acestuia sunau ca o justificare. Lafont ar fi fost curios să cunoască motivele ascunse ale deciziei lui Gerald. Adoptase această linie de conduită din considerente umane, sau totul se datora groazei de a nu fi ucis? Lafont constată cu ciudă că nu era în stare să citească gândurile interlocutorului. Mobilurile care determinau acţiunile acestuia erau atât de bine calculate, încât nu permiteau a se trage concluzia că s-ar fi datorat unor sentimente personale de teamă faţă de posibilitatea unui atentat.

Gerald fusese rugat de Consalvi să-şi prelungească şederea la Roma, deoarece Sanctitatea Sa Papa dorea să-l primească în audienţă. O indispoziţie a Sfântului Părinte nu-i îngăduia să fixeze prea curând data audienţei. În orice caz, întârzierea aceasta va fi de ordinul zilelor. Medicii pronosticau o îmbunătăţire grabnică a stării sănătăţii Papei.

Gerald cunoştea motivul interesului pe care Vaticanul i-l arăta de la o vreme. Sfântul Scaun întâmpina grave dificultăţi financiare. Tronul creştinătăţii avea nevoie de un împrumut care să-i restabilească echilibrul economic. Faţă de această situaţie, era preferabil să se adreseze creştinului Gerald Sunderland decât evreului Karl von Rotschild. Unii cardinali cu vederi mai largi opinau că Sfântul Scaun ar putea apela şi la unul şi la celălalt. Interesele superioare ale Papalităţii primau orice considerente sentimentale. Când auzise această opinie, cardinalul Consalvi îşi spusese că de la izgonirea cămătarilor din templu de către Iisus Hristos se scurseseră multe, foarte multe secole. Concepţiile evoluaseră de atunci. Actualul urmaş al Sfântului Petre pe tronul Romei avea îngăduinţa să negocieze cu cămătarii. Creştinii contemporani Mântuitorului Iisus erau mai cumpătaţi. Astăzi reprezentanţii bisericii catolice aveau gusturi mai rafinate şi deci nevoi sporite. Compromisurile deveneau necesare. Un Papă, pe nume Alexandru al VI-lea, nu purtase oare un cordial schimb de scrisori cu Sultanul Baiazid? Machiavelli i-ar fi găsit o scuză. Corespondenţa aceasta reprezenta un act diplomatic şi se încadra în prerogativele principelui.

Tratativele asupra împrumutului avansau mulţumitor. Cardinalul Consalvi era un diplomat înnăscut. Suplu, acomodant, dispus să facă importante concesii, se arăta un partener ideal pentru Gerald şi pentru ceilalţi reprezentanţi ai Casei Sunderland.

Paralel cu discuţiile de afaceri, Gerald participa la numeroasele recepţii şi baluri la care era invitat. Îşi dezvolta relaţiile cu societatea înaltă a Romei pontificale. Mai toate marile familii numărau printre membrii lor cardinali influenţi, care-i puteau da un sprijin efectiv nu numai pe lângă Vatican, ci şi pe lângă curţile regale şi imperiale legate încă de biserica catolică. Gerald cunoştea autoritatea de care se bucura congregaţia la Paris, acest instrument al Vaticanului. Nu strica să-şi facă un aliat din biserică. Gerald nu credea în dumnezeire. Credea însă în slujitorii ei.

Într-una din seri, descinse la palatul Torlonia, din piaţa Veneţia. Bancherul Torlonia îşi începuse cariera vânzând panglici şi dantele într-o tarabă modestă. Priceperea, tenacitatea, spiritul său mercantil, poate şi norocul îl ajutaseră să se smulgă din mediocritatea comerţului *en detail* şi să urce rapid pe culmile lumii afaceriste din Roma. Îmbogăţirea aceasta miraculoasă îi îngăduise să cumpere, pe lângă palate şi domenii fără număr, şi un titlu ducal. Fostul negustor de panglici devenise duce de Bracciano. Nevastă-sa uitase că pe vremuri făcea singură bucătăria. Acum comanda o armată de servitori, pe care-i muştruluia cu energie. Verifica personal socotelile prezentate de bucătarul-şef, inspecta în fiecare zi pivniţele, cămările, grajdurile, şi cicălea până la exasperare pe bietele femei de serviciu care lustruiau palatul din pod şi până în bucătărie. Seara, în schimb, devenea cucoană, îşi turna pe ea bijuteriile achiziţionate prin tot felul de mijloace şi privea de sus pe doamnele din aristocraţie, lipsite de resursele ei. Despre bijuteriile acestea, contesa Anna Potocka spunea lucruri ciudate. Se pare că în momentul ocupării Romei de către francezi, Torlonia primise în depozit pietre preţioase *la greutate*, printre care şi tezaurul bisericii Notre-Dame de Lorette. În lipsa unui inventar cu specificaţii precise şi detaliate, Torlonia le-a restituit mai târziu, tot *la greutate*, înlocuind însă pietrele de o mare valoare cu altele mici, imperfecte. Aşa se pun bazele marilor averi…

Ca înfăţişare şi maniere, Torlonia nu se deosebea mult de „Burghezul gentilom” imaginat de Moliere. Era însă net superior replicii sale din lumea rampei, printr-o şiretenie de vulpe, aliată cu o perseverenţă de cârtiţă. Torlonia cucerise cele mai înalte poziţii ale societăţii romane cu impetuozitate şi dârzenie, răsturnând toate obstacolele pe care unii încercaseră să le pună în calea sa. Nobilii cu sânge subţiat fuseseră literalmente luaţi cu asalt de

Torlonia, care nu le dăduse timp să se reculeagă şi nici măcar să răsufle. Când se treziseră după bătălie, constataseră că bancherul se instalase învingător în inima lumii lor, însuşindu-şi titluri, privilegii şi o morgă cu adevărat ducală. Niciun personaj de seamă în trecere prin Roma nu scăpa de insistenţele lui. În felul acesta îşi înmulţea relaţiile şi câştiga paralel clienţi importanţi, susceptibili să se folosească de serviciile băncii lui.

Torlonia îl primi pe Gerald cu acel amestec hibrid de familiaritate şi servilism pe care parveniţii îl adoptă faţă de personajele însemnate. Proaspătul duce de Bracciano evoca o vitrină cu bijuterii. Butoni cu diamante, nasturi din diamante la cămaşa de muselină, la jiletca înflorată şi la fracul roşu-cardinal, broşă încrustată cu diamante la jaboul de dantelă, catarame cu diamante la pantalonul strâns sub genunchi şi la pantofii de lac, iar pe deasupra puzderie de decoraţii – mari cruci, comandorii, insigne onorifice şi un mare cordon albastru, care să contrasteze cu fracul roşu. Ducesa de Bracciano purta pe ea cam două kilograme de smaralde, rubine, safire şi briliante. Adunarea era pestriţă. Principi, ambasadori, scriitori, aristocraţi de toate naţionalităţile, pictori, femei frumoase, militari şi... mai ales cardinali. O manifestare mondenă la Roma, lipsită de prezenţa decorativă a unor cardinali, îşi pierdea tot lustrul. Cardinalii erau mai necesari decât orchestra.

Torlonia prezentă lui Gerald şi nepoţilor săi nenumărate celebrităţi locale şi internaţionale. Nume ilustre şi titluri nobiliare, răsunătoare, se înlănţuiau într-o horă haotică, într-un caleidoscop în care se îmbinau nu numai culori, dar şi sonorităţi ameţitoare.

Patru orchestre cântau în două saloane, într-o galerie de tablouri şi într-o imensă sală de bal. Orchestrele erau plasate la distanţe rezonabile unele de altele, astfel încât să nu se acopere.

Gerald cunoscu şi multe femei frumoase. Îl izbi în special un cuplu de adolescenţi – o fată şi un băiat – de o asemănare uluitoare şi în acelaşi timp de o frumuseţe ireală.

— Interesantă pereche, nu-i aşa? zâmbi amfitrionul, care remarcase plăcuta surprindere oglindită în ochii invitatului său. Fraţi gemeni. Principesa Vittoria şi principele Lorenzo di Serracapriolo. Amândoi sunt de vânzare. Şi la propriu, şi la figurat. Doriţi să vi-i prezint?

Gerald surâse ca de o glumă bună.

— De ce nu? Aici la Roma am avut prilejul să întâlnesc o lume

extrem de colorată. Cea mai nedreaptă critică ce i s-ar aduce ar fi monotonia.

Principesa şi principele de Serracapriolo se arătară politicos încântaţi de noile cunoştinţe. Raymond îi salută încreţind din sprâncene. Nu înţelesese la ce se referea termenul „de vânzare”. În schimb Benjamin se întunecă brusc la faţă.

În noaptea aceea Torlonia manifestă o mare curtenie faţă de Gerald. Îi ţinu aproape în permanenţă companie. După supeul de la miezul nopţii, amfitrionul făcu în aşa fel încât să se izoleze cu oaspetele său. Ieşiră pe un balcon care domina piaţa Veneţia. Bancherul îndrumă abil conversaţia pe tărâmul afacerilor. Îl lăsă pe Gerald să înţeleagă că el, Torlonia, fusese cel care recomandase cardinalului Consalvi un contact direct cu şeful Casei Sunderland. Îl preferase pe Gerald Rotschildzilor care manifestaseră un interes deosebit pentru viitorul împrumut.

— O colaborare cu Casa Rotschild nu îmi surâde pentru moment, spuse bancherul în treacăt. Aş prefera să conlucrez cu Casa dumneavoastră.

Vorbele bancherului, fără a avea semnificaţia unei oferte directe, deschidea totuşi o portiţă pentru viitoare discuţii. Rămânea de văzut cum va reacţiona oaspetele său.

Gerald nu se grăbi să răspundă. Se delecta cu un pahar de şampanie. În general nu-i plăcea să colaboreze cu bancheri străini de Casa Sunderland. Torlonia înţelegea să împartă „prada” împrumutului solicitat de Vatican. Pusese beţe în roate lui Karl Rotschild, fiindcă acesta nu acceptase probabil o conlucrare cu Banca Torlonia. Proaspătul duce de Bracciano considera Roma fieful său. Dar în lumea financiară nu era decât un condotier, o forţă locală, care nu se putea încumeta să se lanseze în împrumuturi internaţionale. Îi era însă îngăduit să pretindă a se înfrupta cu o ciozvârtă din marile festinuri pregătite de alţii.

Gerald întârzia să răspundă. Fără să se tulbure, Torlonia lansă o frază:

— Ah, să nu uit, *signor* duce. Acum câteva zile am stat de vorbă cu bancherul Karl Wolff-Rosenberg, care se afla în trecere prin Roma. Îmi spunea că vă cunoaşte.

Gerald înregistră aluzia. Torlonia încerca probabil un mic şantaj. Presupunerea lui Gerald se adeveri imediat.

— Wolff-Rosenberg, continuă amfitrionul, a iniţiat un sindicat de bancheri care intenţionează să se avânte pe piaţa internaţională,

teren rezervat actualmente aproape în exclusivitate Caselor Rotschild şi Sunderland.

Torlonia îi dădea deci a înţelege că arunca în competiţie sindicatul lui Wolff-Rosenberg, dacă Banca Sunderland i-ar respinge mâna întinsă. Dar făcuse o greşeală de calcul. Rostise un nume care avea darul să-l indispună cumplit pe interlocutor.

— Nu cred că v-ar prinde rău să realizaţi o înţelegere cu grupul Wolff-Rosenberg, replică Gerald acru. Cunoaşteţi parabola cu mănunchiul de nuiele? Izolaţi, nu puteţi intra în competiţie cu marile bănci. Uniţi, aveţi unele şanse să le rezistaţi.

Semnificaţia cuvintelor lui Gerald era străvezie, îşi desconsidera amfitrionul, făcând o aluzie insultătoare la adresa infimei sale importanţe în arena marii finanţe. Poate că acesta era adevărul. Gerald săvârşise însă o greşeală, făcându-şi un duşman gratuit.

Torlonia zâmbi cu forţată amabilitate.

— Am să reflectez asupra sfatului dumneavoastră, *signor* duce. N-ar fi exclus să-l urmez.

Se înapoiară în salon.

Gerald o văzu pe tânăra principesă Vittoria di Serracapriolo râzând în compania unui grup de diplomaţi vârstnici, în uniforme încărcate cu broderii de aur. Privirile lui şi ale Vittoriei se întâlniră. Pe buzele ei răsări un surâs palid, care ar fi putut avea semnificaţia unei invitaţii.

Gerald şi Torlonia se apropiară de grupul diplomaţilor. Vittoria remarcă manevra lui Gerald. Când acesta se înclină invitând-o la dans, acceptă imediat. Braţul lui drept îi cuprinse posesiv mijlocul. O apropie de pieptul său mai mult decât ar fi îngăduit protocolul. Se avântară în vârtejul valsului. Vittoria împrăştia un parfum suav ca o boare înmiresmată de primăvară…

Două zile mai târziu, în vreme ce trecea pe jos prin piaţa Spaniei, Gerald îl văzu pe Lorenzo di Serracapriolo în mijlocul unui cerc de tineri. Şi Lorenzo îl zări prin mulţime. Îl salută de la distanţă. Gerald se opri şi-i făcu un vesel semn cu mâna. Lorenzo zâmbi. Ceru scuze prietenilor săi, apoi se îndreptă spre Gerald. Îşi strânseră cordial mâna.

— Iată o întâlnire neaşteptată şi extrem de plăcută, îi spuse Gerald.

— Plăcerea este a mea, replică Lorenzo amabil.

— O spui din politeţe? îl întrebă Gerald.

— Nu. Sunt foarte sincer.

Privirile tinerilor erau aţintite asupra lor.

— Vrei să mă însoţeşti câţiva paşi? îl îmbie Gerald.

— De ce numai câţiva? sosi răspunsul, vag impertinent.

Atât de mare era asemănarea dintre Lorenzo şi Vittoria, încât Gerald se întreba amuzat dacă nu cumva o avea în faţa lui pe Vittoria îmbrăcată în veşminte bărbăteşti.

Înserarea îşi lăsă valurile diafane asupra Romei. Coşurile cu flori instalate de florăresele ambulante la picioarele monumentalei scări, care urca într-o armonioasă succesiune de trepte şi terase până la biserica Santa Trinita dei Monti, răspândeau parfumuri tari, ce se îmbinau cu miresmele aduse de vânt dinspre parcul vilei Borghese. Snopii de apă ţâşnind din fântâna Barccacia împrăştiau asupra trecătorilor o răcoroasă pulbere lichidă. Ferestrele severului Palazzo di Spagna priveau de la înălţime mulţimea care se foia în susul şi în josul pieţei.

— Am participat până acum la o foarte plictisitoare şedinţă de lucru şi am ieşit să iau puţin aer, spuse Gerald.

— V-aş sugera o plimbare prin grădina Pincio. Dacă nu vă supără, sunt gata să vă însoţesc, se oferi Lorenzo.

— Îţi mulţumesc pentru amabilitate.

Urcară agale scara până la piaza Santa Trinita del Monti, o luară de-a lungul aleii dominată de grădina vilei Medici şi intrară în Pincio.

Se întunecase. Copacii îşi conturau pe cerul înstelat coroanele stufoase. Lumea, sătulă de zăpuşeala de peste zi popula aleile răcoroase.

Gerald şi Lorenzo se plimbau în tăcere. Paşii lor făceau să scârţâie pietrişul.

— Bancherul Torlonia v-a spus că suntem de vânzare? întrebă deodată Lorenzo. Gerald tuşi încurcat. Tăcerea dumneavoastră echivalează cu o încuviinţare, zise tânărul.

— Nu vreau să mă înţelegi greşit, principe.

— Prietenii îmi spun Lorenzo. Mi-ar face plăcere să-mi spuneţi şi dumneavoastră tot aşa. Ştiu că Torlonia v-a afirmat că Vittoria şi cu mine suntem de vânzare. A mai spus-o şi altora.

— Şi n-ai protestat?

— N-am protestat. Fiindcă acesta este adevărul. Suntem de vânzare.

Gerald îl privi cu mirare. Îi zărea vag prin întunericul nopţii

profilul clasic.

— O spune tuturor spre a ne umili, continuă Lorenzo. Plăteşte prin mine o poliţă tuturor strămoşilor mei. Se pare că bunicul meu l-a umilit într-o zi. Nu cunosc amănuntele. Acum se răzbună. Şi el a cumpărat-o pe Vittoria.

Gerald era uluit. Cinismul, sau poate disperarea cu care Lorenzo îşi dezvăluia nimicnicia lui şi a surorii lui, îl lăsa fără glas. Nu ştia realmente ce să răspundă.

— Cred că acum mă dispreţuiţi, murmură Lorenzo.

— Nu, răspunse Gerald monosilabic.

— Sau poate vă amuzaţi pe seama mea.

Vocea lui căpătase o duritate care contrasta cu inflexiunile-i catifelate.

— Nici una, nici alta, rosti Gerald. Dacă este adevărat ce-mi spui, vă compătimesc pe amândoi.

Glasul lui Lorenzo se făcu şi mai dur.

— N-avem nevoie de compătimirea nimănui. Dacă sunteţi amator să ne cumpăraţi, stăm la dispoziţia dumneavoastră. Noi nu suntem oameni. Suntem nişte obiecte de vânzare. Ne vindem fiindcă avem nevoie de bani. Suntem săraci. Foarte săraci.

— Nu cumpăr oameni ca pe o marfă oarecare. De ce nu încerci să munceşti?

Tonul lui Lorenzo dezvălui brusc o adâncă amărăciune lăuntrică.

— Nu ştiu să muncesc. Nu ştiu să fac nimic. Am fost crescut ca să nu fac nimic.

— De ce nu încerci să obţii un post de secretar? La un cardinal, sau…

— …Sau la Torlonia, completă Lorenzo fraza lăsată neterminată de Gerald. Nu, mulţumesc. Cu ce-aş câştiga în chipul acesta n-aş putea întreţine palatul Serracapriolo şi cele cinci bătrâne care se adăpostesc între zidurile lui. Aceste cinci bătrâne, Vittoria şi cu mine suntem ultimele exemplare ale unei familii care odinioară a jucat un rol de frunte în Italia. Legendele de familie ne atribuie o ascendenţă ilustră. Însuşi Cesar s-ar număra printre strămoşii noştri. Noi am decăzut. O dată cu noi se va stinge şi familia.

— Ridicol, ripostă Gerald. Ai să te însori, iar Vittoria are să se mărite. Veţi avea copii…

— Nu. Nu vom avea copii. Nu ne dăruim din dragoste. Ci numai pe bani. Şi dumneata poţi să mă cumperi. Nu ştiu dacă m-ai

înţeles.

Tonul adolescentului se făcuse agresiv.

— Te-am înţeles, Lorenzo, suspină Gerald. Aş vrea să fac ceva pentru voi.

— Nu acceptăm pomană, ripostă cu asprime băiatul. Avem încă mândria neamului nostru. Da, da, să nu râdeţi. Se mai vând şi alţii. Dar nu recunosc. Roma întreagă este de vânzare. Şi palatele ei părăginite, şi tablourile, şi statuile, şi obiectele ei de artă, şi nobilii sărăciţi... Vittoria şi cu mine, şi cei deopotrivă cu noi trebuie să dispărem. Altă lume se ridică. Lumea lui Torlonia. O lume care ne striveşte. Cu care nu ne putem lupta. Ca să mai supravieţuim, ne-am pus la mezat. Dar aceasta nu va dura mult. Va veni un timp când tinereţea noastră se va stinge. Atunci nu vom mai găsi amatori. Şi vom muri. Vom muri de foame, sau ne va sugruma deznădejdea.

Într-un sens, Lorenzo avea dreptate, raţionă Gerald. Familiile, ca şi indivizii ajung la un moment în care încep să-şi piardă vitalitatea. Declinul se accentuează şi, după un interval mai mult sau mai puţin lung, urmează dispariţia.

Dar cazul Lorenzo-Vittoria trebuia privit şi sub alt aspect. Cu inconştienţa tinereţii – şi paradoxal – a unei inocenţe pe plan spiritual care nu putea fi tăgăduită, Lorenzo îşi clama trista profesie pe care o adoptase. Nici el şi nici Vittoria nu-şi făceau din aceasta un titlu de glorie, ci lansau o sfidare societăţii. Din nefericire pentru ei, societatea nu părea să se tulbure. Corpurile lor tinere ajunseseră un receptacul al balelor unor indivizi care-şi închipuiau că pot cumpăra totul. Lorenzo şi Vittoria n-ar fi ajuns să se vândă, dacă nu s-ar fi găsit cumpărători să-i incite.

Prin asociaţie de idei, îi reveniră în minte deprinderile urâte ale lui Benjamin, dobândite într-o epocă în care, ca şi cei doi gemeni Serracapriolo, cunoscuse o epocă de mare mizerie.

Cu ce erau mai de condamnat aceştia, reflectă Gerald, decât bărbaţii tineri care se vând – bineînţeles fără să o recunoască – pentru o zestre apreciabilă, decât tinerele fete care se căsătoresc cu bătrâni urâţi dar foarte bogaţi, decât înalţii demnitari care-şi târguiesc influenţa pe bani grei, decât micii funcţionari care-şi „oferă" serviciile cerşind bacşişuri mărunte? Aceste aşa-zise „compromisuri" se întâlnesc sub nenumărate forme şi aspecte în toate straturile sociale şi în toate domeniile de activitate.

La un moment dat îl străfulgeră o întrebare, ieşită la lumină de

undeva, din străfundurile subconştientului său. De ce acorda un interes atât de mare tragediei celor doi gemeni? O făcea din filantropie, din generozitate, din dorinţa de a îndrepta o stare de lucruri? Sau era acţionat de impulsuri tulburi, de porniri ascunse care tindeau să se manifeste liber? Îşi aminti de scrisoarea Georginei, de prieteniile lui, de preferinţa sa nemărturisită pentru Benjamin, deşi aceasta părea să fie inferior lui Raymond?... Îl străbătu un fior ciudat. Dezgust, voluptate, imbolduri nelămurite, curiozitate?

Glasul lui Lorenzo răsună iarăşi; de data acesta uşor obosit.

— Te interesează persoana mea, sau vrei să ajungi prin mine la Vittoria? Nu-mi imaginez că te plimbi cu mine din prietenie dezinteresată.

Gerald tresări. Tânărul acesta, cu modul lui de-a se exprima direct şi crud, îi păru deodată odios.

— Nu crezi, Lorenzo, că pot exista şi simpatii fără gânduri ascunse? rosti el iritat.

— Nu cred că pot exista asemenea simpatii.

Gerald fu ispitit să-i întoarcă spatele şi să plece. Să-l lase singur în grădina aceasta cufundată în noapte. Singur cu gândurile şi cu deznădejdea lui. Dar nu o făcu. Rămase în continuare alături de Lorenzo.

— Dacă preferi, te duc la Vittoria, zise băiatul. Mă pricep să fac şi pe mijlocitorul.

— Dacă nu renunţi la tonul acesta, mă obligi să plec, ripostă Gerald exasperat. Nu-ţi doresc decât binele.

Lorenzo râse.

— *Ti volio bene*. La noi, italienii, expresia aceasta are alt înţeles.

— Să nu ne mai jucăm cu vorbele, Lorenzo.

— Bine. Să facem pace. Mi-e sete. Haidem la „Nazzari” în piaţa Spaniei. Are un *poncho spongato* delicios. Eu fac trataţia.

— Eşti atât de bogat?

— La ora aceasta am ceva parale. Destule ca să dau şi acasă, spuse Lorenzo cu mândrie.

— Ce înseamnă un *poncho spongato?*

— Un fel de şerbet. Atât de bun, încât nu te mai saturi. Are şi *spuma di latte*. Ceva la fel de bun.

Lorenzo lăuda cu entuziasm aceste dulciuri.

„Este încă un copil”, reflectă Gerald cu milă şi simpatie.

Se înapoiară pe acelaşi drum. Coborâră faimoasa scară cu 137

de trepte trecură pe lângă coşurile cu flori şi reuşiră să găsească o masă liberă la „Nazzari”.

Câţiva tineri din fundul cafenelei fluturară mâinile.

— He, Lorenzo!

Toţi erau chipeşi şi foarte cocheţi. Doi dintre ei aveau o înfăţişare vag efeminată.

Lorenzo le răspunse la salut cu un voios:

— He, *ragazzi!*

Explică apoi lui Gerald:

— Nişte prieteni.

— Şi ei se ocupă cu…

— Da. Şi ei. Piero, băiatul acela brun, cu bucle, e protejatul unui cardinal.

Gerald nu mai insistă.

Poncho spongato şi *spuma di latte* erau într-adevăr delicioase.

— Şi mătuşa mea Beatrice face *spuma di latte*. Din nefericire, aceasta se întâmplă foarte rar. Are un reumatism care o paralizează în pat cinci zile din şapte. S-o auzi cum se mai vaită. Numai vinul fiert o mai linişteşte. Şi şampania. Dar şampania e prea scumpă.

Lorenzo uitase de lucrurile neplăcute. Vorbea cu o voioşie plină de nepăsare faţă de tot ce era urât şi rău.

În zilele următoare, Gerald îşi continuă tratativele cu Vaticanul. Deşi cardinalul Consalvi îi arăta aceeaşi simpatie şi bunăvoinţă, Gerald avea impresia că negocierile nu mai înregistrau progrese. Interveniseră oare forţele oculte puse în mişcare de bancherul Torlonia?

Paralele cu activitatea aceasta, găsea timp să se plimbe prin Roma şi să viziteze anticariatele şi prăvăliile cu obiecte de artă. Îşi schimbase modul de a trăi. Într-o zi îşi aminti chiar să trimită la Palazzo Serracapriolo douăsprezece lădiţe cu şampanie franţuzească pentru mătuşa Beatrice. Darul făcu probabil mare impresie, căci în ziua următoare primi o scrisoare semnată de Vittoria şi de Lorenzo, care se făceau interpreţii principesei Beatrice, mulţumindu-i pentru atenţie şi poftindu-l la un *spuma di latte*.

Invitaţia îi făcu plăcere. Lorenzo şi Vittoria exercitau asupra lui o bizară atracţie. În fiinţa lui se ciocneau de la o vreme simţăminte şi porniri atât de contradictorii, încât nici nu mai încerca să se

analizeze.

Sosi la Palazzo Serracapriolo pe înserat. Văzut pe dinafară, edificiul, durat în stilul Renaşterii târzii, era impozant.

Mai toate ferestrele dinspre stradă, cu excepţia celor de la etajul nobil, aveau obloanele închise. Un lacheu în livrea decolorată, roasă, cu galoane înnegrite şi destrămate, cu o perucă altădată pudrată, dar acum jumulită şi murdară, îi deschise poarta de la intrare. Gerald străbătu câteva săli vaste – mirosind a mucegai şi a urină pisicească – cufundate în semiîntunericul înserării. Lipsa de mobile, zidurile înnegrite, statuile solitare din nişele pline de praf accentuau jalnica decrepitudine a întregului ansamblu. Urcă o scară monumentală, cu urme de noroi pe treptele de marmură tocită, şi ajunse la etajul nobil. Traversă iarăşi un şir de saloane tot atât de goale ca şi încăperile de la parter. Gerald avea senzaţia că rătăceşte printr-un imens cavou. Panourile înnegrite care împodobeau zidurile păreau lespezile unor nişe mortuare.

Ajunse în dreptul unei uşi închise. Valetul pricăjit deschise amândouă canaturile şi anunţă cu glas senilizat pe cei dinăuntru:

— Ducele de Lusignan-Valois.

Gerald pătrunse într-o încăpere uriaşă, cu fresce atât de întunecate, încât abia dacă se mai desluşeau petele alburii ale unor chipuri fantomatice. Fantomatice erau şi cele cinci bătrâne, atât de slabe, încât păreau translucide. Stăteau drepte şi ţepene, pe nişte scaune cu spătar înalt. Purtau rochii bogat împodobite, dar atât de arhaice, încât păreau scoase dintr-un muzeu al modei. Pe un scaun cu roţi, instalat în dreptul ferestrei înalte, deschisă spre stradă, dormita un bătrân cu bărbia atârnată deasupra pieptului. Ca şi bătrânele, purta un costum de saten care trebuie să fi fost confecţionat pe la mijlocul secolului trecut.

Lorenzo, care juca de unul singur o partidă de şah, alături de bătrân, se ridică vesel în întâmpinarea lui Gerald. Tinereţea, vitalitatea, frumuseţea lui păreau de-a dreptul agresive în comparaţie cu nemişcarea de păpuşi de ceară a bătrânelor. Vittoria nu era de faţă. Lorenzo făcu prezentările. Gerald defilă prin faţa celor cinci moaşte. Auzi o înşiruire de titluri nobiliare şi de nume răsunătoare. Cinci guri ştirbe, cu buze subţiri şi vinete, se schimonosiră în grimase de bun venit. Principesa Beatrice di Attigliano, specialista în *spuma di latte*, mulţumi lui Gerald pentru şampanie, într-o franceză morfolită printre gingiile-i bătătorite.

Bătrânul, purtător al unui titlu ducal, clătină din cap ca un cal bătrân care încearcă să scape de o muscă ce i se învârteşte în jurul botului.

Lacheul apăru cu o tavă imensă, pe care se aflau înşiruite nişte pocale de sticlă de Murano – mai toate ciobite – în care era servită faimoasa *spuma di latte*. Pocalele erau dominate de o fructieră cu piersici rotunde, ca nişte mingi de catifea roşie.

— Vă rog serviţi-vă, îl îmbie zâmbind principesa Beatrice, după ce Gerald se aşeză la masă.

Şi celelalte bătrâne zâmbeau ştirb şi senil.

— Piersicile sunt de pe domeniul nostru de la Belluno.

— Bietele mele mumii, suspină Lorenzo, privindu-le cu înduioşare. Îşi închipuie că mai sunt încă în stăpânirea domeniilor lor.

Gerald îl privi uluit şi jenat în acelaşi timp de epitetul rostit cu atâta dezinvoltură.

— Sunt surde toate, adăugă acesta în chip de explicaţie. Dar n-ar recunoaşte pentru nimic în lume. Le las iluziile să le mai legene bătrâneţea.

— Cum comunicaţi între dumneavoastră? întrebă Gerald.

Îl mişcase înţelegerea arătată de Lorenzo bătrânelor.

— Prin semne, sau uneori prin scris. Dar nu prea avem ce ne comunica, răspunse adolescentul. Ele îmi vorbesc – de multe ori habar n-am ce vor să spună – iar eu le răspund clătinând afirmativ din cap. Nu ne cer niciodată nimic. Se mulţumesc cu ce aducem. Uneori mă întreb dacă îşi mai dau seama că se află încă în viaţă! Când sunt singure între ele – le-am observat de câteva ori – stau nemişcate şi privesc în gol. Mă întreb la ce se vor fi gândind. Din când în când îşi zâmbesc tâmp, fără să rostească un cuvânt. Apoi împietresc iarăşi. Urâtă e bătrâneţea! Mă întreb dacă au fost vreodată tinere.

În clipa aceea apăru şi Vittoria. Un minunat Lorenzo în veşminte feminine. Vittoria purta o rochie vaporoasă de muselină albă care i se mula pe corp la cea mai uşoara mişcare.

— E frumoasă, nu-i aşa? zâmbi Lorenzo, uitându-se cu dragoste la surioara sa.

Gerald se întrebă dacă această dragoste, atât de manifestă, nu ascundea o înclinare inavuabilă. Îşi zise că presupunerile lui erau absurde. Lorenzo vedea în Vittoria pe singura fiinţă apropiată sufleteşte. Într-o lume vitregă care-i exploata, îşi găseau un punct

de sprijin în afecţiunea pe care unul o purta celuilalt.

— Spune-i lui Lorenzo că sunt frumoasă, ca să-i faci plăcere, zise Vittoria, etalându-şi mărgăritarele dinţilor mici, de o regularitate impecabilă.

— Dacă aş spuse că sunteţi frumoasă, credeţi că aş face-o din amabilitate? rosti Gerald cu toată seriozitatea.

— Atunci spune-o fără înconjur. Complimentele îmi fac plăcere, ca oricărei femei. Ştii, şampania dumitale a avut mare succes. Mătuşa Beatrice este convinsă că i-a trimis-o un admirator. Îşi închipuie că şi-a păstrat frumuseţea şi tinereţea şi că mai poate stârni pasiuni.

Principesa Beatrice clătină din cap, zâmbind seducător lui Gerald.

— Sunteţi siguri că nu vă aude?

Văzând că face obiectul discuţiei celor trei tineri, principesa Beatrice plecă fruntea cu virginală cochetărie. Mişcarea aceasta avu ceva atât de grotesc, de tragic, încât Gerald simţi că i se strânge inima.

Se uită la Lorenzo şi la Vittoria.

— Vă admir, rosti el cu sinceritate. Sunteţi nişte eroi.

Lorenzo adoptă o poziţie marţială, introducându-şi degetele mâinii drepte în încheietura jiletcii înflorate, într-o tipică poziţie napoleoneană.

— Îmi permiteţi să mă prezint, Lorenzo, principe de Serracapriolo, paladin al bătrânelor frumoase şi al cochetelor centenare.

Vittoria izbucni în râs.

— S-ar zice că faci unele aluzii la propria ta activitate, Lorenzo.

— Nu, nu am astfel de înclinări, se grăbi el să răspundă. Dar dacă sunt silit de împrejurări… Dar nu e cazul…

— În seara aceasta sunteţi liber, *signor* Duce? se adresă Vittoria lui Gerald.

— Aveţi vreo propunere, principesă? Sunt gata s-o accept anticipat.

— Am două propuneri. În primul rând să-mi spui Vittoria.

— Perfect, Vittoria. Şi eu pentru prieteni sunt Gerald.

— Perfect, Gerald. A doua propunere implică, sacrificiul unei nopţi. Să nu mă înţelegi greşit. Nu-ţi fac o propunere ruşinoasă.

— Ruşinoasă? O astfel de propunere ar echivala cu o invitaţie în rai.

— Îngerii nu fac dragoste.

— Atunci să ne întoarcem pe pământ.

— Preferabil. Dă-mi voie să continui. Diseară suntem invitaţi la marchizul di Roccaforte. Vino cu noi.

— Nu am avut cinstea să-l cunosc pe marchizul di Roccaforte, obiectă Gerald.

— La Giorgio di Roccaforte se intră uşor dacă eşti foarte decorativ, sau foarte bogat. Din prima categorie faci sigur parte, dragul meu Gerald, rosti Vittoria după ce-l măsură cu privirea de sus până jos.

— Mulţumesc, se înclină el. Nu mă sili să roşesc. Modestia mea suferă.

— Foarte rău, ripostă Vittoria. Frumuseţea este un dar dumnezeiesc cu care trebuie să te mândreşti...

— Da, da, întări Lorenzo. Dacă nu te grăbeşti să-l foloseşti, îl pierzi. Este un bun prin natura lui perisabil.

— Şi cam ce se poate face la Giorgio di Roccaforte? întrebă Gerald.

— Să te bucuri de viaţă. Să ţi-o trăieşti din plin, astfel încât să nu regreţi mai târziu că n-ai profitat de ea.

— De unde cunoşti filozofia aceasta? întrebă Gerald. Eşti încă foarte tânără.

Vittoria surâse cochet.

— Foarte mulţi bărbaţi cu tâmple argintii mi-au mărturisit că în prezenţa mea ajung să-şi regrete tinereţea pierdută.

— Aş crede că în prezenţa ta, Vittoria, până şi o statuie ar începe să palpite.

— Aşa se şi spune, Gerald. Dar nu e întotdeauna adevărat, pufni ea în râs...

În seara aceea Gerald se înapoie foarte bine dispus la Palazzo Castelfranco. Se schimbă în ţinută de seară. Majordomul îi spuse că Raymond şi Benjamin plecaseră la teatru însoţiţi de un nepot al bancherului Torlonia.

„Torlonia şi-a reluat manevrele de apropiere, reflectă Gerald. Tenace individ. Nu mă mir că a ajuns atât de departe."

Nu-l supăra că nepoţii săi lipseau de acasă. Dimpotrivă. Era încântat că avea drumul liber. Aproape de miezul nopţii sosi cu trăsura – potrivit înţelegerii – la Palazzo Serracapriolo, de unde îi luă pe cei doi gemeni. Vittoria şi Lorenzo erau de o eleganţă fără rival.

„O abundenţă de calităţi risipite zadarnic”, reflectă Gerald, după ce îi examină cu privirea.

Undeva, un clopot pornise să bată grav, ca un gong, cele douăsprezece lovituri sacramentale care vesteau noaptea în jumătate. Trăsura opri în faţa palatului Roccaforte din apropierea Fântânei Trevi. Toate ferestrele primului etaj erau luminate. Un portar galonat verifica plin de importanţă invitaţiile.

— Domnul este cu mine, îi spuse Lorenzo, arătându-l pe Gerald.

— Prea bine, excelenţă, se ploconi portarul.

— Eşti bine cunoscut pe aici, Lorenzo, îi spuse Gerald după ce pătrunseră în vestibulul pardosit cu marmură.

— Cum să nu fiu? Mi se plăteşte treizeci la sută din tot ce se câştigă de pe urma naivilor pe care-i aduc la jocurile de cărţi. Gâşte de jumulit se găsesc destule.

— Iată-mă prevenit, zise Gerald.

— Dacă ai de gând să joci, plăteşte-mi dinainte treizeci la sută din sumele pe care ai avea de gând să le pui la bătaie, iar restul bagă-l în buzunar. Poate preferi emoţiile tari de la masa verde. S-ar zice că pe unii îi stimulează certitudinea de a pierde, căci până la urmă toţi pierd. Se întâmplă câteodată ca vreunul să câştige sume mari. Aceasta este o nadă pentru naivi. Câştigătorul se uşurează în zilele următoare de câştig, şi mai dă şi ceva pe deasupra. De când frecventez eu casa aceasta n-am pomenit jucător care să încheie un bilanţ favorabil lui.

Gerald vârî mâna în buzunarul dinăuntru al fracului şi scoase un teanc de bancnote.

— Să mă achit.

— Altădată, zâmbi Lorenzo.

— Deunăzi, în Pincio, mi te arătai în altă lumină, zise Gerald.

— De unde ştii că nu vreau să te impresionez cu gestul meu elegant, astfel ca mai târziu să te tapez cu o sumă triplă?

— Nu eşti decât un copil răzgâiat care-şi dă aere, Lorenzo. Nu mă mai impresionezi cu cinismul tău de paradă.

— Vrei să-ţi dovedesc contrariul, *signor* Duce?

— Vittoria îmi spune Gerald. De ce nu-i urmezi pilda?

— Oh, câtă onoare, Gerald, rosti Lorenzo, înclinându-se şi salutând cu un gest larg, rotund, ca în plin secol al XVII-lea.

Urcară o scară de piatră. Pe trepte zăceau uitate câteva flori rupte, o eşarfă de mătase pe care nimeni nu se ostenise să o ridice, o mască de dantelă neagră şi pumni de confeti.

În şiragul de saloane de la etajul întâi îi întâmpină o hărmălaie de carnaval sau de balamuc încăput pe mâinile nebunilor. Hohote stridente de râs, strigăte, chiote, pocnete de capse şi de sticle de şampanie destupate în salve, muzică, glasuri de crupieri rostind sacrosanctele formule repetate în toate cazinourile lumii, frânturi de conversaţie purtate la diapazon înalt în mai toate limbile occidentale. Femeile erau foarte decoltate, bărbaţii arborau fracuri sau dominouri. Mulţi se ascundeau în dosul anonimatului măştilor.

— Aici lumea vine să se distreze, Gerald, îi spuse Vittoria, strângându-se de braţul lui. La petrecerile lui Giorgio, uniformele, decoraţiile, sutanele nu au ce căuta. Formalismul e surghiunit.

— Dansaţi, copii, şi veseliţi-vă, îi îndemnă Lorenzo cu afectată grandilocvenţă. Astăzi lumea e a voastră. Ziua de mâine nu se ştie ce surprize vă rezervă.

— *Benvenuto*, Lorenzo! strigă un tânăr brunet, ameţit de băutură, luându-l de grumaz şi sărutându-l în colţul gurii.

— *Come va*, Angelo? *E un bel po’ da quando non ci siamo incontrati*.

Angelo di Santacroce se sprijini de Lorenzo, aşa cum se sprijină un beţiv de un felinar. Cu mâna rămasă liberă făcea gesturi largi, dezordonate.

— *Caro* Lorenzo! se auzi un glas catifelat de contraltă. *Sonno felice di rivederti!*

O doamnă tânără, care păstra un aer de distincţie aristocratică în ciuda excesului de alcool, se agăţă de braţul lui Lorenzo.

— *Caro mio!* adăugă ea, sărutându-l pe celălalt colţ al gurii. De ce n-ai venit aseară, la întâlnire?

— Ocupaţii multiple, scumpă principesă.

— Mă trădezi cu alte femei, răule! Ah, de la o vreme mă urmăreşte ghinionul. Se spune că cei care pierd în dragoste câştigă la masa verde. Eu pierd pe amândouă fronturile. Am lăsat la „Trente et Quarante” treizeci de mii de ducaţi.

Principesa di Villazzano nu reuşi să-şi zăgăzuiască un inestetic sughiţ.

Un bărbat între două vârste, înalt, blond, tipul anglo-saxonului plin de morgă, strânse mâna Vittoriei.

— *How beautiful you are to night!* exclamă el plin de încântare. Eşti incomparabilă.

— Edward, împarţi complimente cu o dărnicie fără pereche,

rosti ea ironic. Aş prefera să fii prodig cu diamante.

Lordul Edward Ormsby suspină adânc:

— A avut grijă Roccaforte să mă scuture la „Biribi” de patruzeci de mii de guinee. Cu banii aceştia puteam să-ţi cumpăr bijuteriile coroanei.

O fată tânără, subţire, foarte drăguţă, cu părul în dezordine şi ochii tulburi de băutură, se apropie de Vittoria.

— *Ciao, Vittoria!* N-ai putea să mă împrumuţi cu ceva bani? Camillo m-a lăsat lefteră.

Altă fată, o brunetă cu ochii albaştri, generos decoltată, apăru, plimbându-şi pe sub nasul oaspeţilor mâna-i albă, foarte fină, pe care strălucea un inel cu o mare piatră albastră.

— Ofer această piesă în gaj pentru două mii de ducaţi. M-am decavat la „Biribi”.

— N-ai şanse să obţii banii, Giulia, interveni Lorenzo cu răutate. Piatra e falsă.

Fata se aprinse ca un butoiaş de pulbere.

— Cum îndrăzneşti…

— Da, da, sticlă curată. Ştiu şi cine ţi l-a făcut cadou. Te-a tras pe sfoară.

— Ai o imaginaţie murdară, Lorenzo…

— Mai curată în orice caz decât intenţiile iubitului tău…

Din sala de bal apăru un individ uscat, cu ochi de iluminat, cu părul adus pe frunte *en coup de vent* şi care purta peste fracul verde-smarald o pelerină amplă, neagră, asemenea scamatorilor şi magicienilor.

Câteva fete însoţite de cavalerii servanţi îi urmau plini de voioşie.

— *Carissimi*, se adresă grupului format în jurul Vittoriei şi al lui Lorenzo, în casa aceasta nu-ţi mai poţi trage sufletul. A invadat-o vulgul. Întâlneşti tot felul de mutre patibulare. La masa de „Trente et Quarante” pe cine credeţi că l-am avut vecin de joc? Pe propriul meu frizer.

Un hohot general de râs îl făcu să continue cu înflăcărare sporită.

— Aici nu mai avem ce căuta. Să mergem în altă parte.

— Unde?… Unde? Unde? se auziră glasuri.

— La catacombe! strigă el, acoperind tumultul.

— Bravo! La catacombe!

— *Qui m’aime me suive!* strigă bărbatul cu pelerină, pornind pe

scară.

Ideea lui făcu vâlvă. Un mare număr de invitaţi îl urmară, plini de însufleţire.

— Mergem şi noi la catacombe, hotărî Vittoria în numele întregului ei grup.

Luat de curent, Gerald se pomeni împins spre ieşire. Cuprinse cu braţ proteguitor mijlocul Vittoriei. O ferea de îmbulzeala de la ieşire. Aproape fără să-şi dea seama, se văzu urcându-se într-o trăsură, unele somptuoase, altele vetuste.

Copitele cailor făceau să răsune caldarâmul de piatră, trezind parcă din amorţire palatele şi casele cenuşii.

— Mergem realmente la catacombe? întrebă Gerald nedumerit.

— Da, da, ai să vezi, rosti enigmatic Vittoria, lipindu-se de pieptul lui ca o pisică ce toarce.

Străbătură câteva străzi, o piaţă, şi încă una, apoi Gerald observă că ieşiseră la câmp deschis.

— Suntem pe Via Appia. Ne îndreptăm spre catacombele San Sebastiano, zise Lorenzo.

— Ah. Catacombele! chicoti principesa de Villazzano, sărutându-l sub ureche.

— Lasă-mi-l! o repezi Angela, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios.

Trăsurile opriră undeva, în plină noapte. Călătorii coborâră şi se îndreptară spre un fel de monument funerar, în ruine, ascuns în parte după un pâlc de chiparoşi. Întruna din laturile monumentului se afla o deschizătură, pe care noctambulii intrară unul câte unul.

Gerald, precedat de Lorenzo şi de Vittoria, pătrunse într-un fel de cavernă, luminată vag de o torţă aprinsă, purtată de bărbatul cu pelerină neagră, care luase conducerea coloanei. Se mai aprinseră câteva torţe. Flăcările lor aruncau pe pereţii săpaţi în piatră o lumină roşiatică, evocatoare de sabaturi vrăjitoreşti. Lilieci tulburaţi din tihna lor ţâşneau năuciţi pe deasupra capetelor celor care se afundau parcă în măruntaiele pământului. Speriate, femeile scoteau ţipete ascuţite, acoperindu-şi cu mâinile capul, spre a nu li se încurca liliecii în păr. Bijuteriile femeilor scăpărau, aruncând minuscule săgeţi de lumină roşiatică. Jabourile albe de dantelă de la cămăşile bărbaţilor păreau muiate în sânge.

Ciracii bărbatului cu pelerină înaintau prin galeriile joase, mărginite de alveole săpate în stâncă; în nişele acestea, acoperite cu plăci de marmură sau de ţiglă plată, se aflau înhumate cadavre

centenare. Pereţii erau împodobiţi alocuri cu picturi care înfăţişau naiv chipul defuncţilor sau ilustrau teme religioase. Toate acestea alternau cu inscripţii proaspete, de o indecenţă bolnăvicioasă.

De undeva se auzea o muzică stranie: sunetele prelungi ori săltăreţe păreau să se strecoare ca nişte şerpi prin galeriile sinuoase.

Bărbatul din capul coloanei ridică mâna, dând semnal de oprire. Ajunseseră într-un fel de încăpere circulară cu alveole mortuare înşiruite în două rânduri orizontale de-a lungul pereţilor. Unele erau goale.

O fată tânără, învăluită într-o capă neagră de catifea, scoase un chiot lung, ca un tril de pasăre. Cu o graţioasă, dar în acelaşi timp hotărâtă unduire a braţelor, lepădă capa care căzu la pământ. Peste covorul acesta improvizat, începu să-şi legene corpul suplu, acoperit cu văluri roşii drapate în stil grecesc antic. Cu braţele ridicate spre cer, părea să invoce o zeitate. Legănările ei, însoţite de şerpuiri tot mai pronunţate, evocau o flacără zbuciumată de vânt. Torţele aprinse îi creau o aureolă purpurie. Dansul, de o senzualitate aprigă, fascinantă, trezea instinctele spectatorilor, le biciuia, excitându-le până la paroxism.

Dansatoarea începu să-şi smulgă vălurile roşii, unul câte unul, potrivit străvechilor ritualuri saturnale. Un ropot tot mai puternic de talgere, care făceau să vibreze timpanele, se amplifica, atingând culmi de tunet în momentul în care dansatoarea îşi aruncă ultimul văl, rămânând goală.

Ca la poruncă, torţele se stinseră. Talgerele răsunau obsedant, enervând simţurile. Gerald simţi două braţe cuprinzându-l şi o gură caldă atingându-i grumazul, sub urechea stângă. O altă gură i se lipi de buze... Înfiorat de plăcere se lăsă în voia nopţii şi a mâinilor care se încolăceau îmbrăţişându-l cu neruşinare...

La sfârşitul aceleiaşi săptămâni, Gerald fu primit în audienţă de Papa Pius al VII-lea. Omul acesta, care îndrăznise să-l înfrunte pe Napoleon, era acum un bătrân de optzeci de ani, uscat şi noduros ca un copac desfrunzit. În ciuda vârstei, păstra o luciditate şi o energie remarcabile. În cursul convorbirilor cu colaboratorii ori cu dreptcredincioşii primiţi în audienţă, i se întâmpla uneori să piardă şirul unei fraze, să-i rătăcească brusc gândurile, luând-o razna pe tărâmuri excentrice faţă de tema discuţiilor purtate până atunci. Se oprea şi, cu dezarmantă candoare, ruga pe interlocutor să-l

readucă la subiect. Relua apoi convorbirea, dând dovadă de pondere, de înţelepciune şi de o reală vioiciune a spiritului. „Şi luna are eclipse. De ce nu i-ar fi permis acest lucru Papei, care la urma urmei nu este decât un muritor de rând? Infailibilitatea şefului bisericii catolice rămâne valabilă, dar numai în teorie", declara el persoanelor care se bucurau de încredere sa.

Papa Pius al VII-lea era un precursor. Într-o epocă în care ultrareacţionara Sfântă Alianţă dirija politica europeană, el se înconjurase de un grup de sfătuitori cu tendinţe liberale, refuzând să se lase angrenat în acţiunile de represalii violente preconizate de Metternich împotriva a tot ceea ce reprezenta o alunecare de la linia dură.

Înainte de a se înfăţişa Papei, Gerald făcuse o importantă donaţie muzeului Chiaramonti din Vatican, care era o creaţie a Suveranului Pontif. Donaţia consta din manuscrise vechi şi tablouri de o mare valoare.

Gestul acesta îi asigură un prestigiu sporit în ochii Papei, care se arătă deosebit de prietenos, îngăduind audienţei să-şi piardă caracterul de solemnitate rece şi să adopte tonul unei convorbiri cordiale.

Papa îi mulţumi pentru donaţie, conferindu-i în schimb un înalt ordin în gradul de Mare Cruce. Îi vorbi apoi de sprijinul pe care biserica îl aştepta de la toţi fiii ei şi în special de la şeful Casei Sunderland. În general ştia să găsească vorbele cele mai potrivite spre a-şi câştiga interlocutorii. Din nenorocire, Gerald nu părea să fie receptiv la acest apel. Vina nu era a Papei. Argumentele lui erau convingătoare şi Gerald îl asculta, înclinând din cap cu înţelegere. Cuvintele nu-şi atingeau însă ţinta, fiindcă gândurile lui Gerald vagabondau aiurea. Se uita cu politicoasă atenţie la Papă, dar dincolo de acesta vedea scenele din catacombe. Îmbrăţişările din beznă fuseseră atât de inedite, de pasionate, încât îl răscoleau şi acum.

— Am auzit că cifra dumneavoastră de afaceri depăşeşte bugetele reunite ale Franţei şi Angliei.

Gerald se smulse din evocările sale şi reveni la realitate. Fraza Papei îl surprinsese. În ciuda lipsei sale de atenţie, nu scăpase niciunul din cuvintele rostite de sfântul părinte. Le înregistrase însă fără să le treacă prin filtrul minţii.

— Informaţiile Sanctităţii Voastre nu sunt departe de adevăr. Cu un corectiv. Puteţi adăuga şi bugetul Imperiului Austriac şi al

Regatului Prusiei.

— I-aţi depăşit deci pe Templieri?! exclamă candid Suveranul Pontif.

Gerald se întrebă dacă urmaşul Sfântului Petre nu făcuse o aluzie uşor răuvoitoare.

— Există un oarecare paralelism între Casa noastră şi Ordinul Templierilor, zâmbi el. Paralelismul încetează însă într-un anumit punct. Şeful Casei Sunderland nu va pieri pe rug. Şi-a luat măsurile necesare.

Papa surâse fin.

— Regii de azi nu mai au puterea celor de ieri.

„Remarca aceasta se poate aplica şi sfântului scaun”, fu Gerald ispitit să răspundă. Dar se abţinu.

Audienţa se încheie cu asigurări reciproce de bunăvoinţă. Nu-şi atinsese însă scopurile. Papa era un psiholog prea fin spre a nu-şi da seama că eşuase în încercarea sa de a-şi capta interlocutorul. Suveranii banului se arătau mai dificili decât şefii de state…

În aceeaşi seară Gerald asistă la un bal oferit de principesa de Montfort, fiica regelui Friederich al Würtenbergului şi soţia lui Jêrome Bonaparte, fostul rege al Westphaliei. Printre invitaţi se numărau mulţi străini, în special englezi, dornici să-l cunoască pe fratele mai mare al defunctului împărat al Franţei. Jêrome îşi plimba plictisul prin saloanele palatului, evocând o fantomă tristă şi singuratică.

La bufet, Gerald avu surpriza să se întâlnească iarăşi cu bancherul Torlonia. Bancherul dădu semnele unei bucurii prea afectate ca să pară sinceră.

— Drumurile noastre se încrucişează mereu, *signor* Duce. Este o prevestire?

— Căile Domnului sunt necunoscute, replică Gerald cu un citat din *Biblie*.

— Zilele acestea făceam o remarcă, reluă Torlonia. Între noi există unele puncte de apropiere. Şi dumneavoastră şi eu suntem şi bancheri şi duci.

Gerald râse cu poftă.

— Cu o singură deosebire. Dumneavoastră aţi devenit din bancher duce, iar eu din duce am devenit bancher. Din nenorocire pentru amândoi, ne vine foarte greu să ne dezbărăm de vechile deprinderi. Copiii noştri însă vor remedia această stare de lucruri. Ai dumneavoastră vor fi duci, ai mei – bancheri.

Torlonia făcu haz, ca de o glumă bună, deşi în sinea lui fierbea. Gerald Sunderland îi respinse a doua oară avansurile. Era cazul să mai facă o nouă tentativă de apropiere, sau să treacă la represalii? O luptă pe faţă împotriva puternicei Case Sunderland-Beauclair nu-i surâdea. Nu-i rămânea însă altă alternativă. Un lacheu se apropie de Gerald, purtând pe o tavă de argint un bilet împăturit în patru.

— Pentru Înălţimea Voastră.

— Îmi permiteţi, se adresă el lui Torlonia, în vreme ce lua biletul.

Îl desfăcu.

„Te aşteptăm la catacombe.

Vittoria şi Lorenzo.”

Gerald îl strecură în buzunar. O căldură ciudată îi învăpăie obrajii.

— Sper că nu aţi primit vreo veste neplăcută, rosti Torlonia cu falsă solicitudine.

— Oh, nu. Sunt poftit la un cimitir.

— La un cimitir? rotunji ochii Torlonia.

— Se pare că e vorba de o slujbă pentru morţi. Mă iertaţi că trebuie să întrerup o conversaţie atât de interesantă şi să vă părăsesc. Sper să ne mai vedem. Voi mai rămâne câtva timp la Roma. Bună-seara, *signor* Torlonia.

Capitolul XV

Raymond sosi la Heidelberg către mijlocul lui septembrie. Oraşul acesta liniştit, aşezat călare pe Neckar şi înconjurat de înălţimi împădurite, îl cuceri din primul moment. Biserica Sfântul Spirit, ce-şi înălţa îndrăzneţ turla cu ferestre înalte şi înguste deasupra unei puzderii de acoperişuri medievale, cu culmi ascuţite şi povârnişuri repezi; universitatea – cea mai veche din Germania – adăpostită în clădiri vechi cu ziduri groase şi masive ca de cetate; şlepurile care se târau molcom pe apele, netede ale râului, ruinele castelului căţărat pe înălţimile Odenwald – o capodoperă arhitectonică a Renaşterii germane, devastat de două ori de oştirile lui Ludovic al XIV-lea, iar mai târziu incendiat de trăsnete; casele pitoreşti, cu cloasonajul lor de bârne roşii, verzi sau negre ce compartimentau pereţi de cărămidă aparentă; prăvăliile mici, prietenoase, cu negustori rotofei şi negustoresc trupeşe şi voioase; hanurile învăluite în perdele de plante agăţătoare; diligenţele prăfuite, trase de cai voinici, mânaţi de vizitii ce sunau din goarnă; grădinile din faţa caselor, florile de la ferestre, vitrourile exuberant colorate; studenţii în uniformă, ofiţerii în uniformă, slujbaşii în uniformă, fetele drăguţe şi rumene, în costume pitoreşti, uniforme şi ele; copii gălăgioşi cu pulpe goale, zgâriate şi arse de soare; bătrâni încovoiaţi, cu pipă fumegândă în colţul gurii; vânzătorii ambulanţi; cohortele de câini dolofani, îngrijiţi cu dragoste de stăpâni; aerul purificat de vecinătatea pădurilor; văzduhul de o limpezime fără cusur; toate, dar absolut toate, contribuiau să creeze o ambianţă încântătoare, de oraş patriarhal.

Gazda lui Raymond era un bătrânel simpatic cu bărbuţă şi plete albe, pe nume Wendell Ulrich, profesor de Istoria popoarelor la universitate. Iarna sau vara, profesorul Wendell purta o redingotă neagră, decolorată, care începuse să bată în verde. Deşi lustruită în coate şi roasă pe la tivuri, era atât de curată, încât s-ar fi zis că stăpânul abia şi-o făcuse dintr-un material comandat anume, spre a nu avea înfăţişarea unui burghez ce-şi poartă cu vulgară ostentaţie costumul duminical.

Profesorul Wendell era adorat de studenţi. În afara cursurilor de la universitate, îi primea şi acasă. În jurul unei mese încărcate cu halbe de bere, împodobite cu chipuri de cavaleri medievali, improviza seminarii mult gustate de ciracii săi, care rămâneau să-l

asculte până noaptea târziu. Întrunirile acestea, repetate de două ori pe săptămână, nu păstrau rigiditatea unor discuţii docte şi severe, pe marginea tratatelor de istorie, ci îmbrăcau adesea un caracter intim, familial. Profesorul îşi depăna amintiri, făcea glume, asculta şi glumele altora şi nu se sfia să râdă cu hohote dacă erau bune. După ce terminau berea, studenţii plecau cuminţi acasă. Rămas singur, profesorul ieşea în curte sau pe veranda îmbrăcată cu geamuri, fuma două pipe, apoi se culca.

Gurile rele spuneau că succesul acestor reuniuni se datora mai puţin profesorului şi mai mult menajerei sale, o fată tânără şi durdulie, de vreo optsprezece ani, cu mare trecere la studenţi. Ulrich Wendell habar n-avea de aceste clevetiri. Reputaţia lui era fără pată. Nu se ştia să se fi încurcat cu vreuna din servitoarele sale. Şi avusese – slavă Domnului – foarte multe. Se schimbau însă repede, fiindcă îşi găseau soţ şi lăsau locul altora. Postulantele nu lipseau, fiindcă în jurul casei profesorului se ţesuse o adevărată faimă: aducea noroc fetelor dornice de măritiş.

Numai profesorul Wendell nu-şi găsise soaţă. Nici nu avusese timp pentru aşa ceva. Toată viaţa şi-o petrecuse muncind. Fiu al unei croitorese sărmane, se întreţinuse singur prin şcoli, izbutind cu preţul unor mari strădanii să ajungă unul dintre cei mai reputaţi profesori din Heidelberg.

— Povestea lui Faust nu este o simplă născocire, explică el odată lui Raymond. Mulţi oameni îmbătrânesc muncind fără întrerupere, trăgând din greu în ham. Când au o clipă de răgaz şi privesc înapoi, constată că viaţa s-a scurs fără bucurii şi că nu-i mai aşteaptă decât singurătatea şi tristeţea. Iar la sfârşitul drumului – cimitirul. Mi s-a întâmplat şi mie să încerc asemenea regrete. Am reflectat atunci adânc şi m-am întrebat: Dacă aş porni din nou în viaţă, tânăr, clocotind de energie, aş alege altă cale? Dragostea, familia îţi oferă satisfacţii, dar şi nenumărate griji şi supărări. Câţi colegi de-ai mei nu s-au ratat cheltuindu-se steril în mărunte preocupări domestice! Eu, însă, m-am delectat îmbogăţindu-mă cu cele mai alese comori spirituale. Poate că îţi par egoist. Poate că sunt realmente egoist. Afirm însă în apărarea mea un lucru. Cunoştinţele însuşite nu le-am păstrat gelos pentru mine, ci le-am dăruit şi altora, îmbogăţite cu rodul experienţei şi al judecăţii mele… Dacă aş fi iarăşi tânăr, aş porni pe acelaşi drum. Pe drumul dăruirii, al sacrificării pe altarul ştiinţei. Alţii au ales martirajul. Timpurile erau pe atunci mai grele. Eu n-am să fiu

martir. Voi plăti însă cu singurătatea refuzul de a mă fi înhămat la carul unei familii. Când va fi să mor, nimeni nu-mi va închide ochii. Mă vor duce la groapă câţiva studenţi – dacă nu mă vor uita cu toţii până atunci – şi câţiva pumni de ţărână vor pecetlui încheierea unui ciclu...

Profesorul Ulrich Wendell era sărac, fiindcă sărăcia este sortită cărturarilor, aşa după cum puricii sunt sortiţi câinilor, iar aurul – cămătarilor. Bogaţii şi săracii sfârşesc însă în acelaşi chip. Mâncaţi de viermi şi întorşi la starea lor primitivă de ţărână. Sarcofagiile de marmură nu asigură un confort deosebit celor care se îmbarcă în călătoria cea de pe urmă.

Profesorul Wendell nu era numai un om de ştiinţă, claustrat în turnul lui de fildeş, preocupat exclusiv de catedra lui universitară. Criza prin care trecuse ţara sa îl afectase profund, rupându-l temporar de bibliotecă şi de studii. Fantastica epopee napoleoneană, care târâse Europa într-un malström de războaie, stârnise prin ricoşeu şi patriotismul lui Wendell. Când regele Prusiei declarase război împăratului Franţei, care-i invadase ţara, profesorul Wendell se prezentase printre primii la biroul de recrutare, electrizând cu pilda sa pe tinerii care plecau spre front. Autorităţile militare îl socotiseră inapt pentru armată şi îi recomandaseră să se ocupe mai departe de catedră. Fusese respins aşa după cum fuseseră respinşi şi alţi savanţi, filozofi, jurişti, filologi, de talia lui Savigny, a lui Fichte ori a lui Wolff. Toţi aceştia defilaseră pe străzile Berlinului, înarmaţi care cu o suliţă, care cu un cuţit de bucătărie ori cu un pistol străvechi, ruginit şi scos din uz, îndemnând lumea – pe cât îi ţineau corzile vocale – la un război pe viaţă şi pe moarte.

Wendell văzuse trupele invadatoare mărşăluind pe străzile oraşului, ascultase scrâşnind ropotul bocancilor şi al copitelor pe caldarâm, poruncile guturale ale ofiţerilor, bătăile ritmice de tobe, fusese orbit de strălucirea armelor şi a fireturilor care oglindeau soarele. Văzuse şi soldaţi mândri, defilând marţial, şi răniţi târându-şi căznit picioarele, şi trenarzi cu ochi sticlind, puşi pe furtişaguri. Văzuse uniforme nou-nouţe, cu broderii scânteietoare, dar şi uniforme zdrenţuite pătate de sânge, îmbâcsite de praf sau mânjite cu noroi. Văzuse soldaţi francezi, şi soldaţi austrieci, şi soldaţi olandezi, şi prusaci, şi ruşi. Văzuse bivuacuri la marginea oraşului, văzuse turme de vite mânate din urmă pentru subzistenţa militarilor, văzuse soldaţi ducând agăţate de raniţă gâşte şi găini

gâtuite, şiruri de cârnaţi, hălci de carne macră, obiecte heteroclite, şaluri, pălării, pantofi de damă, luate cine ştie de unde. Văzuse mareşali cu penaje la bicorn, decoraţii şi galoane strălucitoare, trecând urmaţi de suite numeroase în galopul furios al cailor. Văzuse pe regele Prusiei, mohorât şi galben ca un cadavru, purtat pe pernele unei jalnice trăsuri rechiziţionate. Pe Napoleon nu-l văzuse, deşi ar fi ţinut mult să dea ochi cu acest „moloh”, cu acest „flagel” al umanităţii. Îl urâse din adâncul sufletului. Odată îi încolţise gândul să se înarmeze cu un pistol şi să atenteze la viaţa autocratului. Raţiunea fusese în cele din urmă mai tare decât exaltarea patriotică. Analizând posibilităţile lui de acţiune, ajunsese la concluzia că şansele unei lovituri izbutite erau nule. Cum ar fi putut el, un biet profesor din Heidelberg, să ajungă înarmat în faţa lui Napoleon? Cine l-ar fi lăsat să se apropie – cu un pistol în buzunar – de stăpânul Europei?

În căsuţa lui din Heidelberg, Ulrich Wendell avea o hartă pe care urmărea cu sufletul la gură mersul campaniilor. Dezastrul din Rusia şi crepusculul soarelui napoleonian îl umpluseră de încântare.

Asistase cu uimire la retragerea francezilor. Trupele mândre de altădată arătau acum ca o nesfârşită turmă de cerşetori, acoperiţi cu zdrenţe; lipsiţi de cai, de arme, se târau îndobitociţi, ofiţerii laolaltă cu soldaţii, dezertorii laolaltă cu eroii. Înveliţi în pături rupte, în cuverturi sfâşiate, în vulgare piei de oaie ori în opulente blănuri de leopard, ajunse însă într-un hal de jumuleală şi murdărie indescriptibilă, aveau picioarele înfăşurate în cârpe care ţineau loc de încălţăminte.

Profesorul Wendell se uita cu ochi mari şi nu-i venea să creadă.

Bătălia de la Waterloo şi prăbuşirea definitivă a imperiului francez avuseseră pentru Ulrich Wendell semnificaţia unei renaşteri a umanităţii după un cataclism distrugător. Socotise că tiraniei napoleoniene îi va urma o eră de libertate, de înflorire a democraţiei. Locul lui Napoleon îl luase însă Metternich. Un tiran de o anvergură mult inferioară înaintaşului său...

În afară de Raymond, profesorul Wendell mai avea în pensiune alţi doi studenţi. Pe Horst von Ronnenburg, fiul unui castelan de pe Rin, şi pe Edgar Füssli, al cincilea vlăstar al unui pastor din Mainz. Îşi suplimenta astfel neîndestulătorul salariu de profesor. Ronnenburg şi Füssli se deosebeau ca apa de foc. Fiul castelanului era superficial, elementar, pătimaş, flecar, afemeiat, înclinat spre

petreceri şi desfrâu. La nevoie putea fi un bun prieten. Füssli era, în schimb, ceea ce se numeşte un şoarece de bibliotecă. Şi aspectul lui evoca într-o oarecare măsură aceste rozătoare vioaie, sperioase, ascunse. Slăbuţ, cu o piele albă, aproape transparentă, cu nasul mare încălecat de ochelari, cu lentile groase de miop, încovoiat, cu braţe subţiri şi prea lungi pentru corpul său, avea o uitătură speriată, şi gesturi repezi, furişe, de parcă s-ar fi apărat de duşmani nevăzuţi. Colegii lui îl şi porecliseră „şoarecele". Füssli era şi poet. Scria poezii cu clar de lună, cu cavaleri medievali îndrăgostiţi de principese palide, cu păduri seculare străbătute de vânători călări, în sunete de corn, cu pitici, naiade şi triade, cu miracole care scot din încurcături pe cei buni şi îi scufundă în imperiul întunericului pe cei răi. Toată recuzita unui romantism dezlănţuit, inspirat de legendele Rinului.

Ronnenburg şi Füssli nu se înţelegeau deloc. Ronnenburg îl dispreţuia pe Füssli fiindcă era slăbănog, fricos ca un iepure, avea capul în nori şi – culmea culmilor – făcea poezii. Füssli îl socotea pe Ronnenburg o brută lipsită de imaginaţie, un desfrânat scârbos, un bădăran, intrat prin contrabandă într-o familie nobilă.

Raymond reuşi să se facă simpatizat şi de tânărul baron Horst, şi de poet. Titlul de conte îl plasă de îndată pe picior de egalitate cu Horst von Ronnenburg, care se uita foarte de sus la studenţii burghezi. Manierele sale, de o aristocratică eleganţă, erau lipsite de acea ostentaţie a rasei şi a bogăţiei, de care majoritatea tinerilor de vârsta lui cu greu se pot dezbăra. Raymond se arătă plăcut impresionat de talentul poetic al colegului său de pensiune, având grijă să-şi manifeste aceste simţăminte cu o discreţie şi un tact mult apreciate de timidul Füssli. Fără să fie un admirator al poeziilor lui, pe care le socotea declamatorii şi exagerat de sentimentale, nu putea să nu-i recunoască talentul, care – odată cu dobândirea experienţei şi a unei maturizări a mijloacelor de expresie, rezultate ale îmbogăţirii spirituale – îi va îngădui lui Füssli să creeze versuri remarcabile nu numai prin conţinut, dar şi prin forma lor.

Culmea este că Raymond fusese privit la început cu ostilitate şi de Füssli, şi de tânărul baron. Şi era firesc să fie aşa. Raymond era francez. Francezii mărşăluiseră triumfători pe teritoriul Germaniei, îngenunchind poporul german, rănindu-i mândria şi trezindu-i prin reflex naţionalismul. Profesorul Wendell observase această atitudine a tinerilor săi compatrioţi, dar nu intervenise,

fiindcă îi plăcea să studieze natura umană. La mesele de prânz şi seară, pe care le lua împreună cu cei trei studenţi, îl ascultase cu plăcere pe Raymond vorbind despre frumuseţile Germaniei, despre mulţumirea lui de a se afla în mijlocul unei lumi care atinsese un înalt grad de civilizaţie şi cultură. Tânărul francez se arătase un competent comentator al literaturii germane, pe care o cunoştea remarcabil de bine. Era un admirator al revoluţiei literare denumită războinic *Sturm und Drang*. Fără să accepte excesele lui Hamann care pornise o adevărată cruciadă împotriva influenţei franceze, preamărind în schimb Biblia, pe Homer şi pe Shakespeare, citise cu încântare operele lui Herder, Lenz, Klinger şi Schiller.

Profesorul Wendell recomandase lui Raymond să studieze şi scriitori mai noi, exponenţi ai clasicismului şi ai romantismului. Füssli se lăsase antrenat în discuţie şi, după ce se lansase într-o aprigă filipică împotriva a tot ce era vechi, făcuse elogiul romantismului, care-şi găsea sursele de inspiraţie în trecutul Germaniei, în povestirile populare şi în analiza experienţelor sufleteşti. Füssli era un mare admirator al lui Novalis şi socotea romanul său neterminat *Heinrich von Ofterdingen* o capodoperă a literaturii germane. Fantasticul se împletea cu poezia, făcând să reînvie Germania medievală legendară, cu acei neuitaţi *minnesängeri* porniţi în căutarea „florii albastre”. Novalis ca şi alţi exponenţi ai romantismului, cântau cu fervoare natura, munţii cu cascadele, florile, vieţuitoarele şi acele păduri minunate care constituiau podoaba de frunte a patriei germane.

Raymond înclină din cap.

— Adevărat. În majoritatea romanelor pe care le-am citit, cât şi în pictura germană, am întâlnit „pădurea” tratată sub cele mai variate aspecte, cu o dragoste care atinge adulaţia.

— Nu trebuie să vă mire, interveni profesorul Wendell, îndreptându-şi ochelarii pe nas, cu un gest care devenise un tic. Pădurea este pentru germani ceea ce marea este pentru englezi. Viaţa noastră e legată de pădure. Pentru străbunii noştri pădurea însemna viaţa. În pădure îşi găseau adăpostul, pădurea le asigura hrana; existenţa de la naştere şi până la moarte se depăna sub desişul ramurilor încărcate cu frunze foşnitoare. Fără să fiu un entuziast ca Füssli, nu pot să nu admir multe din operele romanticilor. Bineînţeles, nu sunt un fanatic care să renege cu dezgust tot ce s-a scris înainte de apariţia acestui curent.

Exagerările sunt ale tinerilor. Noi, vârstnicii – ca să zic bătrânii – trebuie să păstrăm un drum de mijloc.

Ronnenburg asculta discuţia pufăind dintr-o pipă lungă. Nu participa niciodată la dezbaterile literare. Romanele şi mai ales poezia îi repugnau. Ciocnirile acestea verbale îi păreau sterile. Prefera o cană mare cu bere, o vânătoare în zori de zi, sau îmbrăţişarea unei fete „platitudinilor” debitate de adepţii şi denigratorii romantismului. Şi lui îi plăcea pădurea. Dar nu zugrăvită în paginile unei cărţi. Imaginaţia lui nu era îndeajuns de vioaie încât să reconstituie peisaje silvice din înşiruirea de vorbe aşternute în slove mărunte. Încerca satisfacţii doar când piciorul lui se afunda în frunzişul căzut printre copaci, doar când adulmeca parfumul cetinilor, doar când asculta trilul păsărilor aşezate pe ramuri, ca podoabele strălucitoare pe brazi în noaptea de Crăciun.

Discuţiile acestea se repetau adeseori, atacând cele mai variate subiecte. Profesorul Wendell se pricepea să-şi prelungească – pe nesimţite – cursurile şi în afara orelor de la facultate. Ulrich Wendell nu făcea parte din acea categorie de profesori care stabilesc o graniţă între activitatea profesională şi viaţa de toate zilele. Nici nu se socotea un fel de zeitate, în faţa căreia studenţii trebuie să se ploconească. Îi plăcea să discute liber, sugerând chiar unele obiecţii interlocutorilor săi, astfel încât expunerea teoriilor şi a argumentelor sale să-şi piardă acea pedanterie rece, academică, atât de îndrăgită de dascălii lipsiţi de înţelegerea pe care trebuie să o acorde misiunii lor de educatori şi în primul rând de prieteni ai tineretului.

Ulrich Wendell dispreţuia pe acei profesori care se socotesc nu numai infailibili, dar şi purtătorii de cuvânt ai celei mai importante materii numai fiindcă această materie este predată de ei.

Trufia prostească, severitatea lipsită de sens, imbecilitatea academică a acestor epigoni îl umpleau de greaţă. Comportamentul prietenesc, înţelegerea pe care Wendell o arăta studenţilor săi, indulgenţa sa părintească îşi dădeau roadele. Cursurile lui erau urmărite cu pasiune, iar rezultatele obţinute de elevii săi la examene îi justificau pe deplin principiile pedagogice. Profesorul Wendell era un adversar neînduplecat al tiraniei atât în şcoală cât şi în viaţa politică.

În această ambianţă, Raymond reuşi să-şi dezvolte capacitatea de a raţiona, de a adânci problemele filozofice şi ştiinţifice, de a întreţine în mod lucid şi competent o discuţie în contradictoriu.

Profesorul Wendell voia să modeleze în primul rând caractere şi în al doilea rând să făurească oameni de ştiinţă. Un savant ticălos, obişnuia el să spună, este mai puţin folositor societăţii decât un om simplu, dar cinstit. Progresul omenirii se realizează datorită aportului valorilor morale, care condiţionează dezvoltarea culturii şi a civilizaţiei.

În afara cursurilor, a studiului şi a discuţiilor docte cu Füssli şi cu profesorul Wendell, Raymond îşi petrecea majoritatea timpului în compania lui Horst von Ronnenburg. Realiza astfel un echilibru între activitatea cerebrală şi eforturile fizice. Ronnenburg nu era un prostănac, aşa cum îl caracteriza fără menajamente Füssli. Sub aparenta lui lipsă de sensibilitate, ascundea o fire contemplativă. Îi plăcea natura. În mijlocul ei încerca acea devoţiune fără margini pe care oamenii primari o simţeau faţă de fenomenele naturale măreţe: trăsnetele, ploaia, înlănţuirea armonioasă a anotimpurilor, manifestările de viaţă ale plantelor şi animalelor, rostogolirea succesivă a zilelor şi a nopţilor, lupta pentru existenţă şi mai ales dragostea. Pentru Ronnenburg dragostea nu însemna o simplă înlănţuire, temporară, a două fiinţe de sex opus. Dragostea fizică îmbracă aspectul unui act cu implicaţii mistice. Ronnenburg – spre deosebire de majoritatea camarazilor săi – simţea instinctiv că împreunarea sexuală, cu formidabilul ei final, asemănător unei minuscule descărcări electrice dezlănţuite în microcosmul fiinţei umane, reprezenta mai mult decât o simplă satisfacţie carnală şi că actul acesta era una dintre cel mai importante verigi ale asigurării continuităţii vieţii. Această credinţă îl făcea pe Ronnenburg să nu încerce a se strecura în camera de la mansardă ocupată de tânăra servitoare a profesorului Wendell. Baronul acesta cu intelect limitat, bruta această războinică, precum îl definea Füssli, se comporta faţă de prostituate cu delicateţea unui colecţionar în mijlocul unor comori de artă. Le trata – spre uimirea lor – ca pe nişte doamne. Se culca, bineînţeles, cu ele, dar o făcea într-un mod care n-ar fi ofensat decenţa. Se arăta respectuos şi tandru ca şi un soţ faţă de tovarăşa lui de viaţă. Prostituatele, deşi flatate, scăpaseră unele indiscreţii în legătură cu manierele acestui tânăr ciudat. Interpretările rău intenţionate, ca şi buruienile, au o vigoare şi o forţă de expansiune deosebită. Studenţii luau în derâdere ciudăţenia aceasta pe care unii o socoteau pur şi simplu perversiune. Nu îndrăzneau să-şi exprime însă opiniile de faţă cu Ronnenburg, fiindcă se temeau de mânia

lui.

Horst von Ronnenburg era un spadasin de forţă. Chiar şi în acel început de secol, faimos prin frecvenţa duelurilor, prin înclinarea studenţilor de a-şi soluţiona conflictele cele mai triviale pe calea armelor, Horst căpătase reputaţia unui neîntrecut mânuitor de arme, a unui campion care ar fi putut figura cu cinste în cadrul turnirelor medievale. Şi acesta era un titlu de glorie cu care Horst se mândrea.

Spre deosebire de Oxford, Cambridge sau Sorbona, care deveniseră un fel de fabrici producătoare de intelectuali, într-o ambianţă aristocratică în Anglia şi pronunţat burgheză în Franţa, universităţile din Germania păstrau un caracter patriarhal, idilic, s-ar putea spune, fiind risipite în oraşe şi orăşele minuscule, pitoreşti, pierdute şi ele în mijlocul naturii. Se aflau universităţi şi în marile centre urbane, Köln, Berlin, Leipzig, dar cele cu faimă recunoscută până şi dincolo de hotarele Germaniei se ascundeau în localităţi mărunte, cu parfum arhaic, Marburg, Jena, Tübingen, Giessen, Heidelberg, Göttingen, Mainz, Halle, Würzburg…

La Heidelberg, Raymond făcuse astfel cunoştinţă cu o lume care-l încânta. În jurul universităţii se învârteau, ca şi în jurul soarelui, tot felul de sateliţi. Şi era firesc, întregul oraş trăia de pe urma studenţilor. Şi profesorii, şi hangii, şi comercianţii, şi frizerii, şi pantofarii, şi cârciumarii, şi croitorii, şi cămătarii, şi prostituatele, şi medicii, şi librarii, şi toţi localnicii care primeau studenţi în gazdă. Când ieşea pe stradă împreună cu Ronnenburg era uimit de respectul şi consideraţia pe care lumea din oraş o arăta studenţilor. În pragul prăvăliilor, negustorii burtoşi se ploconeau în faţa tinerilor care treceau cu nepăsare pe lângă vitrinele încărcate cu articole comestibile, vestimentare, cu obiecte de lux sau de uz curent: brice, săpunuri, săbii, pistoale, cărţi, sticle cu vin. Studenţii cu bogate podoabe capilare îşi răsuceau mustaţa, aruncând ocheade fetelor cuminţi care treceau pe stradă, ţinând pudic capul plecat în jos. Cele mai îndrăzneţe zâmbeau discret, aruncând câte o privire şăgalnică pe sub sprâncene. Burghezii mergeau mai mult ştergându-se pe lângă ziduri, căci dacă ar fi îndrăznit să treacă pe dinaintea tinerilor învăţăcei, ar fi riscat să se aleagă cu o pereche de palme sau cu un picior în părţile moi subdorsale. Băieţii de prăvălie, îndeobşte mai bătăioşi, erau priviţi cu deosebită duşmănie.

În vreme ce trecea prin faţa unei cofetării, unde se pregătea

tocmai să intre, Raymond, văzu pe partea cealaltă a străzii o busculadă între doi tineri. Un student în uniformă şi un tânăr civil. Incidentul, stârnit dintr-o pricină minoră, degeneră la repezeală într-un schimb de ghionţi şi apoi de pumni aplicaţi cu sete.

Un fluierat strident şi strada liniştită până atunci intră în fierbere. Din case, din prăvălii, din rândurile trecătorilor se desprinseseră ca la poruncă puzderie de studenţi şi de civili, care se avântară în fugă spre locul incidentului. În câteva clipe mica busculadă luă proporţii de încăierare generală. Pumnii plouau, chiotele, îndemnurile la luptă aprindeau şi mai mult spiritele, şepci şi pălării săreau în aer, geamul de la o vitrină se sparse, revărsându-se pe caldarâm într-o cascadă de cioburi, un cal înhămat la o birjă se sperie şi începu să cabreze, punând în primejdie echilibrul vizitiului şi al celor două pasagere – burgheze între două vârste, în rochii pestriţe de vară şi cu umbreluţe deasupra capului.

Ronnenburg vru să treacă strada spre a interveni în ajutorul studenţilor, Raymond îl opri, apucându-l de braţ.

— Horst, intervenţia ta nu-şi mai are rostul. Ai noştri sunt în număr covârşitor.

— Ei şi? Plăcerea de a-i stâlci în bătaie pe filistini merită toate paralele. Hai şi tu, să-ţi încerci mâna.

Lui Raymond îi repugna să se vâre într-o încăierare numai pentru plăcerea de a se bate. Îşi dădu seama însă că dacă ar sta deoparte, s-ar discredita în ochii colegilor. Ar fi acuzat de laşitate. Fără entuziasm porni pe urmele lui Ronnenburg. Nu se înfipse în mijlocul combatanţilor. Rămase aproape de margine. Aplică vreo doi sau trei pumni, se alese şi el cu câţiva.

La sfârşit, când învinşii o luară la fugă, lăsând pe studenţi stăpâni pe câmpul de bătălie, Raymond fu bătut cu căldură pe umăr de câţiva colegi, care-l recunoscuseră.

— Bravo, fiule, ţi-ai făcut botezul sângelui. De acum înainte eşti un adevărat student.

Ronnenburg se sprijinea de braţul unui coleg, roşcovanul Heinrich Merckel, un bătăuş cu un uriaş număr de scandaluri la activ.

— Fraţilor, acum s-o ştergem, căci are să vină poliţia. Întârzie ea cât poate, dar până la urmă tot trebuie să apară. Măcar aşa, de ochii lumii.

Mândri ca nişte adevăraţi cavaleri din evul mediu, cărora nu le

lipseau decât armurile, porniră *„in corpore”* spre berăria *„Staubb”*. Se ţineau de braţ, câte cinci sau şase în rând, şi mergeau cu pas marţial, cântând în cor:

„Gaudeamus igitur, juvenes dum suumus...”

— Indulgentă mai e pe la voi poliţia, remarcă Raymond.

— E indulgentă când e vorba de fleacuri d-astea, replică Ronnenburg. Dacă am striga însă o singură lozincă politică, temniţele ne-ar înghiţi.

Într-o vineri, după încheierea cursurilor, Ronnenburg îl luă deoparte pe Raymond.

— Ştii, mi-a venit, aşa, un dor de casă. Aici, la Heidelberg, mă înăbuş. Sălile astea de cursuri mă strivesc. Acasă, din camera mea cocoţată în vârful unui turn, poţi privi până departe şerpuirea scânteietoare a Rinului. O vedere dumnezeiască. Malurile râpoase, dealurile încununate de castele, viile plantate în terase... Ce să-ţi mai spun. Ai să vezi cu propriii tăi ochi. Căci vreau să te iau cu mine. Luăm diligenţa de dimineaţă şi către ora prânzului suntem acasă.

— Să plecăm aşa, pe neaşteptate? Ce va zice Wendell?

— L-am şi pus în temă. Ne-a acordat învoirea şi benedicţiunea sa. Nu ne va simţi lipsa. Are să discute în linişte cu Füssli despre *„Geniezeit”* şi despre estetica scumpului tău *„Sturm und Drang”*. Mâine seară are să aibă o reuniune cu studenţii lui. Iarăşi discuţii literare stropite cu bere. N-am nimic cu berea; îmi face însă greaţă când animează discuţii literare.

Ronnenburg era un dinamic. Când îşi punea ceva în minte, trecea imediat la acţiune. A doua zi de dimineaţă se urcară în diligenţă şi porniră la drum. Raymond preferase acest mijloc de locomoţie, care-i făgăduia surprize şi impresii noi, unei călătorii cu propria lui trăsură. Din ordinul unchiului său, i se puseseră la dispoziţie un echipaj cu patru cai, un secretar, un valet şi doi curieri, care fuseseră instalaţi într-un han din apropierea locuinţei profesorului Wendell. Raymond urma să-i folosească numai în cazul unor deplasări impuse de sarcinile sale de şef al Casei Sunderland din Germania. Restul timpului avea să se rezume la resursele pensiunii Wendell. Gerald socotise că nu era înţelept ca Raymond să-şi umilească prietenii şi colegii de la Heidelberg, desfăşurând un lux şi un stil de viaţă disproporţionat cu al celorlalţi studenţi.

Plimbarea aceasta de-a lungul Neckarului şi apoi a Rinului îl umplu de încântare. Toamna stropise cu bronz frunzele copacilor. Pădurile căpătaseră nuanţe arămii, care contrastau cu albastrul cerului. Roiuri de musculiţe se fugăreau prin văzduh. Mirosea a pământ ars de soare şi a iarbă proaspăt cosită. Pe dealuri începuse culesul viilor. În urma diligenţei praful se ridica în volute aurii, care rămâneau apoi să plutească leneş în aerul nemişcat. Soarele nu mai frigea ca în toiul verii. Era plăcut să-ţi laşi obrazul mângâiat de razele lui. Să-i simţi căldura, stând cu ochii închişi.

Călătoria cu diligenţa era plăcută şi instructivă. Pe Raymond îl amuzau tovarăşii de drum, doi negustori de vinuri, graşi, vioi şi foarte veseli, un militar care nu pierdea ocazia să istorisească plin de emfază isprăvile sale vitejeşti, o domnişoară de pension timidă şi curioasă, însoţită de o femeie-grenadier, ostilă prin definiţie tuturor tinerilor. În orice flăcău vedea un lup gata să se arunce hulpav asupra oiţei aflate în paza ei. Când nu putea fi observată de femeia-grenadier, domnişoara de pension arunca celor doi băieţi zâmbete ştrengare.

Militarul aţipise, obosit probabil de amintirea emoţiilor încercate în timpul războiului. Negustorii îşi povesteau anecdote, evitând poantele decoltate care ar fi stârnit desigur protestele femeii-grenadier.

Diligenţa sălta pe arcurile-i tari, se înclina ameninţător la curbe, bocănea şi scârţâia din toate încheieturile. Străbătu câteva localităţi, mai mari sau mai mici, aproape pustii. Locuitorii se aflau la munca viilor. Casele aveau obloanele trase şi porţile încuiate. Câte doi-trei copii se zbenguiau în mijlocul drumului, scoţând limba la călătorii din diligenţă.

La ora prânzului opriră la un han. Raymond şi Ronnenburg se ospătară din belşug, fără însă a reuşi să concureze pofta de mâncare de căpcăuni a celor doi negustori. Militarul prefera băutura. Bea berea cu ulciorul. Domnişoara de pension se hrănea delicat ca o păsărică, supravegheată de femeia-grenadier, care se înfrupta dintr-o ciozvârtă de iepure, aruncând în acelaşi timp în jur priviri haine de pasăre de pradă, gata să se arunce asupra duşmanilor.

— Nu mai avem mult până acasă, vorbi Ronnenburg prietenului său. Ah, abia aştept să mă văd în mijlocul viei, să-mi îngrop faţa în ciorchinii de struguri şi să le aspir parfumul. Nu ştii, dragul meu, ce înseamnă, o vie în cules…

După ce goliră o ultimă cană de bere se urcară în diligenţă. Soarele trecut de zenit începuse să coboare pe panta apusului. Se răcorise. Bidivii odihniţi mergeau în trap întins, făcând să defileze, prin faţa călătorilor, sate şi orăşele vesele, ghemuite la picioarele unor dealuri acoperite cu vii sau cu păduri şi dominate de un adevărat şirag de castele. După un cot al drumului, care-şi desfăşura fâşia aurie paralel cu apele verzui ale Rinului, apăru o înălţime cu povârnişuri abrupte, în vârful căruia îşi repezea turnurile spre cer un castel cu ziduri masive, crenelate. Ferestre orânduite fără simetrie reflectau orbitor Soarele. În jurul povârnişurilor o vie de mari proporţii părea să se agaţe de stâncile acoperite alocuri de vegetaţie.

— Iată-ne în sfârşit acasă! exclamă Ronnenburg plin de extaz. Nu e mai frumos aici decât la Heidelberg?

Priveliştea avea incontestabil o măreţie aspră, sălbatică.

O comparaţie cu Heidelbergul era greu de făcut. Acolo, pe Neckar, oraşul îşi etala casele şi străzile într-o poetică neorânduială, asemănătoare unui decor de teatru. Aici, satul de la picioarele castelului era modest. Dealul îşi ridica abrupt coastele stâncoase, dând celor de jos o senzaţie de strivire.

Coborâră din diligenţă.

— Până la castel avem un drum în serpentină, zise Ronnenburg, Este însă cam lung. Dacă o luăm pe scurtătura aceasta, de-a dreptul prin vii, ajungem sus mult mai repede.

— Foarte bine, o luăm pe scurtătură, încuviinţă Raymond. Îmi place să atac pieptiş înălţimile.

În vie, fete şi flăcăi se aflau în plin cules. La apariţia lui Ronnenburg, îşi întrerupseră lucrul, salutându-l cu simpatie. Câteva fete, legate la cap cu năframe viu colorate, se îmbujorară când tânărul baron trecu prin preajma lor. Ronnenburg şi prietenul său străbătură via, ajungând la poalele povârnişurilor repezi. O luară pe o potecă îngustă, care se căţăra ca un şarpe printre stânci golaşe şi prin desişuri de vegetaţie. După vreo douăzeci de minute de mers, se văzură în sfârşit la picioarele zidurilor castelului, aurite de soare.

Văzut de jos, de pe şosea, castelul avea o înfăţişare plină de măreţie. Aici, sus, imperfecţiunile, invizibile din depărtare, apăreau în toată goliciunea lor. Zidurile erau fisurate, crenelurile intraseră în ruină. Unele se dărâmaseră.

Raymond avu impresia că se afla în preajma unui castel părăsit.

Ocoliră un turn vast, învăluit în parte de iederă, şi ajunseră în dreptul unei deschizături adânci, un fel de peşteră scobită în peretele de piatră, cu o uşă de fier la capăt.

— Pe uşa aceasta mică intrăm de-a dreptul în curtea centrală a castelului. Înainte era straşnic ferecată. Acum o deschizi cu un brânci.

Uşa se lăsă deschisă cu docilitate. Scârţâi din balamale.

— Protestează, săraca, rosti Ronnenburg. Dacă nu sunt eu acasă, nimeni nu se mai gândeşte să-i ungă încheieturile. Vrednicia mea avea un scop, zâmbi el. O ungeam ca să nu audă tata când coboram noaptea în sat.

Străbătură un culoar, luminat palid de flăcăruia amnarului aprins de Ronnenburg, şi ieşiră în sfârşit într-o curte interioară, spaţioasă, pardosită cu dale de piatră. În mijloc, un puţ îşi arăta prezenţa printr-o roată măiestrit sculptată de vreun ţăran cu talente de autentic artist. Trandafiri agăţători şi iederă se cramponau de zidurile înalte, cu ferestre scobite în piatră. Nu se vedea ţipenie de om.

— O ducem cam prost cu servitorimea, suspină Ronnenburg. Odinioară curţile acestea interioare vuiau de trăsuri, ostaşi, slugi, oaspeţi... Azi vuieşte numai vântul. Trei servitori reprezintă tot ce ne-a mai rămas din mulţimea de slujitori de altădată. Grajdurile sunt goale, remizele de trăsuri de asemenea. Castelul are nevoie de reparaţii. Tata nu se prea sinchiseşte. Familia noastră a mai cunoscut asemenea momente de criză financiară. Au fost însă rezolvate graţie unor mezalianţe profitabile pe plan financiar.

Pătrunseră în castel pe o uşă joasă, întărită cu flori de fier forjat.

— Mă ierţi că nu te introduc pe intrarea principală, însă pardoseala din sala cea mare ameninţă să se prăbuşească. Vreau să te înapoiez sănătos profesorului Wendell.

Trecură printr-un şir de coridoare întortocheate, urcară vreo trei scări, coborâră alte două, printr-un labirint în care Raymond singur n-ar fi reuşit să se descurce. Unele încăperi erau goale. Altele păstrau încă un mobilier arhaic, alcătuit din mese grele, foarte lungi şi foarte late, de parcă ar fi trebuit să servească unor uriaşi, lăzi masive, ghintuite, asemănătoare unor cosciuge, scaune şi bănci lustruite de numeroasele generaţii de strămoşi ai actualului conte Ronnenburg.

— Castelul este zidit pe fundaţiile unei fortăreţe care se spune

că ar avea aproape două mii de ani. Într-una din încăperi – am să ţi-o arăt – a dormit împăratul Friederich al II-lea Hofenstaufen, înainte de a pleca în cruciade, iar în sala cea mare a benchetuit însuşi Carol cel Mare. Pe atunci conţii de Ronnenburg erau personaje de prim plan. Unul din ei a uneltit să ajungă împărat al Sfântului Imperiu Roman, detronând pe Henric al VI-lea Hohenstaufen. A fost însă trădat de un vasal ambiţios, arestat, judecat sumar şi executat prin decapitare.

Ajunseră în sfârşit într-o încăpere de mari proporţii, cu un perete ocupat aproape în întregime de un cămin atât de vast, încât în vatra lui ar fi putut să fie fript un bou.

Un servitor slăbănog, într-o livrea jerpelită, apăru de undeva. La vederea lui Horst, ridică mâinile spre cer.

— Bine aţi venit, *Herr* Baron. Doriţi să vă pregătesc ceva de mâncare? Avem nişte vânat…

— Mulţumesc, Peter. Am prânzit. Unde e tata?

— La vânătoare, ca de obicei, *Herr* Baron. Trebuie să se întoarcă dintr-o clipă într-alta. Nişte struguri abia culeşi nu v-ar ispiti?

— Adu-ne câţiva struguri. Şi să pregăteşti odaia de oaspeţi pentru prietenul meu.

— Îndată, *Herr* Baron.

Servitorul dispăru. Horst şi Raymond se aşezară la masă. Pe ferestrele deschise spre o curte interioară pătrundeau viespi care zumzăiau pe întrecute. Slăbănogul în livrea peticită apăru cu o tavă de lemn, cu struguri apetisanţi într-un castron de lut ars, împodobit cu flori naiv pictate, precum şi cu o cană şi două pahare.

— Mi-am îngăduit să vă aduc puţin must, *Herr* Baron.

— Foarte bine, Peter.

Băieţii se delectau cu mustul chihlimbariu când stăpânul casei îşi făcu intrarea purtând puşca pe umăr şi o legătură cu păsări vânate în mâna stângă. Era îmbrăcat simplu, ca un ţăran ceva mai înstărit. Subţire, cu mâini delicate şi chip prelung, aristocratic, înfăţişa tipul nobilului scăpătat care-şi păstrează alura măreaţă chiar şi în mizerie. Contele Albrecht Othon Karl von Wendling-Ronnenburg era un optimist incorijibil. Nimeni şi nimic nu-i tulbura seninătatea. Avea o credinţă nestrămutată în steaua familiei lui, care trecuse prin vremuri şi mai vitrege, ieşind cu faţa curată din toate încercările.

Contele îşi îmbrăţişă fiul, strânse mâna lui Raymond şi, după ce

încredinţă servitorului păsările vânate, se aşeză la masă şi porunci să i se aducă un pahar. Îl umplu şi îl ridică în cinstea tânărului oaspete.

— Fii binevenit printre noi, *Herr* von Beaulieu.

Îşi goliră paharele, apoi şi le umplură din nou.

Contele von Wendling-Ronnenburg ştia să fie o gazdă perfectă. Vorbi oaspetelui despre frumuseţile văii Rinului şi îl pofti pentru a doua zi la o vânătoare. Raymond acceptă invitaţia, deşi vânătorile nu-i făceau plăcere. Masacrul unor animale lipsite de apărare, sub pecetea nobilului sport cinegetic, îi părea crud şi lipsit de sens. Înţelegea că oamenii au nevoie de carne, spre a se hrăni, dar nu accepta glorificarea imolării vânatului.

Contele von Wendling-Ronnenburg se interesă de viaţa pe care fiul său o ducea la Heidelberg, Nu-l întrebă despre învăţătură, fiindcă nu punea mare preţ pe cultură. „Savantlâcul este apanajul burgheziei, nu al nobililor, obişnuia el să spună. Un nobil are menirea să fie un bun ostaş.” Îşi trimisese băiatul la studii înalte, fiindcă voia să fie totuşi în pas cu lumea. Afară de aceasta, cunoştinţele juridice erau necesare astăzi, când luptele cu vecinii hrăpăreţi nu se mai duceau pe calea armelor, ci pe calea şicanelor legale.

— Mâine au să sosească într-o vizită de câteva zile Hermina cu soţul ei, spuse contele.

Raymond observă că fruntea lui Horst se întunecase la auzul acestei veşti. Nici contele nu părea mulţumit de proiectata vizită.

După ce-şi goli paharul cu must, plecă să se culce. Vânătoarea îl obosise.

În ziua următoare, Horst îşi plimbă prietenul prin cele mai interesante încăperi ale castelului, îi arătă camerele care adăpostiseră temporar vizitatori de seamă, sălile de arme, galeriile cu tablouri de familie înnegrite de fum şi de vreme, colecţia de armuri medievale, păstrate cu sfinţenie, turnurile de observaţie, din înaltul cărora li se înfăţişa priveliştea minunată a văii Rinului, camerele de tortură, cu străvechile lor instrumente ruginite şi înţepenite, ublietele şi, mai îngrozitoare decât toate, o încăpere săpată în adâncime şi în care nu se putea pătrunde decât printr-o deschizătură practicată în tavan. Încăperea nu avea nici uşi, nici ferestre. Prizonierii erau coborâţi cu ajutorul frânghiilor, apoi lăsaţi să putrezească în bezna cea mai adâncă. Li se trimitea

mâncare pe aceeaşi cale, până când victimele mureau înnebunite în singurătatea şi întunericul acela de cavou.

— În această faimoasă temniţă şi-a dat sfârşitul, printre alţii, şi un tânăr nobil pe care un străbun al meu l-a prins în alcovul soţiei sale, explică Horst. Prizonierul s-a stins nebun, printre oasele înaintaşilor lui şi propriile sale excremente, după ce zile şi nopţi implorase să fie ucis.

Raymond se înfioră de groază şi de milă.

— Sălbatice moravuri! exclamă el. Viaţa valora pe atunci atât de puţin?

— Nu valora mai puţin decât astăzi, replică Horst cu neaşteptată înţelepciune. Moravurile erau altele. În vremurile noastre oamenii sunt suprimaţi pe căi cu aparenţă de legalitate. Morala şi legalitatea n-au înlăturat violenţa. Au machiat-o numind-o justiţie, când e vorba de indivizi, şi politică înaltă, când angajează popoare. În realitate consfinţesc dreptul pumnului. Dreptul celui mare şi puternic faţă de cel mic şi neajutorat. Ca şi în cea mai primară lume animală.

Apoi Horst atacă alt subiect. Nu era în stare să filozofeze prea mult timp. Raţionamentele lui scăpărau ca licuricii în noapte, apoi piereau în beznă. Raymond se întreba dacă aceste gânduri, care traversau din când în când mintea aparent greoaie a lui Horst, reproduceau fragmente de lectură, ori constituiau roade ale propriilor lui meditaţii?

— Hermina e sora mea, rosti Horst. Ai s-o cunoşti. E măritată cu un fabricant bogat din Ruhr. Nu s-ar putea spune că e fericită. Căsătoria aceasta era menită să aurească din nou blazonul casei noastre. Speranţele nu s-au realizat însă în totul. Bătălii bine plănuite sunt pierdute datorită unor împrejurări care scapă controlului minţii omeneşti. Cine ar fi crezut că Napoleon are să piardă bătălia de la Waterloo? Îţi spun toate acestea, fiindcă ai să asişti poate la unele scene ciudate... N-aş vrea să fii luat prin surprindere şi să-ţi faci o idee nepotrivită despre tatăl meu...

Raymond nu răspunse. Nu numai atmosfera din casa aceasta era ciudată; şi oamenii ofereau interesante subiecte de analiză psihologică.

Hermina şi soţul ei sosiră pe înserat. Erau însoţiţi de copiii lor, doi băieţi de zece şi respectiv doisprezece ani, răzgâiaţi, gălăgioşi, neobrăzaţi, portretul întinerit al tatălui lor. Băieţii îşi terorizau literalmente mama, care le suporta cu resemnare nebuniile şi

arţagul.

Hermina era subţire, delicată, ca şi tatăl ei, contele. Deşi încă tânără – fusese măritată la şaisprezece ani – arăta ca o floare fanată. Ochii îşi pierduseră strălucirea, colţurile uşor lăsate ale gurii, cearcănele întunecate dădeau chipului ei o expresie tristă, dezamăgită. Hermina nu făcea o tragedie din dezagrementele ei conjugale. Era pur şi simplu plictisită. Plictisită de viaţă şi de oameni.

Soţul ei, *Herr* Klaus Reichenbach, era tipul omului de afaceri prosper. La patruzeci de ani avea început de chelie, obrajii plini şi roşii de om bine trăit, pântec cu tendinţă de pronunţată rotunjire, mers apăsat, care reflecta importanţa personajului, haine din stofă scumpă, cravată ţipătoare, lanţ gros de aur la ceasul de buzunar şi butoni masivi de aur. Vorbea tare, discursiv, scoţându-şi în evidenţă „eu”-ul şi lansând formule care – credea el – trebuiau să constituie maxime demne a figura într-o antologie a înţelepciunii.

Familia Reichenbach sosise într-o berlină încăpătoare, lustruită ca un bănuţ nou, în ciuda prafului de pe drum. Acest tur de forţă era realizat datorită exigenţei stăpânului, care pretindea vizitiului şi ajutorului său să cureţe impunătorul vehicul în timpul fiecărui popas. O trăsură colbuită, ca şi pantofii plini de praf, vădeau dezinteres şi neglijenţă, spunea el sentenţios. Şi nimic nu-l irita mai mult decât neglijenţa şi dezordinea. În cabinetul său de lucru de la fabrică cât şi în locuinţa sa din Paderbon, fiecare obiect, oricât de mărunt, era imuabil. Un vas cu flori deplasat cu cinci centimetri de pe locul care i se hotărâse iniţial, constituia o adevărată crimă. Pedanteria din viaţa de toate zilele îşi găsea expresia şi în activitatea profesională. Registrele fabricii erau pline de claritate. Cu cheltuieli puţine se pricepea să afişeze un mod de viaţă care pe alţii i-ar fi costat înzecit.

La cina servită de tustrei servitorii castelului Ronnenburg, cu tacâmurile şi serviciul de masă cele mai bune, Reichenbach se impuse cu tonul său categoric care excludea orice contradicţie. Într-un neobosit şi fluent monolog, făcu ample comentarii asupra vieţii politice, economice şi chiar artistice. Cu aceeaşi încredere neclintită în competenţa sa, lansă teorii asupra necesităţii liberului schimb în Germania, cât şi asupra filozofiei lui Goethe.

— Ştii ce mă gândeam deunăzi, tată socrule? vorbi el cu ton protector. Că n-ar strica să câştigi ceva bani, spre a-ţi mai îndulci viaţa.

— Şi cam ce propui? întrebă fără interes contele.

Ştia că ginerele său nu avea de gând să dezlege băierile pungii.

Reichenbach sorbi puţin vin, îl plimbă prin gură spre a-i preţui buchetul şi, după ce îl înghiţi, plescăi din limbă satisfăcut.

— M-am gândit, reluă el, că n-ai face rău dacă ai transforma castelul ăsta în han. Ştii, un han de lux, cum nu se mai găseşte pe meleagurile astea.

Nobilul său socru se înecă brusc cu o bucăţică de pâine. După ce-şi reveni, ripostă indignat:

— Să transform castelul în han? Reşedinţa milenară a conţilor de Ronnenburg să găzduiască tot felul de măcelari şi trepăduşi comerciali? Niciodată. Ar însemna să întinez memoria familiei, să-i întunec gloria…

Reichenbach făcu un gest plin de dispreţ.

— Cui îi mai pasă azi de gloriile trecutului? De gloria conţilor de Ronnenburg? Crezi că e mai potrivit să le slăveşti memoria trăind în mizerie? Uită-te şi dumneata la pereţii ăştia? S-au crăpat, i-a cotropit igrasia, îi ameninţă ruina. Fii mai realist, tată socrule. Va veni o vreme când conţii şi prinţii vor fi fericiţi să-şi transforme palatele şi castelele în hanuri, spre a scăpa de sărăcie. Concurenţa va fi însă atunci atât de aprigă, încât vor alerga ei după clienţi. Aş vrea să-ţi pun o întrebare. Câte camere are castelul ăsta?

— Două sute de încăperi, replică gazda cu mândrie. N-am pus la socoteală locuinţele personalului de serviciu.

Fabricantul se izbi cu palmele peste genunchii-i dolofani.

— Şi, mă rog, la ce-ţi folosesc două sute de camere? Câte din ele le locuieşti efectiv?

— Cinci sau şase, şovăi contele, dezorientat şi iritat de acest interogatoriu.

— Şi cu restul ce se întâmplă? Adăpostesc lilieci, şobolani şi gândaci. Nu m-ar mira să fie şi şerpi prin pivniţele astea.

— Sunt şi şerpi, ripostă furios amfitrionul. Vipere. Vipere care te-ar muşca dacă te-ai aventura prin subsoluri.

— Dă-mi castelul pe mâna mea şi te fac bogat, tată socrule. Dacă dumitale ţi-e ruşine să faci pe hangiul, găsesc eu un om care să se ocupe de treabă. Aş băga în căsoaia asta vreo sută de mii de florini, poate chiar două, şi aş face un cazinou mai arătos ca cel de la Baden-Baden.

— Niciodată! bolborosi contele sugrumat de mânie. Niciodată!

— Păcat. Are s-o facă însă feciorul dumitale. Dacă va avea

bineînţeles destulă minte spre a se trezi în ceasul al unsprezecelea. În curând n-ai să mai poţi plăti nici impozitele către stat. Şi impozitele astea vor spori, tată socrule. Vor spori de la an la an.

Contele Albrecht Othon Karl von Wendling-Ronnenburg se ridică livid de pe scaun. Îşi propti pumnii în tăblia mesei, apoi rosti cu necuprinsă mândrie:

— Castelul meu ancestral transformat în han? Mai bine îi dau foc!

Reichenbach îl privi placid.

— Şi ce vrei să ardă? Piatra? Lemnăria nu face nici două parale. E putredă. Numai ploşniţelor le mai poate fi culcuş.

Contele avu senzaţia că îl izbeşte apoplexia. Tâmplele îi zvâcneau, îi şuierau urechile şi îl ardeau ochii. Izbi cu pumnul în masă.

— Destul! M-ai insultat destul! Nu mai tolerez... Păstrează-ţi sfaturile!... Şi mulţumeşte-te cu reacţia aceasta. Nu mă face să uit că eşti soţul fiicei mele...

Cu paşi sacadaţi părăsi încăperea. În urma lui se aşternu o tăcere profundă. Servitorii încremeniseră lângă bufet. Hermina stătea cu privirile plecate în farfurie. Horst îşi morfolea furios buzele. Raymond se simţea teribil de jenat, fiindcă asistase fără voie la această scenă de familie. Copiii se scobeau în nas. Deodată cel mic chicoti, rupând tăcerea:

— Bunicul s-a roşit ca un curcan. Şi făcea glorolorolo! Glorolorolo!

— Taci, porunci maică-sa aproape în şoaptă.

Băiatul o maimuţări scoţând limba.

Klaus Reichenbach îşi duse paharul cu vin la buze. Îl goli dintr-o înghiţitură.

— Prea se supără bătrânul din toate fleacurile. Nu-i face bine la sănătate. În chestia cu hanul, tot am să-l conving eu...

În diligenţa care-i aducea spre Heidelberg, Horst von Ronnenburg îşi rumega amărăciunea.

— Greşeala de tactică pe care tata a făcut-o măritând-o pe Hermina cu Klaus trebuie să o repar eu însurându-mă cu o fată bogată. Poate să fie urâtă, chioară, şchioapă, cocoşată... dar să aibă bani, bani mulţi...

Raymond îşi aminti de vorbele rostite de bancherul Torlonia în

legătură cu Lorenzo şi Vittoria di Serracapriolo. „Amândoi sunt de vânzare”. Atunci, cuvintele acestea îi păruseră enigmatice. Acum le înţelegea. Între cei doi fraţi şi Hermina exista un paralelism. Şi Hermina se vânduse. Dar făcuse o afacere proastă. Horst se pregătea la rândul lui să se vândă. În plin secol al XIX-lea, oamenii îşi puneau la mezat libertatea. Cu o circumstanţă agravantă. O făceau de bună voie…

La Heidelberg, Raymond frecventa cu regularitate cursurile. Nu toţi profesorii îl interesau în egală măsură. Unii reuşeau să atragă un mare număr de studenţi şi un larg auditoriu alcătuit din simpli particulari care nu aveau nicio legătură cu universitatea, dar care doreau să-şi îmbogăţească bagajul cultural. Cursurile acestor profesori îmbrăcau o înaltă ţinută, făcând să sporească faima întregii universităţi. Ulrich Wendel, de pildă, era unul din aceşti autentici oameni de ştiinţă. Ca şi Schlegel, Hölderlin, Schleiermacher, Kant, Fichte, Arndt, era venerat de studenţi cât şi de marele public.

Exista însă şi o categorie de profesori alcătuită din pedanţi greoi, care-şi citeau monoton cursurile în faţa unor săli somnolente. Studenţii conştiincioşi se străduiau să-i urmărească atent, umplându-şi caietele cu hieroglife numai de ei înţelese. Alţi profesori încercau să-şi amuze auditoriul cu glume răsuflate, repetate an de an. Cei care aveau fete de măritat invitau la locuinţele lor pe studenţii cu o stare materială mai bună, spre a-i „scoate în lume” şi „a-i deprinde cu bunele maniere”. În realitate nu doreau decât să-şi căpătuiască fiicele, deficitare în ceea ce priveşte zestrea.

Uneori Raymond îşi petrecea serile în tovărăşia colegilor de facultate. Frecventau berăriile, grădinile publice, popicăriile, ori făceau plimbări nocturne prin pădurile din apropiere. Chefurile cu bere erau foarte preţuite. Se bea după un cod al berii, denumit *„Commers”*. Studentul din capul mesei rostea cu solemnitate: *„Salamander reiben!”* Colegii săi loveau de trei ori cana pântecoasă de tăblia mesei, apoi o goleau pe nerăsuflate.

Într-o seară, Raymond asistă la un duel cu sabia între studenţi, provocat dintr-o nimica toată. Combatanţii, îmbrăcaţi în platoşe matlasate, se străduiau să-şi ciopârţească reciproc faţa. Nimic nu era mai admirat decât o cicatrice pe frunte sau pe obraz, semn al unor lupte glorioase, care slăveau cavalerismul german. În ochii domnişoarelor, aceşti „eroi” se bucurau de o trecere deosebită.

Füssli, de pildă, cu timiditatea lui de domnişoară, nu avea nicio şansă într-o competiţie cu Ronnenburg. Fetele se topeau după tinerii bătăioşi, violenţi şi lăudăroşi.

Printre studenţii care frecventau cu asiduitate seminariile din casa profesorului Wendell se afla şi Heinz Kügeln, fiul unui ofiţer de dragoni. Kügeln completa pasiunea pentru învăţătură a lui Füssli cu înclinarea pentru sporturi, specialitatea lui Ronnenburg. Kügeln era blond, atletic, avea ochi albaştri şi o privire sinceră, prietenoasă, care te cucerea. Se spunea că isprăvile lui amoroase l-ar fi lăsat în umbră pe Don Juan. Cele mai frumoase fete din Heidelberg erau văzute la braţul lui. Menajera profesorului Wendell se înroşea de emoţie, ori de câte ori îl vedea intrând în curte. Kügeln nu căuta succese facile, mai ales că o aventură de asemenea natură ar fi riscat să răstoarne ordinea exemplară din casa magistrului său preferat.

Tatăl lui Kügeln murise pe front. Îl crescuse maică-sa, o femeie slăbuţă, timidă şi ştearsă. Părinţii ei se bucuraseră de o oarecare îndestulare, aşa că tânăra văduvă dăduse fiului ei o educaţie frumoasă, lipsită de privaţiuni materiale.

Şi Kügeln se ataşă de Raymond. Îl cucerise felul de a fi deschis şi prietenos al tânărului francez. Kügeln avea un prieten nedespărţit. Pe Karl Schrame, student în teologie. Schrame era fiul unui pastor sărac, cu o liotă de copii, care-i făcuseră viaţa un infern. Pastorul Adolf Schrame visase în tinereţe să ajungă un teolog vestit. Cea mai mare plăcere a lui era să se cufunde în studiul unor tomuri groase, de o înaltă erudiţie. Sorbea învăţătura ca pe un nectar dumnezeiesc. După obţinerea diplomei de doctor în teologie, încercase să obţină o parohie sau cel puţin un vicariat, spre a-şi câştiga existenţa, condiţie esenţială pentru continuarea studiilor pe cont propriu. Un pastor vârstnic, titular, al unei parohii pierdute în munţii Harz, încântat de succesele la învăţătură ale tânărului teolog, îi oferise adăpost şi o modestă întreţinere. Adolf Schrame primise cu recunoştinţă acest sprijin. În mijlocul pădurilor din munţii Harz, avea să se dedice aprofundării cărţilor sfinte, pregătindu-se pentru un apostolat în slujba bisericii. Blândul paroh din Harz plănuia să-l lase succesor în ziua în care va simţi că puterile încep să-l părăsească şi că Dumnezeu se pregăteşte să-l cheme la dreapta sa.

Pastorul acesta milostiv şi înţelept avea o fiică făcută la bătrâneţe. El şi soţia lui îşi doriseră fierbinte un moştenitor care să

le continue neamul şi care să preia mai târziu parohia. Către sfârşitul vieţii, când îşi pierduseră definitiv speranţele, pronia îi blagoslovise cu o fetiţă. Uluiţi de această minune, mulţumiseră Domnului şi o crescuseră cu dragoste şi devotament. Când Adolf Schrame sosise la locuinţa providenţialului său protector, Anne-Marie împlinise optsprezece ani. Era blondă, virginală şi sfioasă, aşa cum se cuvine unei fete cu educaţie, crescută în frica lui Dumnezeu. Eva, eterna Eva, interveni astfel în viaţa lui Schrame. Virginalul teolog – căci nici el nu cunoscuse până atunci atingerea femeiască – simţi pentru prima oară clocotul sângelui tânăr, pe care prezenţa fetei, şi poate splendoarea pădurii, i-l stârniseră din amorţire. Perspectiva unei căsătorii nu era de natură să displacă părinţilor fetei. Încurajară deci o idilă care promitea să aducă tuturor fericirea. În ziua în care Adolf Schrame şi Anne-Marie se înfăţişară în faţa altarului spre a se uni prin taina căsătoriei, bătrânul pastor şi soţia lui plânseră de bucurie.

Adolf Schrame era fericit. Parohia, nu prea bogată, îngăduia întregii familii un trai modest, dar într-un cadru de rai. Adolf Schrame studia din zori şi până în seară, iar după lăsarea nopţii trecea – împreună cu Anne-Marie – la o îndeletnicire mai terestră. Rezultatul se văzu repede.. Apăru un copil roz şi gunguritor ca un păsărel. Se ivi apoi al doilea… şi un al treilea… şi un al patrulea… Sarcinile repetate o lăbărţau pe biata Anne-Marie. Din fericire, îi modificau şi caracterul. Când ajunseră la al doisprezecelea copil, Adolf Schrame uitase de idealurile lui de odinioară. Tomurile groase zăceau prăfuite, fără să le mai fi deschis cineva. Anne-Marie se îngroşase, se înăcrise, devenise autoritară.

Blândul pastor, care fusese în stare să zămislească doar o singură fată, pieri secerat de emoţie când văzu că batalionului său de nepoţi i se adăugară patru gemeni, toţi băieţi. Adolf Schrame rămase pe cap şi cu parohia, şi cu Anne-Marie, şi cu şaisprezece copii, şi cu mama soacră. Ulterior, familia avea să mai crească, în reprize dese, cu încă şase unităţi. De data aceasta numai fete. Tomurile groase căzuseră între timp pradă şoarecilor…

Karl Schrame, cel mai mare dintre băieţi, fusese trimis la Facultatea de teologie. Era destinat să moştenească parohia părintelui său. Din nefericire, Karl nu avea înclinaţii pentru cariera sacerdotală. Speculaţiile filozofice îl atrăgeau mai mult decât studiul Bibliei. Karl Schrame era brunet ca un spaniol, avea ochi negri, înflăcăraţi, obrazul bronzat şi atitudinea unui condotier. Îi

plăcea învăţătura, dar şi fetele. În cadrul reuniunilor studenţeşti se remarca prin vitalitatea şi veselia sa. Avea la activul său şi un duel. Ceva cu totul incompatibil cu paşnica propovăduire a cuvântului Celui de Sus.

Karl Schrame îşi câştiga silnic existenţa, meditând progeniturile burghezilor cu parale, făcând diferite servicii colegilor înstăriţi, spălând vase prin bucătăriile berăriilor în schimbul unui prânz. Locuia într-o mansardă nenorocită, împărţindu-şi patul cu alţi doi studenţi, tot atât de săraci ca şi el. Nu-l auzeai niciodată plângându-se de greutăţile întâmpinate.

Kügeln şi Schrame, ca şi Füssli, erau nelipsiţi de la reuniunile profesorului Wendell. Schrame se făcea remarcat prin înflăcărarea cu care vorbea despre trecutul glorios al Germaniei medievale şi prin asprimea termenilor cu care înfiera particularismul statelor şi stătuleţelor care se ridicaseră pe ruinele Imperiului Hohenstauffenilor.

— Ciuperci insignifiante crescute pe cadavrul unui leu, colcăială de viermi albi şi groşi, buni doar să-i striveşti sub talpă.

Vorbea despre regenerarea Germaniei în graniţele Sfântului Imperiu, care se întindea de la Marea Nordului şi până la Mediterană. Cuvintele lui inspirate erau salutate cu ropote de aplauze.

Profesorul Wendell modera zelul patriotic al studenţilor.

— Mai puţin zgomot, băieţi. Poliţia are urechi ascuţite. Căpeteniilor marelui nostru ducat le-ar displace comparaţiile tale, Schrame.

Ronnenburg şi gigantul Heinrich Merckel, care ascultau fără entuziasm discuţiile literare luau foc când Schrame devia pe tărâmul discuţiilor politice.

Într-o sâmbătă, studenţii se reuniseră tocmai în jurul mesei din sufrageria profesorului, când o trăsură arătoasă opri în faţa casei. Un valet deschise portiera, lăsând să coboare un bărbat rotund – boţ de osânză îmbrăcat în veşminte luxoase – şi o fată vioaie, drăguţă şi subţire. Toţi tinerii îşi suciră gâtul într-acolo:

— Cine-or fi? se întrebă profesorul perplex. Nu era deprins cu vizitele feminine.

Obrazul lui Ronnenburg se întunecă.

— Pentru mine au venit. Am să le ies în întâmpinare. Mă iertaţi.

Se ridică de la masă şi părăsi sufrageria. Studenţii îl văzură în curte, dând mâna cu noii veniţi, schimbând câteva vorbe. Boţul de

osânză se arătă foarte încântat de apariţia lui Ronnenburg. Îi zâmbi afectuos, îl bătu jovial pe umăr, apoi se adresă fetei, arătându-i cu gesturi largi, laudative pe tânărul conte.

Toţi trei se urcară în trăsură. Echipajul porni în trapul nervos al cailor.

Reuniunea literară din ziua aceea nu avu mare succes. Silueta mlădioasă a fetei bântuia gândurile studenţilor mai vârtos decât superioritatea poeziei germane despre care le vorbea Füssli. Şedinţa literară se sparse relativ devreme.

După cină, Raymond se retrase în camera sa. Era dornic să continue lectura unei cărţi pasionante: „Concepţiile despre viaţă ale cotoiului Murr”, de Ernst Hoffman. Raymond adora literatura cu eroi aleşi din rândul animalelor. „Veşti despre cele mai noi păţanii ale câinelui Berganza”, tot de Hoffman, şi „Dialogul celor doi câini Scipio şi Berganza” de Cervantes ocupau un loc de seamă în biblioteca lui personală.

Aproape de miezul nopţii, Ronnenburg se înapoie acasă. Înainte de a se culca, făcu o vizită lui Raymond. Mohorât, se lăsă să cadă pe un scaun. Îşi ştergea cu batista fruntea asudată şi ofta din străfundul pieptului. Discret, Raymond nu-i puse nicio întrebare, deşi era convins că prietenul său abia aştepta să i se destăinuie.

— Mâine seară sunt invitat la cină de… persoanele care m-au vizitat azi, începu el după o apăsătoare tăcere. Mi-ar face plăcere să mă însoţeşti.

Raymond lăsă cartea deoparte.

— Aş fi încântat, Horst, să cinăm împreună. Dar nu m-au invitat şi pe mine. N-aş vrea să fiu inoportun…

Ronnenburg zise sarcastic:

— Inoportun? Tu? Contele Raymond de Beaulieu?

— Totuşi…

— Vei fi mai mult decât bine venit. Nicio grijă. Le-am vorbit de tine. Te aşteaptă cu nerăbdare. Marie-Rose ţine mult să te cunoască.

— Marie-Rose?

— Logodnica mea.

— Oh, felicitări.

— Nimic nu e încă oficial. Tatăl meu şi al ei ne consideră însă logodiţi. Ronnenburg oftă iarăşi: Deunăzi ţi-am vorbit despre proiectele matrimoniale ale tatălui meu în legătură cu mine. Nu ţi-am spus că îmi şi găsise o partidă potrivită.

— Foarte bogată, nu-i aşa?

— Foarte. Exact ce ne-ar trebui nouă. Nu eram prea îngrijorat, fiindcă realizarea proiectului nu comporta urgenţă. Iată însă că tatăl fetei a hotărât deodată să grăbească logodna şi nunta. După socotelile lui, Crăciunul ar trebui să mă găsească însurat.

— Şi inima ta e dăruită altei fete.

Ronnenburg îl privi surprins.

— De unde ştii?

— Mi-am închipuit. După mutra ta nenorocită. Cine e fericita aleasă?

Ronnenburg îşi frământă tulburat mâinile.

— O fată simplă. Din satul de la poalele Castelului.

Raymond zâmbi.

— Ce romantic! Făt-Frumos şi Cenuşăreasa.

— Mă ironizezi, Raymond!

— Dimpotrivă. Te fericesc. Te-ai gândit însă că răstorni proiectele tatălui tău?

— Eu mă însor, nu el.

— E atât de serioasă idila ta?

— Foarte serioasă. Când am fost acasă, pentru ea am făcut drumul. În miez de noapte coboram în sat. Bineînţeles, fără ştirea tatălui meu.

— Aha.

— Nu mă pot însura cu Marie-Rose. Gretl e însărcinată.

— Ai de gând să recunoşti copilul?

— Da.

— Apreciez cavalerismul tău, Horst. Şi cu Gretl ce are să se întâmple?

— După moartea tatălui meu, am să mă însor cu ea. Dacă aş face-o mai înainte, l-aş ucide.

— Înţeleg.

Ronnenburg se ridică de pe scaun şi începu şi se plimbe agitat prin cameră.

— O iubesc pe Gretl.

— Vrei să-ţi iau locul lângă Marie-Rose?

— Nu ajung până acolo cu îndrăzneala. M-am gândit însă că, aflându-se în compania ta, mă va da oarecum uitării.

— N-am de gând să mă însor, Horst.

— Dar să-i faci puţină curte?

— Biata Marie-Rose, surâse Raymond. Îşi făureşte probabil

atâtea iluzii...

— Iluzii? Hm, vrea să devină contesă.

— Şi acestea sunt iluzii...

— Nu ţin deloc să i le împlinesc.

— Bine. Mâine-seară am să te însoţesc. Acum du-te şi te culcă. Lasă-mă în compania cotoiului Murr.

Ronnenburg îl privi perplex.

— Cotoiul Murr?

Raymond îi arătă cartea.

— Îi citesc amintirile.

Tânărul conte clătină din cap cu milă.

— Dacă îţi face plăcere... În sfârşit. Noapte bună.

— Noapte bună, Horst.

Rămas singur, Raymond reflectă îndelung asupra problemelor sentimentale ale colegului său de pensiune. Ronnenburg îi apărea într-o postură nouă, foarte frumoasă. În lumea aceasta de ipocriţi şi de interesaţi, gata să accepte orice compromisuri spre a se căţăra pe vârful piramidei sociale, mai existau şi oameni curaţi sufleteşte.

În seara următoare, Raymond şi prietenul lui se înfăţişară la restaurantul *Der Römischer Kaiser*, unde *Herr* Helmuth Rheineke şi fiica sa Marie-Rose îi aşteptau la o masă împodobită pentru zile mari, plasată în centrul sălii. Compania celor doi tineri nobili constituia pentru *Herr* Rheineke, cea mai straşnică reclamă. Rotofeiul neguţător se înfoia plin de orgoliu. „Priviţi-mă, fraţilor, părea el să spună. Helmuth Rheineke cinează cu ginerele său baronul şi are oaspete un conte... Invidiaţi-mă, fraţilor, aveţi de ce!”

Pe cât de vulgar şi de încrezut era *Herr* Rheineke, pe atât de rezervată arăta Marie-Rose. Era o simplă poză? Dacă s-ar fi aflat la această masă, Gerald s-ar fi amuzat copios. Raymond suferea. Îl întrista setea aprigă de parvenire a oamenilor.

Herr Rheineke era de o volubilitate uluitoare. Cuvintele lui meşteşugite se împleteau într-o plasă de flaterii şi laude de sine. Se pricepea să-şi capteze auditoriul. Clienţii lui nu rezistau cascadei de argumente care aureau până şi mărfurile slabe calitativ prezentate de vânzare. *Herr* Rheineke îşi năuci invitaţii cu jongleria vorbelor sale de laudă. Le înfăţişă în culori viguroase activitatea titanică din morile lui, din prăvăliile lui, din atelierele lui de tăbăcărie, din crescătoriile lui de vite. Le descrise liric

fermele lui, casa din Düsseldorf, vila de la Baden-Baden, *chalet*-ul din munţii Harz. Le aminti în treacăt despre operele lui de binefacere, despre sufletul milostiv al fiicei sale, care se îngrijea de săraci ca de propriii ei fraţi.

Împinşi de la spate de *Herr* Rheineke, Ronnenburg şi Marie-Rose dansară două valsuri în ritmul săltăreţ impus de un cvartet de muzicanţi cu reminiscenţe rustice.

Seara se încheie cu un schimb de amabilităţi convenţionale. Participarea fetei la conversaţie fusese neglijabilă. Evita acum să se angajeze în discuţii, iar dacă i se puneau întrebări, răspundea monosilabic. Când nu dansa cu Ronnenburg, se mărginea să privească absentă perechile care valsau.

Rămase stabilit ca în seara următoare Ronnenburg să se întâlnească iarăşi cu *Herr* Rheineke şi cu fiica acestuia.

— Afacerile mă silesc să părăsesc Heidelbergul la sfârşitul acestei săptămâni, explică viitorul socru, dându-şi importanţă. Doresc ca puţinele zile care ne mai rămân la dispoziţie să le petrecem „în familie”, încheie el, subliniind ultimele două cuvinte. Aluzia era transparentă.

Afabil, îl pofti şi pe Raymond, care se scuză, invocând necesitatea unor studii suplimentare pentru viitorul seminar de literatură germană, unde urma să prezinte o analiză a imnului *An die Freude* de Schiller.

Rheineke se arătă sincer mâhnit de acest refuz. O idilă între Marie-Rose şi Raymond de Beauclair nu i-ar fi displăcut. De actualul candidat la mâna fiicei lui s-ar fi degajat uşor.

După ce se despărţiră de Rheineke şi de Marie-Rose studenţii porniră pe jos spre casă. Toamna îşi afirma prezenţa printr-un vânt rece care răscolea frunzele căzute pe alei.

Ronnenburg era trist.

— Mă laşi singur în cuşca leilor, rosti el cu reproş.

— Leoaica e foarte drăguţă, dragul meu. Dacă n-ai fi fost angajat în altă parte, Marie-Rose ar fi constituit o partidă frumoasă.

— De ce nu o iei tu?

Raymond se scutură cu repulsie.

— Mulţumesc. Nu împing prietenia până acolo încât să mă însor cu logodnica pe care ţi-a hărăzit-o taică-tău.

— Vai mie! exclamă Ronnenburg cu disperare comică.

În seara aceea se duse singur la întâlnire. Raymond, încântat să

scape de corvoadă, se înfăţişă la reuniunea literară de sâmbătă seara. Erau de faţă toţi ciracii profesorului Wendell. Tema propusă era „Teatrul lui Schiller”. Füssli, silitorul Füssli, făcu o expunere savantă, cu sublinieri patriotice şi îndemnuri revoluţionare. Kügeln, Schrame, uriaşul Merkel şi încă vreo trei sau patru studenţi se angajară în discuţii înflăcărate. Profesorul patrona reuniunea, pufăind satisfăcut din pipă.

„Atâta vreme cât Germania are un astfel de tineret, privesc cu linişte şi încredere viitorul”, reflectă el.

Studenţii citiră apoi şi comentară fragmente din „Cuvântări către naţiunea germană” de Fichte, „Cântecul libertăţii” de Max von Schenkendorf şi „Ce este patria germanului?” de Ernst Arndt. Încheiară cântând în cor „Patria mea” şi „Vânătoarea sălbatică din Lützow”. Profesorul Wendell pusese la bătaie o balercuţă cu vin de Rhin, care încălzi şi mai mult spiritele. Reuniunea se sparse într-un entuziasm general.

Abia după miezul nopţii Raymond se retrase în camera sa. Profesorul rămăsese să fumeze în grădină, o ultimă pipă.

Înainte de a se urca în pat, Raymond ieşi la fereastră să aspire aerul curat şi să admire cerul de toamnă târzie stropit cu miriade de stele. Vremea se încălzise iarăşi. Era una din acele nopţi calme şi melancolice care evocau agonia toamnei.

Camera lui Raymond era la etaj. În dreptul ferestrei sale, jos pe o bancă, profesorul îşi fuma pipa. Numai tusea lui tabagică tulbura liniştea adâncă.

Lumina din camera lui Raymond era stinsă. Şi casele din jur erau cufundate în întuneric. Luna se ridica de după turla bisericii, împrăştiind o lumină argintie, difuză asupra grădinii şi a străzii.

Deodată se auziră paşi călcând grăbit pe caldarâm. Paşii se apropiau. Prin faţa gardului învăluit în trandafiri agăţători, cu frunze îngălbenite, trecu Kügeln. Se opri în faţa portiţei, o deschise fără zgomot şi intră în grădină. Se apropie de profesorul Wendell.

— *Herr Profesor*, vorbi el aproape în şoaptă, poliţia a venit să-l aresteze pe Schrame.

Wendell aproape că sări de pe bancă.

— Ce spui?

— Nu l-au găsit. Schrame a prins de veste în ultimul moment. S-a refugiat pe acoperiş, apoi s-a lăsat pe un burlan în stradă. A trecut pe la mine. Mi-a spus că se va ascunde în ruinele de pe

Odenwald. Acolo am să-i duc de mâncare. Bineînţeles, dacă între timp n-au să mă aresteze şi pe mine. Cred că am fost trădaţi.

Profesorul medită câteva momente. Pufăia nervos din pipă.

— Am să văd ce este de făcut. Până atunci să-ţi dau ceva bani să-i duci lui Schrame.

— Mulţumesc, n-avem nevoie de bani. Nici dumneavoastră nu o duceţi tocmai bine cu finanţele.

— Bine Kügeln. Vom încerca să-l scoatem din Heidelberg pe Schrame. Acum pleacă. Bagă de seamă să nu fii urmărit.

Kügeln salută şi ieşi pe trotuar. Se uită precaut în susul şi în josul străzii, apoi o luă la picior, dispărând după colţ.

Raymond auzise totul. Era consternat. Ce se întâmplase? De ce voiau să-l aresteze pe Schrame? Ce amestec avea profesorul?

Wendell intră în casă. Cabinetul său de lucru se afla sub camera lui Raymond. Ferestrele cabinetului erau deschise. De sus, Raymond îl auzea umblând prin încăpere. Paşii lui se opreau uneori. Se auzea şi un fâşâit de hârtii rupte. Apoi uşiţa sobei clănţăni, deschizându-se. Scrâşni un amnar. Iarăşi foşnet de hârtii. Soba prinse să duduie…

A doua zi de dimineaţă se lăsă iarăşi frigul. După căldura din ajun, scăderea bruscă a temperaturii se făcea – prin contrast – şi mai neplăcută.

Raymond se trezi din somn odată cu zorii. Dormise adânc. Spre dimineaţă îl potopiseră coşmarurile. Visase că poliţişti năvăliseră în casă şi îl aruncaseră în lanţuri.

Îşi îmbrăcă halatul matlasat şi trecu în camera lui Ronnenburg. Găsi patul nedesfăcut. Se înapoie în dormitorul său şi începu să-şi facă toaleta. Se apropia ora plecării la cursuri. Menajera îi aduse micul dejun. Chifle calde, miere, lapte, unt, şuncă. Ori de câte ori intra în camera lui, fata se înroşea. Pe Raymond îl amuza sfiala ei.

După ce se înfruptă la repezeală din bunătăţile de pe tavă, îşi îmbrăcă pardesiul. Bătăi puternice în uşa din faţă a casei îl făcură să treacă la fereastră. Grădina era înţesată de soldaţi şi de poliţişti.

Auzi uşa de jos deschizându-se, apoi ropot de paşi pe coridor şi pe scară în sus. Uşa încăperii lui fu dată de perete. În prag apăru un ins bărbos, în haine civile şi ca un baston noduros în mâna stângă.

— Cum te cheamă? strigă bărbosul.

Raymond fu ispitit să-l poftească afară. Îşi dădu seama însă că situaţia era serioasă. De jos îi ajunseră la ureche zgomot de bocanci şi zăngănit de arme. Desfăşurarea de forţe era impresionantă.

— Pe cine căutaţi? întrebă el calm.

— Eu pun întrebări! îl repezi bărbosul. Cum te cheamă?

— Raymond de Beaulieu.

Poliţistul clipi nedumerit. Îşi încreţi fruntea.

— Vrei să mă duci, şmechere. Nu eşti tu Horst von Ronnenburg?

— Numele meu e Raymond de Beaulieu. Să-ţi arăt paşaportul, zise el îndreptându-se spre dulap.

— Lasă, tună bărbosul. O să vedem mai târziu cum stăm cu identitatea, Urmează-mă!

— Unde?

— Încetează cu întrebările! zbieră poliţistul. Ai tot timpul să afli.

Raymond se supuse. Orice rezistenţă ar fi fost zadarnică. Escortat de poliţist, ieşi pe coridor şi coborî scara. Spectacolul din sufragerie îl surprinse neplăcut.

Profesorul Wendell şi Füssli stăteau în mijlocul odăii, flancaţi de doi soldaţi. Prin uşa deschisă a cabinetului de lucru se vedeau trei inşi care cotrobăiau prin toate ungherele. Sertarele biroului şi uşile bibliotecii erau deschise. Tot felul de hârtii zăceau pe jos.

— Soba e plină de scrum, raportă unul din ei. A ars, desigur, piesele compromiţătoare. A fost prevenit.

Un individ cu favorite stufoase şi cu pălărie înaltă trasă pe ochii negri, sticloşi, se întoarse spre Wendell.

— Cine ţi-a dat de veste?

— Nimeni, răspunse încet profesorul.

— Minţi!

Wendell ridică din umeri.

— Nu ştiu să mint.

— Dar să complotezi împotriva marelui duce, ştii!

— Nu e suficient să afirmaţi acest lucru. Trebuie să faceţi dovada.

— Avem dovezi berechet. Temniţa are să te mănânce şi pe tine, şi pe toţi ciracii tăi. Ducatul n-are nevoie de revoluţionari, de ticăloşi care ameninţă ordinea politică.

Bărbosul şopti ceva la urechea insului cu favoriţi. Acesta îşi mută brusc privirile asupra lui Raymond. Expresia aspră a chipului său se îndulci. Glasul lui căpătă inflexiuni domoale.

— Spuneţi că vă numiţi Raymond de Beaulieu?

— Paşaportul meu se află în camera de sus. Nu mi s-a îngăduit să-l prezint.

Tipul cu favoriţi se scărpină în vârful nasului.

— Unde e Ronnenburg? se întoarse el spre Wendell.

— De unde vrei să ştiu? Îi sunt gazdă, nu guvernantă.

În aceeaşi clipă uşa se deschise cu putere. Ronnenburg intră împins de la spate de un poliţist. Era beat. Abia se ţinea pe picioare. Fredona un cântecel vesel.

— Ăsta e Horst von Ronnenburg, vorbi poliţistul. L-am înhăţat când intra în curte.

Ronnenburg ridică mâna.

— Linişte! sughiţă el. Linişte! Ce e zarva asta? Ştiţi cine sunt eu? Sunt cel mai fericit om din lume.

— Eşti beat ca un porc, îl apostrofă individul cu favoriţi.

— Ai văzut vreodată un porc beat? Eu n-am văzut. Sunt beat fiindcă sunt fericit. Logodnica mea, Marie-Rose, mi s-a destăinuit. Iubeşte pe altul. D-aia m-am îmbătat… S-a îndrăgostit de un băiat din prăvălia tatălui ei. Mă întreb ce mutră are să facă *Herr* Rheineke când are să afle ce bucurie i-a căzut pe cap.

— Umflaţi-l, urlă tipul cu favoriţi. E nebun! Umflaţi-i pe toţi.

Se întoarse spre Raymond. Mânia lui se transformă într-o politeţe gravă.

— Va trebui să ne urmaţi, şi dumneavoastră. O simplă formalitate. Cred că mă înţelegeţi. Luaţi-vă paşaportul…

Raymond se execută fără comentarii.

Profesorul Wendell şi cei trei studenţi încăpură în două trăsuri, împreună cu poliţiştii în civil. Soldaţii îi escortau călări.

La poliţie li se luară interogatoriul. Şeful poliţiei cercetă personal paşaportul lui Raymond. I-l înapoie politicos.

— Sunteţi liber. Vă cer scuze dacă zelul funcţionarilor mei v-a supărat. În interesul cercetărilor, vă rog să nu părăsiţi Heidelbergul. Vom avea poate nevoie de prezenţa dumneavoastră. Sunt încredinţat că veţi da tot sprijinul autorităţilor.

Când traversă odaia în care profesorul Wendell, Ronnenburg şi Füssli aşteptau îndeplinirea unor formalităţi suplimentare, Raymond simţi o strângere de inimă. Profesorul stătea pe o bancă. Ţinea fruntea sus. Răspunse cu o înclinare a capului la salutul lui Raymond. Füssli, abătut palid, personifica deznădejdea. Ronnenburg cânta plin de voioşie, ţinând măsura asemenea unui

dirijor. Când îl văzu pe Raymond, îi făcu o bezea.

— Pa, scumpule! Pa! Sunt fericit! Fericit, fericit, fericit!

Bărbia îi căzu încet spre piept. Ridică însă viteaz capul, străduindu-se să-şi ţină deschişi ochii, acoperiţi pe jumătate de streaşina pleoapelor îngreunate.

Când se văzu în stradă, Raymond respiră adânc. Făcea a treia oară cunoştinţă cu instrumentele de represiune. Prima dată la Veneţia, a doua la Constantinopol, iar a treia oară aici, în Germania. Convingerile lui politice căpătau o vigoare sporită. În curând va porni şi el lupta. Dar cu alte mijloace…

Raymond rămase să locuiască mai departe în casa profesorului Wendell. Obţinuse autorizaţia acestuia, prin intermediul avocaţilor săi. Ar fi putut să se mute la hotel sau la altă gazdă. Preferase însă a-şi păstra bârlogul. Asigura acum întreţinerea casei şi salariul tinerei menajere. Resimţea lipsa profesorului şi a lui Ronnenburg. Îl regreta şi pe Füssli, în ciuda cusururilor lui.

Dorinţa lui de a-şi păstra vechea locuinţă trezi bănuiala autorităţilor. Era filat. Ori de câte ori ieşea în oraş, la facultate ori la plimbare, simţea o prezenţă străină care-l urmărea permanent. Nădăjduiau oare ca prin intermediul lui să dea de firul unui mare complot? Nu-l arestaseră fiindcă împotriva lui nu existau probe. Afară de aceasta, influenţa dinastiei Sunderland era atât de puternică, încât nimeni nu se încumeta să o înfrunte.

Arestarea lui Wendell şi a celor doi studenţi fu urmată de noi măsuri de represiune. Toţi tinerii care frecventau cercul literar, inclusiv Kügeln, fură ridicaţi şi trecuţi prin filtrul cercetărilor. Numai Schrame rămase nevăzut. Poliţia îl căuta pretutindeni, fără niciun rezultat. Autorităţile primiseră ordin să zădărnicească orice tentativă de a se reconstitui mult hulita asociaţie patriotică *Burschenschaft*. Wendell şi studenţii lui trebuiau să plătească imprudenţa de a fi încercat să lupte pentru libertate şi democraţie. Democraţia este o noţiune perimată, afirma Metternich. Şi cuvântul lui era „lege” nu numai în Imperiul Austriac, ci şi în întreaga confederaţie germană.

Roma…

Palazzo Castelfranco…

O imensă piscină de marmură verde străjuită de coloane corintice… Trepieduri de aur… Efluvii de parfumuri tari… Torţe aprinse… Lumină purpurie, tamizată, excitantă ca şi întreaga

ambianţă... Mese de marmură, romane... Farfurii de aur, tacâmuri de aur... Homari, caviar, fazani, căprioare, trufe, fructe exotice, orhidee, ghirlande de orhidee... Moscato, Lacrima Cristi, Marsala... Şampanie... Multă şampanie... Paturi romane în jurul meselor... Paturi de marmură, cuverturi de purpură, perne de brocart...

Convivii, ameţiţi de băuturi tari şi de luxură, sunt serviţi de fete tinere şi frumoase, acoperite imperfect de văluri transparente.

Tolăniţi pe un pat cu picioare de bronz aurit, lângă o masă încărcată cu minuni gastronomice, Vittoria di Serracapriolo, foarte decoltată, şi Gerald Sunderland, dezbrăcat de frac şi rămas în cămaşa cu manşete de dantelă, se oglindesc în apa limpede a piscinei...

Gerald, rezemat într-un cot, ţine în mâna liberă un strugure, cu boabe mari, grele, luminoase, ca nişte perle negre. Din când în când lasă ciorchinele spre gura Vittoriei, care stă întinsă pe spate. Sânii ei rotunzi, două cupe de fildeş răsturnate, ţintesc trufaşi spre cer. Pântecele neted, şoldurile cu curburi tulburătoare, picioarele lungi, admirabile invită să fie mângâiate.

Vittoria prinde între buzele-i roşii boabele negre, le zdrobeşte între dinţii mici, strălucitori, şi râde. O boabă îi cade între sâni şi rămâne prizonieră acolo. Gerald se apleacă şi o prinde între buze. Aspiră în acelaşi timp parfumul pielii mângâie cu nasul rotunjimile sânilor.

Vittoria râde. Râde şi Gerald.

— Îmi placi fiindcă eşti lipsită de prejudecăţi, Vittoria.

— Acesta e singurul motiv?

— Despre celelalte nu pot să vorbesc. E lume prin apropiere.

— Şi tu îmi placi, Gerald. Când te privesc, îmi vine în minte imaginea unui diamant de cincizeci de carate montat în platină.

— Comparaţia nu mă flatează. Aş prefera să fiu iubit pentru calităţile mele personale.

— Au şi ele ponderea lor.

— Mulţumesc.

— N-ai pentru ce. Mai dă-mi te rog o boabă.

— Poftim.

— Ştii, şi Lorenzo te place. Te place foarte mult.

— O spune şi la alţii?

— Desigur. Cu voce tare.

— Îmi va crea o reputaţie echivocă.

— Crezi că nu o ai?
— Hm!
— Mă întrebam deunăzi, Gerald. Ai avea acelaşi succes monstru dacă ai fi sărac?
— Ştiu eu? La aceasta nu m-am gândit.
— Ce bine e să fii bogat! Totul îţi cade în picioare.
— Bogăţia îţi procură şi multe griji. Trage după ea un cortegiu de mizerii.
— Dragul meu, n-am auzit până acum să fi renunţat cineva la avuţii din pricina mizeriilor belşugului.
— Au existat totuşi asemenea specimene. Martirii creştini. Au fost printre ei bogătaşi care au renunţat la bunurile lumeşti pentru a dobândi comorile spiritului.
— Şi eu am cunoscut oameni care s-au sinucis. Cazuri patologice. Mai vreau o boabă. Tu n-ai fost niciodată ispitit să renunţi la bogăţii?
— N-am fost. Bogăţia este un rău necesar. Dacă n-aş fi avut mult aur, cu ce te-aş fi cumpărat pe tine?
— Te-ai fi bucurat în schimb de comorile spiritului.
— Las această consolare săracilor.
— Ce darnic eşti!
— Dacă mi-aş împărţi averea săracilor din lumea aceasta, cu ce crezi că s-ar alege fiecare? Nu le-ar ajunge nici să-şi cumpere câte o pâine. Ei nu şi-ar îmbunătăţi existenţa iar eu le-aş îngroşa rândurile cu o unitate... Prefer să-mi păstrez banii.
— Te înnegreşti mai mult decât trebuie, Gerald. De pe urma ta trăiesc mulţi oameni. Eu de pildă. Şi Lorenzo. Şi toţi indivizii aceştia care petrec pe cheltuiala ta.
— Merită. Căci şi eu mă amuz pe seama lor. Când îi văd cum se reped hulpavi la tăvile pline, cum se strivesc în îmbrăţişări furioase care mimează grotesc dragostea, cum mă linguşesc servil, cum mi se oferă cu fals abandon, ei bine, află că mă distrez mai bine decât la cel mai reuşit spectacol.
— Faci aluzie şi la mine, Gerald?
— De ce nu?
— Îţi ador sinceritatea.
— Suntem *en carte*, Vittoria. Mai vrei o boabă?
— Aş prefera o cupă cu şampanie.
Gerald bătu din palme. O fată blondă răsări în preajma sa.
— Şampania pentru principesa di Serracapriolo, ordonă el.

Servită în cupa lui Carol cel Mare.

Peste câteva clipe apăru, pe o tavă de argint, un magnific hanap încrustat cu pietre scumpe, în care fierbea parcă şampania frapată.

— Autentică? întrebă Vittoria, rotind admirativ cupa în lumina sângerie a torţelor.

— Autenticitatea e garantată de experţi. Îi las să creadă că îi cred. Dacă aş fi sceptic ce-aş realiza? Şi iluziile sunt bune la ceva. Înfrumuseţează viaţa.

— E greu să faci bani, Gerald?

— Deloc. Mijloacele sunt multiple. Şi tu ai descoperit unul. După câte ştiu, îl foloseşti din plin. Şi cu mult succes.

— Răule! Ar trebui să mă supăr.

— Sunt convins că n-ai s-o faci.

— Alte mijloace? Fără parfum de alcov. Să le utilizez când voi începe să îmbătrânesc.

— Falsificarea. Dă rezultate.

— Prea primejdios. Altceva?

— Escrocheria.

— Cere prea multă imaginaţie, Gerald. Ceva mai simplu.

— Jaful la drumul mare.

— Nu mă tentează. Altceva?

— Moştenirile.

— Rudele mele sunt la pământ. N-au mai văzut banul decât sub forma pieselor mărunte...

— Există un singur mijloc infailibil. Şi care nu cere osteneală. Să muncească alţii pentru tine.

— Iată un mijloc tentant. Procedeul acesta l-am şi pus oarecum în practică. Nu munceşti tu pentru mine, scumpul meu Gerald?

— Nu. Nu muncesc. Cumpăr o marfă care mi se oferă.

— Marfă? Mulţumesc de comparaţie.

— Şi diamantele reprezintă o marfă. Tu, Vittoria, eşti un diamant de patruzeci de carate.

— Mi-ai plătit cu aceeaşi monedă.

— Imposibil. Mijloacele noastre de cumpărare şi de plată diferă. Eu cumpăr cu aur comorile tale fizice. Tu ţi le pui la bătaie, ca să cumperi aurul meu.

— Sofisme, sofisme, sofisme.

— Adevăruri, adevăruri, adevăruri. Uneori supărătoare.

— Pe mine nu mă supără. M-aş oferi şi unui negru dacă m-ar

plăti bine.

— Cunosc teoria. Mi-a dezvoltat-o Lorenzo, într-o seară, pe o alee din Pincio.

O fată de serviciu se apropie de Gerald şi îi şopti ceva. Gerald suspină, apoi se întoarse spre Vittoria.

— Trebuie să te părăsesc câteva minute, scumpa mea. Treburi urgente mă reclamă.

— Păcat.

— Inconvenienţele bogăţiei, comoara mea.

— Iar faci aluzii?

— Jur că nu. De data aceasta am gânduri mai curate decât un prunc.

Se ridică din pat. Cu nepăsarea omului care ştie că îşi poate permite orice, îşi îmbrăcă fracul şi se îndreptă spre ieşire, făcându-şi loc printre convivi fără să le arunce o privire. Mlădierile corpului său magnific, în plină mişcare. stârneau invidii, admiraţie, dorinţe…

În salonul ambasadorilor îl aştepta Jules Lafont.

— Ce vânturi te aduc la ora aceasta, *Monsieur* Lafont?

— Vânturi nefavorabile, *Monsieur*, le Duc. Situaţia politică din Spania se deteriorează din oră în oră. Capitalurile investite în ţara aceasta îmi inspiră îngrijorări. Se pare că am acordat o încredere prea mare guvernului prezidat de Martinez de la Rosa.

— Crezi? Martinez de la Rosa prezenta garanţii serioase. Exponentul liberalilor moderaţi, ajuns la putere prin consensul întregului popor…

— Aici ne-am înşelat, *Monsieur*, le Duc. Spania nu este coaptă pentru un regim constituţional. Biserica spaniolă este arhireacţionară. Folosindu-se de credulitatea populaţiei, a reuşit să o monteze împotriva guvernului. Insurecţii ultraregaliste, puse la cale de Quesada, au izbucnit în Aragon, Catonia şi Navarra. Tulburări sporadice au fost semnalate şi în sudul ţării.

— Hm, populaţia se luptă spre a-şi pune iarăşi jugul.

— Istoria a văzut absurdităţi mai mari.

— Poporul s-a ridicat până la unul împotriva tiraniei lui Napoleon.

— Napoleon era străin. Xenofobia a jucat un rol primordial în revolta spaniolilor exasperaţi de ocupaţia franceză. De data aceasta se răfuiesc spaniolii între ei. Datele problemei sunt altele.

— Trist. Foarte trist.

— Şi mai grav decât orice e faptul că Sfânta Alianţă se pregăteşte să intre în acţiune. Ştiţi ce pierderi am înregistrat în Regatul Celor Două Sicilii, după ce a fost ocupat de austrieci… N-aş vrea să repetăm experienţa. Cred că va trebui să faceţi o vizită în Spania.

— Te temi de mult trâmbiţata intervenţie diplomatica a Sfintei Alianţe pe lângă guvernul din Madrid?

— Ora intervenţiilor diplomatice a trecut. În momentul de faţă se duc intense tratative la Viena, între Metternich şi Montmorency, ministrul de externe al Franţei, în vederea unei intervenţii militare în Peninsula Iberică.

Gerald se lăsă să cadă într-un fotoliu. Cu bărbia sprijinită în pumni, reflectă adânc.

— La începutul săptămânii viitoare plecăm la Madrid, *Monsieur* Lafont. Vei scurta tratativele cu Vaticanul. Dacă spui că războiul e iminent, nu ne rămâne de făcut decât un singur lucru. Să-l întârziem până reuşim să ne valorificăm creanţele spaniole.

Lafont înţelese că audienţa se sfârşise. Se înclină ceremonios şi ieşi. Admira calmul patronului său în preajma unei crize cu perspective foarte sumbre…

În dimineaţa următoare interveni un fapt care îl determină pe Gerald să-şi grăbească plecarea din oraşul etern.

Trăsura care trebuia să-l ducă la Vatican îl aştepta în faţa scării. O explozie formidabilă o pulveriză într-o clipă. Vizitiul, lacheii, caii, spulberaţi de forţa deflagraţiei, îşi înfrăţiră cadavrele cu aşchiile trăsurii şi cu pietrişul de pe alee. Faţada palatului Castelfranco suferi stricăciuni.

Gerald scăpase ca prin minune. Binecunoscuta lui punctualitate riscase să-l coste viaţa. În mod excepţional, întârziase plecarea din cauza unei vizite prelungite în camera Vittoriei di Serracapriolo.

— Iată că dragostea serveşte nu numai la aducerea copiilor pe lume, glumi el cu prefăcut calm, după ce i se aduseră la cunoştinţă efectele exploziei.

Poliţia întreprinse cercetări minuţioase, fără să descopere însă pe autorii atentatului. Cardinalul Consalvi prezentă scuze oficiale lui Gerald. Lafont avea convingerile lui. Atentatul era opera Carbonarilor. Gerald primise avertismente repetate. Presupunerile lui Lafont îşi dovediră în curând temeinicia. Câteva zile după atentat, Gerald găsi pe biroul său o scrisoare anonimă. Expeditorul

îl sfătuia să nu-şi facă iluzii că va scăpa cu viaţă. Duşmanii libertăţii trebuiau să piară.

Gerald nu era laş. Ca şi tatăl său, îi plăcea să cocheteze cu primejdia. De data aceasta ar fi fost temerar să înfrunte o ceată de inşi, hotărâţi să-l suprime. Lafont luase importante măsuri de securitate. Scrisoarea găsită pe biroul lui Gerald demonstra însă că emisarii Carboneriei se strecuraseră până şi în interiorul palatului Castelfranco. Gerald lăsă pe consilierul Fulton să-l reprezinte în tratativele cu Vaticanul, şi fără să mai facă vizite de adio cunoscuţilor, părăsi Roma cu destinaţia Madrid.

Se îmbarcă la Civitavecchia pe „Sovereign of the Seas", şi după o călătorie cu peripeţii pe o mare dezlănţuită, combinata cu o tentativă nereuşită a piraţilor barbareşti de a-l captura, puse piciorul pe pământul Spaniei, la Barcelona. De la Barcelona plecă spre Madrid pe ruta Montserrat, Lerida, Zaragoza, Medinacelli, Guadalajara.

Drumul, deşi parcurs cu mare iuţeală, îl desfătă. Spania reprezenta o lume exotică, deosebită de restul Europei.

Platouri vaste, golaşe, măturate de vânturi aspre; povârnişuri stâncoase; castele străvechi, cu turnuri pe jumătate surpate, cu ziduri roase de intemperii şi zdrelite de bombardele asediatorilor; orăşele şi sate cu străzi strâmte, întortocheate, încorsetate de case înalte, severe, cu porţi ghintuite şi balcoane înalte; biserici, capele, altare, cimitire, cruci la margine de drum; copaci puţini şi firavi – în schimb pădure de colonade; şi mai ales arene cu tauri şi cu toreadori… Peisajul spaniol stereotip… şi totuşi veşnic nou…

La Madrid, Gerald descinse la un hotel pe Calle de Toledo, unde i se reţinuse un etaj întreg. În aceeaşi seară, Louis Berthier, directorul Băncii Sunderland din Madrid şi şeful ad-interim al Casei Sunderland din Spania, îi prezentă un raport de activitate, cu referiri la complicaţiile politice din Peninsula Iberică. Tabloul înfăţişat de Berthier era sumbru. Casa Sunderland din Franţa acordase recent guvernului liberal madrilen un împrumut de o sută milioane de franci şi îi furnizase arme în valoare de şaizeci de milioane. Dacă ultraregaliştii ar reuşi să răstoarne actualul guvern şi ar instala un cabinet ministerial aservit Coroanei, ar anula în acelaşi timp onorarea oricărui angajament semnat de regimul răsturnat. Ceva mai mult, ar pune la cale – cu sprijinul Sfintei Alianţe – invadarea Americii de Sud, în vederea suprimării independenţei fostelor colonii spaniole, cu care Casa Sunderland

încheiase multiple contracte comerciale. Ultimul act l-ar fi constituit reînvierea pretenţiilor casei regale spaniole de a i se restitui piaştrii mexicani. Guvernul liberal al lui Martinez de la Rosa renunţase tacit la aceste revendicări. Căderea lui de la putere ar fi atras o serie de reacţiuni în lanţ, toate dezavantajoase Casei Sunderland. Concluzia lui Berthier era categorică, Martinez de la Rosa trebuie sprijinit cu toate puterile.

— Există totuşi posibilităţi ca regimul lui să fie curând doborât? întrebă Gerald. Adversarii săi dispun de forţe atât de importante?

— Aici pot să vă răspund eu, interveni Lafont. Liberalii lui Martinez de la Rosa stăpânesc oraşele şi şi-au asigurat sprijinul unei părţi din armată. Biserica, nobilimea, pătura rurală şi un număr de unităţi militare cu tradiţie – cavaleria şi în special trupele de gardă regală – îi sunt ostile.

— O conciliere între liberali şi monarhişti o socotiţi imposibilă? întrebă iarăşi Gerald.

— În actualul stadiu o socotesc imposibilă. Ambele părţi dau dovadă de intransigenţă.

— Dacă l-am sprijini pe Martinez de la Rosa, balanţa s-ar înclina în favoarea sa, susţinu Berthier.

— Mă îndoiesc, replică Lafont.

Gerald stătea într-un jeţ şi analiza mintal argumentele pro şi contra.

— Aş dori să stau de vorbă cu primul ministru, zise el.

— Pot aranja oricând o audienţă, rosti Berthier.

— Nu. Doresc să-l întâlnesc ca din întâmplare, pe un teren neutru. Vizita mea în Spania trebuie să aibă, cel puţin aparent, un caracter privat. Dacă s-ar afla că intenţionez să-l sprijin pe Martinez de la Rosa, Sfânta Alianţă m-ar sfâşia.

— Voi aranja această întâlnire, se oferi Lafont.

Berthier se retrase nemulţumit. Lafont îl umbrise în permanenţă.

A doua zi de dimineaţă, secretarul particular al regelui Fernando al VII-lea îşi făcu apariţia la hotel. Protocolar, înmână lui Gerald o invitaţie scrisă din partea suveranului. Ducele de Lusignan-Valois era poftit în aceeaşi zi să ia dejunul la palatul Aranjuez, reşedinţa estivală a regilor Spaniei. Gerald acceptă invitaţia. După plecarea secretarului, chemă pe Lafont.

— Ei, ce părere ai?

— O manevră abilă. Regele încearcă să vă îndepărteze de

guvern şi să vă atragă de partea sa. Chiar dacă nu va reuşi, va lăsa să se înţeleagă că a obţinut sprijinul marelui capital străin. Un artificiu propagandistic. Prezenţa dumneavoastră la Aranjuez va confirma zvonul lansat tot de el.

— M-ai fi sfătuit să refuz invitaţia?

— N-aş fi îndrăznit să vă dau asemenea sfaturi.

Replica avea un sens dublu. Gerald zâmbi. Îi plăcea tactul diplomatic al lui Lafont.

Echipajul lui Gerald parcurse în mai puţin de trei ore cei patruzeci şi şapte de kilometri care depărtau Madridul de Aranjuez. Gerald vizita pentru întâia oară această reşedinţă regală, pe care un poet al secolului optsprezece o compara cu o oază paradiziacă în mijlocul aridităţii monotone a Spaniei. Aprecierile hiperbolice ale poetului curtezan nu se îndepărtau mult de adevăr. Aranjuez înfăţişa o simfonie de culori, începând cu variaţia tonurilor de verde al copacilor, peluzelor, arbuştilor exotici, continuând cu policromia florilor, cu nuanţele calde ale marmurei, faianţelor şi sculpturilor în piatră care împodobesc palatul, şi terminând cu jocurile albastre ale apelor din havuzuri, ale cascadelor şi ale cerului de o limpezime ireală.

Legenda pretinde că edificiile de la Aranjuez au fost durate pe temeliile unui vast templu al lui Jupiter – Ara Jovis. Palacio Real constituie una din cele mai reuşite opere arhitectonice ale Spaniei. Clădirea – un imens cadrilater înălţat în jurul unei curţi centrale – cuprinde două etaje de cărămidă trandafirie. Grile măiestrit împletite din bronz şi fier se armonizează cu sculpturile exterioare. Frontul faţadei centrale este dominat de statuile lui Felipe al II-lea, Felipe al V-lea şi Fernando al VI-lea.

Gerald rămase plăcut impresionat de ambianţa acestei idilice reşedinţe regale. Militari în uniforme mândre făceau de gardă. Curtezani, toreros şi doamne – majoritatea tinere – în costume de curte se plimbau pe alei.

Şambelanul de serviciu primi pe Gerald în capătul de jos al scării de la intrare, anunţându-l că majestatea sa îi aştepta în Salonul de Porţelan.

Îl conduse printr-un lung şirag de galerii şi scări, decorate cu o bogăţie ostentativă, până în faimoasa încăpere îmbrăcată în porţelanuri policrome, orânduite în ghirlande împletite în jurul unor oglinzi înalte cu rame rococo.

Regele îl aştepta, solemn, în mijlocul salonului. Cu corpul

înclinat înainte, cu picioarele drepte şi lipite, cu mâinile la spate, arăta ca un cocostârc solitar şi meditativ.

Întinse lui Gerald mâna.

— Eram dornic să vă cunosc, *Monsieur le Duc*. Discuţiile de la om la om sunt mai deschise, mai utile.

Gerald se înclină.

— Am primit cu bucurie ordinul de a mă înfăţişa Majestăţii Voastre.

— N-a fost un ordin, *Monsieur le Duc*, ci o invitaţie prietenească.

— Bunăvoinţa Majestăţii Voastre mă copleşeşte.

Suveranul îi oferi un scaun.

— Socotesc că ar fi cazul să reînnoim legăturile care au existat odinioară între tatăl meu, regele, şi părintele dumneavoastră, regretatul Richard Sunderland, marchiz de Beauclair. Fiii sunt obligaţi să urmeze pilda părinţilor. Nu-i aşa?

Amabilitatea lui Fernando al VII-lea păcătuia printr-o ostentaţie suspectă.

— Întotdeauna am regretat împrejurările vitrege care au umbrit temporar relaţiile dintre Coroana Spaniei şi Casa Sunderland, replică Gerald.

— Depinde numai de noi, *Monsieur le Duc*, să creăm condiţii astfel ca tratamentul comercial încheiat între părinţii noştri să-şi dea iarăşi roadele.

Regele se străduia să stabilească un climat favorabil, plasându-şi interlocutorul pe un picior de egalitate. „Sper că va aprecia gestul meu şi va acţiona în consecinţă”, reflecta suveranul, în vreme ce-şi măsura din priviri oaspetele. Era atât de convins de eficacitatea mijloacelor sale de seducţie, încât nu concepea eşecuri.

— Sunt de acord cu propunerea Majestăţii Voastre. Sper să reuşim.

Sprânceana stângă a regelui se ridică uşor. Singurul semn exterior al contrarietăţii sale. Răspunsul interlocutorului nu-l mulţumise.

— Am încercat în repetate rânduri să creez aceste condiţii, zise el. Ambasadorii mei au avut dese contacte cu reprezentanţii Casei Sunderland, dar nu au înregistrat succese.

— Rog pe Majestatea Voastră să mă creadă că din partea noastră nu a lipsit dorinţa de a coopera. Împrejurări vitrege, independente de noi, bine cunoscute de altfel şi de Majestatea

Voastră, au împiedicat realizarea unor acorduri.

— Cunosc aceste împrejurări, *Monsieur le Duc*. Situaţia tulbure din Spania şi rebeliunea coloniilor spaniole din cele două Americi. Sper să îndrept, cât de curând, această stare de lucruri.

Gerald îşi ascunse scepticismul faţă de asigurările suveranului. Încercările Spaniei de a-şi restabili autoritatea asupra coloniilor răsculate se soldaseră cu răsunătoare eşecuri. Cât priveşte politica internă, coroana Spaniei intrase în eclipsă. Liberalii deţineau puterea şi nu aveau de gând să renunţe la exercitarea ei.

— Am să vă vorbesc deschis, *Monsieur le Duc*. Am nevoie de sprijinul dumneavoastră spre a restabili autoritatea Coroanei. Autoritate de care descreieraţii care au pus mâna pe frânele Statului încercă să mă deposedeze definitiv. Ţin să vă declar că mă bucur de simpatia Sfintei Alianţe. Ţarul Alexandru m-a asigurat de sprijinul său direct în cazul că aliaţii săi nu vor lua măsuri concrete pentru restabilirea ordinii în Spania.

Gerald înregistra cu fidelitate cuvintele regelui. Posibilitatea unei intervenţii militare străine în Spania era iarăşi pusă pe tapet.

— Nu mă tem să vă vorbesc cu toată sinceritatea, adăugă Suveranul. Ştiu că am de-a face cu un om de onoare.

Gerald nu se clinti. Regele greşea, amintindu-i că îl socotea om de onoare. O axiomă nu are nevoie de demonstraţie.

— Intenţiile ţarului sunt cunoscute de toate cancelariile europene, replică Gerald.

Minimaliză astfel pretinsele sincerităţi ale interlocutorului.

— În ce ar putea consta sprijinul meu? adăugă el, după câteva clipe.

Regele făcu câţiva paşi prin cameră. Se privi automat într-o oglindă, apoi se întoarse spre Gerald.

— Am nevoie urgentă de cincizeci de milioane de franci. Sunteţi singurul în măsură să mi le furnizaţi într-un termen scurt. Sunt gata să ofer garanţii.

„Am atins în sfârşit punctul nevralgic, reflectă Gerald. Banii!”

Se aşteptase la această cerere. Era dispus s-o satisfacă. Făcu de formă unele obiecţii, spre a sublinia importanţa sacrificiului său. Acorda un împrumut pe care regele, în situaţia actuală, nu-l putea garanta, în ciuda afirmaţiilor sale contrare. Potrivit prevederilor constituţiei, nu mai putea dispune nici de bijuteriile Coroanei.

— După câte am înţeles, este vorba de un împrumut personal, zise Gerald.

— Exact. Convenţia aceasta se încheie între noi, fără nicio publicitate. De bani aceştia voi dispune eu, în exclusivitate. Guvernul actual al Spaniei nu trebuie să fie sub nicio formă încunoştinţat de discuţiile noastre.

— Am înţeles, replică Gerald. Şi eu am interesul ca întreaga chestiune să îmbrace un caracter strict confidenţial.

— Putem socoti afacerea încheiată? se grăbi regele să-l întrebe.

— Nu am stabilit încă un punct esenţial. Cuantumul sumei. Nu dispun la ora actuală de cincizeci de milioane franci lichizi. Păstrarea secretului, care ne preocupă în egală măsură, mă obligă să apelez la caseta mea particulară. Vă pun la dispoziţie douăzeci de milioane.

Suveranul făcu o schimă dezamăgită.

— Tot e mai mult decât nimic.

— Dacă stăruiţi să obţineţi cincizeci de milioane, va trebui să mai aşteptaţi.

Regele îşi frământă gânditor mâinile.

— Rămân douăzeci de milioane. Predabile imediat, *Monsieur le Duc*.

— Perfect. Rog pe Majestatea Voastră să indice modalitatea predării.

— În ce termen pot primi suma?

— În douăzeci şi patru de ore.

— *Monsieur le Duc*, sunt înconjurat de spioni. Vă rog să procedaţi cu maximum de discreţie. Mâine seară, emisarul meu, ducele de Lerida, va lua contact cu dumneavoastră la locul pe care veţi binevoi a-l indica.

— Ducele de Lerida va primi banii la locuinţa sa.

— În monedă spaniolă, preciză regele.

— Pentru uz intern, zâmbi Gerald.

— Exact, rosti suveranul. Ducele de Lerida vă va înmâna un înscris semnat de mine.

— De acord. Încă o chestiune.

— Vă ascult, *Monsieur le Duc*.

— În eventualitatea unui succes pe care vi-l urez din toată inima, Majestatea Voastră va recunoaşte, sper, împrumuturile contractate de guvernul actual în numele Spaniei.

Regele ezită o clipă.

— Împrumuturile Spaniei sunt împrumuturile mele, replică el solemn.

— Majestatea Voastră a vorbit despre o garanţie. Majestatea Voastră ar fi dispusă să-mi acorde concesiunea comerţului cu Cuba?

— Nu credeţi că e prea mult, *Monsieur le Duc?* Şovăi câteva clipe, apoi capitulă suspinând: în sfârşit, accept.

Dejunul la care Gerald fusese invitat se desfăşură în cadru intim. Amfitrionul se arătă de o amabilitate încântătoare. Făcea eforturi vizibile spre a-şi cuceri oaspetele. După dejun, îl pofti în parc. Îi arătă cu mândrie Fântâna lui Hercules, care-şi reliefa măiestritele contururi pe fundalul verde al copacilor şi îl plimbă prin faimoasele *„Jardines de la Isla”* – Grădinile Insulei, cu minunatele-i cascade cântătoare.

Îl conduse apoi la „Casa de Labrador”, acel delicat Mic Trianon spaniol, ridicat la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi decorat în cel mai pur stil pompeian. Colecţiile de porţelanuri şi de ceasuri vechi îl încântară pe Gerald.

Vizita la Aranjuez se încheie odată cu lăsatul serii. După o ultimă gustare luată în compania regelui şi a principalilor demnitari ai Curţii, Gerald se înapoie la Madrid.

În aceeaşi seară îl primi pe Lafont în apartamentul său de la hotel.

— Ziua pe care am petrecut-o la Aranjuez m-a costat douăzeci de milioane de franci.

— Martinez de la Rosa n-are să fie prea mulţumit.

— Martinez de la Rosa n-are să afle nimic. Regele va păstra taina. Are nevoie de aceşti bani pentru lovitura pe care o pregăteşte…

— Aveţi impresia că pregăteşte o lovitură politică?

— Impresia? Certitudinea!

A doua zi Berthier şi Lafont se înfăţişară spre a raporta execuţia ordinelor primite.

Şeful departamentului informaţiilor aduse la cunoştinţa lui Gerald că aranjase o întâlnire cu primul ministru în locuinţa contelui Arcos de Jalon.

— Primul ministru s-a supus dorinţei dumneavoastră, deşi ar fi preferat să vă primească oficial la Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

— Nu i-ai explicat că nu mă pot angaja deschis alături de guvernul constituţional, sfidând Sfânta Alianţă? Să fie mulţumit de ajutorul meu ocult.

— Ocult? replică Lafont, aruncând o privire uşor critică la adresa lui Berthier. Împrumutul acordat guvernului spaniol a devenit un fel de secret al lui Polichinelle. Deşi tratativele au fost purtate în secret, au scăpat unele indiscreţii. Cercurile financiare de la Paris, în general bine informate, au aflat că Madridul a obţinut un împrumut dinafară fără a se putea preciza cine l-a acordat. A fost totuşi rostit numele Băncii noastre.

— Înseamnă că la ora aceasta poliţia secretă a lui Metternich deţine informaţii complete.

— N-aş crede, replică Lafont. Am lansat zvonul că băncile Labouchère, Hope şi Rotschild n-ar fi străine de acest împrumut. Campania n-a fost lipsită de efecte. Agenţii mei de la Viena mi-au adus la cunoştinţă că principele Metternich ar fi şi chemat la Cancelariatul Reichului pe Salomon Rotschild spre a-i reproşa împrumutul acordat Spaniei liberale. Rotschild s-a grăbit să se disculpe, publicând în presă o scrisoare prin care dezminţea zvonurile. Şi reprezentanţii băncilor Hope şi Labouchère au primit bobârnace. Sediile lor principale, aflându-se în afara graniţelor Austriei, nu prea au a se teme de fulgerele cancelarului.

— Indiscreţiile nu-şi au sursa la Madrid, zise Berthier.

— Adevărul este tocmai contrariu. Zvonurile au plecat de la Madrid. Şi încă din cercurile Casei Sunderland, replică Lafont.

— Mă bănuiţi pe mine sau pe colaboratorii mei? se îmbujoră Berthier. Sunt gata să suport consecinţele, deşi nu mă ştiu cu nimic vinovat.

— Dacă te-aş fi bănuit, replică Lafont cu asprime, nu te-aş fi menajat. În ceea ce priveşte colaboratorii dumitale, nu garanta pentru ei. Lasă treaba asta pe seama mea.

— Voiai să-mi spui ceva, Berthier, interveni Gerald spre a mai slăbi tensiunea din atmosferă.

Delegatul din Madrid şovăi.

— Vorbeşte! stărui Gerald.

— Vizita dumneavoastră la Aranjuez a făcut vâlvă. Guvernul e în fierbere. Am primit în cursul după-amiezii vizita Ministrului Finanţelor. Şi-a exprimat nedumerirea faţă de gestul dumneavoastră.

— Imbecilul, rosti sec Gerald. Am să-l lămuresc eu pe Martinez de la Rosa.

Întrevederea dintre şeful Casei Sunderland şi şeful guvernului liberal spaniol, la reşedinţa madrilenă a contelui Arcos de Jalon,

începu sub auspicii sumbre. Formulele de politeţe ale primului ministru ascundeau imperfect amărăciunea omului care şi-a pierdut un prieten.

— Am deplâns vizita dumneavoastră la palat, rosti el cu reproş, tocmai acum, când criza politică se apropie de vârf. V-am socotit întotdeauna un aliat…

Gerald îl întrerupse cu brutalitate.

— V-aţi înşelat. Nu mi-am legat niciodată soarta de a dumneavoastră. Dumneavoastră sunteţi spaniol. Faceţi politica ţării dumneavoastră. Eu sunt om de afaceri. Fac politica intereselor casei pe care o reprezint. V-am furnizat arme pe credit. V-am acordat împrumuturi. Interesele noastre au coincis şi coincid încă. Nu puteam refuza invitaţia regală. Ar fi însemnat să mă pronunţ pentru una din părţile în conflict. Şi eu nu am dreptul şi nici dorinţa să mă angajez în acest conflict. Nu sunt spaniol. Aparent, cel puţin, trebuie să stau deoparte de complicaţiile dumneavoastră politice. V-am sprijinit şi vă voi sprijini în continuare. Voi înceta acest sprijin când voi socoti că luptaţi pentru o cauză pierdută. La ora actuală poziţia guvernului dumneavoastră înclină spre un extremism regretabil. Exaltaţii din tabăra dumneavoastră vor să obţină totul sau nimic. Gândiţi-vă la experienţa liberalilor din Regatul Celor Două Sicilii.

— Sfânta Alianţă nu va îndrăzni să-şi trimită trupele în Spania.

— Credeţi? Mă tem că vă înşelaţi.

— Armata şi poporul spaniol vor rezista. Amintiţi-vă experienţa lui Napoleon.

— Nu vă faceţi iluzii. Monarhiştii, biserica, extremiştii de dreapta se vor alătura trupelor străine.

— Nu cred. Regele se sprijină doar pe un pumn de partizani…

— Care au dat foc nordului Spaniei, completă Gerald fraza primului ministru.

— Vom zdrobi focarele rebeliunii.

— Vă urez succes, rosti Gerald iritat de îngustimea vederilor interlocutorului. Mă tem că forţând nota, daţi apă la moara duşmanilor dumneavoastră dinafară, care afirmă că nu urmăresc decât pacificarea Spaniei.

— Ne-am ales drumul, *Señor Sunderland.* Nu mai putem da înapoi.

— Procedaţi aşa cum veţi socoti de cuviinţă, *Señor* de la Rosa. Dar nu vă aşteptaţi să vă finanţez aventurile. Îmi permit să vă dau

un sfat. Să fiţi cu ochii în şaisprezece, spre a vă feri de surprize neplăcute.

— Ce vreţi să spuneţi?

— O simplă povaţă.

Gerald şi Martinez de la Rosa se despărţiră nemulţumiţi unul de celălalt. Gerald hotărî să părăsească Spania înainte de sfârşitul săptămânii. Un eveniment, prevăzut în parte, avea să-l determine a-şi amâna plecarea.

Închiderea oficială a sesiunii Cortesurilor prilejuia solemnităţi la care participau, pe lângă guvern, regele, autorităţile madrilene, corpul diplomatic şi căpeteniile armatei. Capitala era în sărbătoare. Drapele împodobeau clădirile.

După încheierea solemnităţii, regele pofti pe membrii guvernului la palat spre a le oferi o colaţiune. S-ar fi zis că o eră nouă de concordie şi armonie avea să se deschidă.

O lovitură de teatru sfărâmă însă iluziile celor care-şi închipuiseră că pacea înflorise iarăşi pe pământul Spaniei. Madridul fu trezit din euforie de o veste care făcu fulgerător ocolul oraşului. Fernando al VII-lea, sprijinit de garda regală, îşi arestase miniştrii, reţinându-i la palat. În biserici, clopotele prinseră să sune. Populaţia oraşului ieşi în stradă. Căpeteniile liberale mobilizară miliţiile populare. Acţiunile regaliştilor din nordul şi răsăritul Spaniei cunoscură un nou avânt.

Urmară câteva zile de agitaţie. De o parte şi de alta a baricadei se făceau pregătiri febrile. Ciocniri între gărzile regale şi trupele rămase credincioase guvernului, la care se adăugau miliţiile populare, fură semnalate în diferite puncte ale oraşului. Luptele câştigară curând în amploare.

Din camera sa de hotel, Gerald asculta bubuiturile de tun şi focurile de armă care se înălţau din oră în oră. Dinspre *Plaza Mayor* porniră să se scurgă în dezordine pe *Calle de Toledo* călăreţii unei unităţi de cavalerie, urmăriţi îndeaproape de formaţii de miliţie. Detunăturile de armă se contopeau într-o fantastică şi asurzitoare grindină. Cai loviţi de gloanţe se poticneau, antrenând în cădere călăreţii pe care-i striveau sub greutatea lor. Răniţi, năclăiţi de sânge, se târau pe caldarâm. Un soldat cu pântecele despicat alerga împiedicându-se în intestinele-i revărsate. După câţiva paşi, se prăvăli peste o rigolă. Un copil, apărut Dumnezeu ştie de unde, urla zănatic. Faţa îi era plină de sânge.

La palat, regele aştepta înfrigurat rezultatul luptelor. Înfricoşat, dădea porunci contradictorii, sporind confuzia apărătorilor Coroanei, care îşi dădeau seama că vor sucomba în faţa superiorităţii numerice a adversarilor. Spre seară, rezistenţa gărzilor regale păru să slăbească. Poziţiile ocupate de monarhişti capitulau pe rând. După căderea nopţii lupta lor defensivă se transformă în derută. Un ultim asalt sângeros şi palatul căzu în stăpânirea unităţilor militare devotate guvernului. Membrii cabinetului, în frunte cu Martinez de la Rosa, fură eliberaţi. Regele rămase la rândul său captiv între zidurile palatului. Rolurile se inversară.

Spectaculoasa răsturnare de situaţii nu limpezi atmosfera politică. În provincie, luptele între cele două tabere luau proporţii de război civil.

Înainte de a pleca la Paris, Gerald avu o ultimă întrevedere cu Martinez de la Rosa şi cu Riego, căpetenia revoluţiei din 1820. Îi sfătui să pacifice cât mai rapid ţara. Altfel o intervenţie militară străină devenea iminentă. Un pretext mai bun nu i se putea oferi lui Metternich şi ţarului Alexandru. Martinez de la Rosa făgădui să depună toate eforturile pentru a-şi impune autoritatea pe întreg teritoriul Spaniei. Solicită un nou împrumut, sub formă de arme şi muniţii. Gerald declară că va analiza această chestiune. Ştia însă că cererea lui Martinez de la Rosa nu avea sorţi de izbândă. Casa Sunderland angajase capitaluri destule în Spania. Perspectiva rambursării lor devenea tot mai incertă. Ceru garanţii. Concesiunea comerţului cu Cuba. Primul ministru, aflat la strâmtoare, îşi dădu consimţământul.

Gerald părăsi cu inima grea Spania. Întrevedea perspectivele unei confruntări grele pe tărâm politic şi financiar. Chiar dacă nu va reuşi să întârzie declanşarea unei intervenţii armate a Sfintei Alianţe, îşi asigurase aceleaşi garanţii din partea ambelor tabere, ceea ce nu era de neglijat.

Când sosi la Paris, găsi o atmosferă foarte înfierbântată. Presa monarhistă, în frunte cu gazeta *„La Quotidienne”*, propovăduia „un război fără milă împotriva rebelilor din Spania”, adică împotriva guvernului legal, care se străduia să stingă focarele răscoalei progresiste. „Regele Fernando este prizonier ca şi Ludovic al XVI-lea. Să-l apărăm, spre a nu avea soarta augustului său unchi, regele martir.” Suveranul Celor Două Sicilii, vărul lui Fernando al

VII-lea al Spaniei, bombarda cu apeluri pe Metternich, solicitându-i intervenţia în favoarea „regelui captiv”.

Între timp, la Madrid se constituise un nou guvern de „exaltaţi” care-şi îndepărta prin excesele sale simpatia liberalilor moderaţi. Situaţia politică în Spania căpăta o coloratură anarhică.

La Paris, Gerald era aşteptat de Vittoria şi de Lorenzo di Serracapriolo, care sosiseră direct de la Roma, însoţiţi de Benjamin.

Nu avea însă timp de prieteni. În capitala Franţei trebuia să tragă sfori pentru a crea un curent de opinie ostil beliciştilor din guvern, din parlament şi din presă. Luă discret contact – fie direct, fie prin agenţii săi – cu adversarii regimului, care preconizau o politică externă pacifică, în opoziţie cu ultraregaliştii favorabili unei expediţii militare. Încheie temporar alianţe cu Roy, fostul ministru de finanţe şi exponent al regaliştilor moderaţi, cu deputatul Manuel, liderul stângii din Parlament, cu bancherul Laffitte – concurent prin definiţie al Casei Sunderland, dar care acceptă a face cauză comună cu rivalul său pentru a ţine în şah Coroana – cu scriitorul Benjamin Constant, cu generalul Foy şi cu marchizul de Lafayette – recent compromişi în urma eşuării unui complot organizat pe teritoriul Franţei – în sfârşit cu Talleyrand, gata oricând să facă opoziţie guvernului.

— Iată o situaţie paradoxală, îi spuse într-o zi Talleyrand. Un mare fabricant de armament se străduieşte să împiedice izbucnirea unui război.

— Un război împotriva Spaniei dezbinate ar echivala cu o simplă promenadă militară. O pace precară, menţinută printr-o echilibristică a diplomaţilor, implică înarmări masive şi continue, extrem de profitabile fabricanţilor de armament. Iată de ce la ora actuală prefer pacea războiului.

Ziarele liberale, stipendiate în taină de Gerald, prinseră a face mare tărăboi în favoarea păcii. „Franţa are nevoie de linişte spre a-şi vindeca rănile. Aventurile napoleoniene abia s-au încheiat. Un nou război ar fi o nebunie”

Opinia publică, tulburată de repetatele apeluri, începea să se agite. În parlament numeroase voci denunţau „demenţa politicienilor care împing Franţa la dezastru”. Regele Ludovic al XVIII-lea, intimidat de valul de proteste al opoziţiei, înclină să frâneze zelul ultraregaliştilor.

După ce socoti că obţinuse unele rezultate la Paris, Gerald

hotărî să-şi continue turneul la Londra. Înainte de a părăsi Franţa, făcu o vizită preşedintelui consiliului de miniştri, Villèle, care se remarcase prin moderaţia sa. Villèle colaborase constant cu băncile Sunderland şi Rotschild, căci le prefera bancherilor francezi Laffitte şi Casimir Pérrier, adversarii săi politici.

Într-o expunere de aproape o oră, Gerald îşi dezvoltă argumentele în favoarea păcii. Susţinu, în concluzie, că Franţa neutră îşi va atrage simpatia republicilor independente din America Latină, care vor fi bucuroase să o accepte drept parteneră într-o serie de tratate comerciale. Casa Sunderland era gata să joace rolul de intermediar.

Villèle nu-şi ascunse interesul faţă de aceste propuneri. Şi el ezita să se angajeze într-un război care implica riscuri uriaşe. Ostilitatea Angliei, starea precară a finanţelor franceze, agitaţia opoziţiei, posibilitatea unui eşec militar atârnau serios în balanţă.

— Din nefericire, continuă el, suntem victimele unui fatal complex de împrejurări. Ţarul Alexandru a făgăduit regelui Fernando că va trimite trupe în Spania spre a-i restabili autoritatea. Pe de altă parte, Austriei nu-i convine să accepte trecerea trupelor ruseşti pe teritoriul ei; ar prefera să acţioneze singură. Însă nici noi, francezii, n-am vedea cu ochi buni trecerea armatelor austriece pe teritoriul Franţei. Dacă războiul ar deveni inevitabil, am prefera să folosim numai trupe franceze. Vă rog să credeţi, *Monsieur le Duc*, am dat instrucţiuni agenţilor mei diplomatici să nu angajeze Franţa în acţiuni pripite. Nu socotesc necesar să transformăm ţara noastră într-un stat poliţist…

Îndată după sosirea sa la Londra, Gerald convocă la Montenuovo House pe toţi liderii Casei Sunderland din Marea Britanie, în cap cu Anthony Temple, Jeffrey Horncastle, lorzii Amberley şi Huntesdon, precum şi pe consilierii Rowlandson, Clinton, Graham şi Marshall. Lafont avea să fie de asemenea prezent.

Consfătuirea urma să aibă loc seara, după ora opt. În cele trei ore libere care-i mai rămâneau la dispoziţie, făcu o vizită bunicii sale, Patricia de Lusignan-Valois. Ducesa văduvă se mutase într-un apartament relativ modest din Mayfair. Patru camere mobilate cu gust, dar fără acea somptuozitate caracteristică reşedinţelor înaltei nobilimi. O cameristă şi o bucătăreasă alcătuiau personalul de serviciu.

Gerald examină indispus acest interior care părea să indice o

jenă financiară acută.

— Nu înţeleg de ce v-ţi mutat în acest apartament mediocru, *Madame*, când aveţi la dispoziţie o multitudine de reşedinţe demne de înaltul dumneavoastră rang.

Patricia îl privi zâmbind blajin.

— Femeile bătrâne au curiozităţile lor, Gerald.

— Ştiu. Vă repugnă să vă folosiţi de bunurile răscumpărate de tata. Nu înţeleg însă de ce refuzaţi să locuiţi la Berwick Castle sau la Northland Palace?

— Dragul meu nepot, cunoşti moravurile britanice. Văduvelor vârstnice nu le rămâne decât să ducă o viaţă retrasă, modestă, departe de tentaţiile şi deşertăciunile lumii.

— Nu este cazul dumneavoastră. Dispuneţi de venituri îndestulătoare. Am dat instrucţiuni lui Anthony Temple să vă pună la dispoziţie orice sumă de bani... Mă faceţi să cred că aţi întâmpinat neplăceri din partea cumnatei mele, ducesa Grace.

— Grace e o fiinţă ideală. Nu s-a plâns niciodată că ar stingheri-o persoana mea. Ştiu însă din experienţă că prezenţa bătrânilor incomodează pe tineri.

— Mă tem că v-au deranjat relaţiile ducesei Grace cu Anthony Temple.

— Gerald, nu ai impresia că eşti indiscret? Aş prefera să schimbăm subiectul discuţiei.

Gerald ridică din umeri.

— Fie. Să vorbim despre timp. Eterna temă a englezilor care nu au ce-şi spune.

Era convins că bunica sa era contrariată de relaţiile lui Temple cu Grace de Northland. Obiectiv judecând, Grace nu era de condamnat. Căsnicia ei cu Francis-Andrew fusese un eşec. După moartea acestuia, se simţise atrasă de Anthony Temple. În public, relaţiile lor erau de o corectitudine exemplară. Singura persoană care le cunoştea romanul de dragoste era lady Edith Shaw. În casa lady-ei Edith aveau loc întâlnirile lor amoroase. Gerald era bine informat.

Antipatia lui pentru aceşti oameni, era instinctivă. Încerca oare complexele lui Richard al III-lea faţă de familia fratelui său defunct? Poate că Grace îi intuia simţămintele. Neîncrederea, rezerva, reţinerea ei aveau astfel o justificare. Şi Temple îl irita. Omul acesta nu-i dăduse sprijinul decât sub presiunea lui Lafont.

La Montenuovo House, Gerald îl primi pe Temple cu răceală.

Nu-şi manifestă animozitatea. Nu era locul şi nici momentul potrivit. Şedinţa se reduse – ca de obicei – la înregistrarea hotărârilor lui.

— Complicaţiile politice din Europa, creşterea concurenţei, frământările sociale, nesiguranţa zilei de mâine ne impun să căutăm noi debuşeuri, posibilităţi de extinderea activităţii noastre. Un război se profilează la orizont. Casa noastră se va strădui să-l întârzie. În cazul că izolarea Angliei va deveni iarăşi o realitate, trebuie să ne asigurăm expansiunea în Asia. Se impune ca India şi China să intre neîntârziat în sfera noastră de activitate. Schimburile noastre comerciale cu Extremul Orient sunt insuficiente.

Anthony Temple îşi permise să ridice unele obiecţii.

— Compania Indiilor este încă puternică. În ceea ce priveşte China, ne vom izbi de politica xenofobă a dinastiei Manciuriene. Ultima misiune diplomatică a lui Amherst în Imperiul Soarelui Răsare s-a încheiat cu un fiasco.

Gerald îl privi cu vagă compătimire. Temple devenise un timorat. Deprins să-şi ascundă relaţiile cu Grace de Northland, acţiona cu aceeaşi teamă şi pe tărâm economic. Deformare psihică.

— În curând, Mr. Temple, vom reuşi să năruim ultimele vestigii ale monopolului Companiei Indiilor. Avem aliaţi puternici în sânul cabinetului. În momentul în care guvernarea Indiei va scăpa din mâinile directorilor companiei şi va fi preluată de Coroană, pătrunderea noastră în India va fi împlinită. În ceea ce priveşte China, situaţia nu e atât de neagră precum o prezentaţi dumneavoastră. Imperiul Celest nu întreţine relaţii diplomatice cu Europa, dar face comerţ cu europenii. Un comerţ sporadic, dar care nu poate fi neglijat. Într-o zi China îşi va deschide porţile. Trebuie să fim şi noi acolo când se va înfăptui acest act.

În ziua următoare, Gerald avu o întrevedere cu George Canning, unul dintre liderii partidului *tory*. Canning era un aprig adversar al lui Castlereagh, ministrul de externe, cu care se bătuse în duel în urma unui diferend politic. De o inteligenţă superioară, combativ, înzestrat cu un spirit muşcător, se făcuse temut în parlament prin ripostele sale biciuitoare, în care se împleteau sarcasmul şi violenţa. Era antipatizat de aripa vârstnică a partidului. Un important membru al cabinetului, exasperat de atitudinea lui bătăioasă, intransigentă, rostise scârbit. „De-am scăpa odată de

acest blestemat geniu, care ne face atâta sânge rău.”

Canning ar fi dorit să se dedice Afacerilor Externe, însă prezenţa lui Castlereagh în guvern îi închisese acest câmp de activitate. Regele nu-l putea suferi. În primăvara anului 1822 îi oferise postul de guvernator general al Indiei. Canning acceptase acest exil aurit, care părea să-i încheie cariera politică. Îşi dădea seama că adversarii săi din sânul partidului erau prea puternici.

Întrevederea lui Canning cu Gerald avu loc în casa lordului Amberley.

Gerald şi Canning aveau un scop comun. Răsturnarea lui Castlereagh, care deşi acţiona făţiş împotriva politicii de intervenţie în treburile interne ale altor state, asigura pe sub mână pe Metternich de tot sprijinul său. Gerald socotea că opoziţia categorică a Angliei ar putea întârzia simţitor proiectata expediţie militară împotriva Spaniei. Londra nu era capabilă să adopte o atitudine fermă atâta vreme cât Castlereagh avea să-şi păstreze postul de şef al diplomaţiei britanice. Ministrul de Externe trebuia deci doborât înaintea deschiderii Congresului de la Verona.

Gerald şi Canning ajunseră curând la un acord. Amândoi îşi vor reuni forţele împotriva lui Castlereagh. Canning îşi va mobiliza partizanii din partidul *tory*, iar Gerald va arunca în luptă toate mijloacele economice de care dispunea, încheind în acelaşi timp o înţelegere şi cu acei corifei ai partidului *whig*, din opoziţie, ostili prin definiţie politicii lui Castlereagh. Legăturile lui de familie cu înalta nobilime *whig* îi înlesneau această sarcină.

Rezultatele coaliţiei se făcură imediat simţite. Ziarele stipendiate de Gerald dezlănţuiră o furibundă campanie împotriva ministrului de Externe. Simultan, glasuri vehemente se ridicară în Camera Comunelor şi în Camera Lorzilor, punând în mişcare opinia publică. Agitatori de profesie stârniră un val de fund, care ameninţă la un moment dat însăşi existenţa guvernului. Se constituiră comitete de sprijin pentru liberalii din Spania. Numeroşi entuziaşti declarară că se vor înscrie voluntari în armata spaniolă, dacă Sfânta Alianţă va încerca să invadeze Peninsula Iberică. Lordul Amberley ridică temperatura politică la un nivel exploziv, în ziua în care anunţă iminenţa publicării unor scrisori compromiţătoare pentru Ministrul de Externe.

Gerald dirija din umbră această maşină propagandistică, distribuind sute de mii de lire sterline, cumpărând pe nehotărâţi, încurajând pe cei slabi, fanatizând tineretul, corupând până şi pe

prietenii lui Castlereagh.

Guvernul se străduia să dea asigurări opiniei publice că va acţiona în sensul politicii tradiţionale a Angliei opunându-se tendinţelor agresive ale Sfintei Alianţe.

Într-o dimineaţă, Londra se trezi cu răsuflarea tăiată de o veste senzaţională. Castlereagh se sinucisese. Exasperat de atacurile înverşunate ale adversarilor, dar mai ales de defecţiunile înregistrate în propria lui tabără, îşi tăiase cu briciul gâtul, în vreme ce-şi făcea toaleta de dimineaţă. Soţia sa îl găsise într-o baltă de sânge. Se lansă zvonul că ministrul de Externe se sinucisese datorită unei crize de nebunie.

Dispariţia lui Castlereagh deschidea o succesiune grea. Susţinut de prietenii săi politici, de Gerald şi de presă, George Canning obţinu în sfârşit mult râvnitul portofoliu al Afacerilor Externe. Odată cu el, cabinetul britanic avea să inaugureze o politică de un liberalism accentuat, aşa cum propovăduise demult Huskisson.

Prima iniţiativă a lui Canning după instalarea sa fu să dea instrucţiuni ducelui de Wellington, şeful delegaţiei britanice la Congresul de la Verona, în sensul de a se opune unei intervenţii militare în Spania.

Gerald îşi atinsese scopul. Îl nimicise pe Castlereagh. Se putea înapoia la Paris. Acesta însă nu era decât începutul. Lupta cea mare abia acum începea.

Înainte de a părăsi Anglia, trecu din nou pe la bătrâna ducesă de Lusignan-Valois.

— Stăruiţi în hotărârea dumneavoastră de a nu vă muta din acest apartament? o întrebă el zâmbind cu indulgenţă, ca şi când ar fi avut de-a face cu un copil.

— Gerald, să nu mai discutăm despre această chestiune, rosti Patricia iritată de tonul lui.

— Cum doriţi. Cred că de la dumneavoastră am moştenit îndărătnicia.

— Se poate. Aş vrea să-ţi pun şi eu o întrebare. Te-ai gândit vreodată că anii trec? Că eşti ultimul purtător al titlului? Că trebuie să-ţi creezi o familie?

Gerald se înclină ironic.

— Toate la timpul lor. Nu preferaţi să discutăm despre vreme?

Se despărţiră în relaţii nu tocmai amicale. „Tinerii de azi sunt imposibili”, reflecta Patricia contrariată. „Încăpăţânarea bătrânilor nu este egalată decât de lipsa lor de discernământ”, gândea

Gerald.

La Paris îl aştepta un raport secret asupra cazului Wendell şi asupra suspiciunilor pe care le trezise comportarea lui Raymond faţă de mişcarea revoluţionară studenţească din Marele Ducat de Baden. Vestea nu fu pe placul lui Gerald. În drum spre Verona, va face un popas la Heidelberg, spre a examina personal situaţia. Nu avea nevoie de complicaţii suplimentare în Germania. Desigur că la ora actuală poliţia secretă a Marelui Ducat spiona fiecare mişcare a lui Raymond. Era imposibil ca Metternich să nu fi fost pus în curent. Gerald se aştepta să i se ceară în curând explicaţii asupra liniei politice adoptată de Casa Sunderland. Perspectiva aceasta nu-i făcea deloc plăcere...

Prevenit de un curier al lui Raymond, contele Albrecht von Wendling-Ronnenburg sosi la Heidelberg călare pe o Rosinantă atât de înaltă şi de slabă, încât evoca scheletul unui animal preistoric, scos la lumină de nişte arheologi. Dar Albrecht von Wendling-Ronnenburg nu părea ridicol. Cei care-l vedeau trecând marţial pe străzile oraşului aveau impresia că le-a ieşit înainte fantoma unui cavaler medieval.

Contele îşi începu turneul de intervenţii în favoarea fiului său printr-o vizită la primărie. Fără să ţină seamă de ordinea audienţelor, trecu printre uşierii sideraţi, dădu la o parte pe solicitanţii îmbulziţi în anticameră şi intră fără să bată la uşă în cabinetul părintelui urbei, aflat într-o înfierbântată discuţie cu doi consilieri comunali. La apariţia contelui, şi primarul, şi consilierii amuţiră. Toţi îl cunoşteau. Ştiau că e ruinat, că tarele ancestrale i-au subţiat sângele şi i-au afectat puţin şi mintea, că – din punct de vedere social şi politic – era un om sfârşit. Cu toate acestea, se ridicară respectuos în picioare.

Contele îi salută scurt, îşi puse cascheta, mănuşile şi cravaşa pe biroul primarului, acoperind câteva hârtii pe care acesta tocmai le rezolvase.

— Fiul meu a fost arestat ca un borfaş de rând, rosti el scorţos. Nu pot tolera această insultă adusă familiei mele. Autorităţile din Heidelberg au uitat probabil respectul şi recunoştinţa datorate conţilor von Wendling-Ronnenburg, protectorii tradiţionali ai acestui oraş.

Firesc ar fi fost ca vorbele contelui să stârnească râsul. Nu numai că nu râseră, dar încercară un simţământ de sfială. Atât de

mare era încă prestigiul străvechii nobilimi germane, încât burghezii înstăriţi, bine înfipţi pe picioarele lor, care îndeobşte făceau paradă de un dispreţ nemărginit faţă de aristocraţia putredă şi sărăcită, se ploconeau servil ori de câte ori intrau în contact cu reprezentanţii acesteia. Îşi găseau scuze, zicându-şi că făceau o concesie trecutului, dar că fiii, nepoţii şi strănepoţii lor se vor scutura şi de aceste vestigii anacronice.

Primarul se grăbi să explice vizitatorului că organele comunale nu aveau niciun amestec în arestarea tânărului Ronnenburg. Că reţinerea lui de către poliţie era datorită unor chestiuni de ordin politic şi că el, primarul, nu avea niciun fel de autoritate în acest domeniu.

Contele clătină din cap, satisfăcut de aceste explicaţii. Catadicsea să-şi retragă imputările pe care ar fi fost îndrituit să le aducă edililor căzuţi în greşeală. Îşi luă mănuşile, cascheta, cravaşa şi ieşi demn, urmat de privirile smerite ale părinţilor urbei.

Rămaşi singuri, începură să râdă.

— Bietul conte! rosti primarul. Îmi face milă.

Consilierii ridicară din umeri.

— Îi acordăm respectul datorat moaştelor odihnite în racle de sticlă…

Contele vizită şi pe şeful poliţiei. Acesta nu era localnic, aşa că se arătă mai puţin impresionat de reputaţia familiei Ronnenburg. Cu aerul eficient şi rece al funcţionarului conştient de importanţa sa, îi declară în termeni vagi că tânărul Ronnenburg se făcuse vinovat de afiliere la o organizaţie subversivă. Fapta în sine era de o gravitate excepţională şi se afla în cercetarea unui judecător de instrucţie.

Contele se grăbi să urce scările tribunalului. Preşedintele Karl von Wirthleben îl primi cu bunăvoinţă. Îi ascultă păsul, apoi îl chemă pe judecătorul Weilhelm Hartenstein, însărcinat cu instruirea cazului. Hartenstein, ca şi Şeful poliţiei, făcea parte din tagma acelor funcţionari fanatici, dispuşi să taie în carne vie dacă această intransigenţă le uşura avansarea. Declară cu emfază că eliberarea tânărului Ronnenburg era imposibilă atâta vreme cât instrucţiunea se afla în curs. Vina studenţilor fusese de altfel deplin dovedită, iar o cocoloşire a acestei afaceri era în afara oricărei discuţii. Faţă de ireductibilitatea judecătorului Hartenstein, preşedintele tribunalului îl sfătui pe conte să nu

aştepte rezultatul anchetei şi să solicite clemenţa Marelui Duce de Baden.

Consternat de lipsa de înţelegere a magistraţilor, contele bătu la uşa decanului nobilimii, principele von Hilsbach. Hilsbach suferea de gută. Înfăşurat ca o mumie, stătea întins pe o canapea. Cea mai neînsemnată mişcare îi smulgea vaiete de durere. Primi pe vizitator cu toată cinstea. Ascultă cu atenţie plângerea contelui, care afirmă că funcţionărimea burgheză, în frunte cu magistratura şi poliţia, a pus la cale un adevărat complot împotriva nobilimii, pe care încearcă să o discrediteze.

Hilsbach se arătă întru totul de acord cu argumentele vizitatorului. Solidaritatea nobililor trebuia să se facă simţită. Deşi durerile îi storceau lacrimi, porunci să i se pună caii la trăsură. Spiritul de castă îi insufla energie, puteri noi. Plecă la luptă aşa cum se avântau odinioară la război cavalerii acoperiţi cu zale şi înarmaţi cu lănci, buzdugane şi săbii grele.

Hilsbach obţinu promisiuni din partea preşedintelui de tribunal şi a şefului poliţiei. Atât şi nimic mai mult.

Cătrănit de aceste eşecuri, dar nu descurajat, contele von Wendling-Ronnenburg porni călare pe Rosinanta lui la Karlsruhe, spre a da ochi cu Marele Duce.

Ploile reci de toamnă se porniseră mai devreme ca de obicei. Ziua şi noaptea ploua. Asupra oraşului Heidelberg se lăsase un frig umed, pătrunzător. Când ploaia măruntă şi rece, înceta, o ceaţă alburie, înecăcioasă şerpuia de-a lungul văii.

Raymond se simţea foarte singur. Casa profesorului Wendell, atât de vie, de prietenoasă odinioară, era acum funebră. La prânz şi seara, Raymond lua masa în sufrageria rustică, servit de menajera sperioasă şi tăcută.

Într-o seară, după cină, stătea întins în pat şi citea o carte de filozofie la lumina unei lumânări. Minuscula limbă de foc se clătina smucită de curentul de aer ce pătrundea prin fereastra deschisă. Ploaia cădea neîncetat. Picături de apă, răvăşite de vânt, ropoteau pe glaful vopsit în alb.

Portiţa de la stradă scârţâi. Pe pietrişul aleii din grădină scrâşniră paşi. Raymond îşi încordă auzul. Paşii se opriră în faţa intrării casei. După un scurt interval, trecură în dreptul ferestrei camerei de culcare a profesorului. Degetele bătură uşor în geam.

Raymond stinse lumânarea şi ieşi din odaie. Coborî tiptil scara. Străbătu vestibulul şi deschise încet uşa de la intrare. Omul din curte se apropie.

Şopti:

— Sunt eu, Schrame, *Herr Professor*.

Raymond îi zări silueta neagră, conturându-se pe fundalul ferestrei luminate a casei de peste drum.

— Intră, Schrame, rosti el cu voce scăzută. *Herr Professor* nu este acasă.

Speriat, Schrame dădu să fugă.

— Sunt eu, Raymond de Beaulieu, colegul tău. Intră.

Schrame şovăi. Se temea de o cursă. Recunoscuse glasul lui Raymond.

— Nu e bine să fiu văzut...

— Intră, îl îndemnă Raymond. Sunt singur. Menajera doarme în camera ei.

Schrame pătrunse în vestibul. Raymond închise uşa în urma lui. Îi strânse mâna. Mâna lui Schrame era fierbinte, deşi o umezise ploaia.

— Arzi, zise Raymond.

— Cred că am răcit, răspunse Schrame. Adăpostul meu din ruine nu e tocmai confortabil.

— Vrei să mănânci ceva?

— Aş bea un rom. Să mă încălzească.

Lui Schrame îi clănţăneau dinţii. Intrară în sufragerie. Raymond aprinse o lumânare. Ochii fugarului străluceau ca doi licurici. Schrame slăbise cumplit. Pielea i se lipise de oase. Îi crescuse barba. Din hainele-i ponosite şiroia apa. Raymond scotoci prin bufet.

— Să nu-ţi fie teamă, zise Schrame. Înainte de a veni aici, am avut grijă să mă asigur că nu sunt filat. Am devenit expert în treaba asta.

— Nu mi-e teamă, rosti Raymond.

Scoase o sticlă de rom, două păhărele, apoi atacă flămând tortul.

— Ce mai e nou pe aici?

— Wendell, Ronnenburg, Füssli, Kügeln au fost arestaţi.

— Tu n-ai avut neplăceri?

— Nu. Mi-au pus câteva întrebări şi m-au lăsat în pace. Nu sunt german.

— Norocul tău.

Mânca tortul, înghiţindu-l aproape nemestecat.

— Am bănuit eu că i-au arestat. Mai ales că Kügeln n-a mai dat pe la mine.

— Şi de atunci ce-ai făcut?

— Am aşteptat. Ziua stăteam ascuns. Noaptea ieşeam după mâncare. Coboram până în oraş. Pândeam ferestrele deschise. Intram în case prin escaladă, ca borfaşii. Umblam după mâncare. Am avut mare noroc că nu m-au prins. Eram lefter. Chiar dacă aş fi avut bani, n-aş fi îndrăznit să intru prin prăvălii sau prin cârciumi. M-aş fi temut să nu fiu recunoscut şi denunţat. Am fost ispitit să las totul baltă, şi să fug acasă. În pădure aş fi găsit cel mai sigur refugiu. Dar ar fi însemnat să abandonez lupta.

Raymond îi mai oferi o felie de tort.

— Guvernanţii aceştia sunt orbi, continuă Schrame. Refuză, sau pur şi simplu nu sunt în stare să înţeleagă atracţia pe care libertatea o exercită asupra oamenilor. Istoria omenirii se poate rezuma la o luptă crâncenă şi neîntreruptă între stăpâni şi robi. Robii au câştigat şi continuă să câştige teren. Stăpânii vor pierde până la urmă partida, fiindcă robia trebuie să dispară. Sub orice formă.

Schrame uitase de tortul din farfurie. Se lăsase antrenat de iureşul argumentaţiei.

— Atâta vreme cât vor exista privilegii şi privilegiaţi, frământările nu vor înceta. Nu există justificare pentru consfinţirea inegalităţii, fie între indivizi, fie între clase sociale, fie între state. Dreptul pumnului trebuie să treacă în domeniul amintirilor triste. Germanii s-au ridicat împotriva lui Napoleon spre a-şi scutura jugul. În locul lui s-a ridicat Sfânta Alianţă, această organizaţie tiranică. N-am făcut decât să-l schimbăm pe stăpân.

Pe Schrame îl cutremură un aprig fior de frig.

— În Germania toţi o duc rău. Şi ţăranii, şi meseriaşii, şi intelectualii. Chiar şi majoritatea nobililor o duc rău.

Bău încă un rom.

— Situaţia ţăranilor e catastrofală. În Pomerania, în Prusia Orientală sunt legaţi de pământul stăpânit de latifundiari. Pot fi vânduţi sau cumpăraţi odată cu pământul. Trei sau patru zile pe săptămână sunt obligaţi să muncească pentru stăpân. Dacă stăpânul vrea să-şi mărească parcul castelului, să degajeze o

privelişte sau să-şi extindă terenurile de vânătoare, poate să dărâme un sat şi să-i lase pe ţărani pribegi, fără a le plăti vreo despăgubire. Vânătorii călări pot trece oricând în galopul cailor peste peticele de pământ atribuite şerbilor spre folosinţă, pe timpul vieţii. Dacă distrug culturile, paguba rămâne a ţăranilor. Şerbul prins cu găteje luate din pădure riscă a fi osândit să i se taie mâna sau să fie spânzurat. Aici, în vestul Germaniei, tratamentul aplicat ţăranilor este mai bun. Corvezile pot fi răscumpărate cu bani. Emanciparea şerbilor din Prusia a fost hotărâtă în 1783, dar în Landtag s-a adus legii un corectiv. Iniţiativa eliberării ţăranilor revine marilor proprietari. În 1808, 1811 şi 1816 s-au confirmat hotărârile anterioare de emancipare, dar aplicarea se face într-un ritm de melc. Ţăranii care şi-au câştigat libertatea şi au devenit proprietari pe micile lor loturi de pământ sunt siliţi de mizerie să le vândă şi să îngroaşe populaţia săracă a oraşelor. În Hanovra, Schleswig, Westphalia, Bavaria, ţăranii au o viaţă mai bună. Unii au reuşit să-şi înjghebeze mici ferme înfloritoare. Acest început de prosperitate a făcut pe generalul Friederich von der Marwitz să declare că belşugul e dăunător ţăranilor, căci au tendinţa să se lenevească.

Schrame făcu un gest de dezgust.

— Nu ştiu, Raymond, de ce îţi spun toate astea. Încerc, poate, şi mă descarc. Prea le-am păstrat multă vreme în mine.

Suspină adânc.

— Ţăranii care au eşuat prin oraşe, au trecut de la Scylla la Charibda. Patronii de ateliere sau de fabrici îi speculează la sânge. Robia şi-a schimbat doar firma. În Silezia salariile sunt mizere. Li se impută ţăranilor şi meseriaşilor că sunt beţivi, violenţi, inculţi, vicioşi. Condiţiile de trai i-au înrăit. A încercat cineva să le creeze o viaţă mai omenească?

Schrame îşi scoase din buzunar batista – o batistă murdară, ruptă – şi îşi tamponă fruntea asudată.

— Crezi că intelectualii se bucură de o consideraţie deosebită? Ştii ce spunea ducele Ernest-Alexander de Hanovra? „Profesorii n-au patrie. Profesorii, curvele, şi balerinele se vând pe bani. Şi aleargă acolo unde li se oferă un *kreutzer* în plus”…

Râse.

— Culmea ironiei. Cei bogaţi râd întotdeauna de setea de bani a săracilor. Mai îmi dai un rom?… Burghezii îmi fac scârbă. Sunt timoraţi şi au ochelari de cal. Îşi văd de funcţiile, de comerţul şi de

atelierele lor, evitând să intre în conflict cu guvernanţii. Singurii care s-au ridicat împotriva nedreptăţilor sociale a abuzurilor, a absolutismului regal sunt studenţii. Autorităţile îi lovesc însă cu o cruzime neînchipuită. Le desfiinţează asociaţiile, îi persecută, îi hăituiesc, umplu cu ei închisorile. Citadela Kolberg de pe Baltica, temniţele de la Köpenick, Magdeburg, Ehrenbreitstein, Spire gem de tineri condamnaţi la pedepse variind între cinci şi douăzeci şi cinci de ani. Mă îngrozesc torturile la care vor fi supuşi Ronnenburg, Kügeln, Füssli şi ceilalţi…

— Guvernanţii ar trebui să se nelinişească la gândul că tinerii de azi vor fi maturii de mâine zise Raymond.

Schrame zâmbi trist.

— Nu se tem. Ştii ce-mi spunea Wendell? Anii care trec şi burţile care cresc tocesc entuziasmul tinerilor de odinioară. Maturizaţi, cuminţi, amorţiţi, cad în acea rutină imbecilizantă, care nu este altceva decât anticamera bătrâneţii, a ramolismentului şi a morţii. Prea puţini continuă lupta dincolo de băncile universităţilor. Aceştia vor învinge. Căci libertatea nu poate să moară, oricât ar încerca să o înăbuşească tiranii.

Studentul plecă fruntea.

— Mai avem de înfruntat multe încercări, Raymond. Poate că zbirii mă vor prinde şi pe mine. Nu-mi pasă. Nici în pragul morţii n-am să încetez lupta.

Vorbele lui nu sunau grandilocvent. Erau impresionant de sincere.

— Aş vrea să fac ceva pentru voi, zise Raymond.

Schrame ridică mâna.

— Mărgineşte-te, dragul meu, la rolul de spectator pasiv. De ce să fii târât în acest vârtej, care la urma urmei ne priveşte numai pe noi, germanii.

— Cauza libertăţii este cauza întregii omeniri, Schrame… Mai vrei puţin rom?

— Mulţumesc… Mi-e foarte frig.

— Ţi-ar trebui nişte haine călduroase şi ceva bani.

Schrame începu brusc să tuşească. Tuşea hârâit. Simţea o durere apăsătoare în piept. Abia putea să mai respire.

— Mi-ar trebui nişte haine uscate, zise el.

— Haidem la mine în odaie, îl pofti Raymond. Să-ţi alegi ce vrei.

Când, ajunseră sus, Schrame se uită cu jind la patul moale.

— Sunt secole de când n-am mai dormit într-un pat. Acolo, în

ascunzişul meu, mă gândeam la voluptatea pe care o încerci într-un aşternut curat. Eu dorm pe un culcuş de frunze uscate.

— Întinde-te pe pat până îţi aduc din cămară câteva felii de şuncă şi ce voi mai găsi pe acolo. Mai întâi schimbă-ţi hainele.

Schrame îşi lepădă pardesiul ud şi răpănos, vestonul, îşi desfăcu cravata, care arăta ca un ştreang. Se simţea foarte slăbit. Abia se mai ţinea pe picioare. Îşi scoase pantalonii, cămaşa... Rămase gol. Tremura tare. Încercă o senzaţie dureroasă, de frig. Raymond îi dădu o cămaşă, o flanelă groasă, indispensabili.

— Îmbracă-i şi intră în aşternut. Să te încălzeşti puţin. Dacă vrei, îţi pregătesc o sticlă cu apă caldă.

Schrame se supuse. Odaia i se învârtea în jur. Avea impresia că tavanul se lăsa asupra lui, gata să-l strivească, apoi se îndepărtă într-un necontenit du-te-vino. Picioarele îi erau moi. Căzu pe pat. Raymond îl înveli eu o cuvertură groasă.

— Am să-ţi aduc şi o sticlă cu vin bun.

Când se întoarse cu mâncarea şi cu băutura, îl găsi pe Schrame delirând. Vorbea incoerent şi îşi frământa mâinile deasupra cuverturii.

Raymond puse proviziile pe masa din mijlocul camerei. Se uită îngrijorat la oaspetele său. Lucrurile se complicau. Normal ar fi fost să cheme un doctor. Era însă riscant. Medicul ar fi putut vorbi. Raymond îşi aminti că în biblioteca profesorului se aflau câteva cărţi de medicină. Wendell fusese ispitit pe vremuri să îmbrăţişeze cariera lui Esculap. Apoi renunţase. Tratatele lui aveau să folosească acum. Raymond se întrebă dacă va fi în stare să se descurce...

Gerald sosi la Heidelberg odată cu eliberarea condiţionată a tânărului Ronnenburg. Contele von Wendling-Ronnenburg reuşise să pună în mişcare nobilimea din marele ducat. Demnitarii Curţii pe care-i solicitase îl trataseră cu o condescendenţă compătimitoare.

Contele defilase mândru prin saloanele palatului ducal, fără a se sinchisi de hainele-i roase în coate, decolorate, îmbâcsite de praf şi împrăştiind un miros acru de sudoare de om şi de cal. Delicatele doamne pe lângă care trecuse îşi tamponaseră cu batista parfumată nasul ofensat de duhoarea greţoasă a contelui, dar răspunseseră la salut cu ipocrită amabilitate. Marele duce îi ascultase plângerea. Omul acesta grav şi taciturn, care nu se sfiise

să înlăture de la tron prin mijloace violente pe urmaşii legitimi ai suveranului defunct, se arătase binevoitor faţă de castelanul de pe Rin. Înţelegându-i păsul, dăduse poruncă celor în drept să dispună eliberarea studentului nobil.

— Îl iert fiindcă poartă un nume ilustru, vorbise marele duce solicitantului, care-l asculta supus, dar nu umil. Păţania aceasta să-i fie de învăţătură. Un Ronnenburg are o singură datorie. Să-şi slujească suveranul şi patria. Mergi în pace, iubitul meu conte. Feciorul îţi va fi înapoiat.

Eliberarea condiţionată a lui Ronnenburg nu modifică situaţia celorlalţi arestaţi. Ancheta avea să se desfăşoare mai departe, cu aceeaşi severitate.

Ronnenburg sosi la locuinţa profesorului Wendell într-o dimineaţă, la ora zece. Era slab, pricăjit, ca un câine de pripas. Optimismul însă nu-l părăsise. Raymond şi Schrame îl primiră cu braţele deschise. Schrame acceptase ospitalitatea lui Raymond. Argumentele acestuia fuseseră convingătoare. Ce poliţist s-ar gândi să-l caute pe fugarul Schrame în casa profesorului Wendell, arestat pentru participarea la şedinţele unei asociaţii studenţeşti interzise?

Eliberarea condiţionată a lui Ronnenburg complica situaţia lui Schrame. Era de presupus că locuinţa profesorului va fi pusă iarăşi sub supraveghere.

Menajera profesorului fusese la înălţime. Acceptase prezenţa lui Schrame în casă fără să crâcnească. Avea mare consideraţie pentru Raymond. De vreme ce acesta hotărâse astfel, însemna că aşa trebuie să fie. Raymond o instruise cum să se poarte faţă de străini. Niciun cuvânt despre Schrame, şi cât mai puţine legături cu lumea dinafară. Menajera nu mai ieşea din casă decât după cumpărături. Era încântată să execute poruncile tânărului student. Se îndrăgostise de el, dar nu îndrăznea să recunoască acest lucru nici în forul ei lăuntric.

În jurul unui *Frühstuck* copios, Ronnenburg istorisi păţaniile sale celor doi colegi, care-l ascultau cu interes. Judecătorul de instrucţie Hartenstein era un sadic. Nu fusese în stare să smulgă nimic de la Kügeln, de la Ronnenburg şi de la ceilalţi. Numai Füssli, intimidat de ameninţările lui, făcuse declaraţii compromiţătoare pentru Schrame, pe care-l desemnase drept principalul iniţiator al înfiinţării noii filiale a asociaţiei *Burschenschaft*. Înainte de eliberare, Ronnenburg primise

instrucţiuni precise. Să nu scape un cuvânt în afară despre cele văzute şi auzite în cursul anchetei.

— Mi s-a spus că la cea mai mică abatere, voi fi iarăşi arestat, le explică el. Mă tem că toţi colegii noştri se vor alege cu câţiva ani de închisoare.

În aceeaşi zi, la ora prânzului, somptuosul echipaj al lui Gerald opri în faţa casei profesorului Wendell. Unchiul şi nepotul se îmbrăţişară cordial. Distantul conducător executiv al Casei Sunderland ştia să fie afectuos, încântător, dacă interesele sau fantezia îi dictau o asemenea atitudine. Sosise la Heidelberg urmat de un stat major alcătuit din treizeci de consilieri, experţi şi secretari. În oraşul de pe Neckar îl aşteptau conducătorii Băncii Sunderland din Berlin, convocaţi spre a primi ordine. Gerald desemnase un consiliu restrâns alcătuit din trei persoane, care aveau să-l asiste pe Raymond în cadrul activităţii sale de şef al Casei Sunderland din Germania. La Heidelberg, unde avea să poposească o singură noapte, i se rezervase un întreg hotel.

Seara, Gerald oferi în cinstea nepotului său un banchet la restaurantul „Zum Roten Gatter”. La insistenţele lui Raymond, acceptă să intervină pe lângă marele duce de Baden în favoarea profesorului Wendell.

În vreme ce trăsura îl purta spre Karlsruhe, Gerald reflecta amuzat la purtarea de persuasiune a lui Raymond, care nu se lăsase până nu i-l încredinţase pe Karl Schrame, cu recomandaţia de a-l scoate din Germania, unde îl pândea temniţa. În ciuda marilor sale răspunderi îşi asumase riscul suplimentar al trecerii frauduloase peste frontieră a unui tânăr revoluţionar, numai spre a-i face plăcere incorigibilului fiu al lui Adrien de Beaulieu.

Raymond părea să fi moştenit calităţile tatălui său. Avea aceeaşi personalitate, aceeaşi tenacitate, aceeaşi puritate de seducţie. Îi deosebeau totuşi unele trăsături de caracter. Supleţea, diplomaţia lui Adrien erau contrabalansate la Raymond de o intransigenţă şi o dârzenie care atingea fanatismul. Dragostea lui faţă de oprimaţi, ura împotriva tiraniei riscau să-i creeze mai târziu neplăceri. Poate că înaintarea în vârstă îl va cuminţi. Şi acest Schrame era un fanatic. Altfel n-ar fi ajuns într-o situaţie atât de grea. Acum, studentul se afla pe capră alături de vizitiu. Purta livrea de lacheu. Lafont îi procurase acte de identitate false. Gerald se gândi să-l păstreze în serviciul său. Cei mai capabili colaboratori ai tatălui

său se dovediseră tinerii recrutaţi întâmplător. Cei cu recomandaţi şi relaţii impresionante nu dăduseră rezultate.

La Philippsburg îl ajunse din urmă curierul de la Paris. O corespondenţă din New Orleans, semnată de Charles, îi vestea încheierea unei importante tranzacţii comerciale cu Republica Paraguay. Dictatorul Francia achiziţionase o mare cantitate de armament plătibil eşalonat în termen de cinci ani. Preţurile acceptate de Francia erau ridicate. Casa Sunderland urma să realizeze beneficii frumoase. Charles era mândru de această afacere. Totodată îi anunţa apropiata sa căsătorie cu Marcia Duvallier. Această alianţă matrimonială coincidea cu intrarea lui în viaţa politică a Louisianei. Charles spera că Gerald va asista la ceremonia nupţială.

Ştirile primite de la New York erau ceva mai amuzante. Dispariţia lui Babs de la domiciliul conjugal rămăsese încă o enigmă. Henry şi David Forbes depuneau eforturi disperate spre a o regăsi. Henry hotărâse să facă *mea culpa* şi să solicite serviciile lui Lafont, pe care-l destituise cu câţiva ani înainte. Actualul şef al serviciului de informaţii, Frank Delano Harrison, îşi dovedise încă o dată incapacitatea. Gerald făcu mare haz de isprava nepoatei sale.

— Aş paria că James Kent nu este străin de această escapadă, râse Lafont.

— Acceptaţi oferta lui Henry? îl întrebă Gerald. Ştiu că te-a jignit. Dacă i-o găseşti pe Babs, îţi va mânca din palmă. Ascultă-mă pe mine, dă-i un răspuns pozitiv.

Informaţiile sosite de la agenţii lui Lafont din Londra semnalau unele operaţii bursiere şi de bancă suspecte. Sandra Sunderland, văduva lui Robert, solicitase mari sume de bani de la Banca Sunderland din City. Totodată vânduse la Stock Exchange, prin interpuşi, un masiv pachet de acţiuni ale fabricii de armament Sunderland-Montorgueil din Cardiff. Anthony Temple prinsese de veste şi achiziţionase mare parte din aceste acţiuni pe numele ducesei văduve Grace de Northland. Şi Sandra şi Anthony Temple se făcuseră astfel vinovaţi de operaţiuni bursiere pe cont propriu, în dauna intereselor Casei Sunderland.

Gerald dădu dispoziţii ca Sandra şi Anthony să fie ţinuţi mai departe sub observaţie, fără a fi informaţi că operaţiile lor fuseseră descoperite...

Odată cu Gerald, sosi la Karlsruhe şi curierul de la Viena. Şeful

serviciului de informaţii din Austria îl anunţă că Sandra se căsătorise în taină cu locotenentul Valentino di Bagheria-Viterbo. Nobilimea vieneză prinsese din zbor secretul şi îl comenta în fel şi chip. Sandra făcuse acest pas spre a legaliza o legătură precară. Bagheria o îndurera cu multiplele lui aventuri amoroase. Sandra spera că însurătoarea îl va cuminţi. După nuntă plecaseră în călătorie prin Europa Centrală. Făcuseră un turneu prin Linz, Salzburg, Innsbruck, Oberammergau şi în prezent se aflau la Münich.

— Omul acesta o costă mult pe Sandra, zâmbi Gerald. Abia acum îmi explic tranzacţiile ei de la Londra. Hm! Au început să facă prostii. Îşi grăbesc sfârşitul...

Marele duce de Baden oferi un dineu de gală în cinstea lui Gerald. Invitaţi numeroşi, ceremonial strict, lumină multă. Marele duce Ludwig-Wilhelm-August era o replică reuşită a „Principelui” preconizat de Machiavelli.

Avea obraji trandafirii, ochi binevoitori şi candizi, favoriţi albi, pufoşi. Sub această înfăţişare blajină ascundea o monumentală lipsă de scrupule. Ludwig-Wilhelm-August pusese mâna pe tron, înlăturând pe moştenitorii legitimi prin procedee care aminteau romanele de aventuri în fascicole.

Până în 1818, coroana ducală strălucise pe fruntea lui Karl-Ludwik-Friederich, un idiot maniac, care-şi închipuia că este supus unei otrăviri lente de către duşmanii strecuraţi în palat. Colecţionar fanatic, îngrămădea în apartamentele sale tot felul de arme, jucării, bibelouri, măşti de carnaval, bijuterii şi mai ales petiţii ale supuşilor săi, pe care le orânduia în impozante vrafuri fără să le citească. Împăratul Napoleon, aflat în culmea gloriei, îl căsătorise cu fiica sa adoptivă, Stéphanie de Beauharnais. Calităţile ei sufleteşti ar fi îndrituit-o la o viaţă mai bună. Ani de-a rândul vegetase într-un palat posomorât, între o soacră pisăloagă, un soţ cretinizat şi un unchi perfid, care-i suprimase pe cei doi copii, lansând zvonul că aceştia ar fi murit curând după naştere, datorită unor tare congenitale.

După decesul suveranului idiot, otrăvit poate de unchi, acesta preluase sceptrul ducal, spre „fericirea supuşilor”, pe care nimeni nu-i întrebase dacă sunt de acord cu aceste schimbări dinastice.

Unchiul acesta îl primea acum pe Gerald cu o pompă cvasiregală. Binevoitor, acordă imediat eliberarea condiţionată a profesorului Wendell, având grijă să solicite în schimb – sub o

formă foarte voalată – un împrumut personal.

Încântat de primirea şi rezultatele obţinute, Gerald se pregătea să părăsească oraşul de reşedinţă al marelui ducat, când o corespondenţă sosită din Italia îi strică subit buna dispoziţie. Ministrul de Externe al Franţei, Montmorency, nesocotind instrucţiunile primite de la Paris, făcuse declaraţii incendiare, afirmând că „Franţa trebuie să se aştepte la posibilitatea – mai mult decât atât, la probabilitatea – unui război cu Spania.” Acest reprezentant al aripii ultrareacţionare şi ultraregaliste din cabinetul Vililèle zădărnicea eforturile depuse de Gerald în vederea unei soluţionări pacifice a conflictului. Războaiele preventive pornite de Metternich – ieri împotriva Regatului Celor Două Sicilii şi a Piemontului, azi împotriva Spaniei, mâine poate împotriva Angliei – nu conveneau deloc Casei Sunderland.

Gerald sosi la Verona câteva zile după deschiderea congresului. Dezbaterile alternau cu recepţii, reprezentaţii teatrale de gală, banchete, serbări, dar mai ales cu manevre şi discuţii de culise. Se aflau acolo ţarul Rusiei, împăratul Austriei, regele Celor Două Sicilii, regele şi regina Sardiniei, marii duci şi marile ducese din Italia, principele Metternich, ducele de Wellington, Mathieu de Montmorency, o armată de miniştri, diplomaţi şi consilieri de tot felul, în jurul cărora foiau curioşi, poliţişti, spioni, aventurieri. Lumea congresului de la Verona – mai puţin Talleyrand – se întâlnea în oraşul lui Romeo şi al Julietei, spre a pune iarăşi la cale soarta lumii.

Gerald îşi făcuse intrarea fără zgomot. Dorea să tragă din umbră sforile fantoşelor decorate şi galonate, stipendiate de el. Pentru durata congresului, închiriase un palat în care se instalase cu întreaga suită. Din primele zile vizitele şi invitaţiile începură să afluiască. Forţa financiară pe care o reprezenta Casa Sunderland-Beauclair era susceptibilă să influenţeze manevrele subterane ale diferitelor delegaţii. Abia după o săptămână de claustrare se resemnă Gerald să iasă la lumină.

Prima sa vizită particulară o făcu la reşedinţa lui Chateaubriand, ambasadorul Franţei la Londra. Când i se încredinţase misiunea de a face parte din delegaţia franceză, acesta primise instrucţiuni precise. Franţa nu trebuia să se angajeze în angrenajul politicii beliciste a Sfintei Alianţe. Între Chateaubriand şi Montmorency exista o rivalitate declarată, pe care miza Gerald. Din nefericire, Montmorency făcuse mari

concesii Austriei şi Rusiei, fără să ţină seamă de obiecţiile colegilor săi.

Gerald înţelese că trebuia să angajeze personal lupta. Fiindcă resursele-i băneşti îi permiteau să facă orice extravaganţă, chiar şi aceea de a concura covorul zburător din poveste, aduse la Verona – într-un timp record – trupa sa de balet de la Paris, în frunte cu Alain, primul ei balerin, precum şi pe Vittoria şi Lorenzo di Serracapriolo.

Îndată după sosirea lor, convocă pe Alain, pe Vittoria şi pe Lorenzo în cabinetul său de lucru.

— Am nevoie de voi. Veţi juca rolul unor importanţi pioni pe tabla de şah a afacerilor mele. Misiunea voastră e simplă şi în acelaşi timp grea. Să corupeţi. Prin orice mijloace.

— În special prin cele senzuale, nu-i aşa? întrebă Vittoria zâmbind.

— M-ai înţeles bine.

— În domeniul acesta suntem experţi, interveni Lorenzo imperturbabil.

Alain suspină cu deznădejde comică.

— Balerinele şi balerinii mei sacrificaţi pe altarul zeului Baal… Nu te temi, Gerald, de mânia Terpsihorei?

— Prin Vittoria, zeiţa Venera şi-a dat deja acordul.

— Şi Ganymede răspunde la apel prin mine, rosti Lorenzo.

— Nu-mi rămâne decât să pun căluş Terpsihorei. Să nu-i mai aud gemetele…

— Gemetele de voluptate? râse Gerald. Terpsihora şi Eros s-au înţeles întotdeauna de minune.

Alain duse mâna la frunte, la gură şi la piept, într-un graţios salut oriental.

— Stăpâne, ne supunem.

— Recompensele vor fi proporţionale cu însemnătatea personajului cucerit, zise Gerald.

— Iată o perspectivă încântătoare, zise Lorenzo.

— Prea eşti prozaic, Lorenzo, îl tachină Vittoria. Gândeşte-te în primul rând la frumuseţea misiunii. Sacrificii închinate dragostei…

— Scumpă Vittoria, sinceritatea nu trebuie să supere pe nimeni. Fac totul ca să câştig bani. Gerald face totul ca să-i păstreze… sau ca să-i înmulţească. În ceea ce priveşte sacrificiile pe altarul amorului, dă-mi voie să am rezervele mele. Partenerii nu vor fi întotdeauna turnaţi după tiparul Aphroditei şi al lui Adonis. Aş

crede mai degrabă contrariul.

— Te înspăimântă dificultăţile? îi întrebă Gerald.

— Dimpotrivă. Înfrângerea lor este specialitatea mea. Şi trebuie să recunoşti că am dobândit o oarecare rutină.

— Personal nu am avut ocazia să-mi dau seama, surâse Gerald.

— Timpul nu este pierdut, rosti sentenţios Lorenzo.

— Până la sosirea voastră la Verona, am analizat congresul sub toate aspectele lui. Am colaboratori numeroşi, care mi-au îngăduit să pătrund şi în tainele prohibite vulgului. În momentul de faţă, Europa aşteaptă cu sufletul la gură hotărârile congresului. În acest timp delegaţii se amuză. Petrecerile le solicită toată energia. În timpul liber, discută politică. Mai bine zis, se prefac a discuta politică. Hotărârile sunt deja luate în comitet restrâns. Cei doi împăraţi, plus Metternich. Restul nu contează. Madame de Lieven, soţia ambasadorului rus la Londra, a deschis un salon în care notabilităţile se întrec a se face remarcate. Metternich este nelipsit. Ţarul îl manevrează pe Metternich prin intermediul principesei de Lieven, care – nu ştiu dacă sunteţi informaţi – este amanta cancelarului. Metternich este un vulpoi bătrân. Când se află în alcovul principesei, îi face confidenţe, ştiind prea bine că vor ajunge la urechile ţarului. Vittoria, aş dori să o suplantezi pe *Madame* de Lieven. O misiune pe măsura talentelor tale.

— Nu mă supraestimezi, Gerald?

— Îmi cunosc bine oamenii, Vittoria.

— Sper să nu te dezamăgesc.

Lorenzo începu să-şi facă vânt cu batista. Îl incomoda căldura din încăpere.

— Pun rămăşag, Gerald, că ai de gând să mi-o dai în primire pe *Madame* de Lieven.

— Exact.

— N-aş spune că sarcina mă încântă, îmi cunoşti preferinţele. Pentru dumneata, Gerald, am s-o seduc, îmi va cădea în genunchi. Pentru mine, va închide uşa alcovului ei în nasul cancelarului.

— Ai să izbuteşti, Lorenzo?

— Accept orice pariu.

— O sută de mii de franci?

— Chiar şi dublul acestei sume.

— Perfect. Încheiem târgul.

— Cheltuielile mele de reprezentare te privesc, Gerald.

— În limite rezonabile, Lorenzo.

— Sunt gentilom, Gerald. Nu am de gând să te speculez. Faţă de alţii sunt mai puţin scrupulos.

— Mulţumesc. Sunt profund mişcat.

Gerald se întoarse spre Alain:

— Acum e rândul tău.

— Te ascult! Cui trebuie să-i tulbur minţile?

— Miniştrilor, ambasadorilor, capetelor încoronate... Femei şi bărbaţi...

— Iartă-mă, Gerald, ar însemna să întrec muncile lui Hercule...

— Nu te speria, surâse Gerald. Arunci în luptă armata de balerini şi balerine. Comandantul suprem priveşte de departe, face planul de bătălie şi îşi manevrează trupele. Îţi dau un şef de stat major deosebit de competent.

— Lafont. Nu-i aşa?

— Perspicacitatea ta e la înălţime, Alain.

— Mulţumesc.

Gerald se uită la ceasul de bronz de pe cămin.

— Mă iertaţi. Trebuie să vă părăsesc. Peste o jumătate de oră am o întâlnire cu ministrul de externe al Rusiei. Apoi trec pe la principesa de Lieven. Vreau să o văd înainte de marea zguduire pe care i-o pregătesc.

— Eşti sadic, Gerald, zise Vittoria.

— Sadic? Nu cred. Mai de grabă curios.

Salută apoi părăsi încăperea.

Alain îşi plimbă palma peste rotunjimile unei Junone de marmură plasată pe un piedestal Boulle.

— Iată-ne înhămaţi la acelaşi car, zise el gânditor.

— La carul gloriei lui Gerald, completă Vittoria.

Alain Dunois se înclină adânc şi ieşi.

Lorenzo se uită lung la Vittoria, care prefira printre degetele-i subţiri şi albe diamantele montate într-un colier de o somptuozitate imperială. Ochii ei fixau flăcările care dansau pe butucii din cămin.

— Eşti tristă, Vittoria.

Ea tresări.

— Nu sunt tristă.

— Pe mine nu mă înşeli. Îl iubeşti.

— Pe cine?

— Pe Gerald, desigur.

— Eşti victima închipuirilor, Lorenzo.

— Biata Vittoria, rosti el cu afectată compătimire. Cine ar fi crezut că se va îndrăgosti ca orice fată de rând. Hai, mărturiseşte.

Vittoria lăsă mâinile în jos.

— Dacă îţi face plăcere, iată, mărturisesc.

— Nu-mi face deloc plăcere. Jurasem odinioară să ne păstrăm capul limpede şi inima rece. Să ne batem joc de toată lumea.

— Nu mai sunt în stare să-mi ţin legământul. Abandonez.

— E atât de grav, Vittoria?

— Foarte grav. Iremediabil. Îmi făcusem iluzii.

— Ai senzaţia că acum totul s-a năruit. Te înţeleg. Nu uita, Vittoria, mă ai pe mine.

— Nu e acelaşi lucru.

— Eu îţi rămân credincios.

— Dragul meu Lorenzo, ne-am jucat prea bine rolul. Gerald ne-a luat în serios. E convins că în ochii noştri numai banul contează.

— Atunci să nu-i înşelăm credinţa.

— Mă enervezi.

Se îndreptă grăbită spre uşă, într-un foşnet de mătăsuri.

Când Gerald sosi la reşedinţa principesei de Lieven, intimii casei se şi aflau în marele salon *au grand complet*. Principesa se ridică în întâmpinarea lui. Întinzându-i mâna fină, acoperită cu bijuterii, îi aruncă pe sub gene o privire în care cochetăria, amabilitatea şi o vagă provocare se îmbinau în proporţii savant dozate.

— Fii bine venit, scumpul meu duce. Prezenţa dumitale dă un lustru deosebit reuniunilor mele intime. Mă bucur să te văd printre prietenii mei.

Gerald îi sărută cu galanterie mâna.

— Regret, principesă, că nu stăpânesc talentul elocinţei, spre a vă exprima simţămintele pe care le încerc în prezenţa dumneavoastră. Cuvântul „fericire” este sărac. „Extaz” ar fi mai potrivit. „Veneraţia” în faţa unei zeităţi ar corespunde poate cel mai bine.

— Duce, sunt uluită. Aş prefera totuşi sentimente mai duioase, pe măsura unei fiinţe umane.

Atitudinea ei era enigmatică. Dorothée de Lieven nu se ostenea să facă lux de amabilităţi decât faţă de personaje pe care voia neapărat să le cucerească. Înclinări sentimentale? Puţin probabil. Considerente politice? N-ar fi fost excluse.

După prezentările de rigoare, *Madame* de Lieven îl conduse într-un colţ mai retras al salonului.

— Vreau să stăm de vorbă ca doi buni prieteni. Privilegiul acesta nu mi se oferă prea des. Ne-am întâlnit ultima dată acum un an, la Londra.

— Exact, principesă. La o recepţie a ducelui de Devonshire.

— Te invitasem la un bal, la ambasadă. N-ai venit.

— Zeii mi-au fost potrivnici. Afaceri urgente m-au obligat să părăsesc *tambour battant* Londra. V-am trimis o scrisoare spre a-mi scuza absenţa.

Principele de Lieven intră jovial în salon. Salută, din prag, întreaga adunare.

— Sosesc de la o extenuantă şedinţă a congresului, rosti el, tamponându-şi cu ostentativă oboseală fruntea netedă.

Procesul de gândire profundă era aproape necunoscut principelui. Capriciile modei masculine îl preocupau în general mai mult decât treburile politice.

Sărută degetele soţiei sale, apoi strânse mâna lui Gerald.

— Duce, prezenţa dumneavoastră în casa mea este o adevărată sărbătoare.

— Mă copleşiţi, principe, se înclină Gerald.

— Vă las, rosti ambasadorul. Nu vreau să vă întrerup.

Zâmbi afabil, apoi trecu la alt grup.

— Principele este un soţ admirabil, rosti *Madame* de Lieven, aducându-i un neaşteptat omagiu.

„Admirabil, dar mai ales comod”, completă el mintal.

— În seara aceasta şi-au anunţat vizita principele de Metternich şi contele de Nesselrode, continuă ea. Contele are să fie foarte bucuros să vă vadă.

Vorbele amfitrioanei aveau un anumit tâlc, reflectă rapid Gerald. Pe Nesselrode îl va bucura întâlnirea. De ce nu spusese principesa acelaşi lucru şi despre Metternich?

— Bizar! îşi reluă ea ciripitul. Fiindcă mi-am petrecut zece ani din viaţă la Londra, lumea mă crede englezoaică; şi fiindcă îl văd aproape zilnic pe cancelarul Metternich, mă socoteşte austriacă. Oamenii sunt foarte superficiali, nu-i aşa? Şi ducele de Wellington mă vizitează adeseori. Din această cauză, compatrioţii mei din anturajul Majestăţii Sale Ţarul au început să mă evite. Antipatia pe care o au faţă de Anglia şi de primul ei reprezentant la Verona o reflectă şi asupra mea. Întreaga Europă defilează prin acest salon,

cu excepţia Rusiei. Dintre concetăţenii mei, numai contele Nesselrode, Pozzi di Borgo şi generalul Tattiscev sunt oaspeţi asidui.

Gerald asculta atent concertul verbal al principesei. La cei treizeci şi şapte de ani ai ei – nemărturisiţi, dar menţionaţi în fişele lui Lafont – arăta foarte tânără. Avea trăsături fine, bărbia puţin ştearsă, gâtul lung şi graţios, silueta suplă.

Contele de Nesselrode intră însoţit de generalul Tattiscev. Iarăşi prezentări şi schimburi de complimente. Puţin formalist, ministrul de Externe al Rusiei se aşeză pe un taburet la picioarele principesei. Angajă cu Gerald o conversaţie mondenă. Îşi găsiră prieteni comuni şi preferinţe comune. Şi Gerald şi Nesselrode adorau hipismul şi câinii de rasă.

La un moment dat, amfitrioana dispăru. Gerald înţelese că fusese dinadins lăsat singur cu ministrul.

— Verona cunoaşte azi o glorie care nu se va şterge curând, zise Nesselrode. Datorită congresului, a devenit capitala Europei. Căpeteniile lumii politice, militare şi financiare mă întreb dacă am respectat ordinea reală a importanţei respectivelor grupuri – se îmbulzesc în orăşelul acesta obscur, pe care l-au trezit din letargia provincială. Alaltăieri am stat de vorbă cu bancherii Hope şi Wolff-Rosenberg; ieri am avut o lungă convorbire cu fraţii Rotschild.

Gerald înclină din cap. Asculta politicos monologul ministrului. În asemenea cazuri socotea că tăcerea e de aur. Rezerva lui deruta.

— Fraţii Rotschild, continuă Nesselrode, au angajat importante negocieri cu Rusia. După câteva clipe zâmbi fin. Nu cred că fac o indiscreţie. Sunt convins că arhieficientul dumneavoastră serviciu de informaţii v-a semnalat aceste negocieri.

Gerald admira abilitatea lui Nesselrode. Pretinsa lui indiscreţie avea un scop bine determinat. Politicianul acesta versat în combinaţii politice complicate îi arunca o nadă.

— Rusia deschide larg porţile sale capitalurilor vest-europene, vorbi el ca despre un fapt divers.

Nu făcea o ofertă formală. Scăpa, o aluzie şi aştepta reacţiile interlocutorului.

Gerald ştia că fraţii Rotschild se angajau numai în operaţii bine cântărite în prealabil. Evident, Rusia oferea un uriaş câmp de activitate. Casa Sunderland nu putea respinge mâna întinsă a imperiului moscovit.

— Ţara dumneavoastră ar reprezenta într-adevăr un partener interesant, vorbi Gerald cu ton neutru.

Replica lui permitea interpretări multiple. În niciun caz un refuz.

Nesselrode era un jucător dibaci. Ştia să jongleze cu nuanţele. Reuşise să-l intereseze pe Gerald.

— Cunoaştem imensele resurse ale Casei Sunderland, zise el. Şi bogăţiile Rusiei sunt imense. Într-o zi am putea face un tur de orizont. N-ar fi exclus să punem bazele unei colaborări utile.

Gerald se adânci în fotoliu.

— De ce nu? Poate găsim un teren comun…

— Dacă există bunăvoinţă, totul devine posibil.

— Optimismul dumneavoastră este contagios, excelenţă.

— Optimismul meu este alimentat de soluţiile pe care mi le inspiră indirect persoana cu care discut.. N-aţi fi de părere ca delegaţii noştri să se întâlnească spre a purta unele discuţi preliminare?

Gerald surâse. Nu se putea spune că Nesselrode nu lucra expeditiv.

— Care ar fi subiectul acestor discuţii?

Ministrul îşi luă de pe nas ochelarii cu ramă de aur, şterse lentilele cu batista, apoi îi repuse la loc.

— Un împrumut pentru Rusia, avantaje economice pentru dumneavoastră.

Oferi lui Gerald o priză de tutun.

— Putem stabili un acord de principiu?

— Da. Subordonat însă condiţiilor pe care delegaţii noştri le vor stabili.

— Perfect, *Monsieur le Duc*. Sunteţi un foarte agreabil partener de discuţii. Ce bine ar fi dacă şi pe tărâm politic diplomaţii ar cădea de acord cu aceeaşi uşurinţă…

— Excelenţă, sunt om de afaceri, replică Gerald cu falsă modestie. Las politica pe seama dumneavoastră, a oamenilor de stat.

Nesselrode suspină.

— Noi o facem oficial. Dumneavoastră îi trageţi sforile oficios. Nu ştiu, zău, care dintre noi joacă rolul determinant… Ah, iată şi pe cancelarul Metternich.

Şeful guvernului Austriei Imperiale îşi făcuse ceremonios intrarea. Se comporta asemenea unui actor de înaltă clasă care se

ştie centrul atenţiei generale. Cu un gest de o galanterie oarecum desuetă, sărută mâna principesei de Lieven. În ochi lui se citea o devoţiune de neofit.

Prin reflex, lui Gerald îi reveni în minte chipul de înger pervers al Vittoriei di Serracapriolo. Îi va verifica abilitatea. Va reuşi Vittoria să sfărâme idila Metternich – *Madame* de Lieven?

Congresul îşi desfăşura lucrările într-o atmosferă nu tocmai armonioasă. Austria şi Rusia se aflau într-o tandră lună de miere. Anglia stătea îmbufnată de o parte. Din când în când îşi arăta colţii. Franţa pendula între cele două tabere. Celelalte delegaţii erau ca şi inexistente. Sateliţi ai marilor puteri, făceau o palidă figuraţie.

Gerald urmărea cu interes dezbaterile congresului. Intervenţioniştii constituiau majoritatea. Opoziţia neutraliştilor era lipsită de eficacitate. Cazanul fierbea.

Gerald hotărî să ofere delegaţilor străini o recepţie. Îşi stabilise reşedinţa din Verona la Palazzo Bevilacqua, un măreţ edificiu construit de arhitectul Michele Sanmicheli, către sfârşitul Renaşterii. Parterul, cu arcuri masive şi ferestre zăbrelite, evoca o închisoare rece, rebarbativă. Etajul nobil desfăşura însă o încântătoare gamă de artificii arhitectonice, care-i dădeau un aspect de o eleganţă aeriană. Interioarele vădeau acelaşi gust pentru o ambianţă de o exuberantă somptuozitate.

Invitaţiile lansate de Gerald erau foarte preţuite de amatorii de petreceri reuşite. Ţarul Alexandru şi împăratul Franz al Austriei îşi anunţară participarea. În noaptea recepţiei, puzderia de congresişti – muiaţi în fireturi – îşi făcură cu promptitudine apariţia. Gerald se arătase foarte eclectic în alegerea invitaţilor. Alături de principesa de Lieven, figura şi rivala ei, *Madame* Recamier şi Vittoria de Serracapriolo, şi o colecţie de femei frumoase din societatea înaltă a Veronei. Două orchestre, un bufet sardanapalic, un salon cu jocuri de noroc şi o seră cufundată în semiobscuritate aveau menirea să satisfacă înclinările acelor oaspeţi pe care nu-i captivau în exclusivitate discuţiile politice.

Căpeteniile statelor sosiră cu punctualitate. Şi năsosul rege al Celor Două Sicilii, şi nehotărâtul rege al Prusiei, şi marea ducesă Marie-Louise, văduva lui Napoleon, şi asceticul împărat al Austriei, şi ţarul tuturor Rusiilor. Suveranii principatelor minuscule se împăunau în mijlocul unor numeroase şi strălucite suite. Ţarul

Alexandru sosi însoţit de un singur aghiotant.

Alain Dunois se apropie de Gerald, care primea oaspeţii în dreptul intrării primului salon.

— Cum te simţi strângând atâtea mâini auguste? îi şopti el. Nu ai senzaţia că începi să te sublimezi?

— Răutăciosule! îi zâmbi Gerald peste umăr.

Metternich se făcu remarcat prin absenţa sa. Gerald atrase atenţia lui Lafont.

— Cancelarul e bosumflat. Mă tem că ne pregăteşte ceva. A aflat desigur că nu urmez cu exactitate linia sa politică.

Lafont ridică fatalist din umeri.

— Este imposibil să mulţumim pe toată lumea.

— Metternich nu e toată lumea.

Pe chipul lui Lafont pluti o expresie de o blajină nepăsare.

— Faţă de importanţa pe care o câştigă treptat dinastia Sunderland-Beauclair, Metternich şi cei de calibrul său vor deveni în curând personaje secundare.

— Eşti vizionar, Lafont, sau mă flatezi?

— Aprecierile mele au la bază cele mai stricte calcule matematice. Nu uitaţi, *Sir*, că în meseria mea dispun de elemente care îmi dezvăluie cu relativă uşurinţă necunoscutele celor mai rebele ecuaţii.

Ţarul se arătă extrem de prietenos faţă de Gerald. „Tratativele mele cu Rusia îi motivează bunăvoinţa?” se întrebă acesta.

Ţarul, în ciuda vârstei şi a bolii care îl rodea de la o vreme, arăta încă falnic. Frumuseţea lui virilă, atât de cântată în memoriile epocii, nu se alterase încă. Ochii îi reflectau frământările lăuntrice. O mare oboseală – împotriva căreia se străduia zadarnic să lupte – îi apăsa întreaga făptură. Ţarul îl luă pe Gerald de braţ, cu un gest de intimitate care excludea afectarea teatrală a acelor suverani ce-şi etalează ostentativ bunăvoinţa spre a se face populari. Făcură împreună ocolul saloanelor, urmaţi la respectuoasă distanţă de aghiotantul de serviciu.

— Sunt informat de sprijinul pe care l-aţi acordat grecilor care luptă pentru independenţă, zise ţarul. Gestul dumneavoastră este merituos. Cu sufletul sunt şi eu alături de greci. Raţiuni politice nu-mi îngăduie să le manifest simpatia.

Nehotărârea, ezitările, care tulburau de la o vreme seninătatea ţarului, îşi găseau expresie şi în aceste fraze, reflectă Gerald. Ideile lui generoase, umanitare, de odinioară, luaseră o altă

coloratură. Anturajul, Metternich, poate şi evenimentele, îi schimbaseră mentalitatea. Influenţabil, bănuitor, despotic, încredinţat de esenţa divină a rolului său de păstor al popoarelor din marea Rusie, îşi înăbuşise înclinările liberale, pe care le profesase cu convingere în zorii domniei sale.

— Vă rog să mă credeţi, *Monsieur le Duc*, că nu asist impasibil la încercările cumplite prin care trec grecii, creştini ca şi mine. De multe ori mi-am spus că Turcia nu mai poate coexista cu celelalte state europene şi că secta lui Mahomed trebuie împinsă în Asia. Da, da, am reflectat chiar asupra oportunităţii unui război ruso-turc.

Gerald îşi aminti informaţiile furnizate de Lafont asupra unei audienţe a ambasadorului Franţei la ţar, în cursul căreia acesta lansase ideea unei acţiuni militare comune franco-ruse împotriva Constantinopolului, Propunerea aceasta nu-şi găsise realizarea, fiindcă ulterior ţarul împărtăşise ideile sale lui Metternich, care se grăbise să-l convingă de contrariu. După o discuţie cu autocratul tuturor Rusiilor, cancelarul scrisese împăratului Austriei: „Ţarul Alexandru şi-a însuşit toate argumentele noastre. Pe Capodistria, care îl sfătuia să acorde sprijin grecilor, l-am desfiinţat pur şi simplu. Cabinetul rus a nimicit dintr-o singură lovitură marea operă a lui Petru cel Mare şi a succesorilor săi.

Uitând de propunerile făcute ambasadorului La Ferronnays, ţarul explica lui Gerald cu naivă inconsecvenţă:

— Umanitatea deplânge ororile săvârşite în Grecia de ambele tabere. Dar sângele care curge asupra acestei ţări nenorocite reprezintă consecinţele imprudenţei şi temerităţii provocatorilor acestei funeste revoluţii. Acesta este tristul adevăr, *Monsieur le Duc*. Din toate maşinaţiile puse la cale de revoluţionari, niciuna n-a fost pregătită cu mai multă artă şi condusă cu mai multă pricepere. Voi face tot posibilul să obţin prin negocieri o apropiere între Rusia şi Turcia. Voi solicita Constantinopolului mai multă înţelegere faţă de grecii nevinovaţi.

Înceata lor plimbare prin încăperile somptuoase era salutată de invitaţii care se dădeau respectuos la o parte, deschizându-le drum nestingherit.

Rezemat de o coloană, Jules Lafont urmărea cu privirile trecerea lentă a celor două personaje. Gândurile lui se îndreptau spre alt făgaş.

„Nepotul făurarului de cuţite de la New York se plimbă la braţ

cu ţarul Rusiei. Şi îndrăznesc unii să afirme că în vremurile noastre miracolele nu mai sunt posibile.”

Împăratul Alexandru vorbea lui Gerald ca şi când şi-ar fi căutat o justificare a propriilor sale şovăieli.

— În calitatea mea de coautor al Sfintei Alianţe, aveam datoria să fiu consecvent cu principiile acesteia. Răscoala grecilor ar fi servit de minune interesele mele, ale popoarelor din Rusia, ale întregii creştinătăţi. Un război între ţara mea şi Imperiul Otoman s-ar fi bucurat în Rusia de o popularitate extraordinară. Am fost însă tare. Am rezistat ispitei. Am ascultat de glasul raţiunii, de imperativele politicii. Când am înţeles că evenimentele din Peloponez sunt opera revoluţionarilor, am strunit pasiunile. Providenţa nu mi-a pus la dispoziţie un milion de soldaţi, ca să-i folosesc în slujba unor ambiţii deşarte. Misiunea mea este limpede. Să protejez religia, morala, justiţia, să impun principiile de ordine şi disciplină indispensabile societăţii omeneşti.

Pe chipul ţarului plutea o melancolie adâncă. Acea deprimare pe care o observaseră toţi cei care trăiau în intimitatea sa. Şi Chateaubriand îi vorbise lui Gerald despre melancolia, despre gândurile negre ale ţarului.

Împăratul Alexandru părăsi curând petrecerea. Celelalte capete încoronate îi urmară exemplu. Aşa cerea protocolul. Numai regina Marie-Antoinette obişnuia pe vremuri să înfrunte ceremonialul şi să rămână până în zori la petrecerile care o amuzau atât de mult. În procesul pe care i-l deschiseseră mai târziu revoluţionarii lui Robespierre, i se imputase cu înverşunare această mentalitate uşuratică.

Gerald avea toate motivele să fie mulţumit. Ţarul nu-i era ostil. Aceasta nu însemna că n-ar fi putut să se schimbe de la o zi la alta. Mai ales dacă Metternich şi-ar fi asumat obligaţia de a-i „deschide ochii”.

Prin asociaţie de idei, se gândi la Vittoria di Serracapriolo şi la fratele ei. Vittoria îi lipsea. Lorenzo se afla însă la postul său. Se învârtea ca un fluture în jurul principesei de Lieven, fascinând-o, hipnotizând-o. Spre dezamăgirea bărbaţilor din jurul ei, principesa nu avea ochi decât pentru tânărul italian.

Întrebă pe majordom dacă n-o văzuse pe principesa di Serracapriolo. I se răspunse că principesa nu-şi făcuse încă apariţia.

Recepţia de la Palazzo Bevilacqua se încheie târziu după miezul

nopţii.

A doua zi de dimineaţă, când Gerald se trezi din somn, Jules Lafont aştepta impasibil la picioarele patului. Îmbrăcat într-un impecabil frac cenuşiu, cu pălăria înaltă într-o mână şi cu mănuşile în cealaltă, şeful departamentului informaţiilor stătea nemişcat ca o statuie.

— Ce e cu dumneata, Lafont? De ce atât de matinal?

— Ţineam să vă aduc o veste interesantă. Principesa Vittoria di Serracapriolo şi-a petrecut noaptea în compania cancelarului Metternich.

Gerald simţi o involuntară strângere de inimă. Succesul misiunii Vittoriei îi crea o stare lăuntrică neplăcută. Se întrebă dacă nu cumva sentimentele lui pentru ea căpătaseră o profunzime nebănuită. „Începusem s-o iubesc. Şi n-am ştiut acest lucru? Ar fi culmea.” Resimţea succesul ei ca un fel de trădare. Ar fi preferat poate ca Vittoria să fi refuzat executarea acelei misiuni.

— Trăsura principesei di Serracapriolo s-a ciocnit în faţa reşedinţei cancelarului cu trăsura în care acesta pleca spre Palazzo Bevilacqua. Principesa a leşinat. Cancelarul, însufleţit de cele mai generoase sentimente, rosti Lafont cu ironie, a luat-o pe braţe şi a dus-o sus în apartamentul lui, spre a-i da ajutor. Principesa şi-a revenit în simţiri. Cancelarul, fermecat de ineditul situaţiei, a preferat să-şi continue rolul de amfitrion, renunţând la invitaţia dumneavoastră. Reuşita principesei di Serracapriolo este deasupra oricăror aşteptări. În seara aceasta cancelarul a decomandat un dineu la care trebuia să participe şi *Madame* de Lieven. Pretextul? O importantă şedinţă de lucru. Motivul real? O nouă întâlnire cu principesa di Serracapriolo.

Indispus, Gerald sorbi o înghiţitură din cafeaua care i se servise. Băutura îi păru nesuferit de amară. Blestemă, în gând, afacerile.

Lafont îl privea zâmbind enigmatic.

„Succesele pretind adeseori sacrificii”, gândea el.

Lui Gerald nu-i plăceau sacrificiile. Nu avea stofă de martir...

Capitolul XVI

Când Charles Sunderland se îmbarcă la New Orleans pe corabia „Tropic of Capricorn”, cu destinaţia Asuncion, starea-i sufletească înregistra o elevaţie euforică. Cu spiritul practic al unui adevărat Sunderland, îmbinase interesele comerciale cu agrementul. Ceremonia nupţială, care-l unise, în faţa oamenilor şi a lui Dumnezeu, cu Marcia Duvallier, nu fusese urmată de tradiţionala călătorie de nuntă, deoarece afacerile îl reţinură la New Orleans şi Marcia plasase raţiunea înaintea sentimentelor. Ea însăşi îl îndemnase pe Charles să nu neglijeze interesele Casei Sunderland pentru o călătorie de nuntă, care, la urma urmei, putea fi întârziată fără nicio neplăcere. Charles îi apreciase gestul. Femeia aceasta tânără, cu concepţii atât de solide îi inspirase nu numai admiraţie, dar şi un oarecare respect. Deprins cu demimondenele tâmpe, insignifiante şi meschine, ori cu sclavele supuse şi temătoare frecventate până atunci, era firesc să încerce un simţământ deosebit faţă de o fiinţă afectuoasă, înţelegătoare, înzestrată cu o inteligenţă deosebită, dornică să împartă cu el nu numai bucuriile, dar şi grijile. Marcia avea o personalitate care-i impunea.

Charles, holteiul convins, care n-ar fi conceput odinioară să accepte compromisurile unei căsnicii, constata acum că avusese norocul să întâlnească femeia ideală. Cu o subtilitate şi un talent remarcabil, Marcia ştiuse să-l îmblânzească, să-l civilizeze, fără a-i toci însă energia, impetuozitatea.

Nu numai Charles, dar şi personalul de serviciu al reşedinţei Sunderland din New Orleans îi acceptase cu dragă inimă cârmuirea. Hammond, majordomul, se temuse la început că autoritatea lui va fi ştirbită prin prezenţa Marciei. Marcia ştia însă instinctiv că un pumn de fier este suportabil numai într-o mânuşă de catifea. Când dădea porunci majordomului sau oricărui alt servitor, o făcea ca şi când ar fi cerut o favoare. Personalul de serviciu se întrecea să o servească. Un singur pivnicer ceruse a fi concediat. Furase până atunci cu neruşinare; dar constatase că noua stăpână are – sub o înfăţişare inofensivă – ochi iscoditori de Argus…

Charles îşi pusese în gând să transforme călătoria într-o fermecătoare croazieră. Numeroşi servitori, în cap cu Hammond,

urmau să asigure o traversare confortabilă. Un grup de consilieri şi experţi aveau misiunea să creeze o companie variată şi plăcută Marciei Sunderland, iar pe plan profesional să contribuie cu luminile lor la soluţionarea chestiunilor financiare şi comerciale, complicate la culme de desele răsturnări politice din tinerele republici sud-americane.

Două personaje îşi disputau în acea vreme preeminenţa – Leslie Clinton, ridicat de curând la rangul de prim-consilier, şi Owen Pemberton, înscăunat şef al serviciului informaţiilor. Pemberton, deşi depindea de Jules Lafont, manifesta veleităţi de independenţă. Lafont nu reacţionase fiindcă avea în persoană lui Clinton un informator de prima mână. Nu voia să-l indispună pe Charles, lovind într-unul din principalii săi colaboratori. Avusese însă grijă să-l înscrie pe Owen Pemberton la răboj. Lafont nu obişnuia să-şi lase poliţele neplătite.

Charles îşi lăsase copiii la New Orleans. Socotea că este imprudent a-şi îmbarca toată familia pe o navă expusă oricând riscurilor unei călătorii pe mare. Nu concepea să i se stingă posteritatea printr-o astfel de fatalitate. Îşi ocrotea progenitura aşa cum fiarele îşi ocrotesc puii. Cu aceeaşi gelozie oarbă, primară.

„Tropic of Capricorn” ridică ancora la 3 ianuarie 1823. În ultimul moment, Charles hotărâse să facă o escală la Veracruz. Veştile aduse de un curier special din Mexico erau deosebit de importante. Autoritatea generalului Iturbide, care la 13 mai 1822 se proclamase împărat al Mexicului sub numele de Augustin I, începuse să se clatine. Proaspătul imperiu, clădit printr-o lovitură de stat pusă la cale de armată, era asaltat de valurile furioase ale opoziţiei.

Consilierii lui Charles nu erau potrivnici unei schimbări de regim în Mexic. În cadrul unei şedinţe convocată în vederea analizării situaţiei din acea ţară, Charles îşi exprimă îndoielile asupra avantajelor pe care Casa Sunderland le-ar putea recolta de pe urma detronării împăratului Augustin. Încheie cu o frază care-i rezuma gândirea:

— Să nu uităm că i-am acordat împrumuturi spre a-şi consolida regimul.

— Împrumuturi cu dobânzi exorbitante, interveni Leslie Clinton. Doi la sută pe lună. Ştiţi ce înseamnă aceasta?

— Cămătarii i-au pretins trei la sută.

— Prins în cleşte, Iturbide ne-a preferat pe noi, *Sir*, replică Leslie Clinton, deşi condiţiile noastre sunt şi aşa destul de oneroase. Pentru banii împrumutaţi pe termen scurt, ne-a acordat în schimb o ipotecă asupra impozitelor şi a vămilor. Credeţi că Iturbide va suporta multă vreme această tutelă? Va încerca să se elibereze pe orice cale. La rigoare, refuzând să-şi mai respecte angajamentele. Dacă regimul său se va consolida posibilităţile noastre de a-l sili să-şi execute obligaţiile vor scădea în proporţie inversă. Iturbide ştie precis că, la scadenţă, realizarea ipotecilor va duce la o bruscă micşorare a veniturilor statului. Aceasta îi va atrage un întreg cortegiu de necazuri. Cel mai important va fi imposibilitatea achitării salariilor funcţionarilor publici şi a lefurilor datorate militarilor. Dacă pe funcţionari îi poţi ţine nemâncaţi fără mari riscuri, altfel se prezintă situaţia faţă de armată. Militarii dispun de forţă. Un *pronunciamento* poate răsturna regimul în mai puţin de douăzeci şi patru de ore. Iată de ce nu mă înspăimântă o eventuală prăbuşire a lui Iturbide.

Leslie Clinton vorbea cu convingere şi autoritate. Învăţase lecţia de la Gerald, care conducea prin intermediul său politica economică şi financiară a Casei Sunderland din America Latină, fără ca Charles să-şi dea seama că este dirijat dinafară.

— Atunci ce ne rămâne de făcut? întrebă Charles.

— Să aşteptăm şi la nevoie să sprijinim opoziţia. Deficitele înregistrate în veniturile statului ne îmbogăţesc indirect. De aceea trebuie să acordăm tot concursul acelor *caudillos* care pun la cale rebeliuni militare. Aceştia au nevoie de noi împrumuturi spre a-şi plăti trupele. În felul acesta statul ajunge să se ipotecheze în întregime bancherilor şi industriaşilor străini. Mai precis, Casei noastre care a investit în Mexico cele mai mari capitaluri.

Charles se scărpină în chica creaţă şi roşie ca flacăra.

— Raţionamentul pare să fie drept, rosti el nehotărât. Mă tem însă de riscuri... Ce ne facem dacă noul regim instalat printr-un *pronunciamento* refuză să plătească datoriile regimului defunct?

— V-am explicat. Spre a obţine noi împrumuturi, trebuie în primul rând să le recunoască pe cele vechi.

Charles făcu o schimă triumfătoare.

— Dacă se adresează la alţi capitalişti?

— Negocierile acestea ar cere mult timp. Şi nevoile militarilor sunt stringente. Nu permit amânări.

— Totuşi riscul există.

— Există. Nu vă contrazic. Afacerile implică însă riscuri; trebuie să le înfruntăm.

Charles plecă meditativ fruntea. Clinton avea de bună seamă dreptate. Consilierii săi nu-l sfătuiseră niciodată greşit. Nu îndrăznea să-şi impună opiniile sale, fiindcă nu era în stare să-şi formuleze opinii cu adevărat proprii. Adopta poveţele care i se păreau mai bune, dirijat de un instinct care îl înşela rareori.

După şedinţă împărtăşi Marciei nedumeririle sale. Îi vorbi cu toată sinceritatea.

— Uneori am senzaţia că sunt căpitanul unei nave împinsă de vânturi, spre porturi necunoscute…

— Aceasta e soarta exploratorilor, zâmbi Marcia spre a-i da curaj…

— Nu. Comparaţia nu este exactă. Exploratorii urmăresc ceva. Eu bâjbâi… Şi îmi dau seama că bâjbâi… Până acum am avut consilieri buni. Ce m-aş face dacă aş da peste unul care ar încerca să mă înşele?

Îl costase mult această mărturisire. Căuta în Marcia un aliat. Poate un sfătuitor. Dar nu un stăpân. Numai gândul acesta îl făcea să se înfoaie ca un arici.

Marcia întrevăzu primejdia. Cu intuiţie feminină ocoli stâncile ascunse sub ape.

— Sunt sigură că ai deosebi oricând poveţele bune de cele rele. Am încredere în puterea ta de discernământ, Charles. Dacă vei avea totuşi vreodată nevoie de umilele mele păreri, voi fi oricând gata să răspund la apel. Deşi mă îndoiesc că ţi-aş putea fi de folos. Faţă de experienţa ta vastă…

— Un consilier de bună credinţă este întotdeauna bine venit, rosti el cu mărinimie.

— Lipsa de pricepere şi de experienţă vor fi precumpănite de iubirea şi devotamentul ce-ţi port, rosti Marcia cu modestie.

Charles nu bănuia că îşi vârâse singur grumazul în jug. Un jug de catifea, cu panglicuţe roz, dar care rămânea totuşi un jug. Această situaţie prezenta însă un avantaj. Marcia îi era nu numai superioară pe tărâm intelectual, dar împletea aceasta cu un devotament orb, pus în slujba noii sale familii. Charles – hotărâse ea – trebuia împiedicat să facă greşeli. Fraţii lui erau prea puternici. Faţă de aceştia se impunea să manevreze cu mare abilitate. Altfel ea şi Charles riscau să piară asemenea păsărelelor sfâşiate de ulii…

„Tropic of Capricorn” acostă la Veracruz într-o seară vântoasă, cu cer acoperit de nori, care se izgoneau într-o fantastică şi agresivă cavalcadă. Portul îşi desfăşura de-a lungul ţărmului colierul de lumini care se oglindeau în mare. Cerul era luminat la intervale neregulate de focul de artilerie al fulgerelor.

În aşteptarea debarcării, Marcia stătea rezemată de balustradă şi urmărea cu privirile forfota de pe chei. Charles era nerăbdător să coboare pe uscat.

— Abia aştept să ne vedem la adăpost într-o casă solidă. Se apropie furtuna. Navele din port vor sălta pe valuri ca lovite de streche. Afurisită vreme şi afurisit port.

Marcia aspiră cu sete aerul încărcat de electricitate.

— Pentru mine, şi ameninţarea furtunii, şi lumea aceasta mexicană, în care pătrund pentru prima oară, au un farmec, un parfum de aventură care mă exaltă. Ştii tu? Veracruz este un vechi prieten al copilăriei mele. Am citit atât de mult despre Mexic, încât îl cunosc ca pe buzunarul meu, deşi nu l-am vizitat niciodată.

— Absurd. Cum poţi cunoaşte un lucru pe care nu l-ai văzut?

— Pe Dumnezeu l-a văzut cineva? Dar toţi oamenii îl cunosc, îi simt prezenţa. Unii îl iubesc, alţii – nu. Aceasta este însă o chestiune de opinie.

Charles izbucni în râs:

— Nu-ţi spun părerea mea despre Dumnezeu, ca să nu te cutremuri.

— Nu-l iubeşti, dar nu-l poţi ignora. Să revenim la Veracruz.

— Un oraş infect, bântuit de malarie şi de tot soiul de boli tropicale. Umezeală, călduri caniculare, furtuni şi uragane care ating proporţii de cataclism, şerpi, păianjeni giganţi, tot felul de reptile… În Mexico era să-mi las pielea… acum câţiva ani. Prefer să nu le precizez numărul.

— Pentru mine, Veracruz are altă semnificaţie, rosti Marcia, zâmbind umbrelor trecutului pe care încerca să le reînvie. Aici a debarcat pentru întâia oară Fernando Cortes. Într-o joie sfântă.

Charles o privi cu admiraţie.

— Ai învăţat ceva în viaţa ta, Marcia. Ai avut profesori buni.

— Nu. Toate acestea le-am învăţat singură. Răscoleam biblioteca tatii şi citeam tot ce-mi cădea în mână. În special cărţile de călătorii şi de istorie.

— Mai ştii ceva despre Veracruz?

— Cortes a înfipt o cruce în pământ, fixând locul în care avea să se ridice oraşul. L-a denumit Villa Rica de la Vera Cruz. A împărţit sarcini desemnând pe primii *alcades, regidores* şi *alguaziles*. A stabilit şi punctul în care se va înălţa spânzurătoarea. Civilizaţia Europei Occidentale făcea primul pas pe pământul acesta… Veracruz a devenit cel mai mare port deschis asupra „Mării Orientale”. Aici debarcau viceregii, trimişi să reprezinte pe suveranii Spaniei. De aici plecau spre Europa galioanele încărcate de aur şi pietre scumpe. Către sfârşitul secolului al XVII-lea, piratul flamand Laurent de Graff, poreclit Lorenzillo, a luat cu asalt portul. L-a jefuit, aşa cum numai un pirat ştie să jefuiască, apoi şi-a luat zborul. Câţiva ani mai târziu un francez, căpitanul Grammont, a repetat isprava lui Lorenzillo. S-a retras, încărcat de o pradă imensă, numai în clipa în care i s-a semnalat apropierea unei flote militare spaniole, alcătuită din şaptesprezece nave… Recent, acest Iturbide, această caricatură de împărat, cum îi ziceau ziarele din New Orleans, a silit pe ultimii dregători şi soldaţi spanioli – definitiv înfrânţi de localnici să se îmbarce cu destinaţia Spania. Urmaşii lui Cortes au părăsit înfrânţi pământul cucerit cu trei secole mai înainte… Revanşa robilor…

— Şi eu am fugit din Mexico, zise Charles, dar m-am înapoiat. Mai tare, mai bătăios decât înainte… Trei sferturi din ţară îmi este ipotecată… Cu Iturbide sau fără Iturbide, Mexicul trebuie să-mi rămână în palmă… Armatele mele sunt alcătuite din monede de aur… Un front invincibil… Nu există obstacol care să-mi reziste… Dacă o mare unitate militară mi se împotriveşte, îl impresor pe general cu soldaţii mei zimţuiţi. Odată cu generalul, şi armata lui îşi pleacă steagul…

Vântul începuse să şuiere prin cordaje. Cerul se învineţise ca un ficat bolnav. În văzduh zeii se duelau, mânuind cu turbare fulgerele. Uneori puneau în funcţie şi artileria celestă, dezlănţuind canonada trăsnetelor. Charles şi suita avură timp să debarce mai înainte ca iureşul furtunii să atingă coastele Mexicului. Se refugiară în clădirea solidă, cu aspect de cazarmă, care adăpostea antrepozitele şi birourile sucursalei din Veracruz a Casei Sunderland. Lui Charles şi soţiei lui i se amenajaseră la etaj un dormitor şi un salon-sufragerie. Mobilierul era greoi şi comun. Câteva scoarţe mexicane, atârnate pe ziduri ori aşternute pe pardoseala de cărămidă, dădeau o notă veselă interiorului. Servitorii închiseră cu grijă obloanele.

În noaptea aceea Marcia nu reuşi să închidă ochii. Curând după asfinţit vânturi năprasnice şi torente de ploaie spulberată prinseră să izbească în obloane ca nişte berbeci. Le făceau să scârţâie şi să se cutremure bezmetic. Marcia aprinse lumânarea de pe măsuţă de la căpătâiul patului şi, cu privirile pierdute în gol, asculta vânzolelile drăceşti ale uraganului. Flăcăruia plăpândă a lumânării se zbătea împinsă încolo şi încoace de curentele de aer repezite pe sub uşi şi pe sub ferestre. La un moment dat, flăcăruia se zvârcoli cuprinsă de spasmele agoniei şi îşi dădu duhul. Marcia rămase pe întuneric. Bezna îi încingea fiinţa în chingi nevăzute.

Alături de ea, Charles sforăia cu tremolouri de trompetă, întrerupte de mormăieli neînţelese. Marcia se întrebă dacă soţul ei nu-şi destăinuie în somn gândurile ascunse în starea de veghe. Încercă să-i descifreze bolboroselile, dar şuierul vântului şi zgâlţâielile obloanelor o împiedicau să le afle tâlcul.

În zori furtuna se potoli. Atunci adormi şi Marcia. Un somn greu, fără vise. De dimineaţă, când camerista veni să deschidă obloanele, soarele năvăli pe fereastră înăuntru. Aerul din încăpere era umed, înăbuşitor. Marcia se trezi uşor, aşa cum se trezesc căprioarele.

— Deschide şi ferestrele, Gwendolyn.

Camerista se uită cu teamă la Charles, care dormea cu faţa în sus şi cu gura căscată. Ştia că stăpânului ei îi displăcea să i se deschidă geamurile înainte de a se deştepta din somn.

Marcia îi desluşi temerile.

— Deschide, repetă ea ordinul.

Camerista şovăi, dar se supuse.

Aerul spălat de cascadele cerului dădu năvală în dormitor. Charles mişcă spasmodic mâinile, tresări, deschise ochii. Se uită crunt la cameristă.

— De ce ai deschis geamurile?

— Eu i-am cerut, îi zâmbi Marcia.

— Închide-le! urlă Charles.

Camerista săvârşi operaţia în câteva clipe.

Charles se ridică în capul oaselor, se scarpină în clădăria de păr roşu, căscă, se întinse de-i trosniră oasele.

— Vreau să mănânc, zise el, morfolind cuvintele.

Camerista ieşi ca din puşcă spre a îndeplini porunca.

— Eşti un copil mare şi capricios, îl dojeni Marcia cu maternă indulgenţă.

Charles izbucni în râs. Remarca soţiei sale era atât de năstruşnică şi avea atâta haz, încât uită să mai facă pe supăratul.

— Toate femeile cu care am avut de-a face mi-au spus că sunt un căpcăun.

Marcia clătină din cap.

— Au vrut să te flateze. Te cunosc mai bine. Eşti un copil răzgâiat. Atâta tot.

— O lume întreagă tremură în faţa mea şi tu spui că sunt un copil. Vrei să fii originală?

Spre a nu-şi dezminţi faima de căpcăun, se repezi asupra micului dejun servit de Hammond şi în mai puţin de un sfert de oră înfulecă patru ouă răscoapte, zece felii de şuncă, un pui fript, un sfert de roată de caşcaval şi trei cafele. O jumătate de sticlă de whisky stropi îmbelşugata gustare.

Marcia se mulţumi cu un pahar cu lapte rece şi cu o felie de cozonac.

— Ar trebui să fii mai cumpătat, îl povăţui ea. Altfel are să te încolţească guta.

Charles sări din pat. Deschise singur ferestrele şi trase adânc aerul în piept.

— Hainele, Hammond. Într-o jumătate de oră plecăm.

Se îmbrăcă în cinci minute, apoi ieşi spre a o lăsa şi pe Marcia să-şi facă toaleta.

Soarele se căţăra spre zenit când trăsura de călătorie porni la drum. Oraşul se schimbase în timpul nopţii. Veracruz arăta ca şi cum ar fi fost privit prin nişte lentile deformante. Uraganul se jucase cu casele, schingiuindu-le, zburându-le acoperişuri, şi dărâmând ziduri. Strâmbase copacii, măturase cocioabele şi aruncase corăbiile pe uscat...

În pădurea tropicală, care se desfăşura între mare şi meterezele munţilor, trecerea furtunii nu lăsase urme. Vegetaţia, de o vitalitate explozivă, se încâlcea într-un labirint verde. Păsări ciudate, cu penaje viu colorate îşi îmbinau cântecele cu ţipetele maimuţelor şi cu bâzâitul insectelor. În aerul umed, închis, pluteau miasme grele.

După zăpuşeala din *tierras calientes*, prospeţimea aerului de munte smulse din toropeală pe călători. Marcia se extazia în faţa înălţimilor vertiginoase ale catapetesmelor de piatră, ce-şi repezeau în văzduh culmile înzăpezite. În fundul prăpastiilor adânci, se rostogoleau vuind ape înspumate. Văzute de sus, arătau

ca nişte şerpuitoare fire de argint.

Mexico, oraşul lacustru, durat de mâna omenească pe un vast platou, la peste două mii de metri altitudine, făcu Marciei o impresie puternică. Se aşteptase să întâlnească o aglomerare de case primitive, în cadrul unui peisaj sărac, de munte. O întâmpină însă un oraş întins, cu palate magnifice, de un baroc exuberant, cu catedrale somptuoase, încărcate de podoabe, cu pieţe imense, mărginite de edificii de o splendoare inegalată în Lumea Nouă.

Marcia îşi închipuise că New Orleans şi Natchez reprezentau culmi de rafinament citadin. Luxul clădirilor din oraşul Mexico îi risipi iluziile. Splendidele case coloniale, cu acele intime *patios* umbrite de colonade, de plante exotice şi răcorite de vecinătatea fântânilor care aruncau spre cer artificiile apelor arteziene, bisericile şi mănăstirile cu faţade policrome şi portaluri bogat decorate cu elemente aztece, spaniole şi maure ofereau imagini de o strălucitoare opulenţă. Palatul contelui Santiago de Calymay, casa marchizului del Valle de Orizaba, mănăstirea Merced, spitalul lui Jesús, palatul conţilor de Valdivia, catedrala monumentală de pe Zocalo, cu turnurile ei îndrăzneţe, şi alte edificii tot atât de măreţe creau o ambianţă fabuloasă.

Ca şi la Veracruz, sediul Casei Sunderland-Beauclair se remarca prin masivitatea zidurilor, prin sobrietatea monastică a interioarelor, prin soliditatea mobilierului, strict utilitarist. Charles, spre deosebire de tatăl şi de fraţii săi, nu se preocupase de aspectul decorativ al clădirilor. Luxul care-i înconjura în Statele Unite se integra în atributele fireşti ale existenţei lui, impuse de apartenenţa sa la dinastia Sunderland-Beauclair.

În Mexico achiziţionase imobile, ghidându-se numai după cerinţe practice. Apartamentul său, lipsit de podoabe, o dezamăgi pe Marcia, care auzise poveşti uluitoare în legătură cu comorile de artă acumulate de membrii clanului Sunderland. Nu-l condamnă pe Charles pentru lipsa lui de gust. Treptat îl va deprinde să aprecieze şi aspectele spirituale ale existenţei. Ştia că lupta va fi grea. Soţul ei era foarte *terre à terre*. Victoria va fi cu atât mai frumoasă cu cât dificultăţile vor fi mai mari.

Sosirea lui Charles în oraşul Mexico trezi un interes general. Toate partidele, toate facţiunile, toate grupurile şi grupusculele, guvernamentale sau antiguvernamentale, voiau să-i capteze simpatia. Guvernanţii aveau nevoie de bani spre a se menţine la putere, iar adversarii regimului aveau nevoie de bani spre a pune

la cale revoluţii sau pronunciamente.

Încă din prima zi, numeroase personalităţi mexicane îşi anunţară vizita. Miniştri, generali, profesori, ziarişti, politicieni, clerici. Împăratul Augustin I îi trimise, prin aghiotantul său, o invitaţie la un dineu de gală.

Încântat de aceste onoruri, Charles îşi rotea penele ca un păun euforic.

— Marcia, la ora actuală sunt arbitrul Mexicului.

Întinse mâna cu palma în sus şi cu degetele îndoite, ca nişte gheare.

— În mâna aceasta ţin soarta ţării. Depinde numai de mine ca „împăratul" să-şi păstreze coroana. Hm! Acum cincisprezece ani, viceregele Iturrigaray, creatura lui Godoy, a încercat să mă înfrunte. Dar l-am doborât. Am reuşit să impun autoritatea Casei Sunderland. Astăzi nimeni nu mai îndrăzneşte să o înfrunte. Şi împăratul, şi miniştrii lui, şi opozanţii regimului mi se închină. Îmi cerşesc sprijinul…

Charles se plimba ţanţoş prin salon. Marcia îşi sorbea cafeaua. Cinaseră în doi. Charles îşi îngăduia rareori acest lux.

— Nu se poate spune că nu am ştiut să mă descurc, reluă el după o scurtă pauză.

„După laude – modestia, reflectă Marcia. Nu va întârzia să-şi sublinieze iarăşi izbânzile."

— Da, da, zise el, m-am descurcat foarte bine. Gerald nu va mai putea pretinde că deţine monopolul abilităţii în domeniul sforăriilor de culise. Se zice că îi manevrează după bunul plac pe toţi suveranii şi oamenii de stat ai Europei. A beneficiat de împrejurări favorabile. În Europa, evoluţia politică este previzibilă. Conduita statelor pe tabla de şah a tratativelor diplomatice nu înscrie variaţii spectaculoase. Există o tradiţie. Alta este situaţia în America Latină. Regiunile politice se ridică şi se prăbuşesc fără tranziţie. Revoluţiile, loviturile de stat schimbă echilibrul politic de la o zi la alta. Trebuie să dai dovadă de o mare dibăcie. De o foarte mare dibăcie.

„Acum a trecut în cealaltă extremitate, comentă mintal Marcia. Se glorifică."

— Am vrut să demonstrez că descendenţii Opheliei Effingham nu sunt inferiori descendenţilor Andreei de Montenuovo. Şi am reuşit.

Se opri în faţa ferestrei şi încercă să străpungă cu privirile

întunericul de afară. Se răsuci brusc pe călcâie şi ridică mâna.

— După Mexico, voi face ordine şi în Paraguay. Trebuie să-l pun la punct pe dictatorul Francia. I-am furnizat împrumuturi şi arme. Nu-şi respectă obligaţiile. Însă îl voi disciplina.

Marcia îl privea cu indulgenţă.

„Păcatul trufiei l-a doborât şi pe Napoleon, cugetă ea. Fereşte-te, să nu te doboare şi pe tine.”

— Aş vrea să-l cunosc pe fratele tău, Gerald, vorbi ea.

— Este inteligent. Trebuie să recunosc, admise cu mărinimie Charles. Se avântă însă în operaţii prea riscante. Henry îl urăşte.

Secretarul de serviciu îşi făcu timid intrarea. Tuşi discret.

— Ce vrei? îl repezi Charles.

— Mă iertaţi, *Sir*. Doi ziarişti vă roagă să-i primiţi. *Señor* Carlos Maria de Bustamante şi *Señor* Quintana Roo.

— La ora aceasta? ridică Charles din sprâncene. Să vină mâine de dimineaţă.

— Pretind că au să vă aducă la cunoştinţă chestiuni deosebit de importante, care comportă urgenţă.

— Îi cunosc eu pe mexicanii aceştia, exclamă Charles cu dispreţ. Întotdeauna au ceva „important” de spus.

Poate că vizita aceasta nocturnă avea rostul ei. Charles era deprins să primească audienţe în prezenţa consilierilor săi. L-ar fi chemat pe Leslie Clinton, dar se temea să nu se compromită în ochii Marciei.

— Îi cunoşti? întrebă ea.

— Vag. Bustamante dirijează un ziar cu tendinţe patriotarde. „Diario de Mexico”. De Quintana Roo n-am auzit.

— Nu strică să-i primeşti, opină Marcia. Poate îţi vor furniza informaţii preţioase. E recomandabil să fii bine înarmat înainte de a te angaja în discuţii oficiale cu guvernul acestei ţări.

Charles se scărpină în creştet. Repeta acest gest ori de câte ori era silit să-şi pună creierul la contribuţie.

— Bine, încuviinţă el. Să intre.

Marcia se ridică de pe scaun, ca şi când s-ar fi pregătit a se retrage, deşi ardea de curiozitate să-i asculte pe cei doi ziarişti.

— Poţi să rămâi, zise el. Nu am secrete faţă de tine.

Marcia se aşeză iarăşi pe scaun.

— M-am temut să nu te stingherească prezenţa mea…

— Rămâi! stărui cu galanterie Charles.

Carlos Bustamante şi Quintana Roo intrară precedaţi de

secretar. Bustamante avea ochi adânci, expresivi, şi obraz arămiu ce trăda existenţa sângelui indigen în proporţie apreciabilă. Quintana Roo era scund, viguros ca un cactus.

Bustamante îşi ceru iertare pentru această vizită în prag de noapte. Prezentă pe însoţitorul său, care dirija ziarul „Seminario patriotico”.

Charles le oferi câte un scaun.

— Cu ce vă pot servi?

— Am aşteptat cu nerăbdare sosirea dumneavoastră în Mexico, începu Bustamante. Ţineam să vă vorbesc.

— Vă rog.

— În primul rând ţin să vă aduc la cunoştinţă că acest demers are un caracter special. *Señor* Roo şi cu mine reprezentăm un grup de membri ai congresului care dezaprobă politica guvernului actual.

— Motivele? întrebă Charles.

— Generalul Augustin Iturbide, care s-a autoproclamat împărat al Mexicului sprijinindu-se pe armată, este urât de popor. Răsturnarea lui prin forţă nu va întârzia. Nu vă sfătuiesc să angajaţi un dialog cu acest personaj. Nu veţi avea decât de pierdut.

— Argumentele dumneavoastră sunt vagi, zise Charles, Daţi-mi preciziuni. Vorbiţi de o răsturnare prin forţă. Ce înţelegeţi prin această formulă?

— Nu suntem autorizaţi să vă furnizăm date susceptibile să compromită succesul revoluţiei. Vă spunem doar atât. Armata, ultimul sprijin al lui Iturbide, se află în pragul rebeliunii.

— Nu vă temeţi că aş putea să-l previn pe împărat? îl ironiză Charles.

— Nu, replică Bustamante calm. Iturbide ştie că zilele îi sunt numărate. În momentul de faţă se zbate ca o fiară prinsă în laţ. A încercat să-l imite pe Napoleon. Îi lipseşte însă anvergura fostului împărat al Franţei.

— Îi cunoaşteţi antecedentele? interveni Quintana Roo. Am să vă lămuresc eu. Şi-a trădat pe rând aliaţii, sacrificându-i propriilor sale interese. Ţara aceasta a cunoscut doi oameni mari. Primul – Miguel Hidalgo, preot din Dolores care în septembrie 1810 a ridicat steagul luptei împotriva colonialismului spaniol şi a pierit în faţa plutonului de execuţie. Al doilea – José Maria Morelos, a fost un metis, fiu de ţărani, care a continuat lupta lui Hidalgo. Morelos

a proclamat independenţa Mexicului, dar a fost trădat, capturat şi executat de spanioli, prin împuşcare. Trădările lui Iturbide, pe atunci ofiţer superior, au permis suprimarea acestor oameni. Mai târziu a fost îndepărtat din armată pentru fraude şi abuz de putere. Sprijinit de prieteni cu influenţă, s-a văzut repus în drepturi. A acceptat să devină campionul spaniolilor, al înaltului cler şi al creolilor bogaţi, care sperau să-şi facă din el un instrument. Trimis să lupte împotriva lui Guerrero, unul dintre locotenenţii lui Morelos, care continua un război de guerilă în munţi, a pactizat cu acesta, întorcând armele împotriva foştilor săi aliaţi. Sprijinit de Guerrero, a proclamat independenţa Mexicului. Îndată după aceasta, şi-a atribuit gradul de generalisim, fixându-şi o soldă de 125.000 de pesos pe an. De două ori salariul unui vicerege. Frumoasă ascensiune, nu-i aşa?... Mexicul liber a ales un congres, care să-i conducă destinele. Iturbide avea însă planurile sale. În mai 1822, unităţi militare au înconjurat sala congresului, obligând pe parlamentari să-l proclame pe Iturbide împărat. Guerrero s-a înapoiat dezamăgit în creierii munţilor. Iar Iturbide, care se folosise în chip magistral şi de prietenii şi de adversarii săi, a ajuns astfel stăpânul ţării... Dar povestea nu s-a încheiat aici. Măririle i-au rătăcit mintea. Pe adversarii săi, care-i reproşau nelegiuirile, i-a aruncat în temniţă. A arestat parlamentari. A dizolvat congresul. Vrea să impună ţării o constituţie care să-i legalizeze abuzurile. Până acum n-a găsit parlamentari dispuşi să o voteze. În domeniul finanţelor domneşte haosul. Spre a stăvili urcarea preţurilor, aruncă pe piaţă hârtie, monedă cu curs forţat. Toate acestea sunt paleative. Dezastrul economic este un fapt împlinit. Armata, singurul sprijin al lui Iturbide, nu-i poate ierta acest lucru. Acum, acest trist împărat aşteaptă să-l readuceţi pe linia de plutire. Dacă-l finanţaţi, nu veţi face decât să-i prelungiţi agonia.

Charles asculta perplex argumentele vizitatorului. Situaţia lui Iturbide era oare atât de gravă? Va cere un supliment de informaţii lui Owen Pemberton.

După plecarea lui Bustamante şi a lui Quintana Roo, începu să-şi frământe iarăşi mintea. Medita cu glas tare.

— Mâine voi sta de vorbă cu Iturbide. Ai să-l cunoşti şi tu. Mie – ce să-ţi spun – omul acesta mi-a inspirat încredere. Ştie ce vrea. Este un perfect discipol al lui Machiavelli. Bustamante îl critică. Nu cred că are dreptate. Iturbide va realiza lucruri mari.

A doua zi, Charles convocă pe Leslie Clinton, pe Clive Harding, reprezentantul Casei Sunderland în Mexic, şi pe Owen Pemberton. Discuţia avu loc cu uşile închise. Harding confirmă în parte spusele lui Bustamante. Nu era informat despre existenţa unui complot, dar ştia că populaţia Mexicului se zbătea într-o sărăcie cumplită. Între împărat şi majoritatea oamenilor politici exista un conflict deschis. Harding nu putea anticipa dacă acest conflict va lua forme violente. Era de părere că ajutorarea împăratului trebuia precedată de o foarte amplă documentare asupra situaţiei din Mexico.

— Această documentare ar fi trebuit să se afle acum pe masa mea de lucru, mârâi Charles, pus pe harţă.

Owen Pemberton interveni calm.

— Informatorii mei mi-au semnalat unele manevre ale adversarilor regimului. Manevre care n-ar exclude pregătirea unui complot. În ţara aceasta comploturile sunt mai frecvente decât cutremurele – îndeobşte destul de dese. Iar războaiele civile sunt endemice. Numai amplitudinile variază.

— Mă lăsaţi în incertitudine, le reproşa Charles. Fratele meu Gerald este mai bine servit de colaboratorii săi.

Leslie Clinton socoti oportun să intervină.

— Nu este cazul să privim lucrurile cu excesiv pesimism. Soarta Casei Sunderland nu este legată de soarta împăratului Augustin, sau a generalului Iturbide cum voiţi să-i spuneţi. De pe urma schimbărilor de regim nu avem decât de profitat. Rămâne numai ca Mr. Pemberton să mă pună în contact, prin agenţii săi, cu fruntaşii opoziţiei. Dacă aceştia ne vor oferi avantaje mai mari decât Iturbide, îi vom prefera. Iar pe bietul împărat îl vom arunca peste bord, fără nicio remuşcare.

Charles îşi frecă mâinile. Îl admira pe Clinton pentru uşurinţa cu care rezolva cele mai complicate probleme.

— Iturbide nu trebuie să prindă de veste că lucrăm pe două tablouri.

— Fireşte, răspunse Clinton. Dacă, Iturbide va reuşi să-şi păstreze sceptrul şi dacă prin cine ştie ce împrejurări va afla de contactele mele cu adversarii săi, nu vă va rămâne, *Sir*, decât să mă dezavuaţi, de ochii lumii, apoi să-mi încredinţaţi o nouă misiune în alt punct al globului.

În aceeaşi seară Charles, însoţit de Marcia, se înfăţişă la palatul imperial. Edificiul, care adăpostise secole de-a rândul pe viceregii

spanioli, servea acum drept reşedinţă primului cap încoronat al Mexicului independent.

Augustin I îşi primi oaspeţii cu o pompă care voia să fie imperială, dar care amintea mai degrabă o scenă de carnaval. Ostaşii din gardă, demnitarii curţii, aghiotanţii purtau uniforme atât de încărcate cu broderii, fireturi şi zorzoane de tot felul, încât abia se mai desluşea stofa care constituia fondul. Doamnele de onoare etalau diademe, rochii grele de brocart şi garnituri de pene. Membrii familiei imperiale – tatăl şi mama lui Iturbide, fraţii, surorile şi cei şapte copii ai săi – primiseră titlu de principi. Veşmintele lor erau de o somptuozitate care friza parvenitismul. Împăratul arbora o amplă mantie purpurie peste costumul său de curte, copiat după cel purtat de Napoleon la serbările încoronării. Împărăteasa purta o rochie dintr-o ţesătură de aur atât de grea, încât faldurile stăteau ţepene, ca şi când ar fi fost aşezate pe sârmă.

Iturbide voise să-şi creeze o curte strălucită, care să rivalizeze pe cele din Europa. Stabilise un ceremonial complicat, călăuzindu-se după poveţele unei modiste de origine franceză, eşuată în Mexico după ce îndeplinise câtăva vreme o funcţie de subalternă pe lângă prima garderobieră a împărătesei Josephine.

Charles fusese prevenit asupra atmosferei de la curte. Nu-şi închipuise însă că grotescul poate atinge asemenea proporţii. Iturbide se comporta cu o morgă care voia să fie imperială, dar care nu era decât ridicolă. Împărăteasa era vulgară şi încrezută, copiii lor – prost crescuţi şi gălăgioşi, surorile împăratului – bătrâne şi urâte. Un general tânăr, Santa Anna, spre a-şi atrage favorurile suveranului, ceruse mâna uneia din surori. Iturbide îl respinsese cu indignare. Membrii familiei sale nu erau autorizaţi să încheie alianţe matrimoniale decât cu vlăstare ale caselor domnitoare din Europa. Din nefericire, candidaţi cu asemenea înrudiri auguste nu-şi făceau apariţia la Curtea din Mexico.

Iturbide îşi primi oaspeţii în sala tronului. Era înconjurat de curteni ploconiţi ca în faţa unui idol.

Charles – spre deosebire de Henry şi de Gerald – nu avusese până atunci ocazia să fie primit în preajma unor capete încoronate. Iturbide nu era un simplu parvenit imperial. Avea personalitate şi era înzestrat cu un magnetism, cu o putere de seducţie şi cu o inteligenţă deosebite.

Charles – spre deosebire de Henry şi de Gerald – căzu uşor în

mreje. Împăratul îi flată vanitatea, oferindu-i cea mai înaltă decoraţie mexicană şi plasându-l în dreapta sa la dineul servit îndată după încheierea solemnităţii din sala tronului. Împărăteasa – instruită în prealabil de imperialul ei soţ – se arătă tot atât de atentă faţă de Marcia.

Vorbele meşteşugite ale lui Iturbide, sprijinite de artileria sticlelor de şampanie importate din Franţa – deşi vistieria era mai goală decât buzunarul unui vagabond – contribuiră a-l convinge pe Charles de necesitatea susţinerii regimului imperial. Marcia, mai puţin receptivă la avansurile augustei sale amfitrioane, păstra o atitudine de expectativă. Îşi dădea seama că aceste manevre de apropiere ascundeau eforturile disperate ale unui om dispus să facă orice compromisuri spre a salva tot ce mai putea fi salvat.

Pe zidurile măreţei săli de mâncare, Marcia avea impresia că citeşte ameninţătoarea inscripţie care vestise sfârşitul Babilonului „Mane, thecel, phares”.

După dineu, împăratul şi Charles se retraseră într-un salon spre a-şi savura în intimitate lichiorurile. Cinstea aceasta n-o făcea amfitrionul decât bancherilor cărora voia să le smulgă subsidii. Iturbide începu prin a prezenta lui Charles un înfloritor tablou al Mexicului regenerat. Mexicul eliberat de sub jugul Spaniei metropolitane era dornic să încheie contracte cu oamenii de afaceri nord-americani. Casa Sunderland, cu ramificaţiile ei internaţionale, putea înlesni dezvoltarea comerţului şi industriei statului mexican, atribuindu-şi în acelaşi timp beneficii apreciabile.

Împăratul se arăta dornic să acorde oaspetelui său importante privilegii, în schimbul unui sprijin material absolut necesar regimului. Nu uita să adauge că un grup de financiari englezi făcuseră oferte avantajoase. Iturbide prefera o colaborare cu Charles Sunderland, un bun cunoscător al Mexicului şi al imenselor lui bogăţii.

Charles încuviinţă deschiderea unor negocieri, în vederea adâncirii relaţiilor Casei Sunderland cu regimul imperial. Iturbide ar fi preferat o soluţionare mai rapidă. Negocierile implică îndeobşte irosirea unui timp preţios, obiectă el. Se arătă dispus să cedeze Casei Sunderland concesionarea bogăţiilor subterane din nordul Mexicului.

Charles făgădui să analizeze neîntârziat această chestiune. Discuţia se încheie cu o cordială strângere de mână.

Abia după miezul nopţii soţii Sunderland se înapoiară la

reşedinţa lor. Charles era încântat de rezultatul convorbirii. Încunoştinţată, Marcia se abţinu să-şi exprime îndoielile.

A doua zi, Charles chemă pe Clinton şi pe Harding spre a discuta modalităţile încheierii unui acord cu Iturbide. Clinton îşi manifestă scepticismul.

— Mă tem că zilele regimului imperial sunt numărate. Iturbide şi-a pierdut popularitatea. Nimeni nu-l mai susţine. Focare de rebeliune sunt semnalate în diferite puncte ale ţării. M-am informat bine. Criza finală se apropie cu paşi repezi.

Charles izbi cu pumnul în masă.

— Nu vreau să pierd concesiunea pe care Iturbide e gata să mi-o acorde.

Clinton îşi trecu mâna prin păr. Îl irita simplismul patronului său.

— Mă fac forte să obţin aceeaşi concesiune de la adversarii lui Iturbide.

— Şi dacă Iturbide rămâne stăpânul Mexicului? stărui Charles.

— Vom prelungi negocierile până când evenimentele vor desemna pe învingător. Vom sprijini în ceasul al unsprezecelea tabăra cu cele mai multe şanse de a câştiga ultima bătălie.

Charles admise în forul său lăuntric că raţionamentul consilierului său nu era lipsit de înţelepciune.

— Am făgăduit lui Iturbide să-i acord sprijinul, stărui el cu jumătate de gură.

— Foarte bine. În baza aprobării dumneavoastră de principiu, voi trata amănuntele acordului.

Charles îşi vâri mâinile în buzunar.

— Am să mă mai gândesc. Da. Am să mă mai gândesc...

Două zile mai târziu, Clinton găsi prilejul să vorbească Marciei în absenţa lui Charles. Fin observator, remarcase, personalitatea tinerei femei şi intuise rolul pe care aceasta era firesc să-l joace în viaţa soţului ei. Era recomandabil să încerce a-şi face din ea o aliată. Sprijinit de Marcia, ar pune mai uşor frâne impetuozităţilor nesăbuite ale lui Charles.

— Admir cavalerismul soţului dumneavoastră, declară el, angajând astfel discuţia încât să nu rămână descoperit în cazul că Marcia i-ar respinge cooperarea. I-a făgăduit lui Iturbide un însemnat ajutor în arme şi în bani lichizi, în schimbul concesionării unor mine. Prăbuşirea actualului regim este însă inevitabilă. Putem obţine aceleaşi avantaje şi de la adversarii lui Iturbide. În

afaceri nu trebuie să te războieşti pentru cauze pierdute, chiar dacă aceste cauze îţi trezesc simpatia.

Marcia nu rostise un cuvânt. Se mărginise să surâdă. Un surâs care să poată însemna orice. În aceeaşi seară, la cină, Marcia vorbi ca din întâmplare lui Charles despre recepţia de la palat. Pornind de la toaletele caraghioase ale doamnelor de onoare, făcu un portret şarjat al Curţii Imperiale, subliniind ridicolul uniformelor şi al personajelor. Schiţă în treacăt un portret al lui Iturbide.

— Ceea ce m-a impresionat mai mult la acest om, este teama din ochii săi. Împăratul Iturbide…

— Augustin, scumpa mea…

— Augustin este cuprins de panică. Să nu-mi spui că n-ai remarcat şi tu. Eşti prea fin psiholog ca să nu fi observat acest lucru.

Charles înclină lateral capul, ca un câine care se miră.

— Ai avut tu această impresie? Şi mie mi-a părut oarecum ciudată atitudinea lui.

— Poate că are motive să fie îngrijorat, stărui Marcia. Deşi, la prima vedere, regimul său pare să fie consolidat. Să nu uităm însă că şi Napoleon s-a prăbuşit după ce ajunsese stăpânul Europei.

Charles înregistra observaţiile Marciei fără să le comenteze. În noaptea aceea, înainte de culcare, le rumegă cu mult sârg. În lumina lor, obiecţiile lui Clinton căpătau relief. Dacă Marcia, care habar nu avea de complicaţiile interne din Mexic, fusese izbită de teama oglindită în ochii împăratului, însemna că poziţia acestuia nu era deloc de invidiat.

În ziua următoare îl chemă pe Clinton în biroul său.

— Mâine voi părăsi acest oraş, îi vorbi el cu importanţă. Prezenţa mea este mai necesară la Asuncion. Te las să rezolvi cu tactul şi priceperea dumitale chestiunea împrumutului mexican. Îţi recomand prudenţă. Împăratul Augustin e ros de temeri… Am observat acest lucru.

Clinton se grăbi să-i dea dreptate. Marcia îşi jucase rolul la perfecţie. A doua zi, Charles însoţit de Marcia şi de o suită restrânsă părăsi capitala imperiului mexican, cu destinaţia Paraguay.

Iturbide rămase consternat de această plecare. Nu-l plăcea pe Leslie Clinton; îl socotea un afacerist prea experimentat.

După ce se îmbarcă pe „Tropic of Capricorn”, Charles vorbi

Marciei cu afectată pondere.

— Am amânat luarea unei hotărâri în privinţa împrumutului mexican. Iturbide nu-mi mai inspiră încredere…

Rezemat de balustradă, urmărea gânditor ţărmurile Mexicului care se îndepărtau treptat până ce ajunseră să se identifice cu linia orizontală.

Ca şi Gerald, se socotea capabil să-i manevreze după bunul plac pe suveranii şi preşedinţii de republică din America Latină, fieful său. La Asuncion va oferi o nouă probă a priceperii şi abilităţii sale, punându-l la punct pe dictatorul Francia. Va dovedi tuturor oamenilor politici sud-americani, ispitiţi să manifeste veleităţi de independenţă, că este primejdios să stârneşti antagonismul Casei Sunderland.

În drum spre Paraguay, „Tropic of Capricorn” făcu escale la Havana şi la Colon, la Cartagina şi la Port of Spain, la Georgetown şi Paramaribo, la Sao Luiz de Maranhao şi la Pernambuco. La Rio de Janeiro zăboviră aproape o săptămână. Marcia era încântată de frumuseţea oraşului şi a împrejurimilor. Şi-ar fi prelungit popasul, dacă Charles n-ar fi fost nerăbdător să ajungă la Asuncion. Mai făcură o escală la Montevideo, apoi „Tropic of Capricorn”, pătrunse în apele lui Rio de la Plata.

După un foarte scurt popas la Buenos Aires, se angajă pe Rio Parana…

Capitolul XVII

Paraguay…

Soarele arde… arde pământul… ard şi apele, oglindind orbitor văpaia cerului… ierburile ard, împrumutând focul din văzduh, iar flăcările se întind nesăţioase – valuri ale unui ocean incandescent, în plin flux…

Paraguay…

Crocodilii se feresc de pripă, afundându-se în noroiul încins de căldură… şopârlele şi şerpii se ascund, căutând o falsă răcoare la umbra pietrelor care ard… Vulturii „urubu” smulg fâşii de carne aţoasă, din cadavrul unui catâr mort de sete…

Paraguay…

Liliecii atârnă ciucuri de bolţile bisericilor… în miez de noapte, vampirii se abat nesăţioşi asupra oamenilor şi a animalelor… tarantulele, păianjeni uriaşi îşi plimbă pântecele balonat pe picioarele lor lungi şi păroase…

Paraguay…

Câmpii uscate, cu ierburi înalte uscate şi ele… păduri tropicale… povârnişuri de piatră, încinse ca plitele de bucătărie…

Paraguay…

O ţară care şi-a luat numele de la un măreţ curs de apă, Rio Paraguay… Apa constituie cea mai însemnată avuţie…

Paraguay…

Albii sunt stăpâni… indienii mor cu miile, cu zecile de mii… metişii îşi trag seva şi de la unii, şi de la alţii… S-au pripăşit şi negri pe acolo, dar puţini la număr…

Paraguay…

Râurile, oraşele, munţii, văile, pădurile au nume cu rezonanţe pline, sonore, ca dangătele de clopot… Asuncion, Puerto Casado, Villarica, Sierra d’Amanbay, Caaguazu, San Juan Bautista, Rio Aquidaban, Villa Encarnacion, Manduvira, Yerbales, Estero Neembucu, Bahia Negra…

Paraguay…

Aşezări omeneşti cu zece-cincisprezece locuitori sunt indicate pe hartă drept oraşe… ca să mai acopere spaţiile goale… Poartă nume de sfinţi… San Juan, Santo Corazon, San José… Sfinţi cu duiumul… Sfinţii şi-au pierdut puterea odată cu izgonirea guvernatorilor spanioli şi a inchizitorilor. Păgânismul

îngenuncheat ridică iarăşi capul.

Paraguay...

O ţară guvernată de un satrap... Dictatorul Francia... „El Supremo”... Francia este şi şef al statului, şi al poporului, este şi comandant suprem al armatei, şi cap al bisericii, este şi Dumnezeu, şi Diavol...

„Tropic of Capricorn” acostă în portul Asuncion la ora prânzului. Apele râului Paraguay străluceau asemenea argintului topit. Pietrele cheiului ardeau atât de tare, încât dacă ai fi aruncat apă asupra lor, vaporii s-ar fi ridicat în volute ca în băile cu aburi. Văzduhul incandescent apăsa greu asupra portului, a oraşului amorţit de caniculă.

Nimeni nu ieşi în întâmpinarea pasagerilor de pe „Tropic of Capricorn”. Lipsea până şi agentul Casei Sunderland din Asuncion, deşi fusese avizat printr-o scrisoare de sosirea patronului său.

Owen Pemberton, şeful serviciului de informaţii, însoţit de Marvin Snyder, ofiţerul secund, plecară spre căpitănia portului spre a îndeplini formalităţile de rigoare. Rămas pe puntea vasului, Charles se frământa, înfuriat nu atât de absenţa agentului său – care la urma urmei putea să se fi îmbolnăvit, sau să fi murit – cât de lipsa de atenţie a autorităţilor din Paraguay. Nu admitea să fie tratat ca orice particular.

Şi Marcia ieşise pe punte. Purta o rochie albă, foarte subţire, de muselină, care nu reuşea să o ferească de căldură. Căpitanul navei încheiat corect la toţi nasturii tunicii albastre, avea senzaţia că se sufocă. Îşi tampona necontenit cu batista fruntea asudată. Din când în când se uita cu un ochean spre clădirea căpităniei portului, ascunsă parţial de nişte magazii de mărfuri. Cheiul, de-a lungul căruia se înşiruiau câteva corăbii de mic tonaj, era pustiu, de parcă un cataclism ar fi măturat orice urmă de viaţă.

— Mare şi sfântă neobrăzare! izbucni Charles. După ce că este rău platnic, *Señor* Francia mai are şi tupeul să mă ignore...

— Poate că nu a primit scrisoarea ta, opină Marcia.

— Exclus, tună Charles, curierii Casei noastre şi-au făcut întotdeauna datoria.

Căpitanul Dick Knowles îşi smulse ocheanul de la ochi:

— Vin. Iată-i că vin! Pemberton şi Snyder, însoţiţi de un ofiţer în uniformă şi urmaţi de o gardă militară cu arma pe umăr.

— Ce zici, Charles? rosti Marcia. Îl acuzi pe Francia că te

ignoră, şi el te întâmpină cu o gardă de onoare.

— M-aş fi mirat să acţioneze altfel, replică Charles îmbunat. Evident nu avea de unde să ştie cu precizie ora sosirii noastre. Altfel garda ne-ar fi aşteptat pe chei.

Căpitanul portului, urmat de un ofiţer cu sabia scoasă din teacă, păşea apăsat alături de Pemberton care-i vorbea agitat. Garda ajunse la picioarele pasarelei, dar în loc să se alinieze pe chei, alcătuind un gard de ostaşi, cu arma prezentată pentru onor se urcă pe pasarelă, irupând pe puntea navei şi ocupând la repezeală punctele strategice.

Charles şi căpitanul Knowles se uitau uluiţi la ostaşi, la comandantul lor, la căpitanul portului, care salută grav, ducând mâna la cozoroc, la Pemberton şi la Snyder – negri de mânie.

— Ce înseamnă comedia aceasta? zbieră Charles, înfuriat de atitudinea unui subofiţer care îmbrâncise pe un matelot, izgonindu-l de lângă cârmă. Cum îndrăzniţi să vă instalaţi soldaţii pe nava mea, fără a-mi cere autorizaţia?

Căpitanul portului replică fără să se tulbure.

— O simplă măsură de prevedere, *Señor*. Oamenii noştri vor veni spre a demonta cârma şi toate instalaţiile necesare navigării. Din acest moment nava dumneavoastră, *Señor*, nu mai poate părăsi portul Asuncion.

— Aţi înnebunit! răcni Charles. Poate că nu ştiţi cine sunt? Voi reclama acest abuz preşedintelui Francia.

Căpitanul portului salută iarăşi.

— Executăm ordinele excelenţei sale, preşedintele Francia.

Charles rămase o clipă cu gura căscată. Îşi scutură ca un leu coama.

— Faceţi, desigur o confuzie. Sunt Charles Sunderland.

— Ştim acest lucru.

Charles avu senzaţia ca îi plesnesc tâmplele.

— Ştiţi? Şi vă comportaţi în acest chip?

— Legea este aceeaşi pentru toţi străinii, *Señor*.

— Ce lege? Care lege?

— Străinii intraţi în Republica Paraguay nu mai sunt autorizaţi să părăsească acest teritoriu.

Charles se uită înnebunit la Pemberton.

— Ce tot bate câmpii imbecilul ăsta? Nu ai impresia că aiurează?

Pemberton ridică neputincios din umeri.

— Şi mie mi-a spus acelaşi lucru. Se pare că în ţara aceasta a fost votată o lege fără precedent în istoria legislaţiilor din lumea întreagă.

Marcia îşi păstrase calmul.

— Şi japonezii procedează la fel. Cetăţenii străini naufragiaţi pe ţărmul Japoniei nu mai au dreptul să părăsească această ţară decât în baza unei autorizaţii speciale care se obţine foarte greu.

— Eşti sigură? întrebă Charles.

— Aşa am citit.

— Preşedintele vostru, se întoarse el către căpitanul portului, să facă bine a-mi elibera cât mai repede o autorizaţie de liberă intrare şi ieşire.

— Nu este de competenţa mea să rezolv această chestiune, vorbi scorţos căpitanul portului.

Comandantul detaşamentului militar salută pe Charles.

— Vă rugăm, *Señor*, să coborâţi pe uscat cu toţi însoţitorii dumneavoastră.

— Şi marinarii?

— Şi ei. Vi s-a amenajat o locuinţă confortabilă.

— Nu cobor de pe puntea acestui vas! strigă Charles categoric.

Ofiţerul zâmbi cu amabilă superioritate, ca şi când s-ar fi adresat unui copil sau unui nebun.

— Vă rog să nu ne obligaţi a folosi forţa. Ordinele primite de noi sunt formale.

Dezorientat, Charles se întoarse spre căpitanul Knowles. Knowles arătă cu un gest circular pe marinarii înconjuraţi de ostaşi.

— În condiţiile acestea orice rezistenţă este inutilă.

Marcia ridică din umeri.

— Nu ne rămâne, dragă Charles, decât să ne supunem forţei.

— Prefer să le zbor creierii! bolborosi Charles, sugrumat de mânie.

— N-ar fi cea mai fericită soluţie, zise ea. În cursul zilei acesteia, azi, sau eventual mâine, ai să lămureşti situaţia. Soldaţii execută ordinele orbeşte. Trebuie să existe o portiţă…

Charles înţelese că orice încercare de a se împotrivi autorităţilor ar fi complicat şi mai vârtos lucrurile.

La picioarele pasarelei apăru un cupeu negru, cu vopseaua cojită, tras de două mârţoage. Rosinantele îşi vânturau neîncetat cozile spre a izgoni ciucurii de muşte înfipte în jupuiturile

sângerânde ale pielii. Hamurile prea largi le făcuseră răni. O căruţă pentru bagaje venea în urmă.

Charles, Marcia, Pemberton şi Kitty, prima subretă a Marciei, luară loc în cupeu. Geamurile erau deschise. Înăuntru domnea totuşi o zăpuşeală îngrozitoare. Deşi îşi scosese vestonul, Charles avea senzaţia că se află sub un duş fierbinte de năduşeală. Transpiraţia i se scurgea în pârâiaşe minuscule pe frunte, pe obraji, pe piept, pe şira spinării. Şi pantalonii i se umeziseră.

Marcia rezista eroic căldurii. Îşi făcea vânt cu batista, păstrându-şi calmul.

— Cum de nu m-ai informat la timp de ceea ce se petrece aici? îl fulgeră Charles pe Pemberton.

— Legea referitoare la străini se aplică de puţină vreme. Agentul nostru nu mi-a scris nimic despre aceasta. Poate că întreaga lui corespondenţă a fost interceptată.

— Lui Lafont nu i s-ar fi întâmplat aşa ceva.

Pemberton înghiţi jignirea. Săvârşise o greşeală? Da şi nu. Agenţii săi se făcuseră vinovaţi de neglijenţă. El, Owen, nu era Dumnezeu, să ştie tot ce se petrece pe lume.

— Vom găsi o cale să ieşim din impas, zise el. Vă garantez.

— Mulţumesc, ripostă Charles. Am văzut cât valorează garanţiile dumitale.

Reşedinţa lui fusese amenajată într-o clădire lungă şi severă ca o închisoare. Impresia aceasta era întărită şi de grilele de la ferestre. Intrară într-un vestibul spaţios, îmbrăcat în piatră, apoi într-o sală întunecoasă, cu ferestre mici. În contrast cu canicula de afară – domnea o răcoare plăcută. O masă lungă de stejar şi vreo zece scaune masive alcătuiau mobilierul. La parter se mai aflau câteva încăperi locuibile, foarte sumar mobilate. Dormitoarele – trei la număr – erau instalate la etaj. Charles şi Marcia aveau în camera lor un pat cu baldachin, un dulap imens pentru haine, o comodă, un spălător, un sfeşnic de argint, şi două scaune. Pereţii de piatră erau văduvi de covoare şi de tablouri.

— Nu înţeleg să locuiesc în această închisoare, se răsti Charles la intendentul sfrijit care-l condusese până atunci prin încăperile respingător de triste.

Intendentul ridică neputincios din umeri.

Paza clădirii era asigurată de un detaşament alcătuit din zece oameni comandaţi de un ofiţer tânăr cu galoane puţine. Ofiţerul comunică lui Charles că era autorizat să se plimbe prin oraş, dar

că accesul în port îi era interzis atât lui cât şi însoţitorilor săi.

Doi servitori localnici – muţi şi surzi după toate aparenţele – serviră oaspeţilor un prânz exotic alcătuit din „Sopa Paraguay”, un suculent amestec de mălai, lapte, brânză, ouă şi ceapă. „Asada”, friptură de mai multe sorturi, bogat asezonată, fructe şi „Cana”, o băutură locală cu un gust şi o aromă deosebite.

Charles era atât de furibund încât abia se atinse de mâncare. Bău însă fără socoteală. Marcia, deşi îngrijorată, îşi păstra calmul. Se străduia să-şi liniştească soţul, care fierbea.

Se scurse o zi, se scurseră două, trei… Niciun mesaj nu sosea din partea lui Francia. Charles simţea că explodează. După onorurile cu care fusese tratat în oraşul Mexico, resimţea şi mai vârtos afrontul de aici, din Asuncion. De cinci sau şase ori pe zi, chema pe ofiţerul de serviciu şi îi cerea să fie pus în legătură cu reprezentanţii autorităţilor. Ofiţerul îl amâna de fiecare dată, invocând pretexte care îl întărâtau pe Charles, aşa cum îl întărâtă pe taur capa roşie a toreadorului.

Într-o dimineaţă hotărî să se dispenseze de serviciile acestui intermediar inflexibil, sub o aparenţă greţos de amabilă, şi să dea personal buzna în birourile demnitarilor cu care tratase împrumutul paraguayan. Făcu o vizită la Departamentul finanţelor, dar nu izbuti să ajungă până la şeful departamentului. Nu i se deschiseră nici uşile Departamentului armatei. Peste tot era întâmpinat de funcţionari mărunţi, care îi explicau politicos că şefii nu se aflau în capitală, dar că nu vor întârzia să sosească. *Señor* Sunderland va fi anunţat la timp.

Tensiunea nervoasă a lui Charles creştea. Marcia îşi dădea seama că nu-l va mai putea struni. Mai devreme sau mai târziu, criza trebuia să izbucnească.

Charles nu era dispus să accepte cu resemnare o îngrădire a libertăţii sale individuale. Sătul de amânări şi de pretextele servite, hotărî să spargă toate barajele şi să dea ochi cu şeful Departamentului finanţelor. Bruscă pe poliţaiul de la intrare şi pe câţiva funcţionari, terorizaţi de expresia lui turbată, reuşind în fine să dărâme toate barierele şi să pătrundă în cabinetul şefului care sări speriat de la masa sa de lucru.

— Mi s-a spus că lipsiţi din localitate, tună Charles. Vă este frică să staţi de vorbă cu mine? Sau vă închipuiţi că am acceptat cu seninătate captivitatea? Nădăjduiţi poate că voi renunţa la creanţele mele? Ei bine, v-aţi înşelat. Am să vă constrâng să-mi

plătiţi ultimul ban pe care mi-l datoraţi.

Şeful departamental – un metis scund şi anemic – trecuse printr-un moment de panică. Se temuse că va fi atacat. Când cabinetul se umplu de funcţionari, veniţi în ajutor, se linişti. Charles Sunderland, în pofida forţei sale, nu s-ar fi putut lupta cu douăzeci de oameni deodată.

— Vă rog să vă liniştiţi şi să luaţi loc, îl pofti şeful departamental, netezindu-şi nervos cu palma părul negru, cârlionţat. Cine v-a spus că refuzăm să ne achităm datoriile? Suntem gata să plătim tranşele cuvenite…

— Vă rog s-o şi faceţi. Pe loc.

— Desigur. Însă în moneda ţării, continuă şeful departamental.

Charles avu senzaţia că se înăbuşe.

— Vă bateţi joc? Am convenit ca plăţile să se realizeze în dolari de aur.

Şeful departamental ridică mâinile spre cer.

— Ce să faceţi în Paraguay cu dolari de aur? Potrivit legilor votate de congres, nu mai puteţi părăsi această ţară. Regretabil, dar nu ne putem împotrivi legilor.

Charles se încordă ca un taur. Şeful departamental se adăposti prudent după spătarul fotoliului său.

— V-aţi pierdut cu toţii minţile, zbieră Charles, învineţindu-se. Uitaţi că sunt cetăţean american. Mă voi plânge diplomaţilor ţării mele.

— În momentul de faţă Statele Unite nu au reprezentanţi diplomatici în Paraguay. Statul nostru nu găseşte necesar să întreţină relaţii cu lumea dinafară, frământată de revoluţie şi de războaie. În înalta sa înţelepciune, „El Supremo” vrea să ne ferească de contaminare. Şi pentru această grijă îi suntem recunoscători cu toţii.

— Izolaţionismul dumneavoastră nu mă priveşte. Faţă de cetăţenii dumneavoastră puteţi lua orice măsuri veţi crede de cuviinţă. Eu şi însoţitorii mei suntem cetăţeni străini.

— Acest lucru nu vreţi să-l înţelegeţi, replică şeful departamental cu angelică răbdare. Străinii trebuie să se supună legilor acestei ţări deopotrivă cu cetăţenii ei. Regret, dar nu pot face nimic pentru dumneavoastră.

Tonul şefului departamental era categoric.

— Pretind să fiu primit de şeful statului! urlă Charles.

— „El Supremo” este foarte ocupat. Mă îndoiesc că va găsi timp

să vă primească, vorbi şeful departamental cu răceală.

Charles se înapoie la reşedinţa sa fără să fi realizat ceva.

În aceeaşi seară se destăinui Marciei.

— Sunt atât de furios, încât mă tem să nu omor pe cineva.

Marcia îi puse mâna pe umăr.

— Charles, linişteşte-te. Vom găsi până la urmă un mijloc să ieşim din impas. Nu suntem singuri. Pemberton, căpitanul Knowles, secundul Snyder sunt inventivi. Şi ei au interesul să părăsească Paraguayul. Vom găsi o soluţie. Dacă săvârşeşti acte de violenţă, vei fi închis. Pentru noi se va termina atunci totul. Trebuie să fii calm.

Charles îşi încrucişă braţele.

— Îmi vorbeşti de calm şi eu simt că înnebunesc. Am încercat să scriu la New Orleans. Corespondenţa a fost interceptată. Nu cred că îţi dai seama de gravitatea situaţiei. Avem libertatea să ieşim din casă, să umblăm prin oraş... În realitate, suntem captivi. Împărtăşim soarta bietului Robert.

— Nu e acelaşi lucru, Charles. La Palermo, Robert a căzut în temniţă. Noi ne putem mişca în voie.

În noaptea aceea Charles ţinu un consiliu de război, la care asistară Owen Pemberton, consilierul John Burton, Ronald Toynbee, secretarul, precum şi ofiţerii de pe „Tropic of Capricorn”, autorizaţi să locuiască în aceeaşi clădire cu patronul lor.

Pemberton prezentă primul raport. În ciuda eforturilor, sale, nu reuşise să afle nimic despre soarta agentului Casei Sunderland din Asuncion. Funcţionarii localnici care lucrau la agenţie nu fuseseră în stare a-i furniza informaţii. Reprezentanţii autorităţilor se mărginiseră să ridice din umeri. Agentul, spuneau ei, dispăruse pur şi simplu. Poate că pierise ucis de răufăcători, noaptea, pe străzile oraşului, iar corpul său fusese aruncat în Rio Paraguay. Agentul nu avea o reputaţie frumoasă. Era alcoolic şi vizita localurile rău famate din cartierul portului. Agenţia, lipsită de şeful ei, vegeta. Activitatea ei se redusese aproape la zero. Pemberton încercase să stabilească unele contacte cu cercurile contrabandiştilor, care treceau graniţa fără a ţine seama de opreliştile legale. Nu izbutise însă a câştiga încrederea contrabandiştilor, care se temeau de agenţii provocatori ce bântuiau oraşul.

Consilierul John Burton prezentă al doilea raport. Verificarea registrelor agenţiei dezvăluise o lipsă de activitate totală.

Continuarea funcţionării acestei agenţii nu mai avea nicio raţiune. Consilierul Burton vizitase oraşul, prăvăliile, cârciumile, câteva ateliere meşteşugăreşti, spre a se documenta asupra vieţii economice. Constatase un foarte scăzut nivel de trai. Locuitorii oraşului – în marea lor majoritate urmaşi ai indienilor guarani – duceau o existenţă sobră. Nevoile lor erau puţine. Creolii, de origine spaniolă, trăiau ceva mai bine, dar nivelul mediu era modest. Nici oficialităţile nu se remarcau printr-un lux deosebit. Afectau o simplitate spartană, în ton cu regimul ascetic pe care şi-l impusese dictatorul. Niciunul din persoanele cu care consilierul Burton stătuse de vorbă nu-şi manifestase nemulţumirea faţă de regim. Erau realmente satisfăcuţi, sau se temeau să vorbească?

Căpitanul Knowles şi secundul Snyder bătuseră cârciumile şi casele de toleranţă. La băutură oamenii sunt mai vorbăreţi. Despre dictatorul Francia aflaseră lucruri contradictorii. Creolii cu o stare materială mai bună, care se bucuraseră de privilegii sub regimul colonial îl urau. Izolaţionismul strict impus de Francia nu le mai îngăduia să-şi plimbe plictisul prin străinătate, nici să-şi importe parfumuri, articole vestimentare, mobilier şi bijuterii de la Paris, Londra sau Madrid. Creolii îi informaseră că dictatorul trăia într-o enormă clădire, fortificată ca o cetate şi păzită de un regiment de lăncieri de gardă. Era îngrijit de două servitoare mulatre, vârstnice care-i pregăteau masa şi făceau curăţenia apartamentului său compus din cinci camere. Un negru tânăr şi foarte voinic, înarmat cu o sabie imensă, asemenea celor espadoane manevrate de cruciaţi cu amândouă mâinile, stătea permanent în preajma lui, spre a-l feri de atentate. Un bărbier, cu rol de confident, completa personalul de serviciu. Deşi se apropia de venerabila vârstă de şaizeci de ani, se însurase cu o fată de paisprezece, care nu apărea niciodată în public. Creolii îl acuzau de toate crimele. Fiindcă o soră a lui se măritase fără a-i cere învoirea, executase prin împuşcare atât pe ghinionistul cumnat cât şi pe abatele care oficiase slujba căsătoriei. Executase de asemenea şi pe soţul unei femei care refuzase să-i acorde mâna, pe vremea când Francia era un simplu funcţionar. Reţinuse forţat pe savantul şi naturalistul francez Bompland, venit în călătorie de studii în Paraguay, precum şi pe comandantul Escofiers. Lui Bompland i se fixase domiciliul obligatoriu în satul Santa Maria, iar Escofiers fusese internat într-un punct necunoscut din Chago. Circula zvonul că ar fi fost asasinat. Dictatorul uruguayan Artigas

îi ceruse azil politic. Francia îi fixase domiciliul obligatoriu – reducându-l în realitate la un regim de detenţiune calificată.

În Vinerea Sfântă a anului 1820, un preot denunţase lui Francia un complot care urmărea răsturnarea regimului. Şaizeci şi opt de complotişti fuseseră arestaţi. După o detenţiune de un an – atât duraseră cercetările – fuseseră executaţi cu toţii. Fostul guvernator spaniol Velasco murise în temniţă, laolaltă cu alţi trei sute de spanioli închişi din ordinul dictatorului.

Creolii îl mai învinuiau pe dictator că dărâmase parte din oraşul Asuncion pentru a-l reconstitui după gustul său.

Pe cât de îndârjiţi erau spaniolii împotriva lui Francia, pe atât de favorabili îi erau indienii, metişii şi mulatrii. Oamenii paşnici îşi vădeau în tihnă de treburile lor, fără să se teamă de războaiele civile care pustiau republicile învecinate. „El Supremo” veghea asupra propriului său popor.

— Demagog! tună Charles, izbind cu pumnul în masă. Cu voia sau fără voia lui Francia, trebuie să ieşim din cursa aceasta de şoareci. Dispunem de arme?

Căpitanul Knowles ridică mâinile în semn de neputinţă.

— Armele sunt depozitate pe „Tropic of Capricorn”, aflat sub paza armatei. În aceste condiţii…

— Bine. Vom găsi alt mijloc, zise Charles.

— Procur eu armele, interveni Pemberton. Cu aur îl cumpăr şi pe Dumnezeu.

Secundul Snyder, catolic cucernic, îşi făcu un discret semn al crucii. Blasfemia lui Pemberton îl înspăimântase.

— Dacă avem arme, zise Charles, luăm cu asalt vasul şi pornim pe Rio Paraguay în jos.

— La soluţia aceasta m-am gândit şi eu, spuse Pemberton. Începând din noaptea aceasta, mă pun pe lucru. Într-o săptămână fac rost de arme. La nevoie îl cumpăr şi pe comandantul garnizoanei Asuncion.

— Foarte bine, zise Charles. Îţi pun la dispoziţie fonduri. Noroc că autorităţile nu ne-au luat şi banii.

Pemberton ştia să lucreze. Deşi reţeaua sa de agenţi din Paraguay fusese spulberată, reuşi să obţină arme acţionând de unul singur. Cunoştea foarte bine spaniola şi se descurca mulţumitor şi în limba guarani. În fiecare zi, raporta lui Charles numărul de arme procurate. Misiunea pe care şi-o asumase era spinoasă, căci trebuia să se ferească de agenţii guvernului.

Într-o seară Pemberton nu se mai înapoie de la treburile sale. Trecu o noapte, o zi şi încă o noapte, fără să-şi fi făcut apariţia. Ofiţerii de pe „Tropic of Capricorn” începură să facă discrete investigaţii prin oraş.

— Cred că l-au arestat, opină Marcia.

Charles nu răspunse. Se plimba dintr-un capăt în celălalt al camerei. Inactivitatea lui silnică îl exaspera.

— Mai aştept trei zile, apoi am să intru peste Francia, zise el mohorât.

— Cu forţa n-ai să realizezi nimic, spuse Marcia. Trebuie să găsim alte mijloace.

În dimineaţa următoare Charles primi o invitaţie din partea grefierului de stat *„fiel de fecho”* Policarpio Patiño, care întrunea puterile unui întreg consiliu de miniştri.

— Aha, domnii bat în retragere, strigă Charles. Vor să stea de vorbă. Am să le arăt eu...

— Să discuţi calm, Charles, îl imploră Marcia. Gândeşte-te bine. De această întrevedere depinde soarta noastră.

— Ştiu ce am de făcut, zise Charles bătăios.

Grefierul de stat, un mulatru între două vârste, îl primi în cabinetul său de lucru. Un birou masiv, câteva scaune şi un dulap-secretaire alcătuiau sumarul mobilier. Singura podoabă era portretul în ulei al lui Francia. Covoare, perdele nu existau.

Grefierul de stat avea înfăţişarea lui Danton. Aceeaşi masivitate a corpului, acelaşi cap pătrat cu trăsături adânci, aceiaşi ochi pătrunzători, dar şireţi, aceleaşi ciupituri de vărsat. Numai culoarea pielii îi deosebea. Patiño era ciocolatiu.

Grefierul de stat îi oferi un scaun.

— Să lăsăm formalităţile, zise Charles rămânând în picioare. După aspectul acestei încăperi îmi dau seama că nu vă plac frazele înflorite şi nici politeţurile desuete. Aţi renunţat şi la perdele.

— De ce aş avea nevoie de ele? Când mi se întâmplă să lucrez noaptea târziu, nu simt nevoia să-mi ascund prezenţa. Nu mă jenează dacă oamenii care trec pe stradă ştiu că veghez asupra lor.

— Să revenim la chestiunile noastre. Mă reţineţi prizonier.

— Prizonier? Nu e un termen potrivit. Oaspetele permanent al guvernului ar fi mai exact.

— Mă lipsesc bucuros de această cinste.

— „El Supremo” nu este de aceeaşi părere.

— Dictatorul Francia e stăpânul dumneavoastră, dar nu şi al meu.

— Cuvântul lui „El Supremo” este lege pentru toţi acei care se află pe pământul republicii Paraguay.

— Aplicaţi un ciudat tratament oaspeţilor dumneavoastră.

— Oaspete? Nu v-am poftit noi la Asuncion, *Señor* Sunderland. Aţi venit din proprie iniţiativă. Suntem politicoşi. Nu vă puteam azvârli peste graniţă.

— N-aş fi venit dacă v-aţi fi onorat datoriile.

Grefierul de stat ridică din sprâncene.

— Nu ne-am onorat datoriile? Vă înşelaţi. Le-am achitat până la ultimul cent. Am asupra mea înscrisurile semnate de agentul dumneavoastră din Asuncion. Poftiţi!

Îi înfăţişă o serie de documente. Charles le parcurse cu privirile.

— Unde sunt atunci aceşti bani?

— Agentul dumneavoastră trebuie să vă dea socoteală.

— Agentul meu a dispărut.

— A fost prins pe când făcea spionaj în favoarea unei puteri străine. Legile noastre nu iartă nici pe spioni, nici pe trădători. Agentul dumneavoastră a fost judecat, condamnat la moarte şi executat.

— Şi banii mei?

— La percheziţia făcută la agenţie nu s-a găsit nicio sumă de bani. Poate că i-a ascuns, poate că i-a delapidat, poate că i-a încredinţat unui complice. Responsabilitatea noastră nu este angajată în această chestiune. Trebuie să adaug că nici situaţia dumneavoastră nu este prea bună.

— Mă acuzaţi şi pe mine de spionaj? zise Charles ironic.

— Omul dumneavoastră de încredere, Owen Pemberton, a fost prins pe când îşi procura arme, prin corupţie, de la cetăţeni ai ţării noastre. Ştiţi cum se pedepseşte această faptă? Cu împuşcarea. Indivizii care i-au procurat arme au şi fost executaţi.

— Pemberton nu a complotat împotriva regimului dumneavoastră. Nu a urmărit decât să-şi câştige libertatea de care l-aţi privat în mod abuziv. Ca şi pe mine, de altfel.

Grefierul de stat se sprijini în pumni de tăblia biroului.

— Legile noastre sunt aspre. Admit acest lucru. Suntem însă în legitimă apărare. Ne apărăm independenţa, câştigată cu preţul sângelui şi al sacrificiilor, apărăm revoluţia, apărăm drepturile oamenilor de jos, împilaţi până în anii din urmă de spanioli şi de

latifundiari, apărăm existenţa indigenilor trataţi până mai ieri ca nişte vite de povară. Am închis graniţele pentru a ne apăra de anarhie. Vrem să durăm o ţară şi un popor care să se dispenseze de influenţele pernicioase ale străinătăţii. Străinii n-au adus acestei ţări decât nenorociri şi moarte... în ceea ce vă priveşte, *Señor* Sunderland, repet: nu v-am adus noi aici. Suportaţi consecinţele propriei dumneavoastre iniţiative.

— Absurd! exclamă Charles.

— Dumneavoastră vă pare absurd. Pentru noi este o chestiune de viaţă şi de moarte. Şi cu aceasta discuţia noastră s-a încheiat.

Charles trânti cu pumnul în birou.

— Este ultimul dumneavoastră cuvânt?

Grefierul de stat îl privi în ochi.

— Ultimul.

— Riscaţi un război cu Statele Unite.

— Şi Spania ne-a ameninţat cu războiul.

— Spania reprezintă o lume apusă. Statele Unite – o lume în plină ascensiune.

Grefierul de stat se aşeză pe scaunul său.

— Socotim că bărbaţii de stat americani sunt destul de înţelepţi spre a nu porni un război fiindcă un cetăţean american a încălcat legile unei ţări independente.

— Legi criminale.

— *Dura lex, sed lex, Señor* Sunderland. Vă urez bună ziua!

Charles mârâi ceva neînţeles. Ieşi trântind uşa cu atâta putere, încât coridoarele răsunară ca şi când s-ar fi rostogolit un tunet.

Când sosi la reşedinţa sa, găsi pe Marcia şi pe însoţitorii săi adunaţi în hol şi cu bagajele făcute. Un detaşament de soldaţi îi păzea cu arma pe umăr. Un tânăr în uniformă de ofiţer veni în întâmpinarea lui Charles.

— Din înaltul ordin al excelenţei sale preşedintele Gaspar Rodriguez de Francia, dictator pe viaţă al Republicii, vi s-a fixat domiciliul obligatoriu în localitatea San Martin. Vă rog să poftiţi la trăsurile dumneavoastră.

Charles se înroşi, se îngălbeni, se înroşi iarăşi. Îşi încleştă pumnii. Se uită la Marcia, care îl imploră cu o privire să se înfrâneze. Fără să rostească o vorbă, se îndreptă spre uşă, urmat de oamenii săi. Suferea o mare înfrângere de faţă cu Marcia. Amorul său propriu înregistrase una dintre cele mai dureroase lovituri.

Un şir de trăsuri nenorocite aşteptau în faţa casei. Printre persoanele care aveau să-l însoţească se aflau, în afară de Marcia, consilierul Burton, secretarul Toynbee, cei trei ofiţeri de pe „Tropic of Capricorn” şi personalul de serviciu adus din Statele Unite, în cap cu Hammond, majordomul. Marinarii de pe navă fuseseră îndrumaţi spre alt punct al ţării, necunoscut lui Charles.

Trăsurile se puseră în mişcare pe o căldură toridă. Garniturile lor metalice frigeau. Străbătură câteva străzi şi o piaţă imensă. Mulţime de femei acoperite cu *ponchos* viu colorate fumau ţigări groase de foi, recomandându-şi cântat, printre fumurile pufăite cu nesaţ, mărfurile şi alimentele expuse pe tarabe joase sau pe scoarţe întinse de-a dreptul pe caldarâm.

În faţa unei biserici înalte, jalnicul cortegiu de trăsuri se încrucişă cu o caleaşcă azurie, trasă de patru cai şi escortată de un escadron de lănceri. Pe pernele caleştii se legăna un bărbat negricios la faţă, încruntat, cu ochi cercetători de viezure. Purta uniforma de colonel de geniu, preferată de Napoleon, şi o pălărie de aceeaşi formă ca a împăratului Franţei, dar de proporţii caricatural de mari.

Lumea de pe stradă se ploconea în faţa bărbatului în uniformă, care răspundea ducând mâna la pălărie într-un gest abia schiţat.

— Viva „El Supremo”! strigă un om.

— Viva Francia!

— Viva Francia!! Viva! Viva!

Glasurile ţâşneau din public, umflându-se ca un torent de munte. Lumea din piaţă se avântă spre trăsura dictatorului, aclamându-l.

Francia aruncă o privire dezgustată spre cortegiul lui Charles, apoi întoarse capul.

Charles se făcuse pământiu. Fusese ispitit să-l apostrofeze pe dictator dar se stăpânise. Îl frânase Marcia, strângându-l puternic de braţ. Ea avu intima convingere că întâlnirea cu „El Supremo” nu fusese întâmplătoare.

Trăsurile ajunseră în port. „Tropic of Capricorn”, privat de pânze şi de cârmă, stătea nemişcat, trist, părăsit, în dreptul căpităniei. Charles şi întreaga lui suită fură îmbarcaţi pe o navă militară din flotila de patrulare de pe Rio Paraguay. Condiţiile de cazare erau mizerabile. Două cabine pentru şaisprezece oameni. Comandantul navei îi asigură că întreaga călătorie va dura aproximativ treizeci de ore. Rămase stabilit ca Charles şi Marcia

să împartă o cabină, iar femeile de serviciu cealaltă cabină. Bărbaţii aveau să-şi petreacă noaptea pe punte. Cu câteva minute înainte de a se ridica pasarela apăru şi Owen Pemberton, escortat de patru soldaţi şi de un subofiţer Subofiţerul prezentă lui Charles o misivă semnată de Policarpio Patiño. „El Supremo”, scria Patiño, hotărâse să facă o graţie lui *Señor* Sunderland, încetând urmărirea penală pornită împotriva lui Owen Pemberton. Pemberton primise învoirea de a se îmbarca pe acelaşi vas cu patronul său. *Señor* Sunderland era prevenit să vegheze pe viitor asupra comportării corecte a oamenilor săi. În caz contrar, se vor aplica sancţiuni severe.

Marcia ar fi fost încântată de această călătorie în inima continentului sud-american, dacă la capătul ei nu ar fi aşteptat-o perspectiva unei captivităţi pe termen nelimitat. Intenţiile lui Francia erau imprevizibile. Marcia nu-şi pierduse nădejdea. Dinastia Sunderland reprezenta o forţă în lume. Henry şi Gerald vor lua desigur măsuri spre a-şi elibera fratele şi cumnata.

Marcia ieşise pe punte. Îşi pusese o pălărie de paie, cu boruri mari, care să o ferească de fierbinţeala soarelui. Clipocitul apei miloase, scârţâitul greementului, ţipetele păsărilor care se roteau în văzduh îi întovărăşeau gândurile. Recapitula călătoria aceasta începută sub auspicii atât de frumoase. Navigau pe acea imensă întindere de apă, denumită Rio de la Plata; denumire improprie, căci învelişul ei milos, opac, nu avea nimic din strălucirea argintului. „Tropic of Capricorn” pornise apoi pe Rio Paraná. Un fluviu capricios care în sezonul uscat atinge lărgimi între două sute de metri şi cinci kilometri, ca în sezonul ploilor să se umfle, să se reverse, să invadeze uscatul, lăţindu-se în zone până la trei sute de kilometri.

Marcia îl văzuse în epoca descreşterii apelor. Se minunase în faţa meandrelor care se schimbau adeseori de la o zi la alta. Rio Paraná îşi muta albia când mai la dreapta, când mai la stânga spre disperarea geografilor şi a tehnicienilor, care se străduiau zadarnic să-i întocmească hărţi precise ori să-i îngrădească deplasările laterale.

Două sau trei zile, după ce trecuseră de Rosario, intraseră în imperiul pădurilor. Al acelor păduri de neînchipuit, vaste, care cuprindeau nordul Argentinei, Bolivia Orientală, Republica Paraguay, Brazilia apuseană, Columbia răsăriteană, Venezuela şi

cele trei Guyane, pătrunzând apoi prin istmul Panama în inima Americii Centrale.

Marcia avea o idee vagă despre pădurile tropicale şi ecuatoriale. Citise cărţi despre valea Amazonului, despre desişurile ei de nepătruns, despre acea mare de copaci înlănţuiţi de liane, în mijlocul cărora domneşte întunericul, o căldură umedă, sufocantă, de etuvă, colcăind de reptile, de indigeni antropofagi, de maimuţe gălăgioase şi generând cumplite boli tropicale.

Spre mirarea ei, găsea în Paraguay o pădure aerată, însorită, cu copaci înalţi şi drepţi ca lumânările, cu pajişti verzi, îmbietoare. I se spusese că sub această înfăţişare inofensivă se ascundeau primejdii ucigătoare. Fiare sălbatice, nori de muşte, iar în sezonul uscat, o cumplită lipsă de apă.

Marcia nu se gândise pe atunci, că îi va fi dat să-şi prelungească involuntar şederea în această lume sălbatică, bizară, care o umplea de extaz, dar şi de spaimă. Înainte de Asuncion străbătuseră o regiune pustie, cu mlaştini şi ape stătute ce se întindeau până dincolo de zare. Pe bancuri de nisip sau pe limbi de pământ aventurate în inima smârcurilor, se prăjeau la soare crocodili imenşi, care căscau alene, etalându-şi ferăstrăul dinţilor.

Contactul cu oraşul Asuncion se materializase sub forma unui coşmar trăit. Ideea dictatorului Francia de a reţine în Paraguay pe toţi străinii părea Marciei atât de trăsnită, încât nu reuşea să o conceapă.

În vreme ce nava se îndrepta spre nord, purtându-şi călătorii spre o ţintă necunoscută, Marcia încerca să-şi imagineze surprizele pe care i le rezerva viitorul. Ce-i reproşa Francia lui Charles? Împrumutul acordat Republicii Paraguay? Profiturile excesive? Niciun om cu mintea întreagă nu se putea aştepta ca bancherii să facă acte de filantropie. Poate că Francia înnebunise. Poate că vedea în Charles pe ultimul reprezentant al acelei lumi feudale pe care se străduia să o dărâme.

Se întunecă brusc. Soarele murise, scufundându-se în smârcurile din zare, iar din adâncurile pământului se ridicase întunericul. Fenomenul acesta al trecerii de la zi la noapte fusese tot atât de rapid ca şi stingerea unei lumânări. Se lăsase şi răcoarea.

Marcia refuză cina pregătită special pentru ea.

Mai zăbovi câteva ore pe punte, apoi coborî să se culce. Charles adormise şi sforăia încet. Pieptul lui păros era dezgolit. În somn,

puternicul Charles Sunderland părea dezarmat. Marcia fu tentată să-l mângâie, dar se abţinu, spre a nu-l trezi. Se dezbrăcă şi se culcă fără să facă zgomot…

A doua zi, în faptul serii debarcară la San Martin. Charles se întrebă dacă exista pe hartă această localitate, care se reducea la vreo douăzeci de case înşiruite pe o limbă de pământ, spălată de apele lui Rio Paraguay.

Dictatorul Francia le fixase drept reşedinţă o casă izolată pe un dâmb împădurit. Probabil fostul conac al vreunui moşier. Faţada, dominată de o colonadă neogreacă, avea ferestre înalte, flancate de statui şi basoreliefuri. Pe cât de aspectuos era exteriorul, pe atât de mizer şi dărăpănat arăta interiorul. Multe geamuri erau sparte. Apa de ploaie intrată prin acoperiş contura pe tavane pete ciudate, înfăţişând harta unor continente din alte lumi. Pereţii aveau crăpături adânci, din care ieşeau păianjeni şi tot felul de gângănii păroase. Podeaua putrezise. La ferestre atârnau încă zdrenţele unor perdele roase de umezeală şi de insecte. Se mai aflau prin casă şi câteva scaune deteriorate, un pat cu colonete, căzut într-o rână, un dulap desfundat cu uşile deschise, o masă cu un picior rupt şi pretutindeni praf, mucegai şi pânze de păianjen.

Primarul oraşului, un metis gras, albit de ani, făcu onorurile. Vorbea o spaniolă cântată, împănată cu cuvinte indigene. Charles şi Marcia făceau eforturi spre a-l înţelege.

— Aceasta este casa contelui de Villa Hermosa, spuse el cu politeţea rece a unui om care se rezumă a-şi face datoria. Nădăjduiesc să vă simţiţi bine aici. Contele a adus cu corabia materiale de construit. Era foarte bogat. În câteva ore facem orânduială.

Patru indiene de vârstă nedefinită, ajutate de personalul de serviciu al lui Charles, se aşternură pe lucru. Primarul trimise cu o căruţă mobile şi unelte de bucătărie. Seara, după o muncă istovitoare, casa arăta şi mai nenorocită. Curăţaţi de praf şi de murdărie, pereţii păreau şi mai goi. Lemnăria, cojită de vopsea, uşile care refuzau să se deschidă, mobilele rudimentare aduse din oraş sporeau impresia de paragină şi de mizerie. Câteva scoarţe ţesute de localnici erau aşternute pe paturi şi pe mese.

Marciei îi venea să plângă, dar se stăpânea eroic, spre a nu spori neastâmpărul lui Charles, care zbiera la toată lumea dând ordine cu şi fără rost. Când amenajarea luă sfârşit, Marcia îl prinse afectuos de braţ.

— Parcă ai fi Napoleon la Sfânta Elena. Ai chiar un avantaj asupra lui, împărăteasa te-a urmat cu credinţă.

Charles o sărută vag înduioşat. Era pentru întâia oară că încerca un asemenea sentiment.

— Va trebui să cumpărăm de la Asuncion câteva lucruri de strictă necesitate şi unele obiecte de artă; să ne mai înveselească interiorul, zise ea.

Charles se înfurie iarăşi.

— Să cumpăr? Nici nu mă gândesc. Dacă nu reuşesc să obţin eliberarea pe calea negocierilor, evadez. Nu aştept să-mi putrezească oasele în pustietăţile astea.

— Am înţeles, zise Marcia potolit. Va trebui totuşi să achiziţionezi ceva lucruri, ca să nu dai de bănuit lui Francia că vrei să fugi. Lasă-l să creadă că te-ai resemnat, că te simţi bine aici, că îţi acorzi puţină odihnă după atâţia ani de muncă. Simplu, nu-i aşa?

Charles se scărpină în cap.

— Cred că ai dreptate. La vulpoi, vulpoi şi jumătate.

Secretarul lui Charles obţinuse autorizaţia să locuiască la conac. Pemberton, consilierul Burton şi ofiţerii de pe „Tropic of Capricorn” găsiră găzduire în oraş, la localnici.

Mulatrul Jose Gallegos, un mascul monumental, cu un cercel de aur în urechea stângă, fusese desemnat de grefierul de stat Patiño pentru a face legătura între Charles Sunderland şi autorităţile din San Martin. Gallegos avea în realitate rolul de a raporta la Asuncion toate mişcările americanilor. Patiño nu ştiuse un singur lucru. Că Gallegos – sub aparenţa unui cetăţean devotat republicii şi lui „El Supremo” – ascundea o rapacitate, o sete de arginţi neastâmpărată. Abia aştepta prilejul să şi-o potolească.

Charles şi oamenii lui se aflau de patru luni în captivitate, la San Martin, când Pemberton se înfăţişă la conac, solicitând a fi primit de patron. Se aştepta să fie refuzat. Aşa se şi întâmplă. Charles nu voia să-l mai vadă. Îl socotea responsabil de toate neajunsurile întâmpinate. Raţionamentul lui era simplu. Pemberton, în calitatea lui de şef al serviciului informaţiilor, trebuia să cunoască, să prevadă – graţie antenelor sale – măsurile pe care Francia le luase, sau avea de gând să le ia împotriva străinilor. Pemberton se dovedise tot atât de incapabil ca şi Harrison, omul lui Henry. Charles regreta amar pierderea lui

Lafont, care trecuse în serviciul lui Gerald.

Pemberton nu se dădu bătut. Insistă pe lângă Hammond să fie primit. Avea să comunice patronului veşti de o importanţă vitală. Majordomul transmise mesajul. Îndemnat de Marcia, care socotea că în actuala situaţie nu trebuia neglijat niciun element susceptibil să le uşureze eliberarea, Charles acceptă să-l primească. Pemberton intră cu capul sus. Nu se socotea vinovat. Dictatorul Francia – care-şi redusese la minimum numărul colaboratorilor – luase hotărârea reţinerii străinilor fără să fi consultat pe nimeni. Abia în ultimul moment îl încunoştinţase pe grefierul de stat, Patiño, care se văzuse pus în faţa faptului împlinit.

Charles îşi primi cu răceală colaboratorul.

— Ce vrei? întrebă sec.

— Am reuşit să-l corup de Gallegos. Ne va înlesni evadarea.

Charles îl privi cu suspiciune.

— Nu. N-am încredere. De unde ştiu că nu este un agent provocator? Cine-mi garantează că nu va raporta totul dictatorului? Francia ar putea să se folosească de acest pretext spre a ne înăspri detenţiunea.

— Mă iertaţi, *Sir*. Dacă ar fi vrut să o facă, nu avea nevoie de pretexte.

— De ce crezi că acest Gallegos este de bună credinţă?

— Recompensa pe care i-am vânturat-o în faţa ochilor l-a orbit. Pentru bani e gata să-l ucidă şi pe Francia. Gallegos mi-a destăinuit, de pildă, că întreaga noastră corespondenţă pentru Statele Unite este oprită la Asuncion şi distrusă. Francia n-ar fi nemulţumit dacă s-ar răspândi zvonul că dumneavoastră şi doamna aţi fi pierit – să zicem într-un naufragiu. Poate chiar el ar lansa acest zvon.

— Prostii!

— Cum vă explicaţi, *Sir*, că n-aţi mai primit nicio scrisoare de la New Orleans?

Charles ridică din umeri.

— După cele ce am văzut în ţara aceasta, nimic nu mă mai miră. Se mai poate vorbi de logică?

Pemberton scoase din haină un pergament făcut sul.

— Am procurat o hartă a acestei ţări, zise el desfăşurând pergamentul şi întinzându-l pe masă. Republica Paraguay. Un document de o valoare aproximativă, în ceea ce priveşte exactitatea. Ne poate totuşi folosi. Priviţi. Râul Paraguay se scurge

de la nord spre sud, tăind ţara în două.

— Vrei să-mi faci un curs de geografie, Pemberton? întrebă Charles enervat.

— Nu, *Sir*. Încerc să vă expun un plan de evadare.

— Hm! Mă îndoiesc anticipat de eficacitatea lui.

— Regret că v-aţi pierdut încrederea în mine, *Sir*. Sper să v-o recâştig. Am întocmit planul de evadare împreună cu Gallegos, care a acceptat să ne fie călăuză.

Charles se aşeză pe scaun. Se înarmase cu răbdare.

— Vorbeşte, Pemberton.

— Jumătatea de sud a ţării este mai mult sau mai puţin civilizată. Căi de acces, terestre şi fluviale, leagă republica Paraguay de Argentina şi de Brazilia. Aceste căi ne sunt interzise. Flotilele militare care străbat Rio Paraná şi Rio Paraguay, în zonele de graniţă, fac imposibilă o fugă spre sud. Nordul ţării cu excepţia zonei în care Rio Paraguay constituie graniţă cu Brazilia, este în schimb acoperit de păduri rar străbătute de piciorul albilor. Codrii aceştia imenşi încalcă apoi Matto Grosso, Amazonul şi Orinoco. La soare apune de Rio Paraguay şi de Rio Paraná se deschide faimosul Chaco, acoperit de păduri virgine, care cuprind şi Bolivia, desfăşurându-se până la picioarele Anzilor.

Expunerea lui Pemberton trezise interesul lui Charles.

— Propui să ne deschidem drum spre libertate, străbătând Matto Grosso sau Chaco?

— Drumurile spre Brazilia sunt straşnic păzite. Iar un ocol prin Matto Grosso ar fi imposibil de realizat. Ne-am pierde în junglele mlăştinoase din nord. Prin Chaco însă am putea ajunge în Bolivia. Pădurile din Chaco, spune Gallegos, sunt mai uşor de străbătut. În acest sezon ne ameninţă însă seceta. O uscăciune care bântuie aproape cinci luni.

Charles îmbrăţişa cu privirile harta. Imaginaţia lui săracă, îmboldită însă de vorbele lui Pemberton, dădu viaţă pergamentului acoperit cu semne convenţionale. Văzu păduri, ape, mlaştini şi printre acestea, siluetele unor omuleţi în luptă cu obstacolele naturii.

— Ideea nu e rea, zise el. Nu este rea deloc, Pemberton.

Îl privi în ochi.

— Dacă ne scoţi, din cursa asta în care am căzut tâmpeşte, te reabilitezi.

Pemberton îl privi cu devotament.

— Aş fi fericit să vă recâştig încrederea, *Sir*.

— Vreau să stau de vorbă cu Gallegos. Să grăbească plecarea.

— Nu credeţi că ar fi înţelept să aşteptăm sfârşitul sezonului uscat?

— Nu. Prefer orice risc mucegăirii în cătunul acesta infect. Când plecăm?

Pemberton strânse harta.

— Aşteptăm sosirea vasului care face săptămânal cursă până la Asuncion. Îl capturăm şi pornim pe Rio Paraguay în sus.

— Hm! Săvârşim un act de piraterie calificată, Pemberton.

— Un act justificat de abuzul lui Francia, *Sir*. Deseară vi-l aduc pe Gallegos.

— Un moment, Pemberton.

— Da, *Sir*.

Privirea atât de vioaie a lui Charles se întunecase.

— Pemberton, discută serios cu Gallegos. În călătoria aceasta vom fi însoţiţi de Mrs. Sunderland. Ne asumăm o mare răspundere. Dacă aş fi fost singur cu voi, n-aş fi ezitat o clipă.

— Riscurile sunt mari, *Sir*. Nu avem însă altă alternativă.

— Poate că Francia se răzgândeşte… şi ridică opreliştea…

— Nu ştim cât pot dura fanteziile lui „El Supremo”.

Charles şi încleşta pumnii.

— Ai dreptate, Pemberton. Sper să o conving pe Mrs. Sunderland.

Spre plăcuta surprindere a lui Charles, Marcia acceptă fără şovăire a se avânta în mare aventură. Nu o înspăimântară primejdiile pe care le aveau de întâmpinat. Tăria caracterului ei îl uimi. Se întrebă dacă era inconştientă. Ajunse însă la concluzia că fiinţa aceasta fragilă era înzestrată cu o neobişnuită energie.

Convorbirea dintre Charles şi Pemberton avusese loc într-o luni. În seara aceleiaşi zile Charles ascultă planul expus de Gallegos. Câştigat de argumentele mulatrului, îşi dădu fără rezerve asentimentul.

Miercuri acostă la cheiul improvizat din câteva scânduri orânduite pe piloţi înfipţi în noroi un velier de proporţii reduse, un fel de corcitură între o brigantină englezească şi o navă de pescuit olandeză. Vasul, pe nume „Esperanza”, era deservit de un echipaj alcătuit din doisprezece ofiţeri şi marinari. „Esperanza” executa transporturi de călători şi mărfuri pe Rio Paraguay. Era atât de vechi şi de putred, încât marinarii se temeau să nu se disloce,

scufundându-se ca o piatră în apele miloase.

Era pe înserat. Velierul urma să-şi petreacă noaptea la chei şi să-şi continue drumul în dimineaţa următoare. Ca de obicei, căpitanul vasului, secundul şi şeful de echipaj coborâră pe uscat să se afunde în singura cârciumă din San Martin, spre a se beţivi până în zori. Trei marinari se risipiră pe la ibovnicele lor de ocazie. Restul echipajului rămase să doarmă pe vas.

Gallegos cunoştea aceste împrejurări. Folosindu-se de documentul care îl împuternicea să supravegheze pe nord-americani, avusese grijă să rechiziţioneze toate armele de foc şi întreaga muniţie deţinute de autorităţile şi particularii din San Martin. Oferise un pretext plauzibil. Voia să întărească paza, deoarece fusese informat că prizonierii puneau la cale o revoltă. Depozitase armele într-o cameră a clădirii primăriei, în care erau adăpostiţi şi cei şase oameni de sub comanda sa. Asigurase pe primar că va înapoia armele după ce va primi altele de la Asuncion.

Gallegos avea în detaşamentul său doi oameni de încredere, Esteban şi Ciro, metişi hârsiţi în toate. Esteban era chior de ochiul drept, iar Ciro era chior de ochiul stâng. „Două jumătăţi de oameni, mai de nădejde decât un detaşament întreg”, spunea despre ei Gallegos.

Avertizaţi de gândurile şefului lor, acceptaseră cu entuziasm să-l urmeze. Gallegos nu apelase la ceilalţi inşi de sub comanda sa, fiindcă îi ştia partizani fanatici ai lui Francia.

Noaptea, la ora patru, când somnul e mai greu, Gallegos dădu lovitura. Doi oameni, făceau cu rândul de santinelă. Primul – la reşedinţa lui Charles. Celălalt – la locuinţa ofiţerilor de marină. Ca din întâmplare, Esteban şi Ciro fuseseră desemnaţi să facă de santinelă. Restul oamenilor rămăseseră să doarmă în camera de gardă de la primărie.

La ora hotărâtă, Gallegos, flancat de cei doi chiori, cu armele în mână, îşi trezi oamenii din gardă şi fără să le dea timp de gândire, îi îngrămădi într-o cameră, cu gratii la ferestre, care servea drept închisoare. Tot acolo nimeriră primarul, ofiţerii, şeful de echipaj şi cei trei marinari debarcaţi de pe „Esperanza”.

Cu armele ridicate de la gardă, înzestră pe Charles şi pe toţi oameni acestuia. Numai Hammond, bătrânul şi pacificul Hammond, fu scutit de serviciul militar.

Capturarea velierului se făcu fără incidente. Mateloţii, treziţi

din somn sub ameninţarea armelor, acceptară să navigheze sub comanda ofiţerilor de pe „Tropic of Capricorn”. Întreaga operaţie dură mai puţin de treizeci de minute, şi fără să se fi vărsat un strop de sânge.

La cinci de dimineaţă „Esperanza” se desprinse de chei şi, împinsă de vânturi prielnice, porni pe Rio Paraguay în amonte. Marea aventură începuse...

„Esperanza” lupta eroic împotriva curentului. Căpitanul Knowles îşi dovedi încă o dată talentele de navigator. Înzestrat cu un al şaselea simţ, depista aproape instinctiv bancurile de nisip ascunse sub învelişul înşelător al apei. Un marinar, cu vagi cunoştinţe de pilot, îl ajuta cu poveţele sale, care nu făceau decât să-i confirme aprecierile.

În tinereţe, Knowles navigase pe Mississippi, dobândind o experienţă deosebită în laborioasa artă a pilotajului fluvial. Mai târziu, devenise ofiţer de cursă lungă, ridicându-se în ierarhia navală treaptă cu treaptă, până obţinuse comanda lui „Tropic of Capricorn”.

Knowles era scund, vânjos, avea ochii mongoloizi, fălci pătrate şi mers legănat de urs. Când zâmbea, faţa i se lumina reflectând o gingăşie copilărească. La mânie devenea fioros. Cei care-i cunoşteau firea fugeau atunci din calea lui.

Secundul Marvin Snyder avea înclinări spre eleganţă. Uniforma lui de serviciu – ca şi cea de gală – era ireproşabilă. Cămaşa – de o albeaţă imaculată. Veşnic parfumat, veşnic pus la punct, se străduia să abordeze un aer de distincţie adeseori comică.

Al treilea ofiţer, George Sedley, era un tânăr impetuos, entuziast, setos de aventuri, de orizonturi noi, de isprăvi care să uimească lumea. Căpitanul Knowles îi aprecia asiduitatea în îndeplinirea sarcinilor profesionale, dar se temea de excesele zelului său.

Consilierul John Burton era tot atât de eficient la masa negocierilor financiare, cât şi cu arma în mână, la vânătoare. Fiu de pionier, călit în lupta pentru existenţă, reuşise să-şi termine strălucit studiile la colegiul „William and Mary”. Tatăl său, o fire tenace şi întreprinzătoare, reuşise să realizeze un capital modest comercializând grâne şi vite. John Burton îşi însuşise manierele calme şi tactul unui om de afaceri cu însuşiri diplomatice. Avea un fizic agreabil. Abia trecuse de treizeci de ani, dar comportamentul domol şi seriozitatea sa îl făceau să pară mai vârstnic.

Personalul de serviciu al lui Charles cuprindea, pe lângă Hammond majordomul, două subrete tinere şi cochete, un bucătar slab ca un ţâr, un ajutor de bucătar şi patru valeţi. Toţi aceştia îşi urmau stăpânul, fiindcă erau plătiţi. Nu o făceau din entuziasm şi nici cu spirit de sacrificiu. La New Orleans, la Asuncion, pe Rio Paraguay sau în inima pădurilor din Chaco, îşi îndeplineau atribuţiile şi atâta tot.

Un singur om plecase în această expediţie înspăimântat la culme şi cu presimţirea că îşi va lăsa oasele undeva, în adâncul codrilor. Secretarul Ronald Toynbee. Slăbuţ, înalt, plăpând, cu ochi sperioşi, miopi, adăpostiţi în dosul lentilelor groase ale ochelarilor cu rame de aur, arăta ca un copil întârziat. La Princeton fusese un student eminent. Tatăl său, proprietar înstărit din New York, se străduise să-i găsească un post în cadrul Casei Sunderland, trambulină ideală pentru tineri dornici să se lanseze în lumea afacerilor. Prin intermediul lui Clinton, Toynbee fusese angajat la Banca Sunderland din New York. Când Clinton trecuse în slujba lui Charles Sunderland, Toynbee îşi urmase protectorul. La New Orleans Charles remarcase silinţa şi firea supusă a tânărului. Devenise secretarul patronului, funcţie de mare însemnătate, fiindcă reprezenta un punct de plecare pentru cele mai înalte posturi de conducere.

Toynbee era înspăimântat de aventura paraguayană. Îl îngrozeau crocodilii care se perpeleau la soare pe malurile râului, îl îngreţoşau mirosul de peşte, duhoarea de transpiraţie a mateloţilor, miasmele mlaştinilor, ale mâlului, mirosul mâncărurilor neobişnuite. Îl îmbolnăveau lipsa de igienă de pe bord, ploşniţele din cabine şi guzganii care fugeau chiţăind printre picioarele călătorilor. Îl cuprindeau fiorii la gândul că ar putea fi prinşi de oamenii lui „El Supremo” şi aruncaţi în închisoare. Evoca plin de jale confortul apartamentului său din New Orleans, casa părintească din New York, lumea civilizată din Statele Unite.

Ascultase o discuţie între Charles Sunderland şi Gallegos, şi se mai liniştise. Gallegos susţinuse că fugarii se puteau socoti definitiv scăpaţi. Autorităţile din San Martin nu aveau posibilitatea să raporteze prea curând la centru de evadarea captivilor. Abia către sfârşitul săptămânii era aşteptată o nouă cursă, care lega Asuncion de orăşelele din nordul ţării. Trimiterea unei bărci până la prima localitate mai de seamă ar fi durat cel puţin două zile. Un curier călare ar fi străbătut anevoie brâul de mlaştini care

înconjurau cătunul San Martin. Izolarea impusă captivilor de către Francia îi servea acum de minune. Riscul de a se încrucişa cu nave militare era minim. Unităţile navale patrulau în permanenţă în zonele de graniţă. Nordul preocupa mai puţin pe Francia. Pădurile virgine din Matto Grosso şi Chaco alcătuiau cea mai sigură barieră în calea încercărilor de ieşire frauduloasă din ţară. Gallegos avea să se folosească tocmai de această împrejurare. Francia va încerca probabil să-i urmărească, dar va abandona lupta de îndată ce va afla că fugarii au pătruns adânc în Chaco. Puţini oameni s-au întors teferi din „infernul verde”. Gallegos reuşise acest lucru. În tinereţe, Gallegos făcuse contrabandă, străbătând pădurile lipsite de grăniceri şi de vameşi. Este adevărat că fusese însoţit de oameni cu experienţă, de aventurieri gata oricând să-şi pună la mezat viaţa, dacă li se oferea posibilitatea unui câştig. Gallegos era convins că şi de data aceasta va reuşi să ajungă în Bolivia, deşi avea de escortat femei şi oameni neantrenaţi în lupta cu jungla. Se bizuia pe Esteban şi pe Ciro. Îşi va asigura şi concursul unor călăuze guarani. În ciuda riscurilor, expediţia aceasta era preferabilă unei captivităţi fără termen pe limba de pământ înconjurată de smârcuri de la San Martin...

Pe puntea navei căldura era cumplită. Ronald Toynbee avea senzaţia că se îneacă în propria lui transpiraţie.

Într-o dimineaţă asistă la o scenă care-l zgudui sufleteşte.

Potrivit indicaţiilor lui Gallegos vasul acostase în dreptul unui promontoriu încoronat de tufe de palmieri înalţi. La picioarele palmierilor se zăreau câteva case de lemn, locuite de crescători de vite şi de pescari. De aici, mulatrul cumpără provizii, transportul până la vas urmând a fi asigurat de Esteban, de Ciro, şi de cei patru servitori negri ai lui Charles. Gallegos preferase să nu se folosească de mateloţii de pe „Esperanza”, care ar fi putut să-i creeze complicaţii. Oamenii trebuiau să treacă peste o scândură lată, nestrunjită, care juca rol de pasarelă între mal şi vas.

Jeremiah, unul din servitori, trecea pe pasarelă, ducând în braţe, o pulpă mustoasă de vită, proaspăt tăiată. Un pas greşit şi omul căzu în apă la câţiva metri de mal. Gesturile dezechilibrate ale servitorului, care încercase să-şi recâştige echilibrul înainte de a se prăvăli în râu, păruseră lui Toynbee de un comic atât de reuşit, încât izbucnise în râs. Deodată, răcnetul furios al lui Gallegos, care se afla pe mal şi văzuse toată scena, îi îngheţă râsul pe buze.

— Trageţi-l afară din apă! zbieră el, alergând spre punte. Repede! Repede!

Câteva mâini se întinseră spre Jeremiah care ridică braţul spre a fi ajutat. În aceeaşi clipă, apa se învolbură. Pulpa de carne, sfârtecată de forţe nevăzute, dispăru în adâncuri. Jeremiah fusese apucat de oameni şi era tras de braţe în sus. Deodată scăpă un urlet animalic.

— Piranhas! strigă Esteban, aruncând coşul cu peşte pe care-l căra spre tambuchiul bucătăriei şi repezindu-se spre pasarelă.

Lui Toynbee i se ridică părul în creştet. Citise despre piranhas, aceşti peşti carnivori care în mai puţin de un minut pot sfâşia o vită, lăsându-i numai oasele.

Când Jeremiah fu ridicat pe braţe şi adus pe punte Toynbee îşi făcu îngrozit semnul crucii. Piciorul stâng al negrului, de la genunchi în jos, era sfâşiat până la os. Sângele se scurgea şiroaie…

Ars de dureri, Jeremiah gemea ca o vită sub cuţitul măcelarului. Gallegos îi dădu primele ajutoare.

Toynbee întoarse capul. Spectacolul acela atroce îi răscolise măruntaiele. Îi veni să vomeze. Picioarele i se muiaseră. Împleticindu-se, se apropie de parapetul navei şi vărsă. Peştii se avântară asupra vărsăturii. Secretarul simţi că îşi pierde cunoştinţa. Avu senzaţia înspăimântătoare că se va prăbuşi în apele mâloase. O mână i se înfipse în umăr, trăgându-l înapoi cu putere.

— Ce-i cu dumneata, Toynbee? rosti Charles ironic. Văd că ai suflet bun; te-a impresionat nenorocirea lui Jeremiah! Hm! Dar să leşini ca o femeie! E ruşinos! Ce Dumnezeu!

Secretarul îşi şterse cu dosul mâinii buzele murdare.

— Mă iertaţi, *Sir*… Emoţia…

— Gata, e cazul să-ţi vii în fire. Ai să mai vezi şi altele. Ce te-ai face dacă te-ar muşca un şarpe veninos şi ar trebui să ţi se ardă rana cu fierul roşu?

Lui Toynbee i se împăienjeniră ochii. Simţi iarăşi că se pierde. În juru-i se lăsă o beznă grea. Avu senzaţia că viaţa i se scurgea din vine. Aşa cum se scurgea sângele din piciorul sfârtecat al lui Jeremiah. Alunecă într-un gol fără fund…

Pădurea se rărise. Alocuri alterna cu câmpii întinse, care se pierdeau departe, într-o pâclă sidefie. Turme de boi somnolenţi

păşteau o iarbă aspră, de un verde cenuşiu. Un urubu plana în văzduhul incandescent, căutând din ochi cadavre, Din stufărişul care tivea apele galbene ale râului, se ridicau stoluri de păsări mici, gălăgioase. Pe un prag de pământ, udat de undele galbene, câţiva caimani stăteau aliniaţi în front, ca navele la chei şi dormitau în soare. Nori de muşte se abăteau asupra oamenilor. Se vârau pe nas, pe gură, prin urechi, gâdilându-i, înţepându-i, înecându-i, făcându-i să strănute. Nord-americanii, neobişnuiţi cu acest flagel, se plesneau cu palmele peste frunte, peste obraji, peste braţele goale, străduindu-se zadarnic să le izgonească.

Printre ramurile copacilor ce-şi înfigeau rădăcinile în marginea apei, câte un jaguar stătea la pândă. Ochii fiarei fixau oamenii de pe „Esperanza”. Charles nu asista impasibil la asemenea spectacole. Îl înfiorau de plăcere salturile lor convulsive, înainte de a se prăbuşi.

În cea de-a patra noapte, Gallegos veghease pe puntea de comandă până în zori. Scruta atent zarea. Soarele părea purpuriu când Gallegos se apropie de căpitanul Knowles, care fuma din pipă lângă timonierul de cart.

— Vedeţi pâlcul acela de palmieri pe malul din stânga? Să tot fie până acolo vreo trei mile…

— Văd, rosti monosilabic Knowles.

— Un promontoriu, cu o mică plajă. Va trebui să eşuaţi „Esperanza” pe plajă. Veţi deranja câţiva crocodili, dar asta n-are importanţă.

— Încheiem călătoria fluvială?

— Întocmai, *Señor* Knowles. Cam la zece mile de aici se află Puerto Casado. Dincolo de Puerto Casado, Rio Paraguay devine iarăşi graniţă naturală, de astă dată cu Brazilia. Vase militare, mai puţine decât în sud, patrulează zi şi noapte. „Esperanza” e cunoscută pe aici. Dacă cei de pe navele militare ar mirosi ceva suspect, s-ar lua după noi. Dacă am refuza să oprim, n-ar şovăi să tragă. Şi aşa ceva nu trebuie să se întâmple, *Señor*. Dacă am fi capturaţi, dumneavoastră v-aţi alege cu o detenţie ceva mai aspră! Mie însă mi s-ar pune ştreangul de gât.

— Bine, vom face cum spui dumneata, încuviinţă Knowles.

— Odată „Esperanza” eşuată, mateloţii vor fi nevoiţi să aştepte trecerea vreunui vas care să-i ia pe bordul său. Vor întârzia astfel să dea alarma. Până atunci vom fi departe… Tot în punctul ăsta se află *ranch*-ul lui Ricardo Zurita, un spaniol încurcat cu o indigenă.

De la Zurita vom cumpăra catâri necesari pentru căratul poverilor.

Două ore mai târziu „Esperanza” încremenea pe nisipul plajei.

Caimanii, care leneviseră pe nisip, se scufundară în apele râului. Gallegos nu-l lăsă pe Charles să tragă în reptile. Acum se ferea de zgomot.

Esteban încuie pe mateloţii de pe „Esperanza” în cabina dormitor. Toynbee şi Sedley sfâşiară cu cuţitele pânzele navei. O măsură de precauţiune în plus nu strica.

În vreme ce servitorii lui Charles, supravegheaţi de Knowles, transportau pe uscat armele, proviziile şi celelalte obiecte necesare expediţiei, Gallegos, însoţit de Ciro, de Snyder şi de tânărul Sedley, făcură un drum până la ranch. Ricardo Zurita, un tip îmbătrânit prematur de excesul băuturilor alcoolice, îi primi cu bunăvoinţă. Îl cunoştea pe Gallegos şi acceptă să-i vândă patruzeci de catâri şi trei corturi. Mulatrul îi explică că se afla într-o misiune secretă. Nava sa eşuase în urma unei manevre greşite, aşa că trebuia să-şi continue drumul pe uscat. După încheierea târgului, spaniolul stărui să le ofere câte un pahar de gin de contrabandă.

Tovarăşa lui de viaţă, o indigenă grasă, cu păr negru, legat în cozi, de o parte şi de alta a obrajilor rotunzi şi unşi cu grăsime, le servi băutura în căni de lut.

În preajma prânzului, caravana se puse în mişcare. Aveau de străbătut o pădure rară, cu copaci înalţi, printre care se iţeau ici-colo palmieri singuratici. Pădurea aceasta plină de aer nu avea nimic comun cu încâlceala întunecoasă, umedă, plină de miasme a junglelor braziliene sau mexicane. Lui Charles i se părea că se plimbă printr-o pădure englezească. Nu lipseau decât vânătorii călare, cu goarnele şi cu turmele lor de câini rasaţi. Marcia era încântată. Până şi Toynbee respira în voie. Jeremiah era transportat pe o targă prinsă de doi catâri în tandem.

Primul popas îl făceau în preajma unui cătun indian, alcătuit din câteva colibe din nuiele împletite. Şi aici Gallegos avea cunoştinţe. Şeful cătunului, un bătrân smochinit, cu faţa turtită, braţe descărnate şi coaste reliefate sub pielea încreţită, îi oferi douăzeci de tineri viguroşi care aveau să-i însoţească până în Bolivia. Primi în schimb două arme de foc şi câteva sticle cu alcool.

Înainte de a porni la drum, Charles, la propunerea lui Gallegos, întruni un consiliu de război. Erau prezenţi, în afară de mulatru, ofiţerii de marină, consilierul Burton, Owen Pemberton şi – de formă – secretarul Ronald Toynbee. Stăteau la umbra unui copac

rămuros, în care se zbenguiau câteva maimuţe gălăgioase. Din când în când, maimuţele îşi încetau sporovăiala ca să se uite curioase la oamenii de dedesubt.

Marcia nu asista la consiliu, căci nu fusese poftită. I se ridicase un cort. Charles dăduse poruncă să-i fie montat la fiecare popas, pentru a o feri de ochii iscoditori ai indienilor. Marcia nu se simţea obosită. Ineditul situaţiei o amuza. Aşezată pe un scaun, se uita la maimuţele care se jucau în copac. Uneori maimuţele încetau să se mai agite. Adunate, stăteau la sfat, ca oamenii de jos.

— Suntem la fruntariile marelui şi necunoscutului Chaco, începu Gallegos. După cum vedeţi pe hartă, ne aflăm într-un punct plasat la circa trei mile vest de Rio Paraguay. Avem de ales între trei drumuri. Primul, spre Argentina, străbate un teritoriu foarte puţin explorat. Dacă alegem această rută, nu avem a ne teme de oamenii lui Francia. Nu vor îndrăzni să se aventureze pe urmele noastre, căci pădurea e foarte primejdioasă. Contrabandiştii străbat uneori o pistă care şerpuieşte spre sud-vest. Dar convoaiele lor sunt alcătuite din oameni deprinşi să se lupte cu pădurea, ceea ce nu este cazul nostru. În acest sezon uscat, cel mai mare duşman este setea. Riscăm să nu întâlnim cursuri de apă decât la zeci de mile depărtare.

Gallegos folosea o limbă cultivată, curgătoare, logică, spre uimirea celor care nu-i cunoşteau antecedentele. Mulatrul acesta hirsut poseda o cultură frumoasă. Era bastardul unui abate, care păcătuise încurcându-se cu o negresă adolescentă, fiica propriei lui menajere. Abatele deservea o eparhie pierdută în mijlocul pădurii. Pădurea aceea întunecată, ostilă îl izola de restul lumii. Avea puţini credincioşi. Câţiva indieni şi o ceată de negri, foşti sclavi pe domeniile unui vice-guvernator spaniol, mort în temniţele lui Francia. În singurătatea aceea cumplită, numai cărţile şi credinţa îi mai ofereau o oarecare mângâiere. Era însă tânăr. Avea şi alte nevoi, în afara preocupărilor spirituale. Menajera nu-l ispitea. Era veselă, glumeaţă, dar atât de voluminoasă, încât ar fi avut mare succes într-un număr de circ. În ciuda diformităţii ei, dăduse viaţa unei fete subţiri ca o lamă de oţel. Casa abatelui avea două camere. Una, rezervată lui. Cealaltă – de trecere – era folosită de menajeră şi de fiica ei. Adeseori o vedea pe fată dormind goală, în pofida opreliştilor. Părintele rezistase multă vreme ispitei. Îşi irosea intenţionat energia, rugându-se până noaptea târziu, tăind stânjeni de lemne pentru foc, umblând mult

prin pădure, autoflagelându-se cu furioasă deznădejde. Într-o dimineaţă, în vreme ce menajera era plecată după treburi, intrase în camera fetei şi se prăbuşise gemând asupra ei. Tânăra negresă îl primise fără a protesta. S-ar fi zis că îl aşteptase. Nouă luni mai târziu venise pe lume Pascual, care avea să se mai numească şi Gallegos. De ce Gallegos şi nu Castro, Melo sau Gamaro? Aşa găsise cu cale să-l înscrie tatăl său pe registrul de naşteri. Avusese vreun gând ascuns? Prin eparhia lui trecuse cândva un ofiţer spaniol, Evaristo Gallegos. Poate că la ofiţerul acesta se gândise abatele.

Pascual Gallegos primise de la tatăl său o cultură frumoasă. Tot ce ştia abatele, teologie, filozofie, istorie, matematică, astronomie, literatură, noţiuni de medicină şi de farmacopee, transmisese vlăstarului său. Într-o seară abatele plecase să se plimbe sub clar de lună. Îi plăcea să rătăcească pe sub coroanele copacilor, căutând prin desişul de ramuri petice de cer spuzit ele stele. Din nebăgare de seamă trecuse pe lângă un tufiş în care sălăşluia o viperă. Destinul îi fixase ultimul ceas. Abatele nici nu mai apucase să ajungă la locuinţa sa. Îşi dăduse sfârşitul în pădure, sub bolta frunzişului şi a peticelor de cer spuzite de stele.

Pe atunci Gallegos avea optsprezece ani. Fire aventuroasă, nu concepuse să lâncezească lângă maică-sa, care se îngrăşase deopotrivă cu bătrâna menajeră. Coborâse la oraş. Se pretase la toate. Se înhăitase cu tot felul de inşi, făcuse contrabandă, negustorie de cai, se vârâse în nenumărate combinaţii dubioase. În lumea spaniolă, care dirijase destinele Paraguayului până la venirea lui Francia, nu-şi găsise rostul. Se alipise revoluţionarilor care doborâseră regimul colonialist. Se făcuse remarcat de Patiño. Grefierul de stat, îi încredinţase câteva misiuni mărunte. Recompensele întârziară să vină. Întărâtat, Pascual Gallegos îşi schimbase orientarea, trădând pe Francia în folosul lui Charles Sunderland.

Acum vorbea cu precizie şi logică noului său patron şi oamenilor acestuia.

— A doua cale, cea de la miazănoapte, duce în Bolivia. Am avea de întâmpinat aceleaşi primejdii. Cu un mic supliment. Va trebui să traversăm şi Anzii. Bariera munţilor nu este de netrecut. Trebuie să ţinem însă seama de unele dificultăţi… A treia cale ar fi cea mai bună, deoarece este şi cea mai scurtă. Duce în Brazilia, prin Matto Grosso. Dar are un neajuns. Trebuie să traversăm Rio

Paraguay, care este supravegheat de navele fluviale. Când se va afla la Asuncion că am fugit, toate forţele militare şi poliţieneşti de pe Rio Paraguay vor fi asmuţite pe urmele noastre. Părerea mea este să încercăm totuşi a treia cale. Dacă nu vom putea trece râul, vom urca prin pădure spre Bolivia, adică vom adopta ruta a doua. Simplu, nu-i aşa? Nu rămâne decât să alegeţi calea pe care o veţi socoti mai bună.

Se aşeză pe iarbă, fără să aştepte încuviinţarea lui Charles.

— Să punem chestiunea la vot, propuse Charles. Nu se încumeta să ia singur hotărârea. Să începem cu cel mai tânăr.

Secretarul Ronald Toynbee şi George Sedley, al treilea ofiţer, aveau aceeaşi vârstă. Douăzeci şi trei de ani. Charles dădu cuvântul – în ordine alfabetică – lui George Sedley.

Sedley nu şovăi. Adoptă opinia lui Gallegos. Repetă în sprijinul votului său argumentele mulatrului.

Când îi veni rândul să vorbească, Toynbee transpiră, se bâlbâi, reuşind anevoie să se facă înţeles. Alese soluţia antevorbitorilor.

Toţi cei prezenţi se pronunţară pe rând în sprijinul tezei lui Gallegos. Pemberton prefera să aibă un ţap ispăşitor, în cazul că tentativa de trecere frauduloasă a frontierei ar fi eşuat.

Charles luă cel din urmă cuvântul.

— *Señor* Gallegos, rosti el cu solemnitate, îţi încredinţez soarta noastră. Ţi-ai asumat o mare răspundere. Vei avea de înfruntat dificultăţi mari. Vom lupta cu toţii, umăr la umăr, spre a le învinge. Îţi urez succes.

Gallegos înclină din cap.

— Mulţumesc. Succesul meu va fi şi al dumneavoastră.

Marcia ascultase de departe discuţiile. Nu o înspăimântau primejdiile. Se pregătise sufleteşte să le facă faţă. Le-ar fi acceptat cu seninătate, dacă nu ar fi îndurerat-o suferinţele lui Jeremiah.

Convoiul se puse în mişcare. Ronald Toynbee călărea un catâr blând. Lipsa lui de experienţă îl făcea să resimtă amplificat legănările impuse de mersul animalului. Ar fi umblat pe jos, însă era îngrozit de şerpi. Brancarda lui Jeremiah îi atrăgea ca un magnet privirile. Se străduia zadarnic să o evite.

Seara, pe la cinci, ajunseră la un pârâiaş minuscul care susura printre ierburi. Apa era rece şi gustoasă.

— Mă tem că Gallegos este un alarmist, vorbi Toynbee lui Sedley. După câteva ore de mers am şi dat peste un izvor.

Sedley ridică din umeri.

— Nu mă pot pronunţa.

Toynbee îşi umflă temerar pieptul.

— Ascultă-mă pe mine, Gallegos e un fricos.

O dată cu apusul soarelui, poposiră într-o pajişte largă, înconjurată de coloanele drepte ale copacilor. Servitorii negri, ajutaţi de Esteban şi Ciro, precum şi de câţiva indigeni dezgheţaţi, instalară tabăra de noapte. Gallegos interzisese să se aprindă focul.

— E încă lumină. Coloanele de fum ne-ar putea trăda. N-aş crede că oamenii lui Francia au şi pornit pe urmele noastre. Nu trebuie totuşi să lăsăm nimic la voia întâmplării. Ne vom mulţumi cu hrană rece şi cu apă proaspătă, ceea ce reprezintă un dar dumnezeiesc în Chaco.

Abia după ce se întunecă de-a binelea, Gallegos îngădui să se aprindă câteva focuri mici, pentru izgonirea animalelor sălbatice.

— Cine vrea, poate să-şi încălzească ceva de mâncare.

Stabili santinelele care aveau să facă de pază, Măsura era necesară, căci se aflau încă aproape de râu. După ce inspectă tabăra, se instală lângă trunchiul unui copac centenar, se înfăşură în *poncho*-ul lui şi adormi pe dată.

Americanii se adăposteau în corturi. Toynbee, Burton şi Pemberton ocupau primul cort, ofiţerii – pe al doilea. Ultimul şi cel mai încăpător, era rezervat lui Charles şi Marciei. Servitorii – femei şi bărbaţi – aveau să doarmă sub stele, în aceleaşi condiţii cu indigenii.

Toynbee era posomorât. Înainte de culcare se spălase conştiincios de la brâu în sus şi pe picioare. Gallegos îl observase aspru.

— Economie de apă, *Señor* Toynbee. Când n-ai s-o mai ai, ai s-o cauţi cu limba scoasă…

Vulgaritatea expresiei îl uluise pe secretar. Nu era deprins să i se vorbească în acest chip.

— Burdufurile sunt pline cu apă, ripostase el.

— Apa trebuie să ajungă şi oamenilor, şi animalelor. Nu se ştie când vom mai găsi alt izvor.

Toynbee îi întoarse spatele şi intrase în cort.

— Nu m-ar mira dacă mi-ar cere să nu mă mai bărbieresc. Un om civilizat trebuie să fie proaspăt ras în orice împrejurare, nu-i aşa? se adresă el consilierului, care-şi aşternea tocmai păturile.

— Mai bine un bărbos viu decât ras proaspăt dar mort de sete,

replică Burton, închizându-i gura.

Pemberton nu rostea un cuvânt. Şedea gânditor, pe pătura lui, aşternută pe pământ şi îşi sprijinea obrajii în palme.

Toynbee îşi puse cămaşa de noapte şi îşi trase o scufă pe cap. Se vârî între paturi. Pământul tare, nivelat aproximativ, îi maltrata corpul deprins cu saltele moi şi cearşafuri de olandă.

— Măcar să fi avut câte un pat de campanie, izbucni el.

Burton deschise enervat ochii.

— Cine ar fi prevăzut că vom fi nevoiţi să pornim în expediţie prin Chaco? Ai fi preferat să dormi comod în patul dumitale de la San Martin? Ştii ceva? Întoarce-te la Asuncion. Gallegos va găsi un indigen care să te călăuzească până acolo.

Toynbee suflă greu. Se abţinu să riposteze. Era mâniat pe Burton. Pe Gallegos, pe Francia, pe pădure, pe pământul zgrunţuros care-i îmboldea coastele. Se compătimea fiindcă avusese ghinionul să cadă în mijlocul unor oameni egoişti, răi şi mai ales incapabili să-i înţeleagă durerile şi nevoile.

Aţipi la lumina felinarului, pe care refuzase să-l stingă. Deodată se trezi. În tabără domnea liniştea. Auzi nechezatul unui catâr. Alt catâr îi răspunse. Auzi şi un fâlfâit de aripi. Se gândi la vampirii care – în miez de noapte – sug sângele oamenilor şi al animalelor. N-ar fi putut spune cât timp dormise. Îi fugise somnul. Stătea cu ochii deschişi şi se uita la smocul de iarbă din faţa nasului. Flăcăruia plăpândă a felinarului poleia iarba, proiectând pe pământ firele gracile.

„Cine ar fi crezut că voi ajunge să dorm pe o pătură în inima pădurii! reflectă el mohorât.

Sub buza de jos a foii de cort văzu un ghem de lână neagră, pufoasă.

„Cum dracu o fi ajuns ghemul ăsta aici? – se întrebă el. Să-l fi pierdut subretele patroanei?”

Toynbee clipi des, apoi căscă ochii. Ghemul – aflat la câteva palme de obrazul său – părea să se mişte. Da, da, se mişca. Se apropia încet. Deodată Toynbee simţi că i se încrâncenează pielea. Din ghemul pufos ieşiră două antene care se agitară. O frică dementă i se vârî în suflet. Opt picioare păroase se mişcau sub pântecele pufos al ghemului. Toynbee paralizase. Se uită hipnotizat la păianjen, imens şi negru, care-l fixa cu ochii lui rotunzi. Această încrucişare de priviri dură o secundă sau un secol. Deodată, un şoc electric se descărcă în fiinţa lui Toynbee,

aruncându-l în picioare. Nici nu simţi când se lovi cu capul de braţul care susţinea creasta cortului. Apucă spasmodic felinarul şi îl aruncă în ghemul negru, care se trase înapoi.

Răcnetul secretarului trezi din somn întreaga tabără. Femeile, cu excepţia Marciei, începură să chiraie, catârii să necheze şi să zvârle din copite. În cădere, felinarul se stinsese.

Burton şi Pemberton săriră în picioare. Împanicaţi, bâjbâiau prin întuneric, lovindu-se unul de celălalt.

Gallegos apăru cu un felinar într-o mână şi cu o armă în cealaltă.

— Ce s-a întâmplat? se răsti el când văzu agitaţia din cort.

— Acolo… acolo… bâigui Toynbee, arătând spre ghemul negru şi păros, care îşi încleşta şi îşi descleşta picioarele subţiri şi păroase. Felinarul aruncat cu putere îi plesnise pântecele.

— Ce naiba ţi-a mai venit… urlă Burton…

Deodată privirile îi căzură asupra ghemului, care se zbătea să scape din strânsoarea morţii. Înlemni. Şi Gallegos văzuse ghemul păros şi negru. Lui Toynbee îi tremura bărbia. Era în pragul unei crize de nervi.

— Ce e acolo? bolborosi Burton.

— O tarantulă, rosti încet Gallegos. Ai scăpat uşor, *Señor* Toynbee.

— Am scăpat uşor toţi trei, reuşi să îngaime Burton.

Pemberton se uita cu frică şi greaţă la păianjenul imens.

— Cine l-a omorât?

— Eu… bâigui Toynbee.

— Să-i fie ţărâna uşoară, zise Pemberton.

Gluma lui ieftină nu avu efect. În jurul cortului se adunase toată lumea. Şi santinelele…

— Mr. Toynbee, felicitări pentru prezenţa dumitale de spirit, zise Burton.

— În noaptea asta, unul dintre dumneavoastră s-a născut a doua oară, zise Gallegos. Mă duc la culcare. Faceţi şi voi la fel, le vorbi el celor din jur. Mâine de dimineaţă trebuie să ne trezim devreme.

Convoiul înainta în şir indian, şerpuind printre copacii atât de înalţi şi de viguroşi, încât păreau să sprijine cerul. Catârii ocoleau instinctiv hăţişurile, ciulind urechile ori de câte ori simţeau prezenţa unor vieţuitoare ascunse vederii, dar primejdioase prin însăşi existenţa lor.

Căpitanul Knowles încetini mersul catârului său, lăsând să fie ajuns din urmă de Snyder. Călăreau acum scară la scară.

— Mă întreb câteodată dacă Gallegos nu este un bandit, care ne-a atras în cursă spre a ne ataca şi jefui la momentul ales de el. Zelul lui mă surprinde. Ştie că avem asupra noastră mulţi bani. Am împărtăşit temerile mele patronului, dar mi-a râs în nas. „Ţi-e frică de stafii, Knowles, mi-a spus el. Nu-ţi lăsa închipuirea să o ia razna.”

— Gallegos nu-mi face impresia unui bandit, zise Snyder. N-aş putea spune acelaşi lucru despre cei doi chiori. Esteban şi Ciro au mutre de briganzi.

— Esteban şi Ciro sunt oamenii lui Gallegos. Dacă îi pui la socoteală şi pe cei douăzeci de indieni, constaţi cât de inferiori suntem numeric. Şase albi. Dumneata, eu, Mr. Sunderland, inspectorul Burton şi Owen Pemberton. Pe Toynbee nu ne putem bizui. E un fricos. Nici servitorii negri nu sunt mai de nădejde.

— Toynbee a ştiut să se descurce noaptea trecută...

— Întâmplarea, Mr. Snyder. Întâmplarea.

— Cred că Mrs. Sunderland nu s-ar codi să pună mâna pe armă. Este o femeie şi jumătate.

Căpitanul Knowles clătină dubitativ din cap.

— Să presupunem că am reuşi să dejucăm atacul şi că i-am izgoni pe bandiţi. Cum ne-am descurca mai departe? Singuri, în mijlocul pădurii. Fără călăuze...

Snyder mângâie grumazul catârului.

— Nu e dracul atât de negru, *Sir*.

— Am formulat o simplă ipoteză, Mr. Snyder.

— Ce aer curat! exclamă secundul, aspirând miresmele pădurii. Am crezut că o să avem mai mult de pătimit. Cu excepţia lui Jeremiah, lucrurile par să meargă bine.

— Prea bine, zise căpitanul Knowles. Pe mine instinctul nu mă înşală.

Snyder nu răspunse. „Nervii căpitanului încep să-l lase, reflectă el. Are dreptate Mr. Sunderland. Căpitanul se teme de stafii.”

— Aş vrea să fiu profet mincinos, zise Knowles. Ah, iată şi pe Mrs. Sunderland. Se îndreaptă spre noi. Bună dimineaţa, Mrs. Sunderland.

Marcia înclină drăgălaş capul. Îşi struni catârul, plasându-se în stânga lui Knowles. Snyder rămas cu câţiva paşi în urmă. Trei catâri în front n-ar fi încăput pe pista îngustă.

— Mă îngrijorează starea lui Jeremiah, Mr. Knowles, spuse ea. I s-a umflat piciorul, sau ceea ce a mai rămas din el. Rănile îi supurează. Bietul om, are dureri atroce, foarte gravă. Acum o oră am stat de vorbă cu Gallegos.

— Ştiu, zise Knowles. Starea lui Jeremiah e gravă. Se teme că va fi nevoit să-i amputeze piciorul.

Marcia îşi aduse mâna la gură.

— Cine are să facă operaţia aceasta? Nu avem niciun medic printre noi.

— Gallegos mi-a spus că are noţiuni de chirurgie. În pustietăţile acestea, zicea el, unde nu ai nici medici, nici preoţi la îndemână, trebuie să te pricepi la toate. Să amputezi un picior, la nevoie să reciţi şi slujba morţilor.

Marcia se înfioră.

— E sinistru ce-mi spui, Mr. Knowles.

Căpitanul făcu un gest de neputinţă.

— N-aş vrea să vă înspăimânt, Mrs. Sunderland. Când ne-am angajat în această aventură, ştiam că drumul nu va fi presărat cu roze.

Marcia zâmbi.

— Sunt curajoasă, Mr. Knowles.

— Ştiu. De aceea vă vorbesc deschis. Un om prevenit face cât doi. Dacă nu mă înşel, e un proverb francez.

Marcia aruncă o privire circulară.

— Pădurea e atât de frumoasă! Cerul – atât de senin! Atmosfera – atât de pură!

— Acelaşi lucru îl spune şi Snyder. Dar Snyder e un poet. Şi în situaţia noastră trebuie să lăsăm poezia la o parte şi să fim realişti.

Marcia începu să râdă. O amuzau giumbuşlucurile maimuţelor care se hârjoneau, sărind din copac în copac.

— Ce drăguţe sunt, Mr. Knowles? Am impresia că ne însoţesc.

— Le dispune, probabil, prezenţa noastră, aşa cum pe noi ne dispune veselia lor.

— Mă înapoiez la Jeremiah, zise Marcia.

Salută cu mâna, apoi se îndreptă în trap spre coada convoiului.

Se alătură brancardei lui Jeremiah. Livid, cu ochii, spre cer, frământându-şi buzele uscate, servitorul gemea, închidea pleoapele, apoi le deschidea şi privea coroanele stufoase ale copacilor care defilau pe deasupra lui. Musculiţe i se aşezau în colţul ochilor şi al gurii.

Marcia le izgonea, fluturând deasupra chipului lui Jeremiah un evantai improvizat din frunze de palmier. Musculiţele se îndepărtau o clipă, apoi reveneau cu o tenacitate exasperantă. Mâinile lui Jeremiah stăteau desfăcute pe marginile brancardei. Uneori degetele i se închirceau, oglindind durerile care îi străpungeau ca nişte cuţite piciorul.

Mişcă din buze.

— Apă…

Marcia făcu un semn indianului care umbla pe jos, ţinând de căpăstru catârul de la capul brancardei. Strunit, tandemul de catâri se opri. Marcia luă de la oblâncul şeii o ploscă. Se înclină asupra lui Jeremiah şi îi dădu de băut. Servitorul înghiţi puţină apă. Mulţumi din ochi. Apoi apa prinse a i se scurge prin colţul gurii în jos, pe obrazul pământiu. Marcia prinse plosca la oblâncul şeii. Catârii porniră la drum. Jeremiah închise ochii. O durere cumplită îl săgetă, făcându-l să-şi înfigă dinţii în buzele crăpate de fierbinţeală…

Toată dimineaţa Marcia nu se îndepărtă de Jeremiah. Kitty, prima subretă, o urma călare, spre a o servi la nevoie. În timpul popasului de prânz, Charles veni să se intereseze de starea servitorului. Sosi şi Gallegos. Dădu cu grijă la o parte feşele improvizate dintr-o cămaşă de olandă ruptă fâşii. Tot piciorul era o rană deschisă, purulentă, care mirosea îngrozitor. Roiuri de musculiţe se abătură asupra cărnurilor intrate în putrefacţie.

Charles aruncă lui Gallegos o privire întrebătoare. Gallegos acoperi piciorul negrului. Făcu un semn lui Charles, poftindu-l muteşte să se îndepărteze împreună de brancardă. Când ajunseră la o oarecare distanţă, spre a nu fi auziţi de Jeremiah, Gallegos îşi dădu verdictul.

— Va trebui să-i tăiem piciorul.

Charles se cutremură.

— Nu există altă soluţie?

— Nu.

— Şi cine are să i-l taie?

— Eu.

Charles înclină fruntea.

— Jeremiah e un servitor bun.

— Ştiu. Şi *Señora* Sunderland îl preţuieşte. Încerc să-l salvez.

— Ce şanse are?

Gallegos înălţă din umeri.

— Depinde de organism. După amputare i-ar trebui odihnă. Altfel riscă o hemoragie mortală. Nu ne putem îngădui un popas prea lung. Ştiţi de ce.

— Trebuie să acceptăm totuşi acest risc, se auzi vocea Marciei.

Se apropiase de cei doi bărbaţi fără să fie observată şi auzise ultimele lor replici.

— E în joc viaţa unui om, vorbi ea cu hotărâre. Rămânem pe loc cât va fi necesar.

Charles o privi uimit. Nu era deprins cu asemenea limbaj. Marcia îl contrazicea în faţa unui străin.

— Marcia! rosti el cu mustrare în glas.

Marcia îşi dădu seama că mersese prea departe. Schimbă tactica. Puse mâna pe braţul soţului ei şi îl privi calin.

— Te implor, Charles... Ştiu cât eşti de bun...

Charles se uită nehotărât la Marcia, apoi la Gallegos.

— Încearcă să le rezişti femeilor, cedă el.

— Sunt convinsă că *Señor* Gallegos va şti să drămuiască timpul astfel încât să nu avem neajunsuri.

Îl flatase şi pe mulatru.

— Fie, *Señora* Sunderland, zise el.

La porunca sa, Ciro aduse un *poncho* şi o secure. Întinse pătura pe jos. Doi indieni se topiră în pădure. După câteva minute, se înapoiară cu nişte ierburi. Ajutat de patru tineri, Ciro mută cu grijă pe Jeremiah de pe brancardă pe pătura aşternută pe pământ. Jeremiah îşi rotea înspăimântat albul ochilor. Nu înţelegea aceste pregătiri. Piciorul îi ustura de parcă ar fi fost ţinut deasupra unei flăcări.

Gallegos apropie de gura negrului o sticlă cu rachiu.

— Bea, îl îndemnă el are să-ţi facă bine.

Jeremiah întoarse capul. La un semn al lui Gallegos, Ciro se plecă asupra negrului. Cu o mână îi apucă bărbia, iar cu cealaltă îl prinse de creştetul capului. Apăsându-i cu forţa fălcile, reuşi să-i descleşteze gura, îngăduind lui Gallegos să-i toarne pe gât o cantitate de rachiu. Jeremiah tuşi, gemu, se zbătu, dar înghiţi băutura.

Un indian aprinsese o torţă.

Gallegos îndepărtă ultimele fâşii de pânză care mai acopereau piciorul. Cărnurile sfârtecate se înnegriseră.

Se adunaseră mulţi oameni. Şi albi, şi indieni, şi negri. Toţi urmăreau cu emoţie pregătirile lui Gallegos.

Cei patru indieni tineri îl înşfăcară pe Jeremiah de mâini şi de picioare. Jeremiah era atât de slăbit încât n-ar fi fost în stare să reziste nici la doi oameni.

Gallegos luă securea din mâna lui Ciro, se lăsă într-un genunchi şi cu o lovitură scurtă, secţionă piciorul lui Jeremiah, cam la două palme deasupra genunchiului. Privitorii scoaseră o exclamaţie. Din ciot, sângele ţâşni cu forţă ca dintr-o fântână. Gallegos nu se lăsă impresionat de urletele lui Jeremiah. Calm, dar cu iuţeală, apucă torţa adusă în grabă de indian şi aplică fără menajamente capătul aprins pe rană. Carnea sfârâi, împrăştiind un miros pătrunzător, greţos de grăsime arsă. Când îndepărtă torţa, sângele încetase să mai curgă. Gallegos puse pe rană câteva ierburi, din cele aduse din pădure. Înfăşură apoi ciotul cu nişte feşe de pânză albă, curată.

Gallegos se ridică în picioare. Se uită la Jeremiah, care îşi pierduse cunoştinţa, şi se şterse de sânge şi de funingine pe o batistă cu romburi albastre.

— Să nădăjduim că are să scape, vorbi el, fără să se adreseze cuiva anume.

Marcia îşi lipise fruntea de trunchiul unui copac. Îi venea să vomeze.

— Când îşi va reveni, să-i dai puţin *maté*, porunci el unui indian. Mă duc şi eu să mănânc. Dacă se trezeşte din leşin şi cere ceva, să mă chemi.

Se îndreptă agale, fluierând un fandango. Charles îl urmări cu privirea. Îi plăceau oamenii de acest calibru.

Securea zăcea în ţărână, alături de Jeremiah. Ciro o luă şi o şterse cu un şomoiog de iarbă. Plecă apoi după şeful său…

Noaptea cuprinsese cerul şi pământul. Asupra pădurii se lăsase acea linişte adâncă, grea, tipică pădurilor tropicale. Nu era liniştea unei străzi pustii, nici liniştea unui deşert cu dune de nisip ce unduiesc în zare; nu era liniştea unui cimitir cu licăriri de candele, ori liniştea de pe un vârf de munte. Era o tăcere bizară, care te înfiora. O tăcere de catifea, o tăcere înşelătoare. Aşteptai parcă să o tulbure răgetul unui jaguar, foşnetul ierbii strivită sub şerpuirile unui anaconda, fâlfâielile vampirilor dornici de sânge proaspăt, sau ţipătul sinistru al bufniţelor. Luna, rotundă, argintie, poleia culmile copacilor. Raze aventuroase se strecurau ici, colo prin frunziş, mângâind câte un petic de ţărână, sau un smoc de iarbă,

un gândac minuscul sau o gâză zburdalnică.

Nici noaptea musculiţele nu-şi găseau astâmpărul. Se abăteau asupra oamenilor cu mai multă curiozitate şi înverşunare decât în amiaza mare. Numai acei care avuseseră prevederea să se protejeze sub valurile diafane ale musticarelor aveau răgazul să doarmă fără a fi incomodaţi.

Toynbee şi Sedley stăteau în jurul unui foc şi vorbeau în şoaptă, de parcă s-ar fi temut că pădurea trage cu urechea.

— Stăm aici de trei zile, zise Toynbee. Pentru Jeremiah… N-am nimic cu bietul om. Dar să ne punem cu toţii viaţa în primejdie, pentru el îmi pare exagerat…

Deodată puse mâna pe braţul lui Sedley.

— Uite colo!… A luat foc pădurea! Ies scântei.

Sedley tresări. Îşi îndreptă privirile spre hăţişul arătat de Toynbee.

— Adevărat!… Sar scântei!… Să dăm alarma?

Toynbee începu să strige:

— Foc! Foc!

În tabără se stârni tumult. Oamenii somnoroşi ieşeau de sub pături. Catârii prinseră să se agite. Esteban se materializă din beznă.

— Unde arde, *Señor* Toynbee?

Apărură şi Gallegos, şi Charles, şi Pemberton, şi Ciro.

— Acolo, în hăţişuri!

Esteban izbucni în râs. Râdea cu atâta poftă, încât se ţinea de pântece. Toynbee îl privi scandalizat.

— Licurici, *Señor* Toynbee, explică Gallegos zâmbind. Roiuri de licurici.

Charles socoti necesar să repare gafa secretarului său. Albilor nu le era permis să se facă ridicol în faţa oamenilor de culoare.

— Iluzie optică, zise el. Ochii obosiţi de multă lectură joacă uneori feste.

Gallegos era un diplomat înnăscut.

— Cunosc fenomenul, încuviinţă el. Oricui i se poate întâmpla.

Se retrase laolaltă cu Esteban.

Charles se încruntă la Toynbee, care stătea umil, cu capul aplecat.

— Te-ai făcut de râs, Toynbee.

Secretarul bâigui confuz.

— Nervii, *Sir*. M-au lăsat nervii.

Sedley interveni în ajutorul său.

— Aşteptarea ne uzează pe toţi, Sir. Ameninţarea care pluteşte asupra noastră…

— În zori plecăm, Pemberton. S-a hotărât acest lucru. Vom încerca să trecem în Brazilia.

Charles tuşi, apoi se îndepărtă urmat de Pemberton. Şi el dezaproba iniţiativa Marciei de a reţine pe loc întregul convoi. Nu se cuvenea să-şi manifeste făţiş nemulţumirea. Aparent, trebuia să fie solidar cu soţia lui.

— Femeia aceasta a reuşit să-l încalece, zise Sedley după ce rămase, cu Toynbee. Cine-ar fi crezut! Haidem la culcare…

Convoiul se urni în zori. Cerul rozaliu se decolora câştigând în luminozitate. Soarele se căţăra spre zenit, revărsând arşiţă asupra pădurii. Văzduhul se albise ca plumbul topit. Nici umbra copacilor nu mai folosea. Sub frunzişul verde plutea o pâclă alburie, fierbinte. Oamenii năduşeau ca într-o baie de aburi uscaţi. Pe toţi îi chinuia setea. Apa pierdută prin transpiraţie cerea a fi înlocuită. Şi cu cât beau mai mult, cu atât sporea transpiraţia.

Gallegos nu raţionase apa. Nu aveau a se teme de lipsa ei atâta vreme cât mergeau paralel cu râul. Chiar dacă Rio Paraguay era brăzdat de navele militare ale lui Francia aprovizionarea cu apă se putea face noaptea.

În timpul popasului de prânz, Gallegos împărtăşi planul său lui Charles, lui Pemberton şi lui Knowles.

— Mâine seară vom încerca să trecem în Brazilia. Operaţia nu va fi uşoară. Avem nevoie de bărci şi de luntraşi care să ne treacă râul. La Puerto Palma Chico am oameni. Sper să nu se fi dat încă alarma. Am pierdut trei zile din cauza lui Jeremiah. Totul depinde acum de zelul oamenilor lui Francia. La noapte îl trimit pe Ciro la Puerto Palma Chico. Să pipăie terenul. Dacă domneşte liniştea, va angaja bărci.

— Ar fi bine ca Sedley să-l însoţească, propuse Knowles. Băiatul acesta ştie să se descurce. Va fi de folos lui Ciro.

Scopul nemărturisit al căpitanului era altul. Gallegos şi oamenii săi trebuiau ţinuţi sub observaţie. Pretextul nu-l înşelă pe mulatru. Se prefăcu însă a nu-l fi înţeles.

Cu trei ceasuri înainte de miezul nopţii, Ciro dădu semnalul de plecare. Era însoţit de Sedley şi de doi indieni. Mergeau călări. Gallegos le recomandase să ajungă la Puerto Palma Chico în seara următoare. Dacă lucrurile aveau să se desfăşoare potrivit planului,

Sedley urma să se înapoieze spre a da de veste lui Gallegos că putea dirija convoiul pe râu.

Ciro îşi calculă bine timpul. Sosi la Puerto Palma Chico la termenul fixat de Gallegos. Puerto Palma Chico era o aglomerare de vreo trei sute de case, dominate de o biserica imensă, disproporţionată faţă de dimensiunile liliputane ale târgului. Căpitănia portului era instalată într-o clădire pompoasă. Trecerea timpului şi neglijenţa funcţionarilor o adusese într-o stare de ruină avansată. Ruperea legăturilor cu exteriorul tăiase avântul acestui orăşel de graniţă, înfloritor altădată, transformându-l într-o urbe mucegăită, cu antrepozite goale, cu un comerţ aproape inexistent, cu locuitori intraţi în amorţire. Imbecilizaţi de inacţiune, funcţionarii îşi măcinau plictisul în unica tavernă a portului, jucând cărţi şi sporovăind câte în lună şi în soare. Evitau cu grijă un singur subiect. Treburile politice, lăsate pe seama exclusivă a dictatorului.

Numai marinarii de pe navele militare mai înviorau atmosfera. Tineri, plini de o energie care se cerea cheltuită, cântau, zburdau, beau, făceau curte femeilor indigene şi nevestelor funcţionarilor. Datorită acestui motiv se aflau în permanent conflict cu soţii ultragiaţi. Nici marinarii nu erau prea ocupaţi. Contrabandiştii, extrem de prudenţi, foloseau tot felul de stratageme spre a le dejuca vigilenţa. Traficul de mărfuri prohibite era relativ redus. Drumul lung prin Matto Grosso sporea cheltuielile, micşorând totodată beneficiile.

Gurile rele pretindeau că Francesco Arrabal, căpitanul portului, n-ar fi fost străin de activitatea contrabandiştilor. Se spunea că îi ţinea în curent cu deplasările navelor militare. Cert este că Francesco Arrabal se bucura de o prosperitate invidiată de ceilalţi funcţionari. Unii încercaseră să-l dea peste cap. Dar nu izbutiseră. Arrabal era şiret ca o nevăstuică. Ignacio Allende, comandantul flotilei militare, era cel mai bun prieten al lui Arrabal. Prietenia lor era cimentată de Angelina, tânăra şi îndrăcita soţie a căpitanului portului. Arrabal era cu patruzeci de ani mai vârstnic decât Angelina. Şi-o adusese de la Asuncion pentru a-şi mai înveseli serile. Monotonia chiolhanurilor de la tavernă începuse să-l apese. Arrabal ştia că o soţie tânără e mai greu de strunit decât un cal sălbatic. Când se însurase cu Angelina, îşi asumase riscurile unei căsnicii prost asortate. Resemnat cu anticipaţie la gândul că va fi înşelat, îşi zisese că n-ar fi rău să tragă unele foloase de pe urma

acestei fatalităţi. Manevrase astfel încât o încurcase pe Angelina cu impetuosul comandant al flotilei. Situaţia aceasta îi procura un dublu avantaj. Primo: afla prin Angelina planurile de acţiune ale lui Allende. Secundo: Allende, care era foarte gelos, o silea pe Angelina să-şi restrângă ardoarea amoroasă la soţ şi la amant, excluzând participarea altor candidaţi la farmecele ei.

Terţetul conjugal se bucurase de o convieţuire senină până la apariţia lui Gallegos la Puerto Palma Chico. Gallegos ducea şi atunci o existenţă dublă. Servea pe Francia, dar îşi continuă şi activitatea subterană de contrabandist.

„El Supremo” îi încredinţase misiunea de a inspecta forturile din zona de nord a lui Rio Paraguay, în vederea stabilirii unor măsuri eficiente care să ducă la stăvilirea contrabandei. Alegerea lui „El Supremo” fusese rău inspirată. Trimisese un lup în mijlocul stânei de oi. La Puerto Palma Chico, Gallegos şi Francesco Arrabal ajunseseră curând la un acord perfect. Gallegos reuşise să ia tot atât de repede cu asalt şi fortăreaţa Angelinei, în ciuda rezistenţei îndârjite a comandantului flotei. Bătălia se mutase din alcov pe „câmpul de onoare”. Gallegos şi Allende se întâlniseră înarmaţi cu pistoale, pe un teren proaspăt defrişat din preajma portului. Comandantul flotilei se alesese cu umărul străpuns de un glonţ şi cu pierderea Angelinei, căzută în braţele învingătorului.

Francesco Arrabal se prefăcuse a nu şti nimic despre aceste frământări. Îl acceptase pe Gallegos fiindcă era omul lui „El Supremo”. Prietenia dintre căpitanul portului şi comandantul flotilei nu se curmase. Allende preferase să rămână în raporturi bune cu soţul Angelinei, fiindcă spera să-şi redobândească într-o zi poziţia uzurpată de Gallegos. Tenacitatea e în general răsplătită. Allende avea să reocupe fortăreaţa pierdută, dar nu prin strădaniile sale, ci printr-un complex de împrejurări străine de persoana lui.

În timp ce Gallegos îşi depănă amorul cu Angelina, sub privirile fals paterne ale lui Arrabal, sosise la Puerto Palma Chico un nou şef al vămii. Postul era o sinecură de vreme ce frontiera rămânea ermetic închisă. Sosirea şefului vămii constituia un eveniment menit să tulbure monotonia târguşorului. Omul acesta avea reputaţia unui pasionat jucător de cărţi, calitate foarte apreciată la Puerta Palma Chico, iar soţia lui era foarte tânără şi seducătoare. Mai tânără şi mai seducătoare chiar decât Angelina. Gallegos nu era un statornic. Nevasta şefului vămii îi cucerise inima. Şi cum

şeful vămii îşi petrecea nopţile în jurul meselor de joc, Gallegos găsise cu cale să şi le petreacă în compania soţiei neglijate.

Angelina aflase chiar de la Allende de trădarea lui Gallegos. Amorul ei propriu suferise cumplit. Se răzbunase primind iarăşi în alcovul ei pe comandantul flotilei. Din momentul acela, Angelina devenise cel mai înverşunat duşman al lui Gallegos. Căpitanul portului acceptase fără comentarii revenirea la vechea formaţie triunghiulară. Păstrase, bineînţeles, relaţii cordiale cu Gallegos. Afacerile sunt afaceri, indiferent de complicaţiile sentimentale.

Aventura părea să se fi terminat, cu atât mai mult cu cât Gallegos avea să fie rechemat la Asuncion, pentru a i se încredinţa o nouă şi delicată misiune. Supravegherea lui Charles Sunderland, reţinut în Paraguay din porunca lui „El Supremo”.

Unii spun că împrejurările aparent mărunte sunt susceptibile să influenţeze evenimente mari. Napoleon a pierdut bătălia de la Waterloo datorită unui şanţ adânc care l-a împiedicat pe Grouchy să intervină în timp util în sprijinul mareşalului Ney. Nasul Cleopatrei a determinat o schimbare fundamentală în cariera marelui Julius Caesar şi în evoluţia politică a Romei. O mantilă de catifea aruncată în chip ele covor, de Walter Raleigh sub picioarele reginei Elisabeta I a Angliei a dus la ruinarea comerţului Spaniei cu coloniile de peste mări de către corsarii Albionului, învestiţi cu puteri speciale de către Coroana britanică. Dezamăgirea amoroasă a Angelinei avea să răstoarne planurile bine calculate ale lui Gallegos.

Ciro sosi la Puerto Palma Chico după apusul soarelui. Avusese grijă să lase pe Sedley şi pe cei doi indieni afară din oraş, spre a-şi acoperi la nevoie retragerea. Sedley înţelesese că prezenţa sa în oraş ar fi stârnit bănuieli. Ciro se înfăţişa singur la locuinţa lui Francesco Arrabal. Căpitanul portului nu rupsese relaţiile de afaceri cu Gallegos. Propunerea acestuia de a facilita trecerea în Brazilia a lui Charles Sunderland găsi un ecou favorabil în sufletul lui Arrabal, cu atât mai mult cu cât recompensa făgăduită era considerabilă. Cu banii aceştia, căpitanul portului s-ar fi putut retrage în Brazilia, unde să trăiască în huzur până la adânci bătrâneţe. Misiunea lui n-ar fi fost grea. Gallegos îşi propusese să traverseze Rio Paraguay pe la punctul San Pietro. Arrabal trebuia să creeze o diversiune trimiţând flotila într-altă zonă, sub pretextul că deţinea informaţii potrivit cărora contrabandiştii intenţionau să execute o operaţie de mare amploare la sud pe Puerto Palma

Chico.

Arrabal acceptă deci propunerea lui Gallegos. Ciro trecu apoi pe la locuinţa lui Evaristo Suarez, unul dintre căpeteniile contrabandiştilor de pe Rio Paraguay şi omul de încredere al lui Gallegos. Suarez făgădui să se înfăţişeze cu bărcile sale la punctul San Pietro, în noaptea de sâmbătă spre duminică. Ciro, Sedley şi cei doi indieni făcură drumul întors spre tabără. Puteau raporta îndeplinirea cu succes a misiunii.

Din nenorocire, convorbirea dintre Ciro şi Francesco Arrabal fusese auzită de Angelina, care se afla întâmplător în camera alăturată. Trăsese cu urechea la gaura cheii, fiindcă o intrigase tainica vizită a lui Ciro.

Căpitanul portului nu se ferea de soţia sa. Întotdeauna văzuse în ea o aliată. Dar în cazul acesta îşi făcuse un calcul greşit. Angelina îl ura pe Gallegos. Abia aştepta să se răzbune. Şi prilejul era minunat. Din discuţiile soţului ei cu Allende, ea aflase de fuga lui Charles Sunderland şi de rolul jucat de Gallegos în această afacere. O navă militară acostase la San Martin în afara orarului oficial, şi anume cu două zile înainte de termenul prevăzut de mulatru. Se dăduse imediat alarma. De la Asuncion sosiseră porunci severe. Charles Sunderland şi Gallegos trebuiau capturaţi cu orice preţ. Mateloţii de pe „Esperanza”, descoperiţi tot de o navă militară, dăduse de veste autorităţilor că Gallegos îşi continuase drumul pe uscat. O urmărire prin Chaco avea puţini sorţi de izbândă. Fură întărite însă unităţile care asigurau paza pe Rio Paraguay, în zona de graniţă cu Brazilia, deoarece era de presupus că pe acolo vor încerca fugarii să treacă în ţara vecină.

Angelina ştia toate aceste lucruri şi mai ştia că „El Supremo” făgăduise o mare recompensă celor care-i vor prinde pe nord-americani. Dacă dezvăluia lui Allende demersurile lui Ciro la Puerto Palma Chico, îşi compromitea soţul. Perspectiva aceasta îi trezi la început remuşcările. Când Allende veni să-i facă vizita cotidiană – în absenţa lui Arrabal, plecat la joc de cărţi – renunţă la ultimele ei scrupule şi dădu totul în vileag. Comandantul escadrilei ascultă destăinuirile ei uluit şi neîncrezător, apoi scandalizat şi gata să intre în acţiune.

Într-o tiradă plină de sentiment, Angelina îi destăinui că a hotărât să renunţe la soţul ei pentru a-şi uni soarta cu a lui. Răcorit oarecum de această declaraţie – căci era un burlac convins – Allende îi făgădui totul, făcându-şi bineînţeles rezerve mintale.

La sfârşit o rugă să păstreze taina, spre a-i îngădui lui să prindă dintr-o singură aruncătură de plasă şi pe Gallegos, şi pe Charles Sunderland, şi pe Francesco Arrabal.

În zorii zilei de vineri, Jeremiah îşi dădu sufletul. În ciuda îngrijirilor şi a ierburilor aplicate pe ciotul piciorului amputat, se stinsese încet ca o lumânare. Cangrena nu putuse fi zăgăzuită. Moartea uşura existenţa supravieţuitorilor. În aceeaşi dimineaţă, caravana porni spre Rio Paraguay. După spusele lui Ciro, reuşita trecerii graniţei era asigurată. Suarez şi Arrabal îşi luaseră angajamente formale. Gallegos era însă prudent. Nu neglija măsurile de prevedere. Ştia că în Paraguay conştiinţele fluctuează după timpuri şi împrejurări. Prietenul de ieri poate fi duşmanul de mâine, şi invers.

Când ajunse cam la două mile de Rio Paraguay, împărţi convoiul în două eşaloane. Primul, comandant de Sedley şi călăuzit de Ciro, avea să ia contact cu Evaristo Suarez şi cu oamenii săi. Abia după ce primul eşalon va trece în Brazilia, al doilea eşalon, şi cel mai important, căci cuprindea pe Charles Sunderland şi pe soţia sa, avea să se deplaseze spre Rio Paraguay.

Sedley şi Ciro jucau rolul unor cobai. Gallegos tatona prin el buna credinţă a lui Arrabal şi a lui Suarez. Dacă primul detaşament va fi atacat, al doilea detaşament va face stânga împrejur şi se va îndrepta în marş forţat spre Bolivia. Bineînţeles, nu dezvăluise adevăratele sale gânduri lui Sedley şi lui Ciro. Justificase hotărârea sa în sensul că grupurile mici puteau traversa mai uşor râul.

Numai Charles şi Pemberton cunoşteau adevăratul motiv.

În ultimul moment Toynbee îşi exprimă dorinţa să-l însoţească pe prietenul său Sedley. Capriciul lui complica lucrurile. Charles n-ar fi vrut să-l piardă. Toynbee era un secretar conştiincios şi priceput. Spre a nu da de bănuit lui Sedley, îşi lăsă totuşi secretarul să plece.

Sub comanda lui Sedley se mai aflau cinci indieni şi doi servitori negri. Detaşamentul sosi la San Pietro aproape de miezul nopţii. Bărcile lui Suarez aşteptau la mal. Ciro intuise gândurile şefului său. Ştia însă că în eventualitatea unor complicaţii nedorite, s-ar descurca aşa cum se mai descurcase şi în alte împrejurări. Temerile sale păreau să nu se justifice. Suarez şi oamenii săi încărcaseră în bărci sacii cu provizii şi baloturile cu diverse ustensile. Barcagii trecuseră la rame. Indienii rămăseseră pe mal,

lângă catârii care nu puteau fi transportaţi în Brazilia. Toynbee nu descălecase încă în iarba înaltă până la brâu, fiindcă îi era frică de şerpi. Avea de gând să coboare din şa numai în momentul îmbarcării sale.

Ciro şi Suarez se felicitau că totul se desfăşură cu bine, când, în pădurea din apropiere se auzi un fluierat scurt, urmat de un foşnet suspect prin hăţişuri.

— În bărci, repede! ordonă Suarez, repezindu-se spre prima ambarcaţiune.

O salvă de detunături stârni ecouri în pădure.

Suarez se prăbuşi pe plajă cu obrazul în nisip. Sângele îi umpluse gura. Nu apucă nici să-şi facă semnul crucii. Alţi trei barcagii, trăsniţi de puştile care vărsau foc, încremeniră cu capul plecat pe rame.

— Înapoi, la ai noştri! zbieră Ciro, aruncându-se pe primul catâr.

Uluit, Sedley se uita la mogâldeţele negre prăvălite pe nisip. Gloanţele îi şuierau pe la urechi. Alţi barcagii căzură. Răcnetul lui Ciro îl readuse la realitate. Se repezi spre catârii care aşteptau la liziera pădurii. Se împiedica de un ciot şi căzu pe brânci. Se ridică, reluându-şi goana, plaja fusese invadată de oameni care prinseră în cleşte pe contrabandiştii lui Suarez. Lui Sedley îi bătea frenetic inima. Nu voia să cadă prizonier. Frica îi dădea aripi. Auzi ca prin vis un galop care se îndepărta. Apoi altul. Apucă înfrigurat frâiele unui catâr. Când să se arunce în şa, simţi o arsură, urmată de o durere cutremurătoare în şira spinării. Văzu un cerc roşu, care se lărgi asemenea unui lac revărsat peste maluri. Peste lac se lăsă o perdea neagră. Căzu fără suflare în iarba înaltă.

— Dobitocule! zbieră un glas. L-ai omorât. Albii trebuiau prinşi de vii... *Porca madona!*

Ciro auzi înjurătura. Auzi şi ultimele detunături de pe plajă. Catârul său alerga iepureşte. Desluşi înaintea lui alt galop. „De nu m-aş zdrobi de vreun copac”, gândi el. Îşi încredinţase soarta catârului care-l purta prin hăţişuri, despicându-le cu pieptul lui mare şi puternic. Se bizuia pe instinctul animalului. În pădurea cufundată în beznă, nu mai desluşi nimic.

Soarele se ridicase sus pe cer, când Gallegos află întinderea dezastrului. Ciro, Toynbee şi doi indieni se înapoiară istoviţi în tabără. Soarta lui Sedley, a celor doi servitori negri şi a restului de indieni din primul eşalon le era necunoscută.

— Ridicăm grabnic tabăra! porunci Gallegos. Suarez sau Arrabal au trădat. Oamenii lui Francia vor porni pe urmele noastre. Nu mai încape îndoială.

Electrizaţi de acest grav eşec, şi albii şi oamenii de culoare începură să se pregătească frenetic de drum. În mai puţin de un sfert de oră convoiul se puse în mişcare.

— Ne adâncim iarăşi în pădure. Nu ne-a mai rămas decât drumul spre Bolivia.

Gallegos, se înnegrise de mânie. Îl bănuia mai cu seamă pe Arrabal. Suarez nu încercase niciodată să-l înşele.

Charles, Pemberton, Knowles erau consternaţi. Îi aşteptau încercări grele. Gallegos le vorbise fără menajamente. Numai Burton acceptase calm noua situaţie.

— Dacă îmi este dat să mor rezemat de trunchiul unui copac din Chaco, aşa am să termin, oricât m-aş împotrivi.

Înainte de plecare, Snyder îşi făcuse atent toaleta.

— Nu concep să mă prezint în faţa doamnei cu coasa decât în uniformă de gală şi cu mănuşi albe. Vreau să-i fac o impresie frumoasă. Poate că în lumea de dincolo îmi va hărăzi un loc mai bun.

— Viermii au să ne mănânce pe toţi, zbieră Toynbee, care nu-şi revenise decât în parte după şocul nervos din noaptea trecută. Cu sau fără uniformă de gală, tot acolo ajungem. Şi mai repede decât vă aşteptaţi.

Gallegos detaşă o ariergardă cu misiunea de a proteja grosul convoiului, în eventualitatea unei ciocniri cu forţele de urmărire.

— Eu voi comanda ariergarda, zise Gallegos. Abia aştept să curăţ câţiva inşi. Numai aşa am să mă mai liniştesc.

— Nu! Dumneata eşti necesar aici, interveni Pemberton. Dacă ţi se întâmplă ceva, suntem pierduţi.

— Îi aveţi pe Ciro, pe Esteban. Sunt tot atât de pricepuţi ca şi mine.

Charles îl bătu pe umăr.

— *Señor* Gallegos, Pemberton are dreptate. Nu ne putem lipsi de prezenţa dumitale.

— Trec eu la comanda ariergardei, se oferi Pemberton.

— Lăsaţi treaba aceasta pe seama mea, zise Snyder. Războiul din ’812 l-am făcut într-o unitate de infanterie. Voluntar. Ştiu să mă lupt şi pe uscat, nu numai pe mare.

— Vom face cu schimbul, Mr. Snyder, stărui Pemberton.

Toynbee îi privea cu milă. Se certau care să moară mai întâi. Smintiţii. El, Ronald Toynbee, nu voia să-şi încheie existenţa ca un imbecil, în pădurile din Chaco. Hm! Culmea ar fi ca tocmai el să moară şi ceilalţi să scape teferi.

Gallegos scurtă popasul de prânz.

— Nu voi fi liniştit decât în momentul în care voi şti că între noi şi Rio Paraguay se află cel puţin o sută de mile. Până acum n-am parcurs nici un sfert din această distanţă.

Căldura copleşitoare amorţise firea. Şi maimuţele renunţaseră la joacă. Un stol de papagali cu penaje multicolore se aşezaseră într-un copac rotat, asemenea unor groteşti podoabe de Crăciun.

Convoiul se urni fără întârziere. Esteban rămăsese în ariergardă cu Snyder. Gallegos îl trimisese pe Ciro înainte, în fruntea unui detaşament de eclerori.

Charles era satisfăcut de eficienţa lui Gallegos. Mulatrul acesta putea fi găsit oriunde prezenţa sa era necesară.

— Dacă păstrăm ritmul acesta, cred că vom ajunge la poalele Anzilor în maximum douăzeci de zile, spuse Charles.

Gallegos îşi plimbă palma peste barba ţepoasă.

— Dacă am ajunge în douăzeci de săptămâni aş fi fericit. Dacă am stăpâni zborul păsărilor s-ar schimba lucrurile. Nu calculaţi depărtările după hartă. Mersul în linie dreaptă e posibil numai în teorie. Pădurea nu-ţi îngăduie s-o străbaţi oricum şi oriunde. Trebuie să ţii seamă de toanele ei, de accidentele de teren, de pistele cele mai potrivite, care adeseori nu sunt cele mai scurte.

Cei doi bărbaţi călăreau în capul convoiului, scară lângă scară.

— Nu pot întârzia prea mult, zise Charles. Am treburi în Statele Unite.

Gallegos suspină.

— Va trebui să le daţi uitării o vreme.

Cu un bobârnac, Charles îşi împinse pălăria pe ceafă.

I se înfierbântase ţeasta. Şiroaie de năduşeală i se prelingeau pe lângă urechi, pe gât, pe ceafă.

— Trebuie să faci imposibilul, *Señor* Gallegos, ca să ajungem mai repede. *Sigñora* Sunderland nu va suporta o călătorie prea lungă în aceste condiţii vitrege.

Gallegos rupse o frunză de pe ramura joasă a unui copac.

— *Señor* Sunderland, în Chaco timpul n-are valoare. Trebuie să vă învăţaţi cu gândul ăsta. Doi spanioli au străbătut zece mile de pădure în trei săptămâni. Erau ultimii supravieţuitori ai unei

expediţii care la plecare numărase treizeci de oameni. Majoritatea au murit de sete. Unii au înnebunit. Au ajuns să-şi soarbă sângele. Vă închipuiţi că n-au reuşit să-şi astâmpere setea.

— Vrei să ne înspăimânţi, *Señor* Gallegos?

Mulatrul nu-i răspunse. Îşi oprise catârul şi asculta cu încordare. Se opri şi Charles.

— Ce-ai auzit? întrebă el.

— Ssst! îi făcu Gallegos semn, ducând degetul arătător la gură.

Caravana îi urma în pasul vioi al catârilor.

Gallegos ridică mâna la verticală. Stopă şi convoiul. În liniştea care se lăsase se auzea zbârnâitul unor bondari. Un catâr necheză. Charles îşi încordase auzul. Se uită întrebător la mulatru.

— Ascultaţi! spuse acesta.

Abia acum Charles auzi nişte bufnituri îndepărtate.

— Snyder! rosti el.

Gallegos înclină afirmativ capul.

— Se bate... Mr. Sunderland, preluaţi vă rog comanda convoiului şi continuaţi-vă drumul. Dacă se poate la trap. Eu alerg să văd ce s-a întâmplat.

Apăru şi Knowles însoţit de Burton.

— Ce se aude acolo? întrebă consilierul.

— Aveţi arme asupra dumneavoastră? îl întrerupse Gallegos.

— Avem.

— Urmaţi-mă. Va trebui să schimbăm câteva focuri cu oamenii amicului nostru Francia.

Gallegos vârî pintenii în burta catârului. Şi porni în galop de-a lungul convoiului. Knowles şi Burton îl urmară.

Toynbee călărea lângă Marcia. Când îi văzu pe cei trei bărbaţi trecând valvârtej, i se scurse sângele în obraji. Ropotul catârilor se pierdu în curând, înghiţit de pădure. Bufniturile se desluşeau anevoie. Marcia îşi muşcă buzele. Se străduia să-şi ascundă emoţia. Convoiul porni iarăşi. După circa zece minute de mers în trap mărunt, Toynbee îl văzu pe Charles apropiindu-se în galop. Charles îşi struni catârul în preajma secretarului.

— Mr. Toynbee, preiei comanda convoiului. Mă duc să văd ce se întâmplă la ariergardă.

— Nu e cazul să vă însoţesc, *Sir?* bâigui tânărul.

— Nu. Ţi-o las în grijă pe Mrs. Sunderland.

Zâmbi Marciei, apoi se avântă pe urmele lui Gallegos.

Toynbee trecu în fruntea coloanei. Servitorii negri, indienii, îl

priveau plini de curiozitate. Se întrebau, poate, cum avea să se comporte tinerelul acesta pe care-l strangula frica. Toynbee adoptă o poză marţială. Pe buzele unuia din valeţii de culoare observă un zâmbet ironic. Toynbee se îmbujoră. Poza lui nu reuşise să-i înşele.

Mersul la trap se arătă foarte anevoios. Oamenii trebuiau să se plece pe grumazul catârilor spre a se feri de ramurile joase, care ameninţau să le scoată ochii.

Cavalcada începuse să-l încălzească pe Toynbee. Era mândru fiindcă i se încredinţase o sarcină importantă. Călăuza care alerga înaintea lui îi făcea semn cu mâna ori de câte ori cotea la dreapta sau la stânga.

O ramură îl plesni pe Toynbee peste nas. Durerea îi umplu ochii de lacrimi, orbindu-l. Se clătină, gata să cadă, dar rămase în şa. Un timp catârul merse singur. Gemând, Toynbee îşi trecu mâna peste faţă. Ochii i se mai despăienjeniră. Când se uită în palmă şi o văzu plină de sânge, îi veni ameţeală. Nasul îl durea îngrozitor. Îşi încleştase fălcile ca să nu urle. Îşi tamponă cu batista ochii înlăcrimaţi, nasul, obrajii. Şi batista se pătă de sânge. Îl străfulgeră spaima. „M-a desfigurat! Ce mă fac?” Nu era un Adonis. Avea un chip agreabil, datorită în parte tinereţii care înfrumuseţează cele mai vitregi chipuri.

La un moment dat, se trezi în faţa lui Ciro, pe care-l ajunsese din urmă. Se opri. Ciro nu păru să remarce nasul umflat şi obrajii tumefiaţi ai lui Toynbee. Nu-şi pierdu cumpătul nici când secretarul îi spuse că ariergarda fusese atacată.

— Mă aşteptam, zise Ciro simplu.

Trase cu urechea. Toynbee nu-şi auzea decât bătăile accelerate ale inimii.

— Nu se mai bat, adăugă Ciro.

Scoase din chimir o bucată de tutun de mestecat şi începu să-l morfolească.

— Să nu ne ajungă din urmă, zise Toynbee.

— Cine?

— Oamenii lui Francia.

— N-aş crede. Dacă i-ar fi dat peste cap pe ai noştri, acum ar fi fost aici. Dar ca să te linişteşti, *Señor* Toynbee, am să trimit un om după veşti.

Se uită la catârii care îşi umflau şi îşi dezumflaţi flancurile în ritmul respiraţiei grele.

— Să-i lăsăm puţin să se odihnească. Altfel rămânem fără ei.

Pe Toynbee îl enerva calmul metisului. Ciro dădu poruncă să fie adăpaţi catârii. Veni şi Marcia. Era palidă ca un cadavru. Ciro se strădui să-i risipească îngrijorarea. Îi vorbi simplu, pe limba lui. Omul acesta necioplit avea darul de convingere.

Cam peste o oră, Charles, Gallegos şi ceilalţi se înapoiam în tabără. Căpitanul Knowles avea braţul drept înfăşurat. Esteban lipsea. Gallegos confirmă presupunerile Marciei.

— Esteban a murit cu arma în mână. A angajat lupta cu un detaşament de recunoaştere, reţinându-l până la sosirea noastră. Până la urmă i-am pus pe fugă. Nişte nenorociţi. Au pierdut şi ei vreo câţiva oameni. Până se vor înapoia supravieţuitorii la Puerto Palma Chico, spre a cere noi forţe, vom fi departe. Greu să ne mai ajungă. Avem un mare avans. Trupele din această zonă sunt neînsemnate. Francia are nevoie de toate forţele sale la fruntariile de sud, mult mai vulnerabile. Pentru orice eventualitate, vom mări etapele şi vom scurta haltele.

Moartea lui Esteban îl afectă mai puţin pe Ciro decât pe Marcia. Pentru Ciro, prietenul său plecase dintre cei vii. Oamenii de seama lui Esteban nu mor în pat şi nici de bătrâneţe. Chaco are legile lui.

Zilele se scurgeau mereu aceleaşi. Uneori Charles avea senzaţia că se învârtea în cerc. Pădurea nu-şi schimba înfăţişarea. Căldura devenise insuportabilă. Pământul era uscat iască. Lipsa de apă se făcea simţită. Burdufurile se goleau văzând cu ochii. Slăbeau ca nişte canceroşi intraţi în ultima fază.

În microcosmul unei caravane, traiul obligatoriu în comun, la care se adaugă tensiunea nervoasă, lipsa de apă fac ca cele mai mărunte incidente să capete proporţii nedorite.

Dintr-un fleac, consilierul John Burton şi secundul Snyder ajunseseră pe punctul de a se încăiera. Amândoi trăseseră simultan într-un jaguar. Animalul se prăbuşi lovit de un singur glonţ. Cine fusese autorul? Cu încăpăţânare ridicolă îşi atribuisem fiecare meritul. Discuţia degenerase în ceartă şi de la ceartă până la lovituri îi mai despărţea un pas. Căpitanul Knowles pusese capăt incidentului, răstindu-se la amândoi şi amintindu-le că reuşiseră să se facă de râs în faţa indigenilor. Intervenţia lui îi răcorise ca un duş rece.

Peste câteva zile, Toynbee şi Snyder avură un violent schimb de cuvinte cu Gallegos, care le interzisese să folosească apă pentru

bărbierit. Nu concepeau să primească porunci de la un om de culoare.

— Îmi consum propria mea porţie de apă, protestă Toynbee.

— Prefer să nu beau apă decât să rămân nebărbierit, strigă Snyder. Un om nebărbierit e un om murdar. Iar eu detest murdăria.

— Să vedem dacă veţi spune acelaşi lucru când veţi constata că nu mai aveţi picătură de apă în gamelă şi că burdufurile sunt goale.

Altercaţia ameninţă să se învenineze. Charles interveni personal spre a potoli spiritele. După ce Gallegos plecă la treburile sale, Charles făcu observaţie celor doi tineri.

— Nu uitaţi că Gallegos şi-a asumat o mare răspundere. Nu aveţi dreptul să compromiteţi succesul tentativei noastre. La ora aceasta, apa este mai scumpă decât aurul.

Toynbee cedă. Snyder rezistă însă pe poziţie.

— Nu pot accepta ordine de la un om de culoare, *Sir*. Gallegos este mulatru.

— Gallegos mă reprezintă pe mine. Îi datoraţi deci ascultare. De azi înainte să vă intre bine în cap. Dispoziţiile lui sunt dispoziţiile mele.

Snyder îl privi crunt.

— Mr. Sunderland, vă rog să ţineţi seama că nu îngădui…

Charles remarcă nuanţa. Ofiţerul secund renunţase la formula „*Sir*”, care implica relaţii de la subaltern la superior.

— Mr. Snyder, nu mă sili să folosesc violenţa. N-aş vrea să-ţi aplic o corecţie în faţa oamenilor de culoare pe care îi dispreţuieşti atât de mult.

Snyder se făcuse vânăt. Schiţă o mişcare ducând mâna la pistol. Dar nu îşi termină gestul. În stânga sa, Pemberton apăruse din neant. Ştia că omul acesta nu ar fi ezitat să-l cureţe, dacă s-ar fi ivit necesitatea. Incidentul se încheie fără complicaţii.

Marcia simţea electricitatea din atmosferă. Era îngrijorată de răbufnirile de violenţă ale oamenilor.

Într-o dimineaţă, Gallegos raportă lui Charles că un catâr fusese găsit mort. Îl ucisese probabil vreun şarpe otrăvitor. Vulturi urubu se şi roteau în văzduh. Adulmecaseră hoitul.

Povara animalului mort fu repartizată celorlalţi catâri. A doua zi mai muri unul.

— Lipsa de apă, explică scurt Gallegos lui Charles. Dacă nu dăm

de vreun izvor în viitoarele douăzeci şi patru de ore, perspectivele devin foarte întunecate...

Oamenii şi catârii erau istoviţi din cauza setei pe care nu reuşeau să şi-o astâmpere. Gallegos scurtă totuşi popasurile. Trebuiau să dea de apă. Parcurgând distanţe tot mai mari, sporeau şansele de a dibui vreo sursă.

Convoiul se târa anevoie sub arşiţă. Nopţile erau răcoroase. Gallegos ar fi preferat să umble noaptea. Îl împiedica însă pădurea tot mai deasă. Perdelele de liane, aninate de la un copac la altul, trebuiau tăiate cu machetele. Operaţia aceasta nu s-ar fi putut executa noaptea.

Când întâlniră o pistă ceva mai largă, deschisă probabil de localnici, fu sărbătoare în tabără. Puteau străbate acum cu relativă uşurinţă distanţe mari. Pieriră încă trei catâri. Situaţia devenea gravă. Renunţară la corturi şi la o serie de obiecte care nu erau de primă necesitate. Catârii rămaşi n-ar fi putut căra poverile suplimentare. Slăbiseră şi aveau răni deschise din cauza rosăturilor chingilor şi a muşcăturilor de vampiri.

Nori de musculiţe se abăteau asupra convoiului, exasperând şi pe oameni, şi pe animale.

La picioarele unui arbore găsiră scheletul unui om. Lângă oasele înălbite se afla un sac de călătorie, cu câteva ustensile şi o gamelă goală. Peste câteva sute de metri găsiră alt schelet omenesc, lângă scheletul unui catâr. Omul murise cu genunchii la gură. Aşa cum stătuse în pântecele mamei. Un sac cu mărgele, cuţitaşe, pânzeturi viu colorate şi alte nimicuri, zăcea părăsit, ceva mai departe.

— Neguţători ambulanţi, explică laconic Gallegos.

Charles se uită îndelung la resturile omeneşti. Se întrebă dacă n-ar fi fost mai bine să rămână la San Martin. Acum nu mai puteau face drumul întors. Se aventuraseră prea adânc în pădure...

Toynbee pierduse socoteala zilelor. Pentru el, timpul nu mai avea început şi nici sfârşit. Limba îi era uscată, ca un glaspapir. Îl usturau gâtul şi ochii. Poate că suferise o uşoară insolaţie. Capul începuse să-l doare, şi în ciuda căldurii îl scuturau fiori. Gallegos îi dădu să mestece nişte ierburi. Toynbee le refuză. Acceptă povaţa mulatrului abia după ce simptomele se accentuară. În scurtă vreme capul i se limpezi. Transpirase atât de abundent încât trebui să-şi schimbe îmbrăcămintea. Năduşeala îi îmbibase nu numai cămaşa, dar şi vestonul şi pantalonii.

Raţionarea apei deveni un imperativ acceptat de toată lumea. Orice picătură trebuia economisită.

Pe înserat, pătrunseseră într-un luminiş brăzdat de o văgăună străjuită de ierburi înalte, roşiatice.

— Albia unui pârâu! vesti indianul din capul coloanei, repezindu-se într-acolo.

Vorbele lui, tălmăcite de Gallegos, învioră pe toată lumea. Şi călăreţii, şi pedeştrii alergară spre râu. Ajunşi pe mal, se opriră consternaţi. În fundul albiei uscate se aflau numai pietre albe, ca nişte oase patinate de vreme.

Catârul lui Gallegos necheză, ciulindu-şi urechile. Mulatrul făcu un semn cu mâna.

— Aşteptaţi-mă aici. Mă duc în susul văii. Nu se poate să nu dau de puţină apă. Animalele nu se înşală.

Urmat de doi indieni, porni în amontele pârâului. Se lăsase răcoarea. Pe Toynbee îl potopiră iarăşi frigurile. Îi clănţăneau dinţii şi îi ardeau ochii.

Oamenii aşteptau îngrijoraţi înapoierea lui Gallegos.

Marcia implora pe Dumnezeu să săvârşească o minune. Dacă nu găseau apă erau pierduţi.

Un galop îi făcu pe toţi oamenii să ridice capul. Gallegos apăru, rotindu-şi pălăria prin aer.

— Ura! Am dat de apă. Veniţi după mine.

Dacă i s-ar fi comunicat lui Charles în clipa aceea că a câştigat un milion de dolari la bursă nu s-ar fi bucurat mai mult.

În curând, oamenii se putură îndestula cu apă dintr-un eleşteu adăpostit de coroanele unor imenşi arbori. Umplură burdufurile cu apă, apoi aduseră şi pe catâri să se adape. Lăsaseră animalele la urmă, fiindcă, în graba lor, acestea tulburau apa, amestecând-o cu mâl.

În seara aceea optimismul crescu vertiginos. După cină, albii se bărbieriseră la lumina focurilor. Luxul acesta nu şi-l mai îngăduiseră din vremuri – aparent – imemoriale. Bărbile hirsute căzură, lăsând obrajii să respire în voie.

Snyder era fericit. Îşi spălă rufele, apoi îşi făcu atent toaleta. După o oră apăru printre ai săi, măreţ ca un „grande de Spania” la un bal al Curţii.

În noaptea aceea toţi oamenii dormiră împărăteşte. În zori alergară iarăşi la eleşteu ca să bea apă şi să se spele. Charles îngenunche şi îşi vârî cu voluptate capul în apă. Îl scoase apoi

afară şi se scutură ca un câine. Se aplecă iarăşi spre a mai înghiţi câteva guri de apă. Deodată înlemni. Lumina dimineţii îi oferi o privelişte care făcu să i se întoarcă maţele pe dos. Viermişori mărunţi şi graşi înotau anarhic în apa verzuie. În bălăriile de pe mal, hoitul unui patruped era pe jumătate cufundat în apă. Din jumătatea rămasă pe mal se înfruptau păsări.

Gallegos remarcă obiectul preocupărilor lui Charles. Izbucni în râs.

— Să nu vă fie scârbă, *Señor*. Apele astea nu îmbolnăvesc pe nimeni. Ce fericit aş fi dacă le-aş avea tot timpul călătoriei.

Şi Charles începu să râdă.

— Ai dreptate, Gallegos. Domnişorii cu gusturi rafinate n-au ce căuta printre noi.

Se aruncă pe brânci şi începu să soarbă apa direct din eleşteu, ca animalele. Renunţase să o mai bea din pumni.

Oamenii priveau iarăşi cu prietenie pădurea care nu numai că îi scăpase de Francia, dar le şi oferea apă şi hrană din abundenţă.

Până şi defetistul Toynbee începuse să vadă iarăşi viaţa în roz. Datorită ierburilor furnizate de Gallegos, se simţea mai bine.

Marcia se extazia în faţa naturii. O încânta mai ales freamătul pădurii în zori, când viaţa începe să palpite, când păsările cu penaje superbe îşi iau zborul, când coloniile de maimuţe prind să se gâlcevească prin ramuri, când tapirii îşi scot râtul prin frunziş aruncând priviri curioase…

Labirintul de copaci încetă. Coloana ieşi într-un luminiş, acoperit cu o iarbă grasă, de un verde curat, ce amintea gazonul peluzelor englezeşti. În văzduh pluteau nori albi, rotunzi şi pufoşi ca nişte imense aglomerări de pene.

— Are să plouă, opină Marcia. Aveam nevoie de puţină ploaie.

Gallegos clătină din cap.

— În sezonul ăsta nu plouă niciodată, *Señora* Sunderland, zise el. Norii trec, se plimbă, călătoresc ca şi noi. Dar nu varsă picătură de apă. Sunt zgârciţi.

— Fac totuşi puţină umbră, zise Marcia, dispusă să privească firea sub cele mai trandafirii unghiuri.

Liziera pădurii apăru iarăşi. Pe fundalul ei întunecat se desluşiră nişte colibe.

— Un sat, vesti Gallegos. Va trebui să fim cu ochii în patru. Nu se ştie dacă vom fi întâmpinaţi de prieteni sau de duşmani.

Oamenii îşi pipăiră pistoalele atârnate la şold şi puştile prinse în bandulieră.

Ciro adulmecă aerul.

— Nu simt miros de fum. Ciudat!

Când se apropiară de colibe, observaţia lui Ciro căpătă explicaţie. Satul nu era locuit.

Gallegos îşi încruntă sprâncenele.

— Au fugit de frica noastră, sau ne întind o cursă?

Se sfătui cu Ciro şi cu călăuzele indigene. Călăuzele clătinară din cap cu nedumerire.

Gallegos, Charles şi căpitanul Knowles plecară în recunoaştere. Norii proiectau pe pământ umbre care se deplasau lent, alternând cu răbufniri de soare. Gallegos şi însoţitorii săi se apropiară cu precauţie de sat. Nu văzură nicio urmă de vietate. În faţa unei colibe o moviliţă de cenuşă. Cenuşa era rece. Şi cărbunii de dedesubt erau stinşi şi reci. Vârâră capul în alte trei sau patru colibe.

— Satul n-a fost totuşi părăsit demult, zise Gallegos perplex. S-a întâmplat ceva.

Câţiva vulturi urubu se ridicară fâlfâind de pe acoperişul unei colibe cu pereţi împletiţi din ramuri subţiri.

— Acolo, înăuntru, trebuie să fie ceva, zise Charles.

— Să intrăm, propuse Knowles.

Pătrunseră tăcuţi în colibă. După ce îşi deprinseră privirea cu semiîntunericul dinăuntru, văzură pe pământ, în mijloc, o formă omenească măruntă, acoperită până peste cap cu un *poncho* zdrenţuit.

— Un mort, zise Gallegos. Poate un copil.

Cu gura ţevii puştii ridică *poncho*-ul de un colt şi îl dădu la o parte. Doi guzgani ţâşniră de sub pătură, pierzându-se undeva, sub peretele de ramuri împletite. Pe chipul lui Knowles se întipări o expresie de dezgust. Guzganii, dar mai ales cadavrul femeii bătrâne, pipernicite şi hidos de pungile, pe care Gallegos o scosese la lumină, îi făcu să scuipe. Lipsa aceasta de pietate în prezenţa unui mort nu izbi nici pe Charles şi nici pe Gallegos. Pustule acopereau pieptul, subsuorile şi gâtul bătrânei. Nasul şi parte din obraji fuseseră mâncaţi de guzgani.

— Să ieşim, zise el.

Când se văzură în aerul curat de afară, respirară în voie.

— Ce-a fost asta? întrebă Knowles, scuipând iarăşi.

— Ciumă, rosti încet Gallegos. Va trebui să ne ţinem gura. Dacă indienii află ceva, fug, ne părăsesc aici, în mijlocul pădurii.

— Atunci ce-ai să le spui? întrebă Charles.

— Că asupra satului a căzut un blestem. Că am găsit craniul unei anaconde înfipt într-un par. Niciun indian nu va îndrăzni să cerceteze satul. Toţi se tem de blesteme. Să ne întoarcem la ai noştri.

Charles se mai uită o dată la coliba peste care se lăsau umbrele înserării. Îl străbătu un fior.

— Facem haltă în pădure, cât mai departe de sat, zise Gallegos.

În seara aceea, la cină, Charles şi Knowles nu se atinseră de mâncare. Mulatrul, în schimb, era volubil ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Charles îl privea curios. Se întreba dacă Gallegos afecta o linişte sufletească menită să îmbărbăteze pe însoţitorii săi, sau dacă realmente nu fusese impresionat de spectacolul din colibă. În orice caz atitudinea lui era tonică pentru cei din jur. Mulatrul acesta era un înnăscut conducător de oameni…

Zorii nu vestiră încă soarele când Gallegos dădu semnalul de plecare. Mergeau acum spre nord-est. Lipsa de apă era iarăşi acută. Albii se deprinseseră cu raţionalizările impuse de Gallegos. Snyder şi Toynbee renunţaseră din nou să se mai radă. Charles arăta ca un patriarh. Barba lui roşie, înspicată cu fire de argint, îi dădea un aer venerabil, de o nobleţe neobişnuită.

— Ştii cu cine semeni? îi spuse Marcia. Cu împăratul Frederic Barbă-roşie. La New Orleans ai să faci senzaţie. Cred că ai să-l impresionezi şi pe Gerald.

Charles se gândise adeseori la fraţii lui. Poate că dispariţia sa fusese semnalată. Poate că Henry şi Gerald se şi războiau pe succesiune. Charles lăsă gândurile să-i zboare şi la copii. La Reed, la Frank şi, la Jackie. Se felicită fiindcă avusese prevederea să-i lase în Statele Unite. Reed şi Frank erau acum băieţi mari. Aveau personalitate şi dinamism. Nu-l vor face de râs. Despre Jackie nu-şi făcea griji. Fata aceasta va şti să se descurce în viaţă.

A treia generaţie a dinastiei Sunderland va fi probabil dominată de odraslele lui Charles Sunderland. Lui Charles i se încălzi sufletul. Avea cu ce să se mândrească.

Se uita la focul de găteje, care arunca pe obrazul lui tonuri purpurii, făcând să-i strălucească barba, ca o ţesătură de aur roşu. Greierii cântau în pădure, acompaniind foşnetele misterioase din desişuri.

Se auziră câteva acorduri de chitară. Apoi glasul lui Ciro se înălţă pur şi răsunător, cântând o „carioca” plină de nerv.

Marcia se aşeză lângă soţul ei. Îl cuprinse cu braţul pe după grumaz şi îşi lăsă obrazul pe umărul lui. Charles încercă în clipa aceea un nemaiîncercat simţământ de împlinire. Nu mai era singur. Avea un punct de sprijin. Un suflet pe care se putea bizui. Dacă ar muri el, Marcia i-ar continua opera. S-ar ocupa şi de copiii lui.

În ţarcul catârilor se auziră nechezături şi bocănit de copite. Îi nelinişte ceva. Un nechezat plângător îl făcu pe Charles să sară în picioare. Cineva strigă, dând alarma. Charles luă arma, aşezată lângă el, pe iarbă, şi se repezi spre ţarc. Două detunături îl făcură să-şi grăbească pasul.

Când ajunse la catâri, îl izbi o privelişte stranie. La lumina unui felinar, purtat de un indian, văzu un tigru întins pe iarbă. Alături se zbătea în agonie un catâr, cu vena jugulară secţionată. Sângele ţâşnea din rană în pulsaţii regulate.

Gallegos apăru în conul de lumină al felinarului.

— Am ajuns prea târziu.

— Ai împuşcat totuşi tigrul, zise Charles.

— Dar am pierdut un catâr.

Caravana şerpuia printre copaci ca o uriaşă râmă. Charles, Gallegos, Knowles, Pemberton şi Snyder băteau hăţişurile în căutare de vânat. Păsările şi maimuţele, tulburate de intruşii cu chipuri palide, se agitau printre coroanele arborilor.

Dintr-un tufiş ţâşni un porc mistreţ. Grohăind furios, se priponi pe picioare, se uită în dreapta şi în stânga cu ochii lui injectaţi de sânge, apoi se lansă ca din catapultă spre Charles.

Charles trase. Graba, proximitatea animalului sau poate iminenţa atacului îl făcură şi rateze lovitura. Nu mai avea timp să încarce a doua oară arma. O azvârli, căutând din ochi un copac în care să se caţere. În jur se aflau numai tufişuri. Cei mai apropiaţi arbori erau la circa zece metri. Mintea lui lucra repede. Când animalul ajunse în apropierea lui, se aruncă într-o parte. Mistreţul repezit cu toată greutatea drept înainte, trecu pe lângă Charles la mai puţin de o palmă. Mirat că în faţa lui nu se mai află nimeni, se răsuci la iuţeală pe cele patru labe, grohăind şi scormonind pământul.

Privirile lui şi ale lui Charles se încrucişară. Charles scoase de

la brâu un cuţit de vânătoare. Când mistreţul se repezi din nou asupra lui, făcu un salt lăturalnic asemenea unui toreador în arenă şi înfipse cuţitul în grumazul animalului. Ţintise un loc vital. Mistreţul trecuse însă cu mare iuţeală, răsturnând calculele lui Charles. Lama pătrunsese deasupra umărului, fără să ucidă.

Animalul se întoarse cu faţa spre duşmanul său. Era turbat de furie. Nici nu simţea cuţitul împlântat în muşchi. Charles rămăsese dezarmat. Stătea încordat, cu braţele depărtate de corp, cu picioarele înfipte în pământ. Ştia că nu va putea rezista mistreţului. Dar nu abandonă lupta. În clipa în care animalul se încorda gata să se arunce la atac, gândul lui Charles fugi la Marcia şi la copii. Apoi reflectă iritat. „Unde dracu sunt oamenii mei?”

Animalul porni năvalnic.

„Ce uşor se moare”, reflectă Charles, aşteptând impactul care avea să-l doboare.

O detunătură şi încă una. Mistreţul făcu un pas, apoi se opri cutremurat de un spasm. Încă o detunătură.

Pemberton apăru dintr-un tufiş.

— La timp, Pemberton, şuieră Charles, petrecându-şi limba peste buzele uscate.

Se aplecă asupra mistreţului trăsnit în cap şi îi smulse cuţitul din corp. Şterse lama, frecând-o de iarba înaltă. Vârî cuţitul la brâu, apoi îşi ridică puşca de jos.

— Mulţumesc, Pemberton, zâmbi el. Are să-ţi mulţumească şi Mrs. Sunderland. Mai cu seamă Mrs. Sunderland…

Călătoria se depăna în acelaşi ritm obsedant, punctat de întâmplări tragicomice, de bucurii mărunte şi spaime mari, de speranţe şi deznădejdi. Oamenii aveau senzaţia că plutesc într-un univers fantastic, rupt de lumea reală. Uneori se întrebau dacă vor mai vedea sfârşitul acestei expediţii, care părea să se prelungească la infinit.

— Cred că am murit cu toţii. Acum rătăcim prin purgatoriu.

Marcia rostise fraza aceasta noaptea. Era întinsă pe pătură lângă soţul ei, dar nu reuşea să doarmă.

— Ce, ce-ai spus? mormăi Charles buimac.

Abia aţipise şi Marcia îl trezise, tulburându-i somnul.

— Iartă-mă! Culcă-te!

Charles se întoarse pe partea cealaltă şi începu să sforăie.

Cu privirile pierdute în beznă, Marcia asculta corul nocturn al

greierilor. Un pumn nevăzut îi încleşta inima. O apăsa o teamă bizară. Era încă sub impresia spectacolului din seara trecută. Ieşiseră din pădure, într-o pajişte întinsă, cu iarbă înaltă şi flori albe. Albia unui pârâu cu apă scăzută o străbătea în diagonală. Dincolo de firul văii, departe, se desfăşura un perete înalt de un verde închis, ce bătea în negru. Era asemenea unuia din acele imense valuri pe care oceanul Pacific le rostogoleşte spre ţărm. Cu o singură deosebire. Valul acesta verde stătea încremenit, cuprinzând zarea de la un cap la altul. Priveliştea era opresivă, ameninţătoare, vestind parcă un sfârşit de lume.

— Jungla! rostise Gallegos. Am terminat cu pădurea tropicală, bogată în vânat şi uşor de străbătut. Acum ne aflăm în Bolivia. Am trecut hotarul. „El Supreme” nu mai are nicio putere asupra noastră. Graniţa dintre Paraguay şi Bolivia este liberă. Liberă în măsura în care pădurea cu primejdiile ei îţi îngăduie să o străbaţi. Pădurea este cel mai destoinic grănicer al lui „El Supremo”. Şi cel mai eficient. Sunt atât de puţini cei care au reuşit să-i înfrângă obstacolele, încât cred că i-aş putea număra pe degete. În noaptea asta poposim aici. Mâine în zori vom face cunoştinţă cu jungla…

„Jungla”, repetă Marcia, fixând bezna străbătută de spirale şi steluţe albăstrii, plăsmuite de nervii ei optici, excitaţi şi obosiţi de veghea prelungită.

— Mai avem de străbătut două sute de mile, spusese Gallegos. În linie dreaptă. Să fim pregătiţi sufleteşte. Se va întâmpla să nu putem parcurge mai mult de două sau trei mile pe zi. Uneori mai mult. Alteori mai puţin. Jungla nu este binevoitoare. Dar o vom învinge.

Undeva se auzea un câine urlând. Prelung şi repetat. Prevestea moartea cuiva? Marcia citise cărţi despre expediţii dispărute în adâncurile pădurilor ecuatoriale. Încercase să reconstituie mintal agonia oamenilor care îşi trăiseră cu necuprinsă groază ultimele clipe de luciditate. Îi va fi şi ei dat să le repete experienţa?… Sub ce auspicii frumoase pornise în acest periplu. Cu cât entuziasm se îmbarcase pe „Tropic of Capricorn”! Şi câte amărăciuni încercase sub ochii ei… Jeremiah murise… Sedley dispăruse. Fusese ucis de gloanţele oamenilor lui Francia? Căzuse prizonier? O întrebare care rămânea fără răspuns. Şi Esteban murise. Cine îi va urma? Pădurea cerea victime, asemenea zeilor sângeroşi de odinioară. Se întrebă dacă nu îşi va închega şi ea ciclul vieţii sub ramurile încărcate cu frunze de ceară ale vreunui arbore nepăsător şi

falnic? Auzea susurul frunzelor... Şi susurul pârâiaşului care se strecura timid printre pietre... Urletul prelung al câinelui îi însoţi somnul...

A doua zi, când soarele se ridică, sus pe cer, convoiul pătrunse în junglă. Soarele încetă să mai strălucească. Se aflau parcă într-o imensă peşteră, rece şi ostilă, în care domnea o lumină difuză, verzuie. Lumina aceea verzuie aşternea pe chipurile oamenilor o paloare fantomatică.

Marcia era strivită de măreţia pădurii cu înfăţişare de peşteră.

Trunchiurile de copaci şi încâlceala de liane ţineau loc de stalactite şi de stalagmite, împreunate şi sudate de forţe supranaturale. Miriade de orhidee multicolore, cu forme fantastice, împodobeau pădurea. Sub bolta compactă a ramurilor care se încleştau ca degetele unor mâini uriaşe, aerul umed, stătut, era impregnat de un miros straniu şi greţos de putreziciune. Picioarele se afundau într-un înveliş de frunze moarte, printre care colcăiau viermi şi gângănii. Plante parazite se încolăceau în jurul trunchiuri lor înalte, împletind desişuri de nepătruns.

Gallegos avusese dreptate. Spre a deschide drum coloanei, indienii din capul convoiului erau nevoiţi să taie cu machetele lor ascuţite perdelele de liane, elastice ca nişte imense pânze de păianjen.

În junglă căldura umedă era atât de compactă, încât abia mai puteau să respire.

Se mai ivi un neajuns. Crengile ascuţite sfâşiau pielea catârilor. Rănile începeau să supureze. Gallegos le examina cu milă.

— Va trebui să lărgim tunelul. Efortul suplimentar ne va încetini înaintarea.

Seara, înainte de culcare, Charles se plânse de mâncărimi pe spate şi pe picioare. Nu-şi mai putea suferi cămaşa. Se dezbrăcă, rămânând cu torsul gol. La lumina unui felinar Marcia îi cercetă spatele zgâriat de scărpinături. Căpuşe minuscule i se înfipseseră în piele. Marcia începu să i le desprindă cu ajutorul unui ac. Operaţia era grea şi dureroasă. Din locurile din care erau smulse căpuşele, sângele se scurgea în firişoare subţiri. Charles găsi căpuşe înfipte şi pe glezne, şi pe pulpe. Pe acestea şi le scoase singur.

În curând lupta cu căpuşele deveni o preocupare cotidiană. Albii se piguleau reciproc, eliberându-se cu suspine de uşurare de

aceste scârbavnice vieţuitoare. Un indian ceva mai vârstnic le procură o buruiană cu care să se frece dimineaţa şi seara. Buruiana îi ferea pe localnici de căpuşe, dar se dovedi ineficace la oamenii cu pielea albă. Pigmentaţia pielii să fi fost de vină?

Noaptea, albii erau bântuiţi de coşmaruri. Jungla palpita, terorizându-i cu ameninţări, aşteptate cu sufletul la gură. Lumea se temea de şerpi. Prezenţa reptilelor se făcea permanent simţită-în foşnetul unui tufiş, în mişcarea unei ramuri, în frământarea întunericului.

Şi lipsa de apă continua să-i obsedeze. În jungla aceasta umedă, mergeau zile întregi fără să găsească apă. Când întâlneau luminişuri, se opreau, priveau cu nesaţ cerul şi îşi umpleau pieptul de aer proaspăt. Apoi coloana se afunda iarăşi în peştera verzuie a junglei.

Un indian tânăr, care tăia lianele, fu muşcat de un şarpe. Nimeni nu făcu o tragedie din aceasta. Alt indian îi supse veninul din rană, grăbindu-se să-l scuipe spre a nu se otrăvi. Apoi arse rana lateral şi în profunzime, cu un cuţit înroşit în foc. Indianul muşcat de şarpe nu scotea un geamăt. Suportă tratamentul cu un stoicism de neconceput pentru Toynbee, care leşină numai asistând la operaţie.

Lipsa de apă duse iarăşi la raţionalizarea severă a proviziei de lichide. Nu numai burdufurile cu apă, dar şi sticlele cu alcool fură puse sub pază.

Setea neastâmpărată ascuţea nervii. Burton, Snyder, Pemberton se luau la harţă, dând proporţii de scandal celor mai neînsemnate discuţii. Charles îşi menţinea autoritatea numai datorită impunătoarei sale forţe fizice. Căpitanul Knowles era mai ponderat. Dar până când? Gallegos evita compania albilor, spre a nu se lăsa târât în certurile lor fără număr. Şi Toynbee stătea de o parte. Nu-i plăceau altercaţiile. Avu în schimb o criză de nervi. Într-o seară, la cină, izbucni fără motiv în hohote de râs. Râdea cu lacrimi, ţinându-se de burtă; râdea convulsiv fără să se poată opri. Charles se uita la el perplex. Privirea alarmată a Marciei îi dădu să înţeleagă că trebuia să reacţioneze. Fără să mai stea la gânduri, aplică o zdravănă pereche de palme lui Toynbee, reuşind în fine să-i stăvilească ilaritatea.

Târziu, după miezul nopţii, un nou scandal ridică în picioare tabăra. Gallegos, care dormea iepureşte, îl surprinsese pe Snyder umblând pe furiş la provizia de apă. Schimbul de cuvinte, purtat la

început în şoaptă se învenină. Cei doi bărbaţi ajunseră să se îmbrâncească, apoi scoaseră cuţitele. Trezit din somn, Charles interveni spre a-i despărţi. Când auzi despre ce e vorba, aplică un formidabil pumn lui Snyder, culcându-l la pământ.

— Ar trebui să te izgonesc din tabără, scrâşni Charles, în vreme ce ofiţerul secund se ridică anevoie de jos, pipăindu-şi bărbia. Nu o fac, fiindcă te-aş trimite la moarte sigură. Deşi ai merita să te las pradă fiarelor. Gallegos, de acum înainte să i se dea omului acestuia să mănânce departe de masa mea. Să nu-l mai văd în faţa ochilor.

Fără să scoată un cuvânt, Snyder se înapoie la culcuşul său. Se înveli cu pătura şi adormi pe dată. Charles era încredinţat că secundul se prefăcea a fi aţipit. După ce îl lovise, citise în ochii lui o ură cumplită.

Căpitanul Knowles asistase la întreaga scenă, fără să intervină. Abia după ce oamenii se risipiră pe la locurile lor, spre a-şi relua somnul întrerupt, îşi îngădui să critice gestul excesiv de aspru al patronului.

— Cred că nu aţi procedat bine, *Sir*. Un alb nu trebuie umilit în faţa oamenilor de culoare.

Charles îl privi de sus.

— Mr. Knowles, îţi dau un sfat. Pe viitor să nu-ţi mai permiţi a-mi face observaţie. N-aş vrea să-ţi reamintesc într-un mod care n-o să-ţi convină, că aici eu sunt stăpânul. Dacă nu-ţi place, eşti liber să pleci, împreună cu secundul dumitale. Sunt gata să-ţi pun la dispoziţie şi o călăuză.

Muşchii fălcilor lui Knowles jucară sub pielea tăbăcită, acoperită cu o barbă aspră şi creaţă.

— Îmi pare rău că interpretaţi greşit vorbele mele. N-am uitat respectul pe care vi-l datorez. Dacă aş fi uitat acest lucru, aş fi intervenit mai hotărât în sprijinul ofiţerului meu secund.

Charles râse în colţul gurii.

— Îţi dau un sfat, Mr. Knowles. Să nu te opreşti niciodată la jumătăţi de măsură. Încă ceva. Mr. Snyder nu mai este subalternul dumitale. Îl consider concediat. Mr. Snyder nu va mai călca niciodată pe puntea vreunei nave din flota Casei Sunderland. Dacă vrei să-l urmezi, eşti liber.

— Nu-l urmez, *Sir*, pentru că nu sunt de acord cu gestul său. Voi trage totuşi consecinţele acestei discuţii neplăcute şi pentru mine, şi pentru dumneavoastră. Vă rog să-mi primiţi demisia din funcţia

de căpitan al navei „Tropic of Capricorn”.

Un tunet îndepărtat făcu să se cutremure pădurea. Apoi se mai auzi unul. Gallegos apăru. Era plin de voie bună.

— Vine ploaia, *Sir*. În curând vom uita ce înseamnă setea. Sezonul uscat s-a încheiat.

Charles se întoarse spre Knowles. Faţa i se luminase.

— Mr. Knowles, îţi dau un termen de gândire. Douăzeci şi patru de ore. Dacă la sfârşitul acestui termen îţi mai menţii demisia, ţi-o accept.

Apoi îi întoarse spatele.

În curând se deschiseră cataractele cerului. Vijelia smucea ramurile copacilor, lăsând să se vadă crâmpeie de cer brodate cu fulgere. Un trăsnet căzu în apropiere, incendiind un arbore şi despicându-l în două. Indienii stăteau în ploaie chiuind de bucurie şi întinzând braţele. Catârii, înviorați de şiroaiele de apă, care li se scurgeau pe flancurile pline de răni, se adăpau din băltoacele de la picioarele lor. Se lăsase brusc frigul.

— Vor fi zile când vom regreta soarele şi uscăciunea, strigă Gallegos, scuturându-se de apa care-l udase ca pe un burete.

Marcia se acoperise cu un *poncho*, spre a se feri de furia ploii. Toată lumea se bucura. Cu excepţia lui Snyder.

Vântul izgonea norii, cerul se însenina, dar după câteva ceasuri cerul se acoperea iarăşi. Stropitorile văzduhului se slobozeau peste firea însetată de apă. Când rafalele se înteţeau, convoiul se oprea, căutând adăpost sub coroanele arborilor. Trăsnetele loveau câte un copac secular, doborându-l într-un zgomot infernal. Pentru Marcia se amenaja în grabă un adăpost în care se refugia, înfiorată de frig. Prin *poncho*-ul ei, apa trecea ca prin sită.

Pe ploaie, lipsa hamacelor se făcea simţită. Charles nu plecase la drum pregătit pentru o lungă expediţie prin Chaco. Luaseră doar ceea ce găsiseră la îndemână. Dormitul pe pământul ud era un chin. În ciuda acestor condiţii vitrege, oamenii nu răceau. S-ar fi zis că îi oţetiseră intemperiile.

Când cerul se însenina şi soarele pornea să pârjolească, ridicând vertiginos temperatura, călătorii îşi lepădau cuverturile în care se înveliseră până atunci şi începeau să transpire toropiţi de zăpuşeală bruscă.

Într-o dimineaţă caravana se încrucişă cu doi neguţători ambulanţi, călări pe catâri. Alţi doi catâri cărau marfa, alcătuită

din fleacuri multicolore, menite să ia ochii indigenilor. Erau primii albi întâlniţi după mai bine de trei luni de rătăcire prin Chaco. Neguţătorii aduceau veşti rele. Un convoi alcătuit din bolivieni, printre care trei femei şi patru copii, fusese atacat şi nimicit de indienii Tobas. Nu scăpase cu viaţa decât un tânăr grav rănit care făcuse pe mortul când indienii veniseră să jefuiască rămăşiţele convoiului. Neguţătorii îl găsiseră târându-se prin junglă după ajutor. Sleit de puteri, murise după câteva zile. Înainte de a-şi da sufletul, apucase să istorisească fragmentar şi dezlânat lupta disperată cu indienii. Înainte de a pleca, neguţătorii vândură cu preţ mare hamacele lor. Marcia şi Charles aveau să se odihnească, în sfârşit, omeneşte.

— Va trebui să întărim paza, spuse Gallegos.

— Sunt atât de primejdioşi aceşti indieni Tobas? întrebă Charles.

— Foarte primejdioşi. Anul trecut au nimicit un detaşament militar bolivian, trimis spre a-i pedepsi. Niciun soldat nu s-a mai înapoiat la bază. Nu pot fi prinşi, fiindcă îi protejează jungla. Sunt de o ferocitate rară. Răzbună toate crimele săvârşite de conquistadorii spanioli. Ura lor se îndreaptă mai ales împotriva călugărilor, care au încercat să impună creştinismul purtând crucea într-o mână şi sabia în cealaltă. Indienii care piereau pe ruguri şi cei care reuşeau să scape, ascunzându-se prin păduri, nu puteau înţelege religia aceasta, care propovăduia cuvântul unui Dumnezeu mai sângeros decât zeii lor. Franciscanii, augustinii, iezuiţii, dominicanii, care răspândeau într-un chip atât de crud dogma creştină, au devenit din vânători, vânat. Indienii Chiriguanos şi Tobas îi omoară în chinuri groaznice, ori de câte ori au prilejul să pună mâna pe el. Atât de mare e duşmănia indienilor încât călugării au conchis că e mai prudent să-şi restrângă activitatea pe aceste tărâmuri. Dar răul însemnat de ei îşi dă roadele. Indienii nu se pricep să facă deosebirea între clerici şi laici. Aşa că extermină pe toţi albii. E mai simplu. Uneori se mai liniştesc. Alteori rândurile lor se înmulţesc alarmant. Ataca şi forturile militare, provocând pierderi serioase.

O maimuţă cocoţată într-un copac, deasupra lui Gallegos, scotea nişte sunete ascuţite, asemenea unor chicoteli groteşti.

— Nu crezi că îl descrii pe diavol mai negru decât este? zâmbi Charles. Uite, şi maimuţa aceea râde.

— Are să râdă şi deasupra cadavrelor noastre, dacă nu vom şti

să ne apărăm, zise Gallegos.

— Când am plecat la drum nu m-ai prevenit.

— Aţi fi renunţat la încercarea dumneavoastră de evadare?

— Nu, de bună seamă că nu. În sfârşit. Vom vedea ce ne rămâne de făcut...

Imposibilitatea trecerii unui râu umflat de ploi îi sili să facă un popas de aproape o săptămână. Căutaseră zadarnic un vad, în aval şi în amonte. Odihna aceasta ar fi fost binevenită dacă norii de musculiţe şi căpuşele nu le-ar fi făcut zile amare. Ameninţarea unui eventual atac al indienilor le crea o stare de nelinişte lesne de înţeles. Gallegos dăduse dispoziţii severe. Pentru o perioadă de timp, vânătoarea se va face numai cu ajutorul capcanelor. Armele de foc nu vor mai fi folosite pentru că detunările riscă să atragă atenţia triburilor din adâncurile pădurii.

Puhoiul încetă într-o noapte. În zori, caravana trecu fără nici o dificultate albia, în fundul căreia se scurgea un timid fir de apă. O nouă pacoste se abătu asupra călătorilor. Roiuri compacte de musculiţe, a căror muşcătură ustura cumplit. Insectele acestea înaripate aveau predilecţie pentru sângele oamenilor. Zi şi noapte pluteau asupra convoiului, împiedicând lumea să se odihnească. Călătorii îşi improvizau musticare din tot felul de ţesături subţiri şi dese. Zadarnic. Musculiţele se vârau peste tot. Oamenii cădeau de somn fără a putea aţipi.

— Nu se poate închipui o tortură mai rafinată, bombănea Charles exasperat. Musculiţele acestea sunt mai supărătoare decât toţi indienii Tobas la un loc.

Căpuşele puneau vârf suferinţelor. Picioarele oamenilor, braţele, spinarea erau numai răni. Catârii slăbiseră îngrozitor. Câţiva, aduşi în ultimul hal de istovire, fură împuşcaţi spre a nu fi lăsaţi pradă vulturilor, care i-ar fi sfâşiat de vii. Călătoria căpăta o coloratură dantescă. Numai aversele de ploaie, care se abăteau fără veste, mai izgoneau insecte. Oamenii ajunseseră să prefere noroiul insectelor.

Charles era uimit de siguranţa cu care Gallegos dirija convoiul. Mulatrul se consulta rareori cu călăuzele indiene. Era înzestrat cu un ascuţit simţ de orientare.

— În curând vom atinge poalele Anzilor, spuse el într-o noapte, pe când stăteau în jurul unui foc mare, spre a-şi usca hainele.

Toată ziua plouase. Abia spre înserat, cerul se limpezise, oferind călătorilor priveliştea unui magnific apus de soare.

— În curând? Ce înţelegi prin asta? Zile sau săptămâni? îl întrebă Charles, în vreme ce se înfruptase dintr-o ciozvârtă de broască ţestoasă.

— Două, sau cel mult trei săptămâni.

Marcia îşi ştergea cu un prosop părul ud.

— A început să-mi fie dor de lumea civilizată. N-am să mai doresc multă vreme aventuri şi călătorii.

Nu se mai jena de prezenţa subalternilor soţului ei spre a-şi despleti cozile în faţa focului. Intimitatea aceasta forţată crease anumită familiaritate, imposibil de conceput în condiţii normale.

— Am să mă deprind cu greu să mai trăiesc între patru pereţi, zise ea.

În aceeaşi clipă Gallegos ciuli urechile.

— Ascultaţi! exclamă el, ridicând mâna.

Se auziră câteva detunături îndepărtate.

— Francia? întrebă consilierul Burton.

— Francia nu are ce căuta pe aici. Am intrat adânc pe teritoriul Boliviei. Poate niscaiva călători, ca şi noi. Ori căutători de aur. Eldorado n-a fost încă descoperit.

Detunăturile se înteţeau.

— Vânează, opină Toynbee.

— La ora asta? zâmbi în deriziune Gallegos. Acolo se dă o luptă.

— Tobas? întrebă laconic Charles.

— Se prea poate, zise mulatrul. Se prea poate. În viitoarele zile nu m-aş mira să avem surprize.

Toţi cei prezenţi se lansară în pronosticuri mai mult sau mai puţin întunecate. Numai Snyder nu participa la discuţii. Se obişnuise să stea de o parte, să mănânce singur, să doarmă singur. În jurul lui se crease un fel de zid al tăcerii.

În tabără îngrijorarea creştea. Perspectiva unei agresiuni a indienilor nu era de natură să calmeze spiritele. Caravana înainta cu prudenţă sporită. Toţi călătorii umblau înarmaţi. În timpul marşului încercau să străpungă cu privirile desişurile. După fiecare trunchi de copac, după fiecare tufiş, se aşteptau să răsară capul vreunui războinic indian.

În timpul unui popas de noapte, pe când stăteau în jurul focului, Kitty, camerista neagră, scoase un ţipăt ascuţit. Toţi bărbaţii săriră în picioare.

— Acolo, strigă Kitty, arătând cu degetul o tufă rumenită de reflexele focului. Acolo am văzut un chip... cu pete de vopsea pe

obraji… şi cu nişte ochi răi, care mă fixau…

Consilierul îşi smulse arma de la umăr şi ţinti tufa. Gallegos îl opri cu un gest.

— Nu trebuie să ne arătăm ostili. Ripostăm numai dacă suntem atacaţi. Pentru moment, se pare că nu au intenţii agresive. Aşa cum stăteam în jurul focului, am fi alcătuit nişte ţinte perfecte pentru săgeţile lor.

— Nu trebuie să ne culcăm pe urechea ceea, zise Pemberton.

— Sigur că nu, replică Gallegos. Am spus numai că nu e înţelept să deschidem *noi* ostilităţile.

În zori convoiul îşi reluă înaintarea. Oamenii erau cu ochii în şapte.

Pemberton mergea înainte cu Gallegos şi cu Charles.

— Am impresia că suntem urmăriţi, zise Pemberton, care nu înceta să scruteze pădurea. Am văzut un tufiş mişcându-se.

— Sunt destule jivine, spuse Charles.

Gallegos clătină din cap.

— Şi eu cred că suntem urmăriţi. Merg paralel cu noi. Ne spionează. Vor poate să se încredinţeze dacă avem gânduri duşmănoase.

— Cred că se întâmplă altceva. Nu s-au adunat încă în număr suficient de mare, ca să ne atace cu sorţi de izbândă, zise Pemberton. Până atunci se ţin după noi. Am oarecare experienţă în domeniul acesta. În jungla Amazonului mi s-a întâmplat o dată ceva asemănător.

— Nu mi-ai vorbit niciodată despre aceasta, Mr. Pemberton, zise Charles privindu-l cu curiozitate.

Convoiul urma o pistă şerpuitoare prin jungla deasă. Lianele alcătuiau o împletitură compactă.

— Blestematele astea de liane ne împiedică vederea, bombăni Charles.

— Dar ne şi serveşte, zise Gallegos. Nicio săgeată n-ar trece prin desişuri. Numai o luptă corp la corp ar fi posibilă. Indienii evită însă luptele corp la corp, căci ghioagele lor nu fac două parale faţă de pistoalele şi cuţitele noastre. Iată urme de paşi! adăugă el, strunindu-şi catârul şi arătând nişte amprente de tălpi goale în noroiul pistei.

— Înseamnă că în mod practic suntem împresuraţi, zise Pemberton.

— Da, asta înseamnă, replică Gallegos calm.

Un nor de musculiţe se abătu bâzâind asupra lor, înţepându-i cu voluptate. Până la popasul de prânz nu reuşiseră să scape de ele. Un foc mare, cu găteje umede, generatoare de fum des şi înecăcios, le puse pe fugă.

— Păcat că nu putem lua focul cu noi, zise căpitanul Knowles.

Înţepăturile îi umflaseră faţa.

Unul dintre indienii care îngrijeau de catâri veni preocupat la Gallegos. Trei catâri se zvârcoleau cuprinşi de colici. Mulatrul alergă într-acolo. Spectacolul bietelor animale, trântite la pământ îşi agitate de spasme violente, îl umplu de compasiune. După o scurtă anchetâ, se înfăţişă patronului său.

— Am aflat cauza. Catârii s-au adăpat dintr-o groapă cu ceva apă pe fund. Aş pune rămăşag că apa a fost otrăvită de indieni. De acum înainte vom fi nevoiţi să adăpăm catârii numai din ape curgătoare.

Adună oamenii în jurul său.

— De azi înainte trageţi la vedere. Menajamentele nu-şi mai au rostul. Poate că băgăm frica în ei şi ne lasă în pace.

Ciro scoase din buzunar tutun de mestecat.

— Abia acum o să ne distrăm şi noi bine.

În curând indienii începură să-şi arate faţa prin frunziş. Erau nişte apariţii atât de rapide, încât oamenii nici nu apucau să tragă pe ţinta vizibilă. Această tactică de uzură a nervilor începu să-şi facă efectul. Oamenii tresăreau la cel mai mic zgomot, la cea mai uşoară mişcare prin hăţişuri. Uneori trăgeau la nimereală, sperând că vor doborî vreun duşman. Noaptea tabăra era straşnic păzită. Jumătate din oameni făceau de santinelă, în timp ce restul dormeau. După şase ore de veghe, cei de la posturi se schimbau. Marcia ceruse să nu fie scutită de aceste obligaţii.

Tabăra era instalată numai în mijlocul luminişurilor, spre a avea în jur un câmp de tragere care să asigure asediaţilor un baraj de foc eficace, în eventualitatea unui atac.

Într-o noapte, căpitanul Knowles căzu lovit de o săgeată care i se înfipse în piept. Muri după o oră de chinuri. Gallegos nu-i scoase săgeata din rană, căci ar fi însemnat să-i grăbească sfârşitul. În aceeaşi noapte trei dintre indienii care însoţeau convoiul au dispărut. Fugiseră? Căzuseră în vreo cursă? Muriseră?

Sfârşitul tragic al lui Knowles îl sili pe Gallegos să interzică pe viitor a se mai face focul noaptea, în tabără.

A doua zi victima fu Toynbee. Călărea pe pistă alături de

Marcia, când o săgeată îi străpunse umărul. Gallegos, care se afla în apropiere, trase fulgerător în tufişul din care ţâşnise săgeata. Se auzi un strigăt, apoi nimic.

Un catâr se poticni, îngenunche, apoi se nărui pe flancul stâng. O săgeată i se înfipsese în pântece. Charles îl împuşcă în cap, spre a-i scurta suferinţele.

Toynbee le dădu mult de lucru. Gallegos îi scoase cu migală săgeata din umăr, deşi secretarul îl imploră să i-o lase acolo, căci nu mai putea suporta durerile. Tot timpul operaţiei, Toynbee fusese imobilizat de Snyder, de consilierul Burton, de Hammond şi de Ciro. Un indian vârstnic îi puse buruieni pe rană. Toynbee nu avea nicio încredere în aceste leacuri. Jeremiah murise în preajma lui, în ciuda mult lăudatelor buruieni. Secretarul avea să-şi continue drumul pe o targă purtată de doi indieni, schimbaţi din oră în oră. Durerile din umăr îi smulgeau gemete. Chipul lui Jeremiah ajunsese să-l obsedeze. Era un paralelism de situaţii care, îl îngrozea. Gallegos îl asigura că rana se va vindeca în curând. Săgeata nu fusese otrăvită. Altfel Toynbee n-ar fi supravieţuit.

Marcia se îngrijea de rănit cu un devotament exemplar. Uneori îşi punea şi ea întrebarea dacă n-ar fi fost preferabil pentru Toynbee să fi murit imediat. Nu se ştia ce le rezerva viitorul. Dacă vor cădea în mâna războinicilor Tobas, vor fi ucişi în chinuri atroce. Cu încetineală şi rafinament, astfel ca suferinţele fizice şi morale să fie mai lungi.

Chiar şi mersul prin jungla împănată de duşmani era o tortură în plus. Noaptea, nimeni nu mai avea voie să se îndepărteze de tabără. Nici satisfacerea acelor nevoi fiziologice mărunte, care cer o anumită discreţie, nu mai era posibilă decât în public. Dar cine mai avea timp de asemenea false pudori.

Pierduseră socoteala zilelor. Când ştii că moartea te pândeşte, că sfârşitul este iminent începi să te detaşezi de preocupările care par atât de importante oamenilor în împrejurări normale. Convoiul parcurgea distanţe tot mai mici. Gallegos aruncase toate obiectele care nu erau de strictă necesitate. Pierderile în oameni şi animale îl silise să-şi revizuiască toate calculele. Unelte de bucătărie, paturi, burdufuri, articole vestimentare presărau drumul parcurs de coloană.

— Întoarcerea din Rusia! exclamă Charles, cu umor.

Numai armele şi muniţia erau păstrate cu mare grijă. Atâta

vreme cât vor fi bine înarmaţi nu aveau a se teme de un atac general. Indienii Tobas preferau tactica hărţuirii.

Într-o după-amiază, convoiul ieşi într-o pajişte întinsă. Spre soare-apune, de-a lungul zării, se conturau nori vineţi, cu forme capricioase. Cu mâna făcută straşină, Charles li privi îndelung.

— La noapte are să plouă iar. Uitaţi-vă ce nori se ridică.

Privi şi Gallegos într-acolo.

— Siluetele acelea vinete sunt Anzii, *Señor* Sunderland. Dacă ajungem acolo suntem salvaţi.

— Dacă! zise Charles dubitativ.

— Începând de mâine, vom mări etapele, rosti mulatrul. Ca să nu ne scape, indienii vor încerca să ne taie drumul. Vor ieşi la iveală. Superioritatea noastră în arme îşi va spune cuvântul. Poate că vom reuşi să-i înspăimântăm, să îi punem pe fugă. Altfel suntem pierduţi. Nu vedeţi? Ne lichidează unul câte unul, fără să putem riposta. Vom călători şi noaptea. Vom reduce haltele la minimum.

În noaptea aceea făcură o ultimă triere a obiectelor pe care aveau să le păstreze. Nu mai putem conta decât pe opt catâri, aflaţi de altfel într-o stare mizerabilă. Restul de unsprezece abia se mai ţineau pe picioare, îi lăsaseră în urma. Şi numărul oamenilor se redusese; Charles Sunderland, Burton, Snyder, Pemberton, Gallegos, Ciro şi Marcia erau singurii capabili să mânuiască arme de foc. Dintre indienii – călăuze şi hamali – cu care plecaseră la drum, nu mai rămăseseră decât şapte. Ceilalţi muriseră ori dezertaseră. Dacă punem la socoteală şi pe Toynbee, care imobiliza cel puţin patru hamali, bilanţul era dezastruos.

Curând după miezul nopţii plecară la drum. Se pare că războinicii Tobas le intuiseră intenţiile. Coloana avansa de circa o jumătate de oră. Luna, căţărată în culmile văzduhului, arunca o lumină sidefie asupra pădurii. Trunchiurile de copaci aveau luciri fosforescente, metalice, asemenea tuburilor unei uriaşe orgi. Bocănitul copitelor şi paşii oamenilor aveau un straniu acompaniament. Fâşâitul pădurii, în plină mişcare. S-ar fi zis că tufişurile se deplasau. Deodată se ridică spre cer corul fantastic al unor orăcăieli de broaşte. Se auzi apoi răgetul unor jaguari, grohăitul de porci mistreţi şi ţipete lungi, modulate, de iele în plin Sabat.

Marcia îşi duse mâinile la urechi.

— Îngrozitor! Nu mai pot!

Gallegos râse, încercând să o încurajeze cu calmul său.

— Indienii!... Imită tot felul de animale. Vor să ne arate cât sunt de mulţi. Să ne intimideze. După ce se va lumina, le pregătesc o surpriză.

Gallegos se ţinu de vorbă. Îndată după răsăritul soarelui, ordonă o scurtă haltă de ajustare. În acest timp pregăti o mascaradă. Ajutat de Pemberton şi Burton, făcu din paie un fel de mogâldeaţă cu forme vag umane. O îmbrăcă în costumul de gală al lui Snyder, care acceptase să facă acest sacrificiu, îi puseră pe cap o caschetă marinărească bogat galonată, apoi o cocoţară pe spinarea unui catâr. Făcuseră aceste pregătiri în taină, ferindu-se de privirile indienilor Tobas. Când terminară lucrul, dădură bice catârului, care porni în galop pe pistă, purtând în spinare călăreţul de paie. Gallegos şi însoţitorii săi, cu armele pregătite, aşteptau desfăşurarea evenimentelor.

Când catârul se depărtă cam la cincizeci de metri de tabără, din hăţişurile pădurii ţâşniră un roi de războinici Tobas, goi, vopsiţi în cele mai extravagante chipuri. Se aruncară, asupra catârului, apucându-l de frâie. Alţii înşfăcară cu nădejde mogâldeaţa, trăgând-o la pământ. Nu avură timpul să se mire de înşelătoria albilor, căci dinspre tabără focuri de armă porniră să se reverse. Indienii Tobas se răsuciră trăsniţi de gloanţele care făcură ravagii, doborându-i la pământ. Peste cincisprezece rămaseră încremeniţi pe pistă, alături de mogâldeaţa de paie. Înnebunit de strigătele ascuţite ale indienilor şi de detunături, catârul ţâşni, pierzându-se în galop după o cotitură a pistei.

— Am aflat ceea ce voiam să ştiu, zise Gallegos. Dacă am fi încercat să fugim călare, ne-ar fi împresurat. Totodată le-am dat o lecţie. Să mergem înainte.

Caravana se urni. În dimineaţa aceea nu mai avu loc niciun atac. Pădurea intrase iarăşi în nemişcare. S-ar fi zis că indienii se topiseră.

— Încearcă să ne adoarmă vigilenţa, zise Gallegos.

Parcurseră mai bine de cinci mile fără să fie tulburaţi.

— Dacă ne continuăm drumul în ritmul acesta, spuse mulatrul, în trei zile suntem la poalele Anzilor.

— Poate că au renunţat să ne mai atace, îşi dădu părerea consilierul Burton.

— Nu. Vor ataca. Îşi aleg momentul. Poate mâine, în zori. La orele când noaptea se îngână cu zorile şi somnul e mai greu.

În noaptea acea Marcia nu închise ochii. Stătea lângă Toynbee

şi-i punea pe frunte comprese umede. Starea lui se înrăutăţise. Rana arăta urât. Făcuse temperatură. Uneori delira. Rostea cuvinte fără şir. Un nume revenea mai des „Gwendolyn”. Cine o fi Gwendolyn, se întreba Marcia, sora lui, logodnica lui, vreo iubită?

Charles dormea greu, fără vise. Făcuse de pază până la trei din noapte când fusese schimbat de Burton. Tabăra era cufundată în linişte. Oamenii aveau nevoie de odihnă. Zilele următoare trebuiau să fie hotărâtoare. Şi Gallegos făcea de pază. Se uita la oamenii care dormeau cu arma în mână şi cu muniţia alături. Toate simţurile lui erau treze. Şi Ciro făcea de veghe. Noaptea vigilenţa trebuia să fie mai vie decât oricând. Războinicii Tobas erau renumiţi pentru felul tăcut în care se mişcau. Erau capabili să se strecoare în tabără fără să prindă cineva de veste. Santinelele spaniole muriseră în post, strangulate de indieni şi fără să fi încercat să reziste. Gallegos cunoştea multe precedente. Lui nu i se va întâmpla aşa ceva.

Auzi ţipătul unei cucuvele. Un ţipăt banal, ca atâtea ţipete de vietăţi care tulbură noaptea liniştea pădurii. Pentru Gallegos ţipătul acesta nu era ca celelalte. Îşi încordă privirea.

Tabăra era plasată în mijlocul unui luminiş. Între tabără şi liziera pădurii se afla un spaţiu destul de lung, circa o sută de metri. Cerceta din ochi liziera întunecată. Nu surprinse nicio mişcare. Se uită atent spre dreapta, spre stânga. Iarăşi nimic. Inima începu să-i bată mai tare. Simţea instinctiv pericolul. Îşi îndreptă privirea spre punctul pe care-l scurtase la început. Buzele îi dezgoliră dinţii albi într-un rictus drăcesc. Zărise o tufă care cu câteva clipe înainte nu se afla acolo.

Făcu un semn lui Ciro. Şi acesta simţise că se întâmplă ceva. Făcu semn lui Burton, arătându-i cu mâna liziera pădurii. Consilierul înclină din cap. Înţelesese mesajul. Puse mâna pe umărul lui Snyder, care dormea la picioarele lui. Snyder se trezi mahmur. Dormise puţin şi era foarte obosit. Se frecă cu mâna la ochi. Burton îl scutură din amorţeală. Când consilierul îi arătă liziera pădurii, secundul îşi dădu seama că se pregăteşte ceva. Îşi luă arma şi se târî, fără zgomot, până la Charles. Charles clipi somnoros şi deschise gura, gata să întrebe de ce e trezit din somn. Snyder îi zăgăzui exclamaţia, punându-i mâna peste gură. Gestul acesta familiar ar fi dat altădată naştere la o reacţie bruscă. Charles se mărgini să clatine din cap în semn de încuviinţare. Nu avea nevoie de explicaţii suplimentare. Marcia surprinse mişcările

tăcute din tabără. Suspină. Ridică arma, care zăcuse până atunci pe iarbă, şi o puse pe genunchi, cu un calm de care nu se crezuse până atunci capabilă, examină cu privirea spaţiul deschis din jurul taberei. Observă tufele care acopereau terenul, liber în ajun. Semnele lui Gallegos o lămuriră. Se mai uită o dată la Toynbee. Făcu un legământ mintal. Dacă războinicii vor reuşi să ia cu asalt tabăra, va trage un glonte în capul secretarului spre a-l feri de torturi. Apoi îşi va slobozi şi ea un foc în cerul gurii.

Toţi luptătorii valizi erau gata să intre în acţiune. Se treziră şi indienii din tabără. Îi încolţise frica. Ştiau că nu vor găsi îndurare. Războinicii Tobas ucideau pe toţi indienii care pactizau cu albii.

Gallegos stătea nemişcat ca o stâncă. Regreta măcelul care trebuia să urmeze. Nu avea nimic cu indienii Tobas. Le înţelegea ura împotriva invadatorilor albi. Dar trebuia să lupte. Războinicii Tobas voiau să-l ucidă. Şi el trebuia să se apere. O înţelegere nu era posibilă.

Când tufele ajunseră la douăzeci de metri de tabără, Gallegos înălţă mâna, însoţitorii săi ridicară armele la ochi.

Se mai scurseră câteva secunde. Deodată, tufele fură aruncate la pământ şi din dosul lor ţâşniră indieni, înarmaţi cu arcuri şi ghioage, care se avântară spre tabără. Erau tăcuţi ca umbrele şi iuţi ca nişte lupi.

Gallegos lăsă brusc mâna în jos. Armele scuipară foc. O salvă, şi încă una, şi încă una, şi încă una. Albii schimbau puştile gata încărcate, în vreme ce cameristele Marciei, Hammond şi valetul negru le încărcau la repezeală. Războinicii, surprinşi de focul viu, cădeau seceraţi de gloanţe pe pământul înroşit de sânge. Salvele se succedau cu regularitate. Indienii din ultimele rânduri încordară arcurile. Săgeţile slobozite căzură ploaie asupra taberei. Kitty horcăi cu o săgeată înfiptă în gât. Altă săgeată străpunse braţul stâng a lui Snyder. Şi Ciro căzu lovit în inimă.

Atacul era însă zdrobit. Peste treizeci de indieni zăceau fără viaţă în jurul taberei. Pierderile apărătorilor erau aparent uşoare. Doi morţi şi un rănit. Proporţional însă cu numărul atacurilor, erau foarte grele. Snyder fusese scos din luptă. Şi valetul negru primi o armă. Puterea de foc a apărătorilor scădea. Gallegos era îngrijorat. Vor mai respinge un atac. Poate două. Nu vor fi în stare să reziste la infinit. Războinicii Tobas – judecând după zgomotul pe care-l făcuseră imitând ţipetele vietăţilor pădurii – erau în număr mare. Sute, poate mii.

Gallegos inspectă tabăra. Săgeţile uciseseră şi patru catâri. Alţi doi erau răniţi. Animalele, insuficient adăpostite, suferiseră cel mai mult.

Se lumină de ziuă.

— Plecăm la drum? întrebă Charles.

— Nu e cu putinţă, replică Gallegos. Aţi văzut ce a păţit omul nostru de paie. Suntem înconjuraţi.

— Şi în mod practic pierduţi, adăugă Charles cu răceală.

— Nu încă, zâmbi Gallegos. Mai rezistăm o zi sau două.

— Să încercăm o ieşire disperată, propuse Burton.

Gallegos îl privi fără să-l audă. Medita cu atâta încordare, încât era absent la tot ce se petrecea.

— Ar mai fi o soluţie, zise el după un timp. Unul din noi să iasă din încercuire şi să alerge după ajutoare până la Santa Cruz. Nu e departe. Trei zile de drum.

Propusese o formulă menită să strecoare o fărâmă de speranţă în sufletul camarazilor săi. Nu avea însă şansă de izbândă. Chiar dacă prin imposibil ar ajunge la Santa Cruz şi s-ar întoarce cu ajutoare, cei din tabără n-ar fi în stare să reziste până atunci.

— Mă duc eu, se oferi Burton.

— Un indian ar avea mai multe şanse să se strecoare, zise Gallegos.

Parlamentă cu călăuzele. Oferi o mare recompensă. Indienii se codiră un timp, apoi unul din ei acceptă. Era un tânăr viguros, cu nasul turtit, ochii oblici şi păr lung.

După miezul nopţii, indianul părăsi tabăra. Frânturi de nori se izgoneau pe cer, acoperind din când în când luna. Indianul flutura din mână, apoi se topi în întuneric. Cei rămaşi trăgeau cu urechea. Dacă vor auzi vreun strigăt, însemna că totul se terminase.

Nimeni nu era în stare să aţipească. Charles se învârtea prin tabără ca o jivină în cuşcă. Simţea nevoia să schimbe cu cineva o vorbă. Burton n-avea însă chef de conversaţie, iar Gallegos făcea de pază. Charles se gândi să se ducă la căpătâiul lui Snyder. Îl nedreptăţise. Secundul avusese un moment de slăbiciune, când încercase să fure apa. De atunci însă, se comportase exemplar.

Snyder era întins pe o pătură lungă, lângă Toynbee. Suferea cumplit. Săgeata îi sfâşiase muşchii braţului. Marcia îl îngrijea cu devotament ca şi pe secretar.

Charles se aşeză pe pământ, alături de ofiţerul secund.

— Mr. Snyder, îţi aduc o veste bună. Un om de-al nostru a

plecat după ajutor. În curând vom scăpa de sălbaticii aceştia blestemaţi.

Întinsese ramura de măslin.

Ofiţerul zâmbi palid.

— Am să-ţi fac o propunere, Mr. Snyder, reluă Charles. Întrucât Mr. Knowles ne-a părăsit în condiţiile tragice pe care le cunoşti, m-am gândit să-ţi încredinţez comanda lui „Tropic of Capricorn”. Nu-ţi cer un răspuns imediat. Ai tot timpul să reflectezi. După ce ai să te vindeci, va trebui să-ţi reiei activitatea, aşa că…

Snyder îşi mişcă încet buzele.

— Vă mulţumesc, *Sir*. Mă îndoiesc că am să mă vindec…

Charles tuşi, dregându-şi glasul.

— Curaj, Mr. Snyder. Ce Dumnezeu, suntem bărbaţi.

— Am să-mi dau toată silinţa, *Sir*…

Charles se întoarse spre Marcia.

— Mr. Toynbee cum se mai simte?

Marcia clătină trist din cap. Se uită la secretar, apoi la soţul ei.

— Aiurează. De azi de dimineaţă nu şi-a mai revenit.

— Poate că e mai bine pentru el, zise Snyder.

Toynbee murea greu. Avea un organism tânăr viguros care se lupta cu gangrena.

Charles îşi privi îndelung secretarul, apoi întoarse capul. Înfăţişarea lui Toynbee îl umplea de jale. Marcia îl făcuse mai simţitor faţă de durerile altora.

În aceeaşi clipă se auzi un răcnet îndepărtat. Un răcnet lung, disperat, cu modulaţii înfiorătoare.

„S-a mai dus o speranţă”, cugetă Charles.

Mâna lui mare se lăsă încet pe creştetul Marciei. O mângâie pe păr. Marcia ridică fruntea şi îl privi surâzând.

— Are să fie bine. Totul are să se termine cu bine, ai să vezi tu, rosti ea, prinzându-i mâna într-a ei.

I-o strânse o clipă, apoi se aplecă spre Toynbee care cerea apă.

Charles se întoarse la postul său.

— Încercarea noastră a dat greş, vorbi el lui Gallegos.

Mulatrul ridică din umeri.

— Soarta noastră este în mâinile Domnului. Şi-ar fi închipuit oare Ciro că are să termine aşa cum a terminat?

Un vânticel rece se porni să bată, zbârlindu-i părul.

— Ai ţinut mult la el, nu-i aşa? întrebă Charles.

— Şi la el, şi la Esteban. Poate că ne vom întâlni iarăşi, toţi trei.

Vom face atunci mare haz de isprăvile noastre din timpul vieţii.

Charles îşi examina absent arma.

— Eşti fericit fiindcă poţi crede. Eu nu mai cred în nimic. Asta face să mă îngrozească golul de dincolo de moarte…

În noaptea aceea respinseră încă un atac. Războinicii Tobas lăsară încă douăzeci de morţi pe teren. Săgeţile lor făcuseră însă ravagii printre catâri. Numai trei mai rămăseseră în viaţă. Se pare că indienii îi aleseseră ţinta, spre a-i lipsi pe apărătorii taberei de posibilitatea de a ieşi din încercuire folosindu-se de catâri. Vulturii coborau din văzduh, abătându-se asupra cadavrelor. Terenul din jurul taberei era negru de păsări mari de pradă care se gâlceveau în jurul hoiturilor. Ciocurile lor ascuţite şi încovoiate smulgeau fâşii de carne. Noaptea, fâlfâirile de aripi nu-i lăsau pe oameni să doarmă. Ziua spectacolul era înspăimântător.

Charles ridică gura armei spre un vultur urubu care cobora în zbor planat asupra taberei.

Gallegos îi puse mâna pe braţ.

— Nu trebuie să trageţi, zise el. Gândiţi-vă ce s-ar întâmpla dacă păsările n-ar mânca hoiturile. Duhoarea de putreziciune ne-ar ucide mai vârtos decât toate săgeţile duşmane.

— Trebuie să tragem, stărui Charles. Să le demonstrăm sălbaticilor ăstora că ochim atât de bine, încât nu au nicio şansă să ajungă teferi până la noi. Poate că le băgăm frica în oase.

Gallegos suspină.

— Alegeţi atunci altă ţintă vie. Lăsaţi-i pe vulturi. Avem nevoie de ei.

Charles îşi roti privirea prin văzduh. Printre vulturii urubu care evoluau cu maiestuoasă încetineală, văzu o pasăre rapidă, un fel de uliu, cu gâtul lipsit de pene, care săgeta vertiginos aerul.

— Ce e cu uliul acela? întrebă el.

— Carancho. Un uliu cu însuşiri de vultur. Foarte războinic. Se hrăneşte cu şerpi.

— Cu şerpii nu aveam nimic de împărţit, zise Charles ţintind pasărea cu gâtul golaş.

Trase. Carancho făcu un salt, apoi se prăbuşi ca o piatră.

Din pădure se ridică deodată un vuiet prelung, ieşit din mii de guri. Un strigăt de doliu, de moarte, care făcu să se ridice părul în creştetul lui Charles.

— Ce s-a întâmplat? exclamă el.

— Nu ştiu, ripostă Gallegos uluit. După ce aţi lovit pasărea…

Corul de strigăte creştea în intensitate. Era asemenea unei incantaţii păgâne. Pluti câteva minute asupra pădurii, apoi prinse să scadă. Un sfert de oră mai târziu încetă cu desăvârşire. O linişte adâncă se aşternu asupra pădurii. Nu se mai auzea decât fâlfâitul repetat al aripilor de vulturi, care coborau asupra cadavrelor.

Oamenii din tabără aşteptau repetarea atacurilor din ajun. Dar nici în ziua aceea şi nici în noaptea următoare războinicii Tobas nu-şi mai făcură apariţia.

Uimiţi de această linişte, Gallegos şi Charles repetară experienţa cu omul de paie. Catârul dispăru în susul pistei, fără a-l stingheri cineva.

— Plec în recunoaştere, zise Gallegos. Am impresia că războinicii s-au retras.

— Nu se poate, se împotrivi Charles. Avem nevoie de dumneata, să ne conduci la destinaţie. *Eu* plec.

Fără să ţină seama de opoziţia mulatrului, porni în misiunea pe care şi-o asumase. Acceptase să fie urmat de una din călăuzele indiene. Se îndepărtă de tabără, târându-se prin iarbă ca o şopârlă. Precauţiunile sale erau iluzorii. Vulturii urubu, tulburaţi din macabrul lor festin, se ridicau în calea lui, luându-şi iritaţi zborul.

După un sfert de oră, Charles şi călăuza se înapoiară în tabără.

— Războinicii au dispărut, explică el cu însufleţire. S-au topit. S-au volatilizat. Nu mai înţeleg nimic.

Gallegos îşi trecu mâna peste pieptul său păros, vizibil prin încheietura cămăşii descheiate.

— Eu am început să înţeleg. Aţi ucis un carancho. Imediat războinicii au început să se vaiete. Carancho trebuie să fie pentru ei un fel de vietate sfântă. Au tălmăcit moartea păsării împuşcate de dumneavoastră drept un semn rău şi au încetat atacurile.

— Ar fi prea frumos să fie adevărat, zise Charles.

— Aţi avut mare noroc, *Señor* Sunderland, zise Gallegos. Aşteptăm şi noaptea aceasta. Dacă nu se întâmplă nimic, mâine plecăm la drum...

După trei zile, convoiul ajunse la poalele Anzilor. Încercările grele ale supravieţuitorilor se încheiaseră. Toynbee nu apucase să vadă sfârşitul călătoriei. Îl îngropase în junglă, nu departe de locul în care căzuse pasărea Carancho.

În primele zile ale lui februarie 1824, Charles, Marcia şi

însoţitorii lor printre care se număra şi Gallegos, debarcară la New Orleans. Călătoria pe continentul sud-american aruncase un pod peste anul 1823. Abia după ce ajunse la New Orleans, Charles află câteva evenimente ce se întâmplaseră în lume în timpul absenţei sale. În Statele Unite, preşedintele Monroe proclamase faimoasa doctrină care avea să-i poarte numele. Turcii exasperaţi de combativitatea răsculaţilor greci, dezlănţuiseră un sângeros masacru la Chios, exterminând mii de creştini. În Spania, intervenţia militară franceză se produsese. Revoluţia liberală fusese înăbuşită. Colonelul Riego, conducătorul revoluţiei, îşi încheiase cariera atârnând în ştreang. În Ungaria avuseseră loc tulburări îndreptate împotriva regimului habsburgic, pricinuind multă bătaie de cap cancelarului Metternich. În America Centrală se crease Federaţia Provinciilor Unite, cuprinzând Guatemala, Salvador, Nicaragua, Honduras şi Costa Rica. În Mexico, împăratul Augustin I Iturbide abdicase şi se refugiase în Europa. În Paraguay, dictatorul Francia, sub presiunea sancţiunilor economice ale Casei Sunderland, aprobase eliberarea lui Charles Sunderland şi a soţiei sale Marcia. Emisarii lui – purtători ai ordinului de abolire – sosiseră la Puerto Palma Chico, după eşuarea încercării lui Allende de a-i captura pe fugari.

În acest timp, patrimoniul Casei Sunderland sporise cu treizeci şi trei de milioane de lire sterline.

Sfârşitul volumului II

